

Eesti statistika aastaraamat 2012

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat **2012**

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2012

Toimetuskolleegium: Aavo Heinlo, Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Pöder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soela
Toimetaja: Kairit Pöder
Inglise keele toimetaja: Karin Sahk
Küljendus ja trükiettevalmistus: Nele Sõstra
Kaanekujundus ja makett: Maris Valk
Kaardid: Ülle Valgma

Editorial Board: Aavo Heinlo, Riina Kerner, Siim Krusell, Kairit Pöder, Taimi Rosenberg, Mihkel Servinski, Mari Soela
Edited by Kairit Pöder
English edited by Karin Sahk
Layout & Prepress by Nele Sõstra
Cover and design by Maris Valk
Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet,
Endla 15, 15174 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ,
Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia,
Endla 15, 15174 Tallinn
Printed by Ofset OÜ,
Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Juuli 2012 / July 2012

ISSN 1406-1783
ISBN 978-9985-74-507-6 (trükis / *hard copy*)
ISBN 978-9985-74-508-3 (DVD)

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2012
Kaanefoto / *Cover photograph*: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

Hea lugeja!

Hoiate käes järjekordset Eesti kohta koostatud statistiliste andmete kogumikku, mis võtab kokku Eesti elu arvude keeles 2011. aastal. Esitades pikaajalisi aegridu, on iga aastaraamat nagu ühe seeria võrra pikendatud raamat või film. Aastate jooksul mahukas statistiline kokkuvõte siiski mingil määral muutub. Viimased suuremad ülesehituse, formaadi ja värvilahenduse muudatused tegime kolm aastat tagasi ja nüüd hoiame valitud kurssi. Statistikas on aegpidevusel väga eriline väärtus.

2011. aastat on raske lühidalt ja konkreetselt iseloomustada. Põhjalikum kokkuvõte on tehtud majandus- ja sotsiaalülevaates. Mitmed näitajad (nt hõive, eksport, investeeringud, kogumajanduse tulem) kasvasid, kuid aasta teisel poolel olid ebakindlus ja jahenemine tuntavad.

See aastaraamat on viimane enne 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse detailsete andmete avaldamist. Niisiis tuleb arvestada, et sellest väljaandest leiab vaid jooksva arvestuse andmed, mis 2011. aasta rahvaloenduse tulemusel ilmselt mingil määral muutuvad. Rahvastikuprobleemid (nt vananemine, väljaränne) on meie riigi edasiste arenguväljavaadete peamised mõjutajad ning väärivad kriitilist ja sügavat tähelepanu.

Aastaraamat on eri elualade kokkuvõtlik ülevaade ja oluline ajaloo talletaja. Raamatu alguses on kaardid ning majandus- ja sotsiaalülevaade, järgnevad keskkonna, rahvastiku, sotsiaalelu ja majanduse peatükid. Enamikus peatükkides on ka rahvusvaheliselt võrreldavaid andmeid. Aastaraamatu trükiversioon on tasuta, veebiversioon aga tasuta ja raamatu allalaadimine Statistikaameti veebilehelt muutub järjest populaarsemaks.

Head süvenemist!

Juuni 2012

Priit Potisepp
peadirektor

Dear readers!

This is the latest annual statistical publication about Estonia which serves as a statistical summary of life in Estonia in 2011. The yearbook presents many time-series, and so each yearbook is like the next chapter in a long series. Still, there are bound to be some changes in a statistical publication over the years. The last major modifications in the structure, format and design of the yearbook were made three years ago, and now we must stay the course. Consistency over time is very important in statistics.

It is not easy to offer a brief summary of the year 2011. For an in-depth discussion, read the economic and social overview in this book. Several indicators (for example, employment rate, exports, investments, gross national income) improved, while there were clear signs of uncertainty and stagnation in the second half of the year.

This is the last yearbook before we publish the detailed results of the 2011 Population and Housing Census. Thus, this publication only outlines the currently available statistical data, which are likely to change to an extent once the results of the 2011 census are published. Demographic issues (such as population ageing, migration) are the main factors influencing the future of our country. As such, they deserve close, critical attention.

The yearbook is a concise overview of different fields of life and constitutes an important record of trends and milestones. The book begins with maps and an economic and social overview, followed by chapters related to four subject areas: environment, population, social life and economy. Most chapters also include international comparisons. You can purchase the printed version of the yearbook or view the web version, which is free of charge. Each year, more people are downloading the yearbook from Statistics Estonia's website.

Enjoy the book!

June 2012

Priit Potisepp
Director General

SISUKORD

Eessõna	3
Üldandmeid	7
Kaardid	9
Majandus- ja sotsiaalülevaade	25
KESKKOND	35
RAHVASTIK	47
SOTSIAALELU	
Haridus	65
Kultuur	79
Õigus	91
Sotsiaalne tõrjutus	105
Leibkonna eelarve	117
Tervishoid	127
Sotsiaalne kaitse	137
Tööturg	155
MAJANDUS	
Palk	173
Hinnad	177
Rahvamajanduse arvepidamine	185
Finantsvahendus	195
Valitsemissektori rahandus	201
Ettevõtete majandusnäitajad	213
Majandusüksused	225
Väliskaubandus	237
Sisekaubandus	257
Teenindus	267
Põllumajandus	273
Jahindus, kalandus ja metsamajandus	283
Tööstus	291
Energeetika	311
Ehitus	317
Elamumajandus	325
Kinnisvara	331
Transport	337
Side	351
Infotehnoloogia	357
Turism ja majutus	363
Teadus- ja arendustegevus	371
Mõisted	381
Sisujuht	415
Märkide seletus	439

CONTENTS

<i>Preface</i>	4
<i>General data</i>	8
<i>Maps</i>	9
<i>Economic and social overview</i>	25
ENVIRONMENT	35
POPULATION	47
SOCIAL LIFE	
<i>Education</i>	65
<i>Culture</i>	79
<i>Justice</i>	91
<i>Social exclusion</i>	105
<i>Household budget</i>	117
<i>Health</i>	127
<i>Social protection</i>	137
<i>Labour market</i>	155
ECONOMY	
<i>Wages and salaries</i>	173
<i>Prices</i>	177
<i>National accounts</i>	185
<i>Financial intermediation</i>	195
<i>Government finance</i>	201
<i>Financial statistics of enterprises</i>	213
<i>Economic units</i>	225
<i>Foreign trade</i>	237
<i>Internal trade</i>	257
<i>Service activities</i>	267
<i>Agriculture</i>	273
<i>Hunting, fishing and forestry</i>	283
<i>Industry</i>	291
<i>Energy</i>	311
<i>Construction</i>	317
<i>Housing</i>	325
<i>Real estate</i>	331
<i>Transport</i>	337
<i>Communications</i>	351
<i>Information technology</i>	357
<i>Tourism and accommodation</i>	363
<i>Research and development</i>	371
<i>Definitions</i>	397
<i>Index</i>	427
<i>Explanation of symbols</i>	439

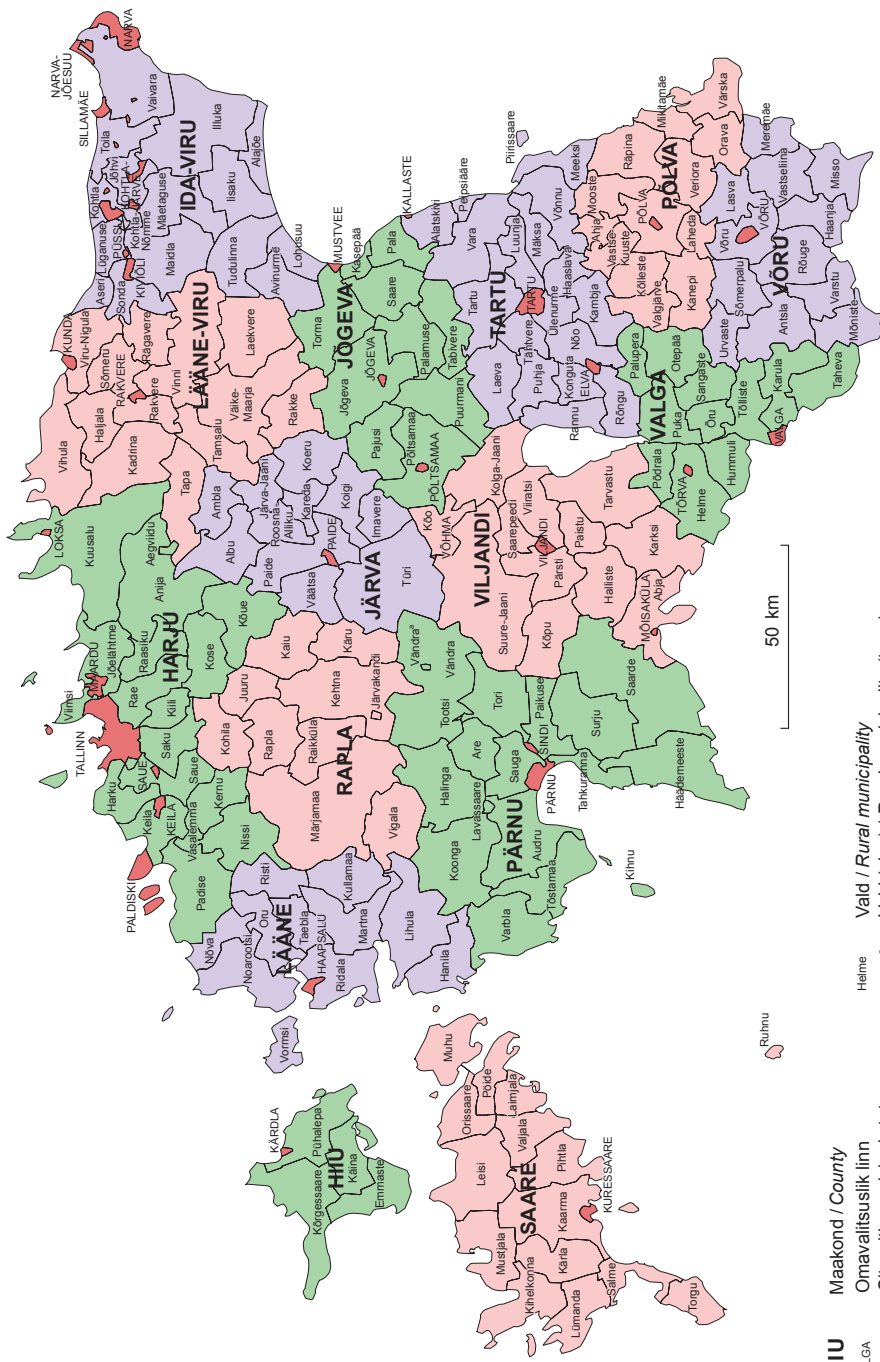
EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik	
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)	
Riigikord	parlamentaarne vabariik	
Pealinn	Tallinn	
Riigikeel	eesti keel	
Rahaühik	euro (1 euro = 100 senti) Euro võeti Eestis kasutusele 1. jaanuaril 2011. Eesti krooni ja euro kurs: 1 euro = 15,6466 krooni.	
Rahvaarv	1 339 662 (1. jaanuar 2012)	
Rahvastiku tihedus	31 elanikku 1 km ² kohta (aluseks Eesti maismaapindala)	
Pindala	45 227 km ²	
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2012	15 maakonda 226 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 33 linna, 193 valda ja 14 vallasisest linna	
Saarte arv	1521	
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²	
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km	
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km ² Narva veehoidla, 191 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga)	
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m	
Keskmine õhutemperatuur 2011. aastal	aastakeskmine	+7,0 °C
	jaanuaris	-3,5 °C
	juulis	+20,3 °C

ESTONIA

Official name of the state	<i>Republic of Estonia</i>	
Independence Day	<i>24 February (1918)</i>	
Polity	<i>parliamentary republic</i>	
Capital city	<i>Tallinn</i>	
Official language	<i>Estonian</i>	
Currency	<i>euro (1 euro = 100 cents) Estonia adopted the euro on 1 January 2011. Exchange rate between the Estonian kroon and the euro: 1 euro = 15.6466 kroons.</i>	
Population	<i>1,339,662 (as of 1 January 2012)</i>	
Population density	<i>31 inhabitants per 1 km² (based on the mainland area of Estonia)</i>	
Total area	<i>45,227 km²</i>	
Administrative division, as of 1 January 2012	<i>15 counties, 226 administrative units with local governments, incl. 33 cities, 193 rural municipalities and 14 cities without municipal status</i>	
Number of islands	<i>1,521</i>	
Largest islands	<i>Saaremaa, 2,671 km² Hiiumaa, 989 km² Muhu, 198 km²</i>	
Longest rivers	<i>Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km</i>	
Largest lakes	<i>Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia) Võrtsjärv, 271 km² Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)</i>	
Highest point	<i>Suur Munamägi, 318 m</i>	
Average daily temperature in 2011	<i>annual mean</i>	<i>+7.0 °C</i>
	<i>in January</i>	<i>-3.5 °C</i>
	<i>in July</i>	<i>+20.3 °C</i>

Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2012
 Administrative division of Estonia, 1 January 2012

HIIU VALGA
 Maakond / County
 Omavalitsuslik linn
 City with municipal status

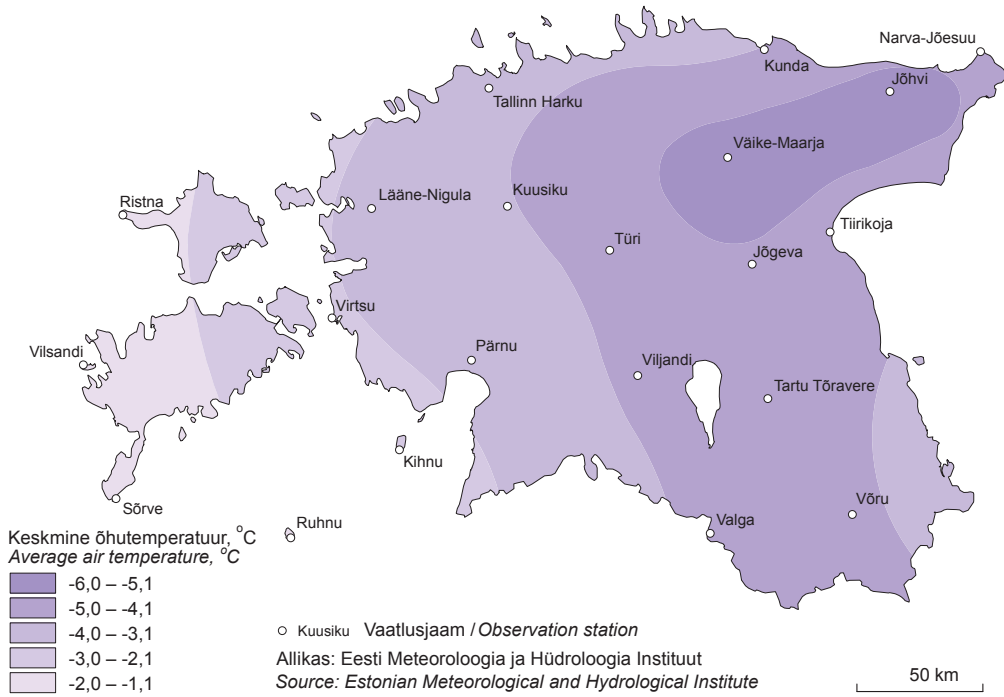
Heime
 Vandra*

Vald / Rural municipality
 Vald (alev) / Rural municipality (town)

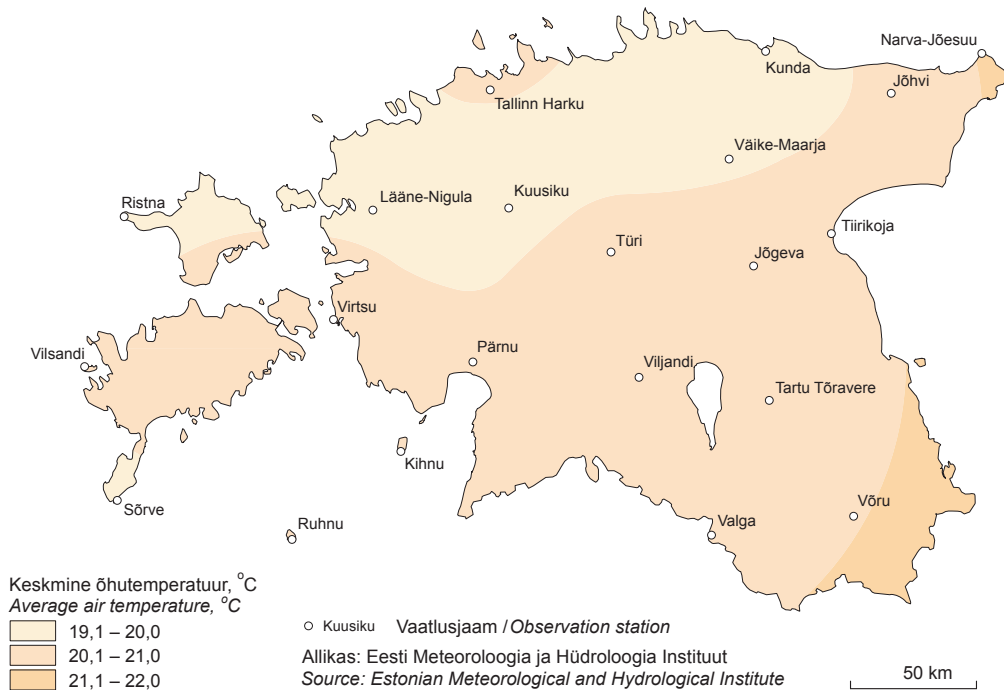
50 km

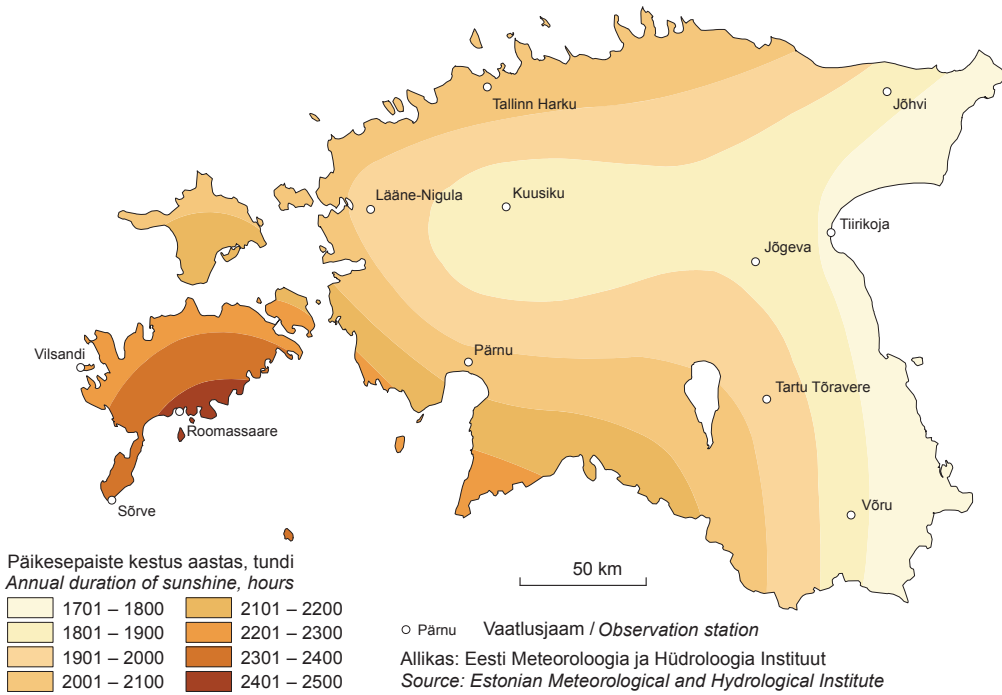
Jaauari keskmine õhutemperatuur, 2011
Average air temperature in January, 2011

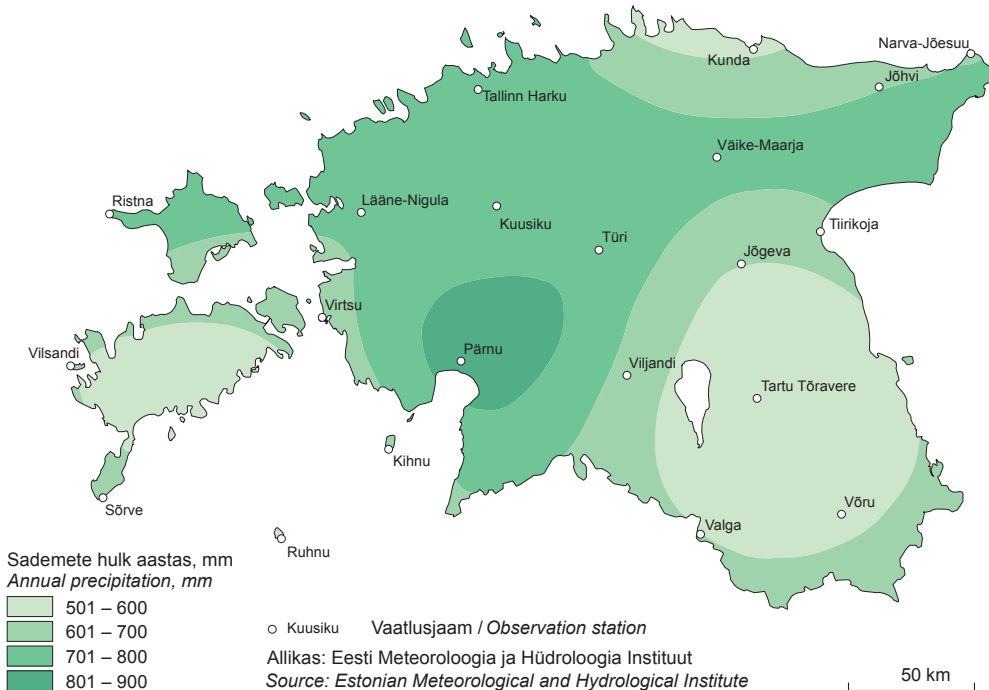
Juuli keskmine õhutemperatuur, 2011
Average air temperature in July, 2011

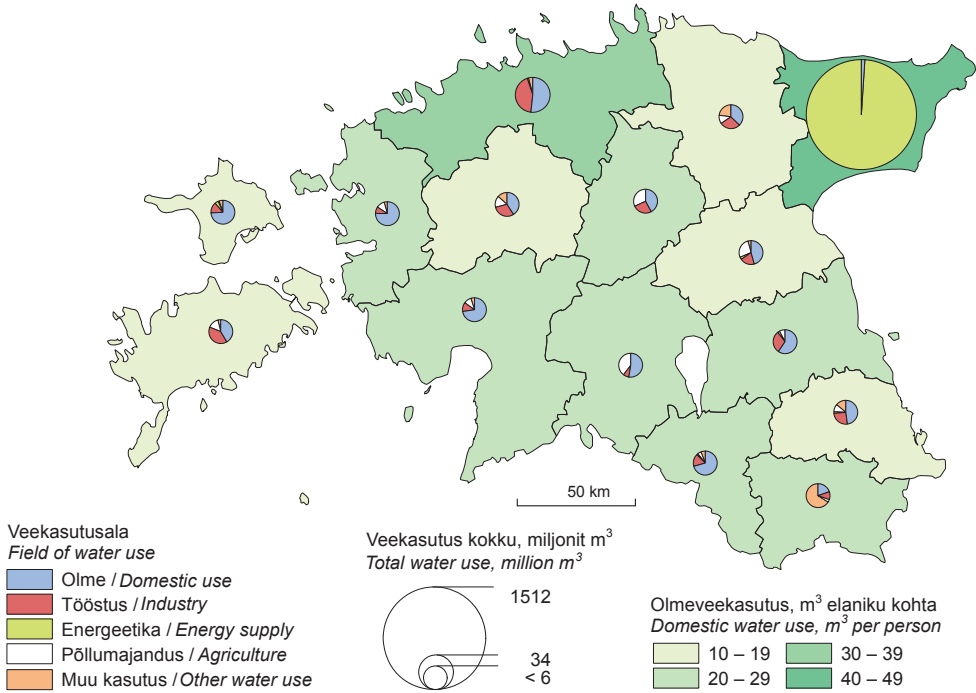
Päikesepaiste, 2011
Sunshine, 2011

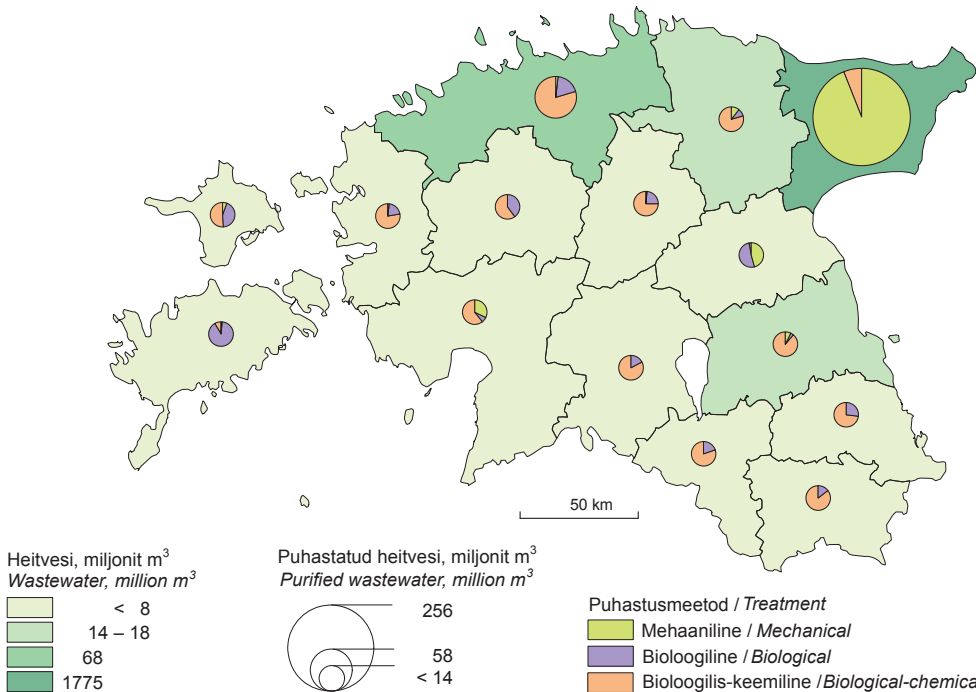
Sademed, 2011
Precipitation, 2011

Veekasutus, 2010
Water use, 2010

Heitvesi, 2010^a
Wastewater, 2010^a

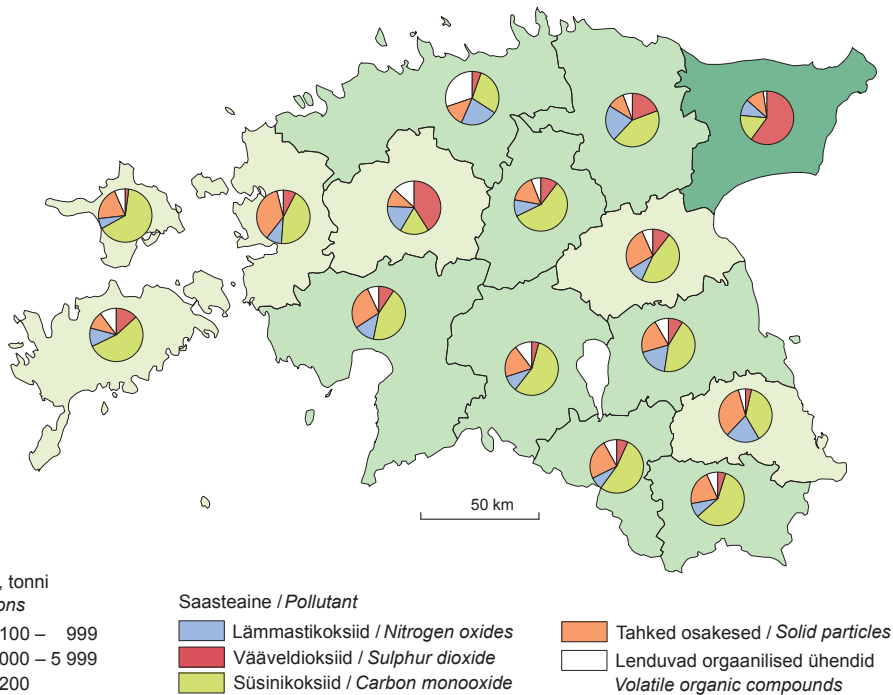

^a Igas maakonnas on puhastatud üle 99% puhastamist vajavast heitveest.

^a In each county, more than 99% of the wastewater has been purified.

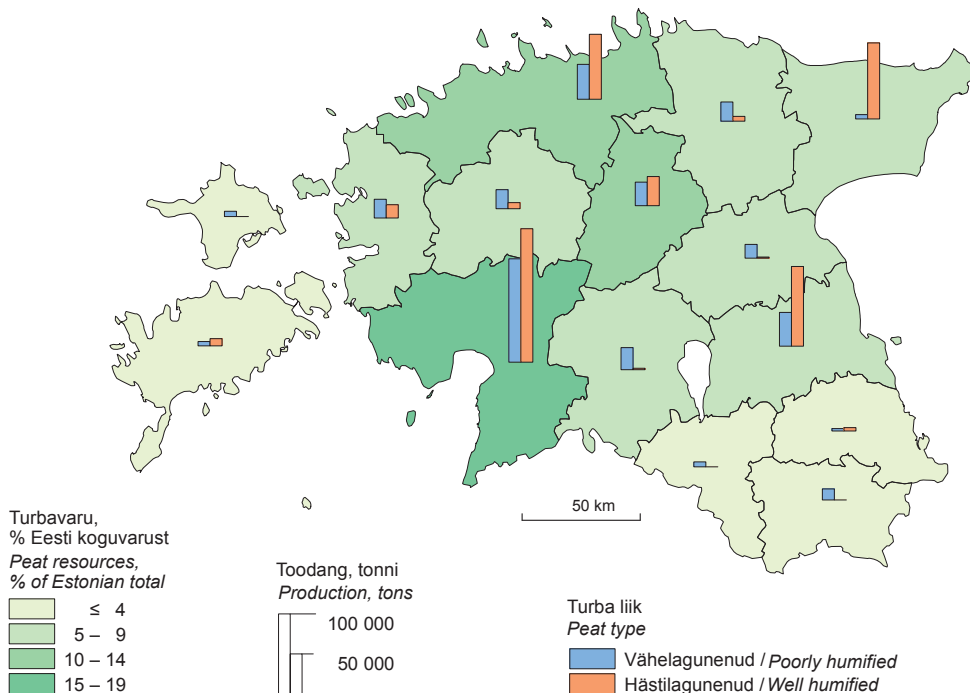
Õhu saastamine paiksetest saasteallikatest, 2010

Pollution of air from stationary sources, 2010

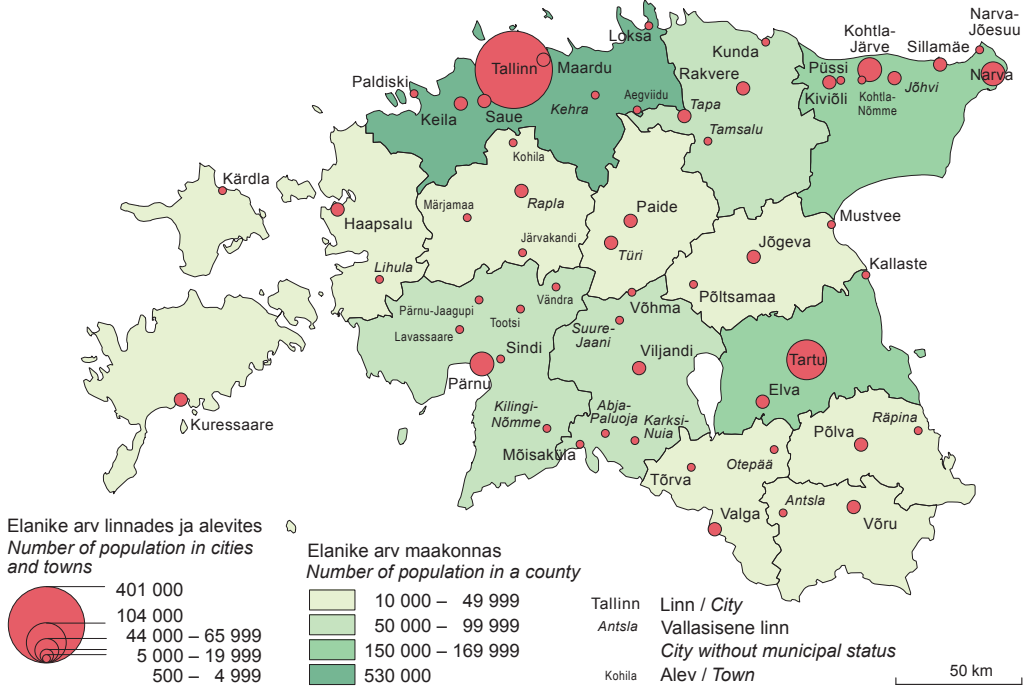

Turbavaru ja turba kaevandamine, 2010

Peat resources and peat mining, 2010

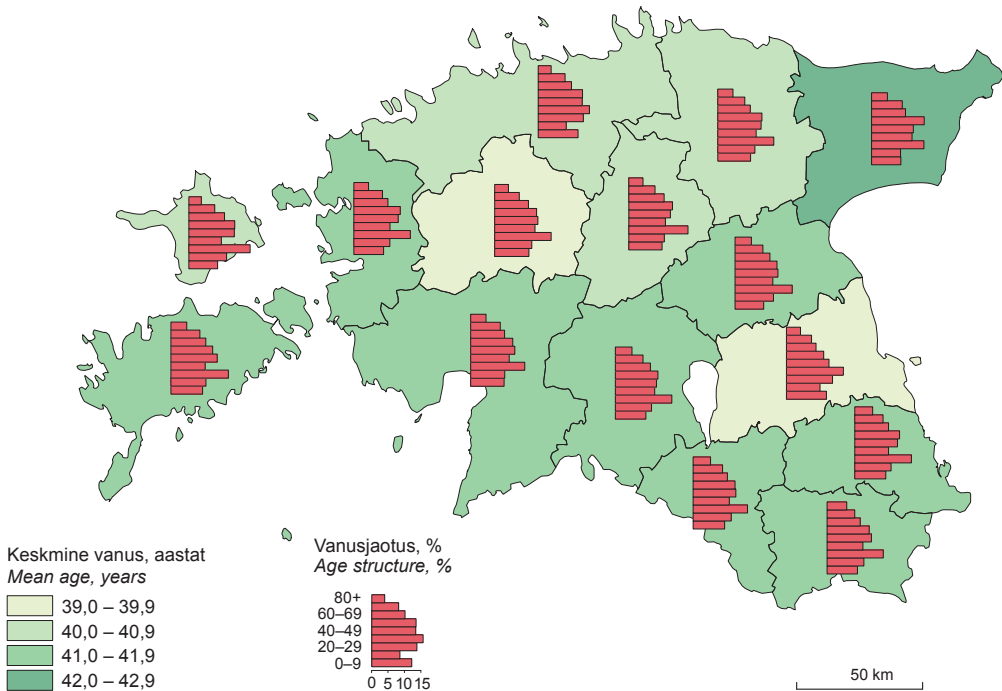
Maakondade ja linnaliste asulate elanikud, 1. jaanuar 2012^a
Population of counties and urban settlements, 1 January 2012^a

^a Rändeandmeid ei ole arvestatud.

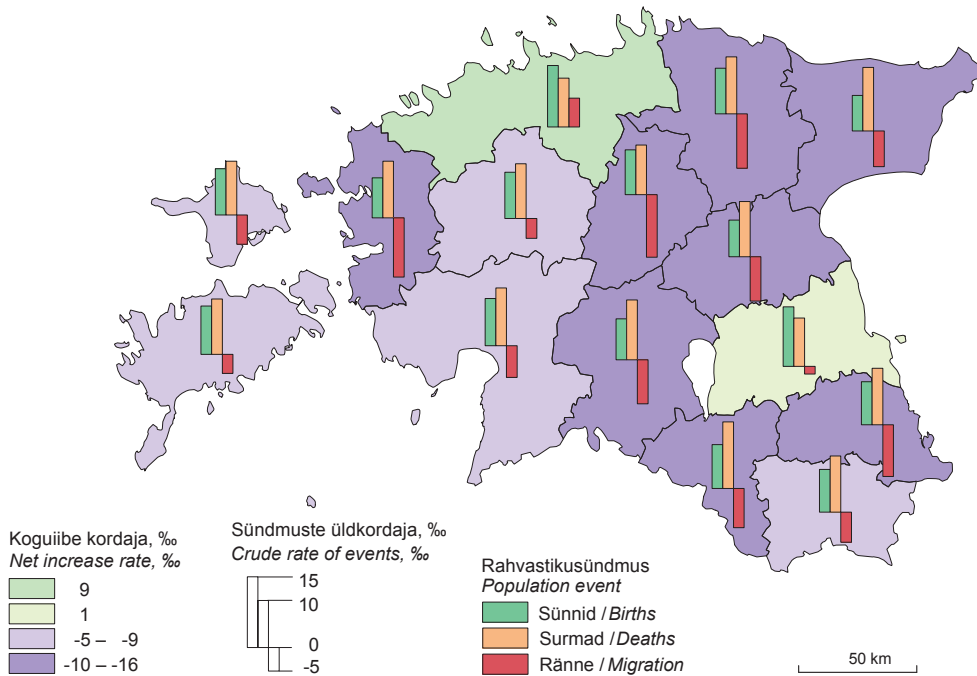
^a Migration data have not been taken into account.

Rahvastiku vanusjaotus, 1. jaanuar 2012
Age structure of the population, 1 January 2012

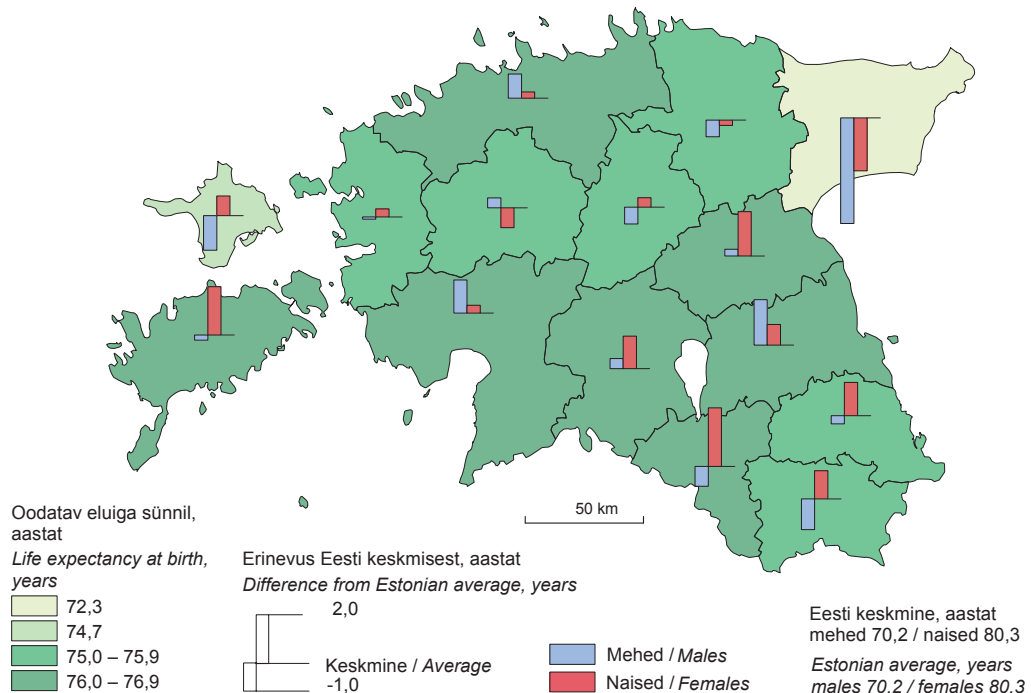
Rahvastikusündmuste üldkordajad, 2011

Crude rates of population events, 2011

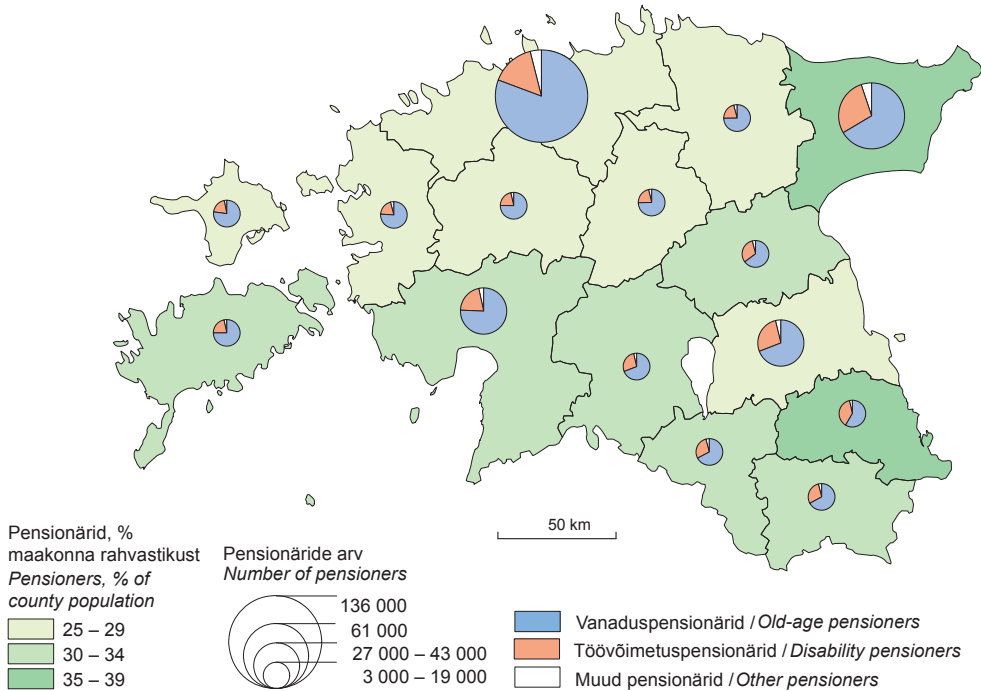

Oodatav eluiga sünnil, 2009–2010

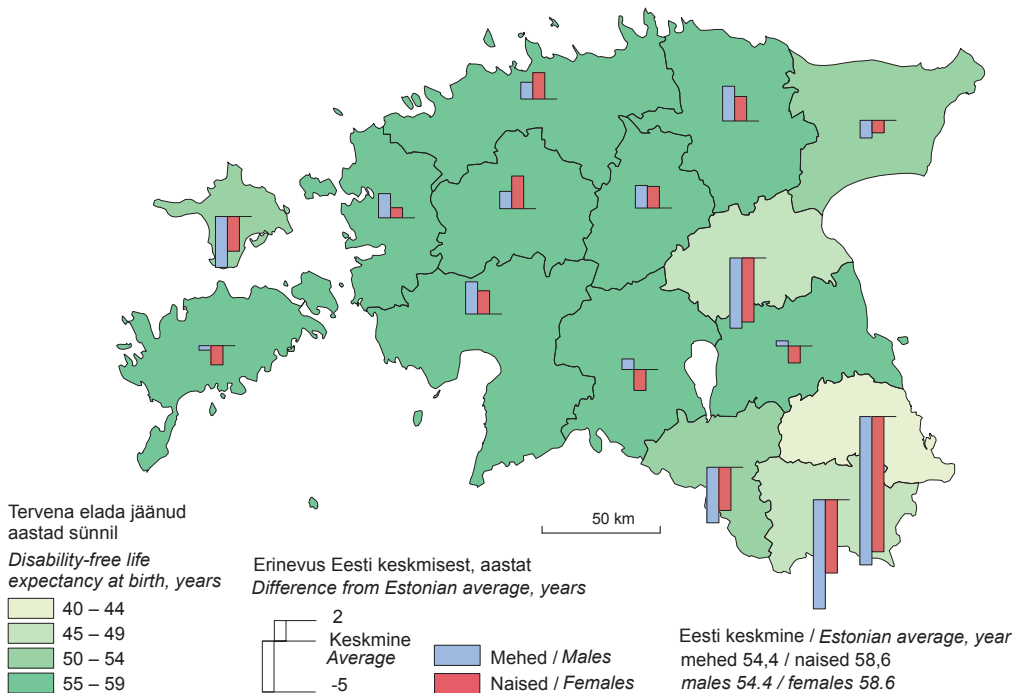
Life expectancy at birth, 2009–2010

Pensionärid, 1. jaanuar 2012
Pensioners, 1 January 2012

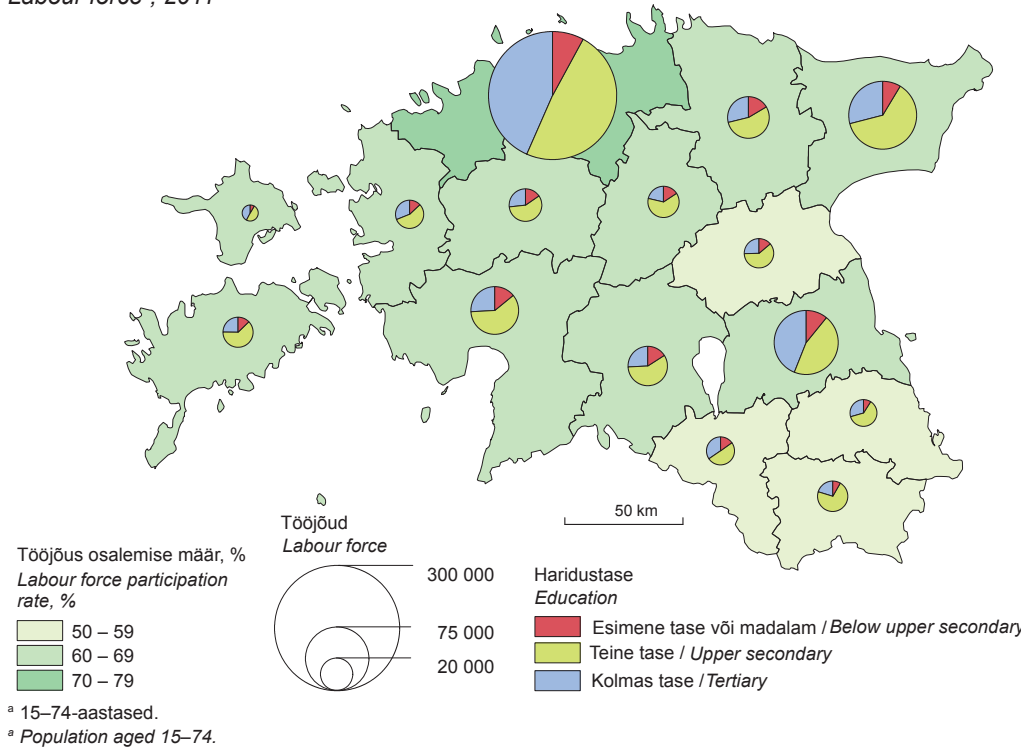

Tervena elada jäänud aastad sünnil, 2009–2010
Disability-free life expectancy at birth, 2009–2010

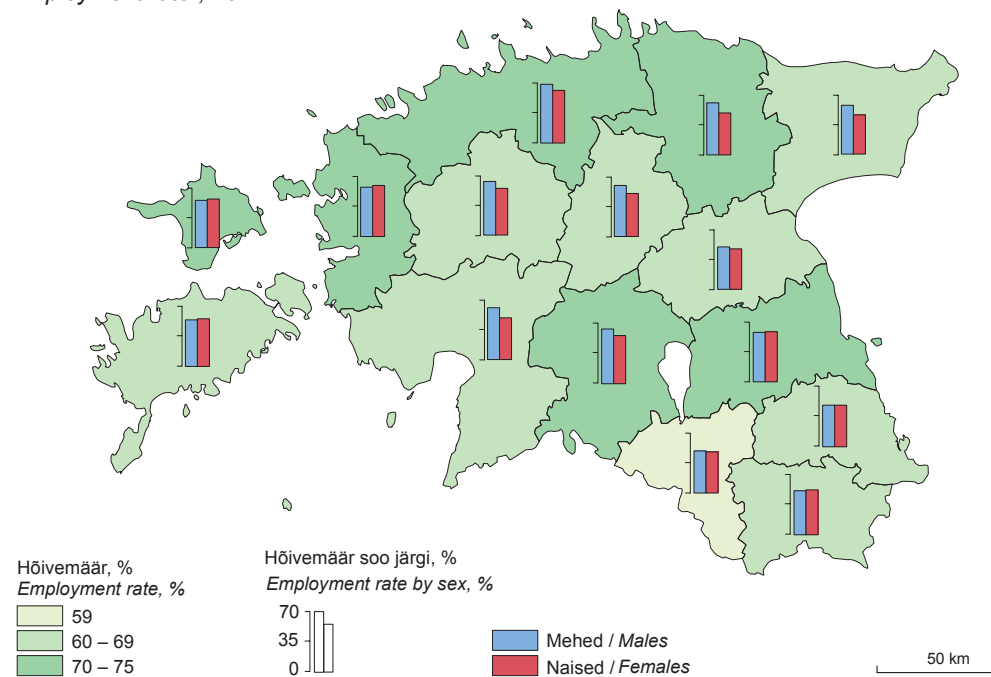
Töäjõud^a, 2011

Labour force^a, 2011

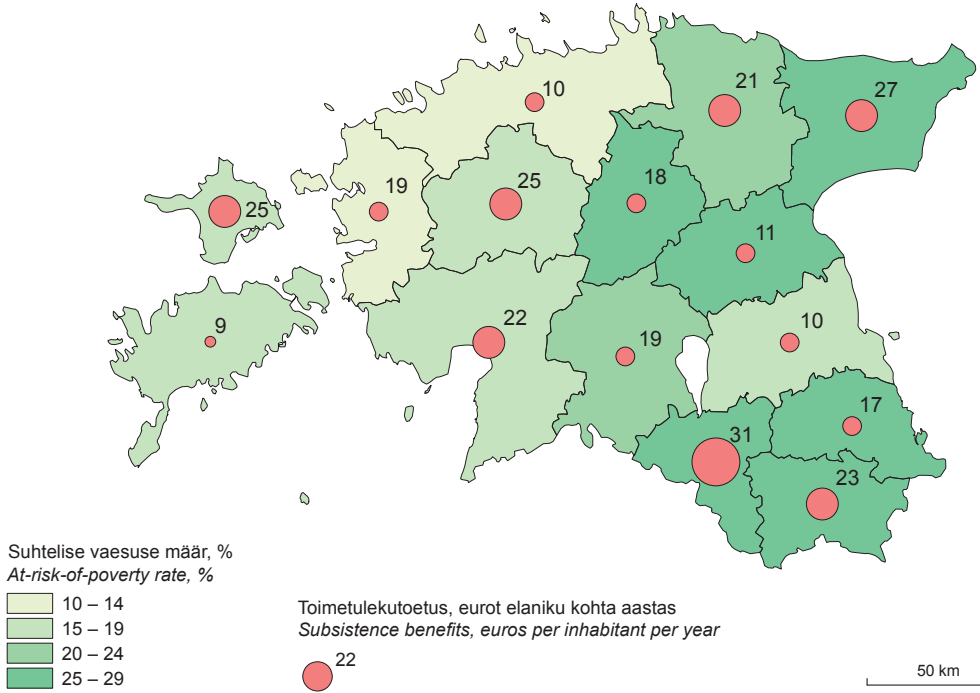

Tööhõive määr^a, 2011

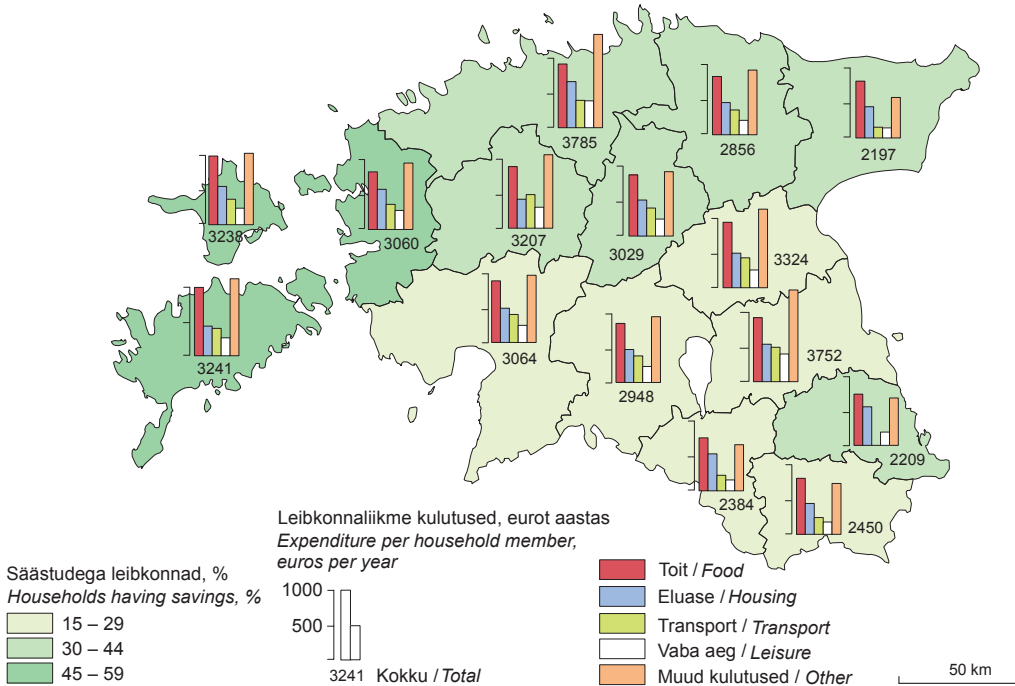
Employment rate^a, 2011

Suhtelise vaesuse määr ja toimetulekutoetused, 2010
At-risk-of-poverty rate and subsistence benefits, 2010

Leibkondade säästude ja kulutuste jaotus, 2011^a
Savings and expenditure structure of households, 2011^a

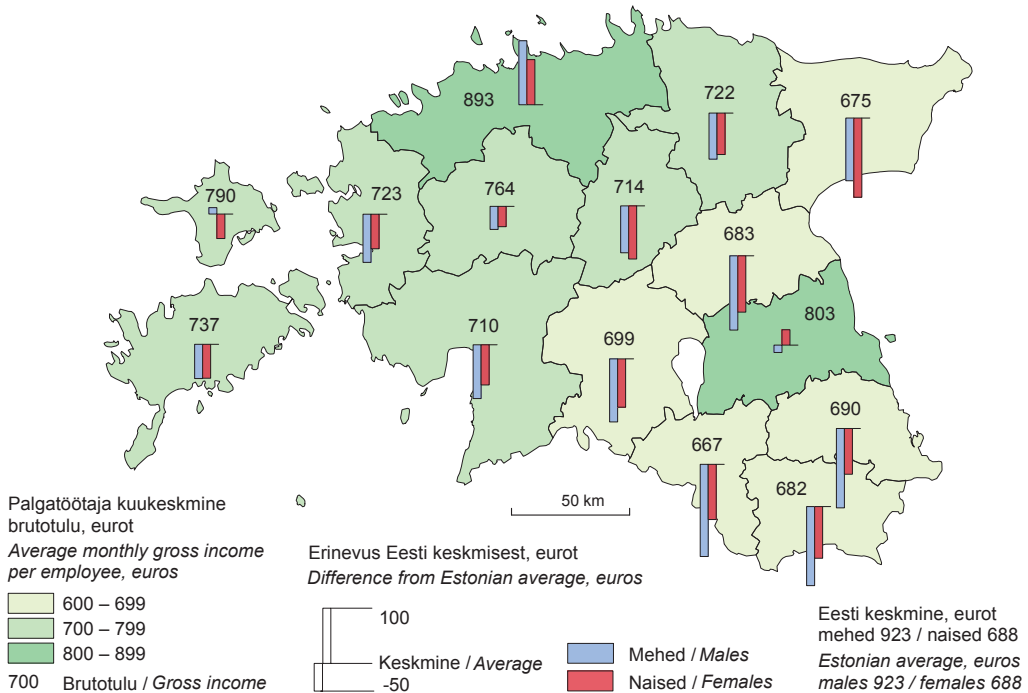

^a Põlva maakonna transpordikulutuste andmed on avaldamiseks ebakindlad.

^a The transport expenditure data for Põlva county are too uncertain for publication.

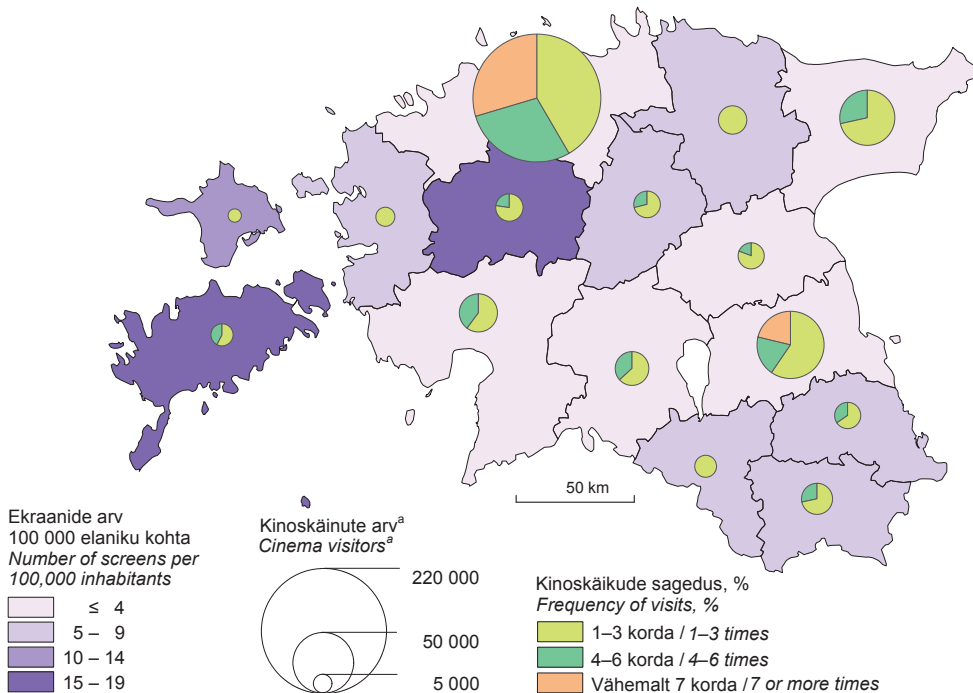
Palgatöötaja kuukeskmine brutotulu, 2011

Average monthly gross income per employee, 2011

Kinokäigud, 2009–2010

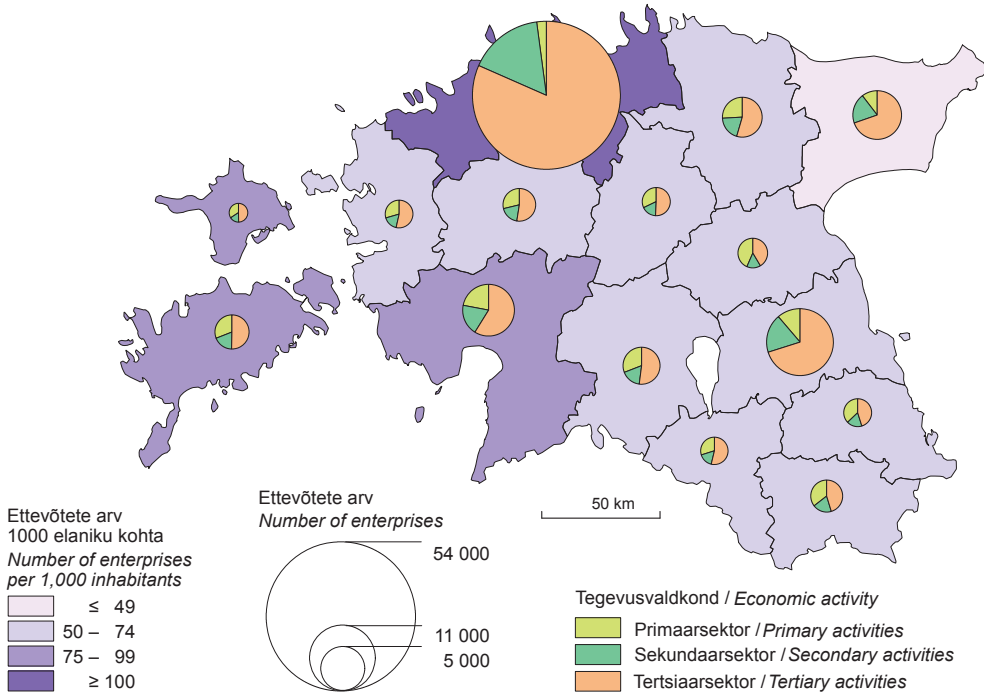
Cinema visits, 2009–2010

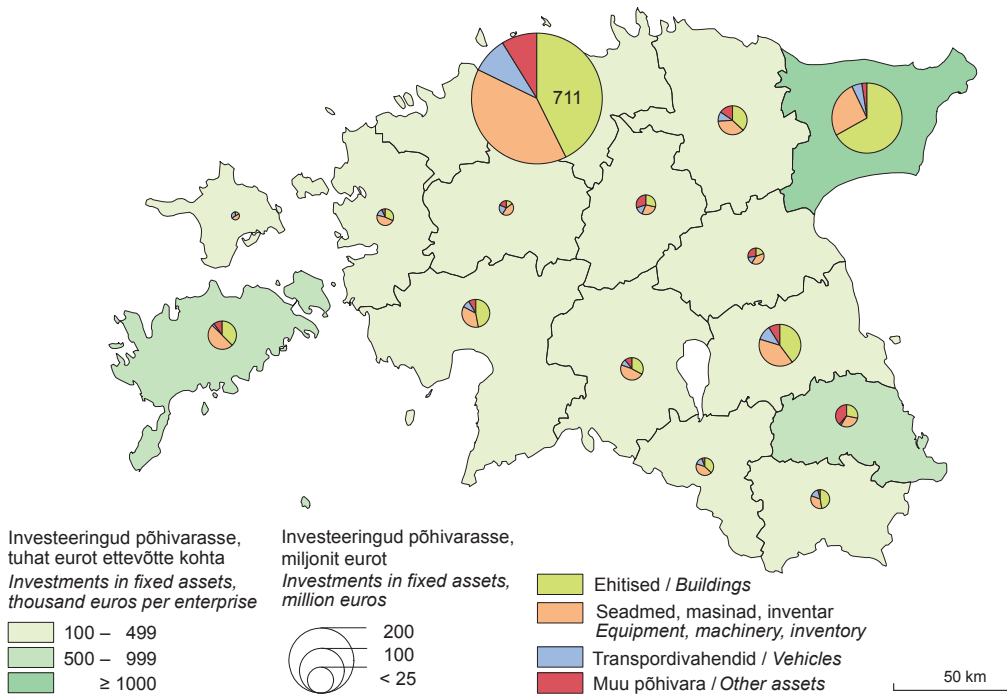
^a Vähemalt kümneaastased elanikud, kes olid viimase 12 kuu jooksul vähemalt korra kinos käinud.

^a At least ten-year-old persons who had attended the cinema at least once during the previous 12 months.

Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted, 2011
Enterprises in the Statistical Profile, 2011

Ettevõtete investeeringud põhivarasse, 2010^a
Enterprises' investments in fixed assets, 2010^a

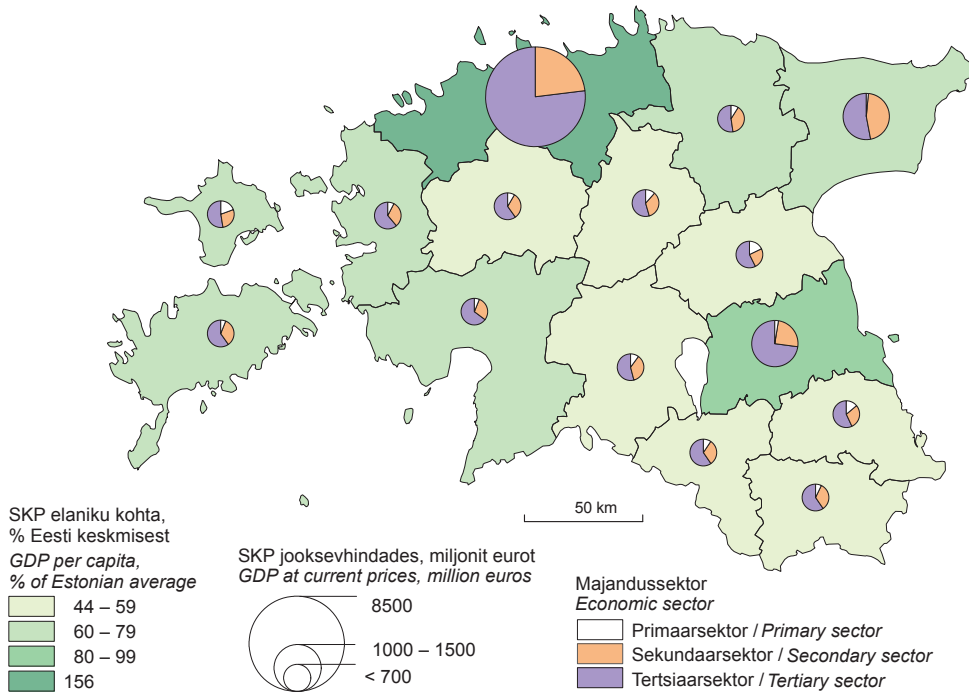

^a Vähemalt 20 hõivatuga ettevõtted.

^a Enterprises with at least 20 persons employed.

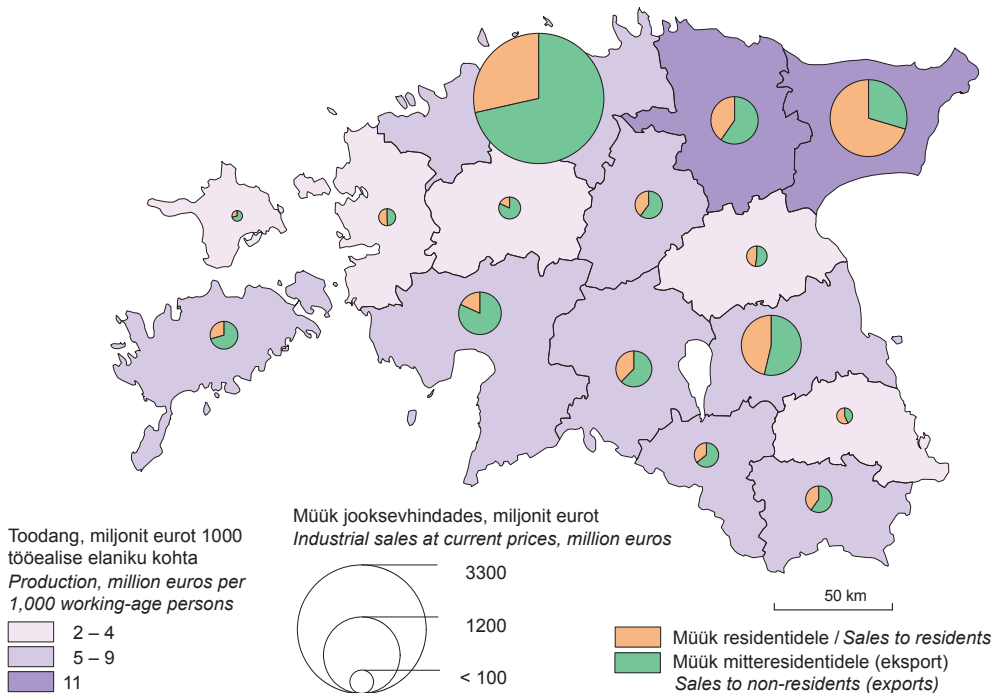
Sisemajanduse koguprodukt, 2009

Gross domestic product, 2009

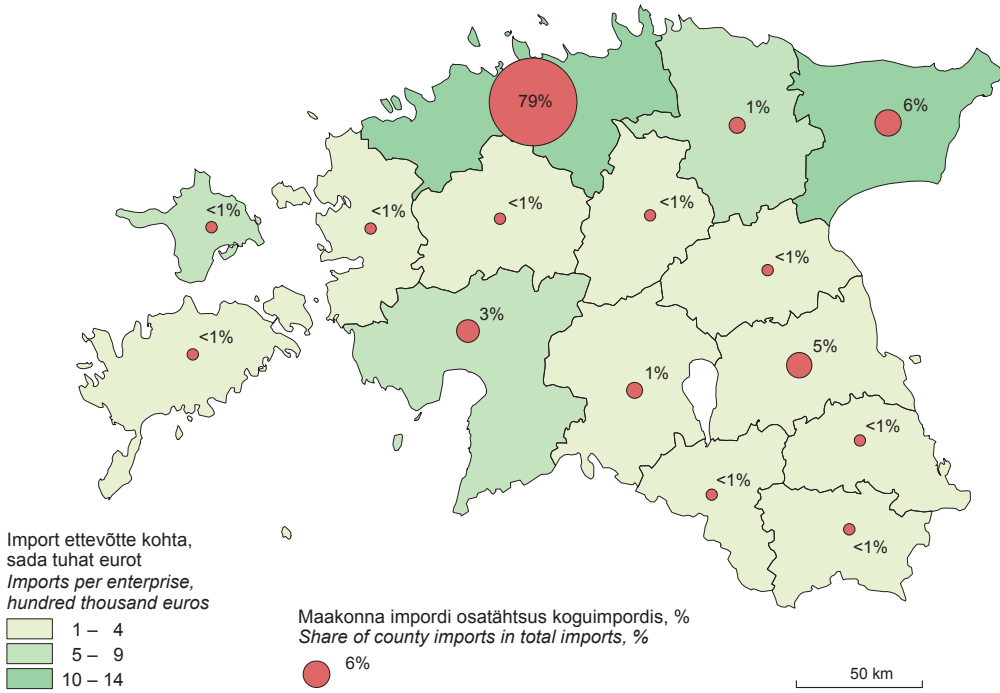
Tööstustoodang, 2010

Industrial production, 2010

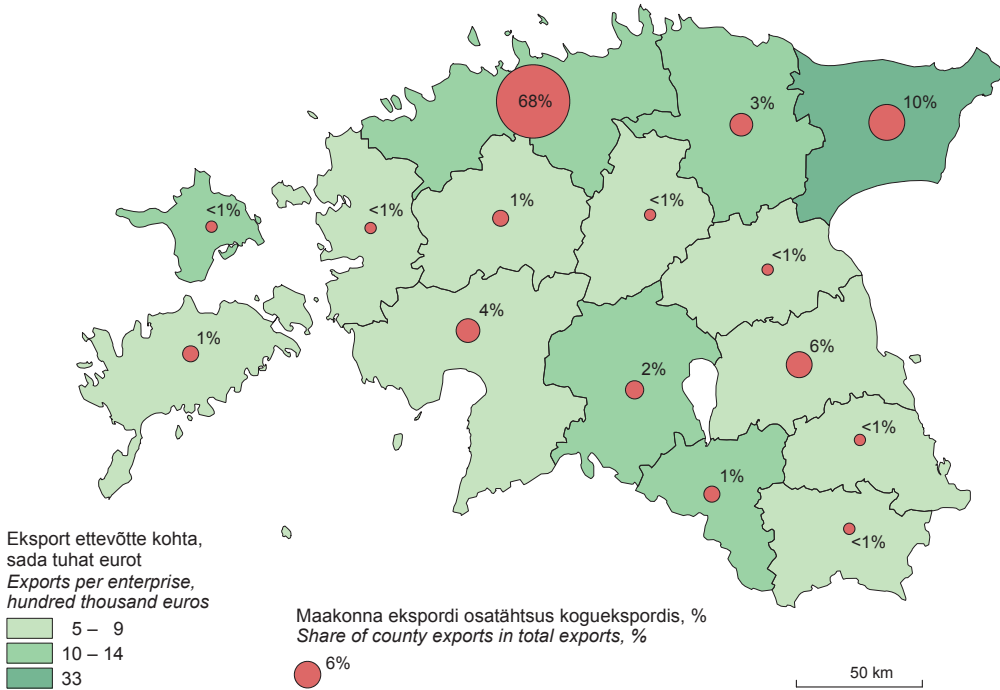
Eesti ettevõtete import, 2011

Imports of Estonian enterprises, 2011

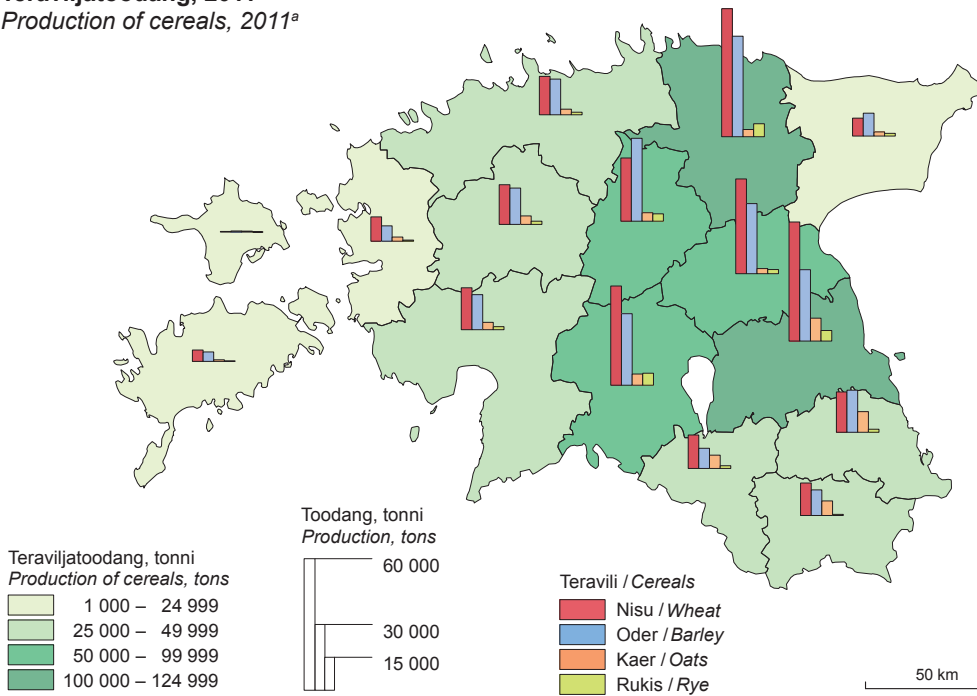

Eesti ettevõtete eksport, 2011

Exports of Estonian enterprises, 2011

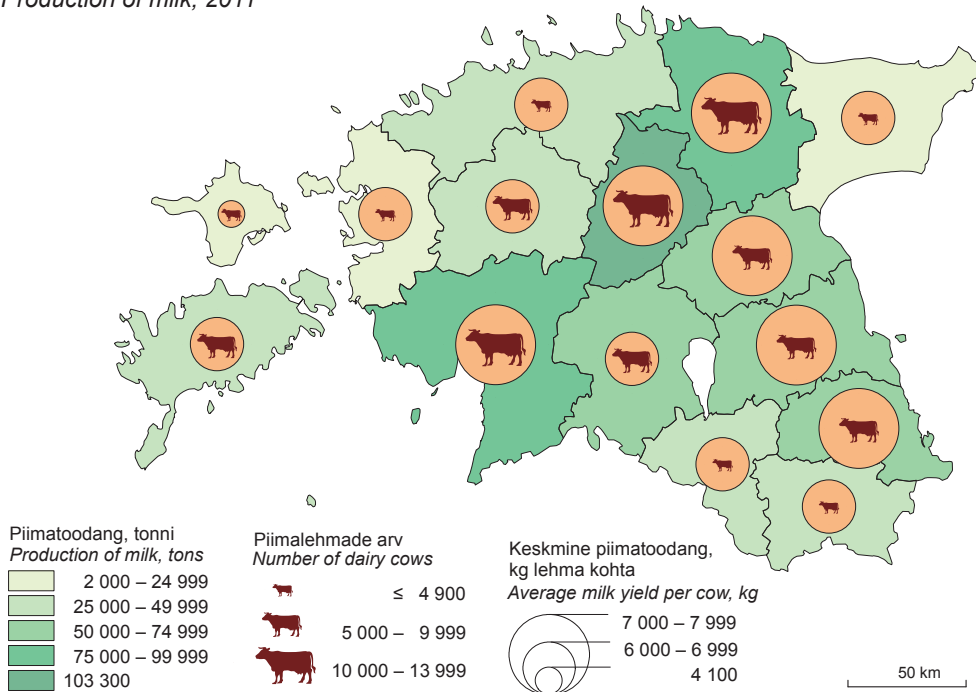
Teraviljatoodang, 2011^a
Production of cereals, 2011^a

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

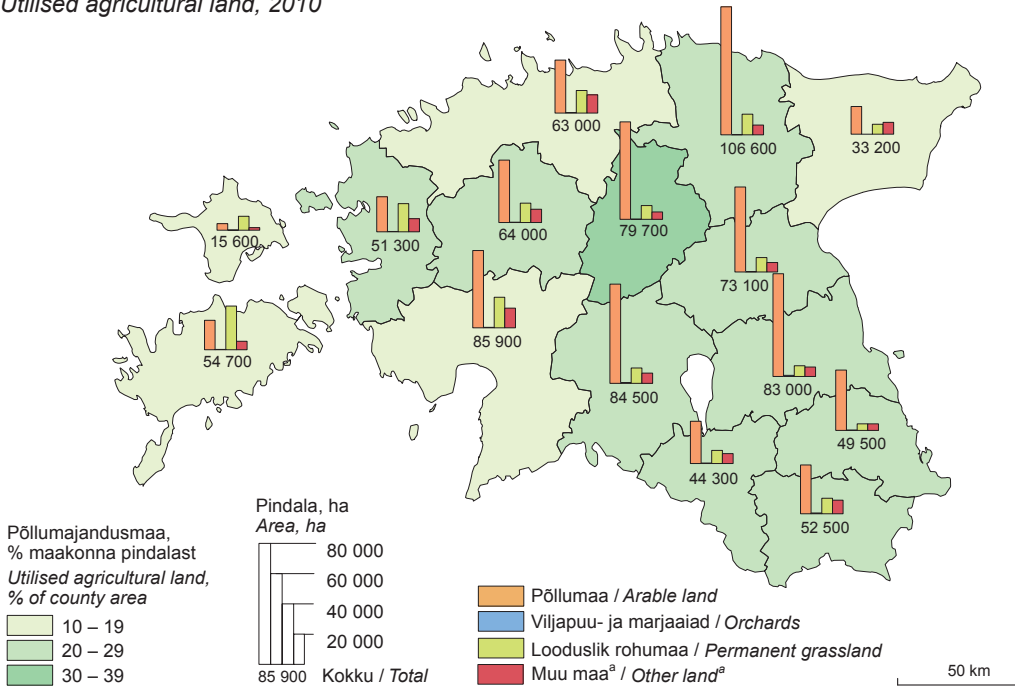
Piimatoodang, 2011^a
Production of milk, 2011^a

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

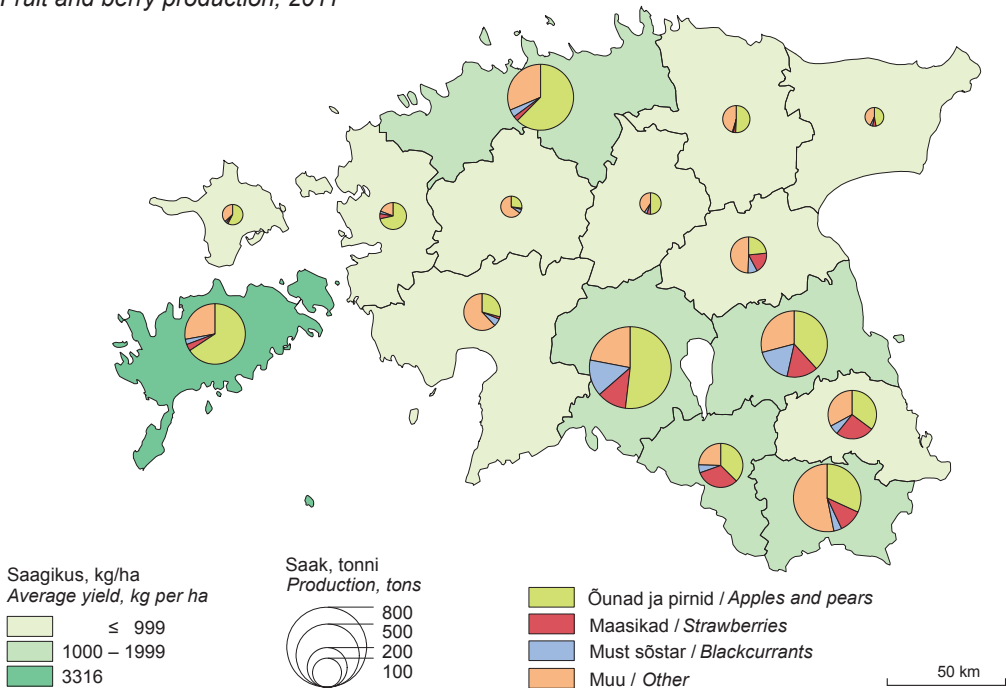
Kasutatav põllumajandusmaa, 2010
Utilised agricultural land, 2010

^a Maa, mida põllumajandustootmises ei kasutata, kuid mida säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonningimustes.

^a Land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition.

Puuvilja- ja marjakasvatus, 2011^a
Fruit and berry production, 2011^a

^a Esialgssed andmed.

^a Preliminary data.

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Robert Mürsepp

2011. aastal jätkus majanduse taastumine. Riikide majandused üle maailma saavutasid mullu üle mitme aasta parimad kasvunäitajad. Maailma sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas möödunud aastal hinnanguliselt 3,9%. Siiski viitab see võrreldes 2010. aastaga kasvu mõningasele aeglustumisele, mida kinnitavad ka riikide viimase kvartali näitajad, mis olid oluliselt madalamad kui aasta esimeses pooles. Jätkuv võlakriis ja mitme riigi püüded oma kulutusi kärpida on põhjus, miks osa riikide esmapilgul kindlana tundunud väljatulek majanduskriisist on jäänud ajutiseks. Niisuguses keskkonnas on hakanud tagasi tõmbuma ka selliste maailma suurte majandusjõudude kasvunäitajad nagu Ameerika Ühendriigid, Hiina ja India. Rahvusvahelise kaubanduse kasv on aeglustumas ja mitmel pool on probleemiks endiselt kõrge ning kohati isegi tõusev töötuse määr.

Võrreldes ülejäänud maailmaga jäi Euroopa Liidu (EL) majanduskasv 2011. aastal küllaltki tagasihoidlikuks, olles vaid 1,5%. EL-is läks teistest liikmesriikidest oluliselt paremini aga juba varem sügava languse üle elanud Balti riikidel, kus kasv ületas 5% piiri. Neile järgnesid majanduskasvu poolest Rootsi ja Poola. Mitme riigi majandused on aga liikunud täielikult vastassuunas. Neist enim ehk 7% vähenes SKP möödunud aastal Kreekas. Tähelepanu tasub pöörata ka asjaolule, et aasta teises pooles tabas peaaegu kogu Euroopat majanduse kasvutempo aeglustumine ja mitmes riigis pöördus kasv langusesse. Muutumatuks on püsinud ka EL-i töötuse määr. Kui Balti riikides töötuse määr langes, siis raske finantsseisuga riikides, nagu Hispaania, Itaalia ja paljud teised, on see hakanud tõusma.

Balti riikidest oli 2011. aastal majanduskasv suurim Eestis. Hinnamõjusid arvestades suurenes Eesti SKP 7,6%, lähenedes 2006. aasta tasemele. Siiski ei olnud selline kasv iseloomulik tervele aastale. Kui esimeses kolmes kvartalis olid ühtlaselt tugevad tulemused, mis olid parimad pärast 2006. aastat, siis IV kvartalis oli kasv vaid 4,5%, viidates juba majanduse jahtumisele. Kasvu aeglustumine oli suuresti tingitud elektroonikatoodete ekspordi vähenemisest. Samuti oli tegemist esimese korruga pärast 2010. aasta I kvartalit, kui Eesti SKP vähenes eelmise kvartaliga võrreldes.

Sisemajandus kogub hoogu. Juba 2010. aastal kiirele kasvule pööranud töötleva tööstuse lisandväärtus jätkas sama trendi ka möödunud aastal, kui kasvutempo tõusis koguni 22%-ni. 2010. aasta lõpust ülekandunud 40% kasv jätkus veel I kvartalis, kuid hakkas seejärel aeglustuma ja oli viimases kvartalis alla 1%. Ka 2011. aastal oli tööstuse kasv suurim roll elektroonikaseadmete tootmisel. Erinevalt tööstusest kasvas lisandväärtus kaubanduses märksa aeglasemalt ja stabiilsemalt – 2,3%. 2011. aastal hakkas taastuma ka mitu aastat languses olnud ehitussektor, mille lisandväärtus kasvas ligi 18%. Oluliselt aitas ehitussektori kiirele kasvule kaasa CO₂ kvoodi müügist saadud tulude kasutamine elamute soojustamiseks. Aasta II kvartalis hakkasid eelkõige mitmeluhoonete arvelt kasvama ka ehitusmahud. Kuigi sisemajandus tugevnes märkimisväärselt, suurenes hõive kasvu tõttu tootlikkus töötaja kohta aasta jooksul vaid 0,6%.

Paranenud olukord tööturul kajastus eratarbimiskulutustes, mis kasvasid möödunud aastal kiirenevas tempos üle 5%. Peale transpordikulutuste kasvu suurendasid kodumajapidamiste tarbimist eelkõige veel kulutused hotellidele ja restoranidele ning kestvuskaupeadele. Eesti Panga andmetel on väheneva laenukoormuse kõrval hakanud kasvama ka kodumajapidamiste säästud. Kuigi inimesed on hakanud rohkem tarbima, võib sellest, et suurenenud sissetulekute kõrval on kasvanud ka säästud, välja lugeda mõningast ebakindlust tuleviku suhtes. Eesti Konjunktuuriinstituudi andmetel vähenes aasta teises pooles inimeste kindlustunne tugevalt ja oli isegi väiksem kui 2010. aasta alguses. Hoolimata ettevaatlikkusest tuleviku suhtes kasvas sisenõudlus aasta kokkuvõttes 11%.

Kapitali kogumahutus põhivarasse tegi 2011. aastal varasema aastaga võrreldes täieliku kannapöörde, kasvades 26,8%. Tähelepanu väärib aasta teises pooles toimunud suur kasvu kiirenemine. Peamiselt materiaalse põhivara arvelt tulnud kasv annab märku ettevõtjate suurenevast valmidusest investeerida tulevikku. Kuna ettevõtted on kasutanud peale EL-i tõukefondide raha ka

omavahendeid, pole nende laenukoormus investeerimisega oluliselt kasvanud. Majandusalduse kasvule viitas ka vastav Euroopa Komisjoni avaldatav indeks, mis tõusis terve aasta jooksul.

Vähenenud tööpuuduse ja suurenenud tarbimise oludes kiirenes tarbijahinnaindeksi kasv 2011. aastal 5%-ni. Nii nagu 2010. aastal kallinesid nüüdki suurel määral just toiduained ja alkoholita joogid. Kasvule pöördunud ehitussektori toel hakkas kasvama ka ehitushinnaindeks, mis tõusis 3,1%.

Väliskaubandus oli endiselt tugev. Majanduskriisist väljumises olulist rolli mänginud eksport jätkas tänu püsivale välisnõudlusele kasvu ka 2011. aastal. Kiirelt suurenenud baasi tõttu kasvas eksport 2010. aastaga võrreldes aeglustuvast tempos, mis päädis 10% kasvuga aasta viimases kvartalis. Sellele vaatamata suurenes eksport aastaga 24,9%, jõudes hinnamõjusid arvesse võttes kõigi aegade kõrgeimale tasemele. Peamised eksportartiklid olid selgi korral elektroonikatooted, mida oli ligi kuuendik koguekspordist. Erinevalt kaupade ekspordist säilitas teenuste eksport siiski stabiilse kasvu. Kuna import kasvas 27% ehk enam-vähem sama palju kui eksport, jäi Eesti jooksevkonto saldo kolmandat aastat järjest positiivseks. Jätkus ka Eestisse tehtud otseinvesteeringute kasv.

Majanduskeskkonna paranemise ja hinnatõusu oludes kasvas valitsemissektori tarbimine 2011. aastal 1,6%. Kuigi kulude kõrval suurenesid ka tulud, jäi riigieelarve siiski puudujääki. Valitsemissektori eelarve jäi seevastu juba teist aastat järjest ülejääki. Kuigi riigivõlg aasta kokkuvõttes suurenes, tasub täheldada, et võla kasv oli alla 1%.

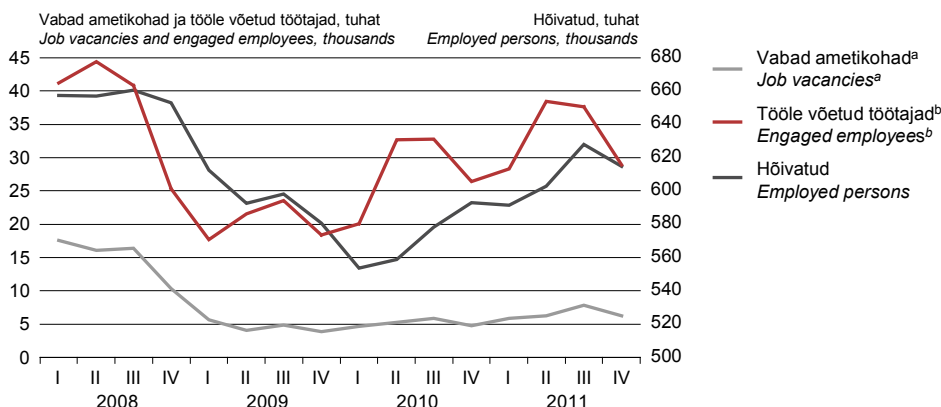
Eesti tulevik oleneb ebastabiilsest välismaailmast. Jätkates 2010. aastal alanud trende, kiirenes Eesti majanduskasv möödunud aastal suuresti tänu sellele, et püsis välisnõudlus siinsele tööstustoodangule. Maailma skaalal suhteliselt väike ja avatud majandus suutis turunõudluse järgi kiirelt ümber orienteeruda. Tänu sellele on eksport Eestis kaks aastat järjest jõudsalt kasvanud, mistõttu siinne majandus arenes 2011. aastal ülejäänud EL-i riikide omadest kiiremini. Aasta viimane kvartal aga näitas, et üle maailma kasutusel olnud majanduse turgutamise meetmed on kaotamas oma mõju ja see võib kahjustada ka siinset ekspordist sõltuvat majandust. Ohumärk rahvusvahelistel turgudel on ka paljude riikide suurenevad finantsprobleemid ja kasvav tööpuudus.

Ka sotsiaalvaldkonna näitajatega saab hinnata, kas majanduskriis on leevenenud või on tegeliku olukorra paranemiseni veel palju maad, kas inimeste heaolu on muutunud ja kas kriisi leevenemine on puudutanud ühiskonnarühmi erinevalt. Hõivatus, kas siis ettevõtja või töövõtjana, on üks olulisimaid toimetuleku eeldusi. Seetõttu on 2011. aasta sotsiaalvaldkonna ülevaates suurema tähelepanu alla võetud tööturg ja sealsed muutused. Kriisi ajal, kui hõivatute arv kiiresti vähenes, tegi sama ka pakutavate töökohtade arv. 2010. aastal hakkas vabade töökohtade arv küll järk-järgult kasvama, kuid 2008. aasta tasemest jäi see siiski kaugele maha. Samad arengutendentsid iseloomustasid ka töölevõetute arvu muutumist. Ka nende arv hakkas kasvama 2010. aasta alguses ja jõudis üsna lähedale 2008. aasta tasemele (vt joonist lk 27).

Üsna reeglipärane on, et tööjõu pakkumise ja nõudluse muutumisele reageerib ka töötajatele pakutav töötasu. Reaalpalk tõusis nii 2011. aasta viimases kahes kvartalis kui ka 2012. aasta I kvartalis. 2012. aasta I kvartalis tõusis reaalpalk 2011. aasta sama kvartaliga võrreldes 2,4%. Enne seda oli reaalpalk olnud üksteist kvartalit järjest languses. Reaalpalga uus kasv on märk paranenud tööturuolukorrast, kuid et kasv on olnud üsna mõõdukas, on kolme kvartali põhjal veel vara ennustada selle jätkumist näiteks 2012. aastal tervikuna.

Vabad töökohad ja töölevõetud töötajad, I–IV kvartal 2008–2011

Job vacancies and engaged employees, 1st to 4th quarter 2008–2011

^a Vabad ametikohad – kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval vabad olnud ametikohad, s.o vast loodud, vabad või töötaja lahkumise tagajärjel vabaks saanud tasustatavad ametikohad, mille puhul a) tööandja tegutseb aktiivselt ja on valmis tegema edasisi jõupingutusi sobiva kandidaadi leidmiseks väljastpoolt asjaomast ettevõtet/asutust/organisatsiooni; b) tööandja katseb ametikoha täita kohe või kindlaksmääratud aja jooksul.

^b Tööle võetud töötajad – kvartali jooksul tööle võetute arv.

^a Job vacancies – the number of job vacancies on the 15th day of the second month of the quarter, that is, newly created or unoccupied paid posts or paid posts that become vacant when an employee leaves whereas a) the employer is taking active steps and is prepared to take further steps to find a suitable candidate from outside the enterprise/institution/organisation concerned; b) the employer intends to fill the position either immediately or within a specific period of time.

^b Engaged employees – the number of employees engaged in the quarter.

Pikaajaline töötus on endiselt probleem. Aastakeskmine töötuse määr langes 2011. aastal 12,5%-ni ehk madalamale kui esimesel kriisiaastal 2009, kui töötuse määr oli 13,8%. Töötute arv vähenes kuni 2010. aasta III kvartalini ja seejärel on töötuid olnud stabiilselt suurusjärgus 70 000 – 80 000, kui võtta arvesse ka 2012. aasta I kvartal. Märkimisväärne oli 2011. aasta puhul see, et meeste hulgas vähenes töötute arv märksa kiiremini kui naiste hulgas ning aasta keskmine töötuse määr oli meestel 2011. aastal 13% ja naistel 12%.

Töötusnäitajad jäid 2011. aastal loomuliku tööpuuduse tasemest siiski veel üsna kaugelt. Loomuliku tööpuudus tekib tehnoloogilise arengu käigus ja inimeste ühelt töökohalt teisele liikumise tõttu. Loomuliku tööpuuduse korral on töötuid 4–6% tööturul olevast rahvastikust.

Pikaajaliste töötute osatähtsus töötute hulgas suurenes ja neid oli üle poole töötutest. Üle aasta tööd otsinuid ehk pikaajalisi töötuid oli 2011. aastal suurusjärgus 50 000 nagu ka aasta varem. Veelgi muret tekitavam on asjaolu, et vähemalt kaks aastat tööd otsinute arv suurenes 2011. aastal 30 000-ni. Heitunuid ehk neid, kes on kaotanud lootuse tööd leida, oli umbes 10 000.

Kokku suurusjärgus 60 000 inimese tõsised raskused tööturule tagasipöördumisel võivad tervadada probleeme paljudes valdkondades ja suurendada ühiskonna kihistumist. Pikenenud töötusperiood devalveerib inimese senise töö ja haridustee käigus omandatud inimkapitali, samuti kaob harjumus tööd teha. Tööandjad on pikaajaliste töötute tööalase võimekuse suhtes küllaltki skeptilised (vt nt Bourdet ja Persson 1991^a). Sageli lisanduvad pereprobleemid, kuritegevusele kaldumine ja suitsidaalsus. Lõpuks jõuavad pikaajalise töötuse negatiivsed mõjud ka makromajanduse tasemele, näiteks kasvab ajakohaste oskustega töötajate puudus, mis seab ohtu ettevõtete jätkusuutlikkuse. Pikaajaline töötus võib kaasa tuua enesehinnangu ja elukvaliteedi järsu languse, mis sunnib töötuid pidevalt võitlema stressi, toimetulekuraskuste ja emotsionaalse kurnatusega (Venesaar 2004^b). Kahjuks enamikul juhtudel pikaajaliste töötute vaesusrisk ka realiseerub. 2011. aastal tulid üle poole pikaajalistest töötutest toime vaid suurte raskustega.

^a Bourdet, Y., Persson, I. (1991). Does labour market policy matter? Long term unemployment in France and Sweden? EALE Conference.

^b Venesaar, U., Hinnosaar, M., Luuk, M., Marksoo, Ü. (2004). Pikaajaline töötus Eestis. Sotsiaalministeerium, TTÜ Eesti majanduse instituut.

Positiivne on, et 2011. aastal vähenes 22 100-ni nende laste (vanuses 0–17) arv, kes elasid leibkondades, kus puudusid töötavad leibkonnaliikmed ja seega enamikul juhtudel ka piisav sissetulek. Võrdluseks – 2010. aastal oli selliseid lapsi 33 900. Siiski on ka 20 000 lapse elamine niisugustes leibkondades üpris terav sotsiaalne probleem.

Vaesuse hindamisel kasutatakse peale subjektiivse vaesushinnangu ka suhtelise vaesuse mõistet, mille puhul lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust. Selle kohaselt võib vaeseks pidada inimest, kelle ekvivalentsissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentsissetulekust, ja see näitaja on sobivaim just ühiskonnarühmade omavaheliseks võrdluseks. Olgugi et meetodika tõttu suhtelise vaesuse näitajaid 2011. aasta kohta veel ei ole, saab rühmi võrrelda 2010. aasta põhjal. Haavatavamate rühmade 2010. aastal eeleneva aastaga võrreldes olulisi muutusi ei olnud. Leibkonnatüüpidest olid endiselt suurimas vaesusriskis alaealiste lastega üksikvanemad, vähemalt kolme lapsega pered ja ka üksi elavad pensioniealised.

2011. aastal paranenud hõive- ja töötusnäitajad oleksid võinud tähendada pisut väiksemat koormust ka sotsiaalkaitsekulutustele, kuid pikaajaliste töötute arvu püsimine samal tasemel aitas oluliselt kaasa sellele, et näiteks toimetulekutoetused hoopis mõningal määral kasvasid. Kui 2010. aastal oli toimetulekutoetuste kogumaht üle 20 miljoni euro, siis 2011. aastal juba ligi 24 miljonit eurot.

Elukestvas õppes osalemine on kasvanud. Kui sotsiaalkaitsekulutused täidavad abivajajate suhtes kala rolli, siis elukestvas õppes osalemine õnge rolli. Elukestvas õppes osalemine on oluline nii hõivatutele kui ka töötutele. Hõivatutele tähendab see eelkõige enese tööalast täiendamist ja konkurentsivõime suurendamist, töötutel aga parandab võimalusi tööturule tagasi pöörduda. Viimastel aastatel on elukestvas õppes osalenute arv järjepidevalt kasvanud. 2011. aastaks kasvas viimase nelja nädala jooksul tööalastel täiendus- või ümberõppekursustel osalenute arv 35 000-ni ja kõigi koolitusliikide arvestuses 68 000-ni. Oluliselt kasvas ka nende arv, kes said abi aktiivsetest tööturumeetmetest, sh koolitustest. Näiteks Töötukassa koordineeritud töökoolitustel oli 2011. aastal osalejaid üle kahe korra enam kui 2010. aastal. Veelgi enam tuleks aga tähelepanu pöörata just pikaajalistele töötutele mõeldud täiendus- ja ümberõppekursustele.

Haridussüsteemis toimuvat aitab iseloomustada ka õppeasutusse vastuvõetute, seal õppijate ja lõpetanute arvu muutumine. Kindlasti tuleb selle puhul arvestada ka demograafilisi suundumusi, mis võivad olla suurema mõjuga, kui seda on teadlikud muudatused haridussüsteemis ja selle korralduses või tööturu nõudmised. 2011. aastal vähenes nii üldharidus-, kutse- kui ka kõrgkoolide õpilaste ja vastuvõetute arv. Näiteks kutse- ja kõrgharidust omandas 2500 inimest vähem kui 2010. aastal. Vähenemise põhjuseks võib pidada nii noorte arvu kahanemist kui ka tööturu olukorra paranemist. Seetõttu oli mullu rohkem kui 2010. aastal neid, kes olles valiku ees, kas minna õppima või tööle, eelistasid tööleminekut.

Teaduspõhise Eesti eeldus on haritud inimesed, kuid ka tähelepanu pööramine teadus- ja arendustegevusele. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste kohta saab esitada eelkõige 2010. aasta näitajaid, mis üldist olukorda arvestades olid küllaltki head. 2010. aastal jõudis teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste suhe SKP-sse Eestis uue tähiseni – 1,63% –, aasta varem oli see 1,43%. Eesti väiksuse tõttu võivad teadus- ja arendustegevuse näitajaid mõjutada ka üksikud suured investeeringud ja otsused. 2010. aasta näitajaid mõjutasid õlitööstuse tehnoloogilisse arendusse tehtud investeeringud, mis suurendasid Eesti kogukulutusi teadus- ja arendustegevusele varasema aastaga võrreldes 18% ja ettevõtlussektori omi koguni 32%. Kui aga jätta nimetatud investeeringud arvesse võtmata, suurenesid ettevõtlussektori teadus- ja arendustegevuse kulud 5,5%.

Eesti rahvastik üha väheneb. Teaduspõhise majanduse poole püüdlemisest veelgi olulisem on see, et Eestis oleks ka tulevikus piisavalt tööturule tulijaid. Eelseisval kümnendil on tööturule oodata vähem noori, kui sealt lähemas tulevikus lahku. Aasta-aastalt on eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe ehk demograafilise tööturururve indeks muutunud üha rohkem noorte kahjuks. Kui indeks on suurem kui 1, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt lahku. 2005. aastal langes indeks esimest korda alla 1 ja jõudis 2011. aastaks

0,77-ni. Demograafilise tööturusurve indeksi tõusule annaks lootust sündide arvu suurenemine, kuid 2011. aasta näitas kahjuks vastupidist muutust.

Kui 2010. aastal jätkus sündide arvu kasv ja 15 825 elussünniga oli iive esimest korda üle pika aja ka positiivne, siis 2011. aastal oli elussünde üle tuhande võrra vähem – 14 713. Samal ajal jätkus surmade arvu kahanemine, kuid mitte sellises mahus, mis tähendanuks positiivset iivet teist aastat järjest. Arvestades, et rändesaldo on alates Eesti taasiseseisvumisest olnud negatiivne, ei olnud põhjust oodata trendi muutumist 2011. aastal. Möödunud aasta näitaski oodatult rahvaarvu vähenemist rände tõttu 2650 inimese võrra ehk samas suurusjärgus nagu 2010. aastal.

2011. aastal vähenes mõningal määral väljamakstud vanemahüvitiste kogumaht ja seda esimest korda pärast vanemahüvitise maksete alustamist 2004. aastal. Kui 2010. aastal oli maksete kogumaht 174 miljonit, siis 2011. aastal 173,3 miljonit eurot. Mahu vähenemise peamine põhjus oli sündide arvu vähenemine.

Elukeskkonna turvalisus pole vähenenud. Turvaline elukeskkond ning võimalikud ohud tervisele ja varale on üks heaolu ja elukvaliteedi olulisi mõõtmeid. Kuritegevust mõjutavad muu hulgas ka majanduslikud tegurid. Majanduslike tegurite, sealhulgas tööpuuduse mõju varavastasele kuritegevusele on üldjuhul palju suurem kui vägivallakuritegevusele (Raus jt 2005^a). Seega võib majanduse ja tööturu olukorra paranemine olla üks põhjuseid, miks 2011. aastal varavastaste kuritegude arv oluliselt vähenes. Varavastaste kuritegude arvu vähenemine mängis peamist rolli ka registreeritud kuritegude üldarvu vähenemises – kui 2010. aastal oli see 48 340, siis 2011. aastal 42 567.

Kuriteod toovad esile ühiskonna varjuküljed, siis kultuurielus osalemine pakub rõõmsamaid noote ja mitmes kultuurivaldkonnas on osalus ka kasvanud. Näiteks muuseumiskäike oli 2011. aastal varasema aastaga võrreldes pisut enam nii 1000 elaniku kohta kui ka koguarvuna. Ka kinoskäikude arv oli 2010. aasta omast suurem.

Positiivne on ka see, et inimeste hinnang oma tervislikule seisundile pole kriisi tagajärjel kuigivõrd muutunud. Alates 2005. aastast on oma tervislikku seisundit heaks või väga heaks hinnanuid olnud stabiilselt pisut üle 50% ja erandlik ei olnud siin ka 2011. aasta.

Niisiis olid 2011. aasta peamised positiivsed aspektid oluliselt paranenud töövõimalused, reaalpalgade languse peatumine ja elukestvas õppes osalejate arvu jätkuv kasv. Teisalt on siiski säilinud ebakindlus tuleviku suhtes ja see väljendub ka sündide arvu kahanemises. Hoolimata töövõimaluste paranemisest on suure osa inimeste jaoks pikaajalise töötaoleku tõttu kasvanud marginaliseerumise oht. Vaadates 2011. aasta näitajad ja nende muutumist inimeste heaolu kontekstis, siis olulist halvenemist ei ole olnud, kuid ka heaolu kasvust ei ole põhjust rääkida.

ECONOMIC AND SOCIAL OVERVIEW

Siim Krusell, Robert Mürsepp

The recovery of the economy continued in 2011. Last year, economies all over the world achieved the best growth indicators in years. The estimated increase in the world's GDP was 3.9% in 2011. In comparison with the previous year, this hints at a small stagnation in the growth rate. This was also confirmed by significantly lower growths in the last quarter compared to the first half of the year. The continuing debt crisis and the austerity efforts of multiple countries are the reasons why some countries' seemingly strong exits from the crisis have remained temporary. In that kind of environment, there has also been a deterioration in the growth indicators of the world's economic powerhouses such as the United States, China and India. The growth of international trade is

^a Raus, T., Timmusk, L. (2005). Kuritegevust mõjutavad sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid. Kriminaalpoliitika uuringud 3. Tallinn: Justiitsministeerium.

slowing down, while a steadily high and occasionally still rising level of unemployment is a big problem in several countries.

Compared to the rest of the world, the economic growth in the European Union (EU) in 2011 was rather modest at 1.5%. By far the best results in the EU were shown by the Baltic countries – which in the previous years had experienced a deeper recession than the rest – with their economies growing more than 5%. They were followed by Sweden and Poland. On the other hand, several economies have been moving in the opposite direction. The biggest contraction of the economy occurred in Greece, which saw its GDP fall by 7%. It is also noteworthy that in the second half of the year almost the entire Europe was hit by a deceleration in the growth rate and several economies turned from growth to contraction. The unemployment rate in the EU has not changed much. While the Baltic countries experienced a decrease in the unemployment rate, nations in a more difficult financial state, such as Spain, Italy and others, saw their unemployment rate rise.

Estonia was the most successful among the Baltic countries, who led the entire European Union in 2011. The Estonian GDP grew 7.6% in real value closing in on the 2006 levels. Still, the growth was not constant throughout the entire year. Although the first three quarters showed stable strong results that were the best since 2006, the growth in the fourth quarter was only 4.5%, which hinted at a slight cooling in the economy. A significant part of the slowdown can be attributed to a fall in the export of electronics. It was also the first time since the first quarter of 2010 that the Estonian GDP fell in comparison with the previous quarter.

The domestic economy is picking up. After taking a sharp upturn already in 2010, the value added of manufacturing continued the same growth trend in 2011 as its growth rate rose to 22%. The 40% growth rate carried over from 2010 into the first quarter of 2011, but then started to slow down and fell below 1% in the final quarter. Again, the biggest contributor to the growth in industry was the production of electronics. Unlike in industry, the growth of value added in trade was much slower and stable at 2.3%. Another turnaround in 2011 took place in construction, which saw its value added rise by almost 18%, a significant recovery after the slump. A great part of the growth can be attributed to the sale of CO₂ emission quotas, as this income was spent on the thermal insulation of residential buildings. In the second quarter, construction volumes began to rise as well, boosted mainly by non-residential construction. Although the national economy strengthened noticeably, productivity per employee grew only 0.6% in 2011 due to the increase in employment.

The improved conditions on the labour market were reflected in private consumption expenditure which in 2011 grew at a rapid pace – over 5% in total. The main contributors to this growth were expenditure on transportation, durable goods, and hotels and restaurants. Based on data from the Bank of Estonia, there has also been a rise in the savings of households in the light of falling debt. Although people have started to spend more, the growth in savings may hint not only at a larger income, but also at a certain amount of insecurity about the future. According to the Estonian Institute of Economic Research, the second half of 2011 saw a sharp drop in the consumer confidence indicator, which fell to levels even lower than at the beginning of 2010. Despite the insecurity about the future, domestic demand grew 11% in 2011.

In comparison with 2010, the gross fixed capital formation experienced a complete turnaround in 2011, rising by 26.8%. It is noteworthy that in the second half of the year the pace of growth became significantly faster. The strong growth, mostly attributable to changes in tangible assets, is a sign of the growing readiness of entrepreneurs to invest in the future. As enterprises have used not only support from the EU Structural Funds but their own funds as well, the investments have not significantly increased their loan burden. Increased trust in the economy was also evident in the economic sentiment index published by the European Commission which improved throughout the entire year.

Due to declining unemployment and rising consumer spending, the consumer price index started to grow more rapidly, reaching a 5% growth rate in 2011. Just like the year before, the fastest price increases took place in food products and non-alcoholic beverages. As the construction sector took an upturn, so did the construction price index, which rose by 3.1%.

Foreign trade remained strong. After having played a significant part in the exit from the crisis, export continued its growth in 2011 thanks to strong external demand. As the base of growth had increased fast, the rate of growth compared to 2010 slowed down over the course of the year and reached 10% in the last quarter. Despite that, the yearly growth in exports was still 24.9%, meaning that exports reached a new all-time high. The biggest contributor to exports was once again electronics which constituted almost a sixth of total exports. Unlike the export of goods, the export of services continued a steady growth. As the growth in imports (27%) was similar to the growth in exports, Estonia's current account turned out positive for a third year straight. Foreign direct investments continued the trend and grew as well.

With the economic environment improving and prices rising, the consumption of the government sector grew 1.6% in 2011. Although income rose alongside with expenses, the state budget still ran a deficit. By contrast, the budget of the entire government sector was in surplus for the second year in a row. Although the government debt increased, it is noteworthy that it grew less than 1%.

The future of Estonia depends on the volatile situation in other countries. Continuing the trend of 2010, the growth of Estonia's economy accelerated in 2011, strongly boosted by steady foreign demand for local industrial products. On the global scale, Estonia has a relatively small and open economy, which was able to quickly refocus towards market demand. As a result, Estonia has been experiencing an exemplary growth in exports for two consecutive years – this allowed the Estonian economy to develop faster than the rest of the European Union in 2011. Nevertheless, the last quarter of the year showed that the positive effects of the bailouts implemented around the world are disappearing, which is a potential threat to the Estonian economy as it is highly dependent on exports. Another sign of danger on international markets are the growing financial problems of many countries and the increasing unemployment.

Indicators of social life also help to estimate whether the economic crisis is easing up or whether there is still a long way to recovery. They also show whether the social groups in the society have experienced the recovery from the crisis in the same way. Being employed, whether as an employer or employee, is one of the main prerequisites for coping. Therefore, it is worthwhile to focus on the labour market and the changes in the labour market in 2011. During the crisis, there was a rapid decrease in both the number of the employed and the number of jobs available. In 2010 the number of jobs offered started to grow again but did not reach the level of 2008. The same trends characterised the number of engaged persons. This number also started to grow in the first half of 2010 and came quite close to the 2008 level (see figure on p. 27). The growth was partly caused by increased mobility resulting from greater labour market flexibility, which in turn was related to new labour market legislation.

It is common that changes in the supply and demand on the labour market are followed by changes in the wages offered. Real wages increased in the last two quarters of 2011 and in the 1st quarter of 2012. The growth in real wages in the 1st quarter of 2012 was 2.4%, compared to the 1st quarter of 2011. Before that, real wages had been in decline for eleven quarters. The upturn in real wages is a sign of the improved situation on the labour market. Nevertheless, the growth has been rather moderate and it is too early to predict continued growth of real wages throughout 2012 based on these three quarters.

Long-term unemployment continues to be a serious problem. The average annual rate of unemployment fell to 12.5% in 2011, which is lower than in 2009, the first year of the crisis, when the unemployment rate was 13.8%. The number of the unemployed decreased until the 3rd quarter of 2010 and since then their number has been stable (approximately 70,000 to 80,000), if the 1st quarter of 2012 is also considered. A remarkable fact about 2011 is that the decrease in unemployment was faster among males than among females, and the average unemployment rate was 13% for males and 12% for females. Nevertheless, the unemployment figures for 2011 are far from the natural unemployment rate figures. Natural unemployment is caused by technological development and by the movement of employees from job to job. With natural unemployment, about 4–6% of the active population are unemployed.

The share of the long-term unemployed among the unemployed increased. They constituted more than half of all unemployed persons. The number of those who had been seeking employment for more than one year was approximately 50,000, i.e. almost the same as in 2010. It is even more worrying that the number of those who had been seeking work for more than two years rose to 30,000 in 2011. The number of discouraged persons (those who have lost hope of finding a job) was approximately 10,000.

The fact that approximately 60,000 persons are having serious difficulty in returning to the labour market may aggravate problems in many areas and increase the stratification of the society. Long-term unemployment devalues the skills and knowledge acquired through previous work and study, and the habit of working also disappears. Additionally, employers are quite sceptical about the professional capabilities of the long-term unemployed (see Bourdet and Persson 1991^a). Often, there are also family problems and criminal and suicidal tendencies. In the end, the negative effects of long-term unemployment start to have a wider impact on the economy. For example, the sustainability of enterprises could be threatened by a lack of employees who are familiar with the latest technologies. Being unemployed for a long time can cause a rapid decrease in self-esteem and in the quality of life, which forces the unemployed person to constantly battle with stress, difficulties in coping and emotional exhaustion (Venesaar 2004^b). Unfortunately, in most cases, the greater risk to fall into poverty will become a reality. In 2011 more than half of the long-term unemployed only coped with great difficulties.

It is positive that in 2011 there was a decrease in the number of children (aged 0–17) that lived in households without any working members and consequently without a sufficient income. Their number was 22,100, down from 33,900 in 2010. Nevertheless, the fact that 20,000 children are living in such households is quite a serious social problem.

Relative poverty rate is often used in the assessment of poverty, in addition to subjective poverty. The concept of relative poverty is based on the equalised disposable income of a household member – a person is considered to be at risk of poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. This indicator is useful for comparing different groups in society. Due to the chosen methodology, the 2011 figures are not available yet, but the figures for 2010 can be used for comparison. Compared to 2009, there were no significant changes in the more vulnerable groups in 2010. The household types with the biggest poverty risk were still single parents with underage children, families with three or more children, and single retired people.

The improved labour market and unemployment figures in 2011 could have meant a smaller strain on social protection expenditure, but the fact that the number of the long-term unemployed stayed at the same level contributed significantly to an increase in subsistence benefits, for example. In 2010, the total volume of subsistence benefits amounted to over 20 million euros, whereas in 2011 it was already nearly 24 million euros.

Participation in continuing education has grown. Social protection expenditure could be seen as giving a fish to those in need, while participation in continuing education is like teaching the persons to fish themselves. Participation in continuing education is important for both the employed and the unemployed. For the employed it means learning new skills and boosting their professional competitiveness; for the unemployed it means better chances to return to the labour market. In recent years, the participation in continuing education has been growing steadily. By 2011, there were approximately 35,000 employees who had participated in work-related training or retraining courses in the four weeks preceding the survey. If all kinds of courses are considered, the number was 68,000. There was a remarkable increase in the number of people benefitting from active labour market measures (incl. training). For example, the number of participants in courses arranged by the Estonian Unemployment Insurance Fund doubled in 2011, compared to 2010. Still, there should be a greater focus on refresher and retraining courses for the long-term unemployed.

^a Bourdet, Y., Persson, I. (1991). Does labour market policy matter? Long term unemployment in France and Sweden. EALE Conference.

^b Venesaar, U., Hinnoaar, M., Luuk, M., Marksoo, Ü. (2004). Pikaajaline töötus Eestis. Ministry of Social Affairs, Estonian Institute of Economics at Tallinn University of Technology.

The processes happening in the education system are characterised by the trends in the numbers of admitted and enrolled students and graduates. The demographic changes should definitely be considered as these could have an even bigger influence than political and organisational decisions in the education system or the demands of the labour market. In 2011 the number of students and the number of admitted students decreased in general education schools, vocational schools and higher education institutions. For example, in 2011 there were 2,500 students less compared to 2010 studying in vocational and higher education. The reason for this decrease is both a fall in the number of youth and the improved situation on the labour market. The latter meant that more young people preferred to go to work if they had a choice between a job and studies.

The prerequisites for knowledge-based Estonia are educated people but also a focus on research and development. In case of research and development expenditure, mainly the figures for 2010 are available. The 2010 results were quite good considering the overall situation. In 2010 the ratio of research and development (R&D) expenditure to GDP in Estonia reached a new record – 1.63%. In 2009, the respective indicator was 1.43%. Since Estonia is small, the R&D indicators can be influenced by a single major investment or decision. The growth in 2010 was significantly influenced by investments in technological development made in the oil industry, which compared to 2009 increased the total R&D expenditure in Estonia by 18% and the R&D expenditure of the enterprise sector by 32%. If the abovementioned investments are not taken into account, there was still a 5.5% increase in the R&D expenditure of the enterprise sector.

The Estonian population is steadily decreasing. It is important to aspire to a knowledge-based economy, but the most important thing for Estonia is that there would be enough people to enter the labour market in the future. In the coming decade, the number of young people entering the labour market will be lower than the number of people leaving the labour market. Year by year the demographic labour pressure index has decreased. The demographic labour pressure index shows the ratio of young persons entering the labour market in the next decade (persons aged 5–14) to those who are leaving the labour market due to their age (persons aged 55–64). When the index is bigger than 1, more persons will enter the labour market than leave it during the next decade. In 2005 the value of the index fell under 1 for the first time, and then dropped to 0.77 by 2011. The demographic labour pressure index could rise again if the number of births were to increase, but unfortunately 2011 showed the opposite trend.

After a number of years, natural increase was positive again in 2010 with 15,825 live births. But in 2011 the number of live births was lower by more than a thousand (14,713). The number of deaths continued to decrease, but not to an extent that would have resulted in a positive natural increase for the second year in a row. Considering that net migration has been negative since Estonia regained independence, there was no reason to expect any changes in this trend in 2011. The decrease in population due to migration was 2,650 persons in 2011, which was similar to 2010.

In 2011, there was a slight decrease in the total volume of parental benefit payments. The volume decreased for the first time since the introduction of this measure in 2004. The total volume of parental benefit payments was 174 million euros in 2010 and 173.3 million euros in 2011. The main reason behind the decrease was the fall in the number of births.

The security of the living environment has not decreased. A secure living environment and possible threats to life and property are an important dimension of life quality and well-being. Crime is, among other things, influenced by economic factors. The influence of economic factors, including unemployment, is bigger in case of property crime (Raus 2005^a). Thus, the improved situation in economy and the labour market could be one of the reasons for the significant decrease in the number of offences against property in 2011. A fall in the number of offences against property was the main factor of the decrease in the overall number of recorded offences, which fell from 48,340 in 2010 to 42,567 in 2011.

While crime brings out the dark side of the society, participation in culture offers a brighter perspective. In several fields of culture the participation has grown. For example, there were more

^a Raus, T., Timmusk, L. (2005). Kuritegevust mõjutavad sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid. Kriminaalpoliitika uuringud 3. Tallinn: Ministry of Justice.

visits to museums in 2011, both in terms of visits per 1,000 inhabitants and the total number of visits. The number of cinema visits was also bigger than in 2010.

Another positive fact is that people's own assessment of their health has not changed remarkably during the crisis. Since 2005, the share of people who consider their health status to be good or very good has steadily been slightly over 50%, and 2011 was no exception.

In conclusion, the main positive aspects of 2011 were significantly better job opportunities, an upturn in real wages, and continued growth in the number of people participating in continuing education. On the other hand, many are uncertain about their future and one outcome of this is a decline in births. Despite the improved employment opportunities, the long-term unemployed are in danger of being marginalized in the society. Overall, it can be said that there was no significant deterioration in well-being in 2011, but there were no major signs of improvement either.

KESKKOND

Kaia Oras

Ülevaade

Käesoleval aastal möödub kaksikümmend aastat esimesest ÜRO keskkonna- ja arengukonverentsist Rio de Janeiros ja kümme aastat ülemaailmsest säästva arengu tippkohtumisest Johannesburgis, kus seati eemärgiks töötada välja säästva arengu poliitika ja rakendada seda jätkusuutliku arengu saavutamiseks. Selle saavutamiseks on majandus- ja sotsiaalsfääri jätkusuutlikkuse kõrval oluline ka keskkonna jätkusuutlikkus.

Ka Eesti riikliku säästva arengu strateegia „Säästev Eesti 21“ kohaselt on Eesti jätkusuutlik siis, kui ühiskonnas on kooskõlaline ja mõõdetav liikumine ökoloogilise tasakaalu poole. Ökoloogilise tasakaalu saavutamiseks keskendutakse Eestis praegu sellistele arenguvaldkondadele nagu jätkusuutlik energeetika, keskkonnahoidlik transport ja loodusressursside jätkusuutlik kasutamine, ning sellistele probleemidele nagu keskkonna saastamine, jäätmete ja jäätmekäitlus ning liigiline mitmekesisus.

Ökoloogilise tasakaalu ja keskkonna sidusvaldkondades väljendavad paljud näitajad positiivseid arenguid: taastuenergia osatähtsus energia lõpptarbimises ja taastuenergiast toodetava elektri osatähtsus on kasvanud, jäätmete taaskasutus suurenenud, heitveega keskkonda sattunud lämmastiku ja fosfori hulk vähenenud ning tekkinud olmejäätmete kogused stabiliseerunud. Teisalt on Eesti paljude ökoloogilise tasakaalu näitajate põhjal Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide hulgas siiski madalal kohal just Eesti energiatootmise suure keskkonnakoormuse tõttu.

Põhiliselt just fossiilkütuste suure keskkonnakoormuse tõttu, aga ka ressursisäästu silmas pidades on Euroopa Nõukogu seadnud eesmärgiks tõsta EL-i riikide keskmine taastuvatest energiaallikatest toodetud energia määr 2020. aastaks 20%-ni. Kui 2008. aastal oli taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energia lõpptarbimises EL-is keskmiselt 10,3%, siis Eestis oli see näitaja 2008. aastal juba suhteliselt kõrge – 19,1%. Peamine taastuenergiaallikas on biomass (küttepuit, puiduhake ja jäätmed). Hüdro- ja tuuleenergia osatähtsus on Eestis veel suhteliselt väike.

Koguseliselt suurim osa Eestis tekkivaid jäätmeid pärineb põlevkivienergeetikast, seetõttu on ka jäätmetekke ja energiatootmise trendid omavahel seotud. Pärast vahepealset vähenemist aastatel 2008–2009 suurenes jäätmete Eestis 2010. aastal taas – jäätmeid tekkis veerandi võrra rohkem kui 2009. aastal (vastavalt 19,5 ja 15,6 miljonit tonni) ja üle kolmandiku võrra rohkem kui 2000. aastal. Enim tekib Eestis põlevkivituhka (2010. aastal 7,3 miljonit tonni) ja põlevkivi aherainet (2010. aastal 6,8 miljonit tonni). Teised suurema kogusega jäätmeliigid olid 2010. aastal põlevkivi utmise jäätmed (1,4 miljonit tonni) ning ehitus- ja lammutusjäätmed (1,1 miljonit tonni). Ohtlike jäätmete teke kasvas 5,1 miljonist tonnist 2009. aastal 6,8 miljoni tonnini 2010. aastal. 2008. aastal oli Eesti 14,6 tonni jäätmetega elaniku kohta EL-i pingereas Bulgaaria, Luksemburgi ja Soome järel neljandal kohal. Ühe elaniku kohta tekkiva ohtlike jäätmete kogusega aga oli Eesti 2008. aastal 5,6 tonniga EL-is esikohal.

Kui jäätmetekoguse kasvu võib pidada negatiivseks, siis positiivseks võib pidada sellist liiki jäätmete nagu kaevandusjäätmete (3,1 miljonit tonni), ehitus- ja lammutusprahi (0,7 miljonit tonni), puidujäätmete (0,7 miljonit tonni) ning põlevkivi utmise jäätmete (0,6 miljonit tonni) taaskasutuse suhtelist kasvu. 2010. aastal taaskasutati juba ligi kolmandik tekkinud jäätmetest. Jäätmete taaskasutuse määr riigiti varieerub EL-is suuresti: 1%-st Bulgaarias 90%-ni Taanis ja Saksamaal. EL-is keskmiselt oli jäätmete taaskasutuse määr 2008. aastal 45%, Eesti näitaja (29%) oli sellest siiski väiksem. Olmejäätmete teke elaniku kohta on Eestis viimastel aastatel vähenenud, kuid enamik tekkinud olmejäätmeid ladestatakse prügilasse (2010. aastal 64%). Selle näitaja poolest oleme EL-is keskmiste hulgas.

Vähenenud on igal aastal heitveega keskkonda jõudev reostus: fosfori saastekoormus on aastatel 2000–2010 vähenenud 230 tonnist 114 tonnini ja lämmastiku saastekoormus 2810 tonnist 1770 tonnini. Lämmastikubilanss põllumajandusmaal oli aastatel 2004–2009 ülejäägis: põhiliselt mineraal-

ja orgaaniliste väetistega, aga ka muudel viisidel viidi ühele hektarile põllumajandusmaale 10–25 kg rohkem lämmastikku, kui taimed mullast taimetoodanguna välja viisid. Fosforibilanss põllumajandusmaal oli aastatel 2004–2009 aga puudujäägis: taimed viisid ühe hektari põllumajandusmaa kohta mullast toodanguna välja 5–11 kg rohkem fosforit, kui sinna mineraal- ja orgaaniliste väetistega lisandus. 2001. aastal kanaliseeriti ja läbis vähemalt teise astme puhastuse 68% elanike reovesi, 2009. aastal oli see näitaja juba ligi 80%. Heitveekäitlusse investeeriti 46 miljonit eurot – vähem kui varasematel aastatel (2009. aastal 65 miljonit eurot, 2008. aastal 63 miljonit eurot).

Kõigi põhiliste õhusaasteainete kogused on aastatel 2000–2009 vähenenud: lenduvad orgaanilised ühendid 46 400 tonnist 36 300 tonnini, lämmastikoksiidid 36 800 tonnist 29 000 tonnini ning vääveldioksiidid 97 200 tonnist 54 800 tonnini. Kliimagaasidest on peamiste kasvuhoonegaaside ehk süsinikdioksiidi kogus vähenenud 19,2 miljonist tonnist 2000. aastal 18,2 miljoni tonnini 2010. aastal ja metaani kogus 1,7 miljonist CO₂ ekvivalenttonnist 2000. aastal 1,1 miljoni CO₂ ekvivalenttonnini 2010. aastal. Vähem oluliste kasvuhoonegaaside kogused vähenemistrendi ei näita: kui diilämmastikoksiidi heitkogus on aastatel 2000–2010 suurenenud 0,9 miljonist CO₂ ekvivalenttonnist 1,1 miljoni CO₂ ekvivalenttonnini, siis F-gaaside heitkogus 72 900 CO₂ ekvivalenttonnist 158 000 CO₂ ekvivalenttonnini.

Uute keskkonnahoidlike tehnoloogiate kasutuselevõtu kõrval on ökoloogilise tasakaalu hoidmise vaatenurgast oluline ka sajanditepikkuse traditsioonilise maahoolduse säilitamine.

Poollooduslike koosluste harimine on maaharimisvõtte, kus on ühendatud keskkonnahoid ja põllumajanduslik tegevus ning taimestiku ja loomastiku mitmekesisus on säilinud. Poollooduslike pärandkoosluste hooldamise otsese suure majandusliku tulu puudumise tõttu toetab riik poollooduslike niitude ja rohumaade põllumajanduslikku kasutusse võtmist ja majandamist. 2010. aastal karjatati ja niideti toetusrahade abil 20 404 hektarit ning taastati 2551 hektarit poollooduslike kooslusi. Keskkonnaministeeriumi arengukava strateegiline eesmärk oli jõuda poollooduslike koosluste hooldamisel 2011. aastaks 23 000 hektarini.

Kui pärandkoosluste harimisel ühendatakse keskkonnahoid majandustegevusega, siis loodusobjektide kaitsel keskendutakse otseselt liikide ja ökosüsteemide säilitamisele. 2011. aastaks oli kaitstavate loodusobjektide pindala 2000. aastaga võrreldes peaaegu kolm korda suurem – 785 000 hektarit ehk 18% Eesti maismaapindalast. Kaitstavate loodusobjektide hulgas olid 2011. aastal nii looduskaitsealad (258 000 hektarit), viis rahvusparki (197 000 hektarit) kui ka 344 hoiuala (762 000 hektarit). EL-i riikides bioloogilise mitmekesisuse kaitseks loodud kaitsealade kogupindala oli 2010. aastal 14% EL-i maismaaterritooriumist. Suurim oli kaitsealade osatähtsus Sloveenias (31%) ja Bulgaarias (30%), väikseim Taanis ja Suurbritannias (kummaski vaid 7%).

Keskkonnakaitse kogukulud nendel tootmisettevõtetel, kelle põhitegevus ei ole keskkonnakaitse, olid 2010. aastal 135,4 miljonit eurot, sh investeeriti tootmisprotsessi keskkonnahoidlikumaks muutmise 3,9 miljonit eurot ja toruotsaseadmetesse ehk juba tekkinud saaste likvideerimisse 59 miljonit eurot. Investeeringud keskkonnahoidlikesse tootmisvahenditesse olid 6,1% keskkonnakaitseinvesteeringutest. Heitvee- ja jäätmekäitlusele spetsialiseerunud ettevõtted investeerisid keskkonnakaitse 71,1 miljonit eurot ja tegid muid keskkonnakaitsega seotud kulutusi 442,4 miljoni euro väärtuses. Heitvee- ja jäätmekäitluse teenuse osutamise eest saadud tasud olid 2010. aastal 489,6 miljonit eurot.

Keskkonnamaksud on majandushoovad, mille rakendamine peab aja jooksul keskkonnakoormust vähendama. 2011. aastal laekus riigile keskkonnamaksude kaudu tulu 449 miljonit eurot, millest kütuseaktsiis koos elektriaktsiisiga olid 87%, saastemaksud 8%, transpordimaksud 2% ja ressursimaksud 3%. Ainuüksi kütuseaktsiis oli 80% keskkonnamaksudest. Keskkonnamaksude osatähtsus riigi kogumaksutulul oli 14%. Keskkonnamaksudelt saadud tulu osatähtsus SKP-s oli Eestis 2009. aastal 3%, mis oli üle EL-i riikide keskmise taseme.

ENVIRONMENT

Kaia Oras

Overview

2012 marks 20 years from the first United Nations Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro and ten years from the World Summit on Sustainable Development in Johannesburg, where the elaboration and implementation of sustainable development policies was agreed as a development target. In addition to economic and social sustainability, environmental sustainability is of utmost importance.

The Estonian national strategy on sustainable development "Sustainable Estonia 21" also emphasises that Estonia is sustainable if there is coherent and measurable movement towards ecological balance. To achieve ecological balance, focus has at present been set on the following development areas: sustainable energy, environmentally friendly transport, sustainable use of natural resources; and on the following problems: environmental pollution, waste generation and waste management, and biodiversity.

In the areas of ecological balance and those related to the environment, several indicators show positive trends: the share of renewable energy in final energy consumption has increased; also, the share of renewable energy carriers in electricity production has increased; the share of treated waste has increased; the amounts of phosphorous and nitrogen discharged to the environment with wastewater have decreased; and the amount of municipal waste generated has stabilized. On the other hand, in case of several indicators of ecological balance, the position of Estonia is still low in comparison with other European Union (EU) countries, due to the high environmental pressures arising from Estonia's oil shale based energy production.

Mainly due to the high environmental pressures of the use of fossil fuels, but also considering resource use efficiency, the Council of Europe has set the strategic target to raise the average share of renewable energy to 20% by 2020. In the EU on average, the share of renewable energy was 10.3% in 2008, while in Estonia its share in final energy consumption had risen to a comparatively high level in 2008 – 19.1%. The main source of renewable energy has been biomass (firewood, wood chips and wood waste). The share of hydro and wind energy is still relatively low in Estonia.

In Estonia, the biggest quantities of waste are generated in the oil shale based energy production; therefore, the trends in waste generation and in energy production are linked. After an interim decrease in 2008 and 2009, the quantity of waste generated increased again in 2010. 25% more waste was generated in 2010 than in 2009 (19.5 and 15.6 million tons respectively) and over one third more than in 2000. The biggest categories of waste generated in Estonia are oil shale ash (7.3 million tons in 2010) and oil shale excavation wastes (6.8 million tons in 2010). The other major waste categories in 2010 were oil shale retorting wastes (1.4 million tons) and construction and demolition waste (1.1 million tons). The generation of hazardous waste increased from 5.1 million tons in 2009 to 6.8 million tons in 2010. With 14.6 tons of waste generated per capita, Estonia was the fourth biggest generator of waste in 2008 after Bulgaria, Luxembourg and Finland. Estonia was the biggest generator of hazardous waste per capita (5.6 tons in 2008) in the European Union.

The upward trend in the amount of waste generated can be considered negative, while the relative increase in the recycling of waste categories like mining waste (3.1 million tons), construction and demolition waste (0.7 million tons), wood waste (0.7 million tons) and oil shale retorting waste (0.6 million tons) can be considered positive. Almost one third of the waste generated was recycled in 2010. The waste recycling rate varies a great deal among EU countries: from as low as 1% in Bulgaria to 90% in Denmark and Germany. In the EU on average, 45% of waste was recycled in 2008, which puts Estonia's recycling rate (29%) below the EU average. The generation of municipal waste per capita has decreased in Estonia in recent years. However, a big share of the municipal waste generated is landfilled (64% in 2010) – here, Estonia is on the average level of the EU.

The pollution annually reaching the environment in the form of wastewater has decreased – in case of phosphorus from 230 tons in 2000 to 114 tons in 2010, and in case of nitrogen from 2,810 tons in 2000 to 1,770 tons in 2010. Nitrogen balance on agricultural land was in surplus in the period 2004–2009: the quantity of nitrogen added (mainly in the form of organic and mineral fertilizers but also by other means) was 10–25 kg more than the quantity taken up by plants per one hectare of agricultural land. The balance of phosphorus on agricultural land in the same period was negative: plants took up 5–11 kg more phosphorus per one hectare of agricultural land than was added by mineral and organic fertilizers and other means.

In 2001, the wastewater of only 68% of the population was collected by public sewerage and underwent at least secondary treatment, whereas in 2009 the wastewater of at least 80% of the population was collected and underwent at least secondary treatment. The investments in wastewater treatment amounted to 46 million euros in 2010, which is less than in 2008 and 2009 (63 and 65 million euros respectively).

The emitted amounts of all main air pollutants have decreased in the period 2000–2009: volatile organic compounds from 46,400 tons to 36,300 tons, nitrogen oxides from 36,800 tons to 29,000 tons, and sulphur dioxide from 97,200 tons to 54,800 tons. As regards compounds related to climate change, the amounts of the main greenhouse gases have decreased: carbon dioxide emissions from 19.2 million tons in 2000 to 18.2 million tons in 2010 and methane emissions from 1.7 million tons of CO₂ equivalent in 2000 to 1.1 million tons of CO₂ equivalent in 2010. Less important greenhouse gases do not show a downward trend: nitrous oxide emissions have increased a little in 2000–2010 from 0.9 million tons of CO₂ equivalent in 2000 to 1.1 million tons of CO₂ equivalent in 2010, and the emissions of F-gases have increased from 72,900 tons of CO₂ equivalent in 2000 to 158,000 tons of CO₂ equivalent in 2010.

From the point of view of maintaining ecological balance, it is also important to sustain traditional land management methods, in addition to the implementation of new environmentally friendly technologies. The management of semi-natural communities, for example, integrates environmental protection and agricultural activities, and helps to maintain the diversity of the flora and fauna. Due to the absence of high economic profits in the management of semi-natural communities, the state subsidises the use and maintenance of agriculturally managed natural meadows and grasslands. In 2010 the area of grazed and mowed semi-natural communities was 20,404 hectares and the area of restored semi-natural communities was 2,551 hectares. The Environmental Action Plan of the Ministry of the Environment set the strategic objective to reach 23,000 hectares in the management of semi-natural communities by 2011.

In case of the management of semi-natural communities, environmental protection is integrated with economic activities, while in the protection of natural objects the focus is directly on preserving species and ecosystems. By 2011, the territory of protected areas in Estonia had almost tripled compared to 2000, and accounted for 18% (785,000 hectares) of the land territory of Estonia. In 2011, the protected natural objects included nature reserves (258,000 hectares), five national parks (197,000 hectares) as well as 344 special conservation areas (762,000 hectares). In 2010 the total area of protected areas in the EU accounted for 14% of the land area of the EU countries. The share of protected areas was the biggest in Slovenia (31%) and Bulgaria (30%) and the smallest in Denmark and the United Kingdom (only 7% in each).

In 2010, production enterprises (whose main activity is not environmental protection) spent 135.4 million euros on environmental protection. Investments in integrated environmental technologies amounted to 3.9 million euros, while 59 million euros was invested in the end-of-pipe technologies (for the elimination of already generated pollution). Investments in environmental technologies accounted for 6.1% of all environmental investments. Enterprises that specialise in wastewater treatment and waste management invested 71.1 million euros in environmental protection, and their other expenditure related to the environment amounted to 442.4 million euros. The receipts of these enterprises from the provision of wastewater treatment and waste management services totalled 489.6 million euros in 2010.

Environmental taxes are economic instruments which should, in the long run, result in the reduction of negative environmental pressures. The income from environmental taxes in 2011 was 449 million euros, of which fuel and electricity excise duties accounted for 87%, pollution taxes for 8%, transport taxes for 2% and resource taxes for 3%. Fuel excise duty alone gave 80% of the total environmental tax revenue. Environmental taxes represented 14% of overall tax revenue. In Estonia, the share of environmental tax revenue in the GDP was 3% in 2009, which was above the EU average.

Tabel 1. Maavarade kaevandamine, 2006–2010
Table 1. Extraction of mineral resources, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põlevkivi, tuhat tonni	11 977	13 992	13 706	12 605	15 109	Oil shale, thousand tons
Tsemendi tooraine						Raw materials for cement
lubjakivi, tuhat m ³	344	485	476	220	297	limestone, thousand m ³
savi, tuhat m ³	139	37	62	32	37	clay, thousand m ³
Tehnoloogiline liiv, tuhat m ³	51	54	40	17	26	Technological sand, thousand m ³
Ehitusliiv, tuhat m ³	2 949	3 399	2 758	2 556	1 803	Construction sand, thousand m ³
Kruus, tuhat m ³	1 265	1 836	1 965	1 907	1 434	Gravel, thousand m ³
Tehnoloogiline lubjakivi, tuhat m ³	84	136	146	87	74	Technological limestone, thousand m ³
Keraamiline savi, tuhat m ³	149	152	48	12	15	Ceramic clay, thousand m ³
Ehituslubjakivi, tuhat m ³	2 344	2 739	2 585	1 788	1 172	Construction limestone, thousand m ³
Tehnoloogiline dolomiit, tuhat m ³	128	155	-	24	172	Technological dolomite, thousand m ³
Viimistlusdolomiit, tuhat m ³	2,0	2,0	1,3	3,2	4,7	Decorative dolomite, thousand m ³
Ehitusdolomiit, tuhat m ³	378	433	525	389	390	Construction dolomite, thousand m ³
Turvas, tuhat tonni	1 257	901	702	842	924	Peat, thousand tons
Meremuda, tuhat tonni	0,8	0,4	0,3	0,1	0,5	Sea mud, thousand tons
Järvemuda, tuhat tonni	0,7	0,0	0,7	0,1	0,5	Sapropel, thousand tons

Tabel 2. Veevõtt^a, 2006–2010
Table 2. Water extraction^a, 2006–2010
(miljonit kuupmeetrit – million cubic metres)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Pinnavesi	1 358	1 586	1 271	1 056	1 545	Surface water
Põhjavesi ^b	244	248	330	322	297	Groundwater ^b
Merevesi	4	4	4	0	0	Sea water
KOKKU	1 602	1 838	1 605	1 378	1 842	TOTAL

^a Loaga veevõtjate veevõtt. Pinnavee kasutuse luba tuleb taotleda, kui ööpäevane veevõtt on üle 30 m³, ja põhjavee kasutuse luba juhul, kui veevõtt on üle 5 m³.

^b Sh kaevandusvesi ja mineraalvesi.

^a Water extraction by enterprises who have a license for water extraction. A license is needed for the extraction of over 5 m³ of groundwater per day and for the extraction of over 30 m³ of surface water per day.

^b Incl. mining water and mineral water.

Tabel 3. Veeheide^a, 2006–2010

Table 3. Water discharge^a, 2006–2010
(miljonit kuupmeetrit – million cubic metres)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Veekogudesse	1 615	1 879	1 658	1 477	1 898	<i>Into surface water bodies</i>
Pinnasesse ja põhjavette	0	1	1	1	1	<i>Into the soil and groundwater</i>
Veeheide kokku	1 615	1 880	1 659	1 478	1 899	<i>Total water discharge</i>
puhastamist vajav	264	301	385	379	359	<i>needing purification</i>
puhastatud	263	300	383	377	358	<i>purified</i>
puhastamata	1	1	2	2	1	<i>unpurified</i>

^a Nende ettevõtete andmed, kellel on luba juhtida heitvesi veekogudesse ja pinnasesse.

^a The data cover enterprises that have a license for wastewater discharge into water bodies and soil.

Tabel 4. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2006–2010

Table 4. Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2006–2010
(tonni – tons)

Veesaasteaine	2006	2007	2008	2009	2010	Water pollutant
Orgaanilised reoained, BHT ₇ ^a	1 366	1 160	1 199	1 137	1 214	<i>Organic substances, BOD₇^a</i>
Heljum	2 727	3 185	4 959	3 780	3 402	<i>Suspended solids</i>
Üldlämmastik	1 621	1 646	1 881	1 751	1 770	<i>Total nitrogen</i>
Üldfosfor	146	138	146	146	114	<i>Total phosphorus</i>
Naftasaadused	40	34	46	<i>Oil products</i>

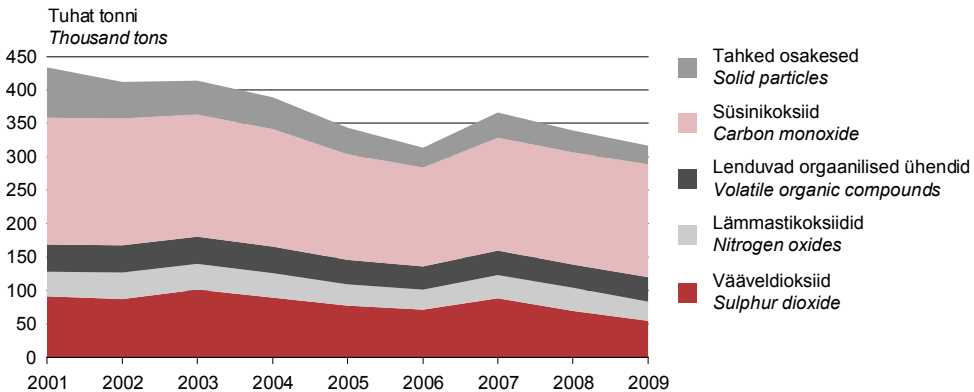
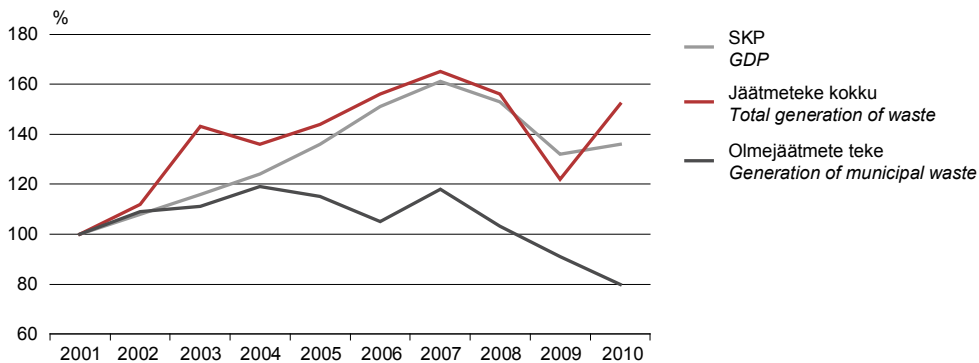
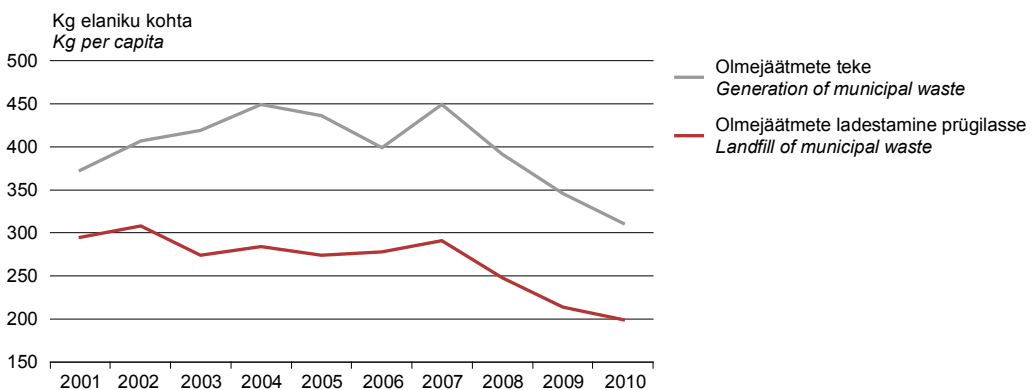
^a Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.

^a The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.

Tabel 5. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2006–2010

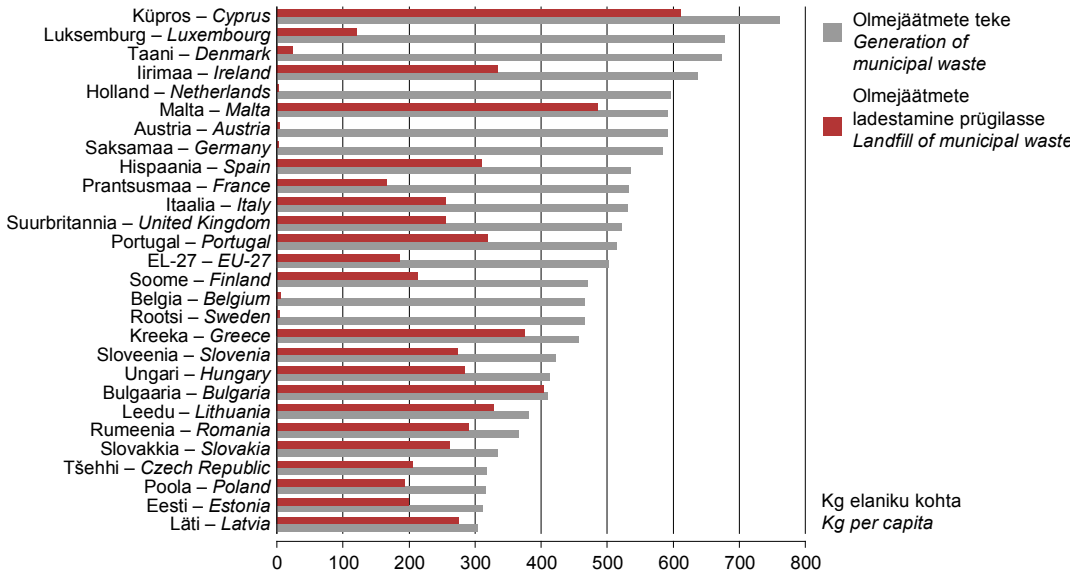
Table 5. Greenhouse gas emissions, 2006–2010
(tuhat CO₂ ekvivalenttonni – thousand tons of CO₂ equivalent)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Süsinikdioksiid	15 865	18 896	17 382	14 185	18 219	<i>Carbon dioxide</i>
Metaan	1 045	1 049	1 043	1 015	1 051	<i>Methane</i>
Dilämmastikoksiid	953	1 034	1 147	1 050	1 089	<i>Nitrous oxide</i>
F-gaasid	137	150	133	141	158	<i>F-gases</i>
KOKKU	18 000	21 129	19 705	16 391	20 517	<i>TOTAL</i>

Joonis 1. Paiksete saasteallikate ja liiklusvahendite tekitatud õhusaaste, 2001–2009*Figure 1. Pollution of air from stationary and mobile sources, 2001–2009***Joonis 2. Jäätmete ja olmejäätmete teke ning sisemajanduse koguprodukt (SKP)^a, 2001–2010***Figure 2. Generation of total waste and municipal waste and the gross domestic product (GDP)^a, 2001–2010*^a Aheldamise meetodil arvatud sisemajanduse koguprodukt (referentsaasta on 2000).^a Gross domestic product calculated according to the chain-linking method (reference year 2000).**Joonis 3. Olmejäätmete teke ja ladestamine, 2001–2010***Figure 3. Generation and landfill of municipal waste, 2001–2010*

Joonis 4. Olmejäätmete teke ja ladestamine Euroopa Liidu riikides, 2010

Figure 4. Generation and landfill of municipal waste in the European Union countries, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 6. Jäätmete töötlemine nende kõrvaldamiseks, 2007–2010

Table 6. Treatment of waste for waste disposal, 2007–2010

(tonni – tons)

	2007	2008	2009	2010	
Maapealne või maa-alune ladestamine (sh prügilad)	12 070 628	11 644 312	8 495 787	11 626 060	Deposit into or onto land (incl. landfill)
Füüsikalise-keemilise töötlemine	72 234	54 297	27 236	29 428	Physico-chemical treatment
Vedelate või püdelate jäätmete paigutamine maapealsetesse kaevanditesse, basseinidesse, paistikesse jms	46 769	262	1	0	Placement of liquid or sludgy discards into pits, ponds or naturally occurring repositories, etc.
Tarindprügiladesse paigutamine	41 002	30 933	31 063	35 847	Placement in specially engineered landfills
Bioloogiline töötlemine	608	382	0	0	Biological treatment
Pinnastöötlemine	..	0	90	0	Land treatment
Põletamine	21	0	0	21	Thermal treatment

Tabel 7. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2007–2010*Table 7. Treatment of waste for recovery or energy production, 2007–2010*

(tonni – tons)

	2007	2008	2009	2010	
Pinnastöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks	1 394 878	721 400	500 150	349 973	<i>Land treatment for agricultural purposes or for improvement of the state of the environment</i>
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine	3 462 124	3 254 329	2 146 494	4 865 071	<i>Recycling or reclamation of other inorganic materials</i>
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	329 057	257 234	224 190	264 755	<i>Use as a fuel or other means to generate energy</i>
Metallide ja metallühendite ringlussevõtt või taasväärtustamine	19 258	20 967	35 911	20 262	<i>Recycling or reclamation of metals and metal compounds</i>
Muude orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine (sh kompostimine)	1 225 213	1 125 036	1 232 057	1 298 226	<i>Recycling or reclamation of other organic materials (incl. composting)</i>
Õlide taasrafineerimine või korduvkasutamine	759	470	617	6	<i>Waste oil re-refining or other re-use</i>
Lahustite regenereerimine	35	27	18	21	<i>Regeneration of solvents</i>

Tabel 8. Kaitsealad, 2011*Table 8. Protected areas, 2011*

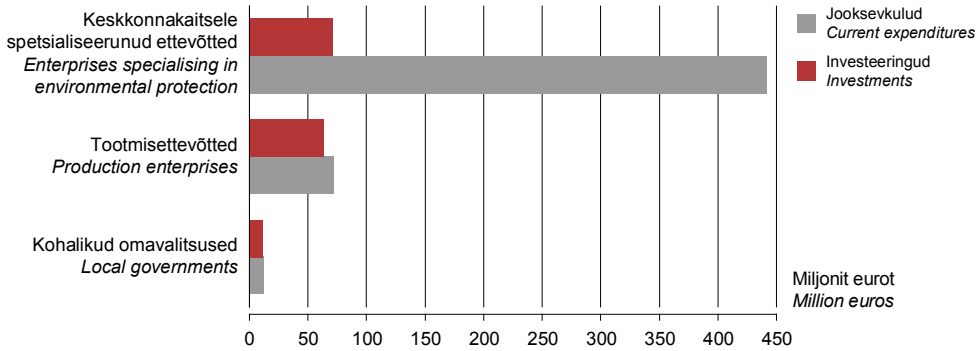
	Arv	Kaitseala üldpindala ^a , 1000 ha	
	Number	Total protected area ^a , 1,000 ha	
Rahvuspark	5	196,8	<i>National park</i>
Looduskaitseala	131	258,2	<i>Nature reserve</i>
Maastikukaitseala	150	194,8	<i>Landscape reserve</i>
Vana ehk uuendamata kaitsekorraga ala	114	28,2	<i>Protected area with unrevised protection rules</i>
Park ja puistu	540	4,5	<i>Park and stand</i>

^a Pindala koos akvatooriumiga.^a Area together with water area.

Allikas: Keskkonnateabe Keskus, 31.12.2011

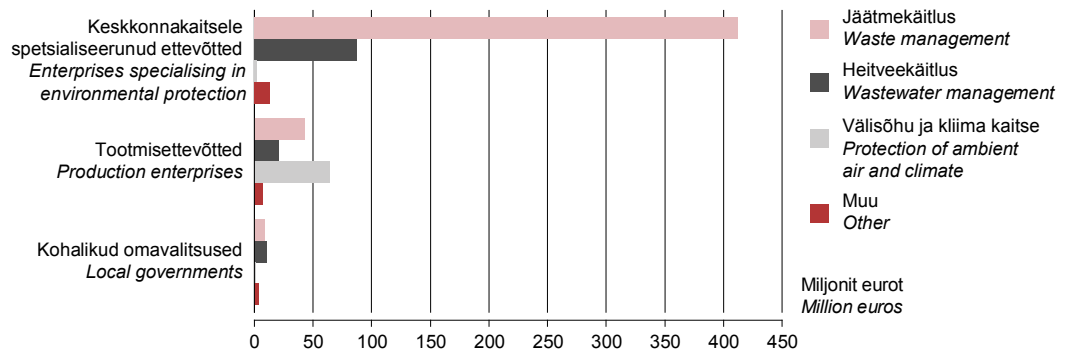
Source: Estonian Environment Information Centre: 31.12.2011

Joonis 5. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused kululiigi järgi, 2010
Figure 5. Environmental protection expenditures of enterprises and local governments by type of expenditure, 2010

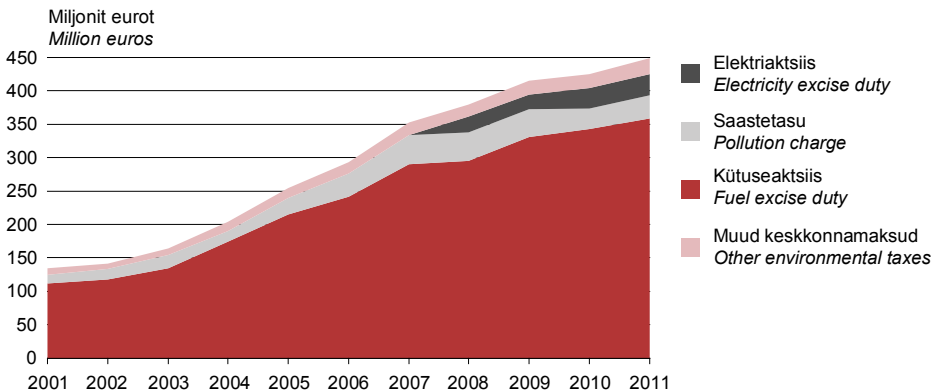
Joonis 6. Ettevõtete ja kohalike omavalitsuste keskkonnakaitsekulutused keskkonnakaitse valdkonna järgi, 2010

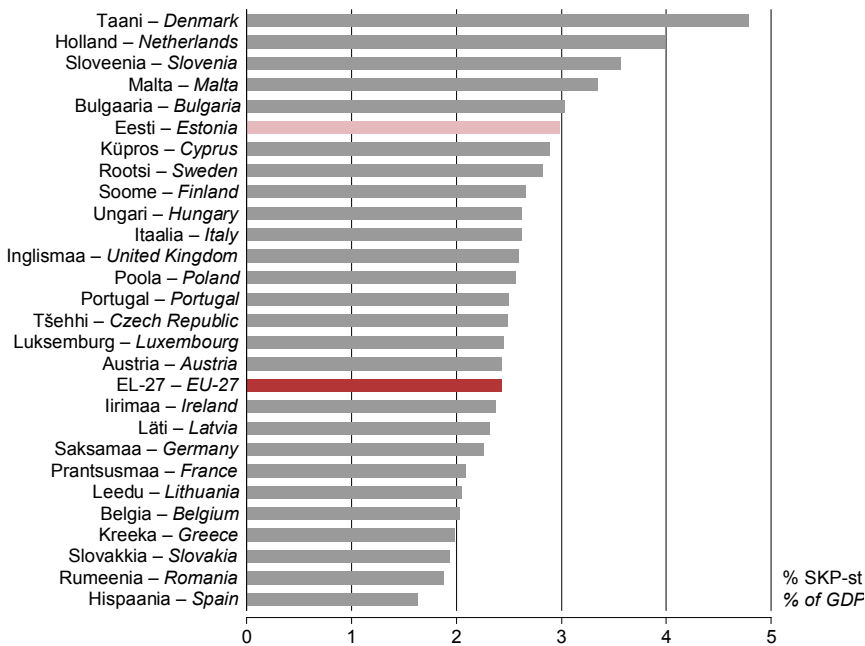
Figure 6. Environmental protection expenditures of enterprises and local governments by environmental protection activity, 2010

Joonis 7. Keskkonnamaksude laekumine, 2001–2011

Figure 7. Revenue from environmental taxes, 2001–2011

Joonis 8. Keskkonnamaksudelt saadud tulu osatähtsus SKP-s Euroopa Liidu riikides, 2009**Figure 8. Share of environmental tax revenue in the GDP in the European Union countries, 2009**

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 9. Keskkonnamaksude laekumine, 2007–2011**Table 9. Revenue from environmental taxes, 2007–2011**

(miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kütuseaktsiis	289,9	294,9	331,0	343,4	359,0	Fuel excise duty
Elektriaktsiis	-	22,7	21,9	30,5	31,9	Electricity excise duty
Saastetasu	44,0	42,9	41,3	30,9	34,1	Pollution charge
Vee erikasutuse õiguse tasu	9,4	10,2	10,9	13,0	12,9	Fee for the special use of water
Autode registreerimise tasu	4,6	3,0	2,6	3,5	6,0	Vehicle registration fee
Rasveokimaks	4,2	4,0	3,5	3,5	3,7	Heavy goods vehicle tax
Kalapüügiõiguse tasu	1,1	1,5	3,8	1,3	1,3	Fishing charge
Pakendiaktsiis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	Packaging excise duty
KOKKU	353,3	379,3	415,0	426,1	449,1	TOTAL

Metoodika

Keskonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimekaitsevahendite kasutamine). Keskonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtetelt ja riigiasutustelt. Keskkonnamaksude andmete saamiseks on kasutatud riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvete kassalise täitmise aruandeid.

Palju keskkonnaandmeid saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtetelt. Sellistele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase, -vett ja jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnateabe Keskus. Statistikaamet saab Keskkonnateabe Keskusest ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maaamet.

Methodology

Environment statistics cover the state of the environment (e.g. air, water and biodiversity) as well as the impact of human activities (e.g. air and water pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia mainly uses the data collected by other government institutions. But there are also subject areas the data of which are collected by Statistics Estonia itself (e.g. environmental protection expenditures, pesticide use). Statistics Estonia collects the data about environmental protection expenditures from enterprises and also government institutions. Environmental tax revenue statistics are based on detailed data about the budget execution of central and local governments.

A great deal of environment-related data is obtained from enterprises with high environmental pressure. Such enterprises operate under pollution licenses which allow them to extract mineral resources, discharge wastewater into the environment, generate air pollution and waste. The respective basic environmental data are collected by the Estonian Environment Information Centre. The Centre also provides Statistics Estonia with data on biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are managed by the Estonian Land Board.

Kirjandust Publications

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Keskkonnateabe Keskuse kodulehekülg
Homepage of the Estonian Environment Information Centre
<http://www.keskkonnainfo.ee>

Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg
Homepage of the Estonian Ministry of the Environment
<http://www.envir.ee>

Euroopa Keskkonnaagentuuri kodulehekülg
Homepage of the European Environment Agency
<http://www.eea.europa.eu/>

Keskkonnaandmed Eurostati koduleheküljel
Environmental data on Eurostat's homepage
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environment/data/database>

RAHVASTIK

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Jaana Rahno

Ülevaade

2012. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 339 662. Loomulik iive oli 2011. aastal taas negatiivne – suri 565 inimest rohkem, kui sündis. Selle põhjus on sündide arvu järsk vähenemine. Meeste loomulik iive on alates 2009. aastast olnud positiivne ja 2011. aastal sündis 72 meest rohkem, kui suri. Naiste loomulik iive aga on endiselt negatiivne. Maakondadest oli mullu loomulik iive positiivne Harju- ja Tartumaal, kõige suurema negatiivse iibega maakond oli Ida-Virumaa. Eestlaste loomulik iive on alates 2008. aastast olnud positiivne ja ehkki 2011. aastal iive vähenes, sündis ikkagi 878 eestlast rohkem, kui suri.

2011. aastal vahetas Eesti sees elukohta üle maakonna, valla või linna piiri 38 544 inimest. Siserändes võivad enam elanikke Tallinn ja tema lähivallad ning teiste suuremate linnade lähivallad. Äärealadelt kolijate peamised sihtpunktid on Tallinn, regioonikeskus või maakonnakeskus. Pealinnast ja regiooni- või maakonnakeskusest rännatakse omakorda linna tagamaale.

Välisrändes suurenes 2011. aastal nii sisse- kui ka väljaränne – immigratsioon 3709 ja emigreerunud 6214 inimest. Väljarände suurenemise üks põhjuseid oli tööturu aeglane taastumine majanduslangusest ja pikaajaline tööpuudus, mis pani inimesi tööd otsima välismaalt.

Jätkus Eesti elanike oodatava eluea tõus. 2010. aastal oli Eesti elanike oodatav eluiga sünnihetkel 75,8 aastat. Rohkem kui pooltes Euroopa Liidu (EL) riikides oli oodatav eluiga üle 80 aasta. Eesti meeste oodatav eluiga oli 2010. aastal 70,6 ja naistel 80,5 aastat. Eesti meestest lühema elueaga on Läti, Leedu ja Bulgaaria mehed. Euroopa riikide meestest elavad kõige kauem Šveitsi mehed (80,3 aastat). Eesti naistest lühema elueaga on kuue EL-i riigi naised. Kõrgeim oli naiste eluiga 2010. aastal Prantsusmaal ja Hispaanias – 85,3 aastat.

Sündide arv vähenes. 2011. aastal sündis 14 679 last ehk 1146 last vähem kui aasta varem. Summaarne sündimuskordaja, mis näitab keskmist sünnitatud laste arvu naise kohta sama aasta sündimuse juures, langes 2011. aastal 1,52-ni, kuid rahvastiku taastootmiseks peaks see olema vähemalt 2,10. Eestlaste osatähtsus sündinute hulgas oli 2011. aastal 73,6% – 1,4% võrra väiksem kui 2010. aastal.

Alla poole sündivatest lastest on esiklapsed (2011. aastal 40%). Viimastel aastatel on nende osatähtsus teise, kolmanda ja neljandana sündinud laste arvu kasvu tõttu ühtlaselt vähenenud. 2011. aastal kasvas teisena sündinud laste osatähtsus 1,2%, kolmandana sündinud laste osatähtsus 0,8% ja neljandana sündinud laste osatähtsus 0,3% võrra.

Emade keskmine vanus üha tõuseb. 2011. aastal oli ema keskmine vanus lapse sünnil 29,54 aastat. Ka ema keskmine vanus esiklapse sünnil on alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud ja 2011. aastal oli see 26,39 aastat. Esimese lapse soetamise aja edasilükkumine lükkab edasi ka teise, kolmanda ja järgmiste laste sünni. Kui 1990. aastate alguses oli tüüpilisim sünnitaja alla 25-aastane (1992. aastal umbes 55% sünnitajatest), siis 2011. aastal sünnitasid selles vanuses naised alla 23% kõigist sündinud lastest. Vähemalt 30-aastaste naiste trend on vastupidine – 1992. aastal sünnitasid selles vanuses naised ligi 20%, 2011. aastal aga juba 45% sündinud lastest.

Abielust sündinud laste osatähtsus sündinute hulgas vähenes 2011. aastal 40,3%-ni, sh eestlastel 33,6%-ni. Esimestest lastest sündis abielus emadele 30%, teisena sündinud lastest 44% ja kolmandana sündinud lastest 53%.

2011. aastal jätkus abortide arvu vähenemine. Aasta jooksul registreeriti kokku 8654 aborti, sealhulgas 6668 legaalselt indutseeritud aborti. Tuhande viljakas eas naise kohta registreeriti mullu 20,6 ja saja elussünni kohta 45,4 legaalselt indutseeritud aborti.

Surmade arv üha väheneb. 2011. aastal suri 15 244 inimest, mis teeb 11,4 surmajuhtu tuhande elaniku kohta. Aasta varem oli tuhande elaniku kohta 11,8 surmajuhtu. 49,1% surnutest olid mehed

ja 50,9% naised, kuid meeste osatähtsus rahvastikus on 46,1%. Põhilised surmapõhjused on samad mis varemgi. Endiselt on üle poole (54%) surmajuhtudest põhjustatud vereringeelundite, sh südamehaigustest. Kuigi nende osatähtsus vähenes viimase aastaga peaaegu kaks protsendipunkti, on see meestel ikkagi 46% ja naistel 62%. Teisel kohal (24%) on kasvavad ning kolmandal (7,4%) õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad. Kui eelnenud kolmel aastal õnnetusjuhtumite tõttu surnute üldarv ja nende arv eriti meeste seas vähenes, siis 2011. aastal see jälle suurenes ning 12% meeste surmadest langes õnnetusjuhtumite arvele. 2011. aastal hukkus õnnetusjuhtumite tagajärjel 888 meest ja 247 naist.

Oluliselt vähenes imikusuremus ja surnultsündide arv. 2011. aastal suri enne aastaseks saamist 36 last (18 poissi ja 18 tüdrukut), mis teeb 2,5 imikusurma tuhande elussünni kohta. 2010. aastal olid need arvud vastavalt 53 ja 3,3 ning EL-i keskmine imikusuremuskordaja oli 4,2. Surnultsüünde oli 57 – kümne võrra vähem kui aasta varem. Tuhande sündinu kohta oli surnultsüünde 3,9. Viimasel kolmel aastal on imikusurmi olnud vähem kui surnultsüünde.

Abiellujaid on jälle rohkem. 2011. aastal sõlmiti 5499 abielu ehk 9% rohkem kui aasta varem, seega hiljutine suur mõõn abiellumises on möödas. Siiski jääb mullune näitaja veel kaugele abiellumise tippaastatest 2006 ja 2007, kui sõlmiti vastavalt 6954 ja 7022 abielu. Tuhande elaniku kohta sõlmiti möödunud aastal 4,1 abielu, aasta varem 3,8. Üle veerandi (27%) abiellunud meestest ja naistest on varem abielus olnud. Soomes on korduvabiellunuid alla veerandi ehk 23–24%. Ühiseid lapsi on ligi 30%-l abiellunud paaridest, seejuures 9%-l paaridest on ühiseid lapsi vähemalt kaks.

Abiellumisvanus tõusis meestel 2011. aastal 0,4 ning naistel 0,3 aasta võrra. Meeste keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel on 30,8 ja naistel 28,2 aastat. Soomes on see näitaja vastavalt 32,9 ja 30,6 aastat. Alates 1994. aastast on naise keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui ema keskmine vanus esimese lapse sünnil, sest paljud naised sünnitavad enne lapse ja alles seejärel abielluvad. 2011. aastal oli kahe näitaja vahe 1,8 aastat. Meeste mediaanvanus abielu sõlmimisel oli 2011. aastal 32 ja naistel 29 aastat.

Lahutuste arv mullu kasvas. 2011. aastal lahutati 3099 abielu – 4% rohkem kui aasta varem. Kõige rohkem (29%) oli 0–4 aastat kestnud abielude lahutusi; aasta varem oli vastav näitaja 30%. Järgnesid vähemalt 20 aastat (26%) ja 5–9 aastat kestnud abielud (23%). Kõige vähem lahutati 15–19 aastat (10%) ja 10–14 aastat kestnud abielusid (12%). Selle statistika juures tuleb arvestada ka seda, kui palju vastavatel aastatel üldse abielusid sõlmiti. Näiteks abielude sõlmimise tippaasta 2007 langeb 2011. aasta arvestuses 0–4 aastat kestnud abielude rühma, mistõttu neli aastat kestnud abielude lahutamise osatähtsus on suurem. Viimasel kolmel aastal on lahutatud abielu mediaankestus olnud üheksa aastat. Korduvabielu lahutanute osatähtsus oli meestel 23% ja naistel 22%.

Viimase kahe aasta jooksul on suurenenud nende lahutuste osatähtsus, kus paaril on ühiseid alaealisi lapsi. 2011. aastal oli vähemalt üks ühine alaealine laps 55%-l lahutanud paaridest. 3,5%-l paaridest oli ühiseid alaealisi lapsi vähemalt kolm.

POPULATION

Kalev Noorkõiv, Mari Plakk, Jaana Rahno

Overview

As at 1 January 2012, the population of Estonia was estimated to be 1,339,662. In 2011, the natural increase was negative again – the number of deaths exceeded the number of births by 565. The reason for that was a sharp decline in the number of births. The natural increase of males has been positive since 2009, and 72 more men were born than died in 2011. On the other hand, the natural increase of females continues to be negative. In 2011 natural increase was positive in Harju and Tartu counties, while the largest negative increase was reported in Ida-Viru county. The natural increase of Estonians has been positive since 2008 and even though the natural increase declined in 2011, there were still 878 more births of Estonians than deaths of Estonians.

In 2011 the volume of internal migration within Estonia (i.e. moving across the county, rural municipality or city boundaries to reside in another settlement unit) was 38,544 persons. The main direction in internal migration is towards Tallinn and the rural municipalities around Tallinn, and towards rural municipalities located around other larger cities. People who come from the peripheries move to Tallinn, or to regional or county centres. People from the capital or regional or county centres move to rural settlements around cities.

In external migration, there was an increase in both immigration and emigration in 2011 – 3,709 persons immigrated to and 6,214 persons emigrated from Estonia. One of the reasons for the increase in emigration was definitely the slow recovery of the labour market from the recession and long-term unemployment, which forced people to look for jobs abroad.

The life expectancy of the inhabitants of Estonia continues to increase. In 2010 the life expectancy at birth of the inhabitants of Estonia was 75.8 years. In more than half of the European Union (EU) countries, the life expectancy was over 80 years. The life expectancy in Estonia was 70.6 years for males and 80.5 years for females in 2010. Only the men in Latvia, Lithuania and Bulgaria had a shorter life expectancy than that. Men in Switzerland have the longest life expectancy in Europe (80.3 years). In six EU countries, women have a shorter life expectancy than the women in Estonia. In 2010 France and Spain had the highest life expectancy for females – 85.3 years.

The number of births decreased. In 2011, 14,679 children were born, which is 1,146 children less than the year earlier. Total fertility rate – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year – decreased to 1.52 in 2011. For population reproduction this indicator should be at least 2.10. In 2011, the proportion of Estonians among live births was 73.6%, which was 1.4% less than in 2010.

First-born children constitute slightly less than a half of all children born (40% in 2011). However, their percentage has been steadily declining in recent years due to the increase in the percentage of second-, third- and fourth-born children. In 2011, compared to 2010, the percentage of second-born children increased by 1.2%, the share of third-born children by 0.8% and the share of fourth-born children by 0.3%.

The mean age of mothers continues to increase. In 2011, a mother's mean age at childbirth was 29.54 years. Also, the mean age of mothers at first childbirth has been increasing steadily since the beginning of the 1990s, and it reached the age of 26.39 in 2011. Accordingly, delaying the birth of the first child will also postpone the second and third births. At the beginning of the 1990s the typical woman who gave birth to a child was aged under 25 (in 1992, about 55% of the women at childbirth), while in 2011 women under 25 gave birth to less than 23% of all children born. Among the women aged 30 and over an opposite trend has occurred – in 1992 women aged 30 and over gave birth to nearly 20% of the children born, compared to already 45% in 2011.

In 2011 the proportion of marital births decreased to 40.3%, and among Estonians even to 33.6%. 30% of the first-born children were born to married parents. With regard to second births, 44% of the mothers were married; and with regard to third births, 53% of the mothers were married.

In 2011 the number of abortions continued to decline. A total of 8,654 abortions, including 6,668 legally induced abortions, were registered during the year. There were 20.6 abortions per 1,000 fertile women and 45.4 legally induced abortions per 100 live births in 2011.

The number of deaths continues to decline. In 2011, 15,244 persons died, which makes 11.4 deaths per 1,000 inhabitants. In 2010, there were 11.8 deaths per 1,000 inhabitants. 49.1% of the deceased persons were males and 50.9% were females, but the proportion of males in the population is 46.1%. The main causes of death have not changed. More than a half (54%) of total deaths are still caused by diseases of the circulatory system, incl. heart diseases. Although their share decreased in the last year by almost two percentage points, they still account for 46% of deaths of males and for 62% of deaths of females. Malignant neoplasms (24%) are the second main cause of death and deaths due to accidents and poisonings (7.4%) the third main cause. In the previous three years, the total number of deaths caused by accidents, especially among males, had decreased, whereas in 2011 it unfortunately increased again and 12% of deaths of males were caused by accidents. In 2011, 888 men and 247 women were killed in accidents.

Infant mortality and the number of stillbirths declined significantly. In 2011, 36 children (18 boys and 18 girls) died before their first birthday. This means that there were 2.5 infant deaths per 1,000 live births. In 2010 the corresponding numbers were 53 and 3.3, and the average infant mortality rate of the EU was 4.2. There were 57 stillbirths – 10 stillbirths less than the year before. There were 3.9 stillbirths per 1,000 births. In the last three years, there have been less infant deaths than stillbirths.

More people are getting married. In 2011, 5,499 marriages were contracted which is 9% more than the year earlier. This means that the recent low tide in marriages is over. Nevertheless, last year's result is still far from the marriage boom years of 2006 and 2007, when 6,954 and 7,022 marriages were contracted, respectively. In 2011, 4.1 marriages were contracted per 1,000 inhabitants, up from 3.8 in 2010. For over a quarter (27%) of the men and women getting married, the contracted marriage was not their first marriage. In Finland, the percentage of such couples is below a quarter – 23 to 24%. Nearly 30% of the couples getting married had common children, whereas 9% of couples had at least two common children.

In 2011, the mean age at the contraction of the first marriage increased by 0.4 years for men and by 0.3 years for women. The mean age of men at the contraction of first marriage is 30.8 and that of women is 28.2 years. For comparison – in Finland, the mean ages were respectively 32.9 and 30.6 years. Since 1994 the mean age of women at first marriage has been higher than mothers' mean age at birth of the first child. This means that many women give birth to a child before they get married. In 2011 the difference was 1.8 years. The median age at the contraction of marriage was 32 years for men and 29 years for women.

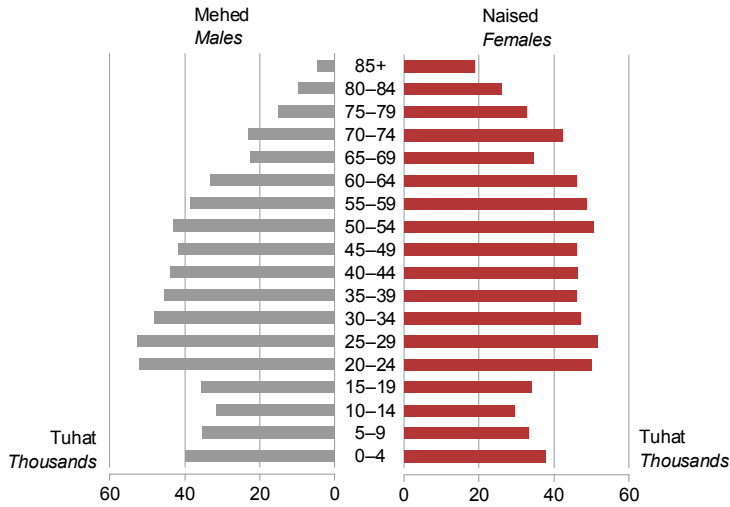
The number of divorces also increased. In 2011, 3,099 marriages were dissolved, which is 4% more than the year before. Marriages that lasted 0–4 years held the highest share in dissolved marriages (29%); in 2010, their share was 30%. The second biggest share in dissolved marriages was held by marriages that lasted over 20 years (26%), followed by marriages that lasted for 5–9 years (23%). The share of dissolved marriages was the smallest in marriages that had lasted 15–19 years (10%) and marriages that had lasted for 10–14 years (12%). In case of these statistics, it is necessary to take into account how many marriages were contracted in the corresponding years. For example, in 2011, the recent peak year of the marriage boom (2007) was in the group of marriages that had lasted 0–4 years, and thus caused marriages that had lasted for four years to have a higher percentage in dissolved marriages. In the last three years, the median duration of dissolved marriages has been nine years. The share of dissolved remarriages was 23% for men and 22% for women.

In the last two years, there has been an increase in the share of divorces where the spouses have common children under the age of 18. In 2011 55% of divorced couples had at least one common underage child. 3.5% of divorced couples had at least three common underage children.

Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2012

Figure 1. Population age-pyramid, 2012

(aasta alguses – at the beginning of the year)

Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2008–2012

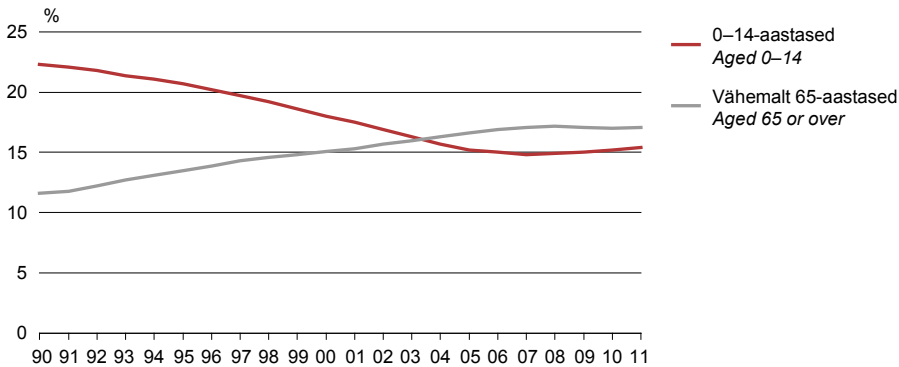
Table 1. Population at the beginning of the year, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Mehed	617 410	617 299	617 323	617 757	617 862	Males
Naised	723 525	723 116	722 804	722 437	721 800	Females
KOKKU	1 340 935	1 340 415	1 340 127	1 340 194	1 339 662	TOTAL

Joonis 2. Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2011

Figure 2. The young and the elderly in the population, 1990–2011

(protsenti aastakeskmisest rahvaarvust – percentage of mean annual population)

Tabel 2. Oodatav eluiga soo ja vanuse järgi, 2006–2010*Table 2. Life expectancy by sex and age, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Meeste vanus						<i>Age of males</i>
0	67,4	67,1	68,6	69,8	70,6	0
1	66,7	66,5	68,0	69,1	69,9	1
15	53,0	52,8	52,2	55,4	56,2	15
45	26,3	26,2	27,1	28,9	29,2	45
65	13,2	13,2	13,6	14,4	14,6	65
Naiste vanus						<i>Age of females</i>
0	78,5	78,7	79,2	80,1	80,5	0
1	77,7	78,1	78,6	79,3	79,7	1
15	63,9	64,4	64,7	65,4	65,8	15
45	35,0	35,5	35,7	36,2	36,8	45
65	18,2	18,5	18,6	18,3	18,8	65

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2012*Table 3. Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2012**(aasta alguses – at the beginning of the year)*

	1989 ^a		2000 ^a		2012 ^b		
	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	
	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	924 966	6 904	<i>Estonians</i>
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	340 750	2 544	<i>Russians</i>
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	27 351	204	<i>Ukrainians</i>
Valgevenelased	27 711	177	17 241	126	15 163	113	<i>Belorussians</i>
Soomlased	16 622	106	11 837	86	10 369	77	<i>Finns</i>
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 738	13	<i>Jews</i>
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	2 413	18	<i>Tatars</i>
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 910	14	<i>Germans</i>
Lätlased	3 135	20	2 330	17	2 171	16	<i>Latvians</i>
Poolakad	3 008	19	2 193	16	1 972	15	<i>Poles</i>
Leedulased	2 568	17	2 116	15	2 029	15	<i>Lithuanians</i>
Muu	14 095	90	9 410	69	8 830	66	<i>Other</i>
Teadmata	-	-	7 919	58	-	-	<i>Unknown</i>
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 339 662	10 000	<i>TOTAL</i>

^a Rahvaloenduse andmed.^b Elanikud, kelle rahvus ei ole teada, on jaotatud rahvuste vahel proportsionaalselt.^a *Data of the Population Census.*^b *Inhabitants whose ethnic nationality is unknown have been distributed proportionally between the ethnic nationalities.***Tabel 4. Siseränne soo järgi, 2007–2011***Table 4. Internal migration by sex, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed	17 336	14 743	17 976	17 324	18 334	<i>Males</i>
Naised	20 486	16 820	19 308	20 067	20 210	<i>Females</i>
KOKKU	37 822	31 563	37 284	37 391	38 544	<i>TOTAL</i>

Joonis 3. Välisränne, 2004–2011

Figure 3. External migration, 2004–2011

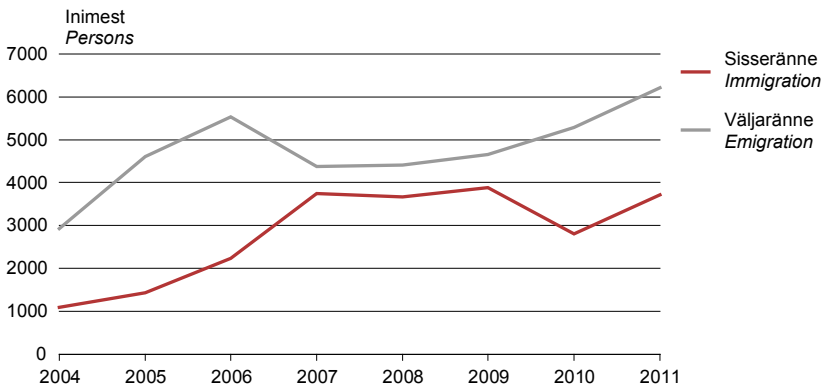

Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2007–2011

Table 5. Births, deaths and natural increase, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Elussünnid	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	Live births
Surmad	17 409	16 675	16 081	15 790	15 244	Deaths
Loomulik iive	-1 634	-647	-318	35	-565	Natural increase
Sünnimuse üldkordaja	11,8	12,0	11,8	11,8	11,0	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	13,0	12,4	12,0	11,8	11,4	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-1,2	-0,4	-0,2	0,0	-0,4	Rate of natural increase

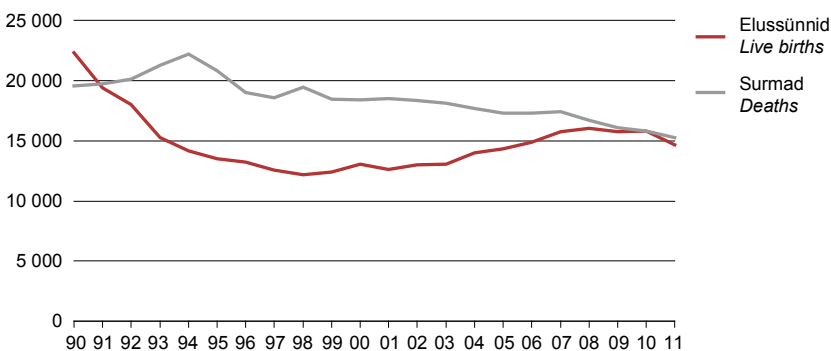
Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2007–2011

Table 6. Births, deaths and natural increase of Estonians, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Elussünnid	11 195	11 578	11 442	11 866	10 809	Live births
Surmad	11 372	10 983	10 526	10 162	9 931	Deaths
Loomulik iive	-177	595	916	1 704	878	Natural increase
Sünnimuse üldkordaja	12,2	12,6	12,4	12,9	11,7	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,3	11,9	11,4	11,0	10,7	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	-0,1	0,7	1,0	1,9	1,0	Rate of natural increase

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1990–2011

Figure 4. Births and deaths, 1990–2011

Tabel 7. Sündimuse näitajad, 2007–2011*Table 7. Fertility indicators, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Summaarne sündimuskordaja	1,64	1,66	1,63	1,64	1,52	<i>Total fertility rate</i>
Taaste brutokordaja	0,794	0,801	0,797	0,789	0,735	<i>Gross reproduction rate</i>
Emade keskmine vanus						<i>Mean age of mother</i>
lapsel sünnil	28,53	28,80	29,05	29,34	29,54	<i>at childbirth</i>
esimese lapse sünnil	25,42	25,77	26,05	26,30	26,39	<i>at birth of the first child</i>

Tabel 8. Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2007–2011^a*Table 8. Number of deliveries and multiple births, 2007–2011^a*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Üks laps	15 428	15 556	15 302	15 419	14 277	<i>Single</i>
Kaksikud	191	256	266	230	222	<i>Twins</i>
Kolmikud	10	8	2	4	5	<i>Triplets</i>
KOKKU	15 629	15 820	15 570	15 653	14 504	<i>TOTAL</i>
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	128,6	166,9	172,1	149,5	156,5	<i>Multiple births per 10,000 deliveries</i>

^a Sh surmutsünnid.^a Incl. stillbirths.**Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2007–2011***Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2007–2011*

Emade rahvus, lapse sugu	2007	2008	2009	2010	2011	<i>Mother's ethnic nationality, sex of the child</i>
Eestlased	11 195	11 578	11 442	11 866	10 809	<i>Estonians</i>
poisid	5 730	5 945	5 832	6 160	5 558	<i>boys</i>
tüdrukud	5 465	5 633	5 610	5 706	5 251	<i>girls</i>
Teised rahvused	4 573	4 448	4 321	3 959	3 868	<i>Other ethnic nationalities</i>
poisid	2 368	2 313	2 190	2 006	1 996	<i>boys</i>
tüdrukud	2 205	2 135	2 131	1 953	1 872	<i>girls</i>
KOKKU ^a	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	<i>TOTAL^a</i>
poisid	8 100	8 259	8 022	8 166	7 555	<i>boys</i>
tüdrukud	7 675	7 769	7 741	7 659	7 124	<i>girls</i>
Eestlaste osatähtsus, %	71,0	72,2	72,6	75,0	73,6	<i>Share of Estonians, %</i>

^a Sh need, kelle rahvus on teadmata.^a Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.**Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2007–2011***Table 10. Live births by mother's age, 2007–2011*

Emade vanus	2007	2008	2009	2010	2011	<i>Mother's age</i>
Kuni 16	27	26	14	15	11	<i>Under 16</i>
16–19	1 145	1 019	840	636	550	<i>16–19</i>
20–24	3 720	3 566	3 325	3 172	2 785	<i>20–24</i>
25–29	4 930	5 066	5 193	5 242	4 707	<i>25–29</i>
30–34	3 739	3 961	3 850	4 121	4 054	<i>30–34</i>
35–39	1 847	1 980	2 100	2 155	2 096	<i>35–39</i>
40–44	354	386	425	473	460	<i>40–44</i>
45+	13	24	16	11	16	<i>45+</i>
KOKKU	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	<i>TOTAL</i>

Tabel 11. Sündimuse vanuskordajad^a ema vanuse järgi, 2007–2011
Table 11. Age-specific fertility rates^a by mother's age, 2007–2011

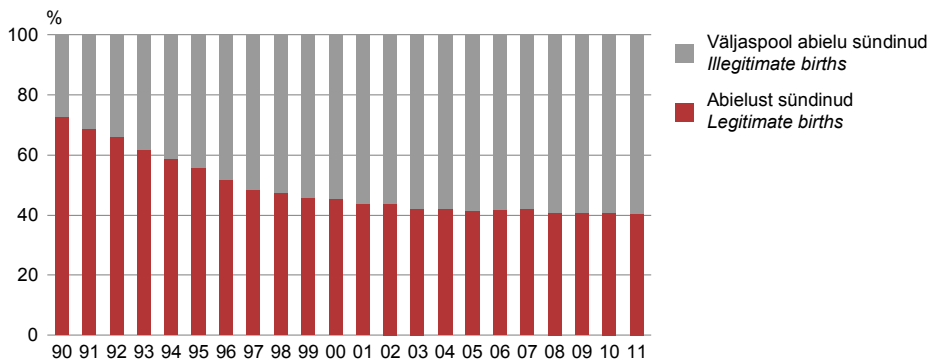
Ema vanus	2007	2008	2009	2010	2011	Mother's age
15–19	24,1	23,0	20,5	17,1	16,0	15–19
20–24	71,7	68,2	63,6	61,2	54,9	20–24
25–29	103,6	104,3	104,2	103,2	91,8	25–29
30–34	80,9	85,8	83,3	88,8	86,5	30–34
35–39	39,4	42,0	44,6	46,1	45,3	35–39
40–44	7,7	8,5	9,5	10,5	10,0	40–44
45–49	0,3	0,5	0,3	0,2	0,3	45–49
15–49	46,6	47,8	47,5	48,3	45,4	15–49

^a Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.

^a Live births per 1,000 females of the specified age.

Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2007–2011
Table 12. Live births by birth order, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
1. laps	7 519	7 609	7 210	6 678	5 895	1st child
2. laps	5 417	5 524	5 552	5 938	5 675	2nd child
3. laps	1 997	2 029	2 093	2 211	2 177	3rd child
4. laps	505	535	571	639	630	4th child
5. laps	195	168	196	206	174	5th child
6. laps	59	82	67	71	54	6th child
7. laps	33	41	30	33	38	7th child
8. laps	25	19	19	22	16	8th child
9. laps	15	14	13	7	12	9th child
Vähemalt 10. laps	10	7	12	20	8	At least 10th child
KOKKU	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	TOTAL

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1990–2011
Figure 5. Legitimate live births and illegitimate live births, 1990–2011

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2007–2011
Table 13. Legitimate and illegitimate live births by mother's age, 2007–2011

	Ema vanus Mother's age								Kokku Total
	Kuni 16 Under 16	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
	Registreeritud abielust sündinud lapsed – Legitimate births								
2007	1	165	1 228	2 153	1 894	976	188	11	6 616
2008	2	153	1 075	2 155	1 919	1 034	206	17	6 561
2009	-	107	937	2 202	1 881	1 073	224	11	6 435
2010	-	71	864	2 186	2 005	1 088	243	9	6 466
2011	-	48	737	1 937	1 927	1 047	217	7	5 920
Väljaspool abielu sündinud lapsed – Illegitimate births									
isa tuvastatud^a – father identified^a									
2007	11	712	2 128	2 494	1 659	754	146	1	7 905
2008	10	666	2 144	2 642	1 829	832	150	6	8 279
2009	4	534	2 043	2 735	1 768	913	157	4	8 158
2010	11	432	1 992	2 821	1 930	931	196	2	8 315
2011	4	368	1 773	2 546	1 945	926	206	9	7 777
isa tuvastamata – father not identified									
2007	15	268	364	283	186	117	20	1	1 254
2008	14	200	347	269	213	114	30	1	1 188
2009	10	199	345	256	201	114	44	1	1 170
2010	4	133	316	235	186	136	34	-	1 044
2011	7	134	275	224	182	123	37	-	982

^a Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid.

^a The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of a marriage certificate, a joint application of the parents, an application of the father or a court judgement about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered on the basis of the mother's application and the data about the father are missing in the birth certificate.

Tabel 14. Elussündinud ema hariduse järgi, 2007–2011

Table 14. Live births by mother's education, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Alg- või põhiharidus	3 213	2 839	2 689	2 492	2 270	Primary or basic education
Keskhariidus	7 658	7 764	7 363	7 179	6 458	Secondary education
Kõrghariidus	4 903	5 419	5 709	6 144	5 934	Higher education
Hariidus teadmata	1	6	2	10	17	Education unknown
KOKKU	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	TOTAL

Tabel 15. Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2007–2011

Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
Töötav	11 878	12 274	11 671	11 419	10 796	Employed
Töötu	465	463	653	869	648	Unemployed
(Üli)õpilane	508	965	975	875	765	Student
Töövõimetu	37	28	22	43	...	Disabled
Muu mitteaktiivne ^b	2 879	2 291	2 439	2 613	2 460	Other inactive ^b
Teadmata	8	7	3	6	10	Unknown
KOKKU	15 775	16 028	15 763	15 825	14 679	TOTAL

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Alates 2011. aastast on töövõimetus arvestatud muude mitteaktiivsete hulka.

^a The 2010 data have been revised.

^b Since 2011, disabled persons are included in the number of other inactive persons.

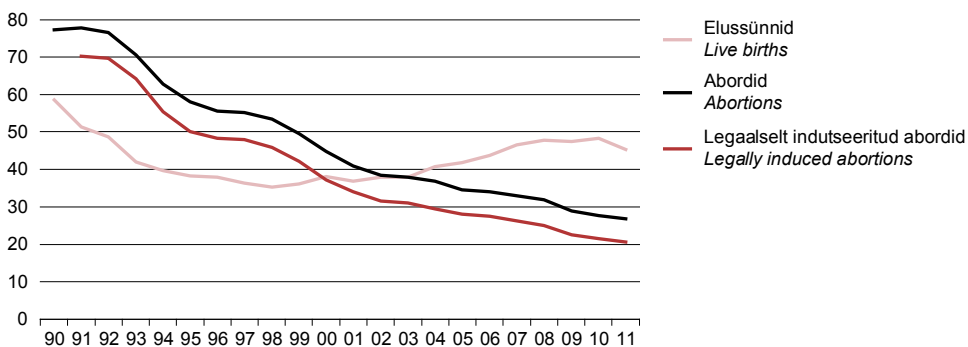
Tabel 16. Abordid, 2007–2011^a
Table 16. Abortions, 2007–2011^a

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kokku	11 123	10 699	9 693	9 087	8 654	<i>Total</i>
tuhande 15–49-aastase naise kohta	32,9	31,9	29,2	27,7	26,8	<i>per thousand females aged 15–49</i>
saja elussünni kohta	70,5	66,8	61,5	57,4	59,0	<i>per hundred live births</i>
Legaalselt indutseeritud abordid	8 883	8 409	7 542	7 068	6 668	<i>Legally induced abortions</i>
tuhande 15–49-aastase naise kohta	26,2	25,1	22,7	21,6	20,6	<i>per thousand females aged 15–49</i>
saja elussünni kohta	56,3	52,5	47,8	44,7	45,4	<i>per hundred live births</i>

^a Abort on raseduse katkemine või katkestamine. Legaalselt indutseeritud abort on raseduse seaduslik katkestamine raseda naise soovil või meditsiinilistel näidustustel.

^a *Abortion is the (spontaneous or induced) termination of pregnancy. A legally induced abortion is the legal termination of pregnancy performed at the request of the pregnant woman or due to medical indications.*

Joonis 6. Elussünnid ja abortid tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2011
Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1990–2011

Tabel 17. Perinataalsurmad, 2007–2011
Table 17. Perinatal deaths, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	65	64	77	66	57	<i>Late foetal deaths (stillbirths)</i>
poisid	37	33	40	41	26	<i>boys</i>
tüdrukud	28	31	37	25	31	<i>girls</i>
1000 sündinu kohta	4,1	4,0	4,9	4,2	3,9	<i>per 1,000 births</i>
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	29	35	22	25	15	<i>Early neonatal deaths (0–6 days of age)</i>
poisid	14	22	10	13	7	<i>boys</i>
tüdrukud	15	13	12	12	8	<i>girls</i>
1000 elussündinu kohta	1,8	2,2	1,4	1,6	1,0	<i>per 1,000 live births</i>

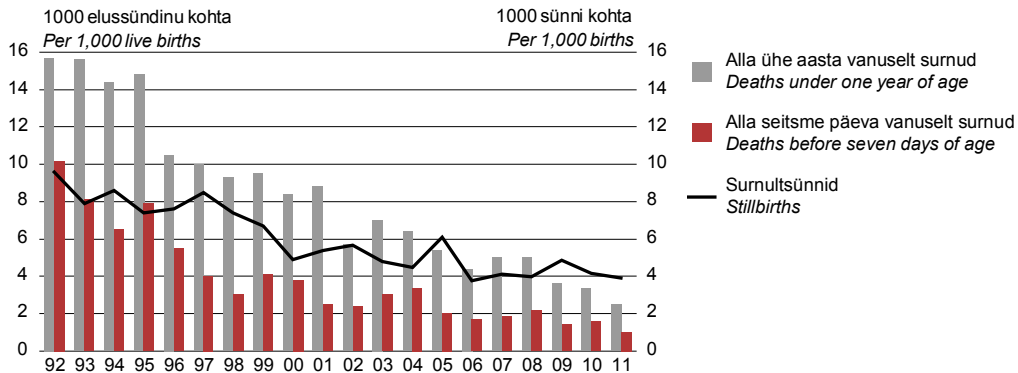
Tabel 18. Imikusuremus, 2007–2011

Table 18. Infant mortality, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Alla ühe aasta vanuselt surnud	79	80	57	53	36	Deaths under one year of age
poisid	42	46	34	34	18	boys
tüdrukud	37	34	23	19	18	girls
Imikusuremuskordaja	5,0	5,0	3,6	3,3	2,5	Infant mortality rate
poisid	5,2	5,6	4,2	4,2	2,4	boys
tüdrukud	4,8	4,4	3,0	2,5	2,5	girls

Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2011

Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2011

Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)^a, 2008–2011Table 19. Deaths by age and the age-specific mortality rates (ASMR)^a, 2008–2011

Vanus	Surnute arv – Number of deaths				SVK – ASMR				Age
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	
0–4	96	70	76	47	1,31	0,93	0,99	0,60	0–4
5–9	9	10	14	7	0,14	0,16	0,21	0,10	5–9
10–14	16	7	9	19	0,25	0,11	0,15	0,31	10–14
15–19	58	29	36	30	0,62	0,34	0,46	0,42	15–19
20–24	129	105	74	79	1,21	0,98	0,70	0,76	20–24
25–29	135	163	125	138	1,37	1,61	1,22	1,33	25–29
30–34	158	160	143	162	1,71	1,72	1,53	1,71	30–34
35–39	178	183	171	159	1,91	1,97	1,85	1,73	35–39
40–44	273	231	207	262	3,14	2,66	2,37	2,94	40–44
45–49	498	445	388	392	5,20	4,72	4,21	4,38	45–49
50–54	774	716	608	586	8,40	7,72	6,53	6,27	50–54
55–59	1 060	986	865	843	12,34	11,50	10,01	9,66	55–59
60–64	1 171	1 111	1 164	1 109	17,64	15,65	15,42	14,13	60–64
65–69	1 613	1 411	1 282	1 227	23,30	21,81	21,03	21,05	65–69
70–74	2 007	2 002	2 001	1 853	33,14	31,97	31,32	28,64	70–74
75–79	2 607	2 415	2 375	2 124	52,77	49,97	49,85	44,55	75–79
80–84	2 700	2 702	2 767	2 668	84,18	81,10	80,31	75,15	80–84
85+	3 184	3 328	3 471	3 516	170,47	164,68	161,83	153,15	85+
Teadmata	9	7	14	23	-	-	-	-	Unknown
KOKKU	16 675	16 081	15 790	15 244	12,44	12,00	11,78	11,38	TOTAL

^a Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.^a Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surma põhjuse^a järgi, 2010, 2011
Table 20. Deaths and the standardized death rate (SDR) by sex and cause of death^a, 2010, 2011

Surma põhjus RHK-10 järgi <i>Cause of death by ICD-10</i>	Sugu <i>Sex</i>	2010		2011	
		Surmate arv <i>Number of deaths</i>	SSK <i>SDR</i>	Surmate arv <i>Number of deaths</i>	SSK <i>SDR</i>
Kõik põhjused <i>All causes</i>	K/T	15 790	799,20	15 244	761,03
	M/M	7 763	1 185,06	7 483	1 126,41
	N/F	8 027	555,33	7 761	525,24
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused <i>Certain infectious and parasitic diseases (A00–B99)</i>	K/T	120	7,68	129	8,51
	M/M	86	13,22	94	14,04
	N/F	34	3,25	35	3,89
Kasvajad <i>Neoplasms (C00–D48)</i>	K/T	3 609	187,93	3 685	189,14
	M/M	1 970	293,87	1 948	286,31
	N/F	1 639	131,06	1 737	137,18
Sisesekreetsiooni- ja ainevahetushaigused <i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases (E00–E90)</i>	K/T	177	9,31	190	9,50
	M/M	78	12,16	67	10,14
	N/F	99	7,42	123	9,15
Vere- ja vereloomeelundite haigused <i>Diseases of blood and blood-forming organs (D50–D90)</i>	K/T	12	0,57	18	0,93
	M/M	7	1,05	6	0,90
	N/F	5	0,34	12	0,94
Psüühika- ja käitumishäired <i>Mental and behavioural disorders (F01–F99)</i>	K/T	129	7,95	121	7,70
	M/M	88	13,74	81	12,77
	N/F	41	3,67	40	3,66
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused <i>Diseases of the nervous system and sense organs (G00–H95)</i>	K/T	252	13,51	268	14,76
	M/M	105	15,58	141	21,31
	N/F	147	11,96	127	10,52
Vereringeelundite haigused <i>Diseases of the circulatory system (I00–I99)</i>	K/T	8 760	408,48	8 184	370,17
	M/M	3 694	566,72	3 407	511,34
	N/F	5 066	310,71	4 777	279,68
Hingamiseldundite haigused <i>Diseases of the respiratory system (J00–J99)</i>	K/T	426	21,74	416	21,58
	M/M	271	41,22	273	41,25
	N/F	155	11,24	143	11,71
Seedeelundite haigused <i>Diseases of the digestive organs (K00–K93)</i>	K/T	613	35,56	554	31,99
	M/M	342	53,08	302	46,42
	N/F	271	23,60	252	21,08
Naha- ja nahaaluskoe haigused <i>Diseases of the skin and subcutaneous tissue (L00–L99)</i>	K/T	17	0,83	9	0,40
	M/M	7	1,06	3	0,42
	N/F	10	0,69	6	0,29
Lihasluukonna ja sidekoehaigused <i>Diseases of the musculo-skeletal system (M00–M99)</i>	K/T	49	2,39	36	2,02
	M/M	15	2,11	11	1,79
	N/F	34	2,37	25	2,05
Kuse- ja suguelundite haigused <i>Diseases of the genito-urinary system (N00–N99)</i>	K/T	121	5,46	104	4,48
	M/M	55	8,16	50	7,60
	N/F	66	4,16	54	3,44
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg <i>Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)</i>	K/T	1	0,08	2	0,16
	N/F	1	0,15	2	0,31
Perinataalperioodi patoloogia <i>Certain conditions originating in the perinatal period (P05–P96)</i>	K/T	24	2,44	16	1,68
	M/M	17	3,37	10	2,04
	N/F	7	1,46	6	1,30
Kaasasündinud väärarendid <i>Congenital anomalies (Q00–Q99)</i>	K/T	32	2,81	34	2,91
	M/M	12	2,13	17	3,06
	N/F	20	3,51	17	2,82
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid <i>Symptoms, signs and ill-defined conditions (R00–R99)</i>	K/T	320	16,75	342	17,80
	M/M	146	24,18	184	30,56
	N/F	174	11,61	158	9,54
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad <i>Injuries and poisonings (V01–Y89)</i>	K/T	1 125	75,55	1 135	77,17
	M/M	867	132,95	888	136,24
	N/F	258	28,20	247	27,77

^a Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalda asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.

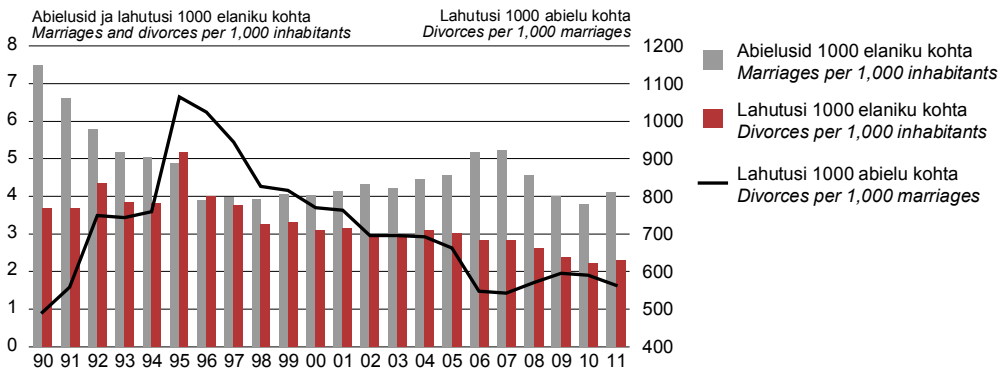
^a The primary cause of death. The WHO definition is used.

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2007–2011
Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kõik rahvused	17 409	16 675	16 081	15 790	15 244	All ethnic nationalities
mehed	8 985	8 403	7 996	7 763	7 483	males
naised	8 424	8 272	8 085	8 027	7 761	females
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	51,6	50,4	49,7	49,2	49,1	Share of males in the total number of deaths, %
Eestlased	11 372	10 983	10 526	10 162	9 931	Estonians
mehed	5 757	5 472	5 148	5 020	4 848	males
naised	5 615	5 511	5 378	5 142	5 083	females
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas ^a , %	65,3	65,9	65,7	64,8	65,8	Share of Estonians in the total number of deaths ^a , %

^a Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.

^a Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.

Joonis 8. Abielusid ja lahutusi 1000 elaniku kohta, 1990–2011
Figure 8. Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2011

Tabel 22. Abielud soo järgi, 2007–2011
Table 22. Marriages by sex, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Esmasabielud						First marriages
mehed	4 966	4 353	3 813	3 706	4 012	males
naised	5 103	4 459	3 935	3 775	4 015	females
Korduvabielud						Remarriages
mehed	2 056	1 773	1 549	1 360	1 487	males
naised	1 919	1 668	1 427	1 291	1 484	females
KOKKU	7 022	6 127	5 362	5 066	5 499	TOTAL
Korduvabiellunute osatähtsus, %						Share of remarriages, %
mehed	29,3	28,9	28,9	26,8	27,0	males
naised	27,3	27,2	26,6	25,5	27,0	females
Keskmine vanus esmasabiellumisel						Mean age at first marriage
mehed	29,4	29,6	30,1	30,4	30,8	males
naised	27,0	27,2	27,6	27,9	28,2	females

Joonis 9. Naise keskmine vanus esmasabiellumisel ja ema keskmine vanus lapse sünnil, 1990–2011

Figure 9. Mean age of women at first marriage and mean age of mothers at childbirth, 1990–2011

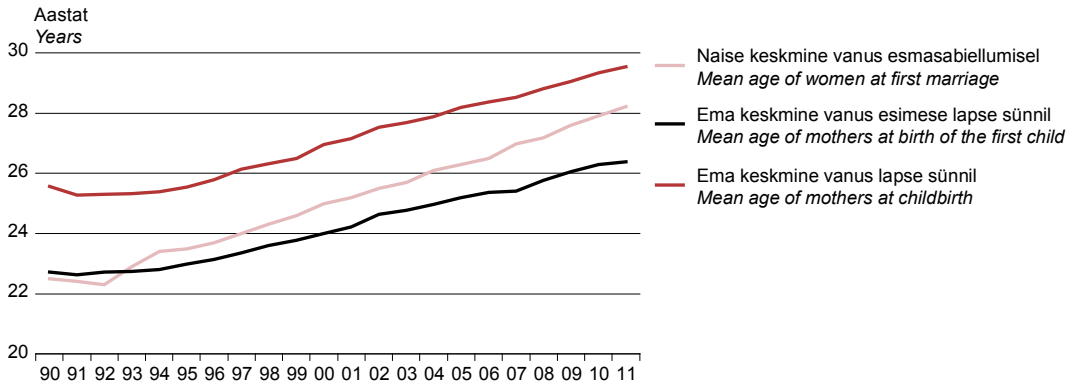
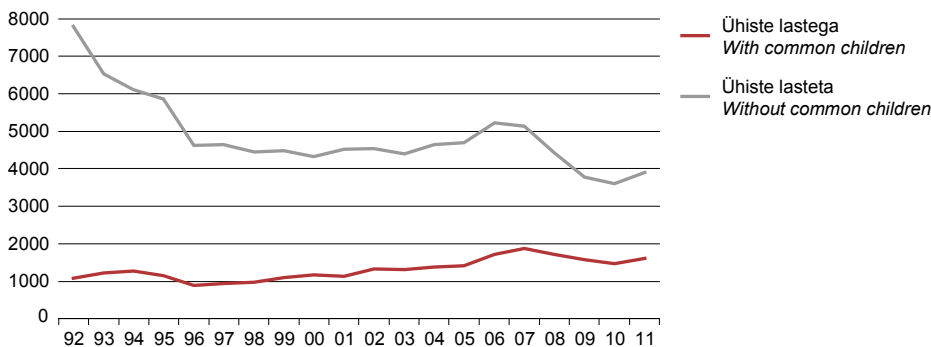

Tabel 23. Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 23. Newly married persons by sex and age, 2007–2011

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2007	82	1 121	1 968	1 485	924	531	363	263	135	150	7 022
2008	60	954	1 721	1 254	799	469	350	220	149	151	6 127
2009	52	728	1 511	1 144	726	424	302	180	141	154	5 362
2010	40	678	1 382	1 144	706	426	270	185	100	135	5 066
2011	32	646	1 534	1 170	847	481	296	230	129	134	5 499
Naised – Females											
2007	367	1 851	1 992	1 187	662	367	286	178	107	75	7 022
2008	312	1 536	1 716	1 036	608	354	252	144	84	85	6 127
2009	184	1 284	1 577	927	542	307	219	141	100	81	5 362
2010	162	1 145	1 545	916	537	293	196	134	68	70	5 066
2011	137	1 187	1 669	1 003	590	379	220	164	84	66	5 499

Joonis 10. Abielud ühiste alaealiste laste järgi, 1992–2011

Figure 10. Marriages by common children under 18 years of age, 1992–2011

Tabel 24. Lahutused soo järgi, 2007–2011
Table 24. Divorces by sex, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Esmasabieli						<i>First marriage</i>
mehed	2 973	2 745	2 471	2 271	2 363	<i>males</i>
naised	3 039	2 749	2 467	2 337	2 401	<i>females</i>
Korduvabieli						<i>Remarriage</i>
mehed	815	745	703	708	714	<i>males</i>
naised	758	742	708	646	683	<i>females</i>
KOKKU ^a	3 809	3 501	3 189	2 989	3 099	<i>TOTAL^a</i>
Korduvabieli lahutanute osatähtsus, %						<i>Share of repeatedly divorced persons, %</i>
mehed	21,4	21,3	22,0	23,7	23,0	<i>males</i>
naised	19,9	21,2	22,2	21,6	22,0	<i>females</i>

^a Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabieli.

^a Incl. divorces in case of which it was unknown whether the dissolved marriage was a first marriage or a remarriage.

Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2007–2011
Table 25. Divorces by number of common children under 18 years of age, 2007–2011

Ühiste laste arv	2007	2008	2009	2010	2011	<i>Number of common children</i>
0	1 805	1 710	1 583	1 409	1 406	<i>0</i>
1	1 316	1 183	1 066	1 054	1 109	<i>1</i>
2	570	516	445	432	477	<i>2</i>
3+	118	92	95	94	107	<i>3+</i>
KOKKU	3 809	3 501	3 189	2 989	3 099	<i>TOTAL</i>

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2007–2011
Table 26. Divorces by duration of marriage, 2007–2011

Abielu kestus aastates	2007	2008	2009	2010	2011	<i>Duration of marriage in years</i>
<1	96	90	83	66	71	<i><1</i>
1	243	231	202	158	138	<i>1</i>
2	244	226	256	210	218	<i>2</i>
3	224	227	236	250	218	<i>3</i>
4	219	190	186	209	240	<i>4</i>
5–9	705	688	682	654	704	<i>5–9</i>
10–14	523	421	344	365	381	<i>10–14</i>
15–19	557	483	388	323	324	<i>15–19</i>
20+	998	945	812	754	805	<i>20+</i>
KOKKU	3 809	3 501	3 189	2 989	3 099	<i>TOTAL</i>

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2007–2011
Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2007–2011

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2007	3	133	461	607	648	640	584	347	180	205	3 809
2008	2	129	399	586	578	588	516	327	224	150	3 501
2009	0	108	380	532	556	509	444	312	197	151	3 189
2010	3	80	405	490	506	481	397	308	163	156	2 989
2011	3	89	343	518	550	508	427	311	202	148	3 099
Naised – Females											
2007	23	345	589	618	611	553	485	284	162	139	3 809
2008	27	286	534	571	554	529	430	279	168	123	3 501
2009	17	254	533	507	530	486	365	248	137	112	3 189
2010	9	246	511	464	508	407	374	242	121	107	2 989
2011	8	237	499	534	506	440	366	254	157	98	3 099

Metoodika

Rahvastikuarvestuse aluseks on 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused, mida täiendatakse igal aastal sünni- ja surmajuhtumite andmetega. Rändeandmeid elukoha registreerimise ebatäpsuse tõttu alates 2000. aastast rahvastikuarvestuses ei kasutata.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes on registreerinud uue elukoha. Elukohtade muudatustest moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika andmed saadakse raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart.

Aastaandmete töötamise aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

The population size data are based on the results of the 2000 Population and Housing Census, which are supplemented each year with the data on births and deaths. Since 2000, migration data are not used in the estimation of the population because of the inaccuracy of the data on the registration of place of residence.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives from the Population Register the data on all persons that have registered a new place of residence. Changes between the old and new place of residence are transformed into migration events which are supplemented with the data from the PBG.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the births, deaths, marriages and divorces of the permanent residents of Estonia.

For abortion statistics, the register data of the Abortions Register are used. The medical record on the termination of pregnancy (an abortion record) serves as the source document for data collection.

The processing of yearly data is based on the date of the event.

**Kirjandust
Publications**

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Linnad ja vallad arvudes. 2009. Cities and Rural Municipalities in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. Counties in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts About Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Karolin Kõrreveski

Ülevaade

Peatükis on esitatud haridusasutuste, õppijate, koolidesse vastuvõetute ja lõpetanute statistikat eri õppeastmetel peamiselt aastate 2007–2011 kohta.

2011/2012. õppeaasta alguses omandas tasemeharidust 237 636 õpilast. Üldhariduse omandajaid oli 142 983, kutsehariduse omandajaid 27 046 ja kõrghariduse omandajaid 67 607.

Koolieelsetes lasteasutustes käis 2011. aastal 66 207 last – ligi 2000 võrra rohkem kui aasta varem. Kõigist Eesti 1–6-aastastest lastest käis koolieelsetes lasteasutustes 72%. Linnas omandas alusharidust üle 49 000 ja maal üle 16 000 lapse. Kuna sündimus on kasvanud, on suurenenud ka nõudlus lasteaiakohtade järele: viimase viie aastaga on koolieelsete lasteasutuste arv suurenenud 19 võrra – 624-st 643-ni. Tüdrukuid käis koolieelsetes lasteasutustes 31 908 ja poisse 34 299, see proportsioon on üldjoontes sama nagu kõigi eelkooliealiste poiste ja tüdrukute arvu suhe.

Esimesse klassi minejate arv suurenes. 2011. aasta sügisel alustas kooliteed 13 260 last, mis on 612 last rohkem kui eelmisel õppeaastal. Kuigi lähiaastatel kasvab see arv veelgi, siis gümnaasiumiastmes õpilaste arv väheneb. Viimase viie aastaga on õpilaste arv gümnaasiumiastmes vähenenud ligi 8500 võrra. Õpilaste koguarv üldhariduses on 2007/2008. õppeaastaga võrreldes kahanenud ligi 19 000 võrra ja see kajastub ka üldhariduskoolide arvu vähenemises.

Üldhariduskoolide õpetajaskond vananeb ja väheneb. Kolme viimase õppeaastaga on õpetajate arv vähenenud üle 400 võrra. Õpetajate arvu vähenemine on paratamatu, kuivõrd õpilaste arv koolides kahaneb. Kuigi valitsus on seadnud eesmärgiks suurendada 2015. aastaks noorte õpetajate osatähtsus üldhariduskoolides 12,5%-ni, näitab nooremate õpetajate osatähtsus praegu hoopis langustrendi. Kui 2010/2011. õppeaastal oli kuni 30-aastaseid õpetajaid 10,5%, siis viimasel õppeaastal oli neid 10,3%. Suurenenud on vaid kahe vanuserühma, 50–55-aastaste ja üle 55-aastaste osatähtsus. Meesõpetajate osatähtsus õpetajate hulgas püsib endiselt 14% juures.

Kutsekoolidesse vastuvõetute arv suurenes 2011/2012. aastal 152 võrra. Kutseharidust asus omandama 11 471 õpilast. Nii sisseastunuid kui ka lõpetanuid oli kõige enam põhiharidusjärgses kutseõppes – vastavalt 5624 ja 4214. Kui põhiharidusjärgses kutseõppes on ülekaalus nooremehed, siis keskkaridusjärgses kutseõppes tütarlapsed. Põhjus on selles, et üldkeskariduses on tütarlapsi rohkem. 2011. aasta sügisel läks kutseharidust omandama veidi rohkem tütarlapsi ja vähem noormehi kui aasta varem. Eriline aasta kutsehariduses oli 2009, kui huvi kutseõppe vastu kasvas oluliselt, eriti noormeeste seas. Kutsekoolidesse sisseastunute koguarv suurenes 2009. aastal 7,4%. Eelkõige mõjutasid seda majanduskriisi ajal toimunud muutused tööturul. Noored mõistsid, kui tähtis on omandada kindel amet, et mitte töötuks jääda.

Endiselt on kutsehariduse tõsine probleem suur õpingute katkestajate hulk. Aasta-aastalt on kutsekoolidest väljalangenute arv kasvanud. 2011/2012. õppeaastal katkestas õpingud 6912 õpilast – 1025 võrra enam kui aasta varem. Kuigi väljalangemise vähendamiseks on kasutusele võetud mitmesugused abinõud, ei ole need loodetud tulemust andnud. Näiteks on Haridus- ja Teadusministeerium algatanud programmi „KUTSE“, et õpinguid saaksid jätkata need, kellel on kutseõpingud mingil põhjusel pooleli jäänud või kes soovivad täiendus- või ümberõpet. 2010. aastal asus selle programmi alusel õppima kõigest 40 õpilast loodetud 100 asemel ja 2011. aasta kevadeks oli osalejaid 57. 2013. aasta lõpuks peaks aga programmi raames olema õpingud lõpetanud vähemalt 400 õpilast. Eesmärgi saavutamiseks on praeguseks vastuvõtutingimusi muudetud, et osaleda saaksid ka madalama kvalifikatsiooniga ja vanemad inimesed, kes otsivad uut kutset või karjäärimuutust.

Kutsekoolides on täheldatav selge sooline segregatsioon koolitusala järgi. Eelkõige mõjutavad kutseõppesse siirdujate valikuid ühiskonnas levinud soostereotüübid. Tütarlapsi on noormeestest

hulga rohkem sellistel aladel nagu äridus ja haldus, kunstid, sotsiaalteenused, isikuteenindus ja tervis. Noormeeste alad seevastu on arvutiteadused, tehnika, turvamine, arhitektuur ja ehitus.

Üliõpilaste arv vähenes 1506 võrra. Kõrgkoolidesse vastuvõetute arv oli 1171 võrra väiksem, kuid lõpetanute arv 378 võrra suurem kui varasemal õppeaastal. Kõrgkooli lõpetanute arv kasvas kõigil haridusastmetel, v.a magistriõppes. Doktorikraadi omandas 250 inimest, mis on viimase viie aasta rekordiarv. Naiste osatähtsus ülikoolidesse vastuvõetute hulgas on vähenenud. Kui 2007. aastal oli naisi 62,2% sisseastunutest, siis 2011. aastal 57,7%. 2009. aastal suurenes kutse- ja kõrgkoolides oluliselt just sisseastunud noormeeste arv, mis hiljem on aga jälle vähenenud. Kuigi õppevaldkondadest oli endiselt populaarseim äridus ja haldus, on õpilaste arv selles valdkonnas kahanenud kõige rohkem. Varasema õppeaastaga võrreldes vähenes olulisel määral ka õigus-teadust ning tootmist ja töötlemist õppijate arv. Sellistel erialadel nagu tehnika, arvutiteadused ja tervis on õpilaste arv aga jõudsalt kasvanud. Kõrgkooli katkestanute hulk on rohkem vähenenud ülikoolides kui rakenduskõrgkoolides. Vaadates ajas aga natuke veel tagasi, on näha seost majandusolukorra ja õpingute katkestajate hulga vahel: majandusbuumi ajal õpingute katkestajate hulk kasvab, majandussurutise ajal aga kahaneb. Eesti keeles kõrgharidust omandajate arv on viimase paari aasta jooksul vähenenud inglise keeles õppijate arvu kasvu tõttu.

Eestis õppis 2011/2012. õppeaastal üle 1500 välisüliõpilase. Eelmise õppeaastaga võrreldes oli neid ligi 300 ja üle-eelmise õppeaastaga võrreldes 500 võrra rohkem. Välisüliõpilaste arv on suurenenud kõikidel haridusastmetel, v.a integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes. Sellise kasvutempoga on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegias püstitatud eesmärk – 2015. aastaks 2000 välisüliõpilast – saavutatav. Välisüliõpilaste arvu kasvule on kaasa aidanud mitmesugused toetusprogrammid, teiste hulgas Euroopa Sotsiaalfondist aastatel 2007–2013 rahastatav doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamise programm „DoRa“, mille üks eesmärke on tutvustada Eesti kõrgharidust teistes riikides. Ka välisüliõpilaste positiivne tagasiside Eesti hariduskorraldusele ja õpikeskkonnale suurendab huvi Eestis õppimise vastu. Üleilmsel välisüliõpilaste uuringu „iGraduate“ kohaselt on Eesti kõrgharidusega rahul 90% küsitlenuist^a Kõige kõrgemalt hinnati turvalisust ja arvati, et Eesti on üldiselt väga hea koht elamiseks. Suure osa rahulolust annavad mõistlik hinnatase ja head vaba aja veetmise võimalused ning välisüliõpilastele mõeldud tugiteenused. Rahul ei olda aga sellega, et õpingute ajal on keeruline tööd leida

Rahvusvahelistest haridusstrateegiatest on kõige olulisemad need, mis on seotud Lissaboni strateegiaga, mille raames Euroopa Komisjon püstitas eesmärgid 2020. aastaks. Jälgitavad indikaatorid on järgmised: vähemalt 95% lastest alates nelja-aastasest kuni kooliealisteni (Eestis 4–6-aastased) peaksid omandama alusharidust; madala funktsionaalse lugemise oskuse ning matemaatilise ja loodusteadusliku kirjaoskusega 15-aastaseid noori peaks olema alla 15% sellest vanuserühmast (PISA uuringu põhjal); madala haridustasemega (s.o põhi- või madalama haridusega) mitteõppivaid noori peaks 18–24-aastaste seas olema alla 10%; vähemalt 40%-l 30–34-aastastest noortest peaks olema kolmanda taseme haridus (s.o kõrg- või keskeriharidus); vähemalt 15% täiskasvanutest vanuses 25–64 aastat peaks osalema elukestvas õppes. 2020. aasta eesmärkidest on Eesti juba täitnud teise ja neljanda, kuid kaugel ei ole ka teiste eesmärkide saavutamine^b. Eestis oli juba 2010. aastal 40% 30–34-aastastest kõrg- või keskeriharidusega. Peale Eesti on neljanda eesmärgini jõudnud veel neliteist Euroopa riiki. Kõrgeim on see näitaja Iirimaa, kus kolmanda taseme haridus on pooltel 30–34-aastastel, madalaim aga Rumeenias ja Itaalias, kus kolmanda taseme haridusega on alla viiendiku 30–34-aastastest.

^a Haridus- ja Teadusministeerium. [www] <http://www.hm.ee/index.php?0512923> (21.05.2012).

^b Haridus- ja Teadusministeerium. [www] <http://www.hm.ee/index.php?0511902> (21.05.2012).

EDUCATION

Karolin Kõrreveski

Overview

The chapter presents statistics on educational institutions and on the number of students, graduates and entrants at various educational levels mainly in the period 2007–2011.

At the beginning of the academic year 2011/2012, 237,636 persons were enrolled in formal education. 142,983 of them were enrolled in general education, 27,046 in vocational education and 67,607 in higher education.

In 2011, 66,207 children attended preschool institutions, which is 2,000 children more than the year before. 72% of all children aged 1–6 in Estonia attended preschool institutions. Over 49,000 children received preprimary education in urban areas, and over 16,000 children did so in rural areas. The growing birth rate has increased the demand for places in kindergartens, and as a result, the number of preschool institutions has increased by 19 – from 624 in 2007 to 643 in 2011. 31,908 girls and 34,299 boys attended preschool institutions. This proportion is roughly the same as the ratio of the number of boys and girls in this age group.

The number of first-graders increased. 13,260 children started school in autumn 2011 – 612 more than in the previous school year. While the number of first-graders will increase even more in the coming years, the number of secondary school students will decrease. Since 2007, the number of students in secondary school has decreased by 8,500 students. The total number of students in general education has fallen by nearly 19,000 in comparison with the academic year 2007/2008, and this is reflected in the smaller number of general education schools as well.

The teaching staff in general education schools is aging and declining. The number of teachers has decreased by more than 400 in three years. A decrease in the number of teachers is inevitable, since the number of students has fallen. Although the government has set the goal to increase the share of young teachers in general education schools to 12.5% by 2015, the share of younger teachers is actually in decline. In the school year 2010/2011 the share of teachers aged 30 or under was 10.5%, while in the last school year it fell to 10.3%. When comparing age groups, the share of teachers has increased only in two age groups: 50–55 and 55 or over. The share of male teachers is still around 14%.

In 2011/2012, admittance to vocational education increased by 152 students. 11,471 students started studying in vocational schools. The number of entrants and graduates was the largest in post-basic vocational studies – 5,624 and 4,214, respectively. There are more male students in post-basic vocational education, while in post-secondary vocational education female students dominate. This is due to the fact that more female than male students continue their studies in secondary schools after basic education. In autumn 2011, there were slightly more female students and slightly less male students starting vocational education than in 2010. 2009 was an outstanding year in vocational education, when interest in vocational education increased significantly, especially among boys. The admittance to vocational education increased 7.4% in 2009. It was mainly affected by the changes in the labour market during the recession. Young people understood that in order to be employed it is important to learn a profession.

A long-standing problem in vocational education is the high dropout rate. Year after year the dropout rate has increased. In the academic year 2011/2012, 6,912 students dropped out of vocational schools, which is 1,025 more than in the previous school year. Although different steps have been taken to reduce the dropout rate, these have not produced the expected results. For example, the programme “KUTSE”, launched by the Ministry of Education and Research, gives an opportunity for vocational school dropouts to continue their studies and provides further training or retraining for those who need it. In 2010, only 40 students used this opportunity (instead of the 100 hoped for) and by spring 2011 there were only 57 participants in this programme. But the goal is to have at least 400 students graduate by the end of 2013. Today, the admission requirements have been changed to achieve this goal – for example, to accommodate older people and people with low qualifications who want a career change or to learn a new profession.

Gender segregation by fields of study is very clear in vocational education. The decisions of students are influenced by gender stereotypes, above all. More girls than boys are studying business and administration, arts, social services, personal services and health-related subjects. By contrast, more boys than girls are interested in computer sciences, engineering, security services, and architecture and building.

The number of students in higher education has decreased by 1,506. Admittance to higher education fell by 1,171 students, but the number of graduates increased by 378 compared to the year before. The number of graduates increased at all educational levels, except the Master's level. 250 people received a Doctorate – this is a record number of Doctorates in five years. The share of women among university entrants has declined a little. In 2007, 62.2% of the entrants were women, whereas in 2011 their share was 57.7%. Similarly to vocational education, the number of entrants grew in 2009, especially the number of male entrants. After that, the number has been falling again. Even though the most popular field of study is still business and administration, the number of students in this area has dropped the most. Also, compared to the previous year, there has been a significant fall in the number of students in law and in manufacturing and processing. At the same time the number of students has risen considerably in engineering, computer sciences and health. The amount of early school leavers has fallen more in universities than in professional higher education institutions. Looking back in time, there appears a clear linkage between the economic situation and number of dropouts: during the economic boom the number of dropouts rises and during the recession their number falls. In the last few years, there have been fewer students studying in the Estonian language. This is due to an increase in the number of students studying in English.

In the academic year 2011/2012 there were more than 1,500 foreign students studying in Estonia. Compared to the previous school year, the number of foreign students has grown by 300 and compared to 2009/2010 even by 500. The number of foreign students has increased at every educational level, except for integrated Bachelor's/ Master's study. If this growth continues, it will be possible to achieve the goal set in the internationalization strategy of Estonian higher education – 2,000 foreign students by the year 2015. There are various programmes behind the growth in the number of foreign students. Among others, there is the DoRa programme for Doctoral studies, which is funded by the European Social Fund from 2007 until 2013. One of the main goals of the programme is to introduce Estonian higher education in foreign countries. In addition, positive feedback on Estonian education and the learning environment from foreign students who have already studied here increases interest in Estonia. According to the international iGraduate survey, 90% of foreign students studying in Estonia are satisfied with Estonian higher education^a. They consider Estonia to be a secure and good place for living. They are also satisfied with the prices and leisure activities, and with the support services for international students, while difficulty in finding a job during studies causes dissatisfaction.

The most important international strategy in education is the Lisbon Strategy, which summarises the European Commission's targets for 2020. The indicators to be monitored are: the share of children aged 4 and over (ages 4–6 in Estonia) participating in primary education should be at least 95%; the share of 15-year-olds with insufficient abilities in reading, mathematics and science should be less than 15% (according to the PISA survey); the share of early leavers from education and training (i.e. with basic or lower education) among the population aged 18–24 should be less than 10%; the share of 30–34-year-olds with tertiary education (i.e. higher or professional secondary education) should be at least 40%; and an average of at least 15% of adults aged 25–64 should participate in lifelong learning. Of these 2020 targets, Estonia has already achieved the second and the fourth targets, but the other targets are reachable as well^b. Already in 2010, the share of 30–34-year-olds with higher or professional secondary education was 40% in Estonia. The fourth target has also been achieved by 14 other European countries. The share of 30–34-year-olds with tertiary education is the highest in Ireland (half of this age group) and the lowest in Romania and Italy (less than a fifth of this age group).

^a Estonian Ministry of Education and Research. [www/] <http://www.hm.ee/index.php?0512923> (21.05.2012).

^b Estonian Ministry of Education and Research. [www/] <http://www.hm.ee/index.php?0511902> (21.05.2012).

Tabel 1. Alusharidus, 2007–2011*Table 1. Preprimary education, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Koolieelsed lasteasutused	624	637	635	638	643	<i>Preschool institutions</i>
Lapsi lasteasutustes, tuhat	58,9	62,1	62,8	64,3	66,2	<i>Children in preschool institutions, thousands</i>
linnas, tuhat	43,3	45,3	47,0	47,9	49,5	<i>in urban areas, thousands</i>
maal, tuhat	15,6	16,8	15,8	16,4	16,8	<i>in rural areas, thousands</i>
Lasteasutustes käivate laste osatähtsus 1–6-aastaste vanuserühmas, %	73	74	73	72	72	<i>Share of children going to preschool institutions in the age group 1–6, %</i>
Lasteasutustes käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste vanuserühmas, %	89	90	87	86	87	<i>Share of children going to preschool institutions in the age group 3–6, %</i>

Tabel 2. Koolieelsete lasteasutuste lapsed soo ja vanuse järgi, 2011*Table 2. Children in preschool institutions by sex and age, 2011*

Vanus	Tüdrukud <i>Girls</i>	Poisid <i>Boys</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>	Age
Alla aasta	21	16	37	<i>Under one year of age</i>
Üheaastased	1 583	1 623	3 206	<i>One-year-olds</i>
Kaheaastased	5 258	5 408	10 666	<i>Two-year-olds</i>
Kolmeaastased	6 817	7 248	14 065	<i>Three-year-olds</i>
Nelja-aastased	6 677	7 039	13 716	<i>Four-year-olds</i>
Viieaastased	6 446	6 863	13 309	<i>Five-year-olds</i>
Kuueaastased	5 040	5 926	10 966	<i>Six-year-olds</i>
Seitsmeaastased	66	175	241	<i>Seven-year-olds</i>
Kaheksa-aastased	0	1	1	<i>Eight-year-olds</i>
KOKKU	31 908	34 299	66 207	<i>TOTAL</i>

Tabel 3. Üldharidus, 2007–2011

Table 3. General education, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Üldhariduskoolid kokku	573	566	558	545	540	General education schools total
erakoolid	29	34	33	33	36	private educational institutions
erivajadustega laste koolid	45	45	43	43	44	schools for children with special needs
Algkoolid	82	79	72	68	63	Primary schools
Põhikoolid	261	260	260	253	257	Basic schools
Keskoolid/ gümnaasiumid	230	227	226	224	219	Secondary schools/ gymnasiums
Õpilased kokku, tuhat	155,1	147,5	141,8	138,4	136,1	Students total, thousands
erakoolides, tuhat	4,7	5,7	5,6	5,6	5,9	in private educational institutions, thousands
erivajadustega laste koolides, tuhat	4,2	4,0	3,8	3,8	3,6	in schools for children with special needs, thousands
Põhikooli alumisel astmel, tuhat	74,6	73,6	73,0	73,0	74,2	At lower level of basic school, thousands
põhikooli I klassis, tuhat	12,6	12,4	12,5	12,6	13,3	students in the 1st grade of basic school, thousands
Põhikooli ülemisel astmel, tuhat	46,7	42,7	40,1	38,4	36,7	At higher level of basic school, thousands
Gümnaasiumiastmes, tuhat	33,7	31,3	28,7	27,0	25,2	At gymnasium level, thousands
Põhikooli lõpetanud, tuhat	17,3	16,1	14,4	12,8	13,0	Graduates of basic school, thousands
Gümnaasiumi lõpetanud, tuhat	11,2	10,8	10,4	9,2	10,1	Graduates of gymnasium, thousands
Linnakoolide õpilased, tuhat	115,0	109,9	105,7	103,6	102,3	Students in urban schools, thousands
Maakoolide õpilased, tuhat	40,0	37,5	36,0	34,7	33,7	Students in rural schools, thousands

Tabel 4. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse ja soo järgi, 2009–2011

Table 4. Teachers of general education schools by age and sex, 2009–2011

Vanuserühm	2009			2010			2011			Age group
	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	Naised Females	Mehed Males	KOKKU TOTAL	
Alla 30	1 113	280	1 393	1 003	283	1 286	954	267	1 221	Under 30
30–39	2 485	432	2 917	2 285	415	2 700	2 225	433	2 658	30–39
40–49	3 888	499	4 387	3 845	490	4 335	3 735	474	4 209	40–49
50–55	2 241	326	2 567	2 275	337	2 612	2 313	333	2 646	50–55
Üle 55	2 869	568	3 437	2 909	552	3 461	2 969	560	3 529	Over 55

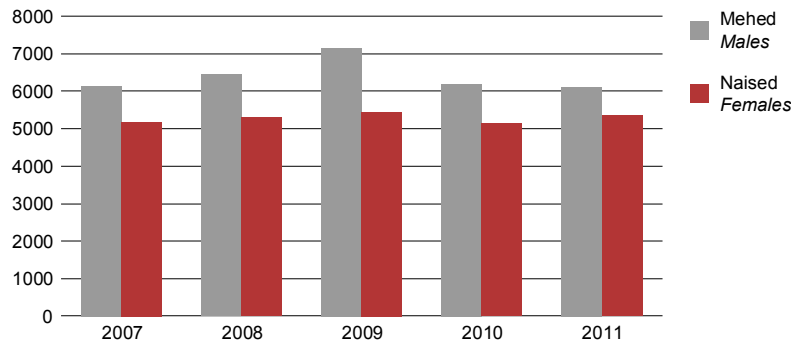
Tabel 5. Kutseharidus, 2007–2011
Table 5. Vocational education, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vastuvõetud kokku	11 314	11 742	12 609	11 319	11 471	Admittance total
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	255	347	291	245	279	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	6 567	6 698	6 715	5 743	5 624	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	4 492	4 697	5 603	5 331	5 568	Vocational courses after secondary education
Õppijad kokku	27 381	27 239	28 363	28 012	27 046	Enrolment total
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	307	414	420	354	366	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	18 454	18 153	18 225	17 478	16 083	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	8 620	8 672	9 718	10 180	10 597	Vocational courses after secondary education
Lõpetanud kokku^a	7 729	7 269	7 521	7 631	8 155	Graduates total^a
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	82	102	134	242	164	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	4 166	4 110	4 218	3 858	4 214	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 481	3 057	3 169	3 531	3 777	Vocational courses after secondary education

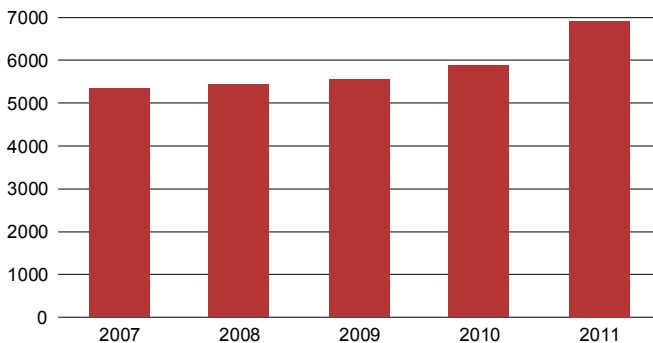
^a Lõpetanute 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The 2010 data on graduates have been revised.

Joonis 1. Kutseõppesse vastuvõetud soo järgi, 2007–2011
Figure 1. Admittance to vocational education by sex, 2007–2011

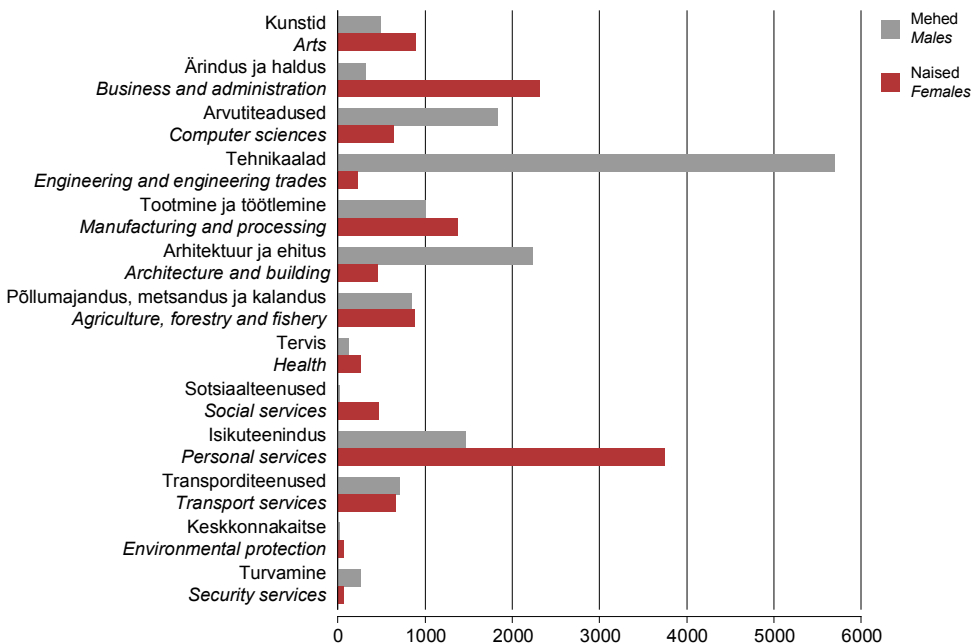

Joonis 2. Kutseõppest väljalangenud, 2007–2011
Figure 2. Dropouts in vocational education, 2007–2011

Tabel 6. Kutseõppesse vastuvõetud koolitusala järgi, 2007–2011*Table 6. Admittance to vocational education by field of study, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kunstid	348	470	491	499	571	Arts
Ärindus ja haldus	1 643	1 704	1 516	1 333	1 376	Business and administration
Arvutiteadused	658	763	992	906	999	Computer sciences
Tehnikaalad	2 644	2 835	2 720	2 217	2 284	Engineering and engineering trades
Tootmine ja töötlemine	829	913	1 083	1 108	1 127	Manufacturing and processing
Arhitektuur ja ehitus	1 694	1 360	1 366	1 198	1 158	Architecture and building
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	672	657	695	649	719	Agriculture, forestry and fishery
Tervis	182	98	89	125	124	Health
Sotsiaalteenused	138	170	292	255	281	Social services
Isikuteenindus	1 898	2 073	2 276	2 044	1 905	Personal services
Transporditeenused	306	277	716	637	686	Transport services
Keskkonnakaitse	63	75	94	64	43	Environmental protection
Turvamine	239	347	279	284	198	Security services
KOKKU	11 314	11 742	12 609	11 319	11 471	TOTAL

Joonis 3. Kutsehariduse omandajad koolitusala ja soo järgi, 2011*Figure 3. Enrolment in vocational education by field of study and sex, 2011*

Tabel 7. Kõrgharidus, 2007–2011
Table 7. Higher education, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vastuvõetud kokku	19 482	19 292	19 167	18 404	17 233	Admittance, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	6 384	6 192	5 812	5 463	5 056	Professional higher education
Kutseharidusõpe	Vocational higher education
Diplomiõpe	Diploma study
Bakalaureuseõpe	8 030	7 855	7 842	7 518	6 885	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	883	915	796	755	725	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	3 644	3 858	4 179	4 094	4 052	Master's study
Doktoriõpe	541	472	538	574	515	Doctoral study
Õppijad kokku	68 168	68 399	68 985	69 113	67 607	Enrolment, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	22 918	23 015	22 541	21 970	20 791	Professional higher education
Kutseharidusõpe	20	4	3	Vocational higher education
Diplomiõpe	Diploma study
Bakalaureuseõpe	27 926	27 511	27 531	27 461	26 571	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	3 853	4 079	4 160	4 122	4 024	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	11 070	11 325	12 097	12 632	13 170	Master's study
Doktoriõpe	2 381	2 465	2 653	2 928	3051	Doctoral study
Lõpetanud kokku	12 612	11 345	11 489	11 450	11 828	Graduates, total
Rakenduskõrg- haridusõpe	3 943	3 863	4 136	3 895	3 921	Professional higher education
Kutseharidusõpe	13	6	Vocational higher education
Diplomiõpe	554	Diploma study
Bakalaureuseõpe	5 462	4 591	4 533	4 368	4 666	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	358	404	393	469	506	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	2 129	2 320	2 267	2 543	2 485	Master's study
Doktoriõpe	153	161	160	175	250	Doctoral study

Tabel 8. Kõrgkoolidesse vastuvõetud soo järgi, 2007–2011
Table 8. Admittance to higher education by sex, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Naised	12 119	11 595	11 195	10 701	9 937	Females
Mehed	7 363	7 697	7 972	7 703	7 296	Males
KOKKU	19 482	19 292	19 167	18 404	17 233	TOTAL

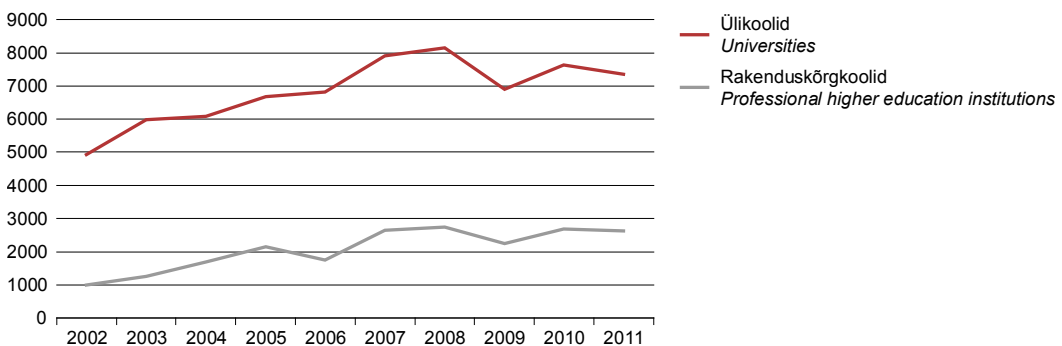
Tabel 9. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2007–2011

Table 9. Enrolment in higher education by field of study, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ajakirjandus ja infolevi	1 301	1 363	1 185	1 227	1 161	Journalism and information
Arhitektuur ja ehitus	3 512	3 675	3 779	3 780	3 702	Architecture and building
Arvutiteadused	3 804	3 721	4 165	4 481	4 636	Computer sciences
Bioteadused	1 241	1 254	1 409	1 516	1 497	Life sciences
Füüsikalised loodusteadused	1 164	1 184	1 253	1 333	1 283	Physical sciences
Humanitaaria	4 772	4 651	5 532	5 499	5 339	Humanities
Isikuteenindus	1 567	1 600	1 672	1 693	1 579	Personal services
Keskkonnakaitse	1 745	1 796	1 832	1 692	1 524	Environmental protection
Kunstid	3 509	3 743	3 871	3 971	3 837	Arts
Matemaatika ja statistika	356	336	364	382	383	Mathematics and statistics
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 238	1 158	1 193	1 205	1 167	Agriculture, forestry and fishery
Sotsiaal- ja käitumisteadused	5 380	4 485	3 833	3 779	3 746	Social and behavioural sciences
Sotsiaalteenused	1 625	1 624	1 916	2 004	1 925	Social services
Tehnikaalad	3 815	3 890	3 872	4 216	4 908	Engineering and engineering trades
Tervis	3 946	4 067	4 349	4 454	4 605	Health
Tootmine ja töötlemine	1 541	1 512	1 584	1 944	1 383	Manufacturing and processing
Transporditeenused	1 244	1 224	1 349	1 384	1 443	Transport services
Turvamine	807	723	662	735	796	Security services
Veterinaaria	338	346	358	358	354	Veterinary
Õigus	4 446	4 468	4 155	3 665	3 448	Law
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	4 551	4 787	4 713	5 133	5 102	Teacher training and education science
Ärindus ja haldus	16 266	16 792	15 939	14 662	13 789	Business and administration
KOKKU	68 168	68 399	68 985	69 113	67 607	TOTAL

Joonis 4. Kõrgkoolidest väljalangenuid, 2002–2011

Figure 4. Dropouts in higher education, 2002–2011

Tabel 10. Üliõpilased õppekeele järgi, 2007–2011*Table 10. Students in higher education by language of instruction, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Eesti keel	59 897	60 180	61 547	62 358	61 496	<i>Estonian</i>
Vene keel	7 170	7 143	6 385	5 476	4 469	<i>Russian</i>
Inglise keel	1 100	1 076	1 053	1 279	1 642	<i>English</i>

Tabel 11. Eestis õppivad välisüliõpilased päritolu järgi, 2007–2011*Table 11. Foreign students in higher education in Estonia by origin, 2007–2011*

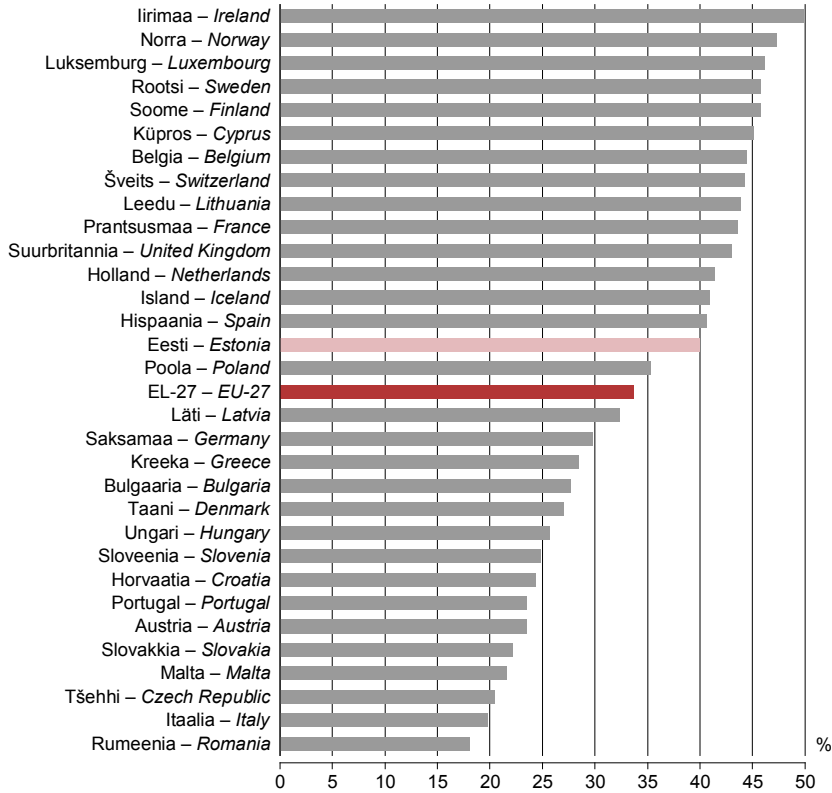
	2007	2008	2009	2010	2011	
Aafrika	9	16	18	30	23	<i>Africa</i>
Aasia	69	88	125	202	208	<i>Asia</i>
Euroopa (v.a Eesti)	785	780	887	990	1 272	<i>Europe (except Estonia)</i>
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	4	6	19	26	30	<i>Latin America and the Caribbean area</i>
Põhja-Ameerika	17	18	22	32	37	<i>North America</i>
Austraalia ja Okeania	0	0	0	1	3	<i>Australia and Oceania</i>
Määramata territoorium	0	0	1	1	0	<i>Territory unspecified</i>
KOKKU	884	908	1 072	1 282	1 573	<i>TOTAL</i>

Tabel 12. Välisüliõpilased õppeastme järgi, 2007–2011*Table 12. Foreign students in higher education by level of study, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Rakendus-kõrgharidusõpe	32	25	28	25	65	<i>Professional higher education</i>
Bakalaureuseõpe	479	445	432	487	650	<i>Bachelor's study</i>
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	176	192	224	233	232	<i>Integrated Bachelor's/ Master's study</i>
Magistriõpe	129	175	253	367	428	<i>Master's study</i>
Doktoriõpe	68	71	135	170	198	<i>Doctoral study</i>

Joonis 5. Kolmanda taseme haridusega noorte osatähtsus 30–34-aastaste hulgas Euroopa riikides, 2010

Figure 5. Share of persons with tertiary education in the age group 30–34 in European countries, 2010

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Haridusandmed on kogunud ja töödeldud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t hõlmatud on kõik vastava koolitusloaga õppeasutused, olenemata omandivormist.

Alates 2005/2006. õppeaastast koostatakse haridusstatistika Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete alusel (alusharidus alates 2008/2009. õppeaastast). EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi andmeid.

Alates 2001. aastast on kasutusel varasemast detailsem rahvusvahelise ühtse haridusliigituse (ISCED – International Standard Classification of Education) 1997. aasta versiooni koolitusala. Kõik rahvaarvuga seotud 1995.–2001. aasta näitajad on ümber arvutatud 2000. aasta rahvaloenduse alusel korrigeeritud rahvastiku vanusjaotuse põhjal. Tabelis on esitatud Eesti õppekavade vastavus rahvusvahelise ühtse haridusliigituse tasemetele. 1999. aastal lisandus Eesti õigusaktide muutuste tõttu liigitusse nii kutsekeskhariduse kui ka kutsekõrghariduse ning 2002. aastal rakendus- kõrghariduse aste. Ka rahvusvahelisse liigitusse tuli ISCED eelmise versiooniga (1976) võrreldes teise ja kolmanda taseme vahele uus kategooria – 4. aste.

EESTI ÕPPEKAVADE LIIGITUS	ISCED-97 TASEMEKATEGOORIAD
0-aste – alusharidus	Esimesele tasemele eelnev haridus, 0-aste
1. aste – põhikooli I–VI klass	Esimese taseme haridus, 1. aste
2. aste – põhikooli VII–IX klass	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – kutseõpe erivajadustega ja põhihariduseta noortele	Teise taseme alumise astme haridus, 2. aste
3. aste – gümnaasium (X–XII klass)	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
3. aste – kutsekeskharidusõpe ja kutseõpe keskharidusega noortele	Teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus, 4. aste
4. aste – keskeriõpe põhiharidusega noortele	Teise taseme ülemise astme haridus, 3. aste
4. aste – keskeriõpe keskharidusega noortele	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – kutsekõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – diplomiope	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste – bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste – magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste – doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

Methodology

The statistical data on education have been collected and processed by Statistics Estonia and the Estonian Ministry of Education and Research. The data are based on comprehensive surveys, meaning that the survey population of education statistics includes all educational institutions that have an activity license for provision of education, regardless of their form of ownership.

Starting from the academic year 2005/2006 (in case of preprimary education statistics since 2008/2009), education statistics are produced on the basis of the data available in EHIS, the Estonian Education Information System. EHIS is a state register which integrates the data of the education system.

Since 2001, the 1997 version of the International Standard Classification of Education (ISCED), which is more detailed than the previous one, is applied. All indicators related to the population figures in the period 1995–2001 have been recalculated using the revised age distribution of the population based on the 2000 Population Census. To allow international comparability of the published data, the correspondence of the level categories of the Estonian Classification of

Education to ISCED levels has been given below. As a result of amendments to legislation, new level categories were added in 1999 (vocational secondary education and vocational higher education courses) and in 2002 (professional higher education courses). A new level category – post-secondary non-tertiary education – was added to ISCED compared to the previous version (1976).

ESTONIAN CLASSIFICATION	ISCED LEVELS
0 – preprimary education	Level 0 – preprimary education
1 – grades 1–6 of basic school	Level 1 – primary education or first stage of basic education
2 – grades 7–9 of basic school	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – vocational courses for youth with special needs or without basic education	Level 2 – lower secondary or second stage of basic education
3 – gymnasium (grades 10–12)	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
3 – vocational secondary education and vocational courses for youth with secondary education	Level 4 – post-secondary non-tertiary education
4 – professional secondary education courses for youth with basic education	Level 3 – (upper) secondary education
4 – professional secondary education courses for youth with secondary education	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – professional higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – vocational higher education courses	Level 5 – first stage of tertiary education
5 – diploma courses	Level 5 – first stage of tertiary education
6 – Bachelor's courses	Level 5 – first stage of tertiary education
7 – Master's courses	Level 5 – first stage of tertiary education
8 – doctoral courses	Level 6 – second stage of tertiary education

Kasulikke linke Useful links

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)
Estonian Education Information System (EHIS)
<http://www.ehis.ee/>

Haridus- ja Teadusministeerium
<http://www.hm.ee/>
Estonian Ministry of Education and Research
<http://www.hm.ee/?1>

Eurostati haridus- ja koolitusstatistika
Eurostat education and training statistics
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

OECD haridusstatistika
OECD education statistics
http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html

KULTUUR

Kutt Kommel, Rain Leoma

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate 2007.–2011. aasta kultuuristatistikast. Esitatud on raamatukogude, muuseumide, filmitootmise ja -levi, teatrite, trükitootangu, raadio ja televisiooni ning spordiklubide statistika.

Elanike kultuuritarbimine on hakanud pärast majanduskriisi taastuma. Kui aastatel 2009–2010 Eesti kultuuriasutustes käivate 20–64-aastaste elanike hulk võrreldes 2007. aastaga vähenes, siis 2011. aastal hakkas see taas suurenema. Kõige paremini on läinud muuseumidel, sest muuseumiskäijate hulk kasvas ka kriisi ajal. Kui võrrelda 2011. aasta muuseumiskäijate hulka 2009.–2010. aasta omaga, siis üldine tase on jäänud samaks ja rohkem see kasvanud ei ole. Veidi on aga suurenenud muuseumis käivate meeste ja noorte osatähtsus. Kinoskäivate inimeste arv, mis vahepeal vähenes 3 protsendipunkti, on võrreldes kriisieelse ajaga kasvanud koguni 11 protsendipunkti. Spordivõistlustel käis 2009.–2010. aastal 6 protsendipunkti vähem inimesi kui 2007. aastal, kuid 2011. aastal kasvas nende hulk tagasi kriisieelsele tasemele. Kõige enam vähenes majanduskriisi ajal nende inimeste osatähtsus, kes käisid teatris, ooperis, tantsuetendustel või kontsertidel. Aastatel 2009–2010 oli neid koguni 22 protsendipunkti vähem kui kaks aastat varem. 2011. aastal aga suurenes nende osatähtsus taas. Kuigi neid inimesi oli mullu endiselt 4 protsendipunkti vähem kui 2007. aastal, on see siiski selge märk sellest, et elanikel on toidukulutuste kõrval üha enam võimalusi kulutada ka kultuurile ja meelelahutusele.

Kui kriisiaastatel muutus kõige populaarsemaks kultuuriasutuseks muuseum, kus käis 59% 20–64-aastastest elanikest, siis 2011. aastal said oma koha tagasi elava esituse kunstid ehk teatri-, ooperi- ja tantsuetendused ning kontserdid. Mullu käis 37% inimestest vaatamas spordivõistlusi, 52% kinos, 59% muuseumis või kunstinäitusel ja 64% teatris, ooperis, tantsuetendusel või kontserdil.

2011. aastal oli Euroopa kultuuripealinn Tallinn. See oli kahtlemata üks põhjusi, miks kultuuri-asutused ja -sündmused pälvisid enam tähelepanu ja inimesi.

Kinos käidi mullu üle 200 000 korra rohkem kui aasta varem – kokku 2,3 miljonit korda, mis teeb peaaegu kaks kinoskäiku ühe elaniku kohta ehk 11% enam kui aasta varem (+31%^a). Kinopilet keskmine hind, mis 2010. aastal tänu mitme uue kino avamisele langes 16% (–16%^a) ja oli 3,6 eurot, tõusis taas – 2011. aastal maksis kinopilet keskmiselt 4,1 eurot, mis on 14% kallim kui aasta varem (–1,2%^a).

Möödunud aastal valmis Eestis kokku 187 filmi ehk 45% rohkem (+68%^a) kui 2010. aastal. 154 neist olid lühifilmid, mida on 34% enam kui aasta varem (+77%^a), ja 33 pikad filmid, mida on 136% enam kui aasta varem (+36%^a). Tähelepanuväärne oli ühe pika animafilmi – „Lotte ja kuukivi saladus“ – valmimine. Film võeti ka kinos hästi vastu ja sai 64 000 vaatajaga kinos näidatud filmide üldises edetabelis koguni kuuenda koha.

Muuseumiskäikude arv kasvas rekordiliselt. Muuseumiskäike oli 2011. aastal eelneva aastaga võrreldes 24% rohkem ja eelneva nelja aasta keskmisega võrreldes koguni 28% rohkem, mis on taasiseseisvusaja rekord. 2011. aastal käidi muuseumis kokku peaaegu 2,7 miljonit korda, mis on samuti taasiseseisvusaja rekord.

Väljaantud raamatute arv vähenes taas. Raamatuid ja brošüüre ilmus kokku 3716 nimetust, mida on 1,2% vähem kui aasta varem (–14%^a). Neist eestikeelsete väljaannete arv vähenes 4% (–16%^a) ja lasteväljaannete arv 5% (–7%^a). Väljaannete kogutrukiarv oli 4,4 miljonit ehk 20% väiksem kui aasta varem (–39%^a).

2011. aastal anti Eestis välja 132 ajalehte – ühe võrra enam kui 2010. aastal (–10%^a). Eestikeelseid ajalehti oli 97 – aasta varasemast kolme võrra enam (–9%^a).

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

Telejaamu oli 2011. aastal Eestis 14, aasta varem oli neid ühe võrra vähem (+19%^a). Telesaadete üldmaht oli kokku 74 000 tundi, mis on 6% suurem kui 2010. aastal (+26%^a). Eestikeelsete saadete osatähtsus suurenes aastaga 6 protsendipunkti ja oli 96% (+3%^a). Eestikeelsete subtiitritega saadete osatähtsus suurenes 13% (+12%^a). Raadiojaamade arv kahanes mullu ühe võrra (-3%^a) ja neid oli Eestis 34. Raadiosaadete üldmaht oli 271 000 tundi – 8% väiksem kui aasta varem (-6%^a).

Olgugi et Eesti on infotehnoloogia valdkonnas maailmas tuntust kogunud, ei ole kultuuriteenuste kasutamine internetis meil veel väga levinud. 2008. aastal kasutas internetti tele- ja raadiosaadete vaatamiseks ja kuulamiseks 19% Eesti elanikest. Euroopa Liidu keskmine näitaja oli 20%. Euroopas oli see näitaja kõrgeim Islandil (57%) ja madalaim Rumeenias (7%). Eestis ei ole veel levinud ka tasuliste kultuuritoodete kasutamine internetis. 2008. aastal oli Eestis vaid 1% elanikke, kes olid vaadanud või kuulanud internetis tasuta tele- või raadiosaateid ja see oli üks Euroopa madalamaid näitajaid. Kõige rohkem oli tasuliste saadete vaatajaid-kuulajaid Rootsis (16%). Paljude kodumaiste kultuuriteenuste tarbimist saab suurendada pakutavate teenuste mitmekesistamise ja valiku laiendamisega. Tasuliste teenuste pakkumist ja kasutamist pidurdab kindlasti ka suure hulga tasuta teenuste kättesaadavus internetis. Tõenäoliselt aga suureneb aastatega ka tasuliste kultuuriteenuste pakkumine internetis.

CULTURE

Kutt Kommel, Rain Leoma

Overview

The chapter provides an overview of the cultural statistics of Estonia for 2007–2011. Statistics on libraries, museums, film production and distribution, theatres, printed matter, radio, TV, and sports clubs have been presented.

Cultural participation is recovering after the recession. *In 2009–2010, the number of 20–64-year-old Estonian inhabitants that visited cultural institutions decreased compared to 2007, whereas in 2011 the number took an upturn. The situation is the best in museums where attendance continued to grow even during the economic crisis. A comparison of museum attendance in 2011 and in 2009–2010 shows that the general level has remained the same and attendance has not grown further. The share of males and young people has increased slightly. The number of people attending the cinema decreased by 3 percentage points for a while, but has now increased by 11 percentage points compared to 2007. The number of visitors of sports events decreased by 6 percentage points in 2009–2010 (compared to 2007), but in 2011 rose back to the pre-crisis level. During the recession, the biggest decrease occurred in the share of people attending theatre, opera, dance performances and concerts. In 2009–2010 their share decreased by 22 percentage points compared to 2007. In 2011 their share in the population increased again. Although the share of people attending theatre, opera, dance performances and concerts is still 4 percentage points lower than in 2007, it is already a sign that people have more opportunities to spend on culture and entertainment.*

During the years of the economic crisis, museums became the most popular cultural institutions in Estonia, as 59% of the 20–64-year-old inhabitants visited museums. In 2011, however, the performing arts (i.e. theatre, opera, dance performances and concerts) regained the number one position. In 2011, 37% of the people attended sports events, 52% visited the cinema, 59% visited a museum or art exhibition, and 64% attended a theatre, opera, dance performance or concert.

In 2011 Tallinn was a European Capital of Culture for a year. This was, without doubt, one of the reasons why cultural institutions and events received more attention and visitors.

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

In 2011, there were over 200,000 cinema visits more than the year before. The total number of visits was 2.3 million, which means almost two visits per capita – 11% more than in 2010 (+31%^a). The average price of a cinema ticket, which had fallen 16% (–16%^a) in 2010 due to the opening of several new cinemas and was 3.6 euros, did rise again in 2011 – the average price of a cinema ticket in 2011 was 4.1 euros, which is 14% higher than in 2010 (–1.2%^a).

There were 187 films made in Estonia in 2011, i.e. 45% more (+68%^a) than in 2010. Of these, 154 were short films – 34% more than the year before (+77%^a) – and 33 were full-length films – 136% more than the year before (+36%^a). A significant event was the premiere of the full-length animation “Lotte and the Moonstone Secret”. The film was well received by cinema-goers and achieved the sixth position in overall attendance rankings with 64,000 visits.

There was a record-high increase in museum attendance. In 2011, the total number of museum visits increased 24% compared to the previous year and 28% compared to the average of the previous four years – the new record since the restoration of independence in Estonia. The total number of museum visits was almost 2.7 million, which is also the highest result since re-independence.

The number of books published continues to decrease. The total number of book and pamphlet titles published in 2011 was 3,716, which is 1.2% less than the year before (–14%^a). The number of publications in the Estonian language decreased by 4% (–16%^a) and the number of children’s books by 5% (–7%^a). The total print run of all publications was 4.4 million copies, or 20% less than in 2010 (–39%^a).

There were 132 newspapers published in Estonia in 2011 which is one more than in 2010 (–10%^a). 97 of these were in the Estonian language – three more than the year before (–9%^a).

In 2011 there were 14 TV stations in Estonia, which is one more than the year before (+19%^a). The total amount of TV broadcasts was 74,000 hours – 6% more than the year before (+26%^a). The share of broadcasts in the Estonian language increased by 6 percentage points and accounted for 96% in 2011 (+3%^a). The share of broadcasts with Estonian subtitles has increased 13% (+12%^a). The number of radio stations decreased by one (–3%^a), meaning that there were 34 radio stations in Estonia in 2011. The total amount of radio broadcasts was 271,000 hours, which is 8% less than the year before (–6%^a).

Although Estonia has gained a good reputation in the world in the field of information technology, the consumption of cultural services over the Internet is still not very widespread in Estonia. In 2008, 19% of the inhabitants of Estonia used the Internet to listen to and watch TV and radio broadcasts. The average indicator of the European Union was 20%. This share was the highest in Iceland (57%) and the lowest in Romania (7%). It is also not very common in Estonia to pay for audiovisual content available on the Internet. In 2008 only 1% of the Estonian inhabitants had paid for online TV or radio broadcasts, which is one of the lowest shares in Europe. Sweden had the highest share (16%) of people that had paid for online audiovisual services. The consumption of Estonian cultural services can be influenced by offering a wider variety of services and greater choice. The fact that a large quantity of free services is available online definitely hinders the supply and consumption of paid services on the Internet. Nevertheless, the supply of paid cultural services on the Internet is likely to grow in the future.

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

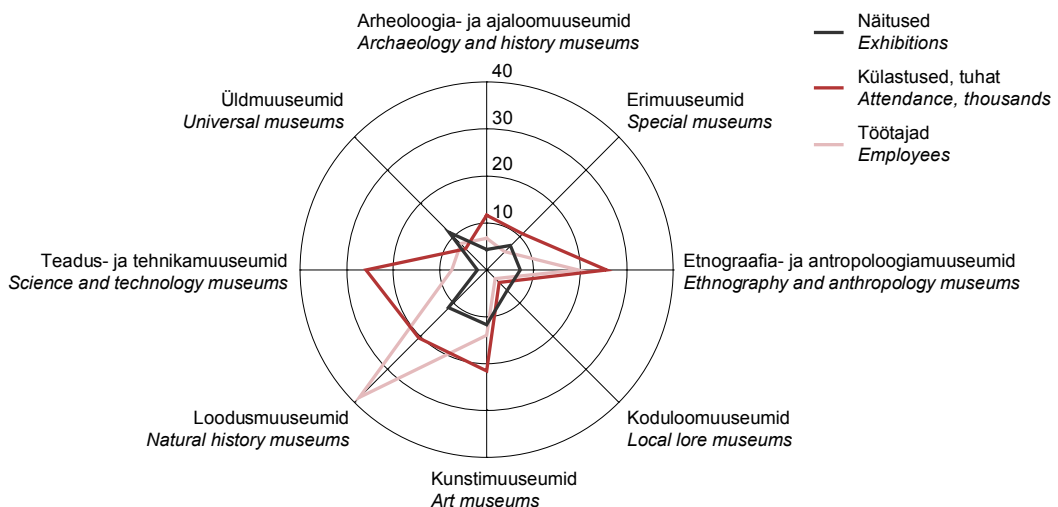
Tabel 1. Muuseumid, 2007–2011

Table 1. Museums, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Muuseumid	217	224	236	245	248	Museums
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	52	49	51	57	53	archaeology and history museums
koduloomuuseumid	83	90	93	93	94	local lore museums
loodusmuuseumid	2	2	2	2	2	natural history museums
kunstimuuseumid	16	18	19	19	20	art museums
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	9	9	10	12	10	ethnography and anthropology museums
muud muuseumid	55	56	61	62	69	other museums
Põhifond, mln säilikut	9,3	9,4	9,8	10,0	8,6	Main collection, million museum pieces
Muuseumiskäigid, tuhat	1 907	2 059	2 229	2 150	2 666	Museum attendance, thousands
Muuseumiskäike 1000 elaniku kohta	1 421	1 536	1 663	1 604	1 989	Museum attendance per 1,000 inhabitants
Näitused	1 518	1 518	1 596	1 539	1 581	Exhibitions
näitused väljaspool oma ruume	352	380	395	406	341	exhibitions outside the museum
Töötajad	1 499	1 618	1 552	1 593	1 586	Employees
Tulud, miljonit eurot	29,2	36,7	32,0	36,2	42,1	Income, million euros
tulud riigieelarvest, miljonit eurot	17,9	21,7	15,7	18,8	16,6	income from state budget, million euros
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit eurot	3,0	4,5	4,0	2,8	3,6	income from local budget, million euros
Kulud, miljonit eurot	24,9	31,2	27,3	32,5	31,2	Expenditures, million euros
komplekteerimiskulud, %	2,3	1,7	1,8	1,9	1,4	acquisition costs, %
tööjõukulud, %	53,0	49,2	56,8	43,6	47,7	labour costs, %

Joonis 1. Muuseumide keskmised näitajad muuseumiliigi järgi, 2011

Figure 1. Average indicators of museums by type of museum, 2011

Tabel 2. Rahvaraamatukogud, 2007–2011*Table 2. Public libraries, 2007–2011*

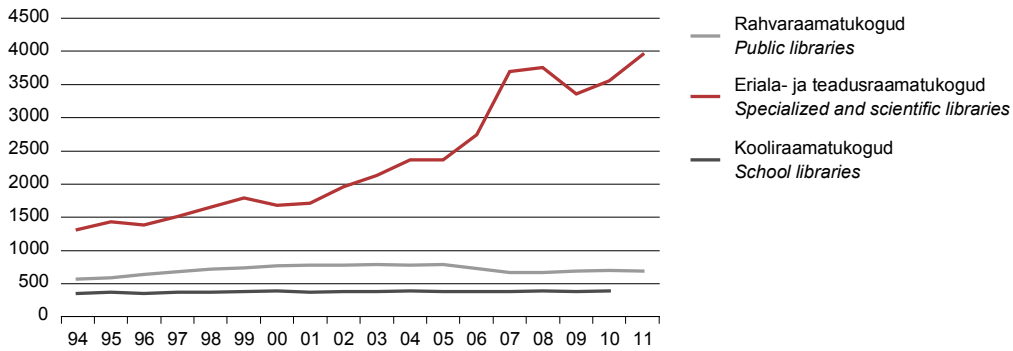
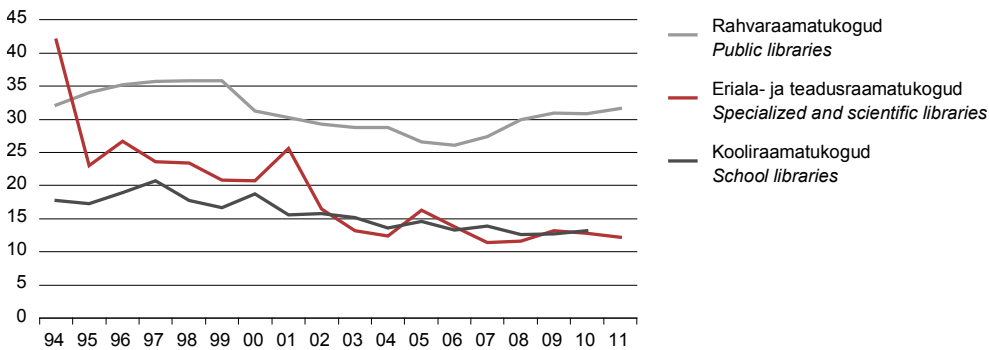
	2007	2008	2009	2010	2011	
Raamatukogud	566	566	565	562	563	Libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	11 360	11 464	11 448	11 458	11 595	Total stock, thousand library units
Fondi keskmine suurus raamatukogu kohta, tuhat arvestusüksust	20,1	20,3	20,3	20,4	20,6	Average stock per library, thousand library units
Lugejad, tuhat	381,0	376,4	390,8	391,2	389,8	Users, thousands
Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta	673	665	692	696	692	Average number of users per library
Laenutused, tuhat arvestusüksust	10 437	11 281	12 098	12 060	12 323	Library units lent, thousands
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	27,4	30,0	31,0	30,8	31,6	Average number of library units lent per user
Töötajad	1 678	1 689	1 645	1 603	1 587	Employees
Arvutitöökohad	3 010	3 059	3 070	3 063	3 060	Computers

Tabel 3. Eriala- ja teadusraamatukogud, 2007–2011*Table 3. Specialized and scientific libraries, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Raamatukogud	55	55	53	54	51	Libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	65 573	67 357	69 328	13 692	13 885	Total stock, thousand library units
Lugejad, tuhat	203,2	206,6	178,1	192,1	201,5	Users, thousands
Raamatukoguskäike, tuhat	1 706,5	1 750,0	1 764,8	1 626,5	1 540,3	Library visits, thousands
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 323,0	2 390,2	2 348,6	2 450,6	2 453,6	Library units lent, thousands
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	11,4	11,6	13,2	12,8	12,2	Average number of library units lent per user
Töötajad	1 043	1 053	964	923	904	Employees

Tabel 4. Kooliraamatukogud, 2006–2010*Table 4. School libraries, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Raamatukogud	438	420	411	406	391	Libraries
Fondi suurus, tuhat arvestusüksust	9 010,7	8 833,7	8 616,3	8 658,4	8 235,2	Total stock, thousand library units
õpikukogu suurus, tuhat arvestusüksust	4 357,5	4 218,7	4 083,8	4 118,4	3 819,9	stock of textbooks, thousand library units
Lugejad, tuhat	165,2	161,8	159,0	155,8	152,4	Users, thousands
Raamatukoguskäike, tuhat	2 705,5	2 670,1	2 473,9	2 470,3	2 465,1	Library visits, thousands
Laenutused, tuhat arvestusüksust	2 190,8	2 079,5	1 997,0	1 985,4	2 008,1	Library units lent, thousands
Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, arvestusüksust	13,3	13,9	12,6	12,7	13,2	Average number of library units lent per user
Töötajad	559	532	528	515	494	Employees

Joonis 2. Keskmine lugejate arv raamatukogu kohta, 1994–2011*Figure 2. Average number of users per library, 1994–2011***Joonis 3. Keskmine laenutuste arv lugeja kohta, 1994–2011***Figure 3. Average number of library units lent per user, 1994–2011***Tabel 5. Raamatud ja brošüürid, 2007–2011***Table 5. Books and pamphlets, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Raamatud ja brošüürid kokku, nimetust	4 310	4 685	4 551	3 760	3 716	Total number of books and pamphlets, titles
eestikeelsed	3 419	3 818	3 611	3 045	2 923	in Estonian
lastekirjandus	570	647	555	508	531	children's books
kooliõpikud	274	212	290	172	238	school textbooks
Aastatrükiarv, mln eksemplari	8,9	7,3	6,9	5,5	4,4	Annual issue, million copies
eesti keeles, mln eksemplari	6,7	6,3	6,0	4,6	3,8	in Estonian, million copies
lastekirjandus, mln eksemplari	1,3	1,5	1,2	1,0	1,1	children's books, million copies
kooliõpikud, mln eksemplari	0,8	0,6	0,7	0,4	0,6	school textbooks, million copies
Esmatrükid, nimetust	3 973	4 355	4 229	3 574	3 478	First editions, titles
lastekirjandus	546	618	535	484	496	children's books
kooliõpikud	178	150	205	130	183	school textbooks
Esmatrükkide aastatrükiarv, mln eksemplari	8,2	6,5	6,1	5,1	4,1	Annual issue of first editions, million copies
Väljaandeid elaniku kohta, eksemplari	6,6	5,4	5,1	4,1	3,3	Copies per inhabitant

Tabel 6. Perioodikaväljaanded, 2007–2011*Table 6. Periodicals, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 183	1 254	1 166	1 153	1 159	<i>Periodicals, titles</i>
eestikeelsed	982	1 041	966	969	964	<i>in Estonian</i>
ajakirjad	317	332	328	330	324	<i>magazines</i>
eestikeelsed ajakirjad	256	267	272	271	272	<i>magazines in Estonian</i>
Aastatrükiarv, mln eksemplari	31,8	31,7	26,9	25,8	25,3	<i>Annual circulation, million copies</i>
eestikeelsete väljaannete aastatrükiarv, mln eksemplari	27,3	27,4	24,2	22,7	22,5	<i>annual circulation of periodicals in Estonian, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eksemplari	23,7	23,6	20,1	19,3	18,9	<i>Copies per inhabitant</i>

Tabel 7. Televisioon, 2007–2011^a*Table 7. Television, 2007–2011^a*

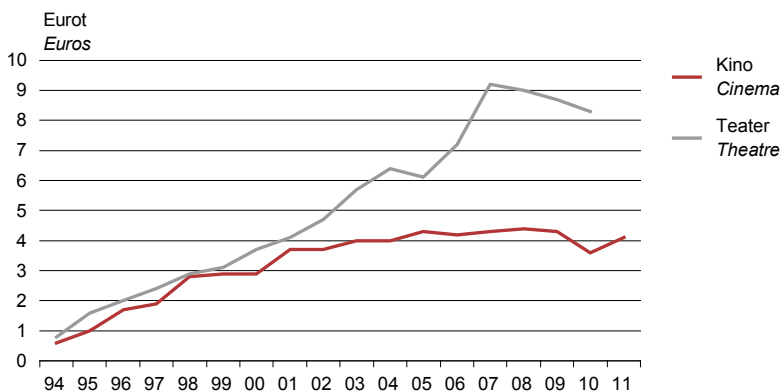
	2007	2008	2009	2010	2011	
Ringhäälinguajaamad kokku	4	15	15	13	14	<i>Broadcasters total</i>
aruande esitanud ringhäälinguajaamad	4	12	11	11	12	<i>broadcasters having presented the report</i>
Saadete üldmaht, tundi	24 077	71 385	69 900	69 764	73 881	<i>Total duration of broadcasting, hours</i>
eestikeelsed saated, %	99,4	91,2	90,2	90,3	95,7	<i>broadcasts in Estonian, %</i>
eestikeelsete subtiitritega saated, %	39,9	29,6	34,0	33,2	45,9	<i>broadcasts subtitled in Estonian, %</i>
Reklaam, %	12,6	9,8	10,1	11,7	12,1	<i>Advertising, %</i>
Teksti-TV, tundi	1 798	10 180	8 730	11 195	16 590	<i>Text-TV, hours</i>
Töötajad ^b	568	796	722	695	712	<i>Employees^b</i>
loomingulised töötajad	197	269	248	250	258	<i>programme staff</i>
tehnilised töötajad	190	252	221	207	207	<i>technical staff</i>

^a Alates 2008. aastast ka digi- ja kaabelvõrgus levivad kanalid.^b 2009. ja 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.^a *Digital and cable network channels are also included starting from 2008.*^b *The 2009 and 2010 data have been revised.***Tabel 8. Raadio, 2007–2011***Table 8. Radio, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ringhäälinguprogrammid	34	34	34	35	34	<i>Broadcasters</i>
Saadete üldmaht, tundi	276 603	287 337	287 975	295 251	270 949	<i>Total duration of broadcasting, hours</i>
Eestikeelsed saated, %	73,5	71,9	71,6	69,4	69,5	<i>Broadcasts in Estonian, %</i>
Venekeelsed saated, %	24,2	25,8	26,3	28,6	28,4	<i>Broadcasts in Russian, %</i>
Omasaadet, %	94,5	95,5	95,1	95,2	94,9	<i>Own production, %</i>
Lastesaadet, %	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	<i>Broadcasts for children, %</i>
Reklaam, %	2,6	3,0	2,3	2,3	2,7	<i>Advertising, %</i>
Töötajad	302	296	315	329	320	<i>Employees</i>
loomingulised töötajad	184	179	165	176	164	<i>programme staff</i>
tehnilised töötajad	44	51	58	54	83	<i>technical staff</i>

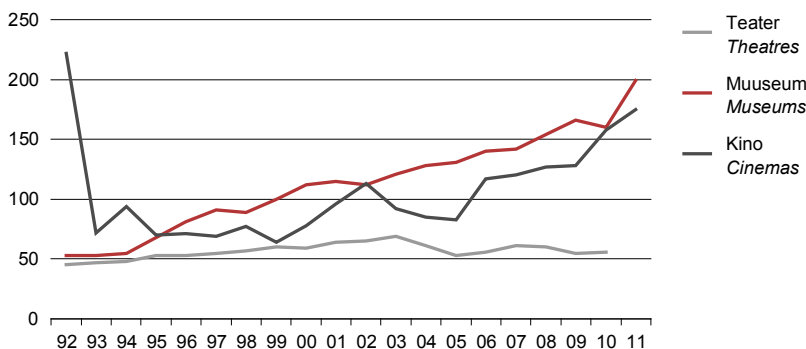
Tabel 9. Riigi- ja linnateatrid, 2006–2010
Table 9. State and town theatres, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Teatrid	11	12	12	13	12	<i>Theatres</i>
Lavastused	272	279	276	286	279	<i>Productions</i>
uuslavastused	104	110	100	99	103	<i>new productions</i>
Etendused	3 228	3 303	3 292	3 513	3 247	<i>Performances</i>
Vaatajad, tuhat	747,2	811,8	800,3	738,2	753,8	<i>Attendance, thousands</i>
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	556,1	605,0	596,9	550,8	562,5	<i>Attendance per 1,000 inhabitants</i>
Saalid	33	43	40	37	37	<i>Theatre halls</i>

Joonis 4. Kino- ja teatripileti^a keskmine hind, 1994–2011
Figure 4. Average price of cinema and theatre^a tickets, 1994–2011

^a Riigi- ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Joonis 5. Kinosis-, muuseumis- ja teatriskäike^a 100 elaniku kohta, 1992–2011
Figure 5. Attendance of cinemas, museums and theatres^a per 100 inhabitants, 1992–2011

^a Riigi- ja linnateatrid.

^a State and town theatres.

Tabel 10. Filmilevi, 2007–2011*Table 10. Distribution of films, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Filmid kokku	245	265	313	294	301	<i>Films total</i>
Eesti filmid	28	20	24	14	40	<i>Estonian films</i>
Ameerika Ühendriikide filmid	145	173	200	177	143	<i>Films of the United States of America</i>
Euroopa riikide filmid	69	65	84	95	110	<i>Films of European countries</i>
Muude riikide filmid	3	7	5	8	8	<i>Films of other countries</i>
Kinoskäigud, tuhat	1 607,6	1 702,3	1 721,1	2 123,8	2 346,5	<i>Cinema attendance, thousands</i>
Kinoskäike 100 elaniku kohta	120	127	128	158	175	<i>Cinema attendance per 100 inhabitants</i>
Keskmine piletihind, eurot	4,3	4,4	4,3	3,6	4,1	<i>Average ticket price, euros</i>

Tabel 11. Kinofilmitoodang, 2007–2011*Table 11. Production of films, 2007–2011*

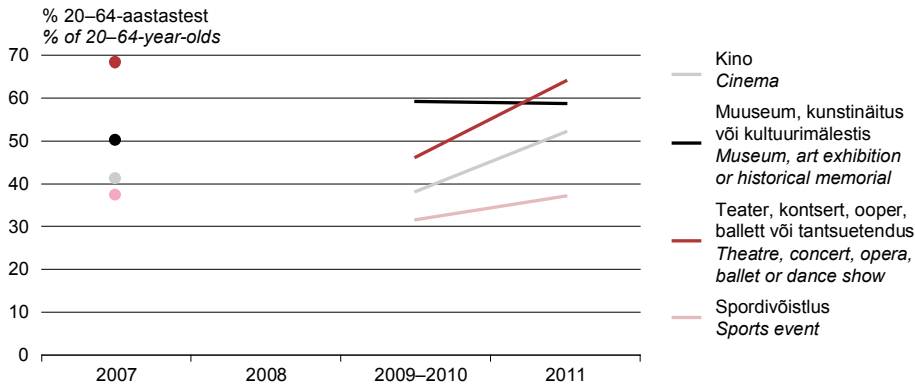
	2007	2008	2009	2010	2011	
Pikad filmid	14	9	12	5	13	<i>Full-length films</i>
mängufilmid	5	4	7	4	8	<i>feature films</i>
dokumentaalfilmid	6	5	5	1	4	<i>documentaries</i>
animafilmid	0	0	0	0	1	<i>animated cartoons</i>
muud pikad filmid	3	0	0	0	0	<i>other full-length films</i>
Lühifilmid	17	16	10	13	12	<i>Short films</i>
mängufilmid	4	6	3	6	3	<i>feature films</i>
dokumentaalfilmid	5	2	0	6	4	<i>documentaries</i>
animafilmid	8	7	5	1	5	<i>animated cartoons</i>
promofilmid	0	0	0	0	0	<i>promotional films</i>
muud lühifilmid	0	1	2	0	0	<i>other short films</i>

Tabel 12. Spordiklubid, 2006–2010*Table 12. Sports clubs, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Klubid	1 521	1 519	1 528	1 603	1 629	<i>Clubs</i>
Tegutsejad	153 875	148 749	130 762	133 136	129 839	<i>Participants</i>
naised	54 812	54 869	48 704	47 987	50 930	<i>females</i>
noored	74 450	72 097	71 335	69 818	68 941	<i>youth</i>

Joonis 6. Kultuuritarbimine, 2007, 2009–2010 ja 2011^a

Figure 6. Consumption of culture, 2007, 2009–2010 and 2011^a

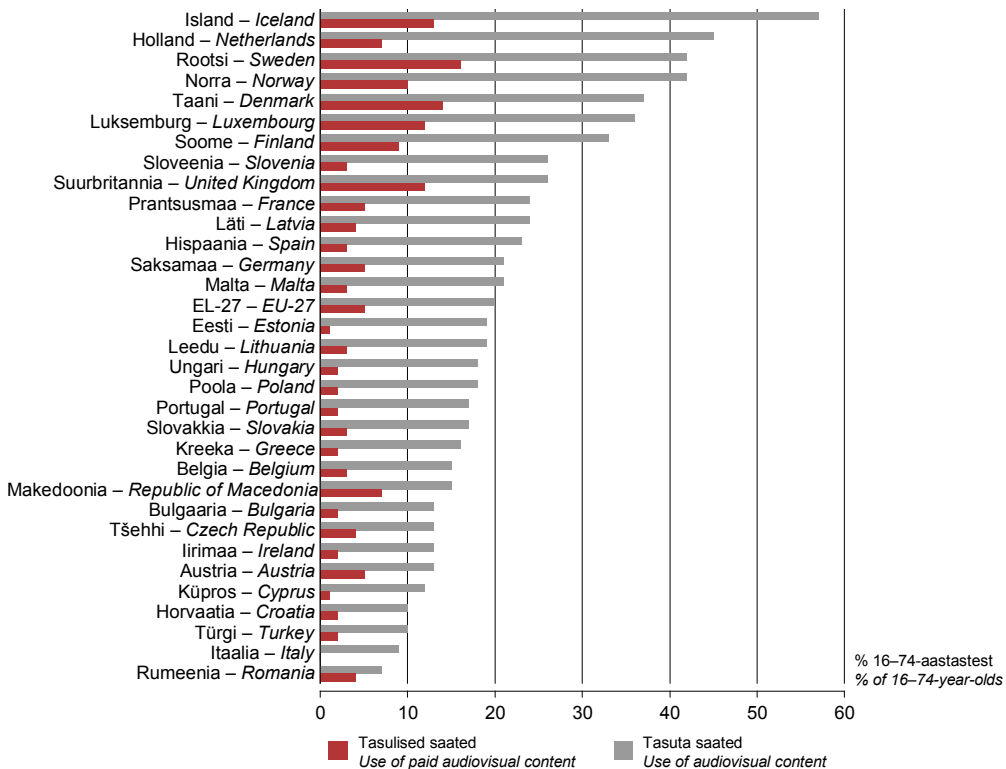

^a 2008. aastal uuringut ei toimunud.

^a The survey was not conducted in 2008.

Joonis 7. Internetis tele- ja raadiosaadete vaatamine ja kuulamine Euroopa riikides, 2008

Figure 7. Use of audiovisual content on the Internet in the European Union countries, 2008

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmileviettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälingujaamu ja spordiklubisid.

Kultuuriasutustes käimise võrdluses on kasutatud 20–64-aastaste andmeid kolme uuringu põhjal: täiskasvanute koolituse uuring, mis toimus 2007. ja 2011. aastal, ning ajakasutusuuringu, mis toimus 2009. aasta lõpus ja 2010. aasta alguses. Ajavahemik 2009–2010 viitab uuringu tulemustes ühele 12-kuulisele perioodile, mis ei kattu kalendriaastaga.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sudeksemparide alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusoper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Endla teater, Teater Vanemuine, Teater NO99, teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere Teater, Vene Teater, Kuressaare Linnateater, Tallinna Linnateater ja Võru Linnateater. Erateatriorganisatsioonid on Cabaret Rhizome, Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, stuudiotheater Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, pärimusteater Loomine, Nargen Opera, Noore Tantsu Festival (NoTaFe), teater Polygon, R.A.A.A.M, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Miksteater, Monoteater, Tallinna Tantsuteater, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini teater, Teoteater, Varius, VAT teater, Von Krahl teater. Seega oli 2011. aastal statistikas 34 riigitoetust saavat teatrit.

Arvutustes on kasutatud 2011. aasta keskmist rahvaarvu.

Methodology

In order to produce statistics on culture, Statistics Estonia surveys all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs.

The attendance statistics of cultural institutions are based on data on the population aged 20–64 obtained from three surveys. These are the adult education survey conducted in 2007 and 2011, and the Time Use Survey conducted from April 2009 to March 2010. In the statistics, the period 2009–2010 refers to a 12-month period which is not a calendar year.

Aggregate data on libraries and printed matter have been received from the National Library of Estonia. The number of printed titles is based on compulsory copies.

Since 2004, the data on theatres that receive activity support from the Ministry of Culture are collected by the Estonian Theatre Agency (until 2007 the Estonian Theatre Information Centre) instead of Statistics Estonia. The state and town theatres are as follows: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, NO99 theatre, Theatre Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre and Võru Town Theatre. The private theatrical organisations include Cabaret Rhizome, Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, drama studio Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, folk theatre Loomine, Nargen Opera, Young Dance Festival NoTaFe, Polygon theatre, R.A.A.A.M, Independent Association of Dance, Miksteater, Monoteater, Tallinn Dance Theatre, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, Teoteater, Varius, VAT theatre and Von Krahl theatre. Thus, 34 theatres supported by the state were included in the statistics in 2011.

In the calculations, the mean annual population number for 2011 was used.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 3/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Kultuur. 1997–2007. Culture. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Mehe kodu on maailm, naise maailm on kodu? Man's Home is the World, Woman's World is her Home? (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Täiskasvanute koolitus. Adult Education. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

ÕIGUS

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Ülevaade

Peatükis on esitatud õigusstatistika ülevaade aastate 2007–2011 kohta.

Kuritegude üldarv on märgatavalt vähenenud. See on tulnud peamiselt teise astme kuritegude arvelt, kuigi veidi on vähenenud ka esimese astme kuritegude arv. 2010. aastaga võrreldes vähenes registreeritud kuritegude üldarv 12% ja varasema nelja aasta (2007–2010) keskmisega võrreldes 14%. Esimese astme kuritegude arv kahanes 2% (–26%^a) ja teise astme kuritegude arv 12% (–13%^a). 2011. aastal registreeriti kokku 42 567 kuritegu, millest 1798 olid esimese ja 40 769 teise astme kuriteod. Isikuvastaste kuritegude arv kasvas 14% (+4%^a). Märkimisväärselt suurenes tapmist arv – 19 juhtumi võrra ehk 31% (+7%^a), samal ajal kui mõrvade arv vähenes 3 võrra ehk 14% (–15%^a). Veidi suurem oli 2010. aastaga võrreldes ka kehaliste väärkohtlemiste ja vägistamiste arv, mis kasvasid vastavalt 11% (+3%^a) ja 12% (–25%^a). Kui kahel eelneval aastal ei registreeritud ühtegi pantvangijuhthu, siis 2011. aastal oli neid koguni kolm.

Kahanenud on varavastaste kuritegude arv. Röövide arv oli mullu 12% (–33%^a), varguste arv 20% (–14%^a) ja kelmuste arv koguni 43% (–48%^a) väiksem kui 2010. aastal. 11% aga suurenes väljapressimiste arv – kui 2010. aastal oli väljapressimisi 88, siis 2011. aastal 98. Varasema nelja aasta keskmisega võrreldes oli mullune näitaja 17% väiksem. Varavastaste kuritegude üldarv vähenes aastaga 19% (–16%^a) ehk 30 235-st 24 389-ni. Intellektuaalse omandi vastaste kuritegude arv kasvas 2010. aastaga võrreldes 1% (+14%^a) – 70-st 71-ni. Kui alates 2005. aastast on nende kuritegude registreerimine üldiselt näidanud vähenemistrendi, siis kahel viimasel aastal jõudis neid korralvurite kätte taas veidi rohkem.

Enim kasvas maksevahendi ja väärtpaberi võltsimise juhtumite arv. Võltsimiste arv suurenes 14-st 34-ni ehk 143% (+68%^a) ja võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamiste arv 387-st 475-ni ehk 23% (+5%^a). 12 juhtumi võrra ehk 44% kasvas keskkonnastaste kuritegude arv (+13%^a). Majanduskuritegusid aga sooritati mullu 8% (+24%^a) vähem kui 2010. aastal. 331 juhtumi võrra ehk 10% suurenes mootorsõiduki joobes juhtimiste arv (–6%^a). Kaitseteenistuse alaste kuritegude arv suurenes viie juhtumi võrra ehk 63% (–17%^a). Avaliku rahu vastaste kuritegude arv vähenes 21% (–24%^a) ja ametikuritegude arv 15% (–27%^a). Riigivastaste kuritegude arv kasvas kuuest üheksani. Varasema nelja aasta keskmine näitaja on 31 juhtumit aastas ja sellega võrreldes on 2011. aasta näitaja 71% väiksem.

Riigikohus võttis mullu vastu 2912 avaldust ja kaebust – 5% enam kui aasta varem (+24%^a) –, millest läbi vaadati 120 kriminaalasja ehk 4% enam kui 2010. aastal (+8%^a). Läbi vaadati 108 haldus- (+8%^a) ja 196 tsiviilasja (+21%^a). Põhiseaduslikkuse järelevalve taotlusi vaadati läbi 41 – ligi kolm korda enam (+71%^a) kui aasta varem. Et põhiseaduslikkuse järelevalve taotlusi on olnud suhteliselt vähe, siis on selle näitaja protsentuaalsed kõikumised aastati suured.

Lõpliku menetlusotsuse said möödunud aastal 57 296 kuritegu (+21%^a) – 27% enam kui aasta varem – ja lahendati 23 280 kuritegu (–4%^a) ehk ligikaudu sama palju kui aasta varem. Lahendatud kuritegudest saadeti kohtusse 19 397 kriminaalasja (–4%^a) 11 213 süüdistatavaga (–8%^a), kellest 516 olid alaealised (–34%^a). 2011. aastal lõpetati 37 710 kriminaalmenetlust, mis on 49% (+40%^a) rohkem kui 2010. aastal. Teise astme kuriteo menetluste lõpetamiste arv kasvas aastaga 50% (+41%^a) ja esimese astme kuriteo menetluste lõpetamiste arv 15% (+2%^a).

Eesti vanglates oli 2011. aasta lõpus 3400 inimest (–3%^a). Nende seas oli 772 eeluurimisalust (–11%^a) ja 2628 süüdimõistetut (–1%^a), kellest korduvalt süüdimõistetuid oli 1830 (+1%^a). Eestlasi oli süüdimõistetute hulgas 1098 (–4%^a) ehk 42%, naise 135 (+3%^a) ehk 5% ja alaealisi 22 (–17%^a) ehk alla 1% süüdimõistetuid. Vangistus määratakse enamasti korduvalt karistatud isikutele.

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

Kriminaalhoolduse all oli möödunud aastal 7224 inimest ($-12\%^a$), kellest 5446 ($-13\%^a$) ehk 77% olid Eesti kodanikud, 633 ($-2\%^a$) ehk 9% naised ja 220 ($-30\%^a$) ehk 3% alaealised. Alaealistest 46 ($+3\%^a$) ehk alla 1% olid tütarlapsed.

Kinnipeetuid oli Eestis 2011. aastal 100 000 elaniku kohta 254 ($-3\%^a$). Eesti vangide arv on viimastel aastatel muutunud vähe. Suurim muutus toimus 2007. aastal, kui suleti Ämari vangla ja jõustusi tingimisi enne tähtaega vabastamise muudatused koos võimalusega kasutada süüdimõistetute puhul elektroonilist järelevalvet. Tookord vähenes vangide arv 854 võrra ehk 20%.

Vangide ja elanike arvu suhte poolest on Eesti maailma 220 riigi ja territooriumi võrdluses Brasiilia järel 51. kohal. Kõige enam vange 100 000 elaniku kohta on Ameerika Ühendriikides (730), Ruandas (527), Gruusias (524) ja Venemaal (516), kõige vähem Fääri saartel (21), Timor-Lestel (20), Kesk-Aafrika Vabariigis ja Komoori saartel (mõlemas 19).

OECD 2011. aastal avaldatud heaoluraportis oli Eesti 2008. aastal 6,3 tapmisega 100 000 elaniku kohta 41 riigi võrdluses Tšiili (8,1) järel 6. kohal. Eestist kõrgema näitajaga on veel Mehhiko (11,6), Venemaa (14,2), Brasiilia (22) ja Lõuna-Aafrika Vabariik (36,5). Eestile järgnevad Ameerika Ühendriigid (5,2), Türgi (2,9) ja Soome (2,5).

JUSTICE

Kutt Kommel, Marve Randlepp

Overview

The chapter presents an overview of crime statistics for Estonia in the period 2007–2011.

The overall number of crimes has significantly decreased. The main reason for the decrease is a fall in the number of second degree criminal offences, although the number of first degree offences has fallen as well. The total number of registered crimes decreased by 12% compared to 2010 and by 14% compared to the average of the four previous years (2007–2010). The number of first degree offences has decreased by 2% ($-26\%^a$) and the number of second degree offences by 12% ($-13\%^a$). There were 42,567 offenses in total recorded in 2011, of which 1,798 were first degree offences and 40,769 were second degree offences. The number of offenses against the person has increased 14% ($+4\%^a$). There has been a significant increase – 31% ($+7\%^a$) or 19 more cases – in the number of manslaughters, while the number of murders has decreased by 14% ($-15\%^a$) or by 3 cases. Compared to 2010, there has been a slight increase in the number of physical abuse and rape incidents, by 11% ($+3\%^a$), and by 12% ($-25\%^a$) respectively. In the two previous years there were no registered incidents of hostage-taking, whereas in 2011 there were three such incidents.

The number of property crimes has decreased. Compared with 2010, the number of robberies decreased by 12% ($-33\%^a$), the number of thefts by 20% ($-14\%^a$) and the number of fraud cases by as much as 43% ($-48\%^a$). The number of extortion cases increased by 11%, from 88 in 2010 to 98 in 2011. However, compared to the average of the previous four years, the number of extortion cases has decreased ($-17\%^a$). The total number of crimes against property decreased by 19% ($-16\%^a$), from 30,235 in 2010 to 24,389 in 2011. The number of offenses against intellectual property has increased by 1% ($+14\%^a$) compared to the previous year, i.e. by one case (to 71). However, while the registration of these crimes has generally shown a downward trend since 2005, there was a slight increase in both 2010 and 2011.

The biggest increase has taken place in the number of cases of counterfeiting of payment means and securities. This number rose from 14 to 34 cases, or by 143% ($+68\%^a$); and the number

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

of cases of use of counterfeit payment means or securities rose from 387 to 475, i.e. by 23% (+5%^a). The registration of offences against environment increased by 12 cases, i.e. by 44% (+13%^a). The number of economic offences has fallen by 8% (+24%^a) compared to the previous year, while there has been a 10% increase (–6%^a) – i.e. 331 more cases – in the number of cases of driving while intoxicated. The number of offences related to service in the Defence Forces has increased by five cases or by 63% (–17%^a). The number of offences against public peace decreased by 21% (–24%^a) and the number of offences related to office by 15% (–27%^a). The registration of offences against the state has risen from six to nine – the average figure in the previous four years was 31 cases per year, meaning that the result in 2011 is 71% smaller.

2,912 complaints and applications were received by the Supreme Court in 2011, which is 5% more than the year before (+24%^a). The Supreme Court reviewed 120 criminal matters, which is 4% more than in 2010 (+8%^a), as well as 108 administrative matters (+8%^a) and 196 civil matters (+21%^a). 41 petitions for constitutional review were examined, which is nearly three times more (+71%^a) than in 2010. As the number of petitions for constitutional review has been rather small, there is large variation in percentage terms in the value of this indicator.

The final procedural decision was given to 57,296 offences (+21%^a) in 2011, which is 27% more than the year before; and 23,280 crimes (–4%^a) were solved, which is about as many as in 2010. Of these solved crimes, 19,397 were sent to criminal court (–4%^a) with 11,213 accused persons (–8%^a), of whom 516 were juveniles (–34%^a). In 2011, 37,710 criminal proceedings were terminated, which is 49% (+40%^a) more than in 2010, whereas the termination of second degree offence proceedings has increased by 50% (+41%^a) and the termination of first degree offence proceedings by 15% (+2%^a).

There were 3,400 persons (–3%^a) incarcerated in the penal institutions of Estonia as of the end of 2011. They included 772 persons under pre-trial investigation (–11%^a) and 2,628 convicted offenders (–1%^a), of whom 1,830 (+1%^a) were habitual offenders. The convicted offenders included 1,098 Estonians (–4%^a), 135 women (+3%^a) and 22 juveniles (–17%^a), respectively accounting for 42%, 5% and less than 1% of all convicted offenders. The persons incarcerated in penal institutions are mostly repeat offenders.

In 2011, 7,224 persons (–12%^a) were on probation. Of these, 5,446 (–13%^a) or 77% were Estonian citizens, 633 (–2%^a) or 9% were women and 220 (–30%^a) or 3% were juveniles. 46 (+3%^a) or less than 1% of the juveniles were girls.

In Estonia, there were 254 persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in 2011 (–3%^a). Estonia's prison population has changed little in recent years, with the largest decline occurring in 2007 when the Ämari prison was closed and release on parole was implemented with the possibility to use electronic surveillance of convicted persons. At the time, the prison population decreased by 854 (20%).

Among the world's 220 countries and territories, Estonia is in the 51st position after Brazil based on prison population per 100,000 inhabitants. The number of prisoners per 100,000 inhabitants is the biggest in the USA (730), Rwanda (527), Georgia (524) and Russia (516); and the smallest in the Faroe Islands (21), Timor-Leste (20), the Central African Republic (19) and Comoros (19).

In the OECD report on well-being, published in 2011, Estonia was ranked 6th with 6.3 manslaughters per 100,000 inhabitants in 2008, in a comparison of 41 OECD countries. The countries with a higher rate than Estonia's were Chile (8.1), Mexico (11.6), Russia (14.2), Brazil (22) and South Africa (36.5). Estonia was followed by the USA (5.2), Turkey (2.9) and Finland (2.5).

^a Change compared with the arithmetic average of the previous four years.

Tabel 1. Registreeritud kuriteod^a astme ja liigi järgi, 2007–2011Table 1. Recorded offences^a by degree and type, 2007–2011

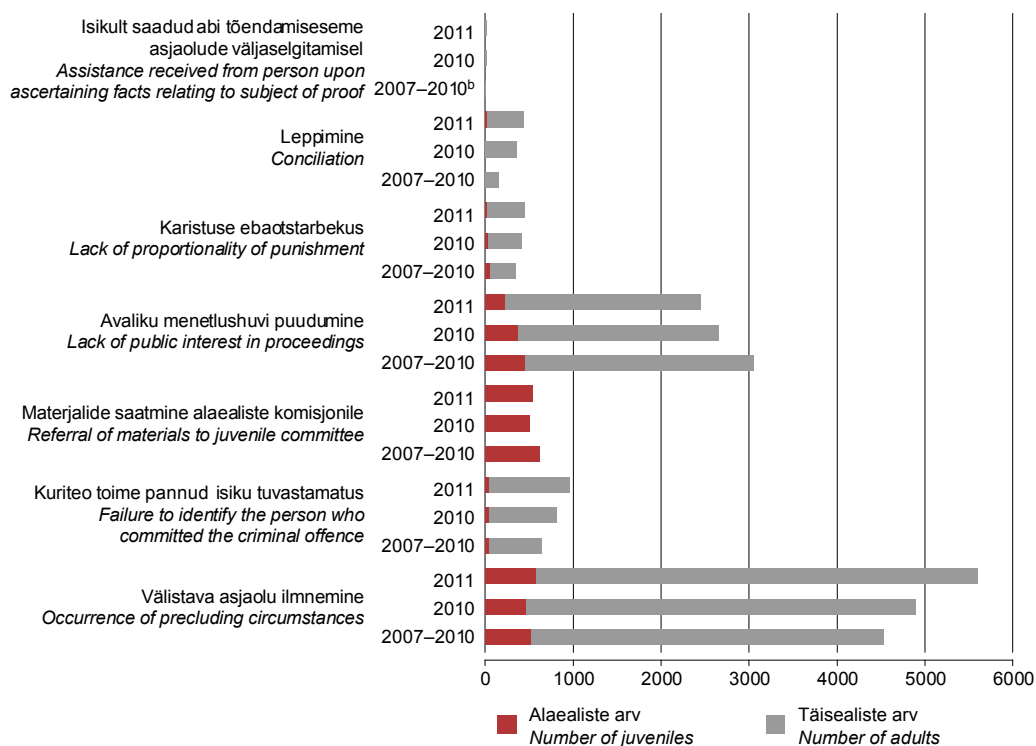
	2007	2008	2009	2010	2011	
Kuriteod kokku	50 375	50 977	48 359	48 340	42 567	Offences total
I astme kuriteod	2 681	2 965	2 278	1 842	1 798	1st degree offences
II astme kuriteod	47 694	48 012	46 081	46 498	40 769	2nd degree offences
Inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	4	0	1	2	0	Offences against humanity and international security
Isikuvastased kuriteod	6 005	6 540	5 676	5 377	6 108	Offences against the person
tapmine	90	88	64	62	81	manslaughter
mõrv	20	16	31	22	19	murder
raske tervisekahjustuse tekitamine	145	140	106	103	104	causing of serious damage to health
kehaline väärkohtlemine	4 570	5 174	4 518	4 320	4 785	physical abuse
pantvangi võtmine	2	2	0	0	3	hostage taking
vägistamine	122	160	124	81	91	rape
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased sündmused	27	7	27	86	75	Offences against political and civil rights
Perekonna- ja alaealiste-vastased sündmused	376	446	431	375	403	Offences against family and minors
Rahvatervisevastased kuriteod	1 489	1 600	1 060	923	937	Offences against public health
narkootikumidega seotud kuriteod	1 449	1 558	1 042	901	913	offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	27 600	28 262	29 513	30 235	24 389	Offences against property
vargus	21 685	22 471	23 901	25 253	20 175	larceny
röövimine	887	909	726	599	525	robbery
omastamine	967	818	903	755	763	embezzlement
kelmus	2 481	2 222	2 097	2 021	1 155	fraud
väljapressimine	147	131	108	88	98	extortion
asja omavoliline kasutamine	436	444	370	339	314	unauthorised use of a thing
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	81	61	38	70	71	Offences against intellectual property
Riigivastased kuriteod	73	29	16	6	9	Offences against the state
Avaliku rahu vastased kuriteod	4 366	4 565	4 068	4 162	3 277	Offences against public peace
Ametikuriteod	232	310	172	196	167	Offences related to office
Õigusemõistmis-vastased kuriteod	1 941	1 527	886	537	508	Offences against administration of justice
Avaliku usalduse vastased kuriteod	2 168	1 991	1 810	1 415	1 423	Offences against public trust
maksevahendi või väärtpaberi võltsimine	16	27	24	14	34	counterfeiting of payment means or securities
võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamine	478	454	494	387	475	use of counterfeit payment means or securities
Keskkonnakuriteod	55	35	21	27	39	Offences against environment
Majanduskuriteod	465	779	987	1 137	1 044	Economic offences
Üldohtlikud kuriteod	351	449	384	319	288	Offences dangerous to public
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	189	203	201	137	138	unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition
Liikluskuriteod	5 127	4 359	3 246	3 465	3 816	Traffic offences
joobeseisundis juhtimine	4 835	4 179	3 076	3 304	3 635	driving while intoxicated
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	15	17	23	8	13	Offences relating to service in Defence Forces

^a Registreeritud kuritegude andmed sisaldavad ka kuriteokatseid.^a The data on recorded offences include attempted offences.

Tabel 2. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2007–2011
Table 2. Terminated proceedings in offences, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Menetluse lõpetamise alused kokku	29 807	29 669	23 221	25 287	37 710	The bases for termination of proceedings, total
Välistava asjaolu ilmumine	8 747	9 457	7 379	8 228	13 560	Occurrence of precluding circumstances
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	16 700	16 103	12 130	13 296	20 456	Failure to identify the person who committed the criminal offence
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	610	549	499	408	428	Referral of materials to juvenile committee
Avaliku menetlushuvi puudumine	3 430	3 167	2 597	2 634	2 334	Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt
Karistuse ebaotstarbekus	289	285	421	357	426	Lack of proportionality of punishment
Leppimine	31	99	193	364	483	Conciliation
Välisriigi kodaniku või välisriigis toime pandud kuritegu	..	1	0	0	0	Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	..	8	2	0	23	Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof

Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine^a, 2007–2011
Figure 1. Termination of proceedings in offences^a, 2007–2011

^a Isikud, kelle suhtes kriminaalmenetlus lõpetati.

^b 2007.–2010. aasta keskmine.

^a Persons with regard to whom proceedings were terminated.

^b The average of the period 2007–2010.

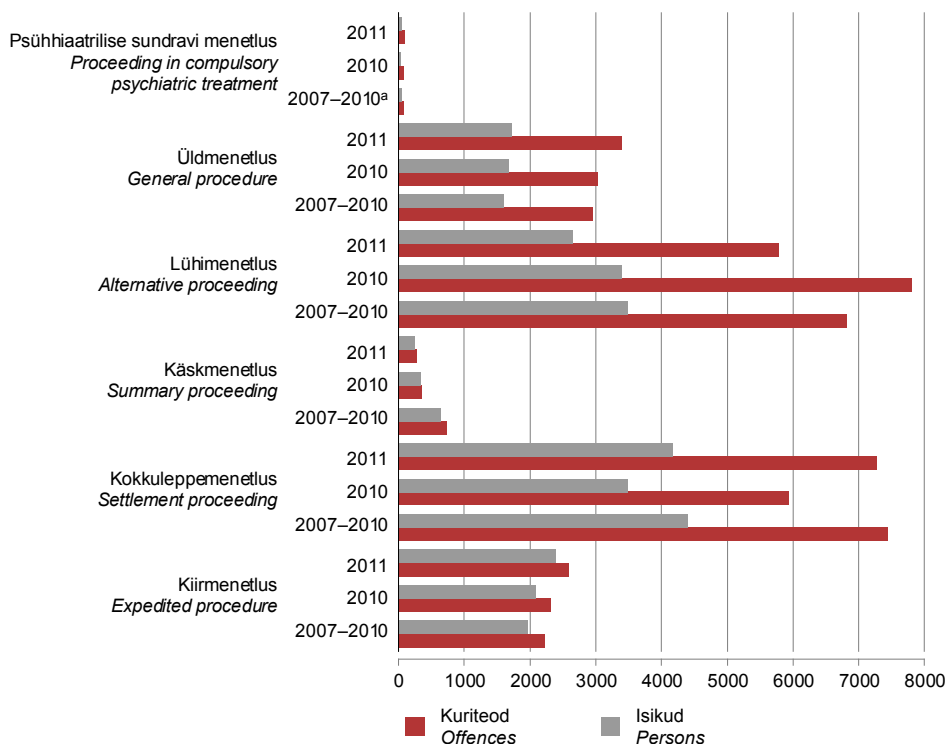
Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2007–2011

Table 3. Persons and offences sent to court, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Menetlused kokku						<i>Proceedings total</i>
Isikute arv	11 803	13 800	11 920	11 010	11 213	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	807	1 030	730	578	516	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	19 202	22 551	19 766	19 536	19 397	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	1 511	1 967	1 719	1 633	1 303	<i>1st degree offences</i>
Kiirmenetlused						<i>Expedited procedures</i>
Isikute arv	1 158	2 456	2 150	2 087	2 388	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	1	0	2	1	1	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	1 373	2 852	2 389	2 316	2 583	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	0	1	0	1	1	<i>1st degree offences</i>
Kokkuleppe- menetlused						<i>Settlement proceedings</i>
Isikute arv	5 084	4 996	4 040	3 477	4 161	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	456	597	353	235	263	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	7 830	8 841	7 146	5 938	7 265	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	535	772	644	517	496	<i>1st degree offences</i>
Käskmenetlused						<i>Summary proceedings</i>
Isikute arv	825	850	552	337	243	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	11	10	10	5	4	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	998	962	610	362	279	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	1	1	0	0	0	<i>1st degree offences</i>
Lühimenetlused						<i>Alternative proceedings</i>
Isikute arv	3 147	3 727	3 664	3 400	2 657	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	229	303	288	248	139	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	6 059	6 579	6 867	7 810	5 779	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	321	410	386	366	201	<i>1st degree offences</i>
Üldmenetlused						<i>General procedures</i>
Isikute arv	1 547	1 715	1 469	1 678	1 719	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	110	120	75	88	109	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	2 872	3 236	2 660	3 038	3 392	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	642	776	675	744	593	<i>1st degree offences</i>
Psühhiaatrilise sundravi menetlused						<i>Proceedings in compulsory psychiatric treatment</i>
Isikute arv	42	56	45	31	45	<i>Number of persons</i>
alaealiste arv	0	0	2	1	0	<i>number of juveniles</i>
Kuriteod	70	81	94	72	99	<i>Offences</i>
I astme kuriteod	12	7	14	5	12	<i>1st degree offences</i>

Joonis 2. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2007–2011

Figure 2. Persons and offences sent to court, 2007–2011

^a 2007.–2010. aasta keskmine.

^a The average of the period 2007–2010.

Tabel 4. Kohtute töö, 2007–2011

Table 4. Work of courts, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Esimese astme kohtud						Courts of first instance
Saabunud kriminaalasjad	10 244	11 929	10 341	9 473	9 848	<i>Criminal matters received during the year</i>
Lahendatud kriminaalasjad	10 143	11 478	10 050	9 070	9 078	<i>Criminal matters settled by decision</i>
Saabunud haldusasjad	2 736	2 736	3 264	3 556	3 602	<i>Administrative matters received during the year</i>
Lahendatud haldusasjad	2 471	2 437	2 723	3 243	1 241	<i>Administrative matters settled by decision</i>
Teise astme kohtud						Courts of second instance
Saabunud	5 422	6 026	6 693	6 737	6 852	<i>Received</i>
kriminaalasjad	1 893	2 034	2 248	2 311	2 356	<i>criminal matters</i>
tsiviilasjad	2 280	2 663	3 078	2 889	2 937	<i>civil matters</i>
haldusasjad	1 102	1 161	1 146	1 417	1 445	<i>administrative matters</i>
väärteoasjad	147	168	221	120	114	<i> misdemeanour matters</i>
Lahendatud	5 148	5 845	6 411	6 806	6 763	<i>Settled</i>
kriminaalasjad	1 882	2 317	2 251	2 274	2 388	<i>criminal matters</i>
tsiviilasjad	2 097	2 317	2 847	3 098	2 944	<i>civil matters</i>
haldusasjad	1 032	1 047	1 091	1 314	1 316	<i>administrative matters</i>
väärteoasjad	137	164	222	120	115	<i> misdemeanour matters</i>

Tabel 5. Riigikohtu töö, 2007–2011

Table 5. Work of the Supreme Court, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	23	23	36	14	41	<i>Reviewed petitions for constitutional review</i>
Avaldused ja kaebused	2 055	2 227	2 357	2 766	2 912	<i>Applications and complaints</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	563	649	748	857	1 029	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	745	716	683	861	805	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	747	862	926	1 048	1 078	<i>civil matters</i>
Menetlusloast keeldunud	1 115	1 156	1 233	1 500	1 489	<i>Leave for proceedings not given</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	237	304	353	383	421	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	490	455	425	570	571	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	388	397	455	547	497	<i>civil matters</i>
Läbi vaadatud kriminaal- ja väärteoasjad	365	328	430	372	424	<i>Examined</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	110	91	128	115	120	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	93	92	121	95	108	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	162	145	181	162	196	<i>civil matters</i>
I või II astme kohtu lahend tühistatud	268	251	316	236	329	<i>Judgment of the court of 1st or 2nd instance quashed</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	67	52	78	74	85	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	80	77	95	81	77	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	121	122	143	81	167	<i>civil matters</i>

Tabel 6. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2007–2011

Table 6. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Lõpliku menetlusotsusega kuriteod						Offences with final procedural decision
Kuriteod kokku	49 009	52 220	42 987	44 984	57 296	<i>Offences total</i>
I astme kuriteod	2 777	3 265	2 501	2 592	2 402	<i>1st degree offences</i>
II astme kuriteod	46 232	48 955	40 486	42 392	54 894	<i>2nd degree offences</i>
Lahendatud kuriteod						Cleared offences
Kuriteod kokku	23 562	26 660	23 478	23 460	23 280	<i>Offences total</i>
I astme kuriteod	1 561	2 004	1 748	1 672	1 345	<i>1st degree offences</i>
II astme kuriteod	22 001	24 656	21 730	21 788	21 935	<i>2nd degree offences</i>

Tabel 7. Vanglas viibivad isikud, 2007–2011

Table 7. Persons incarcerated in penal institutions, 2007–2011
(aasta lõpus – at the end of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Vanglas viibivad isikud	3 456	3 656	3 555	3 393	3 400	Persons incarcerated in penal institutions
Eeluurimis- ja kohtualused	916	990	836	744	772	Persons under investigation or prosecution
Süüdimõistetud	2 540	2 666	2 719	2 649	2 628	Convicted offenders
naised	103	120	150	150	135	females
eestlased	1 081	1 152	1 186	1 138	1 098	Estonians
eluaegse vanglakaristusega	35	36	36	36	37	persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vanus						Age of convicted offenders
13–14	0	0	0	0	0	13–14
15–17	31	33	19	23	22	15–17
18–21	259	242	276	220	193	18–21
22–24	309	294	296	310	288	22–24
25–29	522	573	579	506	493	25–29
30–39	828	856	845	842	875	30–39
40–49	367	419	442	468	473	40–49
50–59	186	202	206	217	217	50–59
60 ja vanemad	37	47	56	63	67	60 and older
Süüdimõistetute karistusaeg						Period of sentence of convicted offenders
Alla aasta	240	355	337	272	406	Under a year
1 kuni alla 2 aasta	293	366	371	281	312	1 to less than 2 years
2 kuni alla 3 aasta	311	235	330	302	305	2 to less than 3 years
3 kuni alla 5 aasta	637	654	698	695	668	3 to less than 5 years
5 kuni alla 10 aasta	664	648	631	693	618	5 to less than 10 years
10 kuni alla 15 aasta	248	255	225	252	217	10 to less than 15 years
15–30 aastat	112	117	89	117	64	15–30 years
Üle 30 aasta	0	0	2	1	1	More than 30 years
Eluaegse vanglakaristusega	35	36	36	36	37	Persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						Number of imprisonments of convicted offenders
Esimest korda	1 059	796	848	884	797	First time
Teist korda	772	915	881	909	682	Second time
Kolmandat korda	383	468	472	434	462	Third time
Vähemalt neljandat korda	326	487	518	422	686	At least fourth time
Süüdimõistetute toime pandud kuriteod						Offences committed by convicted offenders
Isikuvastased kuriteod	1 016	946	798	864	735	Offences against the person
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	613	620	580	527	427	murder and attempted murder
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	101	60	94	98	72	wilful infliction of severe bodily injuries
vägistamine ja vägistamiskatse	108	94	105	124	78	rape and attempted rape
Narkootikumidega seotud süüteo	330	406	486	492	527	Offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	952	992	1 075	1 047	967	Offences against property
vargus	431	468	523	493	540	theft
röövimine	398	402	431	452	316	robbery

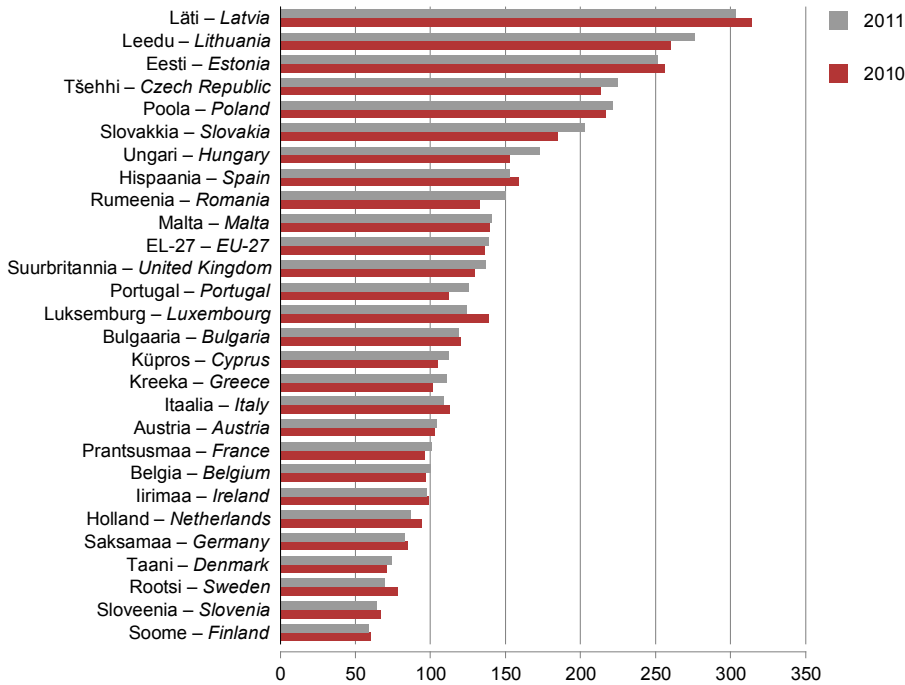
Tabel 8. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2007–2011

Table 8. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Süüdimõistetud						Convicted offenders
Vabastatud	2 562	2 029	2 467	2 150	2155	Released
tähtaja lõppemisel	1 148	1 045	1 785	1 553	1563	at the end of sentence period
osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmisel	153	158	169	145	136	released at the end of partially served sentence period
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	1 225	807	494	434	433	conditionally before the end of sentence period or due to mitigation
armuandmise korras	2	0	1	0	2	due to pardoning
ravimatu haiguse tõttu	7	1	3	3	6	due to incurable illness
muu põhjus	24	18	15	11	6	other reason
Surnud	9	2	3	6	9	Deceased
Eeluurimis- ja kohtualused						Persons under investigation and prosecution
Uued vahialused	3 831	2 712	2 809	2 185	2 034	Newly taken into custody
naised	898	233	310	577	166	females
alaealised	191	100	198	175	180	juveniles
Vabastatud	748	555	682	479	552	Persons released
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	6	4	7	5	5	in case of judgement of acquittal
tõkendi muutumisel või lõppemisel	235	164	149	116	85	due to change or end of restraint
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	11	8	13	11	9	due to pre-court closing of criminal matter
muu põhjus	496	379	513	347	453	other reason
Surnud	5	2	1	2	2	Deceased

Joonis 3. Vanglas viibivaid isikuid^a 100 000 elaniku kohta Euroopa Liidus, 2010–2011

Figure 3. Persons incarcerated in penal institutions^a per 100,000 inhabitants in the European Union, 2010–2011

^a Süüdimõistetud ning eeluurimis- ja kohtualused.

^a Convicted offenders and persons under investigation and prosecution.

Allikas: Rahvusvaheline Vanglauringute Keskus

Source: International Centre for Prison Studies

Tabel 9. Kriminaalhooldusalused, 2007–2011

Table 9. Probationers, 2007–2011

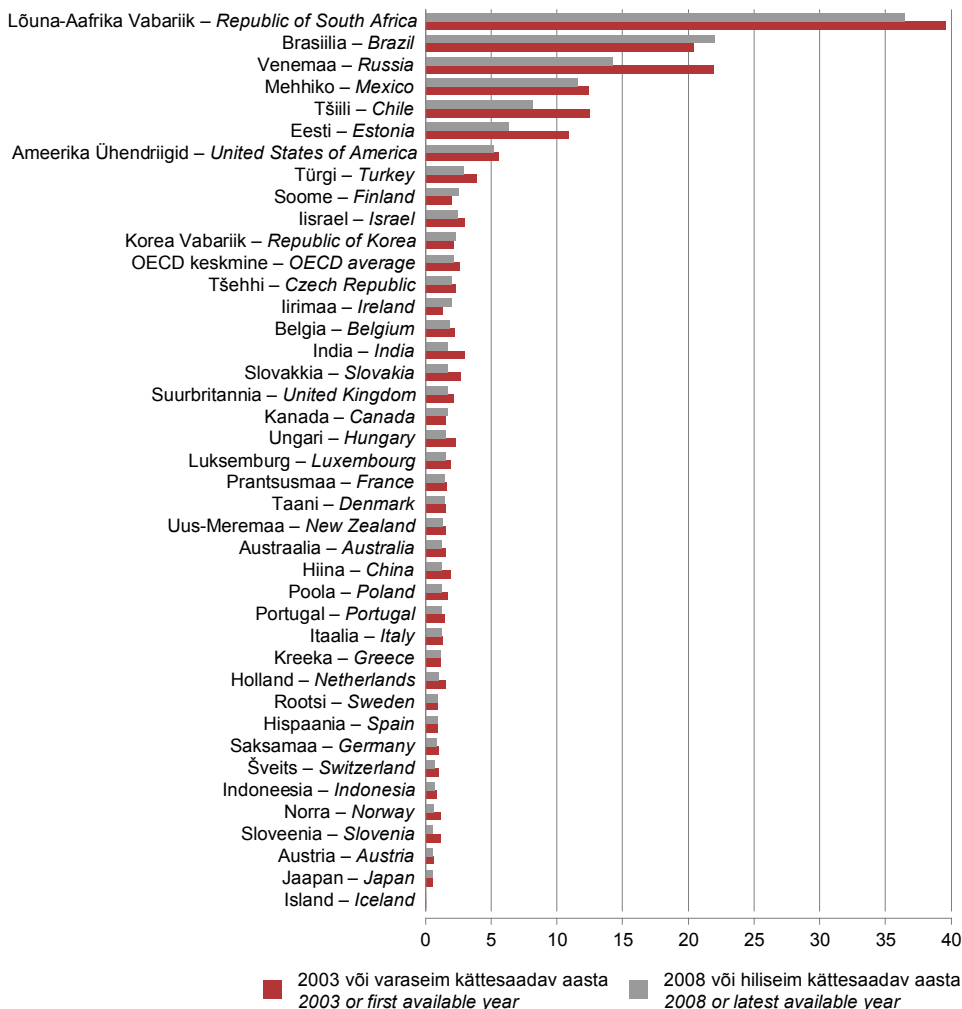
(aasta lõpus – at the end of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kriminaalhooldusalused	8 497	8 363	8 490	7 568	7 224	Probationers
Naised	624	542	745	675	633	<i>Females</i>
Alaealised	304	346	348	260	220	<i>Juveniles</i>
tütarlapsed	37	39	61	53	46	<i>girls</i>
Eesti kodakondsusega	6 284	6 259	6 543	5 839	5 446	<i>Estonian citizens</i>
Eestlased	5 000	4 962	5 301	4 799	4 343	<i>Estonians</i>
Katseae						Probation period
Alla aasta	970 ^a	704 ^a	755	267	251	<i>Under a year</i>
1 kuni alla 2 aasta	5 991	5 874	5 223	4 394	4 119	<i>1 to less than 2 years</i>
2 kuni alla 3 aasta	1 347	1 283	1 302	1 278	1 210	<i>2 to less than 3 years</i>
Vähemalt 3 aastat	108	133	125	120	104	<i>At least 3 years</i>
Teadmata või määramata	81 ^a	369 ^a	1 085	1 509	1 540	<i>Not given or unknown</i>
Vanus						Age
13–17	304	346	348	260	220	<i>13–17</i>
18–20	943	974	1 020	792	637	<i>18–20</i>
21–24	1 524	1 455	1 477	1 330	1 210	<i>21–24</i>
25–29	1 542	1 476	1 416	1 294	1 248	<i>25–29</i>
30–39	2 154	2 111	2 123	1 924	1 967	<i>30–39</i>
40–49	1 309	1 281	1 338	1 256	1 257	<i>40–49</i>
50–59	572	583	611	571	529	<i>50–59</i>
60–64	73	84	100	94	94	<i>60–64</i>
65 ja vanemad	40	50	57	47	62	<i>65 and older</i>
Sotsiaalne seisund						Social status
Töötav	4 555	4 042	2 547	2 384	2 620	<i>Employed</i>
Õppiv	445	582	749	704	618	<i>Studying</i>
Töötav ja õppiv	32	33	40	30	27	<i>Employed and studying</i>
Pensionil	421	432	565	607	694	<i>Retired</i>
Ajateenistuses	3	4	5	0	5	<i>In military service</i>
Registreeritud töötuna	534	705	1 892	1 528	1 274	<i>Registered as unemployed</i>
Juhutöödel	1 376	1 405	1 538	1 266	905	<i>At odd jobs</i>
Tegevuset	554	672	795	665	725	<i>Inactive</i>
Muu seisund	574	488	359	384	356	<i>Other status</i>
Kriminaal-karistuste arv						Number of criminal convictions
Esimest korda	3 224	2 989	3 026	2 529	2 098	<i>First time</i>
Teist korda	1 621	1 650	1 637	1 480	1 497	<i>Second time</i>
Kolmandat korda	1 062	1 083	1 042	919	966	<i>Third time</i>
Vähemalt neljandat korda	1 995	2 012	2 126	2 030	2 199	<i>At least fourth time</i>
Teadmata	612	629	659	610	464	<i>Unknown</i>
Toime pandud kuritegu						Committed offence
Isikuvastased kuriteod	1 240	1 350	1 447	1 184	1 121	<i>Offences against the person</i>
Varavastased kuriteod	3 195	2 469	2 743	2 683	2 535	<i>Offences against property</i>
Ettekanded kriminaalhooldusaluste kohta						Reports on probationers
Korralised	8 986	7 052	7 549	7 900	6 940	<i>Regular</i>
Erakorralised	1 371	1 390	1 856	1 953	1 998	<i>Extraordinary</i>

^a Andmeid on korrigeeritud.^a The data have been revised.

Joonis 4. Tapmisi 100 000 elaniku kohta OECD riikides, 2003, 2008

Figure 4. Manslaughters per 100,000 inhabitants in OECD countries, 2003, 2008

Allikas/Source: OECD

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt seadusemuudatused. Pidevalt on täiustatud nii karistus-seadustikku kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsidest arvestada.

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadi kuni 2008. aastani Politseiametilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel – kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (statistika andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed varem avaldatutega võrreldavad.

Justiitsministeeriumilt on saadud esimese ja teise astme kohtute töö koondandmed. Riigikohtu töö kohta annab andmed Riigikohus ise.

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute ja kriminaalhooldusaluste kohta pärineb Justiitsministeeriumi taasühiskonnastamise talitusest.

Kuritegevuse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to legislative acts. The Penal Code as well as other laws have been amended on a regular basis. This should be taken into consideration when analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance, the data on suspension of pre-trial investigations and the data on offenders were received from the Police Board as records from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of data collected in the e-File – on criminal proceedings retroactively since 2006 and on recorded crimes (in the statistical database) since 2003. Due to changes in the methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Ministry of Justice provides consolidated data on the work of the courts of the first and second instances. The Supreme Court presents data on their own activities.

Information on persons incarcerated in penal institutions during the year and on probationers is received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

Short-term statistics on crime are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÕRJUTUS

Gerli Nimmerfeldt

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, madala sissetuleku, töötuse või kehvade tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta ja tema juurdepääs ressurssidele ning teenustele on piiratud. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalset väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene ise, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse tõrjutuse taseme mõõtmiseks lepitati 2001. aastal Euroopa Liidu Nõukogus kokku 18 ühtlustatud indikaatorit, mida nimetatakse Laekeni indikaatoriteks. Nendega mõõdetakse sotsiaalse tõrjutuse erinevaid tahke ja hinnatakse, millised sotsiaal-majanduslikud tunnused iseloomustavad sotsiaalses tõrjutuses elavaid inimesi. Laekeni indikaatoreid avaldavad kõik Euroopa Liidu (EL) liikmesriigid.

2010. aastal elas suhtelises vaesuses 17,5% Eesti rahvastikust. Suhteline vaesus on üks sotsiaalse tõrjutuse keskseid mõisteid. Selle defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust – leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et võtta arvesse eri vanuses leibkonnaliikmete tarbimise erinevust ja ühistarbimisest saadavat säästu. Näiteks maksab kolmeliikmeline leibkond eluaseme eest leibkonnaliikme kohta vähem kui üheliikmeline leibkond samasuguses eluruumis. Esimese täiskasvanud leibkonnaliikme tarbimiskaal on 1, iga järgmise täiskasvanu oma 0,5 ja ülalpeetava lapse oma 0,3. Ekvivalentssissetulek on seega sissetulek leibkonnaliikme kui tarbimisühiku kohta. Tarbimiskaalud võimaldavad leibkondi suuruse ja koosseisu järgi paremini võrrelda. Kõik sissetulekut puudutavad Laekeni indikaatorid põhinevad sellisel moel arvutatud ekvivalentssissetulekul.

Suhtelise vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentssissetulekust. 2010. aastal oli aasta mediaanekvivalentnetosissetulek 5598 eurot leibkonnaliikme kohta, sellest 60% ehk suhtelise vaesuse piir oli 3359 eurot aastas tarbija kohta. Seega elasid 2010. aastal suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 280 euro kuus.

Suhtelise vaesuse piir langes 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga 77 euro võrra, suhtelise vaesuse määr aga tõusis 1,7 protsendipunkti. Suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus suurenes, sest töötuse määr tõusis ja elanike sissetulekud vähenesid. Kui 2009. aastal elanike sissetulekud võrreldes majanduskasvu aastatega ühtlustusid, siis 2010. aastal oli ebavõrdsus ühiskonnas taas suurem. Ekvivalentnetosissetuleku põhjal jagatakse elanikud viide kvintiili: esimeses on väikseima ja viiendas suurima sissetulekuga inimesed. Elanikkonna vaeseima ja rikkaima viiendiku sissetulekud erinesid 2010. aastal 5,3 korda (2009. aastal 5,0 korda).

Piirkonniti erinevad sissetulekud märkimisväärselt. Kui 53% Põhja-Eesti elanikest kuulus suurema sissetulekuga elanikkonna hulka (neljandasse või viiendasse kvintiili), siis 57% Kirde-Eesti elanikest kuulus esimesse või teise kvintiili ehk väiksema sissetulekuga elanikkonna hulka. Suhtelise vaesuse määr Põhja- ja Kirde-Eestis erines samuti peaaegu kolm korda, olles vastavalt 10,4% ja 29,7%. Kesk-, Lääne- ja Lõuna-Eestis olid sissetulekujaotused võrdlemisi ühtlased ning suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus oli Lääne-Eestis 15,9%, Lõuna-Eestis 20,8% ja Kesk-Eestis 23,1%. Maakondade võrdluses on vaesuse määr läbi aastate kõige väiksem olnud Harju maakonnas. Ka 2010. aastal oli suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus väikseim Tallinnas (10,3%) ja Harju maakonnas (10,4%). Üle neljandiku elanikest pidi vaesuspiirist madalama sissetulekuga toime tulema aga Ida-Viru, Valga, Põlva, Järva, Jõgeva ja Võru maakonnas.

Erinevused maa- ja linnaelanike sissetulekutes ja suhtelise vaesuse määras on aasta-aastalt vähenenud. 2010. aastal elas suhtelises vaesuses 21,3% maa-asulate (alevikud, külad) elanikest. Linnalistes asulates (linnad, vallasisesed linnad ja alevid) oli suhtelise vaesuse määr 15,8%. Võrdluseks – 2004. aastal elas maaelanikest suhtelises vaesuses 25,6%, linnaelanikest aga 15,1%.

Kuni 2008. aastani oli maaelanike vaesusmäär linnaelanike omast 8–10 protsendipunkti kõrgem. Vaesusrisk on maaelanike seas olnud suurem seetõttu, et maal on tööhõive määr madalam ja palgad väiksemad. Alates 2009. aastast on erinevused maa ja linna vahel aga kahanenud. Põhjus on see, et üha enam suurema sissetulekuga leibkondi eelistab elada linna asemel looduslähedasemas elukeskkonnas. Selle nimel ollakse nõus kulutama rohkem aega linna töölesõiduks. Järjest levinum on ka kaugtöö IT-vahendite abil. Seetõttu on ka maa- ja linnaelanike sissetulekud viimastel aastatel ühtlustunud. Kui 2008. aastal oli linnaelaniku kuukeskmine sissetulek maaelaniku omast 16% suurem, siis 2010. aastal oli linnaelaniku sissetulek 9% suurem. (Taidre 2011^a)

16–24-aastastest elas 2010. aastal suhtelises vaesuses 22,1%, mis oli vanuserühmade võrdluses kõrgeim vaesuse määr. Kui aastatel 2005–2008 oli suurim vanemaaliste vaesusmäär (2008. aastal elas suhtelises vaesuses 34% vähemalt 65-aastastest), siis alates 2009. aastast on suurenenud suhtelises vaesuses elavate noorte osatähtsus ja vähemalt 65-aastaste osatähtsus on vähenenud. 2010. aastal oli vanemaaliste vaesusmäär kõigi vanuserühmade võrdluses madalaim (13,1%). Eelkõige on noorte suurenenud vaesusrisk tingitud selle vanuserühma kõrgest töötuse määrast, mis on viimaste aastate jooksul tõusnud üle kahe korra. Kui 2008. aastal oli 15–24-aastaste töötuse määr 12%, siis 2009. aastal 27,5% ja 2010. aastal 32,9%. Vanemaaliste suhtelise olukorra paranemisele aitas kaasa ka see, et 2009. aastal vanaduspension tõusis, mistõttu vähemalt 65-aastased oli ainukesed, kellel 2009. aastal sissetulek suurenes. Samuti vähenes 2010. aastal aastakeskmine ekvivalentnetosissetulek selles vanuserühmas kõige vähem. Vähemalt 65-aastaste ekvivalentnetosissetulek vähenes 2009. aastaga võrreldes 58 euro võrra, kogu elanikkonna oma aga 212 euro võrra.

Meeste suhtelise vaesuse määr oli 2010. aastal 17,6%, naiste omast 0,2 protsendipunkti kõrgem. Üldiselt on naistel suurem oht vaesusesse sattuda kui meestel ja enamikus riikides on naised meestest keskmiselt vaesemad. Viimase kümne aasta jooksul on ka Eestis suhtelises vaesuses elavate naiste osatähtsus olnud meeste omast alati suurem. Võrreldes aastatega 2005–2008, kui suhtelise vaesuse määra erinevus oli 4–5% naiste kahjuks, on viimastel aastatel erinevused kadunud. See on tingitud eeskätt sellest, et majanduskriisi ajal on meeste töötuse määr tõusnud. 2008. aastal oli meeste töötuse määr 5,9% ja naiste oma 5,5%. 2010. aastaks oli meeste töötuse määr tõusnud aga peaaegu neli korda (20,1%) ja naiste oma kolm korda (15,0%). Samuti on soolise erinevuse vähenemisele kaasa aidanud vanemaaliste suhtelise positsiooni paranemine ühiskonnas. Kuna suur osa vähemalt 65-aastastest on naised, kajastub vanemaaliste suhtelise vaesuse määra langus naiste ja meeste vaesusrisiki ühtlustumises. Kuigi sooline erinevus on vähenenud, on vanemaalised naised vaesusest endiselt oluliselt rohkem ohustatud kui vanemaalised mehed – nende suhtelise vaesuse määr oli 2010. aastal samas vanuses meeste omast üle kahe korra kõrgem (vastavalt 15,9% ja 7,2%).

Mittetöötavatest inimestest (töötud, pensionärid ja teised mitteaktiivsed) elas 2010. aastal allpool vaesuspiiri 26,8%. Vaesuse riskitegurite analüüs on näidanud, et tugevaim mõju suhtelisele vaesusele on tööhõivel, mis omakorda sõltub haridusest (Tiit 2006^b). Töötamine vähendab vaesusesse sattumise ohtu olulisel määral ja tööta jäämine tõukab vaesusesse. 2010. aastal oli tööga hõivatud inimeste suhtelise vaesuse määr üle kolme korra madalam kui mittetöötavatel inimestel. Mittetöötavatest inimestest olid kõige suuremas vaesusriskis töötud, kellest elas suhtelises vaesuses 52,1%. Aasta varem oli töötute suhtelise vaesuse määr 5,4 protsendipunkti madalam. 2010. aastal hakkas kriisiaastatel halvenenud tööturuolukord mõju avaldama ka pikaajalisele töötusele. Kui 2009. aastal oli vähemalt aasta ilma tööta olnud veidi üle kolmandiku kõigist töötutest, siis 2010. aastal juba peaaegu pooled (45%). Kogu tööjõus oli pikaajalisi töötuid (vähemalt aasta tööta) 2010. aastal 7,7% – kaks korda enam kui 2009. aastal. Ka väga pikaajaliste töötute (vähemalt kaks aastat ilma tööta) osatähtsus kasvas aastaga üle kahe korra, neid oli 2010. aastal 2,8% kogu tööjõust.

Kuigi püsiv töökoht on peamine vaesusrisiki vähendav tegur, on ka töötavate inimeste seas neid, kes elavad suhtelises vaesuses. 2010. aastal elas suhtelises vaesuses 6,1% palgatöötajatest, ehkki neil

^a Taidre, E. (16.12.2011). Suhtelises vaesuses elas mullu iga kuues Eesti elanik. – Statistikaablogi. [www] <http://statistikaamet.wordpress.com/2011/12/16/suhtelises-vaesuses-elas-mullu-iga-kuues-estti-elanik/>

^b Tiit, E.-M. (2006). Vaesus ja selle mõõtmine. Vaesuse suundumused Eestis. – Eesti Arst, nr 85(10), lk 654–664.

oli töökoht. Hõivatute vaesust süvendab väike palk, mis on omakorda seotud madala hariduse ja oskuste tasemega ning ebastabiilsete või osajaga töökohtadega. Ka töötamine ettevõtjana suurendab vaesusriski. Ettevõtjate suhtelise vaesuse määr oli 29,2% – ligi viis korda kõrgem kui palgatöötajatel.

Leibkondadest ohustas vaesus kõige enam üksikvanemaga leibkondi, kellest elas 2010. aastal suhtelises vaesuses 36,3%. Leibkonna koosseis on samuti üks oluline vaesuse riskitegur. Neid leibkondi, kus on vähem tööealisi liikmeid ja rohkem ülalpeetavaid lapsi, ohustab vaesus enam kui teisi. Peale üksikvanemaga leibkondade oli teistest suurem suhtelise vaesuse määr ka üksi elavatel meestel (36,1%) ja vähemalt kolme lapsega paaridel (25,5%). 2009. aastaga võrreldes kasvas vaesus enim just viimati nimetatute seas. Kui ühe või kahe lapsega paaridest elas vaesuses 14%, siis vähemalt kolme lapsega paaride hulgas oli vaeste osatähtsus peaaegu kaks korda suurem. 2009. aastaga võrreldes vähenes suhteline vaesus vaid üksi elavate naiste ja üksi elavate vähemalt 65-aastaste hulgas.

EL-i elanikest elas 2009. aastal Eurostati andmetel allpool suhtelist vaesuspiiri keskmiselt 16,4%. Suhtelise vaesuse määr oli 9%-st Tšehhis 21%-ni Lätis, Rumeenias, Bulgaarias ja Hispaanias. Eestis oli suhtelise vaesuse määr 2009. aastal EL-i keskmisest veidi madalam – 15,8%.

SOCIAL EXCLUSION

Gerli Nimmerfeldt

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to deficient education, low income, unemployment or poor health, and his/her access to resources and services is limited. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for society at large, due to the decrease in the individual's potential contribution to society.

To provide a common measuring stick for the level of social exclusion, the Council of the European Union agreed in 2001 on the use of 18 harmonized indicators known as the Laeken indicators. These indicators measure different facets of social exclusion and help to evaluate which socio-economic characteristics are more common amongst people who live in such exclusion. All European Union (EU) Member States publish Laeken indicators for their own country.

17.5% of Estonia's population lived in relative poverty in 2010. *Relative poverty is one of the central concepts of social exclusion. Relative poverty is calculated by using the equalised disposable income of a household member, that is, the household income is divided by the sum of equivalence scales. Equivalence scales are used in income calculations for the purpose of accounting for the different consumption of people of different ages and the savings from communal consumption. For instance, a household with three members would spend less on housing per household member than a single-person household in a similar dwelling. The equalised weight is 1 for the first adult member in the household, 0.5 for each subsequent adult and 0.3 for a dependent child. Thus, equalised disposable income represents income per household member as a consumption unit. Equivalence scales are used for a better comparison of households by size and composition. All income-related Laeken indicators are based on equalised income which is calculated following the above-mentioned logic.*

A person is considered to be at risk of poverty if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. In 2010 the national median equalised disposable income was 5,598 euros per household member. Accordingly, the at-risk-of-poverty threshold was 3,359 euros per consumer per year. Therefore, people with a monthly equalised disposable income below 280 euros were considered to live in relative poverty in 2010.

Compared to 2009, the at-risk-of-poverty threshold fell by 77 euros in 2010, while the at-risk-of-poverty rate increased by 1.7 percentage points. The increase in poverty rate was due to the rising unemployment rate and a decrease in average income level. In 2009, incomes had become more even compared to the boom years, whereas in 2010 the inequality between groups in society grew again. Based on equalised disposable income, the population is divided into five quintiles. The highest (fifth) quintile comprises the population receiving the highest equalised disposable income and the lowest (first) quintile encompasses the people with the lowest equalised income. In 2010, the yearly disposable incomes of the lowest and highest quintile varied by 5.3 times (in 2009 the quintile share ratio was 5.0).

Regional differences in income are remarkable in Estonia. 53% of persons living in Northern Estonia belonged to the share of population with a high income (the fourth or fifth quintile), while 57% of the inhabitants of North Eastern Estonia belonged to the first and second quintiles, thus having a low income. At-risk-of-poverty rate is also nearly three times higher in North Eastern Estonia compared to Northern Estonia (29.7% and 10.4% respectively). In Central, Southern and Western Estonia, income inequality was not as high and the share of persons living in relative poverty was 15.9% in Western Estonia, 20.8% in Southern Estonia, and 23.1% in Central Estonia. Through the years, the at-risk-of-poverty rate has been the lowest in Harju county. Similarly, in 2010, the share of persons with an equalised yearly income below the at-risk-of-poverty threshold was the lowest in Tallinn (10.3%) and in Harju county (10.4%). In Ida-Viru, Valga, Põlva, Järva, Jõgeva and Võru counties, more than one fourth of the population had to cope with an income below the at-risk-of-poverty threshold.

The discrepancy between the income levels and poverty rates of people residing in urban and rural settlements has decreased year by year. In 2010, 21.3% of persons living in rural settlements (small towns and villages) lived in relative poverty. Amongst the inhabitants of urban settlements (cities, cities without municipal status and towns) the at-risk-of-poverty rate was 5.5 percentage points lower – 15.8%. In the year 2004, when 25.6% of the rural population was living in relative poverty compared to 15.1% of the urban population, the gap was twice as high (10.5 percentage points). Up until 2008, at-risk-of-poverty rate remained 8 to 10 percentage points higher among persons living in rural settlements, mainly because of a lower employment rate and smaller wages and salaries. Since 2009, the inequality between the rural and urban population has diminished. The main reason behind the change is the fact that more and more households with a higher income have moved to rural areas to enjoy a living environment closer to nature. For the sake of that, they are willing to spend more time on travelling to work in the cities. Also, teleworking from home has become more common. As a result, the income inequality of persons living in urban vs. rural settlements has fallen. In 2008, the monthly average income of persons living in cities and towns was 16% higher compared to the income of persons living in rural areas, whereas in 2010 the difference was 9% (Taidre 2011^a).

In 2010, 22.1% of people aged 16–24 were living in relative poverty, meaning that this age group was at the highest risk of poverty in society. During the years 2005–2008, the elderly had the highest at-risk-of-poverty rate among all age groups (34% of the people aged 65 and older lived in relative poverty in 2008), but since 2009 the share of young people living in poverty has constantly increased while the at-risk-of-poverty rate of the elderly has decreased. In 2010, persons aged 65 and older experienced the least poverty (13.1% of the elderly were living below the at-risk-of-poverty threshold). The increase in poverty among young people is, first and foremost, caused by the high unemployment rate in the respective age group – the rate has more than doubled in recent years. In 2010, 32.9% of the people aged 15–24 were unemployed. The rate was 5.4 percentage points higher than in 2009, while in 2008 the unemployment rate of this age group was 12%. The relative situation of the persons of pension age has improved also due to the increase in average old-age pension in 2009. As a result of this, persons aged 65 and older were the only age group whose income increased in 2009. Also, the average equalised disposable income of this group dropped the least in 2010. Compared to 2009, the equalised yearly disposable income of the elderly fell by 58 euros while the mean equalised yearly disposable income fell by 212 euros.

^a Taidre, E. (16.12.2011). Suhtelises vaesuses elas mullu iga kuues Eesti elanik. – Statistics Estonia's blog (in Estonian). [www] <http://statistikaamet.wordpress.com/2011/12/16/suhtelises-vaesuses-elas-mullu-iga-kuues-estni-elanik/>.

In 2010, the at-risk-of-poverty rate for men was 17.6%, making it 0.2 percentage points higher than the same rate for women. Commonly, women have a much higher probability of being exposed to poverty than men, and in most countries women are living in relatively deeper poverty compared to men. In Estonia, too, the share of women living in poverty has been bigger than that of men in the last ten years. Compared to the years 2005–2008, when the gender gap of the at-risk-of-poverty rate was 4–5% in favour of men, this difference had disappeared by the year 2010. This was mostly caused by a considerable increase in men's unemployment rate during the years of economic crisis. In 2008, the unemployment rate for men was 5.9% and for women 5.5%. By 2010, the unemployment rate of men had almost quadrupled (20.1%), while women's unemployment rate had nearly tripled (15.0%). Secondly, the improvement in the relative position of the elderly has contributed to the decrease in the gender poverty gap. Since a large share of the people aged 65 and older are women, the fall in the at-risk-of-poverty rate of the elderly is also reflected in the equalization of the poverty risks for women and men. Although the gender difference in poverty rate has diminished, elderly women are still significantly more endangered by poverty. In 2010, their at-risk-of-poverty rate was over two times higher than that of elderly men (15.9% vs. 7.2%).

26.8% of persons not at work (unemployed, retired and other inactive persons) lived below the at-risk-of-poverty threshold in 2010. Analysis of poverty risk factors has shown that employment has the strongest impact on the probability to fall into poverty, while employment in turn is strongly correlated with education (Tiit 2006^a). Employment greatly reduces the risk of poverty, and losing a job is one of the main causes forcing a person into poverty. In 2010, the at-risk-of-poverty rate of persons not at work was more than three times higher than the at-risk-of-poverty rate of employed persons. The poverty risk was the highest in case of unemployed persons, of whom 52.1% were living in relative poverty. This is 5.4 percentage points more than in 2009. In 2010, the labour market situation, which had worsened remarkably during the economic crisis, started to also affect the long-term unemployment rate. In 2009, slightly more than a third of all unemployed persons had been without a job for at least a year. However, in 2010, this share increased to almost a half (45%). In 2010, the long-term unemployed (without work for at least a year) represented 7.7% of the total labour force, which is twice as much as in 2009. Also, the share of the very long-term unemployed (without work for at least two years) in the total labour force had doubled to 2.8% in 2010.

Although having a permanent full-time job is one of the most crucial factors to reduce poverty risk, poverty is also experienced by employed persons. In 2010, 6.1% of employed persons lived in relative poverty despite the fact that they worked. In case of employed persons, the risk of falling below the at-risk-of-poverty threshold is mainly caused by low wages, which are in turn related to the low level of education and skills as well as to unstable or part-time jobs. Another factor affecting the risk of poverty among employed persons is being self-employed (an entrepreneur). Compared to employees, the at-risk-of-poverty rate for entrepreneurs was five times higher – 29.2%.

The risk of poverty was the highest for single-parent households, with 36.3% of these household living in relative poverty in 2010. The composition of the household is another important factor influencing risk of poverty. Households with a smaller number of working-age members and a bigger number of children are more exposed to poverty than other households. The at-risk-of-poverty rate was also higher in case of men living alone (36.1%) and couples with three or more children (25.5%). Compared to 2009, poverty rate increased the most for the last mentioned household type. 14% of couples with one or two children were living in relative poverty, whereas the share of the poor was nearly two times higher among couples with three or more children. Compared to 2009, the at-risk-of-poverty rate decreased in 2010 only among single women and single persons aged 65 and over.

In 2009, an average of 16.4% of EU residents had a level of resources below the at-risk-of-poverty threshold, according to Eurostat. National at-risk-of-poverty rates varied from 9% in the Czech Republic to 21% in Latvia, Romania, Bulgaria and Spain. The corresponding indicator for Estonia in 2009 was slightly lower than the EU average – 15.8%.

^a Tiit, E-M. (2006). Vaesus ja selle mõõtmine. Vaesuse suundumused Eestis. – Eesti Arst, No. 85(10), pp 654–664.

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja suhtelise vaesuse piir, 2006–2010

Table 1. Equalised yearly disposable income and at-risk-of-poverty threshold, 2006–2010
(eurot – euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Aastakeskmine ekvivalentnetosissetulek	5303,90	6333,01	7206,36	6781,92	6570,37	Mean equalised yearly disposable income
Aasta mediaanekvivalentnetosissetulek	4447,04	5547,08	6209,02	5726,80	5597,89	Median equalised yearly disposable income
Suhtelise vaesuse piir	2668,25	3328,26	3725,41	3436,08	3358,75	At-risk-of-poverty threshold
Suhtelise vaesuse piir kahe täiskasvanu ja kahe lapsega leibkonnas	5603,26	6989,31	7823,36	7215,75	7053,35	At-risk-of-poverty threshold for a household of two adults and two children

Tabel 2. Suhtelise vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2006–2010

Table 2. At-risk-of-poverty rate by age and sex, 2006–2010
(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
0–15	17,3	17,1	20,4	16,3	19,4	0–15
mehed	17,1	17,6	21,7	16,5	19,0	males
naised	17,4	16,4	19,0	16,1	19,9	females
16–24	18,6	15,7	16,8	19,8	22,1	16–24
mehed	18,8	15,4	16,3	19,1	20,8	males
naised	18,3	16,1	17,3	20,4	23,3	females
25–49	13,8	12,5	14,1	13,1	15,9	25–49
mehed	12,9	12,5	13,7	13,2	16,3	males
naised	14,5	12,5	14,5	13,0	15,5	females
50–64	19,9	19,5	19,0	18,5	19,5	50–64
mehed	19,7	19,0	21,2	20,9	23,1	males
naised	20,0	20,0	17,3	16,6	16,8	females
65 ja vanemad	33,1	39,0	33,9	15,1	13,1	65 and older
mehed	20,7	24,6	18,9	8,0	7,2	males
naised	39,2	46,1	41,3	18,6	15,9	females
0–64	16,6	15,5	16,8	16,0	18,4	0–64
mehed	16,2	15,3	17,3	16,4	19,0	males
naised	17,0	15,6	16,4	15,6	17,7	females
16–64	16,4	15,1	16,0	15,9	18,1	16–64
mehed	15,9	14,7	16,1	16,4	19,0	males
naised	16,9	15,4	15,9	15,5	17,2	females
16 ja vanemad	19,8	19,9	19,6	15,8	17,1	16 and older
mehed	16,6	16,2	16,5	15,2	17,3	males
naised	22,3	23,0	22,1	16,2	16,9	females
KOKKU	19,4	19,5	19,7	15,8	17,5	TOTAL
mehed	16,7	16,5	17,5	15,4	17,6	males
naised	21,6	22,0	21,6	16,2	17,4	females

Tabel 3. Suhtelise vaesuse määr peamise hõiveseisundi^a ja soo järgi, 2006–2010Table 3. At-risk-of-poverty rate by most frequent labour status^a and sex, 2006–2010

(protsenti – percentages)

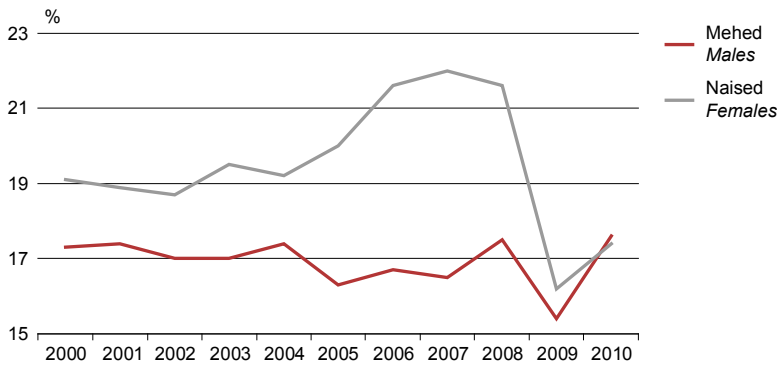
	2006	2007	2008	2009	2010	
Töötavad	7,7	7,3	8,1	6,4	7,9	<i>Employed</i>
mehed	6,4	6,0	6,5	4,9	6,8	<i>males</i>
naised	9,0	8,6	9,7	7,8	9,0	<i>females</i>
Palgatöötajad	6,2	5,8	6,9	5,4	6,1	<i>Wage employees</i>
mehed	4,3	4,0	4,5	3,4	4,4	<i>males</i>
naised	8,1	7,5	9,1	7,1	7,6	<i>females</i>
Ettevõtjad	28,2	29,5	24,4	19,5	29,2	<i>Self-employed</i>
mehed	27,2	26,5	26,2	17,8	27,3	<i>males</i>
naised	30,5	36,5	20,8	23,1	32,7	<i>females</i>
Mittetöötavad	35,9	38,0	35,4	25,9	26,8	<i>Not at work</i>
mehed	35,0	35,7	33,7	28,5	30,5	<i>males</i>
naised	36,4	39,4	36,5	24,1	24,2	<i>females</i>
Töötud	61,7	60,6	55,2	46,7	52,1	<i>Unemployed</i>
mehed	64,4	61,6	56,2	49,9	54,8	<i>males</i>
naised	56,0	57,0	52,0	41,0	48,0	<i>females</i>
Vanaduspensionärid	36,9	43,3	37,9	17,9	14,9	<i>Retired</i>
mehed	25,2	30,6	24,6	10,8	9,5	<i>males</i>
naised	42,1	48,7	43,9	21,1	17,5	<i>females</i>
Teised mitteaktiivsed	30,1	29,1	28,4	26,9	30,0	<i>Other inactive</i>
mehed	35,0	34,4	33,8	30,8	34,7	<i>males</i>
naised	27,0	25,5	24,8	24,1	26,5	<i>females</i>

^a Isiku hõiveseisund üle poole aastast.^a The labour status which characterises a person for more than half of the year.**Tabel 4. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2006–2010**

Table 4. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2006–2010

(protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
0–15	27,1	24,2	18,2	27,4	26,7	<i>0–15</i>
mehed	25,1	24,3	19,5	25,7	22,6	<i>males</i>
naised	29,5	24,0	17,9	28,2	29,2	<i>females</i>
16 ja vanemad	19,4	19,6	16,9	22,4	25,8	<i>16 and older</i>
mehed	23,4	23,7	21,1	26,5	29,0	<i>males</i>
naised	17,3	18,6	15,0	18,5	22,7	<i>females</i>
16–64	25,8	26,5	23,4	26,6	29,7	<i>16–64</i>
mehed	29,3	29,3	26,5	28,2	31,1	<i>males</i>
naised	22,9	24,6	20,9	25,1	29,0	<i>females</i>
65 ja vanemad	14,2	14,8	11,4	9,0	8,7	<i>65 and older</i>
mehed	14,3	13,4	8,7	8,9	8,2	<i>males</i>
naised	14,2	15,5	11,9	9,0	8,8	<i>females</i>
KOKKU	20,2	20,3	17,0	23,2	26,0	<i>TOTAL</i>
mehed	24,2	23,8	20,7	25,9	27,9	<i>males</i>
naised	18,5	19,3	15,5	20,0	24,0	<i>females</i>

Joonis 1. Suhtelise vaesuse määr soo järgi, 2000–2010
Figure 1. At-risk-of-poverty rate by sex, 2000–2010

Tabel 5. Suhtelise vaesuse määr leibkonnatüübi järgi, 2006–2010
Table 5. At-risk-of-poverty rate by household type, 2006–2010

(protsenti isikutest – percentage of persons)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	23,1	24,4	22,5	16,0	16,8	All households without dependent children
Üheliikmeline leibkond	49,0	52,1	48,9	28,4	26,5	One-person household
mehed	41,6	42,1	41,8	33,1	36,1	males
naised	52,9	57,6	52,7	25,8	21,6	females
Üksik alla 65-aastane	32,8	30,8	30,9	28,4	30,4	Single person aged 64 or under
Üksik vähemalt 65-aastane	68,5	79,5	71,3	28,5	21,6	Single person aged 65 or over
Alla 65-aastaste paar	14,4	9,9	9,3	12,6	15,4	Couple aged 64 or under
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	10,9	14,5	11,6	8,4	9,3	Couple with at least one partner aged 65 or over
Muu ülalpeetavate lasteta leibkond	7,5	9,1	7,8	9,0	9,7	Other household without dependent children
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	16,2	15,2	17,4	15,7	18,0	All households with dependent children
Vähemalt ühe ülalpeetava lapsega üksikvanem	43,9	39,2	37,2	36,4	36,3	Single parent with dependent child(ren)
Ühe ülalpeetava lapsega paar	11,5	11,3	11,8	14,1	14,1	Couple with one dependent child
Kahe ülalpeetava lapsega paar	11,9	10,1	14,0	10,6	13,7	Couple with two dependent children
Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paar	21,4	21,3	28,7	18,3	25,5	Couple with at least three dependent children
Muu ülalpeetavate lastega leibkond	10,5	10,2	9,8	12,7	15,2	Other household with dependent children

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tööntensiivsuse järgi, 2006–2010*Table 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of the household, 2006–2010*

(protsenti isikutest – percentage of persons)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Tööntensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas						<i>Work intensity of household without dependent children</i>
minimaalne	61,8	65,1	59,4	52,0	53,8	<i>minimal</i>
mõningane	15,5	13,4	14,4	15,3	16,6	<i>partial</i>
maksimaalne	4,7	4,6	3,5	2,9	4,6	<i>maximal</i>
Tööntensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas						<i>Work intensity of household with dependent children</i>
minimaalne	84,2	88,9	76,0	79,5	77,4	<i>minimal</i>
väike	48,2	45,5	57,9	41,1	49,6	<i>low</i>
suur	15,4	15,1	17,1	11,7	13,7	<i>high</i>
maksimaalne	8,7	9,2	11,2	7,6	8,1	<i>maximal</i>

Tabel 7. Pikaajalised töötud^a soo järgi, 2007–2011*Table 7. The long-term unemployed^a by sex, 2007–2011*

(protsenti töötutest – percentage of the unemployed)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed	52,8	35,3	26,8	48,4	59,7	<i>Males</i>
Naised	44,7	25,9	28,4	41,2	53,6	<i>Females</i>
KOKKU	49,5	30,9	27,4	45,4	56,8	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta töötä olnud.^a *Unemployed at least for a year.***Tabel 8. Pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2007–2011***Table 8. Long-term unemployment rate^a by sex, 2007–2011*

(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed	2,9	2,0	4,5	9,4	7,8	<i>Males</i>
Naised	1,7	1,4	3,0	5,9	6,3	<i>Females</i>
KOKKU	2,3	1,7	3,8	7,7	7,1	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt aasta töötä olnute osatähtsus tööjõus.^a *The share of people who have been unemployed at least for a year in the total labour force.***Tabel 9. Väga pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2007–2011***Table 9. Very long-term unemployment rate^a by sex, 2007–2011*

(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed	1,6	1,0	1,6	3,7	4,6	<i>Males</i>
Naised	0,9	0,8	1,0	1,9	3,3	<i>Females</i>
KOKKU	1,3	0,9	1,3	2,8	4,0	<i>TOTAL</i>

^a Vähemalt kaks aastat töötä olnute osatähtsus tööjõus.^a *The share of people who have been unemployed at least for two years in the total labour force.*

Tabel 10. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2006–2010

Table 10. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2006–2010 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
0–15	30,7	29,7	31,7	33,3	32,5	0–15
16 ja vanemad	38,7	37,5	38,6	42,3	42,8	16 and older
mehed	34,2	33,1	34,5	38,9	39,6	males
naised	42,4	41,2	42,0	45,1	45,4	females
16–64	27,5	25,8	27,2	31,4	31,8	16–64
mehed	25,9	24,6	26,5	31,3	31,9	males
naised	28,9	26,9	27,9	31,5	31,7	females
65 ja vanemad	83,1	83,9	83,7	85,7	86,4	65 and older
mehed	81,7	81,7	80,4	83,0	84,2	males
naised	83,9	85,0	85,3	86,9	87,5	females
KOKKU	37,4	36,3	37,5	40,8	41,1	TOTAL
mehed	33,5	32,6	34,1	38,0	38,2	males
naised	40,7	39,4	40,4	43,2	43,5	females

Tabel 11. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (v.a pensionid) vanuse ja soo järgi, 2006–2010

Table 11. At-risk-of-poverty rate before social transfers (excl. pensions) by age and sex, 2006–2010 (protsenti – percentages)

	2006	2007	2008	2009	2010	
0–15	28,0	26,7	29,7	31,2	30,5	0–15
16 ja vanemad	24,6	24,3	25,1	23,7	23,8	16 and older
mehed	21,4	20,6	22,1	23,5	24,3	males
naised	27,2	27,4	27,6	23,8	23,5	females
16–64	21,8	20,0	22,3	25,2	25,9	16–64
mehed	21,2	19,5	22,3	25,9	27,0	males
naised	22,4	20,5	22,2	24,6	24,9	females
65 ja vanemad	35,5	41,3	36,4	17,7	15,6	65 and older
mehed	22,8	26,7	20,8	10,1	8,7	males
naised	41,8	48,6	44,0	21,5	19,0	females
KOKKU	25,2	24,7	25,9	24,9	24,9	TOTAL
mehed	22,7	21,8	23,6	25,1	25,4	males
naised	27,3	27,2	27,7	24,8	24,5	females

Tabel 12. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2006–2010

Table 12. Indicators of income inequality of household members, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Gini koefitsient ^a	0,334	0,309	0,314	0,313	0,319	Gini coefficient ^a
Kvintiliide suhte kordaja ^b	5,5	5,0	5,0	5,0	5,3	Quintile share ratio ^b

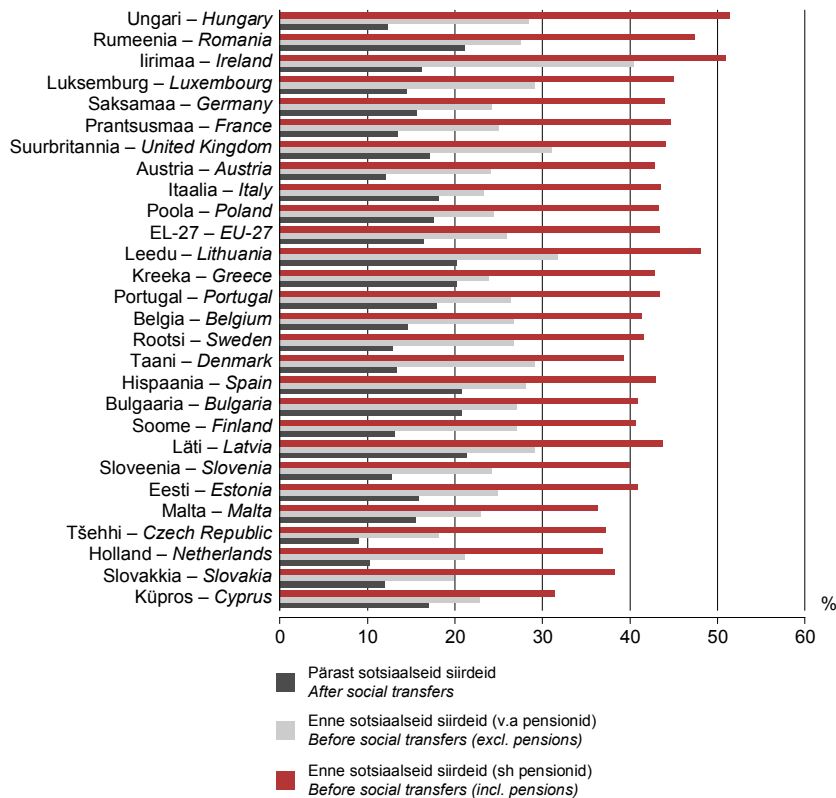
^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse sissetulekukvintili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

^a The coefficient varies from 0 to 1 – the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the distribution of income. At value 1, one person gets all the income; at 0 the income of all income recipients in the society is equal.

^b The sum of the equalised yearly disposable incomes of the highest income quintile divided by the sum of the equalised yearly disposable incomes of the lowest income quintile.

Joonis 2. Suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidus, 2009^a
Figure 2. At-risk-of-poverty rate in the European Union, 2009^a

^a Sissetulekuaasta.

^a Income year.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 13. Madala haridustasemega^a elanikud vanuse ja soo järgi, 2007–2011

Table 13. Population with a low level of education^a by age and sex, 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
25 ja vanemad	18,2	17,5	17,0	16,6	16,0	25 and older
mehed	17,4	16,8	16,6	16,2	16,2	males
naised	18,7	18,0	17,4	16,9	15,9	females
25–49	9,2	9,2	9,4	9,7	10,5	25–49
mehed	12,0	12,6	12,8	12,9	13,7	males
naised	6,6	5,9	6,2	6,5	7,3	females
50–64	14,2	12,0	10,8	10,0	8,7	50–64
mehed	15,3	12,8	12,4	11,8	11,0	males
naised	13,2	11,4	9,5	8,6	6,9	females
65 ja vanemad	40,8	40,3	39,5	38,2	36,1	65 and older
mehed	36,6	35,0	34,2	32,7	32,1	males
naised	42,9	42,9	42,1	40,9	38,1	females

^a Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega vähemalt 25-aastased elanikud.

^a Persons aged 25 or over with basic or lower education.

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus kogurahvastikus ja tervises seisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) põhjal. Kuni 2003. aastani arvutati vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmete põhjal. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg“.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad teha usaldusväärset analüüsi nii riigi kui ka kogu EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüsi jaoks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristlambilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid proovi-uuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üld- ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu põhjal.

Methodology

From 2004 onwards, the poverty and inequality indicators, the share of population with a low level of education in total population and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). Until 2003 (incl.) the poverty and inequality indicators were calculated on the basis of the data drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the data of the Estonian Labour Force Survey (ELFS). A more detailed description of the ELFS methodology can be found in the “Labour Market” chapter.

The Estonian Social Survey or ESS (a part of EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) is a sample survey designed to obtain reliable statistics on the income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States as well as Norway and Iceland are involved in the survey. The survey data are based on nationally representative samples, to allow a reliable analysis at the state as well as the EU level.

Although the survey is based on common grounds (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States do have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on the objectives, data are required for analysis in order to reflect changes in both cross-sectional (pertaining to a given moment in a certain time period) and longitudinal (pertaining to individual-level changes over years) dimensions. Therefore, the households and their members included in the sample are interviewed on an annual basis during four consecutive years.

Statistics Estonia has been running the Social Survey since 2004; pilot surveys were organised during the period of 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. Sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust Publications

Vaesus Eestis. Poverty in Estonia. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

LEIBKONNA EELARVE

Silja Karu

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate Eesti leibkondade tarbimiskulutustest 2011. aastal.

2011. aastal kulutas leibkond keskmiselt 272 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Võrreldes 2010. aastaga olid kulutused 3% suuremad. Tarbijahinnaindeks on tõusnud rohkem (5%), seega ei ole leibkondade kulutused kasvanud hinnatõusuga samas mahu.

Kõige suurem osa ehk ligi 28% leibkonna kuludest olid kulutused toidule ja alkoholiitajookidele. Toidule kulutas leibkond ühe liikme kohta 69 ja jookidele 6 eurot kuus. Enim raha kulus liha- ja piimatoodetele ning teraviljasaadustele (vastavalt 15, 13 ja 11 eurot leibkonnaliikme kohta kuus). Nendele toiduainetele läks leibkonnal üle poole toidule kulunud rahast. Kalatoodetele kulus viis korda vähem kui lihatoodetele – 3 eurot kuus. Aedviljadele kulus enam kui puuviljadele, vastavalt 8 ja 5 eurot kuus. Suhkrule ja maiustustele kulutasid leibkonnad ligi 7 ning õlidele ja rasvadele 2 eurot leibkonnaliikme kohta kuus.

Mullu kulus leibkondadel toidule ja alkoholiitajookidele ligi 9% rohkem kui 2010. aastal. Enim on kasvanud kulutused puuviljadele ning õlidele ja rasvadele – 14%. Vähem on suurenenud kulutused lihatoodetele (5%), kalatoodetele (3%), aedviljadele (6%) ning suhkrule ja maiustustele (5%).

Eluasemele kulus 2011. aastal leibkonnaliikme kohta keskmiselt 47 eurot kuus ehk 17% kogukuludest. Suurim kuluartikkel oli elekter, millele läks 12 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Tsentraalküttele kulus veidi üle 9 euro, veele, kanalisatsioonile ja prügiveole 9 eurot, remondile 6 eurot ja üürile 4 eurot kuus. 2010. aastaga võrreldes olid eluasemele tehtud kulutused mullu umbes 2 eurot väiksemad. Kuna 2011. aasta lõpp oli soojem, kulus keskküttele vähem kui 2010. aastal. Linnaleibkond kulutas eluasemele ühe liikme kohta kuus keskmiselt 11 eurot rohkem kui maa-leibkond ning eluasemekulude osatähtsus leibkonna eelarves oli linnas 19% ja maal 15%. Kuna maakohtades on keskküttele eluasemekuludes väiksem osatähtsus, ei ole seal kulutused eluasemele vähenenud.

Toit ja eluase on leibkonna eelarves vältimatud ehk sundkulutused. Sundkulutuste osatähtsus kogukuludes näitab leibkonna elukvaliteeti kõige paremini. 2011. aastal oli sundkulutuste osatähtsus eelarves samal tasemel (45%) nagu aasta varem, seega elukvaliteedis olulisi muutusi toimunud ei ole. Siiski on elukvaliteet halvem kui enne majanduslangust. Võrreldes 2007. aastaga oli sundkulutuste osatähtsus 2011. aastal 6 protsendipunkti suurem ehk samal tasemel 2003. aastaga.

Transpordile kulutas leibkond 2011. aastal keskmiselt 31 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Sellest 5 eurot läks ühistranspordile ja 14 eurot kütusele. Maapiirkondades elavad leibkonnad kulutasid transpordile enam kui linnalistes asulates elavad leibkonnad (vastavalt 40 ja 27 eurot), seejuures kütusele kulus maaleibkondadel kaks korda rohkem kui linnaleibkondadel. Transpordikulutused olid ligi 7% suuremad kui 2010. aastal, ühistranspordikulutused aga hoopis väiksemad, sest inimesed on hakanud ühistranspordi asemel enam kulutama autosõidule.

Postiteenustele, telefonile, internetile ja muudele sideteenustele kulutas leibkond 6% rohkem kui 2010. aastal – 6 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Majapidamiskulude pealt (sh mööbel ja kodumasinad) on 2011. aastal veidi kokku hoitud – leibkonnaliikme kohta kulutati keskmiselt 15 eurot kuus ehk euro võrra vähem kui aasta varem.

Rõivastele ja jalatsitele kulutati leibkonnaliikme kohta 13, vabale ajale 26, alkoholiile ja tubakale 9 ning väljas söömisele ja majutusteenustele 8 eurot (sh väljaspool kodu söömisele 7 eurot) kuus. Alkoholiile ja tubakale kulutati sama palju raha nagu 2010. aastalgi, kuid alkoholi osatähtsus leibkonna eelarves on veidi vähenenud. Rõivastele ja vaba aja kaupadele kulutati enam kui 2010. aastal.

Tervishoiule kulus mullu 9 (sh ravimitele 6 ja hambaravile 2 eurot) ja haridusele 2 eurot kuus, eelmise aastaga võrreldes vähem.

Üldjoontes oli leibkonna kulutuste jaotus samasugune nagu 2010. aastal, suurenenud on vaid toidu- kulutuste osatähtsus ja veidi vähenenud eluasemekulude osatähtsus.

Kuus keskmiselt kulutatav kogusumma maal ja linnas oluliselt ei erine, küll aga erinevad inimeste tarbimisvõimalused maakonniti. Suurimad väljaminekud olid 2011. aastal Harjumaal (322 eurot leibkonnaliikme kohta kuus, sh Tallinnas 313 eurot leibkonnaliikme kohta kuus) ja Tartumaal (312 eurot leibkonnaliikme kohta kuus). Kõige vähem kulutati Ida-Virumaal, Põlvamaal ja Valgamaal (vastavalt 183, 184 ja 199 eurot leibkonnaliikme kohta kuus).

Lasteta leibkond sai endale lubada veerandi võrra suuremaid kulutusi kui lastega leibkond (vastavalt 303 ja 235 eurot leibkonnaliikme kohta). Tavaliselt on lastega leibkond suurem ja leibkonnaliikme kohta saadav sissetulek väiksem, samal ajal on suuremal leibkonnal suuremad võimalused kokku hoida näiteks eluasemekulude pealt.

Märgatavalt mõjutab leibkonna tarbimisvõimalusi leibkonnapea haridustase. Leibkonnapea on leibkonda suurima sissetuleku tooja. Kui alg- või põhiharidusega leibkonnapeaga leibkonnas oli võimalik kulutada 206 ja kesk- või kutseharidusega perepeaga leibkonnas 241 eurot leibkonnaliikme kohta kuus, siis kõrgharidusega leibkonnapeaga leibkond kulutas keskmiselt lausa 345 eurot leibkonnaliikme kohta kuus.

Esimesse tulukvintili ehk elanikkonna vaeseimasse viiendikku kuuluvad leibkonnad said kulutada vaid 165 eurot, viiendasse tulukvintili ehk elanikkonna rikkaimasse viiendikku kuuluvad aga 474 eurot leibkonnaliikme kohta kuus. Seejuures aga on esimese tulukvintili kulutused võrreldes 2010. aastaga kasvanud kõige rohkem – ligi 11% (16 euro võrra). Viiendasse tulukvintili kuuluvate leibkondade kulutused seevastu suurenesid vaid 1% (5 euro võrra). Kõige vaesemate ja kõige rikkamate tarbimiskulutuste vahe on vähenenud.

Inimeste endi hinnangut elukvaliteedile võib iseloomustada hinnanguga aastatagusele majanduslikule olukorrale. 2011. aastal arvas ligi pool Eesti leibkondadest, et nende majanduslik olukord on aastataguse ajaga võrreldes pigem halvenenud. 2010. aastaga võrreldes on aga suurenenud (8%-st 13%-ni) nende leibkondade osatähtsus, kes oma elujärke aastataguse ajaga võrreldes paremaks pidasid.

Eestis on elanike tarbimiskulutused majanduslanguse tõttu kahanenud vähem kui Lätis. Kui 2007. aastal said Läti elanikud kulutada rohkem kui Eesti elanikud (vastavalt 286 ja 272 eurot kuus), siis 2010. aastal kulutasid Eesti elanikud tarbimisele 260 eurot Läti 251 euro vastu. Sundkulude osatähtsus leibkonna eelarves on Eestis siiski veel ühe protsendipunkti võrra suurem kui Lätis. Samal ajal on sundkulude osatähtsus Eestis 2007. aastaga võrreldes suurenenud kuus protsendipunkti, Lätis aga ligi üheksa protsendipunkti. Kui kiire majanduskasvu aastatel paranes Läti elanike elukvaliteet Eesti elanike omast kiiremini, siis majanduslanguse ajal on Eesti elanike elukvaliteet halvenenud vähem ja nad saavad taas kulutada rohkem kui Läti elanikud.

Leedus on tarbimiskulutused olnud väiksemad kui Eestis ja Lätis. Leedu leibkonna eelarve uuringu andmetel kulutasid Leedu elanikud aastatel 2004–2008 vähem kui Eesti ja Läti elanikud. Võrreldavatel aastatel on Leedu leibkondade tarbimiskulutused olnud 80–85% Eesti leibkondade omadest. Samuti on Leedus sundkulude osatähtsus leibkonna eelarves olnud umbes 5 protsendipunkti suurem kui Eestis ja Lätis.

HOUSEHOLD BUDGET

Silja Karu

Overview

The chapter presents data on the consumption expenditures of Estonian households in 2011.

In 2011, the average expenditure of a household was 272 euros per household member per month. Compared to 2010 the expenditure has increased by 3%. This is less than the increase in consumer price index (5%); thus, the spending of households has not increased to the same extent as the prices.

Expenditures on food and non-alcoholic beverages accounted for the largest portion of the total expenditure, nearly 28%. A household spent 69 euros on food and 6 euros on beverages per each member per month. The biggest amount was spent on meat, dairy products and bread and cereals (15, 13 and 11 euros respectively per household member per month); more than a half of the money spent on food by a household was used to buy these products. The amount spent on fish products was 5 times smaller than the sum spent on meat products – 3 euros per month. Households spent more on vegetables than on fruit (8 and 5 euros per month respectively). Seven euros per household member was spent on sugar and sweets and two euros on oils and fats.

Compared to 2010, households spent nearly 9% more on food and non-alcoholic beverages in 2011. Expenditures on fruit and oils and fats have increased the most, by 14%. Expenditures on meat products (5%), fish products (3%), vegetables (6%) and sugar and sweets (5%) have increased less.

In 2011, a household spent on average 47 euros per household member per month on housing, which accounted for 17% of total expenditure. The largest item of housing expenditure was electricity, with 12 euros spent per household member per month. A little over 9 euros was spent on central heating; 9 euros on water, sewage and refuse disposal; 6 euros on repairs; and 4 euros on rent per household member per month. Compared to 2010, expenditure on housing decreased by about 2 euros. Due to the warm weather at the end of 2011, the expenditure on central heating was lower. Urban households spent on average 11 euros more on housing per household member per month than rural households, and the share of housing expenses in the household budget was 19% in urban areas and 15% in rural areas. Since in rural areas central heating accounts for a smaller percentage of housing expenses, the expenditure on housing has not decreased in rural areas.

Food and housing expenses are unavoidable expenditures in a household budget, and are called compulsory expenditures. The share of compulsory expenditures in the household budget is the best indicator of quality of life. In 2011, the share of compulsory expenditures remained on the same level as in 2010 (45%), meaning that there has been no significant change in quality of life. However, quality of life is lower than before the recession. For example, compared to 2007, the share of compulsory expenditures has increased by 6%, which is the same level as in 2003.

On average, a household spent 31 euros on transport per household member per month in 2011. Of this, 5 euros was spent on public transportation and 14 euros on fuels. Households living in rural areas spent more on transport than households living in urban areas (40 and 27 euros respectively), while the amount of money spent on fuels is two times larger for households living in rural areas. Compared to 2010, transport expenditure has increased by nearly 7%, whereas spending on public transportation has decreased, because people have started to spend more on driving their own cars instead of using public transportation.

A household spent 6 euros on average per household member per month on mail, telephone, Internet and other communication services, which is 6% more than in 2010. Households have saved on household equipment and operation (including furniture and appliances) – the monthly spending amounted to 15 euros per household member, which is one euro less than in 2010.

13 euros per household member per month was spent on clothing and footwear, 26 euros on recreation and culture, 9 euros on alcohol and tobacco, and 8 euros on accommodation and eating

out (including 7 euros on eating out). The expenditure on alcohol and tobacco was the same as last year, but the share of alcohol in the household budget has slightly decreased. Spending on clothing and recreation increased in comparison with 2010.

A household spent 9 euros on health care (incl. 6 euros on medications and 2 euros on dental care), and 2 euros on education per household member per month. This is less than in the previous year.

In general, the structure of household expenditures has remained similar to 2010. Only the share of food expenses has increased and the share of housing expenses has slightly decreased.

The average total monthly expenditure does not differ significantly in urban and rural areas; however, people's capacity for consumption differs across counties. In 2011, the expenditures of households were the biggest in Harju county (322 euros per household member per month, incl. 313 euros per household member per month in Tallinn) and in Tartu county (312 euros per household member per month). The households of Ida-Viru, Põlva and Valga counties had the smallest expenditures (183, 184 and 199 euros respectively per household member per month).

Households without children could afford to spend a quarter more per household member than households with children (303 and 235 euros respectively). Typically, a household with children is bigger and the income per household member is smaller. On the other hand, a bigger household has more opportunities to cut costs, for example, on housing expenses.

The educational level of the head of household has a significant impact on the household's consumption potential. Head of household is defined as the household member with the largest long-term contribution to the household's income. In case of a head of household with primary or basic education, the household could spend 206 euros per household member; and in case of a head of household with secondary or vocational education, the household could spend 241 euros per household member. But if the head of household has higher education, the household could spend as much as 345 euros per household member per month on average.

While a household in the first income quintile (the poorest fifth of the population) could spend only 165 euros per household member per month, a household in the fifth income quintile (the wealthiest fifth of the population) could spend 474 euros per household member per month. At the same time, the expenditures of the first income quintile increased the most compared to 2010 – by almost 11% (16 euros) – while the expenditures of the fifth income quintile only increased by 1% (5 euros). The difference between the consumption expenditures of the poorest and the richest has decreased.

People's own opinion of their quality of life can be described based on their self-assessment of the economic situation compared to the time a year ago. In 2011 almost half of the households in Estonia said that their economic situation had worsened in comparison with 2010. However, there was an increase in the percentage of those households (from 8% to 13%) who thought that their quality of life was better than a year before.

In Estonia, consumption expenditures have decreased less as a result of the recession than in Latvia. In 2007, the residents of Latvia could spend more than Estonian people (286 and 272 euros per month respectively), whereas in 2010 the consumption expenditures of the residents of Estonia amounted to 260 euros while Latvians spent 251 euros per household member per month. The share of compulsory expenditures in the household budget is still larger than in Latvia by one percentage point. Compared to 2007, the share of compulsory expenditures in the household budget has increased by 6 percentage points in Estonia and by 9 percentage points in Latvia. During the years of rapid economic growth, the quality of life in Latvia increased faster than in Estonia, while during the recession the decrease in quality of life has been smaller in Estonia than in Latvia and the residents of Estonia can again afford to spend more than the people in Latvia.

The level of consumption expenditure in Lithuania has typically been lower than in Estonia or Latvia. According to the Lithuanian Household Budget Survey, in 2004–2008, the residents of Lithuania spent less than the residents of Estonia and Latvia. In the comparable years, the consumption expenditure of Lithuanian households has amounted to 80 to 85% of the expenditure of Estonian households. The share of compulsory expenditure in the household budget in Lithuania has been about 5 percentage points higher than in Estonia and Latvia.

Tabel 1. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi järgi, 2005–2007, 2010–2011^a

Table 1. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure, 2005–2007, 2010–2011^a

(eurot – euros)

	2005	2006	2007	2010	2011	
Toit ja alkoholita joogid	53,9	58,7	68,4	69,2	75,3	Food and non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	6,6	7,5	8,5	9,3	9,3	Alcoholic beverages and tobacco
Rõivad ja jalatsid	13,3	15,6	18,8	11,8	13,2	Clothing and footwear
Eluase	30,7	36,2	40,0	49,7	47,5	Housing
Majapidamine	12,6	14,0	16,5	16,2	15,0	Household equipment and operation
Tervishoid	6,2	9,5	10,0	9,6	9,5	Health
Transport	21,9	26,3	34,8	28,9	30,9	Transport
Side	12,2	13,1	14,3	15,3	16,3	Communication
Vaba aeg	15,3	20,7	24,4	24,8	25,6	Recreation and culture
Haridus	3,0	3,5	2,9	3,3	2,4	Education
Restoranid ja hotellid	7,2	7,4	9,6	7,7	8,1	Restaurants and hotels
Mitmesugused kaubad ja teenused	12,4	14,5	16,7	13,8	14,0	Miscellaneous goods and services
Muud kulutused ^b	4,0	5,2	7,0	4,9	5,1	Other expenditure ^b
KOKKU	203,8	237,2	278,5	264,6	272,1	TOTAL

^a 2008. ja 2009. aastal leibkonna eelarve uuringut ei toimunud.

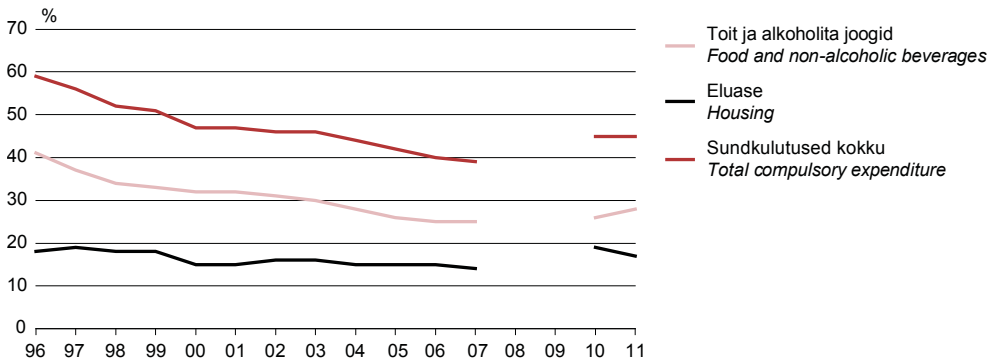
^b Siin ja järgmistes tabelites: muud kulutused on annetused, raha kinkimine, alimientide ja ülalpidamisraha maksmine väljapoole leibkonda ning trahvid.

^a The Household Budget Survey was not conducted in 2008 and 2009.

^b In this and following tables: other expenditure includes donations, monetary gifts, alimonies paid out of the household, and fines.

Joonis 1. Sundkulutuste osatähtsus leibkonnaliikme kogukuludes, 1996–2007, 2010–2011

Figure 1. Share of compulsory expenditure in a household member's total expenditure, 1996–2007, 2010–2011

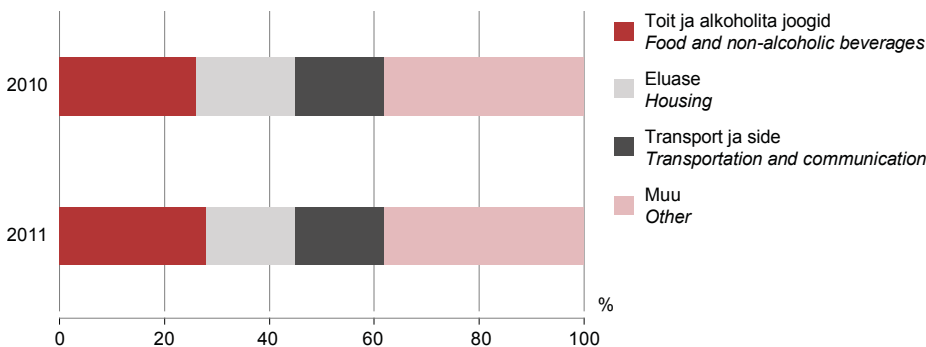
Tabel 2. Leibkonnaliikme kuukulutused toidule, alkoholile ja tubakatoodetele, 2005–2007, 2010–2011

Table 2. Expenditure per household member in a month on food, alcoholic beverages and tobacco, 2005–2007, 2010–2011
(eurot – euros)

	2005	2006	2007	2010	2011	
Toit ja alkoholita joogid	53,9	58,7	68,4	69,2	75,3	Food and non-alcoholic beverages
toit	50,0	54,2	63,0	63,7	69,4	food
teraviljasaadused	7,6	7,9	9,3	10,1	10,8	bread and cereals
leib	1,8	1,8	2,0	1,9	2,0	bread
sai	1,5	1,4	1,6	1,5	1,6	white bread
lihatooted	13,5	14,3	16,1	14,6	15,3	meat products
liha	4,1	4,2	4,7	5,7	6,2	meat
vorst	2,8	2,9	3,1	3,0	3,2	sausage
kalatooted	2,4	2,7	3,2	2,8	2,9	fish products
värske kala	1,0	1,1	1,4	1,1	1,2	fresh fish
piim, juust, munad	9,0	9,5	11,4	11,9	13,0	milk, cheese and eggs
piim	2,1	2,1	2,3	2,4	2,6	milk
kohupiim	1,4	1,6	1,9	2,0	2,1	curd
juust	1,9	2,2	2,8	2,9	3,4	cheese
munad	1,0	1,0	1,2	1,1	1,0	eggs
õlid ja rasvad	1,6	1,7	1,9	2,1	2,3	oils and fats
või	0,6	0,6	0,8	0,9	1,0	butter
puuviljad	3,5	4,0	4,9	4,5	5,2	fruit
aedviljad	6,0	6,8	7,8	7,8	8,2	vegetables
kartul	1,7	1,7	1,9	1,4	1,7	potatoes
suhkur ja maiustused	4,1	4,6	5,2	6,4	6,7	sugar and sweets
suhkur	0,8	0,9	0,8	0,7	0,9	sugar
mujal loetlemata toiduained	2,3	2,6	3,2	3,0	3,0	food products n.e.c.
alkoholita joogid	4,0	4,5	5,4	5,3	5,8	non-alcoholic beverages
Alkoholjoogid ja tubakas	6,6	7,5	8,5	9,3	9,3	Alcoholic beverages and tobacco
alkoholjoogid	3,8	4,4	5,3	5,9	5,8	alcoholic beverages
tubakatooted	2,8	3,1	3,2	3,3	3,5	tobacco

Joonis 2. Leibkonna kulutuste jaotus, 2010, 2011

Figure 2. Structure of household expenditures, 2010, 2011

Tabel 3. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi ja asustusüksuse järgi, 2005–2007, 2010–2011

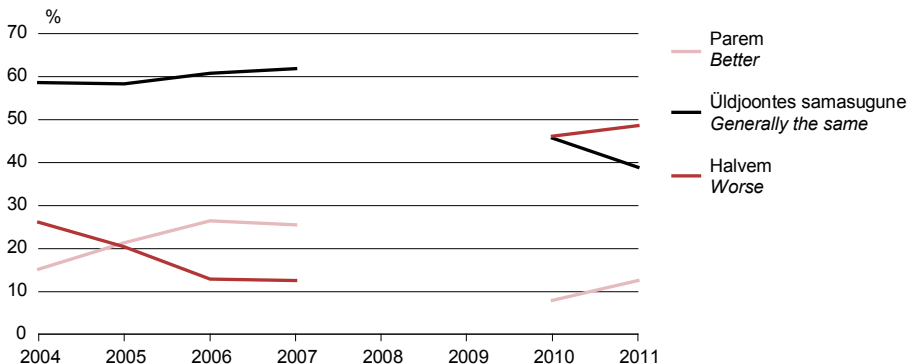
Table 3. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure and type of settlement 2005–2007, 2010–2011

(eurot – euros)

	2005		2006		2007		2010		2011		
	Linna- line asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- line asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- line asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- line asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	Linna- line asula <i>Urban settle- ment</i>	Maa- asula <i>Rural settle- ment</i>	
Toit ja alkoholita joogid	53,3	55,2	58,8	58,7	69,0	67,4	69,5	68,6	75,4	75,1	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Alkoholijoogid ja tubakas	6,4	6,9	7,2	8,1	8,0	9,6	9,0	9,8	8,7	10,8	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
Rõivad ja jalatsid	14,6	11,2	17,3	12,8	21,1	14,9	12,7	9,7	14,0	11,2	<i>Clothing and footwear</i>
Eluase	34,9	22,5	40,6	28,5	44,6	31,6	54,2	39,5	50,8	39,9	<i>Housing</i>
Majapidamine	11,8	14,3	13,0	16,0	15,8	18,0	15,6	17,6	14,2	16,9	<i>Household equipment and operation</i>
Tervishoid	6,3	6,2	9,9	9,1	11,5	7,7	10,5	7,8	10,3	7,7	<i>Health</i>
Transport	22,8	26,4	27,4	31,4	33,4	48,7	28,0	30,7	26,9	39,9	<i>Transport</i>
Side	13,9	11,5	14,6	12,9	15,7	14,7	15,6	14,7	16,4	16,0	<i>Communication</i>
Vaba aeg	16,7	14,3	23,7	16,2	26,7	21,4	25,7	22,9	26,4	23,9	<i>Recreation and culture</i>
Haridus	3,9	1,6	4,1	2,4	3,6	2,0	3,9	2,0	2,6	2,0	<i>Education</i>
Restoranid ja hotellid	7,8	7,0	8,9	6,3	10,2	9,9	8,6	5,5	8,9	6,2	<i>Restaurants and hotels</i>
Mitmesugused kaubad ja teenused	13,0	11,3	15,8	12,3	17,6	15,0	14,0	13,3	14,0	14,2	<i>Miscellaneous goods and services</i>
Muud kulutused	3,5	4,9	5,3	5,1	7,3	6,6	5,1	4,4	5,0	5,2	<i>Other expenditure</i>
KOKKU	209,0	193,5	246,5	219,7	284,5	267,4	272,5	246,6	273,4	269,0	TOTAL

Joonis 3. Leibkondade hinnang aastatagusele majanduslikule olukorrale, 2004–2007, 2010–2011

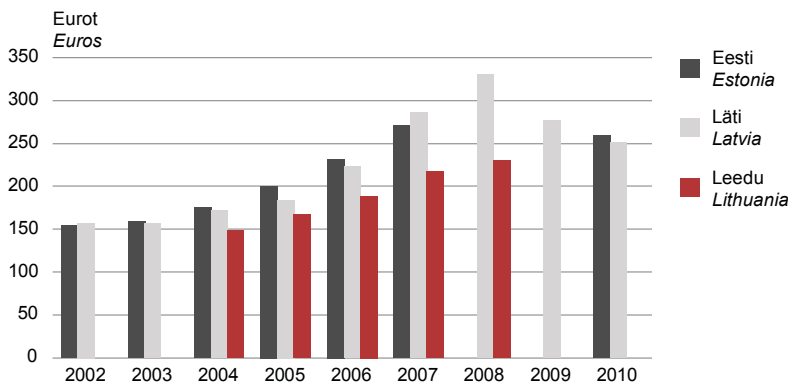
Figure 3. Households' assessment of the economic situation a year before, 2004–2007, 2010–2011

Tabel 4. Leibkonnaliikme kuukulutused kululiigi ja leibkonnatüübi järgi, 2010–2011
Table 4. Expenditure per household member in a month by kind of expenditure and structure of household, 2010–2011

(eurot – euros)

	2010		2011		
	Lasteta Leibkond <i>Household without children</i>	Lastega Leibkond <i>Household with children</i>	Lasteta Leibkond <i>Household without children</i>	Lastega Leibkond <i>Household with children</i>	
Toit ja alkoholita joogid	79,8	55,6	88,3	59,6	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Alkoholjoogid ja tubakas	10,7	7,4	11,5	6,7	<i>Alcoholic beverages and tobacco</i>
Rõivad ja jalatsid	11,2	12,6	11,7	14,9	<i>Clothing and footwear</i>
Eluase	58,5	38,4	56,1	37,1	<i>Housing</i>
Majapidamiskulud	18,1	13,7	17,2	12,4	<i>Household equipment and operation</i>
Tervishoid	12,8	5,6	12,2	6,2	<i>Health</i>
Transport	31,1	26,0	30,9	30,8	<i>Transport</i>
Side	16,5	13,8	17,8	14,4	<i>Communication</i>
Vaba aeg	25,3	24,2	26,6	24,4	<i>Recreation and culture</i>
Haridus	3,7	2,8	2,5	2,2	<i>Education</i>
Restoranid ja hotellid	8,2	6,9	8,8	7,2	<i>Restaurants and hotels</i>
Mitmesugused kaubad ja teenused	13,3	14,4	13,0	15,3	<i>Miscellaneous goods and services</i>
Muud kulutused	6,1	3,3	6,1	3,8	<i>Other expenditure</i>
KOKKU	295,3	224,9	302,7	235,2	TOTAL

Joonis 4. Leibkonnaliikme tarbimiskulutused kuus Eestis, Lätis ja Leedus, 2002–2010^a
Figure 4. Consumption expenditure per household member in a month in Estonia, Latvia and Lithuania, 2002–2010^a

^a Leibkonna eelarve uuringut ei toimunud Eestis 2008. ja 2009. aastal ning Leedus 2002., 2003., 2009. ja 2010. aastal.

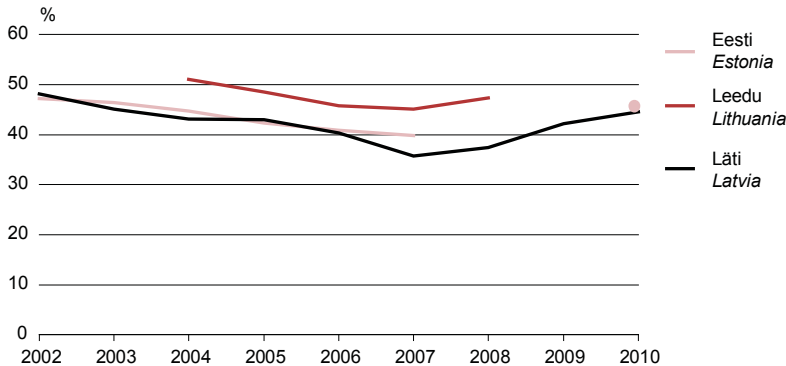
^a The Household Budget Survey was not conducted in Estonia in 2008 and 2009, and in Lithuania in 2002, 2003, 2009 and 2010.

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Joonis 5. Sundkulude osatähtsus leibkonna eelarves Eestis, Lätis ja Leedus, 2002–2010^a

Figure 5. Share of compulsory expenditures in household budget in Estonia, Latvia and Lithuania, 2002–2010^a

^a Leibkonna eelarve uuringut ei toimunud Eestis 2008. ja 2009. aastal ning Leedus 2002., 2003., 2009. ja 2010. aastal.

^a The Household Budget Survey was not conducted in Estonia in 2008 and 2009, and in Lithuania in 2002, 2003, 2009 and 2010.

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Metoodika

Leibkonna eelarve uuringut tehakse aasta ringi. Uuringu eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Leibkonna koosseisu andmete teadasaamise kõrval pakub uuring infot ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate (perekonnasuhte, tööhõive, hariduse), elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta.

Uuringu üldkogum on Eesti tavaleibkonnad. Valim võetakse kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike hulgast, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijad. Alaline Eesti elanik on isik, kes on viibinud Eestis või kavatses siin viibida vähemalt ühe aasta. Valim võetakse süstemaatilise valiku teel rahvastikuregistrist. Valimisse kuulub üle 7000 leibkonna aastas. 2011. aastal osales uuringus üle 3500 leibkonna.

Andmeid kogutakse silmast-silma-intervjuu ja päevikuga, mida leibkond täidab kahe nädala jooksul, kirjutades sinna kõik leibkonna kulutused, mis sel ajal tehtud, või lisades päeviku taha ümbrikusse poest saadud tšekid.

Kulutuste võrdlemiseks teiste riikide omadega kasutatakse rahvusvahelist individuaalse tarbimise klassifikaatorit COICOP. Leibkonna kulutuste hulka ei arvestata eluasemelaenu makseid, kinnisvara ostu, finantsinvesteeringuid, kapitaalremondile või ehitusele tehtud kulutusi ega muid investeeringutena käsitletavaid kulutusi. Muud kulutused, mis arvestatakse leibkonna kogukulutuste, kuid mitte tarbimiskulutuste hulka, on annetused, raha kinkimine, alimentide ja ülalpidamisraha maksmine väljapoole leibkonda ning trahvid.

2008. ja 2009. aastal leibkonna eelarve uuringut ei tehtud ning sel ajal uuendati uuringut. Materjalidest jäid kahe ankeedi ja kahe päeviku asemel üks leibkonnaankeet ja üks päevik. Päeviku täitmise aeg lühenes samuti – senise ühe kuu asemel on see nüüd kaks nädalat.

Alates 2010. aastast on andmed kulutuste kohta statistika andmebaasis avaldatud aastakulutustena leibkonnaliikme kohta.

Methodology

The Household Budget Survey is conducted all year round. The purpose of the Survey is to get reliable information about the expenditures and consumption of households. In addition to information about the composition of households, the Survey provides information on the main demographic and social indicators (marital status, employment, education) of household members as well as on the living conditions and ownership of durable goods.

The population of the Survey consists of Estonian private households. The sample of the Survey is drawn from all permanent residents of Estonia aged 15 and over, excluding persons living in institutional households for a long period (at least for a year). Persons having lived or planning to live in Estonia for at least a year are considered the permanent population. The sample is drawn from the Population Register by systematic selection. The sample includes over 7,000 households a year. In 2011, more than 3,500 households participated in the Survey.

The data are collected from households via face-to-face interviews and diaries, which the household is asked to keep for two weeks, covering all the expenditures made by the household in this time. Alternatively, receipts from stores can be inserted into an envelope at the back of the diary.

In order to make the expenditure tables comparable with those of other countries, the Eurostat Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) is used. Mortgage payments, real estate purchases, financial investments, expenses on major repairs or construction and other investments are not taken into account as household expenditures. Other expenditure (which is included in total expenditure, but is not included under consumption expenditure) includes donations, monetary gifts, alimonies paid out of the household and fines.

There was no Household Budget Survey in 2008 and 2009. This time was used to update the survey. The two household questionnaires and two diaries used previously were replaced with just one household questionnaire and one diary. The diary-keeping period was cut from one month to two weeks.

Since 2010, expenditure data are published in the Statistical Database as annual expenditures per household member

Kirjandust Publications

Eesti statistika aastaraamat. 2011. Statistical Yearbook of Estonia. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti statistika aastaraamat. 2008. Statistical Yearbook of Estonia. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna eelarve uuring 2010. Metoodika. Household Budget Survey 2010. Methodology. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna elujärg. 2005. Household living niveau. (2006). Tallinn: Statistikaamet.

Leibkonna kulutused ja tarbimine. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2008. (2008). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati leibkonna eelarve uuringute statistika

Eurostat Household Budget Survey statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/household_budget_surveys/introduction

TERVISHOID

Kalev Noorkõiv, Jaana Rahno

Ülevaade

Tervishoiutöötajate arv on vähenenud alates 2009. aastast. 2010. aasta lõpus oli Eestis 4376 arsti – 84 võrra vähem kui 2008. aastal. Hambaarste oli 29 ja õendustöötajaid 289 võrra vähem, perearste aga 33 võrra rohkem kui 2008. aastal.

Arstide arvu poolest 10 000 elaniku kohta oli Eesti 2009. aastal (33,1 arsti) üsna lähedal Euroopa Liidu keskmisele (33,0). 2009. aastal oli 10 000 elaniku kohta kõige rohkem arste Kreekas (61,2). Meie naaberriikides Lätis ja Soomes oli see näitaja väiksem kui Eestis – vastavalt 29,9 ja 27,2.

Vähenenud on ka ambulatoorsete ja hambaarsti vastuvõttude arv. Alates 2008. aastast on arsti vastuvõttude arv vähenenud 9%, perearsti vastuvõttude arv 10% ja hambaarsti vastuvõttude arv 13%.

Järjekindlalt on vähemaks jäänud arsti koduvisiite. 2010. aastal tegid arstid ja perearstid kaks korda vähem koduvisiite kui 2005. aastal. Aastas tehti üks koduvisiit kümne inimese kohta.

Ka ravivoodite arv on vähenemas. 2010. aasta lõpus oli haiglates kokku 7145 voodikohta – 515 võrra vähem kui 2008. aastal. Hospitaliseeritud haigete arv oli 2010. aastal 5% väiksem kui 2008. aastal.

Haiglate arv mullu ei muutunud. 2010. aasta lõpus oli Eestis 59 statsionaarset arstiabi osutavat haiglat, millest 21 olid erahaiglad.

Haigete arv ravivoodi kohta (voodikäive) ja ravivoodi kasutamise päevade arv (voodikoormus) 2010. aastal suurenesid. Üks statsionaarne haiglavoodi oli kasutusel keskmiselt 258 päeva ja selles raviti 34 haiget. Haiglaravi kestis 2010. aastal keskmiselt 7,7 päeva ja see näitaja ei ole 2004. aastast alates oluliselt muutunud.

Taastusravikeskustes käijate arv suurenes 2011. aastal varasema aastaga võrreldes 9%. Eesti elanikke käis neis 11% ja välismaalasi 7% rohkem kui aasta varem. Üle poole (54%) taastusravikeskustes käijatest on välismaalased.

Viimastel aastatel on järjekindlalt suurenenud veredoonorite arv. 2010. aastal oli 35 719 doonorit, kes käisid verd andmas kokku 56 986 korral.

Grippi haigestumine vähenes. 2010. aastal haigestus grippi kaheksa korda vähem inimesi kui aasta varem. Ülemiste hingamisteede ägedatesse nakkustesse haigestunuid oli varasema aastaga võrreldes 40%, tuulerõugetesse haigestunuid 30% ja rotaviirusenteriiti haigestunuid 20% vähem. Vähenes ka haigestumine puukborrelioosi, šigelloosi, difüllobotriaasi ja sügelistesse.

Läkakõhase haigestus 2010. aastal seevastu kaks korda rohkem inimesi kui aasta varem. Salmonelloosi haigestunuid oli 60% ja sarlakitesse haigestunuid 20% rohkem kui 2009. aastal. Samuti kasvas haigestumine viirushepatiiti, lambliiaasi, puukentsefaliiti, nakkuslikku mononukleoose, enterobiaasi ja mumpsit.

Uute HI-viiruse juhtude arv vähenes 2010. aastal 10%. Aidsi registreeriti 2010. aastal 25 juhul, aasta varem 38 juhul.

Oluliselt vähenes tuberkuloosi haigestumus. 2010. aastal kahanes uute aktiivse tuberkuloosi juhtude arv 24%. Registreeriti 255 uut aktiivse tuberkuloosi juhtu, sellest 180 meestel ja 75 naistel. 2010. aasta lõpus oli arvel 314 tuberkuloosihaiget – 10% vähem kui aasta varem. Endiselt haigestuvad Eestis mehed tuberkuloosi kaks ja pool korda sagedamini kui naised. Suurimasse riskirühma kuuluvad 45–64-aastased mehed.

Kui psühhiaatri diagnoositud psüühika- ja käitumishäiretega inimeste arv vähenes aastatel 2008–2009 märgatavalt, siis 2010. aastal suurenes see 1%. Esimest korda psüühika- või käitumishäire diagnoosi saanute arv aga suurenes 12%.

HEALTH

Kalev Noorkõiv, Jaana Rahno

Overview

The number of medical personnel has been decreasing since 2009. At the end of 2010, there were 4,376 physicians in Estonia, i.e. 84 physicians less than in 2008. At the same time, the number of dentists decreased by 29 and the number of nursing staff by 289, but the number of family doctors increased by 33.

Based on the number of physicians per 10,000 inhabitants, Estonia (33.1) was quite close to the European Union average (33.0) in 2009. That year, the biggest number of physicians per 10,000 inhabitants was recorded in Greece (61.2). Our neighbouring countries Latvia and Finland had fewer physicians per 10,000 inhabitants than Estonia – 29.9 and 27.2, respectively.

The number of outpatient visits and the number of visits to a dentist are decreasing as well. Since 2008 the number of visits to a physician has declined by 9%, the number of visits to a family doctor by 10% and the number of visits to a dentist by 13%.

The number of home visits has continuously decreased. In 2010, the number of home visits made by physicians and family doctors was almost two times smaller than in 2005. One home visit per ten persons was made during the year.

The number of hospital beds is decreasing. At the end of 2010, there were 7,145 hospital beds in Estonia, which is 515 hospital beds less than in 2008. The number of inpatients decreased by 5% in 2010 compared to 2008.

The number of hospitals did not change in 2010. At the end of 2010, 59 hospitals provided inpatient medical care in Estonia, including 21 private hospitals.

In 2010, the number of inpatients per hospital bed (bed turnover) and bed occupancy increased. On average, a hospital bed was in use for 258 days with 34 patients treated. The average length of stay at a hospital was 7.7 days in 2010 and has not changed significantly since 2004.

Health resort visits increased in 2011 by 9% compared to 2010. Visits made by residents of Estonia increased by 11% and visits made by foreign tourists by 7% compared to the previous year. Still, more than half (54%) of the visits to health resorts were made by foreign tourists.

The number of blood donors has steadily increased in recent years. In 2010 there were 35,719 donors with 56,986 blood donations in total.

The incidence rate of influenza decreased. Compared to 2009, the number of people that caught influenza decreased eight times in 2010. The incidence rate of acute upper respiratory infections decreased by 40%, the incidence rate of chickenpox by 30% and the incidence rate of rotaviral enteritis by 20% compared to 2009. The incidence rates of Lyme disease, shigellosis, diphyllbothriasis and scabies also decreased.

In 2010, the incidence rate of whooping cough increased two times compared to the year before. The incidence rate of salmonella infections increased 60% and the incidence rate of scarlatina increased 20% compared to 2009. There was also an increase in the incidence rates of viral hepatitis, lambliaiasis, tick-borne viral encephalitis, infectious mononucleosis, enterobiasis and mumps.

In 2010 the number of new cases of HIV infections decreased by 10%. 25 AIDS cases were registered in 2010, whereas 38 cases had been registered the year earlier.

The case rate of tuberculosis decreased significantly. In 2010 the number of new cases of active tuberculosis decreased 24%. 255 new cases of active tuberculosis were diagnosed, of which 180 among males and 75 among females. At the end of 2010, 314 people were suffering from tuberculosis – 10% less than the year earlier. In Estonia, the frequency of cases of active tuberculosis continues to be 2.5 times higher among males than among females, with males aged 45–64 constituting the highest risk group.

The number of cases of mental and behavioural disorders diagnosed by psychiatrists, which had decreased considerably during 2008–2009, increased by 1% in 2010. The number of new cases of mental and behavioural disorders increased by 12%.

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2006–2010

Table 1. Inpatient health care institutions, 2006–2010
(aasta lõpus – at end-year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Haiglad	55	57	60	59	59	Hospitals
Ravivoodid ^a	7 588	7 473	7 660	7 289	7 145	Hospital beds ^a
Ravivooideid 10 000 elaniku kohta	56,5	55,7	57,2	54,4	53,3	Hospital beds per 10,000 inhabitants
Ravivoodid päevastatsionaaris ^b	361	416	458	460	453	Day-care beds ^b

^a 2008. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Päevastatsionaari ravivooideid ei ole haiglavoodite üldarvus arvestatud.

^a The data for 2008 have been revised.

^b Day-care beds are excluded from the total number of hospital beds.

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2006–2010

Table 2. Health care personnel, 2006–2010
(aasta lõpus – at end-year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arstid	4 390	4 395	4 460	4 436	4 376	Physicians
perearstid	853	849	836	852	869	family doctors
Hambaarstid	1 196	1 167	1 247	1 222	1 218	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	10 428	10 653	10 656	10 700	10 504	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	8 984	9 036	8 878	8 691	8 589	nursing staff
Proviisorid	810	872	862	857	845	Pharmacists
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						Health care personnel per 10,000 inhabitants
Arstid	32,7	32,8	33,3	33,1	32,7	Physicians
perearstid	6,4	6,3	6,2	6,4	6,5	family doctors
Hambaarstid	8,9	8,7	9,3	9,1	9,1	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	77,7	79,4	79,5	79,8	78,4	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	66,9	67,4	66,2	64,9	64,1	nursing staff
Proviisorid	6,0	6,5	6,4	6,4	6,3	Pharmacists

Tabel 3. Elanikke ühe tervishoiutöötaja kohta, 2006–2010

Table 3. Inhabitants per one health care worker, 2006–2010
(aasta lõpus – at end-year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arstid	306	305	301	302	306	Physicians
Perearstid	1 574	1 579	1 603	1 573	1 542	Family doctors
Hambaarstid	1 122	1 149	1 075	1 097	1 100	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	129	126	126	125	128	Nursing staff and other graduates of medical schools

Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2006–2010^a*Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2006–2010^a*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arsti ambulatoorsed vastuvõetud, tuhat	8 496	8 766	8 659	8 333	7 992	<i>Outpatient visits, thousands</i>
elaniku kohta	6,3	6,5	6,5	6,2	6,0	<i>per inhabitant</i>
Perearsti vastuvõetud, tuhat	4 166	4 317	4 311	4 166	3 892	<i>Visits to family doctor, thousands</i>
elaniku kohta	3,2	3,3	3,3	3,1	3,0	<i>per inhabitant</i>
Arsti koduviisiidid, tuhat	143	128	106	97	79	<i>Home visits, thousands</i>
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>per inhabitant</i>
Perearsti koduviisiidid, tuhat	136	116	96	89	71	<i>Home visits of family doctor, thousands</i>
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>per inhabitant</i>
Hambaarsti vastuvõetud, tuhat	1 679	1 620	1 610	1 480	1 417	<i>Visits to dentist, thousands</i>
elaniku kohta	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	<i>per inhabitant</i>
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	252,9	253,8	254,9	243,2	243,4	<i>Inpatients, thousands</i>
1000 elaniku kohta	188,2	189,1	190,1	181,4	181,6	<i>per 1,000 inhabitants</i>
Keskmine ravi kestus statsionaaris, päeva ^b	7,8	8,0	7,9	7,8	7,7	<i>Average length of stay at hospitals per inpatient, days^b</i>
Voodikoormus, päeva	263,7	269,4	264,1	252,3	258,2	<i>Bed occupancy, days</i>
Voodihõive, %	72,3	73,8	72,1	69,1	70,7	<i>Bed occupancy rate, %</i>
Voodikäive	33,8	33,7	33,7	32,5	33,7	<i>Bed turnover</i>

^a Aastate 2006–2009 andmeid on täpsustatud.^b Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teise haiglasse üleviidud ja surnud), olenemata haiglaravi põhjusest.^a The data for 2006–2009 have been revised.^b The average number of hospital bed-days per total number of discharged patients (incl. those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, irrespective of the cause of hospital care.**Tabel 5. Vereteenistus, 2006–2010***Table 5. Blood service, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Veredoonorid	32 016	33 801	33 845	35 080	35 719	<i>Blood donors</i>
esmakordsed	7 219	9 237	9 224	9 294	8 669	<i>first-time donors</i>
Plasmadoonorid	-	-	-	-	-	<i>Plasma donors</i>
Vereandmise korrad	54 701	55 827	54 843	57 503	56 986	<i>Blood donations</i>

Tabel 6. Kiirabi, 2006–2010*Table 6. Emergency care, 2006–2010*

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	24	24	24	24	24	<i>Emergency aid stations and wards</i>
Kiirabitöötajad	962	1 096	1 112	1 141	1 144	<i>Emergency personnel</i>
arstid	81	83	77	76	69	<i>physicians</i>
õendustöötajad	450	522	539	553	556	<i>nursing staff</i>
Kiirabi väljakutsed	246 629	253 039	255 289	254 778	258 814	<i>Emergency calls</i>
täidetud	239 762	245 096	247 365	247 185	250 015	<i>fulfilled</i>
Abi saanud inimesed	234 514	239 565	242 026	241 894	244 659	<i>Persons who received aid</i>
ambulaatorne abi	7 679	9 211	7 582	7 815	7 514	<i>outpatient aid</i>
1000 elaniku kohta	174,5	178,6	180,5	180,5	182,6	<i>per 1,000 inhabitants</i>

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2007–2011*Table 7. Health resorts, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Taastusravikeskused	16	15	15	14	14	<i>Health resorts</i>
Kohad (aasta keskmine)	4 275	3 790	3 821	3 531	3 536	<i>Beds (yearly average)</i>
Arstid	56	48	54	46	49	<i>Physicians</i>
Majutatud	288 884	241 796	242 833	214 050	233 183	<i>Persons accommodated</i>
Eesti elanikud	136 236	121 991	121 807	96 958	107 708	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	152 648	119 805	121 026	117 092	125 475	<i>foreigners</i>
välismaalaste osatähtsus, %	52,8	49,5	49,8	54,7	53,8	<i>share of foreigners, %</i>
Majutatud ravi eesmärgil	181 385	145 411	139 810	127 962	134 235	<i>Persons accommodated with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	77 391	65 627	61 149	50 732	54 364	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	103 994	79 784	78 661	77 230	79 871	<i>foreigners</i>
Majutatud ravi eesmärgita	107 499	96 385	103 023	86 088	98 948	<i>Persons accommodated without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	58 845	56 364	60 658	46 226	53 344	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	48 654	40 021	42 365	39 862	45 604	<i>foreigners</i>
Voodipäevad	1 000 025	832 260	758 189	677 946	784 239	<i>Bed days</i>
ravi eesmärgil	763 936	640 729	572 898	521 492	576 590	<i>with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	247 344	209 696	169 632	123 364	158 733	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	516 592	431 033	403 266	398 128	417 857	<i>foreigners</i>
ravi eesmärgita	236 089	191 531	185 291	156 454	207 649	<i>without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	94 970	91 255	82 987	61 288	89 159	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	141 119	100 276	102 304	95 166	118 490	<i>foreigners</i>
Voodikoormus, päeva	234	220	198	192	222	<i>Bed occupancy, days</i>

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2006–2010

Table 8. New cases of infectious diseases, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vaktsiinivõimaldatavad haigused						Diseases preventable by vaccinations
Teetanus	-	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	153	409	485	629	1 295	Whooping cough
Puukentsfaliit	171	140	90	179	201	Tick-borne encephalitis
Leetrid	27	1	-	-	-	Measles
Punetised	5	10	4	1	-	German measles
Mumps	17	18	14	11	13	Mumps
Gripp	693	2 832	1 127	10 771	1 305	Influenza
Viirushepatiitidid	275	269	292	304	342	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	453	428	647	261	414	Salmonella infections
Šigelloos	53	114	69	52	46	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	1 353	1 015	1 309	1 583	1 289	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	373	408	354	334	255	Tuberculosis
Sarlakid	174	346	1 172	284	337	Scarlatina
Tuulerõuged	6 679	7 795	7 479	8 556	6 146	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	247 192	248 855	216 404	240 897	152 383	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	482	721	1 423	1 787	1 721	Lyme disease
Sügelised	1 867	1 621	1 518	1 200	1 072	Scabies
Loomahammustused	2 948	2 588	2 485	2 332	2 002	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	125	76	79	59	69	Syphilis
Gonokokknakkus	256	172	152	127	109	Gonococcal infection
HIV-nakkus	668	633	545	411	372	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	34	57	61	38	25	HIV disease (AIDS)

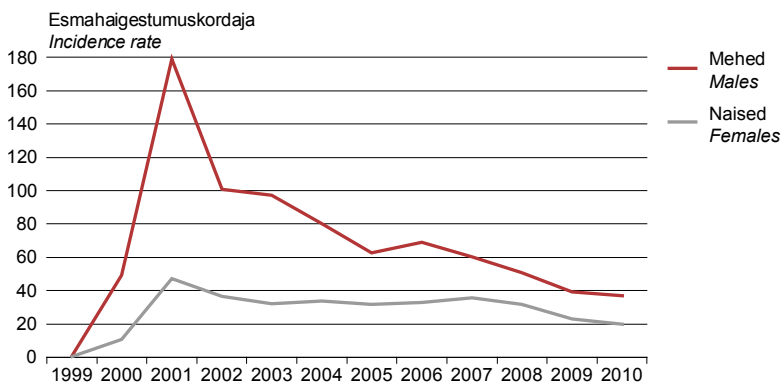
Tabel 9. Uusi nakkushaigusjuhte 100 000 elaniku kohta, 2006–2010

Table 9. New cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2006–2010
(esmahaigestumuskordaja – incidence rate)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Vaktsiinivõidatavad haigused						
Diseases preventable by vaccinations						
Teetanus	-	-	-	-	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkakõha	11,4	30,5	36,2	46,9	96,6	Whooping cough
Puukentsefaliit	12,7	10,4	6,7	13,4	15,0	Tick-borne encephalitis
Leetrid	2,0	0,1	-	-	-	Measles
Punetised	0,4	0,7	0,3	0,1	-	German measles
Mumps	1,3	1,3	1,0	0,8	1,0	Mumps
Gripp	51,6	211,1	84,1	803,6	97,4	Influenza
Viirushepatiitid	20,5	20,0	21,8	22,7	25,5	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						
Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin						
Salmonelloos	33,7	31,9	48,3	19,5	30,9	Salmonella infections
Šigelloos	3,9	8,5	5,1	3,9	3,4	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	100,7	75,7	97,6	118,1	96,2	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						
Air-borne diseases						
Tuberkuloos	27,8	30,4	26,4	24,9	19,0	Tuberculosis
Sarlakid	3,9	25,8	87,4	21,2	25,1	Scarlatina
Tuulerõuged	497,1	581,0	557,9	638,4	458,6	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	18 398,5	18 548,1	16 141,4	17 973,8	11 370,5	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						
Other infectious diseases						
Puukborrelioos	35,9	53,7	106,1	133,3	128,4	Lyme disease
Sügelised	139,0	120,8	113,2	89,5	80,0	Scabies
Loomahammustused	219,4	192,9	185,4	174,0	149,4	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						
Predominantly sexually transmitted diseases						
Süüfilis	9,3	5,7	5,9	4,4	5,1	Syphilis
Gonokokknakkus	19,1	12,8	11,3	9,5	8,1	Gonococcal infection
HIV-nakkus	49,7	47,2	40,7	30,7	27,8	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	2,5	4,2	4,5	2,8	1,9	HIV disease (AIDS)

Joonis 1. Uusi HIV-sse nakatunuid 100 000 elaniku kohta soo järgi, 1999–2010

Figure 1. New HIV cases per 100,000 inhabitants by sex, 1999–2010

Tabel 10. Aktiivne tuberkuloos soo järgi, 2006–2010*Table 10. Active tuberculosis by sex, 2006–2010*

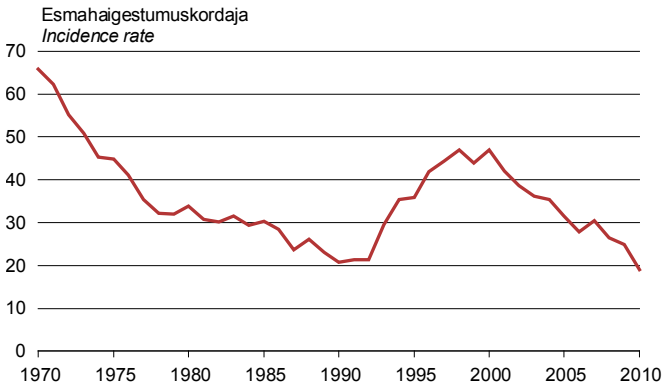
	2006	2007	2008	2009	2010	
Uued haigusjuhud	373	408	354	334	255	<i>New cases</i>
mehed	253	295	253	224	180	<i>males</i>
naised	120	113	101	110	75	<i>females</i>
Haigestumuskindaja 100 000 elaniku kohta	27,8	30,4	26,4	24,9	19,0	<i>Incidence rate per 100,000 inhabitants</i>
mehed	40,9	47,7	41,0	36,3	29,1	<i>males</i>
naised	16,6	15,6	14,0	15,2	10,4	<i>females</i>
Levijuhud aasta lõpus	388	372	339	345	314	<i>Persons infected at end-year</i>
mehed	281	279	255	254	228	<i>males</i>
naised	107	93	84	91	86	<i>females</i>
Levimus ^a aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	28,9	27,7	25,3	25,7	23,4	<i>Point prevalence rate^a at end-year per 100,000 inhabitants</i>
mehed	45,5	45,2	41,3	41,1	36,9	<i>males</i>
naised	14,8	12,9	11,6	12,6	11,9	<i>females</i>

^a Uute (esmasjuhtude) ja vanade haigusjuhtude esinemus mingis ajavahemikus.

^a *The occurrence of new cases (i.e. incidence) and already existing cases of diseases during a specified period.*

Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haige soo ja vanuse järgi, 2006–2010*Table 11. New cases of active tuberculosis by sex and age of patient, 2006–2010*

Vanuserühm Age group	Juhtude arv – Number of cases					100 000 elaniku kohta – per 100,000 inhabitants				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Mehed										
Males										
0–4	-	-	-	1	-	-	-	-	2,6	-
5–14	5	-	2	1	3	7,3	-	3,1	1,5	4,6
15–19	6	6	6	-	5	11,2	11,7	12,5	-	12,5
20–24	13	10	6	13	4	24,5	18,7	11,1	23,9	7,4
25–34	42	60	33	31	29	44,3	63,0	34,3	31,7	29,3
35–44	61	62	62	50	36	69,4	70,7	70,7	57,0	40,8
45–54	73	75	72	60	53	84,1	86,2	82,8	69,1	65,5
55–64	34	46	40	41	29	53,1	71,5	61,0	60,8	41,6
65–74	13	30	24	17	14	26,2	60,7	49,5	35,8	30,1
75+	6	6	8	12	7	23,3	22,4	29,1	35,7	24,5
KOKKU TOTAL	253	295	253	224	180	40,9	47,7	41,0	36,3	29,1
Naised										
Females										
0–4	1	1	-	-	2	3,0	2,9	-	-	5,3
5–14	2	-	-	1	2	3,1	-	-	1,6	3,2
15–19	4	2	1	1	1	7,9	4,1	2,2	2,4	2,6
20–24	11	12	9	9	7	21,4	23,1	17,2	17,2	13,5
25–34	21	23	18	23	13	22,5	24,5	19,0	23,9	13,4
35–44	25	18	15	18	11	26,7	19,4	16,3	19,6	12,0
45–54	24	22	13	21	11	23,7	21,7	12,9	21,0	11,1
55–64	14	22	14	17	12	16,6	25,9	16,1	19,0	13,0
65–74	9	7	15	11	6	10,8	8,5	18,4	13,8	7,7
75+	9	6	16	9	10	13,1	8,5	22,0	12,2	13,3
KOKKU TOTAL	120	113	101	110	75	16,6	15,6	14,0	15,2	10,4

Joonis 2. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestunuid 100 000 elaniku kohta, 1970–2010*Figure 2. Cases of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2010***Tabel 12. Psüühika- ja käitumishäired, 2006–2010***Table 12. Mental and behavioural disorders, 2006–2010*

(psüühiaatri ambulatoorne vastuvõtt – outpatient psychiatric care)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	116 536	117 457	112 174	96 584	97 622	<i>Cases consulted during the year</i>
100 000 elaniku kohta	8 673,8	8 754,5	8 367,0	7 206,3	7 284,4	<i>per 100,000 inhabitants</i>
Uued haigusjuhud	28 543	28 014	29 382	23 810	26 573	<i>New cases</i>
100 000 elaniku kohta	2 124,5	2 088,0	2 191,6	1 776,5	1 982,8	<i>per 100,000 inhabitants</i>

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks kogutakse andmeid tervishoiuteenuse osutamise loaga asutustelt ja nimistuga töötavatel perearstidel tervishoiuteenuse korraldamise seaduse (TTKS) ja selle alusel sotsiaalministri 20. detsembril 2007. aastal kehtestatud määruse nr 92 „Tervishoiustatistika ja tervishoiulase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord“ järgi.

Alates 2008. aastast on tervishoiuandmete koguja ja töötaja Tervise Arengu Instituut. Samuti koondab Tervise Arengu Instituut verekeskuste andmeid.

Oma valdkonna andmeid koguvad ka Tervise Arengu Instituudi koosseisu kuuluvad Eesti vähiregister ja tuberkuloosiandmekogu. Nakkushaiguste ja kiirabiandmeid kogub ja töötleb Terviseamet.

Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade jaotus on aastatega muutunud. Alates 2001. aastast hõlmavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning alates 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisbüroo tervishoiutöötajate andmeid. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve- ja kaitsevätöötajad.

Alates 2001. aastast on haigestumusandmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud. 2002. aastal kehtima hakanud haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni järgi ei arvestata arstierialade hulka administratiiv- ega tervisekaitsearste, neid käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatena. Näo- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambaarstide, internid ja residendid vastavalt arstide või hambaarstide hulka.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Andmekogumissüsteemi reorganiseerimise tõttu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika aastase nihkega – 2010. aasta andmed 2012. aastal.

Statistikaamet esitab vaid tervishoiuvaldkonna põhiandmeid. Üksikasjalikumad infot saab Statistikaameti andmebaasist, Tervise Arengu Instituudi andmebaasist ja Tervishoiuameti veebilehelt.

Methodology

The data for the production of health care statistics are collected from all institutions providing health care services that hold a relevant activity licence, and from family physicians working with practice lists, in accordance with the Health Care Services Organisation Act (HCSOA) and the Regulation No. 92 of 20 December 2007 of the Minister of Social Affairs, "Health Care Statistics and the Requirements for Preparation of Economic Activity Reports in the Area of Health Care, the Composition of Data and the Procedure for Submission", issued on the basis of the HCSOA.

Since 2008 the health data are collected and processed by the National Institute for Health Development. The data of Blood Centres also are collected by the National Institute for Health Development.

The Estonian Cancer Register and the Tuberculosis Database – units of the National Institute for Health Development – collect the relevant domain-specific data. The data on infectious diseases and emergency care are collected and processed by the Health Board.

Statistics Estonia collects data from health resorts.

When comparing the data, it is important to bear in mind that the structure of health care institutions and the division of physicians' professions have changed over the years. Since 2001, the figures of health care personnel include the staff of the Central Prison Hospital, and since 2002 the figures include the health care staff of health resorts and the Estonian Bureau of Forensic Medicine. The personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia have been excluded from the health care personnel.

Since 2001, the incidence data include cases registered in prisons. According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection are excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists, and interns and residents are included among physicians or dentists depending on their specialty.

Starting from 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity and mortality data.

As a result of the reorganisation of the data collection system in 2004, health statistics are presented one year after the reference year – e.g. the data for 2010 are presented in 2012.

Statistics Estonia provides only the basic data on health. More detailed information can be obtained from the database of Statistics Estonia, from the database of the National Institute for Health Development and on the web site of the Health Board.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts About Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Sotsiaaltrendid 5. Social trends 5. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marve Randlepp, Yngve Rosenblad, Annika Johanson

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on avaliku või erasektori rakendatavate sotsiaalkindlustuse ja -hoolekande meetmete kogum, mille ülesanne on kergendada üksikisiku või leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral, kui ilmnevad teatavad riskid või vajadused. Sotsiaalsele kaitsele tehtavate kulutuste suurus annab ülevaate riigi võimekusest kanda hoolt sotsiaalselt tundlike rühmade eest ja tagada oma elanikele toimetulekuks vajalik. Sotsiaalkaitsestatistika olulisus ilmnis kriisiaastatel, sest see kajastab majanduskriisi mõju ühiskonnale ja seda, kuid võrd hakkab kriis läbi saama. 2011. aasta puhul saab sotsiaalses kaitstes üldjuhul rääkida kriisi möödumisest, aga mitte veel jõudmisest kriisieelsele tasemele.

Suurem osa sotsiaalkaitsekulutustest on pensionid, tervishoiukulutused ja peretoetused. Majanduskriis kasvatas töötuse korral makstavate hüvitiste osatähtsust, kuid riiklikud tervishoiukulutused vähenesid. Aasta-aastalt on suurenenud pensionikulud, põhiliselt küll tingituna demograafilisest olukorrast, kuid ka majanduskriisil oli selles oma osa.

Pensionäride arv Eestis ületas 2011. aastal 400 000 piiri. 2012. aasta 1. jaanuari seisuga oli Eestis 404 525 pensionäri – 30,2% rahvastikust. Viimasel ajal on aktuaalne teema olnud pensionisüsteemi suutlikkus tulevikus. Statistika järgi on muretsemiseks põhjust, sest viimased kaks aastat järjest on pensionäride arv kasvanud üle 2% aastas ja nende osatähtsus rahvastikus suurenes nii 2010. kui ka 2011. aastal 0,7 protsendipunkti. 2002. aastal oli pensionäre 27,2%, 1970. aastal aga 19,1% rahvastikust. Pensionäride arvu ja koosseisu muutumist on mõjutanud rahvastiku vananemine, 1993. aastal alanud pensioniea tõstmine, pensionisüsteemi ümberkorraldus 2000. aastal ja majanduskriis.

Mullu olid 74% pensionäridest vanadus- ja 22% töövõimetuspensionärid. Kümme aastat tagasi olid vastavad näitajad 81% ja 13%. 2011. aastal lisandus 8675 uut vanadus- ja 10 370 töövõimetuspensionäri, seejuures suurenes vanaduspensionäride arv aasta jooksul 1786 ja töövõimetuspensionäride arv 7503 võrra. Tähelepanuväärne on, et kui töövõimetuspensionäride arvu järsus kasvus on nähtud otsest majanduskriisi mõju, siis kriisi möödumine kasvu ei pidurda. Ilmselt on kriis ajendanud inimesi lisisissetulekuid otsima, kuid kord juba kättevõidetud toetusest niisama lihtsalt ei loobuta. Niisugust nähtust esineb teisteski valdkondades, näiteks toimetulekutoetuste jagamisel.

Ka puudega inimeste osatähtsus rahvastikus jõudis 2011. aasta jooksul rekordilisele tasemele – 10%-ni (aasta varem 9,6%).

Aastakeskmine pension langes esimest korda sellel sajandil. Kui 2010. aasta keskmine pension oli 271,7 eurot kuus, siis 2011. aastal 270,6 eurot. Keskmine vanaduspension tõusis 304,5 eurost 305,1 euroni. Et majanduskriisi ajal jäi pensioniindeks teist aastat järjest tõstmata, siis ei saanud ka keskmine pension eriti tõusta. Langus oli tingitud ka töövõimetuspensionäride osatähtsuse kasvust – töövõimetuspension on vanaduspensionist tunduvalt madalam. 2011. aasta keskmine töövõimetuspension oli 177,1 eurot kuus.

Ravikindlustusega inimeste osatähtsus rahvastikus üha väheneb. 2011. aasta lõpu seisuga oli ravikindlustus 93%-l rahvastikust, mis on selle sajandi madalaim näitaja. Aasta varem oli ravikindlustus 93,7%-l, viimasel majanduskriisieelsel aastal ehk 2007. aastal aga 96%-l rahvastikust. Maakondadest kasvas ravikindlustatute arv vaid Harju maakonnas, et aga maakonna rahvaarv kasvas kiiremini, siis vähenes ravikindlustusega elanike osatähtsus sealgi. Enim ravikindlustatuid ongi ootuspäraselt Harju maakonnas (96,7%), vähim aga Jõgeva ja Viljandi maakonnas (vastavalt 86,1% ja 86,4%).

Haigekassa kulude analüüsist ilmneb, et kui ravikulud on püsinud enam-vähem 2008. aasta tasemel (529 miljonit eurot 2008. ja 528 miljonit eurot 2011. aastal), siis ravikindlustatutele makstud hüvitised on aasta-aastalt vähenenud (165 miljonit eurot 2008. ja 89 miljonit eurot 2011. aastal). Siiski tõi 2011. aasta kaasa järsu languse peatumise. Kui 2009. aastal vähenes haigekassa makstavate ravikindlustushüvitiste kogusumma varasema aastaga võrreldes 9% ja 2010. aastal 40%, siis

2011. aastal vaid 1,5%. Ravikindlustushüvitise maksmise juhtumeid oli 2011. aastal 30% rohkem kui aasta varem. Enim ehk 62% suurenes makstud haigushüvitiste arv, samal ajal kui hüvitatud haiguspäevade arv vähenes 15%. Sünnitushüvitise maksmise juhtude arv vähenes 9%. 2010. ja 2011. aasta on omavahel rohkem võrreldavad kui eelmised, sest 2009. aasta poole pealt jõustunud seadusemuudatus, mis vähendas haigekassa makstavaid haigushüvitisi, tekitas kaks aastat järjest ravikindlustushüvitiste näitajate suure languse.

Majanduskriisi ajal on tööturuteenuste maht aasta-aastalt jõudsalt suurenenud. 2011. aastal osaleti Töötukassa kaudu tööturuprogrammides ja kasutati Töötukassa pakutavaid tööturuteenuseid kokku ligi 74 000 korral (üks töötu võib olla osalenud ka mitmes programmis või kasutanud mitut teenust). Tööturuprogrammides osalenute osatähtsus registreeritud töötute hulgas oli 60,5%, mis on varasemate aastatega võrreldes märkimisväärselt suurem, näiteks aasta varem oli see vaid 36%. Töötukassa pakutavad tööturuteenused on ka märksa mitmekesisemad kui varem, 2011. aastal toimis üle 20 tööturuprogrammi. Kui 2010. aastal oli põhirõhk töötute palkamise soodustamisel palgatoetuste abil, siis 2011. aastal pandi enim rõhku töökoolituse pakkumisele registreeritud töötutele: mullu sai koolitust sai ligi 21 000 töötut ja töötuskoostöö koolitust ligi 12 000 inimest. Töötukassa pakub ka mitmekesisemaid nõustamisvõimalusi (karjääri-, psühholoogiline, võlanõustamine jne), mida kasutati 2011. aastal ligi 22 000 korral.

Nii töötutoetuse kui ka töötuskindlustushüvitiste saajate arv 2011. aastal vähenes. Töötutoetust sai kolmandiku võrra ja töötuskindlustushüvitisi poole vähem inimesi kui aasta varem. Hüvitisesaajate arvu vähenemine tuleneb alanevast töötuse määrast – pärast 2010. aasta I kvartalit langes töötuse määr Eestis Euroopa Liidu riikidest kõige kiiremini. Töötutoetuse saajaid oli 2011. aastal 30 622, töötuskindlustushüvitise saajaid 32 124, koondamise korral makstava kindlustushüvitise saajaid 6040 ja töödandja maksejõuetuse hüvitise saajaid 2600. Kõigi hüvitiste saajate andmete puhul ilmneb sama dünaamika: 2011. aasta näitajad on madalamad kui kahe eelneva aasta omad, mis on enam-vähem võrdsed, kuid siiski kõrgemad kriisi esimese, 2008. aasta omadest.

Ka hüvitisesaajate koosseis on muutunud. Kui 2010. aastal olid 47,5% töötuskindlustushüvitise saajatest naised ja 52,5% mehed, siis 2011. aastal oli naised juba rohkem – vastavalt 55,3% ja 44,7%. Kui tavapäraselt ongi töötuskindlustushüvitise saajate hulgas naised rohkem kui mehed, siis kriisi kõrgajal, 2009. ja 2010. aastal oli suurem just meessoost hüvitisesaajate hulk. Mehi jäi rohkem töötuks majanduskriisi alguses, naised kriisi teises pooles, kui kriis jõudis ehitusest ja tootmisest kaubandusse ja teenindusse. Et üldjuhul on naistel väiksemad palgad, siis mõjutas soolise koosseisu muutumine ka keskmise hüvitise suurust. Keskmine töötuskindlustushüvitis oli 2011. aastal 257 eurot kuus. 2010. aastal oli see 265 ja 2009. aastal 287 eurot kuus. Hüvitisesaajate vanust võrreldes selgub, et kriisi ajal satub nende sekka rohkem noori kui muidu. 2011. aastal jagunesid töötuskindlustushüvitise saajad vanuserühmade 25–34 aastat, 35–44 aastat ja 45–54 aastat vahel peaaegu võrdselt (24–25%), see-eest 2007. aastal oli 45–54-aastaste vanuserühm selgelt ülekaalukaim – 34% –, samal ajal kui 25–34-aastasteid oli töötuskindlustushüvitise saajate hulgas vaid 16%. Kokkuvõtteks võib öelda, et kriisiaastatel oli töötuskindlustushüvitiste saajate hulgas tavalisest rohkem neid, keda normaalses majandusolukorras ähvardab töötusjäämine vähem: mehed, nooremad töötajad (25–34-aastased) ja kõrgepalgalised. 2011. aastal aga muutus olukord taas tavapäraseks.

Sotsiaalkaitse kogukulutuste kasv majanduskriisi ajal jätkus. 2009. aastal suurenesid sotsiaalkaitsekulutused kümnendiku, aasta varem neljandiku võrra. Majanduskriisi tõttu suurenes vajadus sotsiaalkaitsekulutuste järele, ent vähenes võimalus neid riigi eelarvesse planeerida. Eesti riik suunas sotsiaalkaitsele 2009. aastal kokku 2,66 miljardit eurot. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta olid 1982 eurot – 173 euro võrra suuremad kui 2008. aastal.

Sotsiaalkaitse kogukulutused olid 2009. aastal 19% Eesti sisemajanduse koguproduktist (SKP). Nii kõrge pole see näitaja kunagi varem olnud. Madalaim (12%) oli see majanduskasvu ajal, aastatel 2006–2007. Et 2009. aastal oli majanduslangus ja kriisi tõttu sotsiaalkaitsekulutused kasvasid, polnud Euroopas ühtegi riiki, kelle sotsiaalkaitsekulutuste suhe SKP-sse oleks vähenenud. EL-is oli sotsiaalkaitsekulutuste osatähtsus SKP-s keskmiselt 30%. Eesti oli EL-i riikide hulgas 23. kohal. Kuni 2007. aastani eelviimasel kohal püsinud Eesti suutis 2009. aastal selja taha jätta juba neli riiki: peale Läti ja Rumeenia ka Bulgaaria ja Slovakkia. Kõige rohkem panustas sotsiaalkaitsele Taani – 33% SKP-st.

SOCIAL PROTECTION

Marve Randlepp, Yngve Rosenblad, Annika Johanson

Overview

Social protection encompasses all interventions from public or private bodies intended to relieve households or individuals of the burden of a defined set of risks or needs in case of the full or partial loss of income. The measuring of social protection expenditure gives an overview of the state's capability to take care of socially sensitive groups and to ensure its citizens' subsistence. The importance of social protection statistics became very clear in the years of the recession, as these indicators reflect the effects of the crisis on society and the extent of recovery from the crisis. The indicators for 2011 show that the crisis in social protection is passing, but the pre-crisis level has not been reached yet.

Pensions, health insurance expenditure and family benefits form the largest part of social protection expenses. The recession increased the share of unemployment benefits, while expenditure on health was reduced during the crisis. Pension costs are increasing with each year, mainly due to the demographic situation, but the economic crisis has also played a part.

In 2011 the number of pensioners in Estonia exceeded 400,000. As at 1 January 2012, there were 404,525 pensioners in Estonia, accounting for 30.2% of the population. The capacity of the pension system in the future has recently become a hot topic. According to statistics, there is reason for concern – in the last two years, the increase in the number of pensioners has exceeded 2% per year, and their share in the population has increased 0.7 percentage points both in 2010 and 2011. In 2002, the share of pensioners in the total population was 27.2% and in 1970 just 19.1%. The changes in the number and share of pensioners have been caused by population aging, the raising of retirement age since 1993, the pension system restructuring in 2000, and the economic crisis.

Old-age pensioners accounted for 74% and disability pensioners for 22% of all pensioners in 2011. Ten years ago the corresponding figures were 81% and 13%. In 2011 pension was granted to 8,675 new old-age pensioners and to 10,370 new disability pensioners, whereas the number of old-age pensioners increased by 1,786 and the number of disability pensioners by 7,503 during the year. It is noteworthy that while the economic crisis is considered to have directly contributed to the sudden increase in the number of disability pensioners, this increase has not slowed down after the end of the crisis. Obviously, the crisis motivated people to look for additional income, but once they received it, they applied for the support again after the crisis as well. A similar phenomenon occurs also in other areas, for example in case of subsistence benefits.

In 2011, the share of people with disabilities in the population also reached the highest level yet – 10% (9.6% in 2010).

In 2011, the average annual pension decreased for the first time in this century. In 2010 the average pension was 271.7 euros per month, whereas in 2011 it was 270.6 euros. At the same time, the average old-age pension increased from 304.5 euros to 305.1 euros. Due to the economic crisis, it was already the second year without a rise in the pension index. This has hindered any major increase in the average pension. The decrease was also caused by the increasing share of disability pensioners – disability pension is much lower than old-age pension (in 2011, the average disability pension was 177.1 euros per month).

Health insurance coverage continues to decline. At the end of 2011, 93% of the population was covered by health insurance which is the lowest level in this century. In 2010, coverage was 93.7%. In 2007, the last year before the crisis, coverage was 96%. Only Harju county registered an increase in the number of insured persons, but since the population of the county grew more rapidly, the health insurance coverage declined there as well. As expected, Harju county has the highest health insurance coverage among counties at 96.7%. The coverage is the lowest in Jõgeva and Viljandi counties (86.1% and 86.4% respectively).

An analysis of the expenditure of the Estonian Health Insurance Fund shows that the medical treatment expenses have remained on the level of 2008 (529 million euros in 2008 and 528 million euros in 2011), while the benefits paid to insured persons have decreased year by year (165 million euros in 2008 and 89 million euros in 2011). However, in 2011 the decline stopped. The payments of health insurance benefits decreased by 9% in 2009 (compared to 2008) and by 40% in 2010 (compared to 2009), but in 2011 the decrease was only 1.5%. There were 30% more cases of payment of health insurance benefits in 2011. The biggest increase (62%) occurred in the payments of sickness benefits, while the number of recompensable sick days decreased by 15%. The number of cases of payment of maternity benefits fell by 9%. The years 2010 and 2011 are more comparable than the previous years, because the sharp decline in the payments of health insurance benefits in 2009 and 2010 was caused by the legislative amendments enforced in the middle of 2009 which reduced the contribution of the Health Insurance Fund in the payment of sickness benefits.

The volume of labour market policy measures has increased remarkably during the years of the economic crisis. In 2011, there were approximately 74,000 participants in the active labour market measures offered by the Estonian Unemployment Insurance Fund (the number includes some double counting as one person may benefit from several measures). The share of the registered unemployed that participated in active labour market measures was 60.5%, which is remarkably higher than in the previous years. For example, this share was 36% in 2010. The range of measures offered by the Unemployment Insurance Fund has also increased. In 2011 more than 20 active labour market measures were available. In 2010 the focus was on recruitment incentives (wage subsidies), while in 2011 training was one of the primary measures – about 21,000 registered unemployed persons participated in training programmes and around 12,000 received training in job search skills. The Unemployment Insurance Fund has developed a wide array of counselling services (career counselling, psychological counselling, debt counselling, etc.), with nearly 22,000 unemployed persons using these services in 2011.

Payment of unemployment allowances and unemployment insurance benefits decreased in 2011. The number of unemployment allowance beneficiaries was a third smaller than in 2010; the number of recipients of unemployment insurance benefits was half as small. The decrease in the numbers of beneficiaries is caused by the falling unemployment rate – after the 1st quarter of 2010 Estonia experienced the most rapid decrease in the unemployment rate among European Union countries. In 2011, 30,622 persons in Estonia received unemployment allowance; 32,124 persons received unemployment insurance benefits; 6,040 persons received insurance benefit upon lay-off; and 2,600 persons received benefits upon insolvency of employer. The data on beneficiaries of all these benefits show the same dynamics: the figures for 2011 are lower than in the previous two years (2009 and 2010 had similar results), but still higher than in the first year of the crisis, 2008.

It is interesting to monitor the changes in the structure of the recipients of unemployment insurance benefits. In 2010 women made up 47.5% and men 52.5% of the total number of beneficiaries, while in 2011 the share of women (55.3%) already exceeded the share of men (44.7%). Traditionally, there have been more women than men among the recipients of unemployment benefit but the crisis peak years 2009 and 2010 were characterized by a higher share of male beneficiaries. At the beginning of the recession, more men lost their jobs; in the second stage of the crisis, more women started losing jobs as the crisis spread from construction and manufacturing to trade and the service sector. As women generally have lower wages, the changes in gender structure influenced the average amount of the benefit. The average unemployment insurance benefit in 2011 was 257 euros per month, while it had been 265 euros in 2010 and 287 euros in 2009. Comparing the beneficiaries by age, it appears that during the crisis there are more young people than usual among the benefit recipients. In 2011 the distribution between the age groups 25–34, 35–44 and 45–54 was almost equal (24 to 25%), while in 2007 the age group 45–54 was clearly the most numerous, accounting for 34%, and the age group 25–34 accounted for only 16% of the total number of unemployment benefit recipients. In conclusion, during the years of recession, there were more unemployment benefit recipients who do not have a high unemployment risk in a normal economic situation, i.e. men, younger employees (aged 25–34) and high-paid employees. The year 2011 was characterized by a return to the normal situation.

The total expenditure on social protection continued to increase during the recession. In 2009, the social protection expenditure increased by a tenth; in 2008, it increased by a quarter. The economic crisis increased the need for social protection expenditure, while the funds of the state budget were more limited. In 2009, 2.66 billion euros were placed into the Estonian social security system. The social protection expenditure per capita amounted to 1,982 euros, which is 173 euros more than in 2008.

The total expenditure on social protection accounted for 19% of Estonia's GDP in 2009. This share has never been so high before. The share was the lowest (12%) during the years of economic growth in 2006–2007. As 2009 was a year of recession and the need for social protection expenditure increased, there was no country in Europe where the share of social protection expenditure in GDP decreased. The average share of social protection expenditure in the GDP in the European Union was 30% in 2009. Estonia was in the 23rd position among EU countries. Estonia held the penultimate place until 2007, but in 2009 there were already four states – Latvia, Romania, Bulgaria and Slovakia – behind Estonia. Denmark had the highest level of social protection expenditure – 33% of the GDP.

Tabel 1. Pensionärid^a pensioniliigi järgi, 2008–2012

Table 1. Pensioners^a by type of pension, 2008–2012
(aasta alguses – at the beginning of the year)

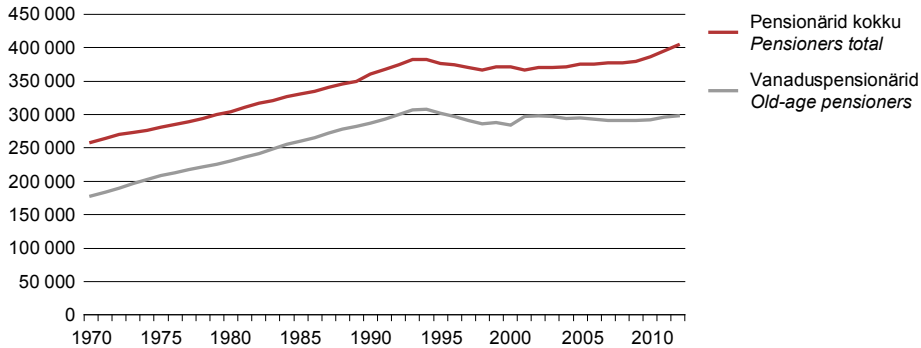
	2008	2009	2010	2011	2012	
Vanaduspensionärid	290 903	290 967	292 343	296 199	297 985	Old-age pensioners
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	13 409	14 639	16 893	19 327	20 602	persons receiving early retirement old-age pension
soodustingimustel vanaduspensioni saajad	50 774	51 948	53 347	54 055	54 948	persons receiving old-age pension under favourable conditions
Väljateenitud aastate pensioni saajad	2 772	2 683	2 632	2 568	2 555	Persons receiving pension for full length of service required
Töövõimetuspensioni saajad	67 459	70 024	76 662	82 590	90 093	Persons receiving pension for incapacity for work
töövõime kaotus 100%	8 853	9 001	9 655	9 661	9 941	100% loss of capacity for work
töövõime kaotus 80–90%	25 432	25 656	27 435	28 425	29 604	80–90% loss of capacity for work
töövõime kaotus 40–70%	33 174	35 367	39 572	44 504	50 548	40–70% loss of capacity for work
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	9 126	8 724	8 539	8 272	7 642	Families receiving survivor's pension
pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	12 247	11 554	11 309	10 828	9 953	family members receiving survivor's pension
Rahvapensioni saajad	7 227	6 708	6 154	6 120	6 250	Persons receiving national pension
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	7 740	7 088	6 456	6 355	6 428	persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension – family members)
KOKKU	377 487	379 106	386 330	395 749	404 525	TOTAL

^a Toitjakaotuspensioni (ka toitja kaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionisaajaks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse iga pereliige eraldi.

^a In case of the survivor's pension (and national pension paid in case of loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.

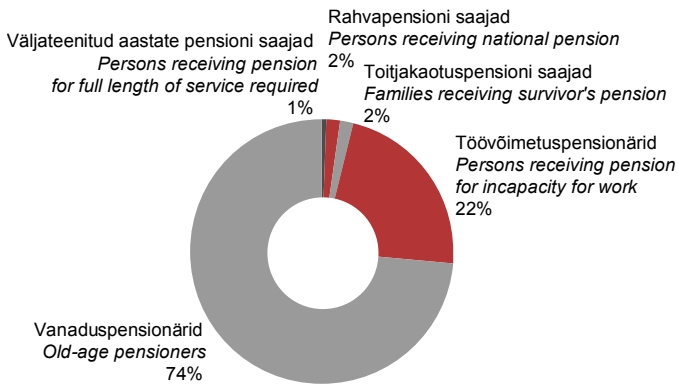
Joonis 1. Pensionärid, 1970–2012

Figure 1. Pensioners, 1970–2012
(aasta alguses – at the beginning of the year)

Joonis 2. Pensionärid pensioniliigi järgi, 1. jaanuar 2012

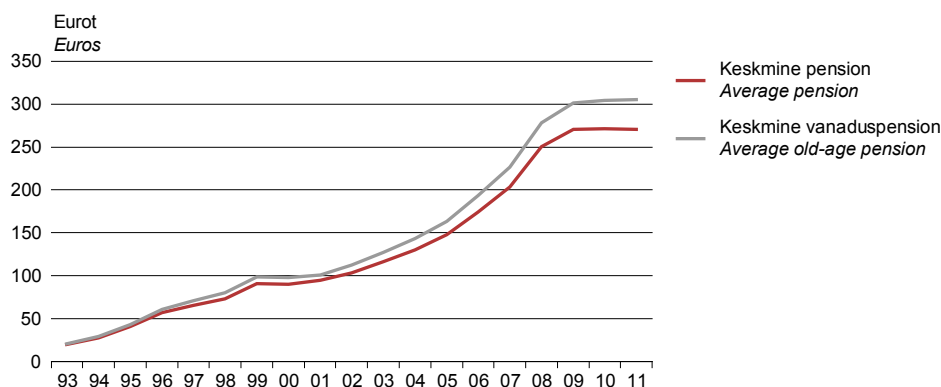
Figure 2. Pensioners by type of pension, 1 January 2012

Tabel 2. Riiklikud pensionid, 2007–2011

Table 2. State pensions, 2007–2011
(eurot – euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Keskmine kuupension	203,7	250,5	270,4	271,7	270,6	Average monthly pension
Keskmine vanaduspension	226,3	278,4	301,3	304,5	305,1	Average old-age pension
Keskmine töövõimetuspension	134,1	165,9	178,7	178,9	177,1	Average pension for incapacity for work
Keskmine toitjakaotuspension	108,4	134,0	144,9	146,1	149,4	Average survivor's pension
Keskmine rahvapension	77,2	94,1	102,3	103,0	102,7	Average national pension

Joonis 3. Keskmine pension ja vanaduspension, 1993–2011*Figure 3. Average pension and average old-age pension, 1993–2011***Tabel 3. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2008–2012***Table 3. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2008–2012 (aasta alguses – at the beginning of the year)*

Vanuserühm, sugu	2008	2009	2010	2011	2012	Age group, sex
Alla 18	9 623	8 621	7 996	7 376	6 974	Under 18
mehed	4 971	4 453	4 136	3 813	3 616	males
naised	4 652	4 168	3 860	3 563	3 358	females
18–39	22 471	22 660	24 666	26 309	27 278	18–39
mehed	11 856	12 009	13 304	14 334	14 922	males
naised	10 615	10 651	11 362	11 975	12 356	females
40–54	32 933	33 290	35 132	37 263	39 794	40–54
mehed	16 741	16 813	17 836	18 765	19 886	males
naised	16 192	16 477	17 296	18 498	19 908	females
55–59	28 618	27 908	27 964	29 224	29 895	55–59
mehed	12 067	12 192	12 640	13 344	14 000	males
naised	16 551	15 716	15 324	15 880	15 895	females
60–62	34 213	35 567	36 699	37 747	36 208	60–62
mehed	9 893	10 805	12 379	13 269	13 467	males
naised	24 320	24 762	24 320	24 478	22 741	females
63–64	22 894	23 153	25 912	29 753	31 451	63–64
mehed	9 394	9 433	10 578	12 216	13 071	males
naised	13 500	13 720	15 334	17 537	18 380	females
65–69	72 509	68 320	64 251	61 213	59 619	65–69
mehed	28 069	26 550	25 159	24 145	23 833	males
naised	44 440	41 770	39 092	37 068	35 786	females
70+	157 860	162 797	166 782	169 655	175 795	70+
mehed	46 672	48 262	49 563	50 537	53 665	males
naised	111 188	114 535	117 219	119 118	122 130	females
KOKKU	381 121	382 316	389 402	398 540	407 014	TOTAL
mehed	139 663	140 517	145 595	150 423	156 460	males
naised	241 458	241 799	243 807	248 117	250 554	females

Tabel 4. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2007–2011

Table 4. Assessment of permanent incapacity for work and disability, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Esmakordse püsiva töövõimetuse ekspertiisid	13 686	13 147	14 364	18 155	18 870	First-time examinations for permanent incapacity for work
püsivalt töövõimeetuks tunnistatud	12 201	11 856	12 973	16 804	17 339	declared permanently incapacitated for work
mehed	6 505	6 486	7 191	8 975	9 021	males
naised	5 696	5 370	5 782	7 829	8 318	females
töövõimeetus 100%	1 762	1 509	1 418	1 219	1 175	100% incapacity for work
töövõimeetus 80–90%	3 605	3 615	3 490	3 825	3 780	80–90% incapacity for work
töövõimeetus 40–70%	6 175	6 080	7 402	10 581	10 799	40–70% incapacity for work
töövõimeetus 10–30%	659	652	663	1 179	1 585	10–30% incapacity for work
ajutiselt töövõimeetuks tunnistatud	1 338	1 196	1 283	1 151	1 280	declared temporarily incapacitated for work
Püsiva töövõimetuse korduexpertiisid	33 035	33 765	37 983	38 861	38 414	Re-examinations for permanent incapacity for work
töövõimeetuks tunnistatud	32 959	33 709	37 942	38 806	38 370	declared incapacitated for work
töövõimeetus 100%	4 020	3 966	4 423	4 089	3 891	100% incapacity for work
töövõimeetus 80–90%	12 026	11 679	13 609	13 746	13 011	80–90% incapacity for work
töövõimeetus 40–70%	16 308	17 456	19 240	20 307	20 672	40–70% incapacity for work
töövõimeetus 10–30%	605	608	670	664	796	10–30% incapacity for work
tunnistatud töövõimeliseks	76	56	41	55	44	not declared incapacitated for work
Esmakordse puudega inimesed	17 200	14 828	16 569	20 544	21 869	First-time disability
mehed	7 619	6 608	8 228	9 818	10 315	males
naised	9 581	8 220	8 341	10 276	11 554	females
sügav puue	2 055	1 763	1 620	1 919	2 050	profound disability
raske puue	7 639	6 735	6 835	8 195	9 217	severe disability
keskmine puue	7 506	6 330	8 114	10 430	10 602	modest disability
Kehtiva puude raskusastmega inimesed, aasta lõpus	117 646	118 367	120 432	128 129	133 847	Disabled persons, at the end of the year
mehed	45 853	47 085	48 369	52 036	54 522	males
naised	71 793	71 282	72 063	76 093	79 325	females
alla 15-aastased	5 699	6 408	6 791	7 825	8 645	under-15-year-olds
15–24-aastased	3 772	3 986	3 881	4 124	4 143	15–24-year-olds
25–34-aastased	4 197	4 479	4 732	5 287	5 575	25–34-year-olds
35–44-aastased	5 879	6 243	6 384	7 149	7 506	35–44-year-olds
45–54-aastased	10 784	11 305	11 796	12 737	13 305	45–54-year-olds
55–62-aastased	15 014	15 769	16 471	18 316	19 397	55–62-year-olds
vähemalt 63-aastased	72 301	70 177	70 377	72 691	75 276	63 or older

Tabel 5. Ravikindlustus, 2007–2011
Table 5. Health insurance, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ravikindlustus-hüvitiste arv	945 489	931 727	582 562	394 507	512 650	Number of health insurance benefits
Ajutise töövõimetuse hüvitis	632 531	601 651	426 006	260 693	379 088	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitis	508 428	470 950	305 476	169 391	274 564	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitis	12 982	13 229	12 456	11 007	10 012	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitis	6 472	6 173	4 191	4 154	4 796	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitis	104 649	111 299	103 883	76 141	89 716	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitis	311 237	328 140	154 726	132 040	131 852	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitis	1 721	1 936	1 830	1 774	1 710	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Hüvitatud päevade arv	8 888 700	9 182 077	7 379 379	5 453 066	4 937 836	Number of recompensable days
Haigushüvitis	6 209 512	6 354 414	4 708 595	3 185 903	2 698 258	<i>Sickness benefit</i>
Sünnitushüvitis	1 676 152	1 742 868	1 676 535	1 533 010	1 395 109	<i>Maternity benefit</i>
Tööõnnetus-hüvitis	131 966	135 119	91 474	90 877	101 848	<i>Benefit for occupational accident</i>
Hooldushüvitis	871 070	949 676	902 775	643 276	742 621	<i>Care benefit</i>
Väljamaksed, tuhat eurot	134 950,5	165 475,6	151 133,5	90 400,5	89 065,4	Payments, thousand euros
Ajutise töövõimetuse hüvitis	123 148,2	152 586,1	140 867,9	81 436,4	80 770,1	<i>Benefit for temporary incapacity for work</i>
haigushüvitis	78 120,6	94 241,0	76 188,1	33 174,9	35 942,6	<i>sickness benefit</i>
sünnitushüvitis	29 367,8	37 465,6	42 260,4	36 117,8	31 139,8	<i>maternity benefit</i>
tööõnnetus-hüvitis	2 093,0	2 486,0	2 067,1	1 893,5	2 061,8	<i>benefit for occupational accident</i>
hooldushüvitis	13 566,8	18 393,5	20 352,3	10 250,2	11 625,9	<i>care benefit</i>
Hambaravihüvitis	11 399,3	12 402,4	9 834,0	8 540,3	7 854,6	<i>Adult dental care benefit</i>
Täiendav ravimihüvitis	402,9	487,1	431,7	423,9	440,7	<i>Additional benefit for medicinal products</i>
Ravikindlustatud	1 287 765	1 281 718	1 276 366	1 256 240	1 245 469	Persons covered by health insurance

Tabel 6. Toimetulekutoetused, 2007–2011
Table 6. Subsistence benefits, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Rahuldatud taotlused toimetulekupiiri tagamiseks	72 541	59 587	106 819	165 119	161 641	<i>Applications satisfied to guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	30 735	26 657	51 475	96 016	96 858	<i>to cover housing expenditure</i>
Toimetulekutoetust saanud leibkonnad	12 972	11 391	20 149	...	24 332	<i>Households receiving subsistence benefit</i>
leibkonnaliikmed	22 901	19 825	38 122	...	44 647	<i>household members</i>
Leibkonna keskmine toetuskordade arv	5,6	5,2	5,3	...	6,6	<i>Average number of times the benefit was received</i>
Makstud toetused, tuhat eurot	8 752,9	7 745,1	11 995,8	20 604,3	23 900,8	Benefits paid, thousand euros
Toimetulekupiiri tagamiseks	6 084,8	5 703,5	11 375,1	20 448,0	23 757,4	<i>To guarantee the minimum subsistence level</i>
eluasemekulude katteks	1 110,4	1 175,5	2 647,9	5 843,9	6 626,1	<i>to cover housing expenditure</i>
Täiendav toimetulekutoetus	2 668,0	2 041,6	620,7	156,4	143,5	<i>Supplementary subsistence benefit</i>

Tabel 7. Sotsiaalkindlustustoetused, 2007–2011

Table 7. Social security benefits, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						Recipients of benefits in a year / at end-year
Peretoetused	608 585	536 925	361 073	356 516	351 690	Family benefits
lapse sünnitoetus	15 624	16 070	15 930	15 724	15 361	childbirth allowance
lapsetoetus	270 087	265 418	261 443	258 695	255 522	child allowance
vanemahüvitis	14 011	19 408	19 668	19 768	19 004	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	120 907	121 282	127 138	131 546	136 262	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	5 538	5 745	6 416	7 262	8 093	disabled child allowance
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	110 495	110 665	115 532	120 241	124 181	disability allowance for a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused	109 414	136 451	95 460	81 295	84 531	Other social benefits
Väljamaksed, tuhat eurot						Payments, thousand euros
Peretoetused	178 350,1	228 622,4	254 083,0	274 388,9	272 105,3	Family benefits
lapse sünnitoetus	4 993,5	5 135,9	5 090,6	5 024,7	4 911,8	childbirth allowance
lapsetoetus	67 732,5	71 917,7	70 824,5	70 016,4	68 920,0	child allowance
vanema- hüvitis	71 142,7	119 316,8	152 703,3	174 007,6	173 293,3	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	38 253,3	42 325,2	45 769,6	50 297,8	54 000,7	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	5 381,0	5 572,5	5 997,9	6 662,5	7 391,3	disabled child allowance
vähemalt 16-aastase puudega inimese toetus	32 037,7	35 896,9	39 175,5	43 099,2	46 080,0	disability allowance for a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused ^a	12 659,3	21 239,2	31 944,6	29 995,8	34 193,6	Other social benefits ^a

^a Muude sotsiaaltoetuste summa hüppeline kasv on tingitud uue toetuse – psüühilise erivajadusega inimeste hoolekanne – lisandumisest 2008. aastal.

^a The sudden increase in the sum of other social benefits has been caused by the addition of a new type of benefit in 2008: the welfare of people with special mental needs.

Tabel 8. Sotsiaalteenused, 2007–2011

Table 8. Social services, 2007–2011

(aasta lõpus – at the end of the year)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Asenduskoduteenuse osutajad	39	35	36	37	33	Providers of substitute home service
Asenduskoduteenuse kasutajad ^a	1 493	1 322	1 284	1 214	1 167	Users of substitute home service ^a
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihoolekandeteenused)	118	120	122	129	131	Welfare service to adults (excl. special care services)
Erihoolekandeteenuste osutajad ^b	90	91	96	93	99	Special care services ^b
Hooldamisteenuse kasutajad	9 368	9 731	9 781	10 151	10 428	Users of welfare service to adults
täiskasvanute hooldamise teenus	4 970	5 182	5 126	5 485	5 769	welfare service to adults (excl. special care services)
erihoolekandeteenus	4 398	4 549	4 655	4 666	4 659	special care services

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^b Enne 2009. aastat – psüühilise erivajadusega inimeste hoolekandeteenuse osutajad.

^a The 2010 data have been revised.

^b Before 2009 – providers of welfare service to adults with special mental needs.

Tabel 9. Varjupaigategenuse kasutajad varjupaika pöördumise põhjuse järgi, 2007–2011
Table 9. Persons using shelter service by reason for staying at a shelter, 2007–2011

Põhjus	Teenuse kasutajate arv Number of service users					Reason
	2007	2008	2009	2010	2011	
Vägivald	383	491	443	636	535	Violence
Hulkurlus	243	251	193	226	215	Vagrancy
Kodune hoolimatus	261	194	142	160	185	Negligence at home
Alkoholi kuritarvitamine	341	813 ^a	776	752	794	Abuse of alcohol
Narkootikumide kuritarvitamine	139	120	103	103	122	Drug abuse
Elukoha puudumine	631	970	865	830	806	Lack of place of residence
Kinnipidamiskohast vabanemine ^b	464	64	64	98	62	Release from prison ^b
Muu/teadmata	388	377	400	424	360	Other/unknown
KOKKU	2 850	3 280	2 986	3 229	3 079	TOTAL

^a Teenuse kasutajate arv kasvas Tallinnas avatud uutes sotsiaalmajutusüksustes viibinute arvelt.

^b Alates 2008. aastast kajastatakse ainult varjupaigategenuse kasutajate arvu (varem ka rehabilitatsiooniteenuse kasutajaid).

^a The number of service users increased on account of persons staying in new social housing units opened in Tallinn.

^b Starting from 2008, the data reflect only users of shelter service (in previous years the data included users of rehabilitation service).

Tabel 10. Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2007–2011

Table 10. Children without parental care and in need of assistance, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Aasta alguses arvel	1 319	1 984	2 738	3 334	3 904	Registered at the beginning of the year
poisid	742	1 087	1 507	1 836	2 177	boys
tüdrukud	577	897	1 231	1 498	1 727	girls
0–2-aastased	87	174	270	312	317	0–2-year-olds
poisid	46	92	142	154	172	boys
tüdrukud	41	82	128	158	145	girls
Aasta jooksul arvele võetud ^a	1 529	1 732	2 184	2 054	2 573	Registered during the year ^a
poisid	799	921	1 194	1 114	1 455	boys
tüdrukud	730	811	990	940	1 118	girls
0–2-aastased	258	303	311	327	324	0–2-year-olds
poisid	124	173	154	181	175	boys
tüdrukud	134	130	157	146	149	girls
Arvel olevatest paigutatud	543	585	664	460	453	Registered children who were placed into social welfare institutions
poisid	271	282	354	232	216	boys
tüdrukud	272	303	310	228	237	girls
perisesele asendushooldusele ^a	198	244	266	210	134	to foster families ^a
poisid	84	122	139	96	59	boys
tüdrukud	105	122	127	114	75	girls
bioloogilisse perekonda	91	75	53	57	98	to biological families
poisid	56	38	20	26	50	boys
tüdrukud	35	37	33	31	48	girls
asenduskodusse	178	163	168	139	142	to the substitute home
poisid	87	78	97	85	70	boys
tüdrukud	91	85	71	54	72	girls
varjupaika	85	103	177	54	79	to shelter
poisid	44	44	98	25	37	boys
tüdrukud	41	59	79	29	42	girls

^a Perisene asendushooldus on perekonnas hooldamine, eestkoste või lapsendamine.

^a The term 'to foster families' refers to foster care, guardianship or adoption.

Tabel 11. Töötuskindlustus, 2008–2011
Table 11. Unemployment insurance, 2008–2011

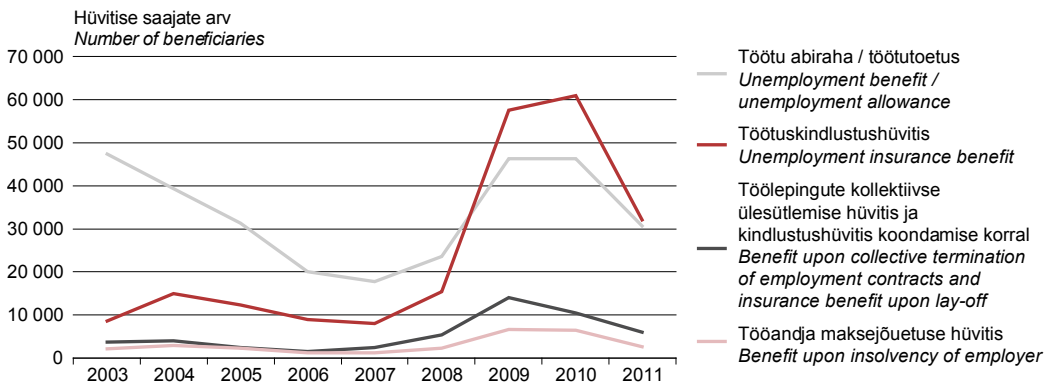
	Saajate arv <i>Number of recipients</i>				Keskmine hüvitis, eurot <i>Average amount of benefit, euros</i>				
	2008	2009	2010 ^a	2011	2008	2009	2010 ^a	2011	
Töötuskindlustus-hüvitis	15 402	57 617	61 012	32 124	231	287	265	257	<i>Unemployment insurance benefit</i>
mehed	6 559	30 999	32 046	14 371	285	334	304	299	<i>males</i>
naised	8 843	26 618	28 966	17 753	193	230	221	223	<i>females</i>
Töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitis	5 343	8 489	901	894	<i>Benefit upon collective termination of employment contracts</i>
mehed	2 188	3 606	1 063	1 083	<i>males</i>
naised	3 155	4 883	789	754	<i>females</i>
Kindlustushüvitis koondamise korral ^b	..	5 572	10 523	6 040	..	1 142	1 130	1 159	<i>Insurance benefit upon lay-off^b</i>
mehed	..	2 555	4 605	2 264	..	1 353	1 327	1 356	<i>males</i>
naised	..	3 017	5 918	3 776	..	975	977	1 041	<i>females</i>
Tööandja maksejõuetuse hüvitis	2 292	6 660	6 432	2 600	1 889	2 026	1 709	1 751	<i>Benefit upon insolvency of employer</i>
mehed	1 277	3 633	3 427	1 547	2 114	2 258	1 921	1 904	<i>males</i>
naised	1 013	3 027	3 005	1 053	1 605	1 747	1 467	1 526	<i>females</i>

^a Andmeid on korrigeeritud.

^b Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

^a The data have been revised.

^b Since 1 July 2009 the insurance benefit upon lay-off is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts.

Joonis 4. Töö sotsiaalne kaitse, 2003–2011
Figure 4. Social protection for the unemployed, 2003–2011

Tabel 12. Tööturumeetmed, 2007–2011

Table 12. Labour market measures, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Aasta jooksul arvel olnud töötud	36 556	55 863	136 112	155 927	122 117	Registered unemployed persons during the year
Töötutoetuse saajad ^a	17 769	23 569	46 376	46 361	30 622	Recipients of unemployment allowance ^a
Töötutoetuse saajaid keskmiselt kuus ^a	5 636	6 872	18 377	15 659	10 307	Average number of recipients of unemployment allowance per month ^a
Tööturuteenuste kasutajad	Users of active labour market measures					
Töökoolitus	5 719	5 604	15 812	9 706	20 958	Labour market training
Tööotsingukoolitus	1 341	948	2 403	7 207	11 660	Job search training
Karjäärinõustamine	10 326	12 046	23 916	19 018	19 299	Career counselling
Psühholoogiline nõustamine	..	305	978	725	1 389	Psychological counselling
Palgatoetus	211	116	194	10 885	9 835	Wage subsidy
Ettevõtluse alustamise toetus	140	162	495	678	498	Business start-up subsidy
Avalik töö	832	592	1 561	1 342	1 090	Public work
Tööpraktika	945	782	1 722	3 769	2 801	Work practice
Tööharjutus	1 324	862	1 528	1 003	1 305	Coaching for working life
Tööklubi	..	-	225	995	2 716	Job club
Töövestlusel abistamise teenus	28	11	2	4	13	Communication support at interviews
Sotsiaalne rehabilitatsioon	..	21	67	23	114	Social rehabilitation
Töökoha kohandamine	2	3	-	1	1	Adaptation of premises and equipment
Tehnilise abivahendi andmine	3	7	2	6	7	Working with special aids and equipment
Tugiisikuga töötamine	30	25	10	15	25	Working with support person
Muu teenus	..	2	21	289	2 164	Other measure
Tööturuteenustele ja -toetustele tehtud kulutused, tuhat eurot	Expenditure on labour market measures and supports, thousand euros					
Tööturuteenustele tehtud kulutused	14 425	17 932	32 238	32 788	36 631	Expenditure on active labour market measures
Töötutoetuse väljamaksed	3 344	4 226	11 809	10 169	6 513	Unemployment allowance payments

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The 2010 data have been revised.

Tabel 13. Registreeritud tööõnnetustes kannatanud soo ja vanuse järgi, 2009–2011

Table 13. Persons having suffered in registered accidents at work by sex and age, 2009–2011

	Tööõnnetused Accidents at work			Surmaga lõppenud tööõnnetused Fatal accidents at work			
	2009	2010 ^a	2011	2009	2010	2011	
Kannatanud kokku	2 939	3 215	3 741	19	17	19	TOTAL
Mehed	1 857	2 063	2 413	19	16	19	Males
Naised	1 082	1 152	1 328	-	1	0	Females
Alla 18-aastased	5	6	5	-	-	1	Under-18-year-olds
18–24-aastased	508	568	679	1	2	-	18–24-year-olds
25–34-aastased	695	748	928	5	1	9	25–34-year-olds
35–44-aastased	547	649	771	3	1	5	35–44-year-olds
45–54-aastased	649	681	702	3	9	3	45–54-year-olds
55–64-aastased	462	494	566	6	4	-	55–64-year-olds
Vähemalt 65-aastased	73	69	90	1	-	1	Over-65-year-olds

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The 2010 data have been revised.

Tabel 14. Registreeritud tööõnnetused ettevõtte tegevusala järgi, 2007–2011
Table 14. Registered accidents at work by economic activity of enterprise, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010 ^a	2011	
KOKKU						TOTAL
Tööõnnetused	3 723	4 075	2 939	3 215	3 741	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	568,1	620,7	493,3	563,1	614,2	Per 100,000 employed persons
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük						Agriculture, forestry and fishing
Tööõnnetused	189	189	144	150	164	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	623,8	747,0	600,0	622,4	609,7	Per 100,000 employed persons
Mäetööstus						Mining and quarrying
Tööõnnetused	54	43	40	31	37	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	981,8	716,7	625,0	449,3	606,6	Per 100,000 employed persons
Töötlev tööstus						Manufacturing
Tööõnnetused	1 488	1 470	926	1 037	1 205	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	1 134,1	1 088,9	813,7	956,6	995,9	Per 100,000 employed persons
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus						Electricity, gas and water supply
Tööõnnetused	48	66	47	55	43	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	444,4	628,6	465,3	500,0	355,4	Per 100,000 employed persons
Ehitus						Construction
Tööõnnetused	428	479	262	272	293	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	521,3	591,4	449,4	567,8	496,6	Per 100,000 employed persons
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont						Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
Tööõnnetused	375	404	279	313	360	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	431,5	436,8	335,3	391,3	442,8	Per 100,000 employed persons
Majutus ja tootlustus						Accommodation and food service activities
Tööõnnetused	70	131	116	113	146	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	313,9	555,1	577,1	582,5	760,4	Per 100,000 employed persons
Veondus ja laondus						Transportation and storage
Tööõnnetused	282	294	237	252	319	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	533,1	589,2	476,9	578,0	660,5	Per 100,000 employed persons
Info ja side						Information and communication
Tööõnnetused	10	17	15	11	19	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	73,5	111,1	104,9	88,7	113,8	Per 100,000 employed persons
Finantsvahendus, kinnisvara						Financial, insurance and real estate activities
Tööõnnetused	37	56	27	37	45	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	192,7	271,8	131,1	189,7	218,4	Per 100,000 employed persons
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus						Professional, scientific and technical activities
Tööõnnetused	87	127	27	32	30	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	494,3	619,5	131,7	150,9	128,8	Per 100,000 employed persons
Haldus- ja abitegevused						Administrative and support service activities
Tööõnnetused	89	97	181	209	279	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	489,0	560,7	1 077,4	1 105,8	1 631,6	Per 100,000 employed persons
Avalik haldus, riigikaitse, sotsiaalkindlustus						Public administration, defence, social security
Tööõnnetused	320	373	334	368	425	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	816,3	971,4	910,1	910,9	1 054,6	Per 100,000 employed persons
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne						Education, human health and social work activities
Tööõnnetused	181	234	216	231	273	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	198,5	257,1	226,2	254,7	294,5	Per 100,000 employed persons
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg						Arts, entertainment and recreation
Tööõnnetused	48	65	73	76	73	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	271,2	439,2	514,1	517,0	510,5	Per 100,000 employed persons
Muud teenindavad tegevused						Other service activities
Tööõnnetused	17	30	15	28	30	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	101,2	202,7	130,4	235,3	291,3	Per 100,000 employed persons

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The 2010 data have been revised.

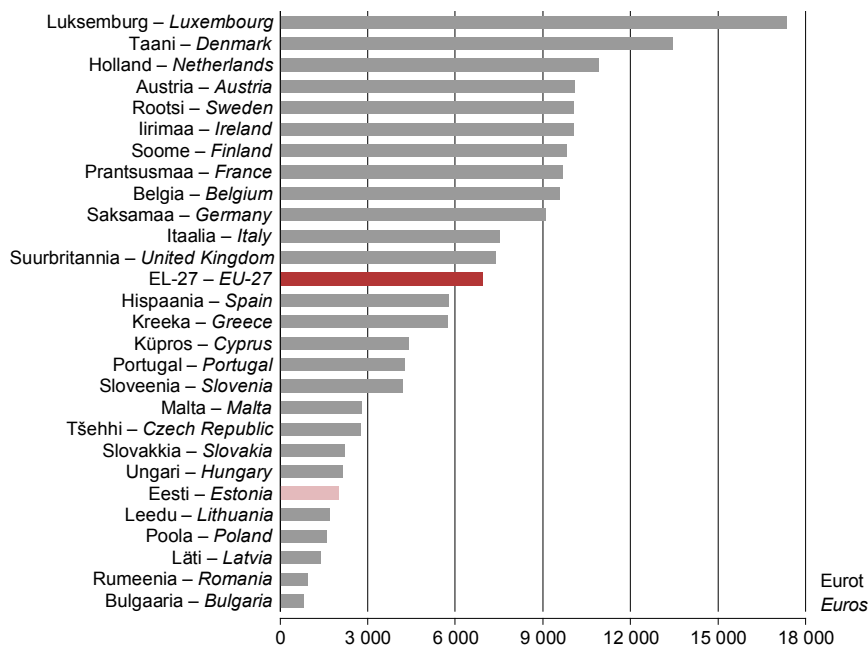
Tabel 15. Sotsiaalkaitse kogukulutused kululiigi järgi, 2005–2009

Table 15. Total expenditure on social protection by type of expenditure, 2005–2009
(miljonit eurot – million euros)

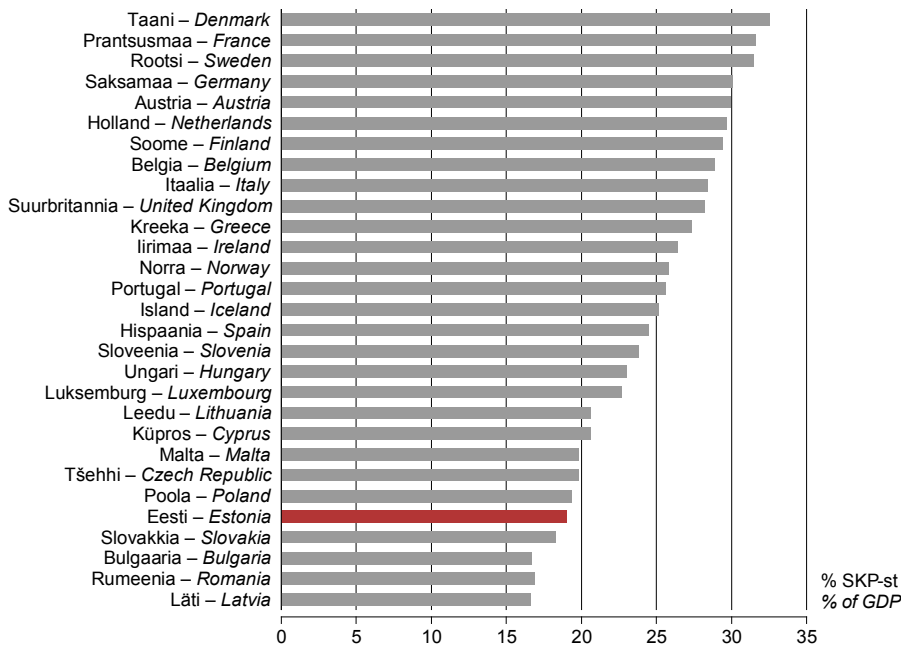
	2005	2006	2007	2008	2009	
Sotsiaalhüvitised	1 383,41	1 601,75	1 922,47	2 396,37	2 625,89	Social benefits
haigus, tervishoid	441,87	500,51	642,03	776,02	744,74	sickness, health care
puue, töövõimetus	129,83	152,00	179,33	236,07	260,96	disability
vanadus	596,77	710,60	826,06	1 013,47	1 099,97	old age
toitja kaotus	11,84	13,69	15,35	17,89	16,92	survivor
pere ja lapsed	168,09	194,57	222,37	287,87	313,23	family, children
töötus	18,29	14,45	22,22	49,18	169,32	unemployment
eluase	3,22	5,31	3,41	3,64	4,81	housing
sotsiaalne tõrjutus	13,49	10,62	11,71	12,23	15,94	social exclusion
Halduskulud	20,56	22,05	23,41	28,36	30,15	Administration costs
KOKKU	1 403,97	1 623,81	1 945,88	2 424,73	2 656,04	TOTAL

Joonis 5. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2009

Figure 5. Total expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 6. Sotsiaalkaitse kogukulutuste osatähtsus SKP-s, 2009*Figure 6. Share of total social protection expenditure in the GDP, 2009*

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Andmed töötuskindlustuse, registreeritud töötute ja tööturumeetmete kohta tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustuse andmed Haigekassast, sotsiaalteenuste ning vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste andmed Sotsiaalministeeriumist, tööõnnetuste andmed Tööinspektsioonilt ning ülejäänud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Kasutatud on nii registri- kui ka neid andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenuste osutajad. Sotsiaalse kaitse statistika on otseselt seotud seadusemuudatustega: näitarvud muutuvad koos seaduste uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimisel arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea tõstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniiga tõsta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2011. aastal jõudsid pensioniikka naised, kel vanuseks 61 aastat ja 6 kuud.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütleamise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et andmed kajastavad vaid registreeritud tööõnnetusi, mis, eriti kergemate tööõnnetuste puhul, jääb alla tegelikult toimunud tööõnnetuste arvule.

Ravikindlustushüvitiste andmed sisaldavad vaid Haigekassa makstavaid hüvitisi. Ravikindlustuse näitajaid on mõjutanud seadusemuudatus, mille kohaselt alates 1. juulist 2009 maksab Haigekassa hüvitist alates haigestumise või vigastuse üheksandast päevast (varem alates teisest päevast). Haigestumise neljandast kuni kaheksanda päevani maksab haigushüvitist tööandja; teise ja kolmanda päeva eest hüvitist ei maksta. Alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata enam hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest.

1. aprillil 2010 mindi üle uuele sotsiaaltoetuste ja -teenuste andmeregistrile (STAR). Ülemineku tõttu ei ole toimetulekutoetust saanud leibkondade arv 2010. aasta kohta tervikuna kättesaadav.

Sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtse sotsiaalse kaitse statistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitja kaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluase; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitsus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Social protection statistics are based on administrative data sources. The source for data on unemployment insurance, registered unemployed persons and labour market measures is the Estonian Unemployment Insurance Fund. The Estonian Health Insurance Fund provides data on health insurance; the Ministry of Social Affairs provides data on social services and children without parental care and in need of assistance; the Labour Inspectorate provides data on accidents at work, and the rest of the data are provided by the Social Insurance Board. Statistics Estonia uses registry data as well as data received from local governments or providers of social services. The social protection statistics are directly influenced by legislative amendments, and therefore statistical indicators change due to amended legislation. This should be taken into account while analysing the statistics.

The number of pensioners has been influenced by the raising of the pensionable age to 63 in 1998. To achieve this goal, the pensionable age was to be raised by half a year at a time. While men reached the pensionable age of 63 years already in 2001, the transition period is still in progress for women. In 2011, women aged 61 years and 6 months reached the pensionable age.

The payment of benefits upon the collective termination of employment contracts was terminated from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Data on accidents at work cover only registered accidents, and therefore the data on less serious accidents are underestimated.

Data on health insurance benefits include only benefits paid by the Health Insurance Fund. The health insurance indicators have been influenced by a legislative amendment whereby, starting 1 July 2009, the Health Insurance Fund pays compensation for temporary incapacity for work starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. The employer pays a sickness benefit for the 4th to 8th day of the insured person's illness; no benefit is paid for the 2nd and 3rd day. Starting from 1 January 2009, a large share of adults covered by health insurance no longer have a right to the dental care benefit.

The new register for data on social benefits and services (STAR) was adopted on 1 April 2010. Due to the transition, there are no comprehensive data available on the number of households that received subsistence benefits in 2010.

The European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS), developed by Eurostat, is used to collect data on social protection expenditure. In accounting, the social protection expenditure is broken down into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified), and also into seven schemes or financing sources (Health Insurance Fund; Social Insurance Fund; Labour Market Board (until 30 April 2009); Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for transfer of data to Eurostat is 30 June of the year N+2.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti piirkondlik areng. 2011. Regional Development in Estonia. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Eurostati sotsiaakaitsestatistika andmebaas

Eurostat social protection statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/database

ESSPROS-i käsiraamat

ESSPROS manual

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-11-014

TÖÖTURG

Ülle Pettai

Ülevaade

2008. aastal alanud ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu on Eesti tööturul toimunud suured muutused. Alates 2001. aastast pidevalt suurenenud tööhõive vähenes 2009. ja 2010. aastal järsult, langesdes kümne aasta tagusele ehk eelmise majanduskriisi aegsele tasemele. 2011. aastal olukord tööturul paranes.

Rahvastiku majanduslik aktiivsus tõusis kümnendi kõrgeimale tasemele. 2011. aastal oli 15–74-aastaste Eesti elanike hulgas majanduslikult aktiivseid 696 000, neist hõivatuid 609 000 ja töötuid 87 000. Majanduslikult mitteaktiivseid oli 334 000. Majanduskriisi mõjutas oluliselt tööhõivet ja töötuse näitajaid, kuid rahvastiku majanduslikku aktiivsust suhteliselt vähe. Tööjõus osalemise määr vähenes kahe aastaga vaid 0,2 protsendipunkti. 2011. aastal kasvas rahvastiku majanduslik aktiivsus taas märkimisväärselt – tööjõus osalemise määr tõusis 67,6%-ni, seda eelkõige pensioniealiste ja õpingute tõttu mitteaktiivsete arvu vähenemise tõttu. Õppijate arv on kahanenud õppimisealiste noorte arvu vähenemise tõttu. Samuti on tänu majanduse taastumisele üliõpilastel tekkinud rohkem võimalusi õpingute kõrvalt töötada ja pensioniealistel töötamist jätkata või leida sobiv töö.

Tööhõive kasvas hüppeliselt. Pärast kaks aastat kestnud langust oli 2011. aasta esimene kord, kui hõive jälle kasvas. Hõivatute arv kasvas aastaga 6,7% – 609 000-ni. See on viimase kümnendi kiireim hõivekasv, ületades ka 2006. aasta oma, kui tänu kiirele majanduskasvule suurenes hõivatute arv varasema aastaga võrreldes 6,4%. 2011. aastal mõjutas hõive kasvu kõige rohkem töötleva tööstuse, ehituse, veonduse ja laonduse, info ja side ning põllumajanduse tegevusalal hõivatute arvu suurenemine.

Et majanduskriisi ajal vähenes hõive enam nendel tegevusaladel, kus töötab mehi suhteliselt rohkem kui naisi, kahanes hõivatud meeste arv naiste omast rohkem. Seetõttu oli 2009. ja 2010. aastal töötavaid naisi 20 000 võrra rohkem kui töötavaid mehi. 2011. aastal paranes meeste olukord tööturul olulisel määral, kuid töötavaid mehi oli töötavatest naistest siiski vähem – vastavalt 301 000 ja 308 000.

Eesti naiste tööhõive on üks Euroopa Liidu suuremaid. Eurostati andmetel on 20–64-aastaste Eesti naiste tööhõive määr Euroopa Liidu (EL) keskmisest kõrgem olnud kogu viimase kümnendi, sealhulgas ka aastatel 2009–2010, kui Eesti naiste tööhõive vähenes EL-i keskmisest palju kiiremini. 2011. aastal naiste tööhõive kasvas nii Eestis kui ka EL-is keskmiselt, kuid Eestis oli kasv suurem.

Erinevalt naistest oli Eesti meeste tööhõive määr EL-i keskmisest kõrgem ainult majandusbuumi ajal, aastatel 2006–2008. Järgmisel kahel aastal langes meeste tööhõive määr nii Eestis kui ka EL-is keskmiselt. EL-i keskmine meeste tööhõive määr langes ka 2011. aastal, samal ajal kui Eestis meeste olukord tööturul juba paranes. Siiski oli Eesti meeste tööhõive määr ka 2011. aastal EL-i keskmisest madalam.

Euroopa tööhõivestrateegias on püstitatud eesmärk tõsta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Eestis oli see juba kõrgem aastatel 2006–2008, kuid viimased kolm aastat on olnud taas madalam, sealhulgas 2011. aastal 70,1%.

Majanduskriisi tõttu kahanenud sekundaarsektori osatähtsus tööhõives kasvas taas. Majanduskriisi mõjutas enim töötlevat tööstust ja ehitust, mistõttu aastatel 2007–2008 suurenenud sekundaarsektori osatähtsus vähenes aastatel 2009–2010 35%-st 31%-ni. Et 2011. aastal hõive neil tegevusaladel taas kasvas, suurenes ka sekundaarsektori osatähtsus – 32,5%-ni. Tertsiaarsektori osatähtsus, mis 2010. aastal oli 65%, vähenes 2011. aastal 63%-ni. Primaarsektori osatähtsus, mis aastatel 2001–2008 järjest vähenes ja oli 2008. aastal alla 4%, on viimase kolme aasta jooksul veidi kasvanud ning oli mullu 4,4%.

Aastatel 2009 ja 2010 vähenes hõive täisajaga töötajate arvu kahanemise tõttu. Osaajaga töötajate arv kasvas 2009. aastal varasema aastaga võrreldes 16 000 võrra – 63 000-ni. 2010. aastal jäi nende arv samaks. 2011. aastal osaajaga töötajate arv veidi suurenes (64 500), kuid osatähtsus hõivatute hulgas jäi samaks mis kahel varasemal aastal. Aastatel 2004–2008 tegi osaajaga tööd 7–8% hõivatuid, aastatel 2009–2011 aga 11%. 2009. aastal kasvas märkimisväärselt tellimuste või

töö vähesuse tõttu lühema tööajaga hõivatute (nn vaeghõivatud) arv: osaajaga töötajate seas oli vaeghõivatuid 13 000 ehk ligi kolm korda rohkem kui aasta varem. 2010. ja 2011. aastal vaeghõivatute arv veidi vähenes.

Viimase kahe aasta jooksul on märkimisväärselt kasvanud ajutise tööga (tähtajaline töö, hooajatöö, juhutöö jm) hõivatute arv. Kui 2009. aastal oli ajutise tööga hõivatuid 16 000, siis 2010. aastal 20 000 ja 2011. aastal 27 000 ehk 4,4% kõigist hõivatutest. Iga kolmas ajutise tööga hõivatatu sooviks siiski pidevat (alalist) tööd. Ajutise tööga hõivatute hulgas on rohkem mehi. Kui ajutiselt töötavate naiste seas on meestest suhteliselt rohkem neid, kes on oma tööga rahul, siis meeste hulgas on suhteliselt rohkem neid, kes teevad ajutist tööd seepärast, et ei ole alalist tööd leidnud.

Töötus oli viimase kolme aasta väiksem. Aastatel 2001–2008 vähenes töötuse määr 14%-st 4%-ni. 2008. aasta teisel poolel hakkas töötuse määr kiirelt tõusma ja jõudis 2010. aasta I kvartalis ligi 20%-ni. Töötute arv oli rekordiline – 137 000. 2010. aasta II kvartalis hakkas töötute arv küll vähenema, kuid aasta keskmine töötute arv oli siiski Eesti taasiseseisvusaja suurim – 116 000. 2011. aastal töötute arv vähenes – 87 000-ni – ja oli väiksem ka 2009. aasta omast.

Kolm aastat tagasi hakkas eriti kiiresti suurenema meeste töötus ja 2009. aastal olid ligi kaks kolmandikku töötutest mehed. Alates 2010. aastast on üldine töötuse määr langenud just meeste töötuse vähenemise tõttu ning meeste ja naiste töötuse määra erinevus on taas väiksem. Kui 2009. aastal oli meeste töötuse määr 16,9% ja naiste omast 6,3 protsendipunkti kõrgem, siis 2010. aastal vähenes vahe 5,2 protsendipunktini ja 2011. aastal 1,3 protsendipunktini. Meeste töötuse määr oli 2011. aastal 13,1% ja naiste oma 11,8%.

Majanduskriisi ajal kasvas nii madalama kui ka kõrgema haridustasemega inimeste töötus. 2011. aastal olukord tööturul paranes, kuid neil, kel haridust vähem, oli siiski märksa raskem tööd leida kui teistel. Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega tööjõud olid 2011. aastal töötud 26,2% (aasta varem 30,9%), seega oli nende töötuse määr üldisest töötuse määrast üle kahe korra kõrgem. Märksa rohkem vähenes aastaga kesk- või kutseharidusega inimeste töötuse määr – 19,3%-st 12,8%-ni. Kõrg- ja kraadiharidusega inimeste töötuse määr oli 2011. aastal endiselt madalaim –7,6%.

Viimased kolm aastat on töötus Eestis olnud suurem kui EL-is keskmiselt. Eurostati andmetel oli EL-i keskmine töötuse määr 2011. aastal samal tasemel nagu 2010. aastal (9,7%), Eestis aga 12,5% ehk 4,4 protsendipunkti madalam kui aasta varem. Et Eestis vähenes tööpuudus teistest EL-i riikidest kiiremini, siis riikide töötuse määra pingereas Eesti koht paranes. Kui 2010. aastal oli töötuse määr Eestis omast suurem ainult Hispaanias, Lätis ja Leedus, siis 2011. aastal oli selliseid riike seitse (Hispaania, Läti, Leedu, Kreeka, Iirimaa, Slovakkia ja Portugal).

Vanuserühmiti vähenes töötus kõige rohkem noorte hulgas. Kui 2010. aastal oli 15–24-aastaste töötuse määr Eestis 33% ja EL-i keskmisest 12 protsendipunkti kõrgem, siis 2011. aastal vähenes noorte töötuse määr Eestis 22%-ni ja oli EL-i keskmisest vaid üks protsendipunkt kõrgem.

Majanduskriis süvendas pikaajalist töötust, tööotsingutest loobumist ja majandusliku toimetuleku raskusi. 2009. ja 2010. aastal kasvas hoogsalt pikaajaliste töötute arv. Kui 2008. aastal oli aasta või kauem tööd otsinud 12 000 töötut, siis 2009. aastal 26 000 ja 2010. aastal 53 000. Mullu pikaajaliste töötute arv veidi vähenes (49 000), kuid nende osatähtsus töötute hulgas kasvas endiselt. Kui 2010. aastal oli aasta või kauem töötada olnud 45% töötutest, siis 2011. aastal 57%.

Koos pikaajalise töötuse kasvuga on süvenenud ka tööotsingutest loobumine. Kui aastatel 2002–2004 püsis heitunute arv 18 000 juures, siis 2008. aastaks vähenes see 5500-ni. 2009. aastal kasvas nende arv taas – 9000-ni. 2010. aastal jäi heitunute arv varasema aastaga võrreldes samale tasemele, 2011. aastal aga kasvas 10 000-ni.

Aastatel 2009 ja 2010 inimeste majanduslik toimetulek halvenes ning pikaajalise töötuse süvenemise tõttu ei paranenud see märkimisväärselt ka 2011. aastal. Nii 2010. kui ka 2011. aastal hindas oma toimetulekut rahuldavaks 47% 15–74-aastastest. Mõningates raskustes oli neist 2011. aastal 36% ja suurtes raskustes 17% (2010. aastal vastavalt 35% ja 18%).

LABOUR MARKET

Ülle Pettai

Overview

Due to the global economic crisis, which started in 2008, the situation on the Estonian labour market changed remarkably. Employment, which had been steadily increasing since 2001, decreased rapidly in 2009 and 2010 and dropped to the level of ten years before, i.e. to the level of the previous economic crisis. In 2011 the situation on the labour market improved.

The economic activity of the population rose to the highest level of the last decade. In 2011, 696,000 persons aged 15–74 were economically active; 609,000 of them were employed and 87,000 were unemployed. The economically inactive population numbered 334,000. The economic crisis had a significant impact on the employment and unemployment indicators, but a relatively small impact on the economic activity of the population. The labour force participation rate decreased only 0.2 percentage points over two years. And in 2011 the economic activity of the population increased remarkably again – the labour force participation rate rose to 67.6%, mainly due to the decreasing number of pension-aged persons and persons inactive due to studies. The number of students has decreased, since the number of young people in studying age is falling. Also, there are more possibilities for students to work and study at the same time and for pension-aged people to continue working or find a suitable job on the labour market, because the economy is recovering.

Employment increased substantially. After two years of decrease in employment, 2011 was the first year that employment increased again. The number of employed persons grew by 6.7% in a year – to 609,000 persons. This is the biggest growth in employment in the last decade, being even bigger than in 2006 when, in the conditions of rapid economic growth, the number of employed persons grew by 6.4% compared to year earlier. In 2011 the growth in employment was most of all influenced by an increased number of persons employed in manufacturing, construction, transportation and storage, information and communication, and agriculture.

During the economic crisis the employment decrease was bigger in the economic activities where relatively more men are employed than women. Therefore, the number of employed men decreased more than that of women. As a result, in 2009 and 2010, the number of employed women on the Estonian labour market exceeded that of employed men by 20,000. The situation of men in the labour market improved remarkably in 2011, but the number of employed men still remained smaller compared to that of women – 301,000 and 308,000 respectively.

The employment rate of women in Estonia is one of the highest in the European Union (EU). According to the data of Eurostat, the employment rate of Estonian women aged 20–64 has been higher than the EU average during the entire last decade, including the years 2009–2010, when the employment of women in Estonia decreased much faster than the EU average. In 2011 the employment of women increased in Estonia as well as in the EU but the growth was bigger in Estonia.

Unlike in the case of women, the employment rate of Estonian men was higher than the EU average only during the boom years 2006–2008. In 2009 and 2010, the employment rate of men decreased in Estonia as well as in the EU. In the EU the decrease in the employment rate of men also continued in 2011, whereas the situation of Estonian men in the labour market was already improving. Still, the employment rate of men in Estonia remained below the EU average in 2011 as well.

According to the European Employment Strategy, a goal has been set to improve the employment rate of the population aged 20–64 to at least 75% by the year 2020. In Estonia this indicator was higher than that already in 2006–2008, but has been below 75% in the last three years (70.1% in 2011).

The share of the secondary sector in employment, which decreased during the economic crisis, increased again. As the economic crisis had the greatest impact on manufacturing and construction, the share of the secondary sector in employment, which had been increasing in 2007–2008, decreased from 35% to 31% during 2009–2010. In 2011 the employment in these industries increased, meaning that the share of the secondary sector increased again and rose to 32.5%. The share of the tertiary sector, which had increased from 61% to 65% in the years 2008–2010,

decreased to 63% in 2011. The share of the primary sector, which decreased continuously in 2001–2008 and was less than 4% in 2008, has slightly increased in the last three years (4.4% in 2011).

Employment decreased in 2009 and 2010 due to the decreasing number of full-time workers. In 2009, the number of persons working part-time increased by 16,000 compared to 2008 – to 63,000. In 2010 the number of persons working part-time remained the same. In 2011 their number increased slightly (to 64,500) but their share among all employed persons remained the same as in the previous two years. During 2004–2008 part-time workers comprised 7–8%, while in 2009–2011 the share of employed persons working part-time was 11%. In 2009 there was a remarkable increase in the number of part-time workers working with reduced working hours due to lack of work or orders (the so-called underemployed). In 2009 the number of the underemployed among part-time workers was 13,000 – nearly three times bigger than the year earlier. In 2010 and 2011 the number of underemployed persons slightly decreased.

During the last two years the number of persons employed with a temporary job (a fixed-term job, seasonal job, odd job, etc.) has remarkably increased. Persons with a temporary job numbered 16,000 in 2009. But their number increased to 20,000 in 2010 and to 27,000 in 2011, which is 4.4% of all employed persons. Every third person employed with a temporary job would still like to have a permanent job. There are more men with temporary jobs than women. Also, there are relatively more women who are satisfied with their temporary job, while relatively more men are working in a temporary job because they have not found a permanent job.

Unemployment was the lowest of the last three years. The unemployment rate, which decreased from 14% to 4% in the years 2001–2008, started to increase rapidly in the second half of 2008 and reached nearly 20% in the 1st quarter of 2010, when the number of unemployed persons was at a record high at 137,000. In the 2nd quarter of 2010, the number of the unemployed started to decrease, but the annual average number of unemployed persons was still the highest of the period after the restoration of independence in Estonia – 116,000. In 2011 the number of unemployed persons decreased to 87,000, which is smaller than in 2009.

Three years ago, unemployment started to grow especially rapidly among men and in 2009 nearly two thirds of the unemployed were men. Since 2010, the overall unemployment has been decreasing, first and foremost due to decreasing unemployment among men, and the difference between the unemployment rates of men and women has decreased again. The unemployment rate of men in 2009 was 16.9% and 6.3 percentage points higher than that of women, but the respective difference decreased to 5.2 percentage points in 2010 and to 1.3 percentage points in 2011. The unemployment rate of men was 13.1% and that of women 11.8% in 2011.

Due to fewer employment possibilities, there was an increase in unemployment among persons with a lower educational level as well as among persons with a higher educational level during the economic crisis. The situation in the labour market improved in 2011; however, it was much more difficult for persons with lower education to find a job. In 2011, 26.2% of the labour force with basic or lower education were unemployed (compared to 30.9% the year before), which is over two times higher than the overall unemployment rate. The unemployment rate of persons with secondary or vocational education decreased significantly more (from 19.3% to 12.8%). The unemployment rate of persons with higher education, Master's or Doctor's degree was still the lowest (7.6%).

In the last three years, unemployment in Estonia has been higher than the EU average. According to the data of Eurostat, the average unemployment rate of the EU in 2011 remained on the level of 2010 (9.7%). At the same time, in Estonia it decreased by 4.4 percentage points – to 12.5%. As it was the largest decrease in unemployment among EU Member States, the position of Estonia improved in the ranking of countries by unemployment rate. In 2010 unemployment was bigger than in Estonia only in Spain, Latvia and Lithuania, while in 2011 it was higher in seven Member States (Spain, Latvia, Lithuania, Ireland, Greece, Slovakia, Portugal).

Compared by age group, unemployment decreased the most among young people. In 2010, the unemployment rate of persons aged 15–24 was 33% in Estonia, being 12 percentage points higher than the EU average. In 2011, the youth unemployment rate dropped to 22% in Estonia and was only 1 percentage point higher than the EU average.

The economic crisis increased long-term unemployment and difficulties in economic coping, and caused more people to give up job-seeking. The number of the long-term unemployed increased rapidly in 2009 and 2010. In 2008, 12,000 unemployed persons had been looking for a job for one year or more, while their number rose to 26,000 in 2009 and to 53,000 in 2010. In 2011 their

number slightly decreased (to 49,000) but their share among the unemployed continued to grow. In 2010, 45% of the unemployed had been looking for a job for one year or more, whereas in 2011 their share increased to 57%.

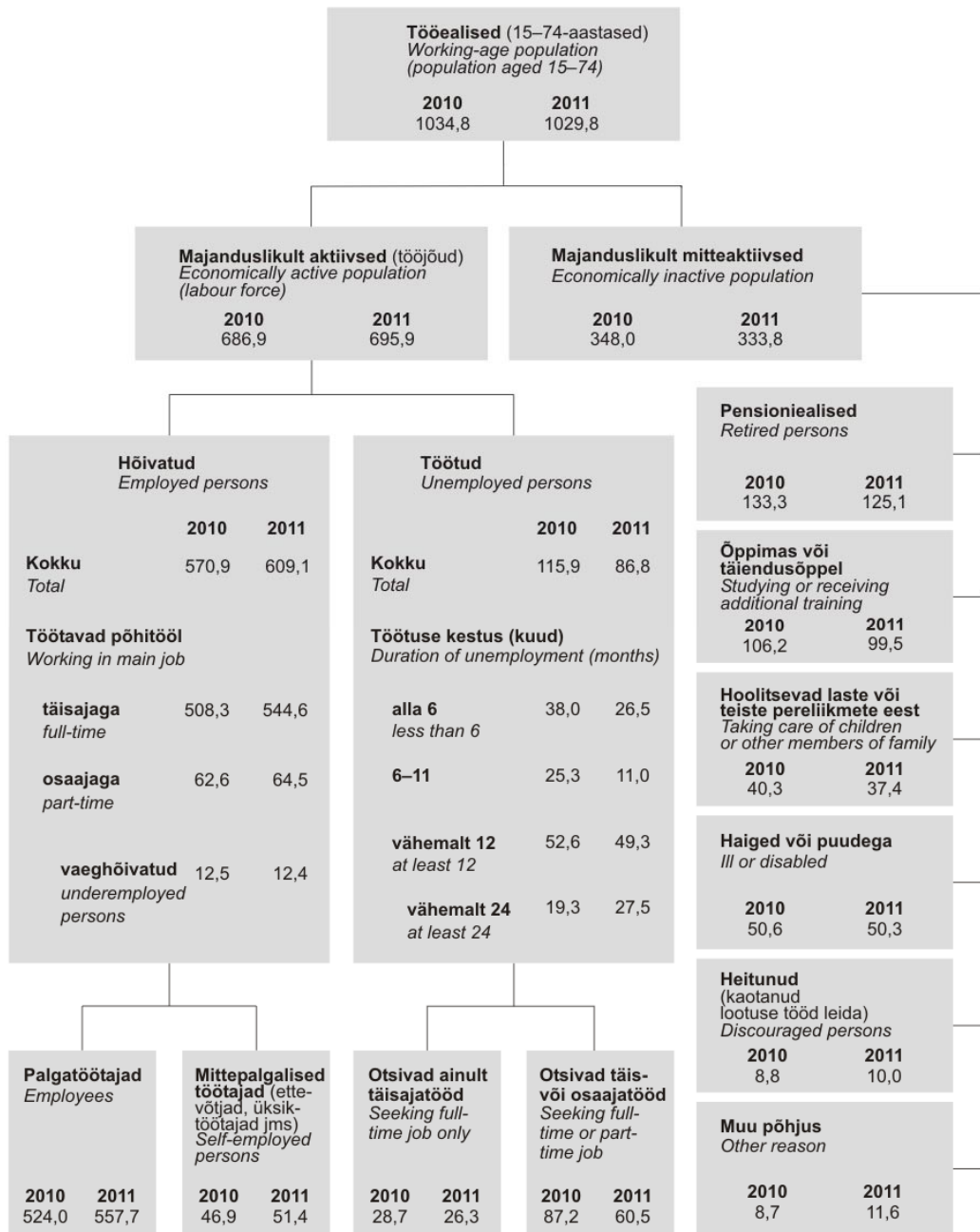
Besides the growth in long-term unemployment, the number of persons who have given up job-seeking also increased. The number of discouraged persons, which had remained around 18,000 in 2002–2004, decreased to 5,500 by 2008, but increased again in 2009, when 9,000 persons had stopped seeking a job because they did not expect to find any. The number of discouraged persons did not change in 2010, and increased to 10,000 in 2011.

In 2009 and 2010 people's difficulties in economic coping deepened and there was no significant improvement in the situation in 2011 due to the growth in long-term unemployment. Both in 2010 and 2011 less than half (47%) of the persons aged 15–74 thought that they were coping on a satisfactory level. The share of people coping with some difficulties was 36% and the share of those coping with great difficulties was 17% in 2011 (respectively 35% and 18% in 2010).

Tabel 1. 15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2007–2011

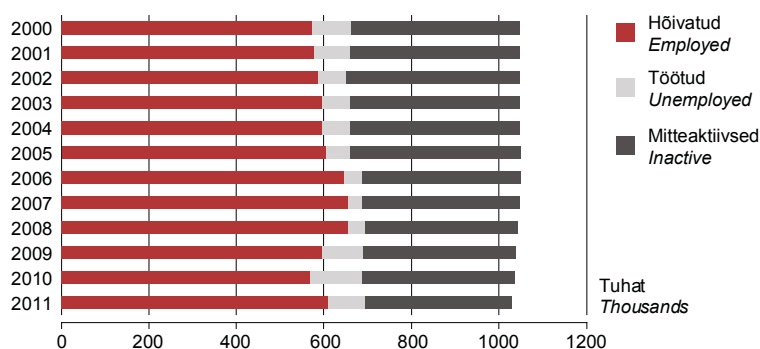
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
Töõjõud, tuhat	348,9	351,2	346,6	341,6	346,9	Labour force, thousands
hõivatud	330,0	330,9	288,1	275,1	301,4	employed
töötud	18,9	20,2	58,5	66,5	45,6	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	140,3	136,7	139,7	143,1	136,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	489,1	487,9	486,3	484,7	483,0	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	71,3	72,0	71,3	70,5	71,8	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	67,5	67,8	59,2	56,8	62,4	Employment rate, %
Töötuse määr, %	5,4	5,8	16,9	19,5	13,1	Unemployment rate, %
Naised						Females
Töõjõud, tuhat	338,5	343,7	344,3	345,2	349,0	Labour force, thousands
hõivatud	325,4	325,6	307,7	295,8	307,7	employed
töötud	13,1	18,1	36,5	49,4	41,3	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	218,7	211,2	208,3	204,8	197,8	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	557,2	554,9	552,5	550,0	546,8	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	60,7	61,9	62,3	62,8	63,8	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	58,4	58,7	55,7	53,8	56,3	Employment rate, %
Töötuse määr, %	3,9	5,3	10,6	14,3	11,8	Unemployment rate, %
Kokku						Total
Töõjõud, tuhat	687,4	694,9	690,9	686,8	695,9	Labour force, thousands
hõivatud	655,3	656,5	595,8	570,9	609,1	employed
töötud	32,0	38,4	95,1	115,9	86,8	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	359,0	347,9	348,0	348,0	333,8	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 046,4	1 042,8	1 038,8	1 034,8	1 029,8	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	65,7	66,6	66,5	66,4	67,6	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	62,6	63,0	57,4	55,2	59,1	Employment rate, %
Töötuse määr, %	4,7	5,5	13,8	16,9	12,5	Unemployment rate, %

Joonis 1. Tööealised hõiveseisundi järgi, 2010, 2011
Figure 1. Working-age population by labour status, 2010, 2011
 (tuhat – thousands)

Joonis 2. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2000–2011

Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2000–2011

Tabel 2. 15–74-aastased hariduse^a ja hõiveseisundi järgi, 2007–2011Table 2. Population aged 15–74 by education^a and labour status, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Esimese taseme haridus või madalam						
Below upper secondary education						
Töäjõud, tuhat	72,5	76,8	72,6	67,6	72,2	Labour force, thousands
hõivatud	64,4	67,6	51,8	46,7	53,3	employed
töötud	8,1	9,2	20,7	20,9	18,9	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	156,2	152,3	145,6	136,0	123,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	228,7	229,2	218,2	203,6	195,3	Total, thousands
Tööstus osalemise määr, %	31,7	33,5	33,2	33,2	37,0	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	28,1	29,5	23,8	22,9	27,3	Employment rate, %
Töötuse määr, %	11,2	12,0	28,6	30,9	26,2	Unemployment rate, %
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus						
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education						
Töäjõud, tuhat	383,4	383,4	372,3	377,0	372,5	Labour force, thousands
hõivatud	364,9	361,2	313,4	304,4	324,7	employed
töötud	18,5	22,2	59,0	72,6	47,8	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	151,1	138,5	143,5	150,5	145,6	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	534,5	522,0	515,9	527,5	518,1	Total, thousands
Tööstus osalemise määr, %	71,7	73,5	72,2	71,5	71,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	68,3	69,2	60,7	57,7	62,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	4,8	5,8	15,8	19,3	12,8	Unemployment rate, %
Kolmanda taseme haridus						
Tertiary education						
Töäjõud, tuhat	231,5	234,6	246,0	242,2	251,2	Labour force, thousands
hõivatud	226,1	227,7	230,6	219,8	231,1	employed
töötud	5,4	6,9	15,3	22,4	20,1	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	51,6	57,0	58,8	61,4	65,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	283,1	291,7	304,8	303,6	316,4	Total, thousands
Tööstus osalemise määr, %	81,8	80,4	80,7	79,8	79,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	79,8	78,1	75,7	72,4	73,0	Employment rate, %
Töötuse määr, %	2,3	2,9	6,2	9,3	8,0	Unemployment rate, %

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam – alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus – kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus – kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a ISCED 97 educational levels: below upper secondary education – less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education – vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education – vocational secondary education based on secondary education; tertiary education – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.

Tabel 3. Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 3. Labour force by sex and age, 2007–2011

(tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	46,0	45,8	44,1	39,6	39,5	15–24
25–49	215,0	214,7	212,4	213,5	215,7	25–49
50–74	87,9	90,8	90,2	88,5	91,7	50–74
15–74	348,9	351,2	346,6	341,6	346,9	15–74
16 kuni pensioniiga	335,1	337,6	332,7	328,8	333,0	16 until pension age
15–64	337,9	340,4	337,1	333,2	339,0	15–64
Naised						Females
15–24	32,8	37,3	33,2	31,3	32,4	15–24
25–49	197,4	197,5	198,0	200,2	199,5	25–49
50–74	108,3	108,9	113,0	113,7	117,1	50–74
15–74	338,5	343,7	344,3	345,2	349,0	15–74
16 kuni pensioniiga	309,4	318,6	317,5	319,2	323,4	16 until pension age
15–64	324,7	331,0	333,0	333,9	335,2	15–64
Kokku						Total
15–24	78,8	83,1	77,3	70,9	71,9	15–24
25–49	412,4	412,2	410,4	413,7	415,2	25–49
50–74	196,1	199,6	203,2	202,1	208,8	50–74
15–74	687,4	694,9	690,9	686,8	695,9	15–74
16 kuni pensioniiga	644,5	656,2	650,2	648,0	656,4	16 until pension age
15–64	662,6	671,3	670,1	667,1	674,3	15–64

Tabel 4. Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2007–2011

(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	43,5	44,1	44,0	41,2	42,9	15–24
25–49	94,3	93,9	92,5	92,7	93,3	25–49
50–74	56,6	58,4	57,6	56,0	57,4	50–74
15–74	71,3	72,0	71,3	70,5	71,8	15–74
16 kuni pensioniiga	79,3	80,1	78,6	78,1	79,4	16 until pension age
15–64	76,9	77,6	76,9	76,1	77,6	15–64
15 ja vanemad	67,7	68,2	67,4	66,6	67,8	15 and older
Naised						Females
15–24	32,3	37,5	34,6	34,1	36,8	15–24
25–49	82,9	83,1	83,3	84,2	84,0	25–49
50–74	49,8	50,0	51,7	51,6	52,9	50–74
15–74	60,7	61,9	62,3	62,8	63,8	15–74
16 kuni pensioniiga	71,8	73,5	73,6	74,1	74,5	16 until pension age
15–64	68,5	70,0	70,6	70,9	71,4	15–64
15 ja vanemad	54,0	54,8	55,0	55,3	56,1	15 and older
Kokku						Total
15–24	38,0	40,8	39,4	37,7	39,9	15–24
25–49	88,5	88,4	87,8	88,4	88,6	25–49
50–74	52,6	53,5	54,2	53,4	54,8	50–74
15–74	65,7	66,6	66,5	66,4	67,6	15–74
16 kuni pensioniiga	75,6	76,7	76,1	76,1	76,9	16 until pension age
15–64	72,5	73,6	73,6	73,4	74,4	15–64
15 ja vanemad	60,2	60,8	60,6	60,4	61,3	15 and older

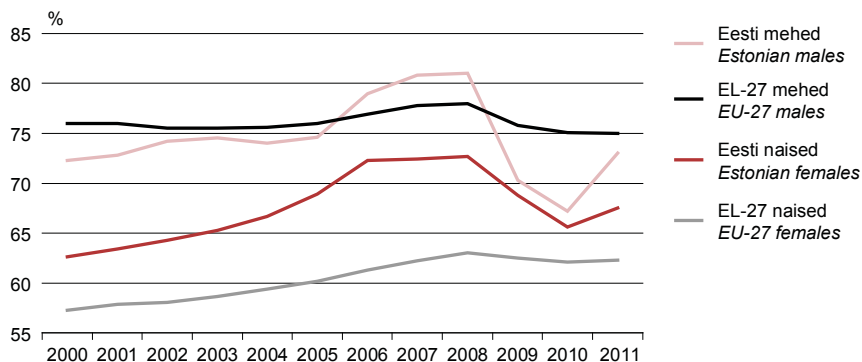
Tabel 5. Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 5. Employed persons by sex and age, 2007–2011
(tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	40,4	40,0	30,1	25,7	30,2	15–24
25–49	206,1	205,4	179,0	175,8	190,9	25–49
50–74	83,4	85,5	78,9	73,7	80,3	50–74
15–74	330,0	330,9	288,1	275,1	301,4	15–74
16 kuni pensioniiga	316,7	317,8	274,3	262,9	288,2	16 until pension age
15–64	319,2	320,2	278,6	267,0	293,7	15–64
20–64	312,5	314,9	275,9	265,9	291,2	20–64
Naised						Females
15–24	30,5	33,1	25,9	21,9	25,7	15–24
25–49	188,5	187,2	178,1	174,3	175,3	25–49
50–74	106,4	105,3	103,7	99,5	106,7	50–74
15–74	325,4	325,6	307,7	295,8	307,7	15–74
16 kuni pensioniiga	296,2	301,2	282,6	271,3	283,5	16 until pension age
15–64	311,6	313,2	297,2	284,8	294,5	15–64
20–64	306,7	309,2	294,9	283,0	292,4	20–64
Kokku						Total
15–24	70,9	73,1	56,0	47,6	55,8	15–24
25–49	394,6	392,7	357,1	350,1	366,2	25–49
50–74	189,8	190,8	182,7	173,2	187,1	50–74
15–74	655,3	656,5	595,8	570,9	609,1	15–74
16 kuni pensioniiga	613,0	619,0	556,9	534,1	571,7	16 until pension age
15–64	630,7	633,5	575,8	551,8	588,2	15–64
20–64	619,2	624,1	570,8	548,9	583,6	20–64

Joonis 3. 20–64-aastaste tööhõive määr soo järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2000–2011

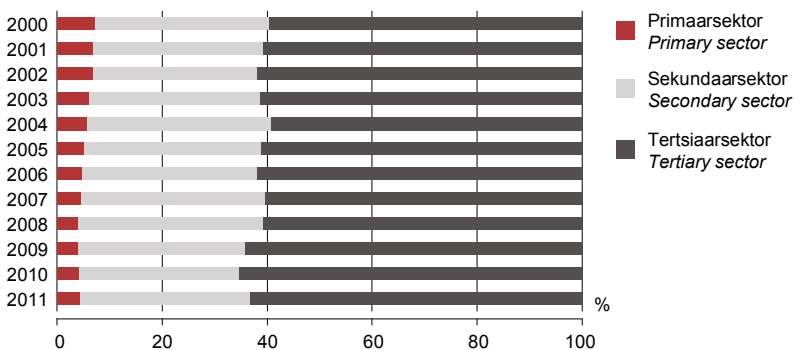
Figure 3. Employment rate of population aged 20–64 in Estonia and in the European Union by sex, 2000–2011

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2007–2011
Table 6. Employment rate by sex and age, 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	38,2	38,5	30,0	26,7	32,7	15–24
25–49	90,4	89,9	78,0	76,3	82,6	25–49
50–74	53,7	55,0	50,5	46,6	50,3	50–74
15–74	67,5	67,8	59,2	56,8	62,4	15–74
16 kuni pensioniiga	75,0	75,4	64,8	62,4	68,7	16 until pension age
15–64	72,6	73,0	63,5	61,0	67,2	15–64
20–64	80,8	81,0	70,3	67,2	73,0	20–64
15 ja vanemad	64,0	64,2	56,0	53,6	58,9	15 and older
Naised						Females
15–24	30,0	33,2	27,0	23,9	29,2	15–24
25–49	79,2	78,8	74,9	73,3	73,8	25–49
50–74	48,9	48,4	47,4	45,2	48,2	50–74
15–74	58,4	58,7	55,7	53,8	56,3	15–74
16 kuni pensioniiga	68,8	69,4	65,5	63,0	65,3	16 until pension age
15–64	65,7	66,3	63,0	60,5	62,7	15–64
20–64	72,4	72,7	68,8	65,6	67,5	20–64
15 ja vanemad	51,9	51,9	49,2	47,4	49,4	15 and older
Kokku						Total
15–24	34,2	35,9	28,5	25,3	31,0	15–24
25–49	84,7	84,2	76,4	74,8	78,2	25–49
50–74	50,9	51,1	48,7	45,8	49,1	50–74
15–74	62,6	63,0	57,4	55,2	59,1	15–74
16 kuni pensioniiga	71,9	72,4	65,2	62,7	67,0	16 until pension age
15–64	69,1	69,5	63,2	60,7	64,9	15–64
20–64	76,4	76,6	69,5	66,4	70,1	20–64
15 ja vanemad	57,4	57,5	52,3	50,2	53,7	15 and older

Joonis 4. Hõivatud majandussektori järgi, 2000–2011
Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2000–2011

Tabel 7. Hõivatud tegevusala^a järgi, 2007–2011
Table 7. Employed persons by economic activity^a, 2007–2011
 (tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	30,3	25,3	24,0	24,1	26,9	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	5,5	6,0	6,4	6,9	6,1	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	131,2	135,0	113,8	108,4	121,0	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8,7	8,2	7,7	8,7	8,2	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2,1	2,3	2,4	2,3	3,9	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	82,1	81,0	58,3	47,9	59,0	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	86,9	92,5	83,2	80,0	81,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	52,9	49,9	49,7	43,6	48,3	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	22,3	23,6	20,1	19,4	19,2	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	13,6	15,3	14,3	12,4	16,7	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	9,5	10,4	11,4	9,4	10,2	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	9,7	10,2	9,2	10,1	10,4	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	17,6	20,5	20,5	21,2	23,3	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	18,2	17,3	16,8	18,9	17,1	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	39,2	38,4	36,7	40,4	40,3	<i>Public administration and defence, compulsory social security</i>
Haridus	55,0	59,9	62,5	56,1	57,2	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	36,2	31,1	33,0	34,6	35,5	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	17,7	14,8	14,2	14,7	14,3	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muu tegevusala	16,8	14,8	11,5	11,9	10,3	<i>Other activities</i>
KOKKU	655,3	656,5	595,8	570,9	609,1	TOTAL

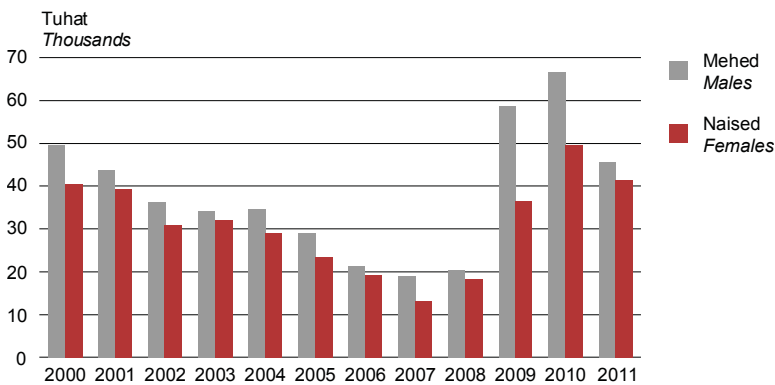
^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.

^a *Economic activity of the local unit of the enterprise or institution according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2 classification).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2007–2011
Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2007–2011
 (tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	5,6	5,7	14,0	14,0	9,4	15–24
25–49	8,9	9,2	33,3	37,8	24,8	25–49
50–74	4,4	5,3	11,2	14,8	11,3	50–74
15–74	18,9	20,2	58,5	66,5	45,6	15–74
16 kuni pensioniiga	18,4	19,8	58,4	65,9	44,9	16 until pension age
15–64	18,8	20,1	58,5	66,2	45,3	15–64
Naised						Females
15–24	2,3	4,2	7,3	9,4	6,7	15–24
25–49	8,9	10,3	19,9	25,9	24,2	25–49
50–74	1,9	3,6	9,3	14,2	10,4	50–74
15–74	13,1	18,1	36,5	49,4	41,3	15–74
16 kuni pensioniiga	13,1	17,4	34,9	47,9	39,9	16 until pension age
15–64	13,1	17,7	35,8	49,1	40,7	15–64
Kokku						Total
15–24	7,9	10,0	21,3	23,4	16,1	15–24
25–49	17,8	19,5	53,2	63,6	49,0	25–49
50–74	6,3	8,9	20,5	28,9	21,8	50–74
15–74	32,0	38,4	95,1	115,9	86,8	15–74
16 kuni pensioniiga	31,5	37,2	93,3	113,8	84,8	16 until pension age
15–64	31,9	37,9	94,3	115,3	86,0	15–64

Joonis 5. Töötud soo järgi, 2000–2011
Figure 5. Unemployed persons by sex, 2000–2011

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2007–2011

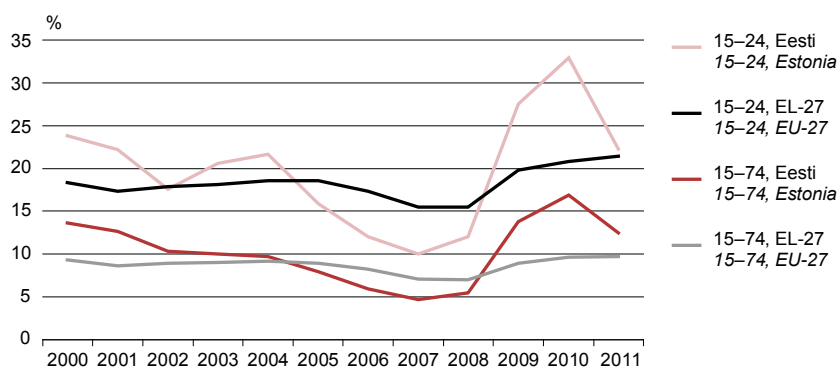
Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2007–2011

(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	12,1	12,6	31,7	35,2	23,7	15–24
25–49	4,1	4,3	15,7	17,7	11,5	25–49
50–74	5,1	5,8	12,4	16,7	12,4	50–74
15–74	5,4	5,8	16,9	19,5	13,1	15–74
16 kuni pensioniiga	5,5	5,9	17,6	20,1	13,5	16 until pension age
15–64	5,5	5,9	17,4	19,9	13,4	15–64
Naised						Females
15–24	7,1	11,3	22,0	30,0	20,7	15–24
25–49	4,5	5,2	10,1	12,9	12,1	25–49
50–74	1,8	3,3	8,2	12,5	8,9	50–74
15–74	3,9	5,3	10,6	14,3	11,8	15–74
16 kuni pensioniiga	4,2	5,5	11,0	15,0	12,3	16 until pension age
15–64	4,0	5,4	10,8	14,7	12,1	15–64
Kokku						Total
15–24	10,0	12,0	27,5	32,9	22,3	15–24
25–49	4,3	4,7	13,0	15,4	11,8	25–49
50–74	3,2	4,4	10,1	14,3	10,4	50–74
15–74	4,7	5,5	13,8	16,9	12,5	15–74
16 kuni pensioniiga	4,9	5,7	14,4	17,6	12,9	16 until pension age
15–64	4,8	5,6	14,1	17,3	12,8	15–64

Joonis 6. Töötuse määr vanuse järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2000–2011

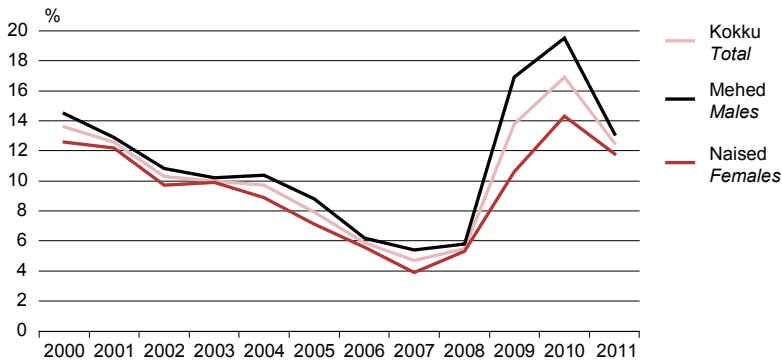
Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2000–2011

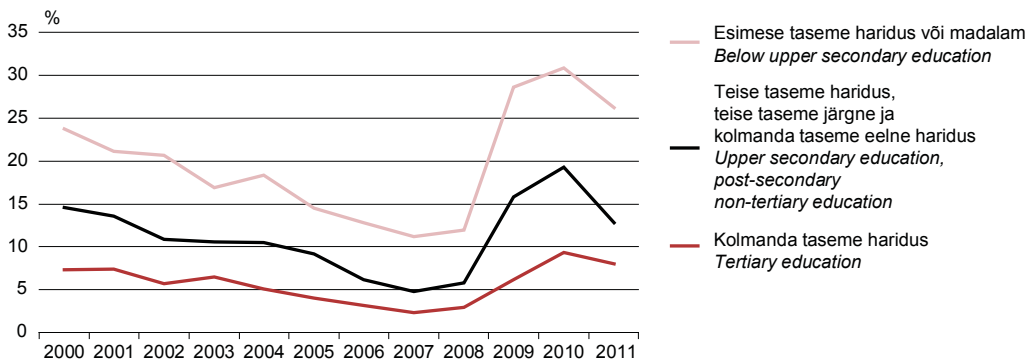
Allikad: Statistikaamet, Eurostat

Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2000–2011
Figure 7. Unemployment rate by sex, 2000–2011

Joonis 8. Töötuse määr hariduse järgi, 2000–2011
Figure 8. Unemployment rate by education, 2000–2011

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2007–2011
Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2007–2011
 (tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	7,5	10,0	29,1	20,1	13,6	Less than 6 months
6–11 kuud	1,5	3,1	13,7	14,2	4,8	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	10,0	7,2	15,7	32,2	27,2	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	5,7	3,5	5,6	12,7	15,9	at least 24 months
KOKKU	18,9	20,2	58,5	66,5	45,6	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	5,9	10,3	20,2	17,9	12,9	Less than 6 months
6–11 kuud	1,4	3,1	5,9	11,1	6,3	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	5,9	4,7	10,4	20,4	22,1	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	3,2	2,7	3,4	6,6	11,6	at least 24 months
KOKKU	13,1	18,1	36,5	49,4	41,3	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	13,4	20,3	49,3	38,0	26,5	Less than 6 months
6–11 kuud	2,8	6,2	19,7	25,3	11,0	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	15,8	11,8	26,1	52,6	49,3	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	8,9	6,2	9,0	19,3	27,5	at least 24 months
KOKKU	32,0	38,4	95,1	115,9	86,8	TOTAL

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2007–2011

Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	39,5	49,4	49,8	30,2	29,8	Less than 6 months
6–11 kuud	7,7	15,2	23,4	21,4	10,5	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	52,8	35,3	26,8	48,4	59,6	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	30,2	17,5	9,6	19,1	34,9	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	44,9	57,1	55,3	36,2	31,2	Less than 6 months
6–11 kuud	10,4	17,0	16,3	22,5	15,3	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	44,7	25,9	28,4	41,3	53,5	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	24,2	14,9	9,4	13,4	28,1	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	41,7	53,0	51,9	32,8	30,5	Less than 6 months
6–11 kuud	8,8	16,1	20,7	21,8	12,7	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	49,5	30,9	27,4	45,4	56,8	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	27,7	16,3	9,5	16,7	31,7	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2007–2011

Table 12. Inactive population by sex and age, 2007–2011
(tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mehed						Males
15–24	59,7	58,1	56,2	56,6	52,6	15–24
25–49	13,1	13,8	17,2	16,9	15,4	25–49
50–74	67,5	64,8	66,3	69,7	68,0	50–74
15–74	140,3	136,7	139,7	143,1	136,1	15–74
16 kuni pensioniiga	87,3	83,8	90,6	92,2	86,2	16 until pension age
15–64	101,5	98,4	101,2	104,5	97,9	15–64
15 ja vanemad	166,5	163,9	167,5	171,3	164,9	15 and older
Naised						Females
15–24	68,8	62,3	62,8	60,6	55,5	15–24
25–49	40,6	40,1	39,8	37,7	37,9	25–49
50–74	109,4	108,8	105,7	106,6	104,3	50–74
15–74	218,7	211,2	208,3	204,8	197,8	15–74
16 kuni pensioniiga	121,3	115,1	113,7	111,4	110,7	16 until pension age
15–64	149,2	141,8	139,0	136,9	134,2	15–64
15 ja vanemad	288,5	283,2	281,5	279,1	273,5	15 and older
Kokku						Total
15–24	128,5	120,4	119,0	117,2	108,2	15–24
25–49	53,7	53,9	57,0	54,5	53,3	25–49
50–74	176,8	173,6	172,0	176,3	172,4	50–74
15–74	359,0	347,9	348,0	348,0	333,8	15–74
16 kuni pensioniiga	208,6	198,9	204,3	203,6	196,9	16 until pension age
15–64	250,7	240,3	240,2	241,4	232,1	15–64
15 ja vanemad	455,1	447,2	449,0	450,4	438,5	15 and older

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2007–2011

Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2007–2011
(tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Õpingud	117,7	109,0	105,5	106,2	99,5	Studies
Haigus või vigastus	51,8	51,2	50,5	50,6	50,3	Illness or disability
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	26,5	28,6	34,0	29,3	27,8	Pregnancy, maternity or parental leave
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	13,6	12,2	9,2	11,0	9,6	Need to take care of children or other members of the family
Pensioniiga	132,9	132,6	131,7	133,3	125,1	Pension age
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	7,3	5,5	8,7	8,8	10,0	Discouraged persons (lost hope to find work)
Muu	9,2	8,7	8,3	8,7	11,6	Other
KOKKU	359,0	347,9	348,0	348,0	333,8	TOTAL

Metoodika

Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. 1997.–1999. aastal toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aasta-väljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta;
- tagasivaatelise osaga koguti töömuutuste andmeid uuringule eelnenud aastatel.

Enkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringu põhjal alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaateli andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaateli andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aastakeskmised on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku alus oli 1995. aastal 1989. aasta rahvaloenduse andmebaas, 1997.–2001. aastal AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), 2002.–2004. aastal 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas, alates 2005. aastast rahvastikuregister.

ETU-ga kogutakse andmeid tööelistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööelisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööelised on isikud, kes olid uuringunädalal 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga“ andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

ETU andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud, sest need ei ole usaldusväärsed.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2011

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5
2010	63	61
2011	63	61,5

Methodology

Statistics Estonia conducted the first Estonian Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from the year 2000, the ELFS has been a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted for every week.

Until the 2nd quarter of 2000, the ELFS questionnaire consisted of two parts:

- the part regarding the reference week in which data about work were collected on the week preceding the survey;
- the retrospective part in which data were collected about the change of work in the years preceding the survey.

Quarterly results have been received on the basis of the continuous survey since the 1st quarter of 2000; however, in the 1st and 2nd quarters of 2000 retrospective data were collected for the year 1999 as in that year the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, retrospective data are no longer collected as the survey is conducted continuously and all data are received by reference week. Annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The 1989 Population Census database served as the sample frame in 1995, the population database of Andmevara AS (Population Register) in 1997–2001, the 2000 Population and Housing Census database in 2002–2004, and since 2005 the Population Register has been used.

The target population of the survey are working-age persons (aged 15–74). Up to 2002, respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to their year of birth: persons between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year were considered the working-age population. Since 2002, the date of birth is also taken into account: persons between the ages of 15 and 74 in the reference week are considered the working-age population.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group “16 until pension age” are also much more precise. Before 2002 pension age was calculated only in full years for the ELFS.

Expansion of the data of the Labour Force Survey is based on the estimated population as at 1 January of the reference year. The expansion coefficients are calculated by county, sex and 5-year age groups.

Data received through the expansion of the sample are the estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons have not been published as they are not reliable.

Pension age used in the ELFS, 1989–2011

	Age, years	
	males	females
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008–2009	63	60.5
2010	63	61
2011	63	61.5

Kirjandust **Publications**

Sotsiaaltrendid 5. Social Trends. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke **Useful links**

Eurostati tööturustatistika

Eurostat labour market statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction

OECD tööhõivestatistika

OECD employment statistics

<http://www.oecd.org/els/employment/stats>

PALK

Mare Kusma, Vilma Mere

Ülevaade

Pärast 2009. aastal toimunud palgalangust tõusis keskmine brutokuupalk mullu teist aastat järjest. 2011. aastal tõusis aasta keskmine brutokuupalk eelneva aastaga võrreldes 5,9%.

Keskmine brutokuupalk jõudis 2008. aasta ehk senise kõrgeima tasemeni. 2008. aasta palgatase saavutati üheksal tegevusalal.

2011. aastal, pärast kahel varasemal aastal toimunud palgatöötajate arvu kahanemist, kasvas aasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv 2010. aastaga võrreldes 2,3%.

Ilma ebaregulaarsete preemiate ja lisatasudeta tõusis keskmine brutokuupalk 5,2%. Ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud suurenesid 2010. aastaga võrreldes 31,2% palgatöötaja kohta ning mõjutasid keskmist brutokuupalga tõusu 0,7 protsendipunktiga. 2011. aastal vähenesid ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud ainult kahel tegevusalal.

Kõige enam tõusis keskmine brutopalk 2011. aastal kinnisvaraalasest tegevuses (11,4%). Sellele aitas kaasa madal võrdlusbaas, sest aasta varem langesid palgad nimetatud tegevusalal kõige rohkem. Keskmine brutokuupalk langes 2010. aastaga võrreldes ainult muudes teenindavates tegevustes (-4,8%). Selle tegevusala brutopalk oli nagu aasta varemgi kõige väiksem – ligi kolm korda madalam kui info ja side tegevusalal. Kui varasematel aastatel oli kõrgeim palk finants- ja kindlustustegevuses, siis 2011. aastal tõusis esimest korda esikohale info ja side tegevusala, kus oli keskmisest brutopalgast 1,7 korda suurem palk.

Avalikus sektoris oli keskmine brutokuupalk kõrgem kui erasektoris. Keskmine brutokuupalk avalikus sektoris oli 2011. aastal 853 eurot ja erasektoris 834 eurot. 2010. aastaga võrreldes tõusis keskmine brutokuupalk avalikus sektoris 3,9% ja erasektoris 6,8%. Avaliku sektori alla kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Aasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv kasvas 2010. aastaga võrreldes erasektoris 2,9% ja avalikus sektoris 0,8%.

Brutokuupalk langes ainult Pärnu maakonnas. 2011. aastal oli palgatõus kõige suurem Rapla maakonnas (11,0%). Sellele aitas kaasa 2010. aasta madal palgatase, sest tol aastal langes keskmine brutokuupalk Rapla maakonnas kõige enam. Ainukesena langes keskmine brutokuupalk 2011. aastal Pärnumaal (-0,3%).

Reaalpalk mullu tõusis. Kui aastatel 2009 ja 2010 reaalpalk langes, siis 2011. aastal pöördus reaalpalk taas tõusule. Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, tõusis 0,9%.

Tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus suurenes 2011. aastal 5,8%. Tööjõukulu hõlmab brutopalka ja tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitisi ning -toetusi palgatöötajatele. Keskmine tööjõukulu töötaja kohta tõusis 2011. aastal varasema aastaga võrreldes kõige enam kinnisvaraalasest tegevuses (11,2%) ja langes ainult muudes teenindavates tegevustes (-5,2%).

WAGES AND SALARIES

Mare Kusma, Vilma Mere

Overview

After a fall in 2009, the gross wages and salaries increased in both 2010 and 2011. In 2011 the average monthly gross wages and salaries increased 5.9% compared to the previous year.

In 2011, the annual average monthly gross wages and salaries reached the level of 2008 when the wages and salaries were the highest so far. The wages and salaries of nine economic activities were able to reach the level of 2008.

In 2009 there was a fall in the number of employees which continued in 2010. In 2011 the average number of employees in full-time units increased by 2.3% compared to 2010.

The average monthly gross wages and salaries without irregular bonuses and premiums increased by 5.2%. Compared to 2010, irregular bonuses and premiums increased 31.2% per employee in 2011 and influenced the growth of average monthly gross wages and salaries by 0.7 percentage points. In 2011, irregular bonuses and premiums decreased only in two economic activities.

In 2011, the average monthly gross wages and salaries increased the most in real estate activities (11.4%). In 2010, the wages and salaries in this economic activity decreased the most and due to the low comparison basis in 2011 the increase was also the biggest. Compared to 2010, the average monthly gross wages and salaries decreased only in other service activities (-4.8%). As in 2010, the wages and salaries in this economic activity were the lowest – about three times lower than in information and communication. In the previous years, the gross wages and salaries were the highest in the financial and insurance activities, whereas in 2011 information and communication had the highest wages and salaries for the first time – in 2011, the wages and salaries in information and communication were 1.7 times higher than the average gross wages and salaries.

In the public sector, the average monthly gross wages and salaries were higher than in the private sector. In 2011, the average monthly gross wages and salaries were 853 euros in the public sector and 834 euros in the private sector. Compared to 2010, the average monthly gross wages and salaries increased by 3.9% in the public sector and by 6.8% in the private sector. The public sector also includes companies owned by the state and local governments.

Compared to 2010, the average number of employees in full-time units increased by 2.9% in the private sector and by 0.8% in the public sector.

The average monthly gross wages and salaries decreased only in Pärnu county. In 2011 Rapla county had the highest wage increase (11%). The low wage level in 2010 contributed to the increase, as in 2010 the average monthly gross wages and salaries had fallen the most in Rapla county. In 2011 average monthly gross wages and salaries decreased only in Pärnu county (-0.3%).

Real wages increased in 2011. After the decline in 2009 and 2010, real wages took an upturn in 2011. Real wages, in which the influence of the change in the consumer price index has been taken into account and which show the purchasing power of wages and salaries, grew by 0.9% in 2011.

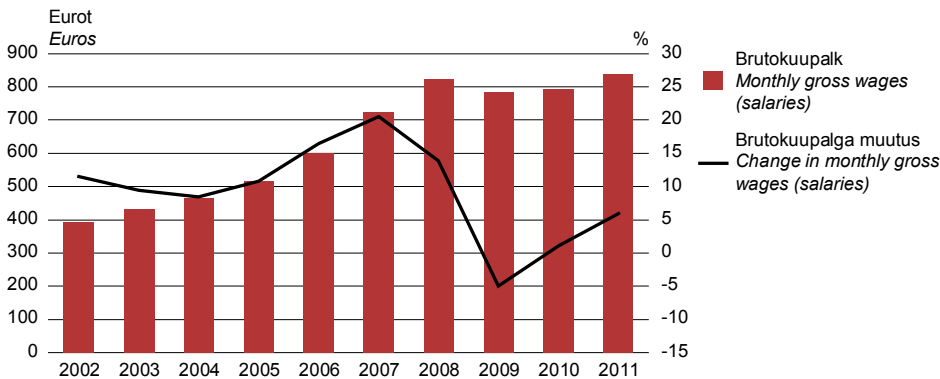
In 2011 the employer's average labour costs per employee increased by 5.8%. Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2011, compared to 2010, the average labour costs per employee increased the most in real estate activities (11.2%) and decreased only in other service activities (-5.2%).

Tabel 1. Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2011
Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2011

	Brutokuupalk, eurot <i>Monthly gross wages (salaries), euros</i>	Tööjõukulu, eurot <i>Labour costs, euros</i>	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % <i>Change compared to the previous year, %</i>		
			brutokuupalk <i>monthly gross wages (salaries)</i>	tööjõukulu <i>labour costs</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	698	943	4,6	4,6	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1 084	1 471	10,2	9,7	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	799	1 083	5,9	5,6	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 190	1 627	7,0	7,3	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	833	1 136	3,3	3,9	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	847	1 148	6,2	6,2	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	798	1 079	10,7	10,7	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	836	1 133	1,3	1,1	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	519	702	2,8	2,8	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	1 396	1 903	7,5	7,2	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	1 390	1 924	5,4	6,1	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	603	813	11,4	11,2	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 039	1 404	5,3	5,5	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	769	1 036	6,4	5,9	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	988	1 341	3,5	3,4	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	713	965	2,1	2,2	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	841	1 133	5,3	5,2	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	666	901	5,2	5,0	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	467	631	-4,8	-5,2	<i>Other service activities</i>
Tegevusalade keskmine	839	1 137	5,9	5,8	Average of economic activities

Joonis 1. Brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2002–2011

Figure 1. Monthly gross wages (salaries) and change compared to the previous year, 2002–2011

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning peale selle ettevõtteid, kus oli üle 19 töötaja. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ja -organisatsioone ning üle 49 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda tööaja pikkusest olenemata. Keskmise brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Methodology

The survey population of short-term wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations operating in Estonia, except for some non-profit associations. In 1994–1996 the data on wages (salaries) were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions, organisations and, in addition, also enterprises with more than 19 employees were enumerated completely. A simple random sample was drawn from the rest of the enterprises. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected on a monthly basis. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with more than 49 employees are enumerated completely. The rest of the enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows the comparison of average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of a contract of agreement, as it is difficult to measure their working time. Besides, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require the recording of the working time of employees employed on the basis of a contract of agreement.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2011. aastal jätkasid Eesti hinnaindeksid tõusulainel. Kiireimat kasvu näitas impordihinnaindeks, mis tõusis 2010. aastaga võrreldes 11,2%. Endiselt oli suur ka ekspordihinnaindeksi aastamuutus – 9,8%. Mõlema indeksi puhul olid suurimad mõjutegurid puhastatud naftasaaduste, keemiatoodete ja toiduainete hindade tõus. Tööstustoodangu tootjahinnaindeks kasvas alates 2009. aasta teisest poolest kuni 2011. aasta augustikuuni pidevalt, saavutades 2011. aasta muutuseks 4,4%. Seejuures oli hinnatõus suurim töötlevas tööstuses (4,8%). Tagasihoidlikumad hinnamuutused olid vee- ja majandussektoris (3,4%), energiasektoris (2,5%) ja mäetööstuses (–0,2%).

Tarbijahinnaindeksi aastakeskmise muutus 2011. aastal võrreldes 2010. aasta keskmisega oli 5,0%. 2011. aastal mõjutasid tarbijahinnaindeksit enim toidu ja mittealkohoolsete jookide, elektri, soojusenergia ja kütte ning mootorikütuse hindade muutused. 2011. aastal mõjutas tarbijahinnaindeksit ka tubakatoodete aktsiisimäärade tõstmine.

Pärast 2008. aasta maikuud oli toidu ja mittealkohoolsete jookide hinnaindeks põhiliselt langev, vaheldudes suhteliselt stabiilsete perioodidega kuni 2009. aasta novembrini. Seejärel pöördus indeks tõusuteele ja tõusis 2011. aastal lausa 9,7%. Kohv oli 2011. aastal eelnenud aasta keskmisega võrreldes 45% ja suhkur 43% kallim. Piimatoodete hinnad liiguvad aina ülespoole, 2011. aasta keskmine hinnatõus oli 10,7%. Hoolimata sellest, et aasta lõpul hinnad langesid, oli kartul aasta kokkuvõttes 34% kallim kui 2010. aastal, munad aga olid 9,4% odavamad.

Mootorikütuste hinnad tõusid 2011. aastal varasema aasta keskmisega võrreldes 12,2%. 2010. aastal tõusid mootorikütuste hinnad 20,1%.

Elekter, soojusenergia ja kütte kallinesid 2011. aastal keskmiselt 6,2%. Kütteõli hind tõusis samal ajal 25,8%.

Ehitushinnad on pöördunud tõusuteele. Ehitushinnaindeksi aastakeskmise muutus oli 2011. aastal võrreldes 2010. aasta keskmisega 3,1%. Sealhulgas kallinesid nii tööjõud (7,6%), ehitusmasinate kasutamine (2,0%) kui ka ehitusmaterjalid (1,5%). Esimesed märgid ehitushindade pöördumisest tõusule ilmnesisid 2010. aasta IV kvartalis, kui ehitushinnaindeksi muutus võrreldes sama aasta III kvartaliga oli 0,6%.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli Eurostati andmetel EL-i 27 liikmesriigi 2011. aasta keskmine hinnatõus 3,1%, sealhulgas Eestis 5,1%. Kõige suurem oli hinnatõus Rumeenias (5,8%), järgnesid Suurbritannia (4,5%), Läti (4,2%) ja Island (4,2%). Väikseim oli hinnatõus Iirimaa (1,2%) ja Rootsis (1,4%). Kõigis teistes EL-i riikides oli hinnatõus üle 2,0%.

Toiduhinnad tõusid EL-is 2011. aastal keskmiselt 3,2%. Enim kallines toit Eestis (8,5%) ja Lätis (7,8%). Samas suurusjärgus tõusid toiduhinnad ka Leedus ja Ungaris (mõlemas 7,7%). Kohvi, tee ja kakao hindade tõus oli seejuures suurim Eestis (36,5%), järgnesid Soome (30,5%), Leedu (27,0%), Taani (22,1%) ja Läti (22,1%). Kõige vähem tõusid toiduhinnad möödunud aastal Rootsis (0,6%) ja Iirimaa (0,8%).

Alkohoolsete jookide hinnad tõusid mullu kõige rohkem Suurbritannias (5,8%) ja langesid enim Iirimaa (–2,0%). Tubakatoodete hinnad tõusid EL-is keskmiselt 6,2%, kuid kõige enam Küprosel (15,8%), Eestis (14,3%) ja Hispaanias (13,3%).

Elekter, gaas, soojusenergia ja kütte kokku kallinesid EL-is aastaga keskmiselt 9,6%. Kõige suurem oli hinnatõus Kreekas (21,0%), järgnesid Soome (20,5%) ja Belgia (18,0%). Kõige vähem tõusid hinnad Rootsis (2,1%). Soojusenergia 2011. aasta keskmine hinnatõus EL-is oli 2010. aastaga võrreldes 7,0%. Teistest oli pikalt ees Island, kus soojusenergia oli 24,3% kallim kui aasta varem. Kõige vähem tõusis soojusenergia hind Taanis (1,9%) ja Tšehhis (2,0%).

Mootorikütuste hinnad tõusid EL-is 2011. aastal keskmiselt 13,6%. Hinnad tõusid kõikides EL-i riikides, enim aga Küprosel (18,5%), Maltal (18,3%) ja Slovakkias (17,7%). Hinnatõus oli väikseim Sloveenias (7,7%) ja Rootsis (9,0%).

Alates 2011. aastast on Eestis rahaühikuna kasutusel euro ja Eesti hinnaandmed on kaasatud euroala tarbijahindade harmoneeritud indeksisse. Euroala tarbijahindade harmoneeritud indeks tõusis aastaga 2,7%. 2010. aastal oli vastava indeksi muutus vaid 1,6%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

In 2011 the price indices of Estonia kept rising. The import price index had the fastest increase (11.2%) compared to 2010. Also, the annual average change in the export price index remained high at 9.8%. In case of both indices the main influencing factor was the rise in the prices of refined petroleum products, chemical products and food products. The producer price index of industrial output increased steadily from the second half of 2009 until August 2011, and achieved an increase of 4.4% in 2011. The price increase was the greatest in manufacturing (4.8%). Price changes remained more modest in water supply, energy supply and mining (3.4%, 2.5% and -0.2%, respectively).

The annual average change in the consumer price index in 2011 compared to the average of 2010 was 5.0%. In 2011 the consumer price index was mainly influenced by changes in the prices of food and non-alcoholic beverages, electricity, heat energy and fuel products, and motor fuel. In 2011, the consumer price index was also influenced by the increase in the excise duty rates of tobacco products.

After May 2008 the price index of food and non-alcoholic beverages showed a mainly downward trend, alternating with relatively stable periods until November 2009, when the index started to increase again and achieved a 9.7% growth in 2011. Compared to the average of the previous year, coffee was 45% and sugar 43% more expensive in 2011. The prices of dairy products have been moving upwards and the average increase in 2011 was 10.7%. In spite of the price decreases at the end of the year, potatoes remained 34% more expensive than in 2010, while eggs were 9.4% cheaper.

In 2011 the prices of motor fuel increased 12.2% compared to the average of the previous year. In 2010 the prices of motor fuel increased 20.1%.

The prices of electricity, heat energy and other fuels increased on average by 6.2% in 2011. At the same time, the price increase of fuel oil was 25.8%.

Construction prices have turned upwards. In 2011 the increase in the construction price index compared to the average of 2010 was 3.1% – there was an increase in the cost of labour force (7.6%), the use of building machines (2.0%) as well as building materials (1.5%). The first signs indicating an upward trend of construction prices could be detected in the 4th quarter of 2010 when the construction price index increased 0.6% compared to the 3rd quarter of the same year.

On the basis of the harmonized index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union (EU) according to uniform rules, the annual average price increase in 2011 was 3.1% in the EU-27 and 5.1% in Estonia, according to Eurostat. The price increase was the highest in Romania (5.8%), followed by the United Kingdom (4.5%), Latvia (4.2%) and Iceland (4.2%). The annual price increase was the lowest in Ireland (1.2%) and Sweden (1.4%). All other EU countries had a price increase over 2%.

In 2011 the annual average growth in food prices in the EU was 3.2%. The increase in food prices was the biggest in Estonia (8.5%) and Latvia (7.8%). In Lithuania and Hungary the prices of food increased in the same magnitude (7.7%). The price increase of coffee, tea and cocoa was the biggest in Estonia (36.5%), followed by Finland (30.5%), Lithuania (27.0%), Denmark (22.1%) and Latvia (22.1%). Last year, the prices of food products increased the least in Sweden (0.6%) and Ireland (0.8%).

In 2011, the prices of alcoholic beverages increased the most in the United Kingdom (5.8%) and decreased the most in Ireland (-2.0%). The prices of tobacco products increased the most in Cyprus (15.8%), Estonia (14.3%) and Spain (13.3%), with the EU average being 6.2%.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole increased on average by 9.6% in the EU in 2011. The price increase was the largest in Greece (21.0%), followed by Finland (20.5%) and Belgium (18.0%). The lowest price increase was recorded in Sweden (2.1%). Compared to 2010, the annual average price increase of heat energy in 2011 was 7.0% in the EU. The price of heat energy increased the most in Iceland where the rise was 24.3% compared to the previous year. The price increases were the lowest in Denmark (1.9%) and the Czech Republic (2.0%).

In 2011 the prices of motor fuel increased on average by 13.6% in the EU. The price increase occurred in all EU countries and was the biggest in Cyprus (18.5%), followed by Malta (18.3%) and Slovakia (17.7%). The price increase was the smallest in Slovenia (7.7%) and Sweden (9.0%).

Since 2011, the official currency in Estonia is the euro and price data for Estonia are included in the harmonized index of consumer prices in the euro zone. The annual growth of the harmonized index of consumer prices in the euro zone was 2.7%. In 2010, the growth of the index was only 1.6%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2007–2011

Table 1. Price indices, change over previous year, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tarbijahinnaindeks	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	Consumer price index
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	8,3	7,2	-0,5	3,3	4,4	Producer price index of industrial output
Ehitushinnaindeks	12,7	3,4	-8,5	-2,8	3,1	Construction price index
Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks	12,8	4,0	-8,1	-2,8	3,8	Repair and reconstruction work price index
Ekspordihinnaindeks	7,5	4,2	-3,7	6,0	9,8	Export price index
Impordihinnaindeks	3,4	5,8	-5,4	9,1	11,2	Import price index

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2007–2011
Table 2. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Toit ja mittealkohoolsed joogid	9,3	14,2	-4,0	3,0	9,7	Food and non-alcoholic beverages
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	4,1	15,9	10,7	4,5	6,3	Alcoholic beverages and tobacco
Riietus ja jalatsid	3,6	3,8	0,8	2,5	3,5	Clothing and footwear
Eluase	14,6	15,8	1,0	2,9	5,9	Housing
Majapidamine	3,5	4,4	2,5	-1,1	0,7	Household goods
Tervishoid	7,9	7,6	4,2	0,8	0,4	Health
Transport	2,7	11,1	-6,5	7,1	5,1	Transport
Side	-1,2	-0,9	-0,2	3,7	-4,2	Communication
Vaba aeg	3,3	2,4	-0,2	-0,6	0,7	Recreation, entertainment
Haridus ja lasteasutused	5,4	8,5	4,7	1,7	2,2	Education
Söömise väljaspool kodu, majutus	10,1	13,3	0,5	-1,0	6,0	Hotels, cafés, restaurants
Mitmesugused kaubad ja teenused	4,7	8,9	7,6	1,5	2,8	Miscellaneous goods and services
KOKKU	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala^a järgi, 2007–2011

Table 3. Producer price index of industrial output by economic activity^a, change over previous year, 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Mäetööstus	6,7	11,7	9,4	-0,9	-0,2	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	8,4	5,9	-2,4	3,6	4,8	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	7,1	20,7	16,2	1,9	2,5	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	11,4	15,7	5,9	0,2	3,4	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
KOKKU	8,3	7,2	-0,5	3,3	4,4	TOTAL

^a Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008).

^a Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)

Tabel 4. Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2007–2011

Table 4. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tööjõud	20,8	4,4	-15,7	-5,3	7,5	Labour force
Ehitusmasinad	7,1	3,6	-0,7	1,4	4,3	Building machines
Ehitusmaterjal	8,8	3,8	-4,3	-2,0	1,9	Building materials
KOKKU	12,8	4,0	-8,1	-2,8	3,8	TOTAL

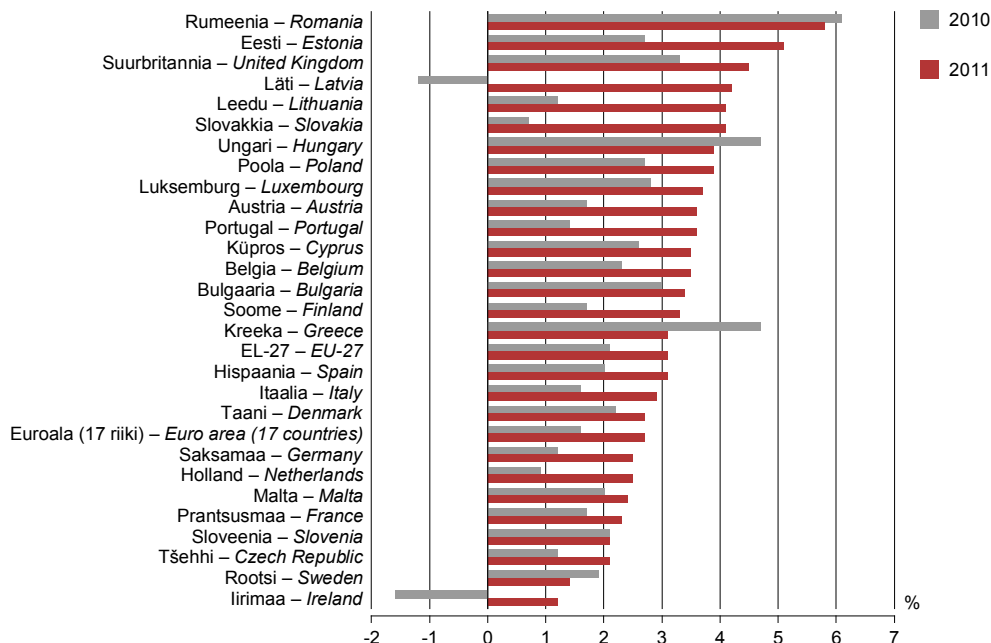
Tabel 5. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2007–2011

Table 5. Construction price index, change over previous year, 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Koondindeks	12,7	3,4	-8,5	-2,8	3,1	Overall index
töõjõud	22,1	4,1	-15,9	-5,8	7,6	labour force
ehitusmasinad	8,6	5,5	-3,8	-0,6	2,0	building machines
ehitusmaterjal	8,3	3,0	-5,5	-1,7	1,5	building materials
Eramuindeks	12,9	3,9	-8,2	-2,3	3,5	Detached house index
töõjõud	21,5	4,0	-16,4	-5,2	7,8	labour force
ehitusmasinad	9,7	5,3	-3,3	0,1	2,5	building machines
ehitusmaterjal	8,5	3,8	-4,6	-1,3	1,9	building materials
Korralamuindeks	12,6	3,4	-8,5	-2,8	3,4	Apartment building index
töõjõud	21,8	4,1	-15,8	-5,8	7,5	labour force
ehitusmasinad	8,0	5,9	-4,4	-0,6	1,7	building machines
ehitusmaterjal	8,2	2,9	-5,6	-1,7	2,0	building materials
Tööstushooneindeks	13,0	3,7	-8,1	-2,6	3,1	Industrial building index
töõjõud	22,8	4,6	-15,5	-5,9	7,6	labour force
ehitusmasinad	9,6	6,2	-3,9	-0,4	2,9	building machines
ehitusmaterjal	8,2	3,1	-5,1	-1,5	1,4	building materials
Ametihooneindeks	12,6	3,1	-8,8	-3,0	2,8	Office building index
töõjõud	22,1	3,7	-16,2	-5,8	7,6	labour force
ehitusmasinad	7,9	4,9	-3,6	-0,8	1,6	building machines
ehitusmaterjal	8,2	2,7	-5,9	-2,0	1,0	building materials

Joonis 1. Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastakeskmise muutus Euroopa Liidu riikides, 2010, 2011

Figure 1. Annual average change in the harmonized index of consumer prices in the European Union, 2010, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2011. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2010. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2010 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2010. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on 2010. aasta detsember. Kulutuste rühmitamise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2011. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2010. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2009. aasta tööstustoodangu müügi struktuurile. Andmed avaldatakse baasil 2010 = 100. Ühendav kuu on 2010. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu on ajakohastatud alates 2007. aastast. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisegruppi – eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhigrupi: tööjõud, ehitusmasinad ja ehitusmaterjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2007. aasta I kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2005. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisegruppide osatähtsus 2005. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeks arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Võimaldamaks võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1994 = 100. Ühendav kuu on 2006. aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügifirmasid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistöõde hinnaindeksit on ajakohastatud analoogiliselt ehitushinnaindeksiga.

Remondi- ja rekonstrueerimistöõde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt ekspordijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Methodology

Since 2001 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the consumer price index and the base prices used for calculation. In 2011 the base prices for the calculation of the consumer price index were the December 2010 prices. The calculations were made on the basis of December 2010 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2010. To allow comparison with the previous periods, Statistics Estonia continued to publish the consumer price index using the base 1997 = 100. December 2010 is the linking month. The breakdown into groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian cities every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.

The consumer price index is published monthly, on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Since 2002 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the producer price index of industrial output and the base prices used for calculation. In 2011 the base prices for the calculation of the producer price index were the December 2010 prices. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2009. The data are published on the basis of 2010 = 100. December 2010 is the linking month.

The producer price index of industrial output is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The weights system of the construction price index and the base prices used for calculation have been updated since 2007. The calculation of the construction price index covers four groups of buildings – detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2007, the structure of direct expenses at the building site, used in the calculation of the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2005; and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2005. The volume of buildings which has not been taken into account in the index has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the construction price index with 1994 = 100 as the reference year. December 2006 is the linking month.

Price information is collected by a sample survey, which includes Estonian construction and wholesale enterprises and the retail trade enterprises of ten cities.

The construction price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The repair and reconstruction work price index has been updated similarly to the construction price index.

The repair and reconstruction work price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The export price index has been calculated since 1994. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year $t-2$.

The export price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The import price index has been calculated since 1998. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year $t-2$.

The import price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Tõnu Mertsina

Ülevaade

2011. aastal oli Eesti sisemajanduse koguprodukti kasv Euroopa Liidu keskmisest märksa kiirem. Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasv kiirenes mullu hinnamuutuse mõju arvestades 7,6%-ni, Euroopa Liidu (EL) keskmine kasv aga oli 1,5%. Eesti SKP kasvu vedas aasta esimeses kolmes kvartalis peamiselt töötlev tööstus, mille kasv oli kiire tänu kaupade väljaveole. Aasta viimases kvartalis selle tegevusala lisandväärtuse kasv siiski aeglustus ja panus SKP kasvu vähenes järsult. Töötleva tööstuse kasvu toetanud kaupade väljaveo kasvutempo aeglustus peamiselt arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise vähenemise tõttu. Ekspordi kasvu aeglustumine pidurdas SKP suurenemist märgatavalt. Teisel poolaastal hakkasid majanduskasvu enim panustama ehituse ning info ja side tegevusala. Ehituses tulenes kasv peamiselt hoonete remondi- ja rekonstrueerimistöödest, info ja side tegevusalal põhiliselt infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooni-teenuste lisandväärtuse kiirest kasvust. Oluline mõju oli ka käibe- ja aktsiisimaksu laekumise kasul.

SKP kasvu pidurdas lisandväärtuse vähenemine kinnisvaras. Selle tegevusala lisandväärtus on vähenenud juba poolteist aastat ehk alates 2010. aasta III kvartalist. Peamine põhjus on eluruumide arvestuses lisandväärtuse vähenemine nii jooksev- kui ka püsivhindades. Püsivhindades langust on omakorda süvendanud kiiresti tõusnud üürihindad.

Tootlikkuse kasv hõivatute kohta oli Eestis väiksem kui EL-is keskmiselt. 2011. aastal kasvas SKP hinnamuutuse mõju arvestades kiiremini kui hõivatute arv, mistõttu reaalne tootlikkus hõivatute kohta suurenes veidi alla 1%. Eesti vastav näitaja jäi EL-i keskmisest (1,3%) väiksemaks. Töötatud tundide arv aga kasvas SKP-st kiiremini, mistõttu reaalne tootlikkus tunni kohta vähenes ligikaudu 1,5%.

SKP loomiseks tehtud tööjõukulud on kasvanud. Et töötajatele makstud hüvitised suurenesid kiiremini kui tootlikkus töötaja kohta, kasvas tööjõu ühikukulu peaaegu 1% võrra. Tööjõu ühikukulu kasv Eestis oli sarnane EL-i keskmisega. Üldjuhul on tööjõu ühikukulu ja hindade tõus tugevasti seotud, s.t mida kiirem on tööjõu ühikukulu kasv, seda suurem on vajadus kaupade ja teenuste hindu tõsta, ja vastupidi.

Et Eestis kasutatakse tootmises palju imporditud sisendit ja välispartnerite hinnatase on meie omast keskmiselt kõrgem, mõjutas 2011. aastal hindade kasvu impordihinnaindeksi kiire tõus (11%). Samuti avaldas meie siseturu hindadele mõju välisurgudel nõudluse suurenemise tõttu kiiresti tõusnud (10%) ekspordihinnaindeks. Eespool nimetatud näitajate mõjul kiirenes töötleva tööstuse toodangu tootjahinnaindeksi kasv, mis oli üle 4%. SKP deflaator, mis hõlmab endas toodangu ja vahetarbimise kõikide hinna- ja mahuindeksite koosmõju, kasvas 2011. aastal 3,7%.

Ekspordi ja impordi kasv kiirenes. Kaupade ja teenuste eksport suurenes 2011. aastal hinnamõju arvestades 25%, sh kaupade eksport 32%. Kaupade ja teenuste import kasvas 27%, sh kaupade import 28%. Enim mõjutas Eesti väliskaubandust arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete sisse- ja väljaveo kiire kasv aasta esimeses kolmes kvartalis. Kaupade ekspordi toetas olulisel määral ka muude masinate ja seadmete väljavedu, impordi aga puidu ja puittoodete sissevedu. Teenuste import kasvas samuti kiiresti, mõjutatuna peamiselt õhustranspordi kaubaveeteenustest. Netoekspordi ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi saldo suhe SKP-sse oli 4,9%. Näitaja oli positiivne kolmandat aastat järjest.

Sisemajanduse nõudlus kasvas kiiresti. 2011. aastal kasvas sisemajanduse nõudlus 11%, peamiselt tänu kapitali kogumahutuse kiirele kasvule ja eriti tänu ettevõtete investeeeringutele transpordivahenditesse, masinatele ja seadmetesse. Kiiresti suurenesid ettevõtete kauba- ja toorainetarvad. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused kasvasid mõeldukalt. Seda mõjutasid peamiselt sõidukite ostmise ja toitlustusteenuste tarbimise kasv. Vaatamata sisemajanduse nõudluse kiirele kasvule olid kodumajapidamiste, valitsemissektori ja kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused ja kapitali kogumahutus kokku toodetud SKP-st

endiselt väiksemad (95% SKP-st). Sisemajanduse nõudlus on toodetud SKP-st väiksem olnud alates 2009. aastast, varem oli see toodetud SKP-st suurem. EL-is keskmiselt on sisemajanduse nõudlus toodetud SKP-st veidi väiksem (98–99% SKP-st).

Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli viimase 17 aasta suurim. 2011. aasta SKP jooksevhindades oli esialgsel andmetel 15,97 miljardit ja kogurahvatulu 15,16 miljardit eurot. Kogurahvatulu osatähtsus SKP-s oli 95% – ligikaudu sama suur kui 2010. aastal. Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid 811 miljoni euro võrra suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Koos kogurahvatulu kasvuga suurenes ka kasutatav kogutulu. Kasutatava kogutulu ja lõpptarbimiskulutuste vahe on kogumajanduse kogusääst. Et kasutatava kogutulu kasv oli lõpptarbimiskulutuste omast kiirem, suurenes ka kogusääst, mis oli 26% kasutatavast kogutulust ehk viimase 17 aasta suurim. Kui kogumajanduse kasutatavasse tulusse annab kõige suurema panuse kodumajapidamiste sektor, siis suurim sääst tekib ettevõtete sektoris.

2011. aastal oli Eesti välismaailma suhtes netolaenuandja. Sisemajanduse investeeringuid finantseeritakse peamiselt kogumajanduse säästu ja välismaailmalt saadud kapitalisiiretega. Kui sääst ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad, on riik netolaenuandja, aga kui peale säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete tuleb välismaailmalt võlgu võtta, on riik netolaenuvõtja. Et säästu ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete (nt EL-i tõukefondidest saadud raha) kogusumma oli kapitali kogumahutuseks (põhivarainvesteeringute ja müügi vahe ning varud) tehtud kulutustest suurem, oli Eesti 2011. aastal välismaailma suhtes netolaenuandja. Samal ajal kasvas kapitali kogumahutus oluliselt kiiremini kui säästud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded, mistõttu Eesti netolaenuandmine vähenes: kui 2010. aastal oli see 8% kasutatavast kogutulust, siis 2011. aastal 5%. Eesti on välismaailma suhtes netolaenuandja olnud alates 2009. aastast.

NATIONAL ACCOUNTS

Tõnu Mertsina

Overview

In 2011, the growth of Estonia's gross domestic product was much faster than the European Union average. In Estonia, the real growth of gross domestic product (GDP) accelerated to 7.6% in 2011, while the European Union (EU) average growth rate was 1.5%. In the first three quarters, GDP growth in Estonia was mainly driven by manufacturing. The value added of manufacturing grew mainly with the support of exports. In the last quarter of the year, the growth of the value added of manufacturing decelerated and its contribution to GDP growth decreased sharply. The growth of exports, which had been the main contributor to the increase in the value added of manufacturing, slowed down due to the decreased manufacturing of computers, electronic and optical products. The deceleration of export growth inhibited the GDP growth considerably. Construction and information and communication activities started to contribute the most to economic growth in the second half of the year. The growth in construction was boosted by the repair and reconstruction work of buildings. The fast growth of information technology and telecommunication services had the biggest impact on the growth of the value added of information and communication. Increased revenue from value-added tax and excise duties also had a significant impact.

GDP growth was inhibited by the decrease in the value added of real estate activities. The value added of this economic activity has decreased already for a year and a half, that is, since the 3rd quarter of 2010. The main reason for this decrease has been the decline in the value added of imputed rent calculations of dwellings at both current and constant prices, including fast-growing rentals.

In Estonia, the growth of labour productivity per employee was slower than the EU average. In 2011, the GDP real growth was faster than the growth of the number of employed persons. As a result, labour productivity per employee grew less than one percent in real terms in Estonia, which

was below the EU average (1.3%). Since hours worked increased faster than the GDP, labour productivity per hour worked decreased by approximately 1.5% in real terms.

The labour costs of the production of the GDP have increased. Since the compensation paid to employees increased faster than the productivity per employee, there was an almost 1% increase in unit labour cost. The growth in unit labour cost in Estonia was similar to the EU average. In general, there is a strong correlation between the growth of unit labour cost and prices, i.e. the faster the growth in unit labour cost, the bigger the pressure to increase prices, and vice versa.

Estonia uses a great amount of imported inputs in production, whereas the price level of the foreign trade partners is higher than in Estonia. In these open market conditions, the price increase in 2011 was considerably influenced by the sharp rise in import prices (11%). Due to the growth of foreign demand, the increase in domestic prices in Estonia was influenced by the increase in export prices (10%) as well. Influenced by the abovementioned price increases, the producer price index of manufacturing grew by more than 4% in 2011. The GDP deflator, which contains the co-effect of all price and volume indices of output and intermediate consumption, grew by 3.7%.

The growth of export and import accelerated. In 2011, the export of goods and services grew by 25% in real terms, whereas the export of goods increased by 32%. The import of goods and services increased by 27%, with the import of goods improving by 28%. The fast increase in the exports and imports of computers, electronic and optical products in the first three quarters had the biggest influence on Estonian foreign trade. The export of goods was also significantly supported by the exports of other machinery and equipment, while import was boosted by the imports of wood and wood products. The import of services grew fast, mainly due to goods transportation services by air transport. The share of net exports in the GDP was 4.9%. The value of net exports has been positive for three years already.

Domestic demand increased fast. In 2011, domestic demand increased by 11%, mainly due to the fast growth in gross capital formation – especially due to business-sector investments in transport equipment, machinery and equipment. There was a fast increase in the inventories of goods and materials of the business sector. The increase in household final consumption expenditures was moderate, influenced mainly by an increase in the purchase of vehicles and catering services. Despite the fast growth of domestic demand, the total of the final consumption expenditures and capital formation of households, the general government and non-profit institutions serving households was still less than the GDP by output method (95%). Domestic demand has been smaller than the GDP since 2009. Before that it was bigger than the GDP by output method. The respective EU average rate has been slightly less than the GDP (98 to 99%).

The share of gross saving in disposable income was the highest of the last 17 years. According to preliminary estimates, the GDP at current prices was 15.97 billion euros in 2011 and the gross national income (GNI) was 15.16 billion euros. The share of the GNI in the GDP was 95%, which was approximately the same as in 2010. Primary income payable to the rest of the world was 811 million euros more than the primary income receivable from the rest of the world. Together with the increase in the gross national income, the gross disposable income increased as well. Gross saving is the difference between the gross disposable income and final consumption expenditures. Since the gross disposable income increased faster than final consumption expenditures, gross saving increased, accounting for 26% of the gross disposable income – the highest share in the last 17 years. The households' sector contributes the most to the gross disposable income of the total economy, while the largest saving is generated by the business sector.

In 2011, Estonia was a net lender to the rest of the world. The main source of financing for domestic investments are savings of the total economy and the capital transfers receivable from the rest of the world. If savings and capital transfers receivable from the rest of the world are bigger than domestic investments, the country is a net lender. And if the country has to borrow from the rest of the world in addition to the savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Since the total of savings and capital transfers from the rest of the world (e.g. financial means received from the EU structural funds) was bigger than the expenditure on gross capital formation (sum of gross fixed capital formation and inventories), Estonia was a net lender in relation to the rest of the world in 2011. At the same time, gross capital formation grew substantially faster than savings and capital transfers from the rest of the world, which is why net lending decreased in Estonia (from 8% in 2010 to 5% in 2011). Estonia has been a net lender to the rest of the world since 2009.

Tabel 1. SKP institutsionaalse sektori järgi, 2007–2011*Table 1. GDP by institutional sector, 2007–2011*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kaupu tootvad ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	10 132,7	10 243,2	8 048,1	8 653,6	9 886,7	<i>Non-financial corporations</i>
Finantsinstitutsioonid	562,2	615,8	466,2	447,8	484,2	<i>Financial corporations</i>
Valitsemissektor	1 764,9	2 099,2	2 063,9	2 017,4	2 099,8	<i>General government</i>
Kodumajapidamised	1 524,5	1 440,2	1 252,1	1 259,1	1 330,3	<i>Households</i>
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi- taotluseta institutsioonid	99,2	114,3	116,9	118,3	121,3	<i>Non-profit institutions serving households</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	14 083,4	14 512,7	11 947,2	12 496,1	13 922,5	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	1 986,0	1 791,5	1 892,3	1 809,1	2 050,5	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	16 069,4	16 304,2	13 839,6	14 305,3	15 973,0	<i>GDP at market prices</i>

Tabel 2. SKP tegevusala järgi, 2007–2011*Table 2. GDP by economic activity, 2007–2011*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	493,4	438,1	332,3	411,1	505,6	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	149,6	150,4	137,9	171,2	192,4	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	2 249,4	2 228,8	1 704,9	2 047,5	2 477,8	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	345,2	356,4	401,7	501,9	513,8	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	122,0	139,6	121,6	131,3	141,1	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	1 511,1	1 438,0	830,1	712,8	883,7	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 961,9	1 944,3	1 440,2	1 486,8	1 595,6	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Veondus ja laondus	1 108,4	1 139,6	937,2	1 104,9	1 266,3	<i>Transport and storage</i>
Majutus ja toitlustus	223,8	211,0	147,3	137,6	165,9	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	618,8	677,4	630,1	577,3	655,7	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	566,2	617,8	467,1	449,4	486,0	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	1 456,0	1 482,6	1 368,2	1 358,5	1 394,5	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	613,4	627,4	573,8	634,7	657,3	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	495,2	575,9	479,0	451,0	533,9	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	773,7	924,5	935,3	915,0	954,9	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	590,1	684,5	654,2	635,0	659,5	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	435,5	517,7	487,6	470,3	510,9	<i>Health and social work</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	251,4	242,7	191,8	193,1	203,3	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	118,5	115,8	107,0	106,9	124,5	<i>Other service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	14 083,4	14 512,7	11 947,2	12 496,1	13 922,5	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	1 986,0	1 791,5	1 892,3	1 809,1	2 050,5	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	16 069,4	16 304,2	13 839,6	14 305,3	15 973,0	<i>GDP at market prices</i>

Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi (aheldamise meetodil), 2007–2011
Table 3. Change in GDP compared to previous year by economic activity (chain-linked), 2007–2011 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	15,6	10,0	12,4	-9,3	2,6	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	23,5	-15,4	-23,4	25,7	9,1	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	5,0	-8,1	-26,0	21,2	22,1	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6,8	-15,5	-3,9	7,8	4,6	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3,6	14,6	-14,8	2,7	1,9	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	11,4	1,4	-36,1	-8,7	17,7	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	6,3	-10,0	-28,9	1,6	2,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles etc.</i>
Veondus ja laondus	5,1	-1,6	-12,1	5,2	7,0	<i>Transport and storage</i>
Majutus ja tootlustus	7,3	-15,6	-33,5	-5,7	17,7	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	15,7	5,6	-7,9	-11,4	15,8	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	11,2	2,2	-23,2	-6,5	3,2	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalne tegevus	5,1	-0,5	11,6	2,9	-7,3	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	9,6	-4,2	-4,8	8,9	0,8	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	4,9	3,0	-20,9	-8,4	16,1	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	2,5	4,1	1,1	-0,5	1,6	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	2,2	-0,6	-2,7	-1,7	1,1	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3,8	2,4	-4,0	-2,4	5,2	<i>Health and social work</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3,1	-12,1	-20,9	1,5	2,7	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	5,9	-15,0	-10,3	-1,2	11,8	<i>Other service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	7,0	-2,8	-14,8	2,6	7,3	VALUE ADDED TOTAL
Netotootemaksud	11,0	-9,6	-9,7	-0,1	9,8	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	7,5	-3,7	-14,3	2,3	7,6	<i>GDP at market prices</i>

Joonis 1. Kogusäästu ja netolaenuandmise/-võtmise suhe kasutatavasse kogutulusse, 2007–2011

Figure 1. The ratio of gross saving and net lending / net borrowing to gross disposable income, 2007–2011

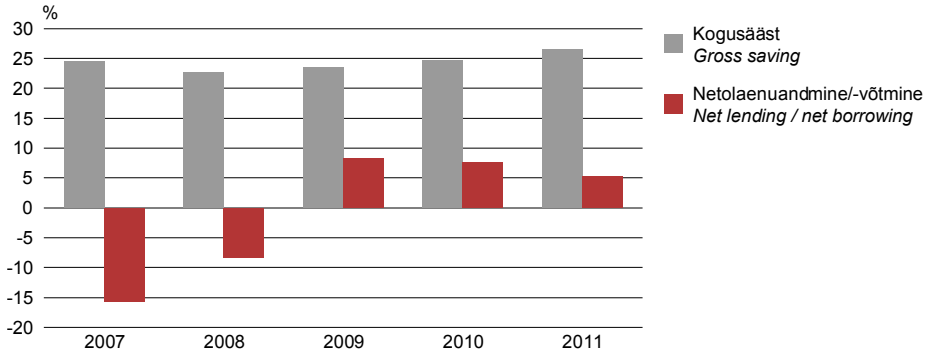

Tabel 4. SKP tarbimismeetodi järgi, 2007–2011

Table 4. GDP by expenditure approach, 2007–2011

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Eratarbimis- kulutused	8 517,0	8 656,9	7 200,8	7 235,1	7 916,9	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpptarbimis- kulutused	2 643,0	3 131,4	3 046,2	2 990,8	3 116,4	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	183,8	207,7	212,6	214,3	216,3	Final consumption expenditure of non- profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	5 712,7	4 848,6	2 969,3	2 694,3	3 435,0	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	496,1	105,3	-368,5	99,3	483,1	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	17 552,6	16 949,8	13 060,4	13 233,8	15 167,7	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste ekspord (FOB)	10 778,1	11 547,2	8 960,8	11 360,7	14 805,1	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	7 416,8	7 900,0	5 753,5	7 905,0	10 846,3	goods
teenused	3 361,3	3 647,2	3 207,3	3 455,6	3 958,8	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	12 261,3	12 244,5	8 153,6	10 378,0	14 028,7	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	9 989,5	9 871,3	6 307,4	8 240,6	11 329,9	goods
teenused	2 271,7	2 373,2	1 846,3	2 137,4	2 698,8	services
Statistiline vahe	0,0	51,7	-28,0	88,8	28,9	Statistical discrepancy
SKP turuhindades	16 069,4	16 304,2	13 839,6	14 305,3	15 973,0	GDP at market prices

Tabel 5. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil), 2007–2011

Table 5. Change in GDP compared to previous year by expenditure approach (chain-linked), 2007–2011
(protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Eratarbimis- kulutused	8,8	-6,4	-16,1	-1,8	4,4	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	6,6	5,0	-1,6	-1,1	1,6	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	9,1	4,6	3,6	-1,3	-2,5	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	9,3	-15,1	-38,0	-9,0	26,8	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	9,2	-9,5	-22,3	0,3	11,0	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	3,7	0,6	-18,6	22,5	24,9	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	2,1	1,4	-23,1	30,9	31,6	goods
teenused	7,3	-1,0	-9,0	7,4	9,4	services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	6,3	-6,3	-32,4	20,6	27,0	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaubad	5,7	-6,5	-34,0	22,7	28,3	goods
teenused	9,4	-5,5	-25,6	13,2	22,1	services
SKP turuhindades	7,5	-3,7	-14,3	2,3	7,6	GDP at market prices

Tabel 6. SKP sissetulekumeetodi järgi, 2007–2011

Table 6. GDP by income approach, 2007–2011
(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Hüvitised töötajatele	7 393,9	8 240,7	7 137,2	6 882,9	7 453,8	Compensation of employees
palk	5 604,3	6 226,1	5 315,8	5 110,1	5 545,4	wages and salaries
tööandja sotsiaalmaksud	1 789,6	2 014,6	1 821,4	1 772,8	1 908,4	employers' social contributions
Põhivara kulum	1 930,5	2 119,8	2 201,6	2 258,1	2 342,6	Consumption of fixed capital
Tootmis- ja impordimaksud	2 172,8	2 003,4	2 104,6	2 007,3	2 289,8	Taxes on production and imports
Subsiidiumid (-)	219,1	252,4	252,4	295,5	327,8	Subsidies (-)
Tegevuse ülejääk ja segatulu	4 791,3	4 192,7	2 648,6	3 452,4	4 214,5	Operating surplus and mixed income
SKP turuhindades	16 069,4	16 304,2	13 839,6	14 305,3	15 973,0	GDP at market prices

Tabel 7. Kogumajanduse kasutatav tulu, sääst ja netolaenuandmine/-võtmine, 2007–2011
Table 7. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of total economy, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
SKP	16 069,4	16 304,2	13 839,6	14 305,3	15 973,0	<i>GDP</i>
Välismaailmalt saadud esmased tulud	1 276,5	1 236,4	800,4	849,3	1 015,5	<i>Primary income receivable from the rest of the world</i>
Välismaailmale makstud esmased tulud	2 342,3	2 108,5	1 196,7	1 562,6	1 826,0	<i>Primary income payable to the rest of the world</i>
Kogurahvatulu	15 003,7	15 432,1	13 443,3	13 592,0	15 162,4	<i>Gross national income</i>
Põhivara kulum	1 930,5	2 119,8	2 201,6	2 258,1	2 342,6	<i>Consumption of fixed capital</i>
Netorahvatulu	13 073,1	13 312,3	11 241,8	11 333,8	12 819,8	<i>Net national income</i>
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	275,3	312,8	432,9	520,4	416,0	<i>Current transfers receivable from the rest of the world</i>
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	253,2	222,7	207,2	252,5	282,3	<i>Current transfers payable to the rest of the world</i>
Kasutatav kogutulu	15 025,8	15 522,2	13 669,1	13 859,8	15 296,2	<i>Gross national disposable income</i>
Kasutatav netotulu	13 095,3	13 402,4	11 467,5	11 601,7	12 953,5	<i>Net national disposable income</i>
Lõpptarbimis-kulutused	11 343,8	11 996,0	10 459,6	10 440,2	11 249,6	<i>Final consumption expenditure</i>
Kogusääst	3 682,0	3 526,3	3 209,5	3 419,6	4 046,5	<i>Saving, gross</i>
Netosääst	1 751,5	1 406,4	1 007,9	1 161,5	1 703,9	<i>Saving, net</i>
Välismaailmalt saadud kapitali-siirded	198,5	199,6	480,8	386,5	528,1	<i>Capital transfers receivable from the rest of the world</i>
Välismaailmale makstud kapitali-siirded	34,6	9,2	1,0	0,2	4,3	<i>Capital transfers payable to the rest of the world</i>
Kapitali kogumahutus põhivarasse	6 208,8	4 953,9	2 600,8	2 793,6	3 918,1	<i>Gross capital formation</i>
Mittetoodetud mittefinantsvara soetamine miinus realiseerimine	-5,4	4,0	-0,5	-135,2	-189,3	<i>Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets</i>
Netolaenuandmine (+) / netolaenu-võtmine (-)	-2 357,5	-1 292,9	1 116,9	1 058,7	812,8	<i>Net lending (+) / net borrowing (-)</i>

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Arvestuse põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootismeetodil, mille aluseks on turutoodangu puhul toodangu ja vahetarbimise vahena leitud lisandväärtus; turuvälise toodangu puhul leitakse toodang kulude summana;
- tarbimismeetodil, mille aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ja ekspordi-impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet arvestab vari-majandust kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektor) ja tegevusalade järgi. Alates 2011. aastast arvutatakse Eesti SKP Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 ning toodete ja teenuste klassifikaatori TTK 2008 järgi.

Tootismeetodil arvatatud tegevusalade lisandväärtused ei sisalda netotootemakse. Need arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele netotootemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu ja enda lõpptarbeks tootmise puhul hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

SKP-d ja selle tehinguid arvestatakse eelmise aasta ja jooksevhindades. Selleks et perioode võrrelda, eelmise aasta hindades väärtused aheldatakse. Alates 2011. aastast leitakse eelmise aasta hindades arvestused kahekordse deflateerimisega, mille korral deflateeritakse turutoodang ja vahetarbimine eraldi ning lisandväärtus leitakse nende kahe ümberhinnatud tehingu vahena.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate the economic development in the economic territory of a country. The result of the production activity of resident producer units is represented in SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled using three methods:

- *the production approach where value added is found as a difference between output and intermediate consumption in case of market output; in case of non-market output, output is found as a sum of costs;*
- *the expenditure approach which is based on final consumption, investments and the net value of exports and imports;*
- *the income approach where GDP is found as the sum of the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations, the hidden economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates hidden economy in all institutional sectors (except the general government sector) and economic activities. In Estonia, the Estonian Classification of Economic Activities 2008 (EMTAK 2008, based on NACE Rev.2) and the Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community (CPA 2008) are applied in the GDP calculations since 2011.

In the calculation of GDP by production approach, the value added created by economic activities does not include net taxes on products. These are included in total national accounts. When net taxes on products are added to the value added, the result is GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices and the intermediate consumption at purchaser's prices.

GDP and its transactions are estimated at current prices and at previous year prices. Values at previous year prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods. Since 2011, previous year prices are calculated by double deflation, where market output and intermediate consumption are deflated separately and value added is found as the difference between these two transactions.

FINANTSVAHENDUS

Anne Päss, Kristel Vilgats

Ülevaade

Finantsvahenduse peatükk annab ülevaate finants- ja kindlustusettevõtete koondnäitajatest peamiselt aastatel 2009–2011. Esitatud on statistilisse profiili kuuluvate finants- ja kindlustusettevõtete jaotus aastatel 2009–2011, bilansimaht 2011. aastal ning kindlustusseltside bruto-preemiate ja -nõuete koondandmed ning jaotus 2011. aastal.

2011. aastal oli vaatluse all 1258 ettevõtet. Neist 70% andis oma tegevusest regulaarselt ülevaate statistikatööga „Finantsvahendus ja finantsvahenduse abitegevus“. 98% nendest ettevõtetest on rahvusvaheliste standardite järgi väikesed, alla 50 töötajaga ettevõtted. Finantssektori ettevõtetes töötas mullu 11 478 inimest – 7% vähem kui 2010. aastal.

Paljud ettevõtted positsioneerivad end registreerides esmalt finantsvahendajana, kuigi tegelikult ei pruugi nad finantsteenuseid pakkudagi. Paljud neist ei hakka üldse tegutsema või vahetavad oma tegevusala aasta jooksul mõne teise vastu. Selline ebakindlus tegevusala määramisel võib finantssektori statistikas kaasa tuua olulisi revideerimisi.

Finantsettevõtete ulatusliku kontrolli tulemusena korrigeeriti 2010. aastal mitme vaatluse all oleva ettevõtte tegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori järgi, mille tõttu muutus nende ettevõtete jaotus statistilises profiilis. 2009.–2011. aastal oli finants- ja kindlustusettevõtete seas kõige suurem osatähtsus neil ettevõtetel, kes tegutsesid võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse investeerimise tegevusalal (alates 2009. aastast vastavalt 42%, 38% ja 48%). Suur osatähtsus oli aastatel 2009–2011 ka nendel ettevõtetel, kes pakkusid muid finantsteenuseid (alates 2009. aastast vastavalt 24%, 25% ja 18%), mille hulka kuuluvad kapitalirent, muu laenuandmine ja muude mujal liigitamata finantsteenuste pakkumine (v.a kindlustus ja pensionifondid). Kolmandal kohal olid 2009.–2011. aastal finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevuse, v.a kindlustuse ja pensionifondide alal tegutsevad ettevõtted (alates 2009. aastast vastavalt 17%, 19% ja 17%). Vähem levinud olid valdusfirmad (ligikaudu 4% ettevõtetest) ning kindlustuse ja pensionifondide abitegevusala ettevõtted (ligikaudu 6% ettevõtetest). Rahaloomega seotud finantsvahendajaid (krediidiasutused ja Eesti Pank) oli 2–3%, fondivalitsejaid 1% ja kindlustusseltside samuti 1% kõigist finants- ja kindlustusettevõtetest.

Kindlustusettevõtete arv võrreldes 2010. aastaga vähenes. Eestis tegutses 2011. aastal aktiivselt 18 kindlustusandjat: 12 kahjukindlustusseltsi (2010. aastal 13), viis elukindlustusseltsi ja Eesti Liikluskindlustuse Fond. Kindlustusettevõtete kogutud brutopreemiate ja rahuldatud nõuete summa on alates 2009. aastast finantsturgudel toimuva tõttu vähenenud.

Elukindlustusseltside kogutud preemiatest ja väljamakstud nõuetest oli nagu aasta varemgi kõige suurem maht investeerimisriskiga elukindlustuse ja kapitalikogumiskindlustuse maksetel. Investeerimisriskiga elukindlustuse preemiate osatähtsus kogutud preemiates oli mullu 2010. aastaga võrreldes 11 protsendipunkti väiksem ja osatähtsus väljamakstud nõuetes 5 protsendipunkti suurem.

Kahjukindlustuspreemiate ja -nõuete jaotus oli sama mis 2010. aastal – kõige suurema osatähtsusega olid maismaasõidukite ning liiklus- ja varakindlustus. Enim suurenesid rahalise kaotuse vastu tehtava kindlustuse preemiad – 2010. aastaga võrreldes 31% (joonisel nr 6 „Muu“ hulgas). Väljamakstud nõuete arv suurenes enim transporditavate kaupade kindlustuses (105%, joonisel nr 6 „Muu“ hulgas).

Finantsettevõtete (v.a Eesti Pank, krediidiasutused, hoiu-laenuühistud ja investeerimisfondid) bilansimaht oli mullu suurem kui 2010. aastal. Nende ettevõtete bilansimaht suurenes 2010. aastaga võrreldes 50,3% ja sellega jõuti 2009. aasta tasemele. Enamiku nende bilansimahust hõlmasid lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud.

Kindlustusettevõtete bilansimaht oli mullu 2,6% suurem kui 2010. aastal. Finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevuste alal tegutsevate ettevõtete bilansimaht suurenes aasta varasemaga võrreldes 11,9%.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Anne Päss, Kristel Vilgats

Overview

The chapter on financial intermediation provides an overview of the aggregate indicators of financial and insurance enterprises mainly in the period 2009–2011. The data presented include the distribution of financial and insurance enterprises included in the Statistical Profile in the years 2009–2011, the value of their balance sheets in 2011 as well as the aggregate data and distribution of the gross premiums and claims of insurance companies in 2011.

1,258 enterprises were surveyed in 2011. 70% of them reported regularly on their activities as part of the statistical survey “Financial intermediation and activities auxiliary to financial intermediation”. By international standards, 98% of the referred enterprises are small, having less than 50 employees. 11,478 persons were working in the financial sector enterprises in 2011, showing a 7% drop compared to 2010.

A considerable number of enterprises initially register themselves as financial intermediaries, even though in reality they do not offer any financial services. Many of these enterprises do not enter into operation at all or switch to another activity in the course of the year. This kind of uncertainty in the determination of economic activity may lead to significant revisions in the financial sector statistics.

An extensive revision was carried out in 2010, when the economic activity (according to the Estonian Classification of Economic Activities) of a notable number of enterprises covered by the statistical survey was corrected and, as a result, the distribution of the respective enterprises in the Statistical Profile changed. In the years 2009–2011, the most common economic activity among financial and insurance enterprises was ‘trusts, funds and similar financial entities’ (accounting for 42% in 2009, 38% in 2010 and 48% in 2011). A significant proportion of enterprises in the period 2009–2011 offered other financial services (24% in 2009, 25% in 2010 and 18% in 2011), including financial leasing, other credit granting and other financial service activities not elsewhere specified (excl. insurance and pension funding). The third position in the same period was held by ‘activities auxiliary to financial services, except insurance and pension funding’ (17% in 2009, 19% in 2010 and 17% in 2011). The less common activities included ‘activities of holding companies’ (approximately 4% of enterprises) and ‘activities auxiliary to insurance and pension funding’ (approximately 6% of enterprises). Monetary intermediation enterprises (credit institutions and the Bank of Estonia) accounted for 2–3%, enterprises involved in fund management activities for 1% and insurance companies for 1% of the total number of enterprises involved in financial and insurance activities.

The number of insurance companies decreased compared to 2010. In 2011, 18 companies were engaged in insurance activities in Estonia: 12 non-life insurance companies (in 2010 there were 13 non-life insurers), five life insurance companies and the Estonian Traffic Insurance Fund. Since 2009, the amount of gross premiums collected by insurance companies and the amount of paid claims has been decreasing due to the developments on the financial markets.

As before, unit-linked life insurance and endowment insurance accounted for the largest share of premiums and claims respectively collected and paid by life insurance companies. The percentage of unit-linked life insurance premiums in collected premiums decreased by 11 percentage points and their share in paid claims increased by five percentage points, compared to 2010.

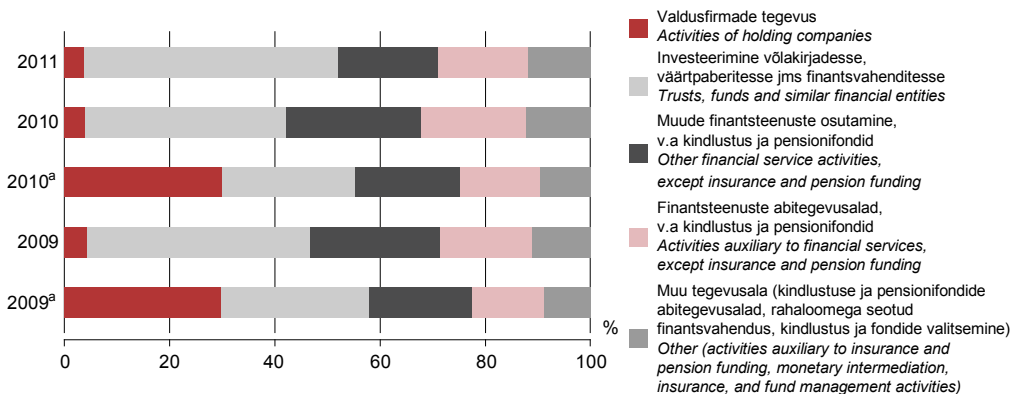
The distribution of non-life premiums and claims between categories did not change compared to 2010 – insurance of land vehicles, motor third party liability insurance and property insurance remained the most popular non-life insurance services. The biggest increase in premiums was recorded in the subcategory of insurance for pecuniary loss – up 31% compared to 2010 (included under “Other” in Figure 6). The biggest increase in paid claims was seen in the goods-in-transit insurance (up 105%, included under “Other” in Figure 6).

In 2011 the balance sheet total of financial enterprises (excl. the Bank of Estonia, credit institutions, savings and loan associations and investment funds) was greater than the year before. The balance sheet total of these enterprises increased by 50.3% compared to 2010, reaching the level of 2009. Short- and long-term financial investments were the biggest component of their balance sheets.

The balance sheet total of insurance companies increased by 2.6% compared to 2010. As of the end of 2011, the balance sheet total of companies with activities auxiliary to financial services and insurance activities had increased by 11.9% compared to 2010.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvate finants- ja kindlustusettevõtete jaotus tegevusala järgi, 2009–2011

Figure 1. Distribution of financial and insurance enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2009–2011

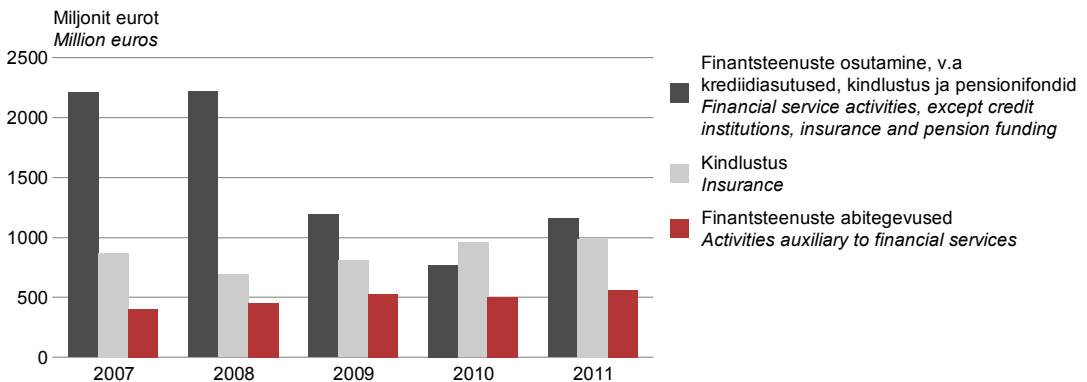

^a Korrigeerimata andmed.

^a Non-adjusted data.

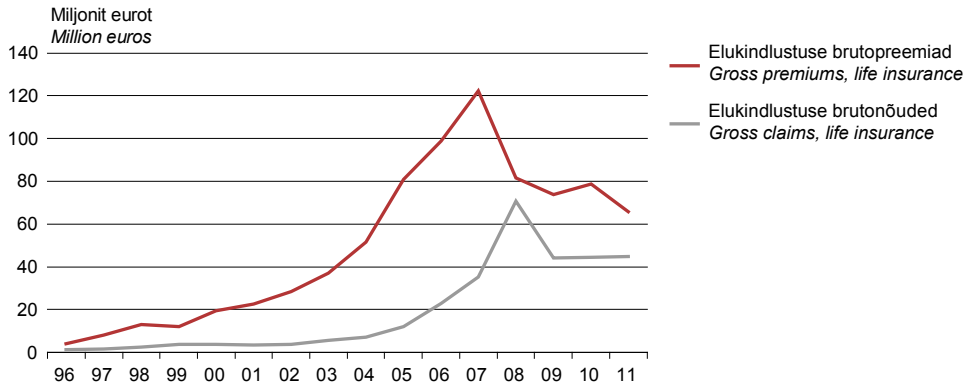
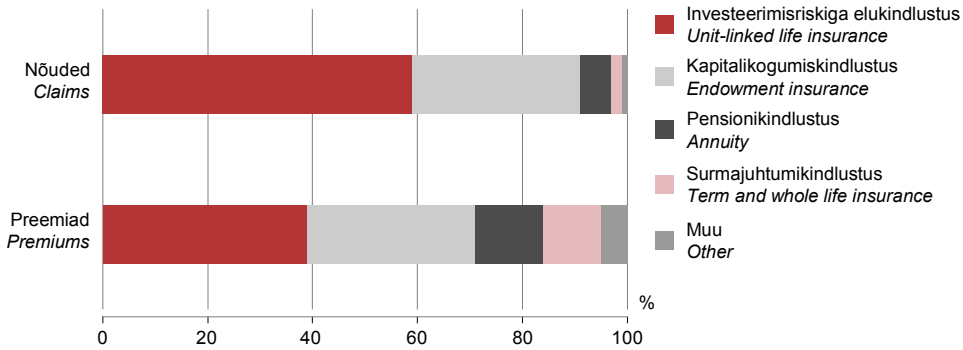
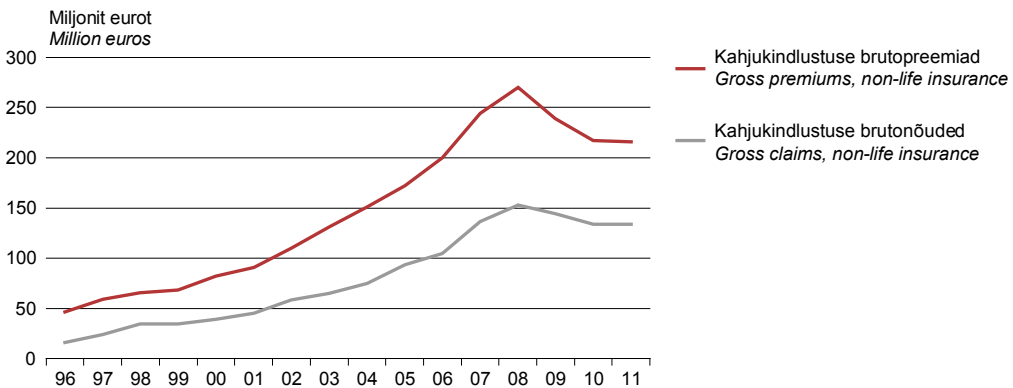
Joonis 2. Ettevõtete bilansimaht ettevõtete tegevusala järgi, 2007–2011^a

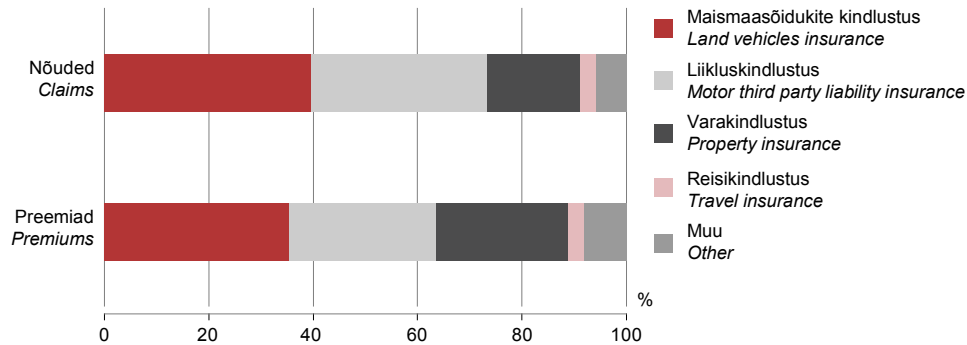
Figure 2. Balance sheet total of enterprises by economic activity, 2007–2011^a

^a Siin ja järgmistel joonistel: 2011. aasta andmed on esialgsed.

^a In this figure and below: the data for 2011 are preliminary.

Joonis 3. Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1996–2011
Figure 3. Life insurance gross premiums and gross claims, 1996–2011

Joonis 4. Elukindlustuse bruto nõuete ja -preemiate jaotus, 2011
Figure 4. Distribution of life insurance gross claims and gross premiums, 2011

Joonis 5. Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1996–2011
Figure 5. Non-life insurance gross premiums and gross claims, 1996–2011

Joonis 6. Kahjukindlustuse bruto nõuete ja -preemiate jaotus, 2011*Figure 6. Distribution of non-life insurance gross claims and gross premiums, 2011***Metoodika**

Finantsvahenduse statistika kajastab finants- ja kindlustusettevõtete majanduslikku tegevust. Vaadeldud on kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid. Statistikaamet koostab ja avaldab Eestis finantssektorisse kuuluvate üksuste ajakohastatud nimekirja kaks korda aastas, detsembris ja juunis, aadressil <http://www.stat.ee/finantssektori-institutsionaalsed-yksused>.

Finants- ja kindlustusettevõtete kohta saadakse andmed kõiksete vaatlustega ja neid täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni kogutud andmeid krediidiasutuste, hoiu-laenuühistute ja liisinguühingute kohta.

Methodology

Financial intermediation statistics describe the economic activity of financial and insurance enterprises. The population of the survey includes all financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is 64–66. Data about sole proprietors are neither collected nor used. The survey covers only economically active enterprises. Twice a year, in December and in June, Statistics Estonia compiles and publishes an updated list of units belonging to the financial sector in Estonia. The list is available at <http://www.stat.ee/institutional-units-of-financial-sector>.

Information about financial and insurance enterprises is collected by means of a comprehensive survey and supplemented with information from the annual financial statements of the financial sector enterprises. Statistics Estonia also uses data collected by the Bank of Estonia and the Financial Supervision Authority on credit institutions, savings and loan associations and leasing companies.

Kirjandust **Publications**

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke **Useful links**

EMTAK 2008 klassifikaator

http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=2254259&siteLanguage=ee

Estonian Classification of Economic Activities 2008

http://metaweb.stat.ee/view_xml.htm?id=2791059&siteLanguage=en

Eesti Panga statistika

<http://www.eestipank.info/pub/et/dokumendid/statistika/>

Statistics by the Bank of Estonia

<http://www.eestipank.info/pub/en/dokumendid/statistika/>

Finantsinspektsiooni andmebaas

<http://www.fi.ee/index.php?id=193>

Database of the Financial Supervision Authority

<http://www.fi.ee/index.php?id=581>

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

2011. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori nimekirja kuuluvaid asutusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, sihtasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid, mille majandustegevuse tulemusi valitsemissektori arvepidamises kajastati, kokku 3003, neist 342 kuulusid keskvalitsuse, 2659 kohalike omavalitsuste ja kaks sotsiaalkindlustusfondide sektorisse. 90% kogu valitsemissektorist on riigi- või kohalike omavalitsuste eelarvelised asutused ja allasutused. Sihtasutusi on valitsemissektoris 7%, tervishoiuasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid ligi 2% ning avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid alla 1%. Kolmveerand keskvalitsusse kuuluvatest arvestusüksustest on riigieelarvelised asutused ja ülejäänud veerand avalik-õiguslikud juriidilised isikud, sihtasutused ja mitteturutootjatest ettevõtted. Kohalike omavalitsuste sektoris on peale omavalitsusasutuste muid üksusi ehk siht- ja tervishoiuasutusi ning mitteturutootjatest ettevõtteid väga vähe – vaid ligi 8% kogu allsektorist. Samal ajal on enamik tervishoiuasutusi ja muid ettevõtteid klassifitseeritud kohalike omavalitsuste sektorisse.

2011. aastal kasvas nii riigieelarve tulude kui ka kulude maht. Riigieelarvesse laekus tulusid 279,4 miljonit eurot ehk 5% rohkem kui aasta varem, samal ajal kui kulude katteks maksti välja 10% rohkem kui 2010. aastal. Möödunud aasta lõpuks oli riigieelarvesse laekunud 5,9 miljardit eurot ehk 103,3% kavandatud, millest 74% olid maksutulud ja 26% muud tulud. Väljamakseid tehti 6,2 miljardi euro eest – 99,5% planeeritud mahust. Valitsemissektori rahandusstatistika tegemisel kassapõhiseid riigieelarve andmeid ei kasutata, sest järgitakse Euroopa Rahvamajanduse Arvepidamise Süsteemi (ESA95) meetodikat, mille aluseks on tekkepõhised andmed, ja kõik ülejäänud peatükis kajastatud valitsemissektori rahandusnäitajad põhinevadki tekkepõhise riigiraamatupidamise andmestikul.

Eesti valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2011. aastal esialgsetel andmetel 1% ja võlatase 6% sisemajanduse koguproduktist. 2011. aasta lõpus ületasid valitsemissektori koondeelarve tulud kulused 163,9 miljoni euroga. 2010. aastaga võrreldes kasvasid nii valitsemissektori tulud kui ka kulud. Kogutulud olid 6,3 miljardit eurot (kasv 7%) ja kogukulud 6,1 miljardit eurot (kasv 5%). Ainsa tululiigina vähenesid omanditulud, peamiselt riigile makstud dividendide vähenemise tõttu.

Keskvalitsuse kulutused ületasid 2011. aastal taas tulusid, kuigi defitsiit oli vaid 0,7 miljonit eurot. Varasema aastaga võrreldes suurenes keskvalitsuse laenude maht 5%, võlakirjade maht aga vähenes 4%. Suurem osa keskvalitsuse võlast on just laenu (83%). 55% keskvalitsuse laenudest olid välislaenu.

Kohalike omavalitsuste sektoris kogunes tulusid 16,9 miljonit eurot rohkem, kui tehti kulutusi. Omavalitsuste üldine võlatase jäi aastatagusega võrreldes samale tasemele, kuid laenude maht vähenes 4% ja võlakirjade maht, mis on kolmveerand selle sektori võlaportfellist, suurenes 8%.

Valitsemissektori koondeelarve ülejäägi saavutamisel oli taas suurim osa sotsiaalkindlustusfondide sektoril, mis kasvatas mullu ülejäägi 147,7 miljoni euroni (kasv 79%). Sotsiaalkindlustusfondide võlg oli teiste sektoritega võrreldes endiselt väga väike ja seegi vähenes 2010. aastaga võrreldes. Valitsemissektori konsolideeritud võlg (nn Maastrichti võlg) oli 2011. aasta lõpus 965 miljonit eurot, kasvades varasema aastaga võrreldes 1%.

Valitsemissektorile laekunud maksudest ja sotsiaalmaksetest saadud kogutulu suurenes 2011. aastal varasema aastaga võrreldes 345,1 miljoni euro võrra, tuues riigile sisse 5,2 miljardit eurot. Suurima osa maksutuludest andsid tootmis- ja impordimaksud (42%), mida laekus kokku 2,2 miljardit eurot – 11% rohkem kui aasta varem. Tulu- ja omandimaksu laekus miljard eurot (8% rohkem kui aasta varem), mis oli viiendik kogutulust. Sotsiaalmakseid laekus riigile mullu ligi kaks miljardit eurot – 3% rohkem kui aasta varem. Eesti maksukoormus oli 2011. aastal 33%.

Kaudsete, otsete ja sotsiaalmaksude osatähtsus maksutuludes oli Eestis 2011. aastal vastavalt 43%, 20% ja 37%. Kaudsed maksud on tootmis- ja impordimaksud ehk tarbimise pealt kogutavad maksud, millest suurim osa on käibemaks ja aktsiisid. Otsetes maksud on tulu-, omandi- ja kapitali-

maksud, millest enim tulu annavad üksikisiku ja ettevõtte tulumaks. Sotsiaalmaksete alla kuuluvad sotsiaalmaks pensioni-, ravi- ja töötuskindlustuseks, millest suurim tulu laekub riikliku pensioni-kindlustuse maksetest. Euroopa Liidus (EL) tervikuna olid otsesed maksud 32%, kaudsed maksud 33% ja sotsiaalmaksed 35% kogumaksutulust.

EL-i liikmesriikidest on maksutulude osatähtsus riigi tuludes konkurentsilt suurim Taanis. Maksud andsid 2011. aastal koguni 84% Taani valitsemissektori kogutulust, ülejäänud 16% kogunes sotsiaalmaksetest, müügituludest ning muudest jooksvatest ja kapitalituludest. Sotsiaalkindlustusmaksetel eraldi võetuna on kogutulus imeväike osa. Tšehhis seevastu andsid sotsiaalkindlustusmaksed tervelt 39% ja muud maksud 47% kogutulust.

Müügitulu osatähtsus oli mullu suurim Soomes (12%) ja väikseim Itaalias (3%). EL-i riikides keskmiselt oli sotsiaalmaksete osatähtsus maksutuludes 31%, muude maksutulude osatähtsus 58% ning müügitulude ja muude jooksvate ja kapitalitulude osatähtsus 11%. Euroala riikides oli sotsiaalmaksete osatähtsus maksutuludes 35% ehk EL-i keskmisest veidi suurem ning teised näitajad vastavalt 54% ja 11%.

Nii kogu EL-is kui ka igas liikmesriigis eraldi on sotsiaalne kaitse kõige tähtsam valitsemisfunktsioon, mis hõlmab suurima osa valitsemissektori kuludest. Eestis läks 2010. aastal sotsiaalsele kaitsele 36% kogukuludest, Soomes seevastu 43%, Lätis 31% ja Leedus 35%. Kui vaadata eri liiki kulude osatähtsust SKP-s, siis EL-i riikide kulud sotsiaalsele kaitsele olid kokku 20% SKP-st. Väikseimate sotsiaalkaitsekulutustega riik Eesti lähinaabrite seas oli Läti (14% SKP-st), suurim kulutaja seevastu Soome (24% SKP-st). Erinevalt Eestist, Lätist ja Leedust olid EL-is hariduskuludest (6% SKP-st) suurema osatähtsusega kulutused tervishoiule (8% SKP-st) ja üldistele valitsemissektori teenustele (7% SKP-st).

Proportsionaalselt kõige vähem kulutavad riigid üldjuhul vaba aja, religiooni ja kultuuri valdkonnas, kus kulutused ületavad harva 2% SKP-st. Vaid kolm riiki panustasid 2010. aastal selles valdkonnas üle 2%: Island 3,7%, Sloveenia 2,3% ja Eesti 2,1% SKP-st (aasta varem 2,3%). Nii EL-i kui ka euroala riikide keskmine kulu selles valitsemisfunktsioonis on viimastel aastatel olnud 1,2% SKP-st. Eestis on see kuluartikkel aga olnud läbi aastate üle 2% SKP-st. Kõige vähem kulutatakse selles valdkonnas valitsemissektori raha lirimaal – 0,7% SKP-st.

Valitsemissektori koondeelarve puudujääk oli 2011. aastal euroalas 4,1% ja EL-is 4,5% SKP-st ning valitsemissektori võlg vastavalt 87,2% ja 82,5%. Võrreldes 2010. aastaga vähenes valitsemissektori eelarve puudujääk absoluutväärtuses nii euroala kui ka EL-i riikides, samal ajal kui võlatase mõlemas piirkonnas tõusis. Suurima puudujäägi said kirja lirimaa (13,1% SKP-st), Kreeka (9,1%), Hispaania (8,5%), Suurbritannia (8,3%) ja Sloveenia (6,4%). Kõige väiksem oli eelarve-defitsiit Soomes (0,5%), Luksemburgis (0,6%) ja Saksamaal (1%). Vaid kolm riiki lõpetasid 2011. aasta ülejäägiga: Ungari (4,3%), Eesti (1%) ja Rootsi (0,3%).

2011. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori võlatase madalaim Eestis (6% SKP-st), Bulgaarias (16,3%), Luksemburgis (18,2%), Rumeenias (33,3%) ja Rootsis (38,4%). Üle 60% SKP-st oli valitsemissektori võlatase 14 riigis. Suurima võlatasemega olid Kreeka (165,3%), Itaalia (120,1%), lirimaa (108,2%), Portugal (107,8%) ja Belgia (98%).

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

As at the end of 2011, there were 3,003 establishments, public-legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers included in the list of general government units, whose economic activities were included in the government finance accounting. This number included 342 central government units, 2,659 local government units and two social security funds. State or local government budgetary units with their subsidiary units constituted 90% of the total general government sector. The share of foundations was 7%, the share of health care facilities and non-market producer enterprises about 2%, and the percentage of public-legal units was below 1%. Three quarters of the central government units are state budgetary units and a quarter are public-legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers. In the local government sector, there are very few other units besides local governments – foundations, health care facilities and non-market producer enterprises account for only 8% of the whole sub-sector. At the same time, most of the health care facilities and enterprises acting as non-market producers are classified into the local government sub-sector.

The state revenues and expenditures increased in 2011. The state budget return was 279.4 million euros, which is 5% more than the year before, while the outgoings for expenses were 10% more than in 2010. By the end of 2011, the state budget revenues were 5.9 billion euros or 103.3% of the planned budget, with the income from taxes accounting for 74% and non-tax revenues for 26%. The outgoings totalled 6.2 billion euros or 99.5% of the planned amount. Government finance statistics are not based on the cash-based state budget information. Instead, the accrual method prescribed by the European System of Accounts (ESA95) is used and all other financial indicators of the general government discussed in this chapter are based on accrual-basis accounting data.

In 2011 the surplus of Estonia's general government sector was 1% and the gross debt level was 6% of the gross domestic product, according to preliminary data. At the end of 2011, the total revenues of the general government surpassed the expenditures by 163.9 million euros. The volume of the revenues as well as expenditures increased compared to 2010. The total revenues increased to 6.3 billion euros (up 7%) and the total expenditures to 6.1 billion euros (up 5%). Only the revenue from property income decreased, mainly due to a fall in dividends paid to the state.

In 2011, the expenditures of the central government again exceeded the revenues, although the deficit was only 0.7 million euros. Compared to 2010, the volume of the central government's loans increased by 5%, while the volume of securities other than shares decreased by 4%. Loans constitute the lion's share (83%) of central government debt. 55% of the central government's loans were financed by foreign capital.

In the local government sector, revenues amounted to 16.9 million euros more than expenditures. The overall debt level of local governments remained on the same level as the year before, but the volume of loans decreased by 4% and the volume of securities other than shares, which account for three quarters of the local governments' debt portfolio, increased by 8%.

Once again, social security funds played the most important role in achieving the surplus of the general government consolidated budget. In 2011, social security funds raised the surplus to 147.7 million euros (79% growth). The debt of the social security funds continues to be very small compared to other sectors, and even decreased compared to 2010. The general government consolidated debt (Maastricht debt) was 965 million euros at the end of 2011, increasing by 1% compared to the previous year.

In 2011, the total tax revenues received by the general government increased by 345.1 million euros compared to the previous year, bringing in 5.2 billion euros. Taxes on products and import taxes accounted for the biggest share of tax revenues (42%), totalling 2.2 billion euros or 11% more than in 2010. The receipts from taxes on property and on income were one billion euros (8%

more than in 2010), accounting for one fifth of the total revenues. The revenue from social security contributions was about two billion euros, i.e. 3% more than in the previous year. The tax burden of Estonia fell by one percentage point to 33%.

In 2011, the share of indirect taxes, direct taxes and social contributions in Estonia's tax revenues was 43%, 20% and 37% respectively. Indirect taxes are taxes on products and imports, that is, the taxes on consumption. The most significant of these are value added tax and excise duties. Direct taxes include taxes on income, property and capital, whereas revenue from personal and corporate income tax holds the biggest share. Social contributions comprise social taxes for pensions, health care and unemployment insurance. The biggest revenue is received from contributions to state pension insurance. In the European Union (EU) as a whole, direct taxes made up 32%, indirect taxes 33% and social contributions 35% of total tax revenues.

Among EU countries, the share of tax receipts in government revenues is the highest in Denmark. In 2011, revenue from taxes accounted for as much as 84% of the Danish government's total income, with the remaining 16% received from social contributions, income from sales, and other current and capital income. Social contributions alone had a very tiny share. In the Czech Republic, on the other hand, social contributions made up 39% and revenue from other taxes 47% of total revenues.

In 2011, the share of income from sales was the biggest in Finland (12%) and the smallest in Italy (3%). Among EU countries, the average relative importance of social contributions in tax revenues was 31%, the importance of other tax receipts was 58%, and the share of income from sales and other current and capital income was 11%. In euro area countries, the share of social contributions was 35% – a little higher than the EU average – and the two other indicators were 54% and 11% respectively.

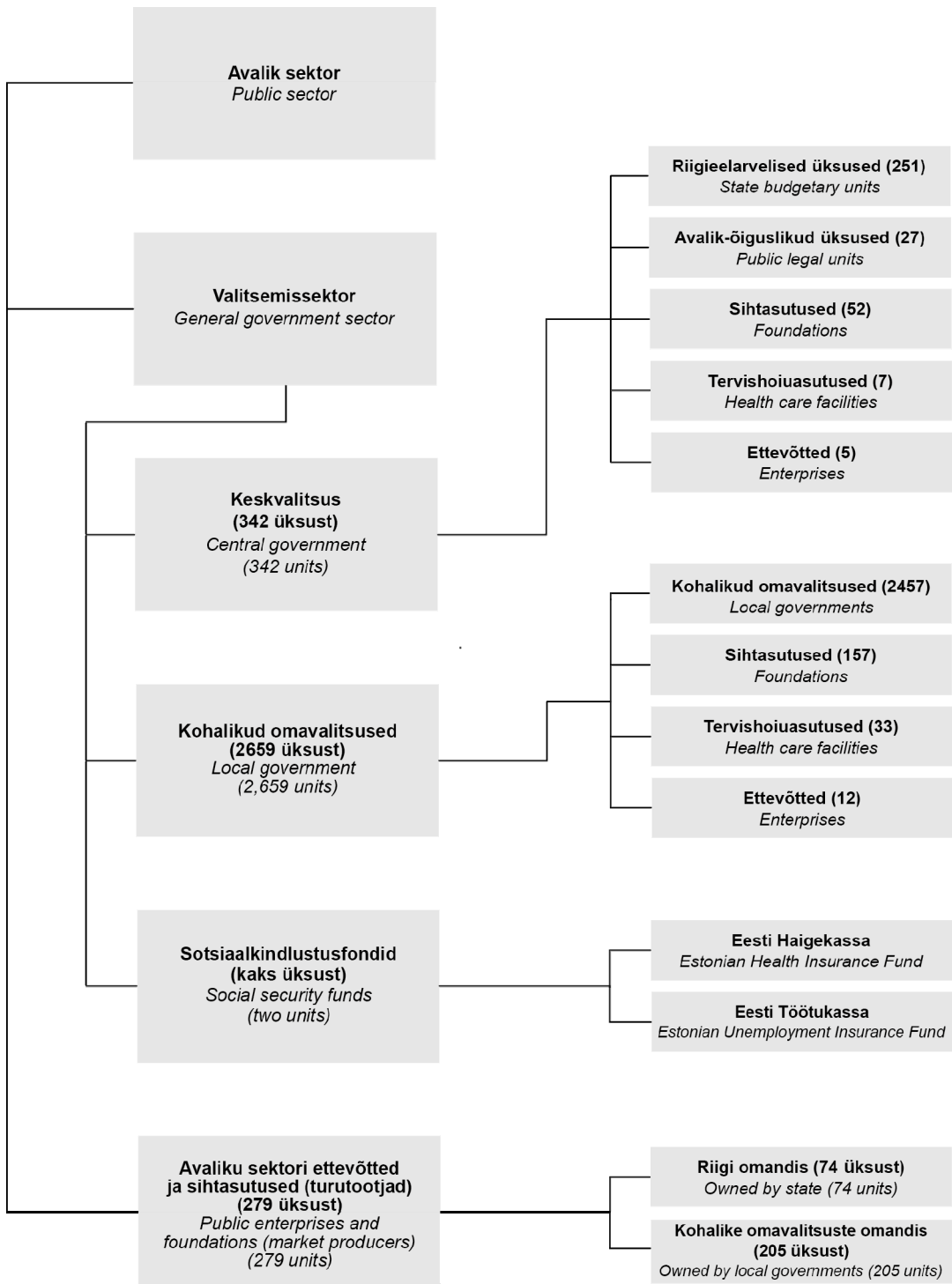
In the EU as a whole as well as in all the Member States, social protection is the most important function of government, accounting for the biggest share of general government expenditure. In 2010, 36% of total expenditure was spent on social protection in Estonia, compared to 43% in Finland, 31% in Latvia and 35% in Lithuania. If the relative importance of various costs as a share of GDP is compared, the social protection expenditures by general government in the EU countries (EU-27) were equivalent to 20% of the GDP. Among Estonia and its nearby countries, the share of social protection expenditure was the lowest in Latvia (14% of the GDP) and the highest in Finland (24% of the GDP). In the EU-27, unlike in Estonia, Latvia and Lithuania, the shares of the expenditure on health (8% of the GDP) and general public services (7% of the GDP) were higher than the share of expenditure on education (6% of the GDP).

Proportionally, general government expenditure is usually the smallest in the field of recreation, religion and culture, where expenditures rarely exceed 2% of the GDP. In 2010, only three countries contributed more than 2% of the GDP in this sphere: Iceland (3.7%), Slovenia (2.3%) and Estonia (2.1%, down from 2.3% in 2009). In recent years, the average expenditure on this government function has stayed around 1.2% of the GDP in both the EU-27 and the euro area countries. However, in Estonia, this item of expenditure has been above 2% of the GDP throughout the years. Ireland spends the smallest amount of government funds on this field (0.7% of the GDP).

In 2011, the government deficit was 4.1% of the GDP in the euro area and 4.5% of the GDP in EU-27, while government debt was 87.2% and 82.5% respectively. Compared to 2010, the government deficit of both the euro area and the EU-27 decreased in absolute terms, while the government debt rose in both zones. The largest government deficits as a percentage of GDP were recorded in Ireland (13.1%), Greece (9.1%), Spain (8.5%), the United Kingdom (8.3%) and Slovenia (6.4%). The lowest deficits were recorded in Finland (0.5%), Luxembourg (0.6%) and Germany (1%). Only three countries registered a government surplus in 2011: Hungary (4.3%), Estonia (1%) and Sweden (0.3%).

As at the end of 2011, the lowest ratios of government debt to GDP were recorded in Estonia (6%), Bulgaria (16.3%), Luxembourg (18.2%), Romania (33.3%) and Sweden (38.4%). Fourteen Member States had a government debt ratio higher than 60% of the GDP. The highest debt ratios were recorded in Greece (165.3%), Italy (120.1%), Ireland (108.2%), Portugal (107.8%) and Belgium (98%).

Joonis 1. Eesti avalik sektor, 2011^a
Figure 1. Public sector in Estonia, 2011^a

^a Seisuga 01.01.2012.

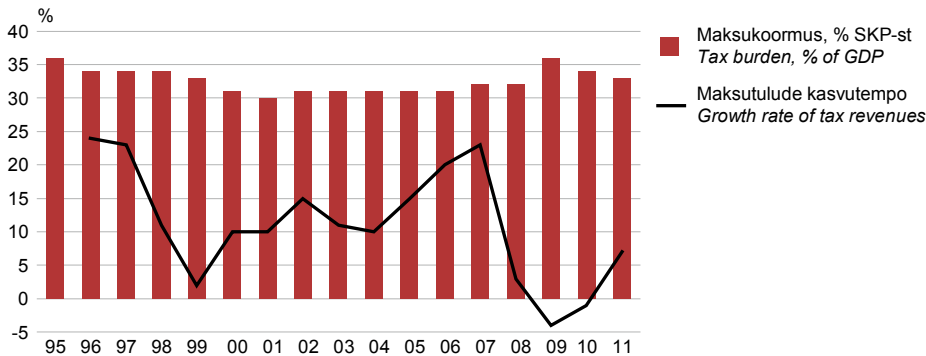
^a As at 01.01.2012.

Tabel 1. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2007–2011
Table 1. Revenues and expenditures of the general government sector, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

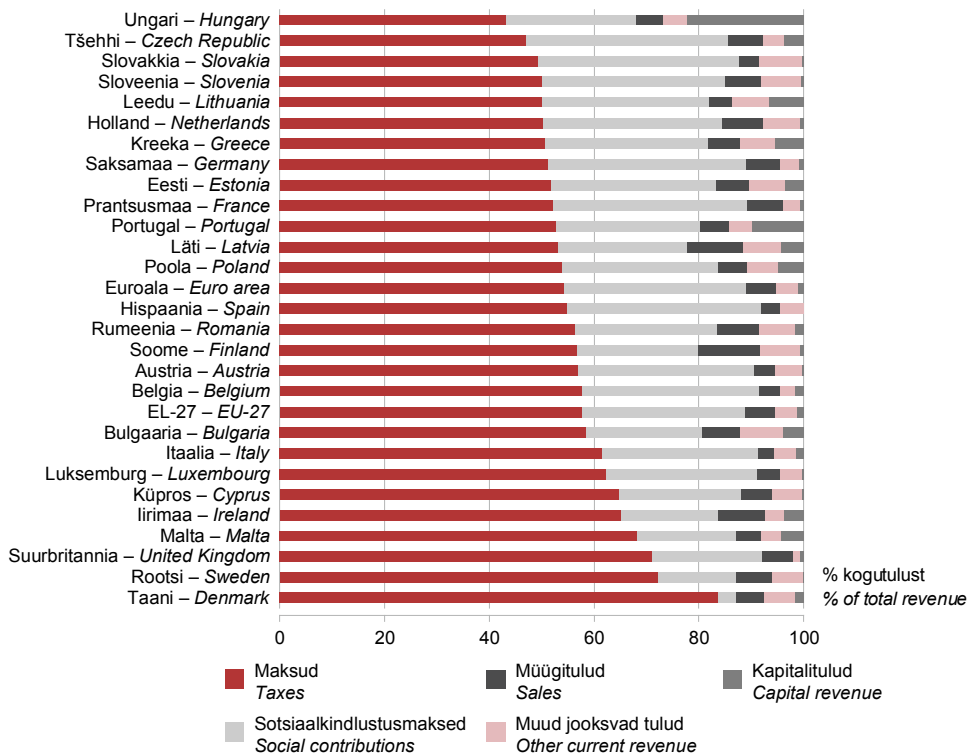
	2007	2008	2009	2010	2011 ^a	
Tulud kokku	5 843,8	5 957,1	5 981,6	5 848,3	6 264,2	Total revenue
Maksud	3 307,8	3 224,3	3 076,4	2 964,6	3 252,2	Taxes
kaudsed maksud	2 111,1	1 947,2	2 031,5	1 994,4	2 205,3	indirect taxes
otsest maksud	1 196,7	1 277,1	1 044,9	970,2	1 046,9	direct taxes
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 699,3	1 911,8	1 842,4	1 903,2	1 960,7	Social contributions
Müügitulud	332,0	364,4	349,5	367,1	401,1	Sales
Muud jooksvad tulud	383,9	386,9	480,7	416,7	431,0	Other current revenue
Kapitalitulud	120,8	69,7	232,6	196,7	219,2	Capital revenue
Kulud kokku	5 460,2	6 437,5	6 259,7	5 811,0	6 099,5	Total expenditure
Hüvitised	1 526,7	1 830,0	1 772,9	1 705,9	1 771,4	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	994,5	1 137,4	1 060,3	1 076,7	1 137,9	Other purchase of goods and services
Subsiidiumid	138,3	159,7	138,3	153,1	166,7	Subsidies
Sotsiaaltoetused	1 583,8	1 969,2	2 209,5	2 132,3	2 141,2	Social benefits
Muud siirded	227,8	234,3	265,1	247,0	290,9	Other transfers
Kapitali kogumahutus	777,3	850,4	672,8	341,2	446,3	Gross capital formation
Kapitalisiirded	178,0	214,9	106,9	132,0	121,2	Capital transfers
Muud kulud	33,8	41,6	33,9	22,8	23,9	Other expenditures
Ülejääk (+) / puudujääk (-)	383,6	-480,4	-278,1	37,3	164,7	Surplus (+) / deficit (-)

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 1995–2011
Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenues, 1995–2011

Joonis 3. Valitsemissektori tulude jagunemine tululiigi järgi Euroopa Liidu riikides, 2011
Figure 3. Breakdown of the general government revenues by type of revenue in the European Union countries, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Valitsemissektori kulud, 2007–2011

Table 2. Expenditures of the general government sector, 2007–2011
 (protsenti kogukuludest – percentage of total expenses)

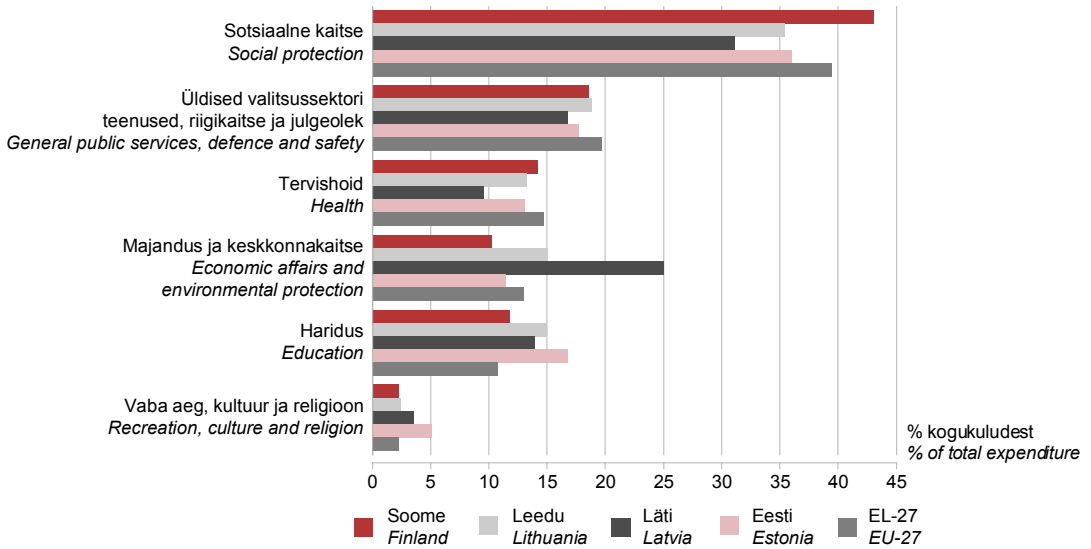
	2007	2008	2009	2010	2011 ^a	
Sotsiaaltoetused	29,0	30,7	35,4	36,6	35,1	Social benefits
Hüvitised töötajatele	28,0	28,4	28,4	29,4	29,0	Compensation of employees
Muud kaupade ja teenuste ostud	18,2	17,7	16,9	18,5	18,7	Other purchase of goods and services
Kapitali kogumahutus	14,2	13,2	10,7	5,9	7,3	Gross capital formation
Muud siirded	4,2	3,6	4,2	4,3	4,8	Other transfers
Subsiidiumid	2,5	2,5	2,2	2,6	2,7	Subsidies
Kapitalisiirded	3,3	3,3	1,7	2,3	2,0	Capital transfers
Muud kulud	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	Other expenditure

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 4. Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi Eestis ja lähiriikides, 2010

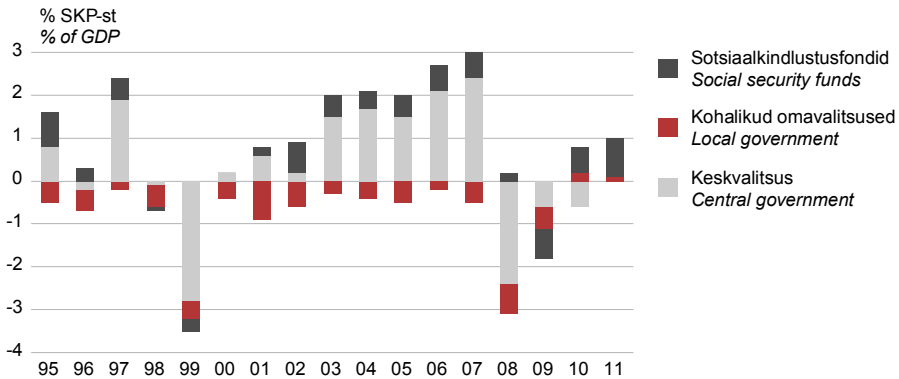
Figure 4. Expenditures of the general government sector by government function in Estonia and nearby countries, 2010

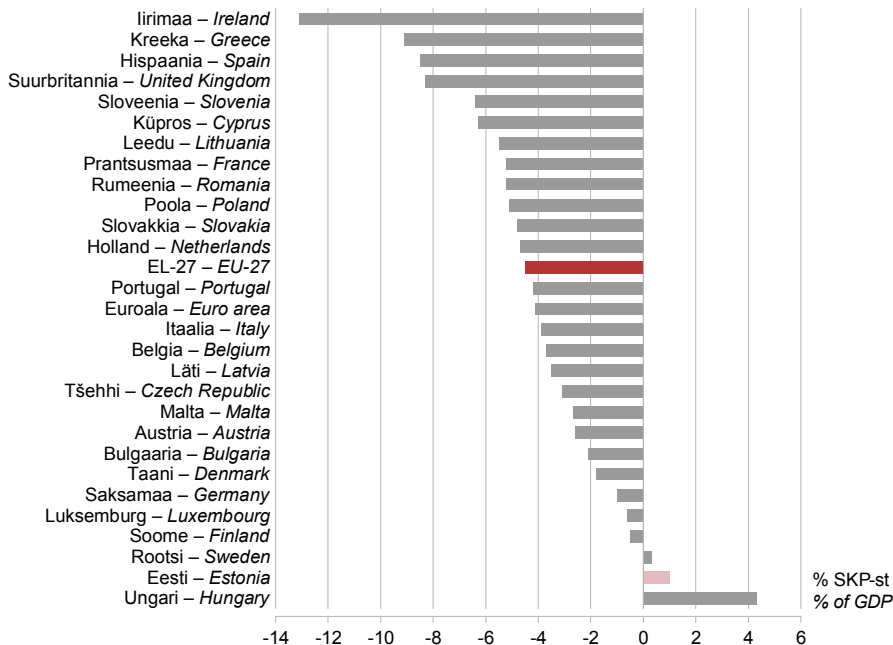
Allikas/Source: Eurostat

Joonis 5. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk, 1995–2011

Figure 5. Surplus/deficit of the general government consolidated budget, 1995–2011

Joonis 6. Valitsemissektori koondelarve üle-/puudujääk Euroopa Liidu riikides, 2011
Figure 6. Surplus/deficit of the general government consolidated budget in the European Union countries, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2007–2011
Table 3. General government debt, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

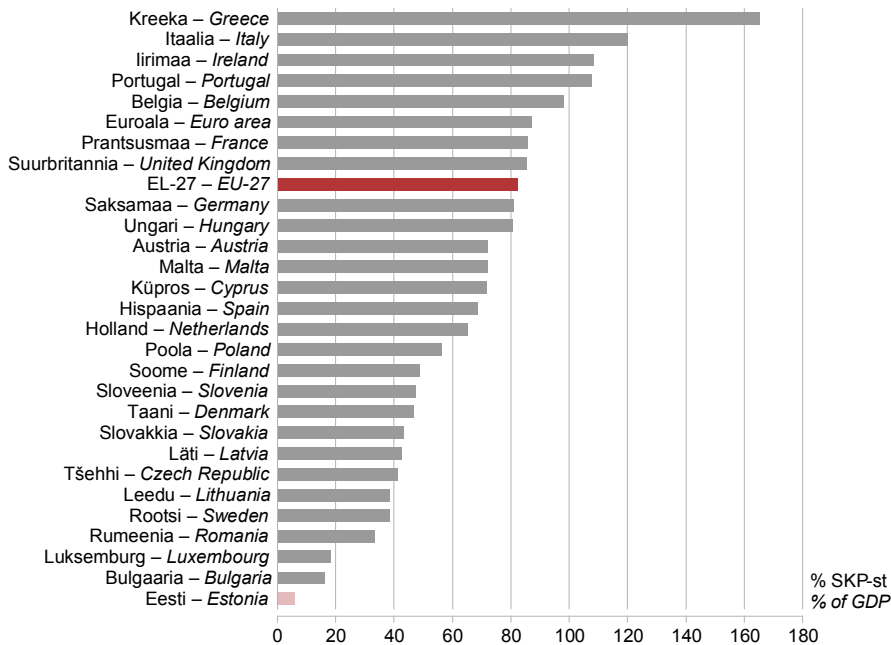
	2007	2008	2009	2010	2011 ^a	
Keskvalitsuse allsektor	208,8	283,3	492,0	472,7	474,2	Central government sub-sector
välislaenu	62,8	51,5	214,4	208,7	209,9	foreign loans
Kohalike omavalitsuste allsektor	424,8	509,7	553,8	540,7	536,8	Local government sub-sector
välislaenu	33,6	61,7	57,9	52,4	46,9	foreign loans
Valitsemissektor (konsolideeritud)	592,2	737,4	991,3	956,7	950,7	General government (consolidated)
välislaenu	96,4	113,2	272,3	261,1	256,8	foreign loans
Valitsemissektor, % SKP-st	3,69	4,52	7,16	6,69	5,95	General government, % of GDP
välislaenu	0,60	0,69	1,97	1,83	1,61	foreign loans

^a Esialgsed andmed.

^a Preliminary data.

Joonis 7. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidu riikides, 2011

Figure 7. The general government debt level in the European Union countries, 2011

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Valitsemissektori rahandusstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikaga, tulude ja kulude ning institutsiooniliste sektorite klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsioonide klassifikaatori põhikasutusala on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. See võimaldab saada ka ajalise ülevaate valitsuse funktsioonide kulude suundumustest ning võrrelda eri riikide valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalsetele funktsioonidele.

ESA95 metoodika järgi jaotatakse Eestis valitsemissektor kolmeks allsektoriks:

- keskvalitsuse sektor, kuhu kuuluvad riigieelarvelised asutused ja valitsuse loodud eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riigile kuuluvad ettevõtted, mis ei tegele turutootmisega;
- kohalike omavalitsuste sektor, mis hõlmab linna- ja vallavalitsusasutusi koos allasutustega ning kohalike omavalitsuste loodud sihtasutusi ja ettevõtteid, mis ei tegele turutootmisega;
- sotsiaalkindlustusfondide sektor, kuhu kuuluvad Haigekassa ja Töötukassa.

Tihti räägitakse valitsemissektorist kui avalikust sektorist. Euroopa arvepidamise süsteemis on avalikul sektoril veidi laiem tähendus – peale eespool kirjeldatud valitsemissektori hõlmab avaliku sektori mõiste ka kõiki riigi- ja omavalitsusasutuste loodud äriühinguid, mis tegutsevad turutootjatena, on oma majandusotsustes iseseisvad ning seetõttu majandusarvestuses klassifitseeritud kaupu tootvate ja teenuseid pakkuvate või finantsettevõtete sektorisse. Riigi rahandusstatistika hõlmab vaid valitsemissektoris klassifitseeritud üksusi. Kogu avalikku sektorit hõlmavat rahandusstatistikat Statistikaametis praegu ei tehta.

Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamis-kohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmestik, mis põhineb tekkepõhisel raamatupidamisel. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste kassapõhiste eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmed. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi jagatuna ülalkirjeldatud allsektoritesse. Rahandusstatistikat koostatakse tekkepõhiselt.

Iga-aastase regulaarse rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud aastate 2007–2010 andmeid siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics have been compiled by Statistics Estonia according to the methodology of the European System of Accounts (ESA95), the classification of revenue and expenditure and institutional sectors, and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify the consumption expenditures that benefit individual households. COFOG also helps to examine over-time trends in government outlays on particular functions and to make international comparisons of the extent to which governments are involved in economic and social functions.

Based on the ESA95 methodology, the general government sector in Estonia consists of three sub-sectors:

- *the central government sub-sector which is comprised of the state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions and also the non-market producer enterprises founded by the government;*
- *the local government sub-sector which includes city and rural municipality administrations with their subsidiary units, and the foundations and non-market producer enterprises founded by local governments;*
- *the social security funds sub-sector which is comprised of the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund.*

The general government sector is often referred to as the public sector. In the European System of Accounts, the term 'public sector' has a wider meaning – in addition to the general government sector described above, the public sector also covers all of the companies founded by the central and local government units, which act as market producers and are independent in their economic decisions, and are therefore classified in the economic accounts within the sector of enterprises providing goods and services or within the sector of financial corporations. Government finance statistics cover only the units classified within the general government sector. At the moment, Statistics Estonia does not produce finance statistics concerning the whole public sector.

Government finance statistics are based on detailed data from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts containing accrual-basis accounting data. The budget execution data of central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information sources. All units belonging to the general government sector, divided into the sub-sectors described above, are surveyed. Finance statistics are compiled on the accrual basis.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2007–2010 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

ETTEVÖTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Peatükis on esitatud kaupu tootvate ja mittefinantsteenuseid pakkuvate äriühingute (edaspidi „ettevõtted“) 2006.–2010. aasta andmeid nende tööhõive, varade, kohustuste ja omakapitali, samuti müügitulu, lisandväärtuse ja kasumi ning investeeringute kohta. Võrdluses Eesti lähiriikide Läti, Leedu, Soome ja Rootsiiga on kasutatud 2009. aasta andmeid, mis ei hõlma põllu- ja metsamajandus-, kalapüügi-, haridus-, tervishoiu- ega kunsti-, meelelahutus- ja vaba aja ettevõtete omi.

Majanduslanguse järel on ettevõtete tegevus elavnenu. 2010. aastal tegutses Eestis 58 347 ettevõtet, mis on üle 2000 võrra enam kui aasta varem. Pärast 2009. aasta seisakut hakati ettevõtteid taas aktiivsemalt juurde looma. Kiirenes alla kümne hõivatuga ehk mikroettevõtete arvu kasv, teistes suurusrühmades ettevõtete arv vähenes. 2010. aastal oli mikroettevõtteid 89% kõigist ettevõtetest, 2005. aastaga võrreldes oli nende osatähtsus seitse protsendipunkti suurem. Selle aja jooksul on juurde tulnud üle 17 000 mikroettevõtte, teistes suurusrühmades kokku aga on ettevõtteid 1000 võrra vähemaks jäänud. Mikroettevõtete osatähtsus nii ettevõtete arvus kui ka majandusnäitajates on järjepidevalt kasvanud.

Tegevusaladest olid kaubandus ja ehitus need, kus tegutsevate ettevõtete arvu vähenemine jätkus ka 2010. aastal. Kaubandus oli ja on ettevõtete arvult suurim tegevusala, kuigi ainus, kus tegutses vähem ettevõtteid kui 2005. aastal just hulgikaubandusettevõtete arvu vähenemise tõttu. Kaubanduse osatähtsus ettevõtete hulgas oli 2005. aastaga võrreldes üheksa protsendipunkti väiksem, teenindusettevõtete osatähtsus on selle ajaga sama palju suurenenud. Ehituses, mis majanduslangusele eelnenud aastatel oli kõige kiiremini arenenud tegevusala, on ettevõtete arv tippaastatega võrreldes küll vähenenud, kuid nende osatähtsus 2010. aastal oli siiski kaks protsendipunkti suurem kui 2005. aastal. Sama palju on aga vähenenud tööstusettevõtete osatähtsus.

Ettevõtetes hõivatute arvu vähenemine jätkus. Eesti ettevõtetes töötas 2010. aastal üle 400 000 inimese – 17 000 võrra vähem kui 2009. aastal. Hõivatute arv vähenes siiski aeglasemalt kui eelnenud aastal, kui tööta jäi ligi 60 000 inimest. Hõive vähenemine puudutas kõiki ettevõtete suurusrühmi peale mikroettevõtete, kus hõivatuid oli 4400 võrra enam kui 2009. aastal. 2005. aastaga võrreldes oli ettevõtetes hõivatuid 2010. aastal 36 400 võrra ehk 8% vähem. Selle ajaga on väike-, keskmistes ja suurettevõtetes kokku töö kaotanud 54 000 inimest, kellest kolmandik on leidnud uue töö mikroettevõtetes.

Suurim tööandja on töötlev tööstus, kus töötab neljandik kõigist ettevõtetes hõivatuist. Tööstusettevõtetes jäi suurim langus 2009. aastasse, kui hõivatute arv vähenes 22 000 võrra. 2010. aastal jäi tööstusettevõtetes tööta veel 3000 inimest. 2005. aastaga võrreldes tegutses 2010. aastal tööstusettevõtetes neljandiku võrra vähem inimesi, suurim langus on olnud puidu-, rõiva- ja tekstiilitööstuses. Viiesime ettevõtetes hõivatuist töötab kaubanduses, mis on viimastel aastatel säilitanud oma osatähtsuse, kuigi ka seal töötas 2010. aastal 12% vähem inimesi kui 2005. aastal. Teiste tegevusalade osatähtsus tööandjana jäi 2010. aastal alla 10%. Neist suurimas – ehituses – sai tippaastatel tööd 13% ettevõtetes hõivatuist. Hõive vähenemine 2005. aastaga võrreldes on tööstuses, kaubanduses, ehituses, põllumajanduses, energeetikas ja veevarustuses olnud kolm korda suurem kui hõive kasv teenindustegevusaladel.

Võrreldes ettevõtete hõivet tegevusalati Läti, Leedu, Soome ja Rootsi omaga, siis nii Eestis kui ka Soomes on suurim tööandja töötlev tööstus. Soomes töötas 2009. aastal töötlevas tööstuses 27% hõivatuist ja töökohtade arvult suurimad tööstusharud on seal masinate ja seadmete ning metalltoodete tootmine. Lätis ja Leedus on töökohtade arvu poolest suurim tegevusala kaubandus, kus töötas 2009. aastal vastavalt 28% ja 30% ettevõtetes hõivatuist. Teenindussektori osatähtsus tööandjana on suurim Rootsis, kus 2009. aastal töötas teeninduses 32% kõigist ettevõtetes hõivatuist.

Majanduslangus tõi kaasa muutused ka lähiriikide ettevõtete tööhõives. Enim vähenes tööhõive 2009. aastal, kuid esialgsel andmel jätkus see olenevalt tegevusalast ka 2010. aastal. 2009. aastal vähenes enim Balti riikides: Lätis ja Leedus vähenes hõivatute arv vaadeldud tegevusaladel kokku 18% ja Eestis 13%. Soomes ja Rootsis oli langus väiksem, vastavalt 3% ja 5%. Arvuliselt oli töökaotajate hulk võrreldavas suuruses kõigis viies riigis, kuid et Soomes ja Rootsis on ettevõtetes hõivatute arv teiste riikide omast mitu korda suurem, on hõive vähenemise mõju majandusele Balti riikides märksa tugevam. 2010. aasta esialgsete andmete kohaselt oli hõive vähenemine Balti riikides tagasihoidlikum kui 2009. aastal, kuid jätkus samas tempos Soomes, seda peamiselt töötlevas tööstuses hõivatute arvu vähenemise tõttu. Rootsis järgnes esialgsel andmel 2009. aasta hõivelangusele 2010. aastal hõivatute arvu kasv. Tegevusaladest vähenes hõivatute arv kõigis viies riigis enim töötlevas tööstuses. Kui Balti riikides vähenes see 18–22%, siis Soomes ja Rootsis pisut vähem – vastavalt 7% ja 10%. Arvuliselt oli suurim langus aga Rootsis. Töötleva tööstuse kõrval oli suurem langus ka kaubanduse ja ehituse tööhõives, kuid seda suuremas osas Balti riikides. Soomes ja Rootsis oli langus tagasihoidlikum.

Ettevõtete varad suurenesid. Ettevõtete varade maht oli 2010. aasta lõpus üle 49 miljardi euro – 8% suurem kui aasta algul. 21–24% suurune varade kasv aastatel 2005–2007 asendus 2009. aastal kahanemisega, kuid 2010. aastal hakkasid varad majandusolukorra paranedes taas kasvama. Käibevara kasvas põhivarast kiiremini ja oli aasta lõpul kümnendiku võrra suurem kui aasta algul. Tootmismahude ja nõudluse kasvades hakkasid ettevõtted varusid taastama. Kõige kiiremini kasvasid tooraine- ja materjalivarud, mis olid aasta lõpul neljandiku võrra suuremad kui aasta algul. Müügiks ostetud kaubavarud hõlmavad üle poole ettevõtete varudest, kuid nende kasv oli tagasihoidlikum – 5% aasta algusega võrreldes. Põhivara väärtus kasvas aasta jooksul 8% ja oli 63% varade koguväärtusest. Varade katteallikatest suurenesid ettevõtete kohustused 6%, seda peamiselt tänu lühiajalistele kohustustele, mille aastane kasv oli pikaajaliste kohustuste omast kümme protsendipunkti kiirem. Tänu aruandeaasta suurele kasumile kasvas ettevõtete omakapital varadest kiiremini. Seega suurenes ettevõtte loodud rahastamisallikate ulatus, mis soodustab varadesse tehtavate investeeringute kasvu. Omakapitali osatähtsust bilansis näitav soliiduskordaja oli 2010. aasta lõpul 52%. Ettevõtete tulukust näitavad omakapitali ja vara puhasrentaablus on pärast majanduslangusaegset madalseisu taas paranenud. Omanike kapitali tuluteenimise taset ise-loomustava omakapitali puhasrentaabluse väärtus oli 2010. aastal 8,4% – suurem kui majanduslanguse ajal 2008. aastal. Vara puhasrentaabluse kasv näitab, et iga varadesse investeeritud euro pealt tuli 2010. aastal üle 4% kasumit.

Bilansimahult on suurim tegevusala kinnisvaraala tegevus, mille ettevõtetele kuulus 2010. aasta lõpul viiendik kõigi ettevõtete varadest. Kinnisvarasettevõtetel oli vara üle kümne miljardi euro väärtuses – 5% enam kui aasta algul. Varad kasvasid nii pikaajaliste finantsinvesteeringute kui ka kinnisvarainvesteeringute suurenemise tõttu. Bilansimahu poolest järgnesid kaubandus- ja töötleva tööstuse ettevõtted, kelle varad olid vastavalt 16% ja 14% ettevõtete koguvaradest. Kaubandus- ja töötleva tööstuse ettevõtete varad suurenesid aasta jooksul kiiremini kui ettevõtetel keskmiselt.

Ettevõtete sektor on Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) loomisel suurim lisandväärtuse tootja. 2010. aastal oli ettevõtete lisandväärtus jooksevhindades 7,8 miljardit eurot – 8% suurem kui aasta varem. Peamiselt mõjutas ettevõtete sektori lisandväärtuse kasvu välisnõudluse suurenemine töötlevas tööstuses, kuid ka kaubandus- ja teenindustegevuse elavnemine. Neljandiku ettevõtete sektori lisandväärtusest andis töötlev tööstus, tagades sellega ka lisandväärtuse kasvu eelnenud aastaga võrreldes. Tänu suurenenud välisnõudlusele kasvasid tootmismahud ja välisurgudele müüdü tööstustoodangust saadud tulu oli viimaste aastate suurim.

Lisandväärtuse kasvutempo ettevõtte kohta oli poole aeglasem (4%) kui ettevõtetes keskmiselt, sest enamasti alustasid tegevust madalama lisandväärtusega teenindustettevõtted. Üksnes kaubanduses, kus tegutsevate ettevõtete arv on pidevalt vähenenud, oli lisandväärtuse kasv ettevõtte kohta kiirem kui tegevusalal keskmiselt.

Lisandväärtuse jaotus komponentideks ehk tööjõukuludeks, kulumiks ja jääktuluks sarnanes 2000. aastate alguse omaga. 2010. aastal hõlmasid tööjõukulud lisandväärtusest 56%. Pärast tööjõukulude ja kulumite elimineerimist oli jääktulu osatähtsus lisandväärtuses nagu ka 2002. aastal 25%, jäädes alla majanduskasvu aastate 30–35%-le. Jääktulu maksimaalne, 35% osatähtsus jäi

2006. aastasse, luues ettevõtetele võimaluse kasvatada järgmisel aastal oma investeringud põhivarasse viimase kümne aasta kõrgeimale tasemele. 2009. aasta lisandväärtuse jaotusele oli iseloomulik varade väärtuse langust sisaldava kulumi kiire kasv ja tööjõukulude suur osatähtsus. 2010. aastal kahanes kulude kokkuhoiu tõttu nii kulumi kui ka tööjõukulude osatähtsus lisandväärtuses. Samal ajal suurenes jääktulu osatähtsus 2009. aastaga võrreldes üheksa protsendipunkti. See loob ettevõtetele võimalusi investeerimiseks.

Ettevõtete müügitulu suurenes pärast varasema aasta vähenemist taas. Ettevõtted müüsid 2010. aastal kaupu ja teenuseid ligi 38 miljardi euro eest – 13% enam kui 2009. aastal. Müügitulu kasv tulenes nii sise- kui ka välisnõudluse suurenemisest ja koondus peamiselt kahte suurema osatähtsusega tegevusalasse. 40% ettevõtete müügitulust andsid kaubandusettevõtted, mille üle 15 miljardi eurone müügitulu oli peamiselt hulgimüügi kasvu tõttu 12% suurem kui 2009. aastal. Ka mootorsõidukite müügi näitajad paranesid – seda kinnitab esmaselt registreeritud uute sõidukite arvu kasv tuhande võrra pärast kahe varasema aasta vähenemist ja ka ettevõtete suurenenud investeringud transpordivahenditesse. Enim kaubanduse müügitulu mõjutavad tarbijahinnad olid 2010. aastal varasema aasta keskmisega võrreldes 3% kõrgemad. Suurimat mõju avaldasid tarbijahinnaindeksile mootorikütuse, elektri, soojusenergia ja kütte ning toidu ja alkoholita jookide kallinemine. Kaubandusettevõtete omast poole väiksem oli töötleva tööstuse müügitulu – ligi kaheksa miljardit eurot ehk üle neljandiku võrra suurem kui 2009. aastal. Töötleva tööstuse müügitulu kasvas tänu suurenenud välisnõudlusele. Üle 60% tööstustoodangu müügitulust saadi müügist välismaale ja see oli kolmandiku võrra suurem kui aasta varem. Müügitulu kasvu mõjutasid enim elektroonikaseadmete tootmine, puidutöötlemine ning mootorsõidukite osade ja lisaseadmete tootmine. Müügitulu vähenes enim ehituses, kuid tänu ehitustegevuse taastumisele on kahanemistempo oluliselt aeglustunud. Erialgetel andmetel jätkus müügitulu kasv ka 2011. aastal.

Ettevõtted piirasid kulusid, et taastada kasumlikkust. Majanduslangusest tingitud range kokkuhoiupoliitika jätkus ka 2010. aastal ja mõjus ettevõtete finantsolukorrale hästi. Tänu kulude kokkuhoiule vähenes nende osatähtsus müügitulus 96%-ni, seda peamiselt tööjõukulude ja kulumi vähenemise tõttu. 2010. aastal jätkus nii hõivatute arvu kui ka neile tehtud kulutuste kahanemine, aga märksa aeglasemas tempos kui aasta varem. Majanduskasvu aastate kiire palgakasvu tulemusel suurenes tööjõukulude osatähtsus müügitulus ja oli 2009. aastal 14%. 2010. aastal oli see näitaja 12%. Palgakasv ettevõtetes jäi küll alla tarbijahindade tõusule, kuid ettevõtete taastumine majanduslangusest ja nende paranenud finantsmajanduslik olukord loob võimalused nii investeeringuks kui ka tööjõukulude edaspidiseks kasvuks.

Ettevõtetes hõivatute arvu vähenemisega on oluliselt paranenud tootlikkuse näitajad. Hõivatute ja töötundide arvestuses olid 2010. aasta tootlikkusnäitajad üle kahe korra kõrgemad kui kümme aastat varem ja ühtlasi olid need ka viimase aastakümne parimad. Ettevõtete keskmine töövõiljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli ligi 20 000 eurot – 13% suurem kui aasta varem. Tegevusaladest oli töövõiljakuse näitaja parim energeetikasektoris – 78 472 eurot, s.o 9% suurem kui 2009. aastal. Ettevõtete keskmine tööjõukulu hõivatu kohta 2009. aastaga võrreldes ei muutunud. Energeetikas oli töövõiljakuse kasv viis protsendipunkti kiirem kui tööjõukulude kasv hõivatu kohta. Kui töövõiljakuse näitajad paranesid paljudel tegevusaladel, siis tööjõukulud hõivatu kohta kasvasid vaid tööstus- ja energeetikasektoris ning põllumajanduses, jäädes teistel tegevusaladel 2009. aasta tasemele või kahanedes sootuks. 2010. aastal seega buumiaastate palga ja tootlikkuse kasvu vaheline ebakõla taandus.

Puhaskasum kasvas üle nelja korra. Tänu kulude kokkuhoiule teenisid Eesti ettevõtted 2010. aastal kasumit üle kahe miljardi euro – neli korda enam kui aasta varem. Kasumiga lõpetanud ettevõtteid oli alla kahe kolmandiku ja kahjumiga lõpetanud üle kolmandiku. Aasta varem olid ligi pooled ettevõtted kasumis ja pooled kahjumis. Võrdluseks – hoogsa majanduskasvu aastatel (2005–2007) lõpetas kahjumiga vaid 13% ettevõtetest. Tegevusaladest lõpetas aasta parima tulemusiga töötlev tööstus – ligi 400 miljoni euro suuruse kasumiga.

Vaatamata puhaskasumi mitmekordsele vähenemisele aastatel 2008 ja 2009 on väljakuulutatud dividendide summa jäänud samale tasemele, sest dividende saab maksta varasematel aastatel teenitud kasumi arvelt. Ka 2010. aastal eelnenud aastatega võrreldes teenitud suurem puhaskasum ei toonud suuri muutusi. Ettevõtted maksid dividende välja ligi 800 miljonit eurot, veerand kogu

dividendide summast olid energeetikaettevõtete väljamaksed omanikele. Kasumi väljavõtjad olid ka peakontorite ja hulgi kaubandusettevõtete omanikud.

Puhaskasumi tulumaksuvaba reinvesteeringu võimalus on suunanud kasumeid tagasi ettevõtlusse ja elavdanud investeerimist. Et puhaskasumid kahanesid langusaastatel oluliselt, oli ettevõtete sektori investeerimisaktiivsus 2010. aastal endiselt väike. Ettevõtted investeerisid põhivarasse 2,2 miljardit eurot nagu aasta varemgi. Investeeringute järsk vähenemine aastatel 2008–2009 2010. aastal taandus ja oli eelnenud aastaga võrreldes väga väike. Muutunud on ka investeeringute jaotus põhivara liigi järgi. Märkatavalt on kasvanud investeeringud transpordivahenditesse – need olid poole suuremad kui 2009. aastal. Samavõrra on vähenenud investeeringud maasse ja immateriaalsesse põhivarasse. Investeeringute hoonete ja rajatiste soetamisele on pärast 2009. aasta järsku langust hakanud pisut kasvama. Suurimad investeerijad olid töötleva tööstuse, kinnisvararingi veondus- ja veondust abistavate tegevusalade ettevõtted.

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

The chapter presents data about non-financial corporations (hereinafter “enterprises”) in the period 2006–2010, specifically, about their employment, assets, liabilities and equity as well as their net sales, value added, profit and investments. 2009 data are used for comparison with Estonia’s nearby countries Latvia, Lithuania, Finland and Sweden – these data do not include data about enterprises engaged in agriculture, forestry, fishing, education, human health and social work activities, and arts, entertainment and recreation.

Following the recession, there was an upturn in the number of enterprises. *There were 58,347 enterprises operating in Estonia in 2010 – over 2,000 more than in 2009. After the stagnation in 2009, the activeness in setting up enterprises increased. There was a rapid increase in the number of micro-enterprises (less than 10 persons employed), while in the other size classes the number of enterprises decreased. The majority of Estonian enterprises are micro-enterprises. In 2010, their proportion was 89% – seven percentage points higher than in 2005. Since 2005, the number of micro-enterprises has increased by more than 17,000, whereas in the other size classes the number of enterprises has decreased by 1,000 in total. The importance of micro-enterprises has steadily risen, both in the number of enterprises and in the indicator values.*

Trade and construction were the two economic activities where the fall in the number of active enterprises continued in 2010. Trade was and continues to be the largest activity by number of enterprises, although it was the only activity where the number of enterprises has decreased compared to 2005, mainly due to a decrease in active wholesale enterprises. The proportion of trade enterprises was 9 percentage points smaller than in 2005, while the proportion of service enterprises has risen by the same amount. In construction, which was the fastest-growing economic activity before the recession, the number of enterprises in 2010 was smaller than in the boom years, but compared to 2005 the share of construction enterprises was 2 percentage points higher in 2010. The proportion of manufacturing enterprises has decreased by the same amount.

The decrease in employment in enterprises continued. *There were more than 400,000 persons employed in the enterprises of Estonia in 2010 – nearly 17,000 less than the year earlier. The decrease in the number of persons employed was slower than in 2009, when almost 60,000 persons became unemployed. The reduction in staff concerned all enterprise size classes, except for micro-enterprises where the number of persons employed was 4,400 more than in 2009. In comparison with 2005, there were 36,400 persons less employed by enterprises in 2010 (an 8% decrease). In the period 2005–2010, the employment in small, medium-sized and large enterprises has decreased by 54,000 persons in all; a third of them have found jobs in micro-enterprises.*

Manufacturing enterprises were the biggest employers in Estonia, accounting for a fourth of all persons employed in enterprises. The biggest decline in employment in manufacturing enterprises took place in 2009 when the number of persons employed decreased by 22,000. In 2010, a further 3,000 persons became unemployed. Compared to 2005, the number of persons employed in manufacturing decreased by a fourth, with the largest decline occurring in the manufacture of wood and wood products, wearing apparel and textiles. A fifth of all persons employed in enterprises worked in trade enterprises, which have maintained their share in employment in recent years despite a 12% decline in employment in 2010 compared to 2005. The share of other economic activities in employment was less than 10% in 2010. The largest of these was construction, which during the economic boom had accounted for as much as 13% of all persons employed in enterprises. Compared to 2005, the decrease in employment in manufacturing, trade, construction, agriculture, energy and water supply has been three times bigger than the increase in employment in service activities.

A comparison of the structure of employment by economic activity between Estonia and the nearby countries of Latvia, Lithuania, Finland and Sweden reveals that the biggest employer in Finland is manufacturing, like in Estonia. In 2009, Finnish manufacturing enterprises accounted for 27% of all persons employed and the biggest activities by employment were the manufacture of machinery and equipment and the manufacture of fabricated metal products. Trade is the biggest economic activity by employment in Latvia and Lithuania, where the percentage of persons employed in trade enterprises was respectively 28% and 30% in 2009. Taking into account all persons employed in service enterprises, the service sector was the biggest employer in Sweden, with 32% of all persons employed working in service enterprises in 2009.

Like in Estonia, the recession caused changes in employment in the enterprise sector of the neighbouring countries. The biggest decline in employment took place in 2009, but according to preliminary results it continued in 2010 in some economic activities. The decrease in employment in 2009 was the most extensive in the Baltic countries: the number of persons employed in the surveyed activities decreased by 18% in Latvia and Lithuania, and by 13% in Estonia. The reduction in employment in Finland and Sweden was smaller, respectively 3% and 5%. In absolute terms, the number of persons left unemployed was comparable in all five countries, but considering that the number of persons employed in Finland and Sweden is several times bigger than in the Baltic countries, the economic impact of the decrease in employment is considerably greater in the Baltic countries. According to preliminary results, the fall in employment in the Baltic countries in 2010 was more moderate than in 2009, but continued at the same rate in Finland due to staff reductions in manufacturing. In Sweden, the staff reduction in 2009 was followed by an increase in employment in 2010, according to preliminary results. In all five countries, manufacturing was the economic activity with the biggest decline in employment. The number of persons employed in manufacturing decreased by 18 to 22% in the Baltic countries, by 7% in Finland and by 10% in Sweden, although Sweden had the biggest decrease in absolute figures. In addition to manufacturing, there was a significant decrease in employment also in trade and construction, but mostly in the Baltic countries, as the decrease in these activities was more moderate in Finland and Sweden.

The enterprises' assets increased. *At the end of 2010, the value of the assets of Estonian enterprises exceeded 49 billion euros – 8% more than at the beginning of the year. The growth in assets by 21 to 24% in 2005–2007 was replaced by a decrease in 2009, but assets started to increase again in 2010 as the economic situation improved. The value of current assets increased faster than the value of fixed assets and was 10% higher than at the beginning of the year. An increase in production volumes and growing demand meant that enterprises started to restore their inventories. The inventories of raw materials and materials grew the fastest, being 25% bigger than at the beginning of the year. The increase in inventories of goods for resale was more moderate at 5%, even though these constitute more than a half of enterprises' inventories. The value of fixed assets increased by 8% over the year and represented 63% of the total value of assets. On the debit side (liabilities and equity), the liabilities of enterprises increased by 6%, mostly due to a rapid increase in current liabilities. The annual growth in current liabilities was 10 percentage points faster than the growth in long-term liabilities. Due to the big profit in the reference year, the enterprises' equity increased more rapidly than their assets. Thus, there was an increase in internal sources of*

financing in enterprises, which supports the growth of investments in assets. The equity ratio, which shows the proportion of equity in the balance sheet total, was 52% at the end of 2010. The profitability ratios – return on equity and return on assets – also improved after a slump caused by the recession. The value of return on equity, which shows how much profit a company generates with the money shareholders have invested in it, was 8.4% in 2010, which means it has risen higher than during the recession in 2008. The growth in the value of return on assets shows that each euro invested in assets generated over 4% of profit in 2010.

Real estate is the biggest economic activity by total assets. Real estate enterprises accounted for a fifth of all enterprises' assets at the end of 2010, and their assets amounted to over 10 billion euros – 5% more than at the beginning of the year. The increase in the assets of real estate enterprises was due to an increase in long-term financial assets and in investment properties. Based on value of assets, trade and manufacturing enterprises followed with 16% and 14%, respectively, of the enterprises' total assets. The total assets of trade and manufacturing enterprises increased faster than the assets of Estonian enterprises on average.

The enterprise sector creates the biggest value added in the formation of the gross domestic product (GDP) of Estonia. In 2010, the value added at factor cost created by enterprises amounted to 7.8 billion euros at current prices, which is 8% higher than in 2009. The growth in the value added created by the enterprise sector was mostly influenced by an increase in external demand in manufacturing, but also by an upturn in trade and service activities. Manufacturing produced a fourth of the value added by the enterprise sector, thus ensuring the growth of value added compared to 2009. Due to the rise in external demand, there was an increase in the volumes of industrial production, and the revenue from sales in foreign markets reached the highest level of recent years.

The growth of value added per enterprise was half as slow (4%) as the average of all enterprises, since the newly established enterprises were mostly service enterprises with lower value added. Only in trade, where the number of enterprises has steadily decreased, the growth of value added per enterprise was faster than the average of the activity.

The structure of value added divided into three components – personnel expenses, depreciation and residual revenue – was similar to its structure at the beginning of the 2000s. In 2010, the proportion of personnel expenses in value added was 56%. After the elimination of personnel expenses and depreciation, the proportion of residual revenue in value added was 25%, as in 2002, which is below the level of 30 to 35% recorded in the boom years. The highest level of 35% achieved in 2006 allowed enterprises to increase their investments in fixed assets in the following year to the highest level of the last ten years. In 2009, the structure of value added was characterised by a rapid growth in depreciation due to write-down of assets and by the big proportion of personnel expenses. In 2010, the proportion of depreciation and personnel expenses in value added decreased due to the optimization of costs. At the same time, the share of residual revenue increased by 9 percentage points compared to 2009. It provides enterprises with improved opportunities for investment.

The enterprises' net sales increased after a decrease in the previous year. In 2010, enterprises sold goods and services for almost 38 billion euros, which was 13% more than in 2009. The growth in net sales resulted from a rise in domestic and external demand, and occurred mostly in the two largest activities by share in net sales. Wholesale and retail trade enterprises accounted for 40% of net sales in the enterprise sector. The net sales of trade enterprises totalled over 15 billion euros, which was 12% higher than in 2009, mostly thanks to an increase in wholesale. The sales of motor vehicles also improved. This is illustrated by the number of new vehicles registered for the first time, which increased by 1,000 units after a decrease in the two preceding years; and also by the increase in enterprises' investments in vehicles. In 2010, consumer prices, which have the biggest influence on the net sales of trade, increased by 3% compared to the average of the previous year. The consumer price index was mainly influenced by the price increase of motor fuel, electricity, heat energy and fuels, and food and non-alcoholic beverages. The second-largest economic activity by net sales was manufacturing with net sales that amounted to a half of the trade enterprises' total net sales – almost 8 billion euros, which is 25% more than in 2009. The net sales in manufacturing increased due to the growth of external demand. Over 60% of the revenue was from sales in foreign markets, which was a third more than in 2009. Three economic activities – manufacture of electronic

products, manufacture of wood and wood products, and manufacture of parts and accessories for motor vehicles – had the biggest impact on the growth of net sales. The decrease in net sales was the largest in construction, but the rate of decline has slowed down thanks to the slight upturn in construction. The preliminary data for 2011 show that the growth of net sales has continued.

Enterprises limited their expenses to restore profitability. The strict policy of economy and austerity brought about by the recession continued in 2010 and had a positive influence on enterprises' financial situation. As a result of cost optimization, the share of costs in net sales decreased to 96%, mostly due to a decrease in personnel expenses and depreciation. In 2010, the decrease in employment and the related personnel expenses continued, but more slowly than the year before. There was a quick rise in salaries in the boom years, when the share of personnel expenses in net sales increased and reached 14% in 2009. In 2010, it fell back to 12%. The growth in wages and salaries in enterprises was lower than the growth in consumer prices. Nevertheless, the enterprises' recovery from the recession and the improved financial situation create possibilities for the further growth of investments and personnel expenses.

Productivity indicators have remarkably improved with the decrease in the number of persons employed. In 2010, the values of the indicators regarding persons employed and hours worked were more than two times higher than 10 years before and also the best results of the past decade. The average labour productivity (value added per person employed) approached 20,000 euros – 13% more than the year before. Labour productivity was the highest in the field of energy – 78,472 euros per person employed, i.e. 9% more than in 2009. The average personnel expenses per person employed remained at the same level as the previous year. In energy, the growth in labour productivity exceeded the growth in average personnel expenses per person employed by five percentage points. The productivity indicator values increased in most activities, while personnel expenses per person employed increased only in manufacturing, the energy sector and agriculture. For other activities, the indicator values remained at the same level as in 2009 or even decreased. Therefore, the inconsistency between the growth rates of wages and productivity – which was characteristic of the boom years – decreased in 2010.

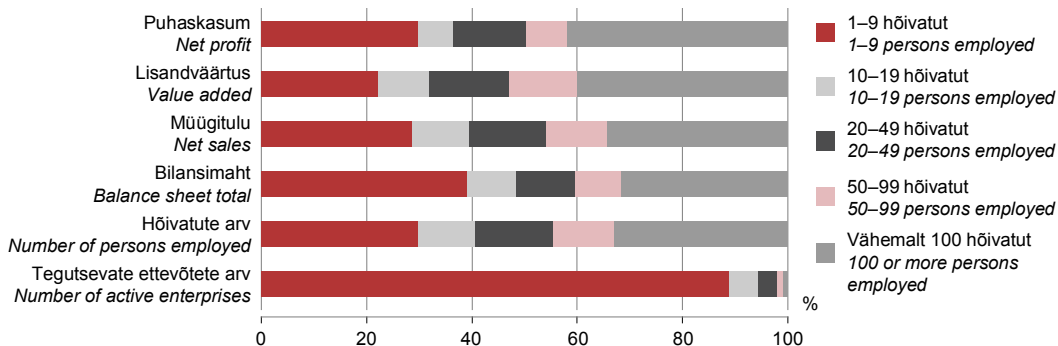
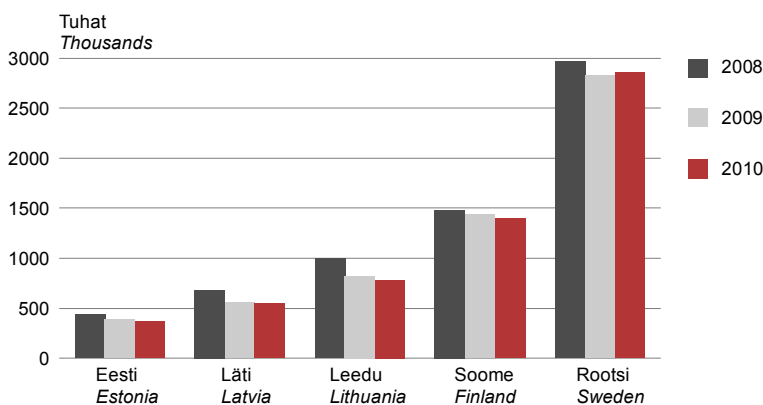
There was more than a fourfold growth in net profit. Due to cost-saving, the total net profit of Estonian enterprises in 2010 was over two billion euros – four times bigger than in 2009. Less than two thirds of enterprises made a profit in 2010 and more than a third of enterprises made a loss. In 2009, almost a half of the enterprises earned a profit and the other half of enterprises finished the year at a loss. It is worthwhile to note that in the years of rapid economic growth (2005–2007) only about 13% of enterprises sustained a loss. Manufacturing was the economic activity with the largest profit in 2010 – almost 400 million euros.

Despite the sharp decrease in net profit in the years 2008–2009, declared dividends have remained on the same level, since dividends can be paid from retained earnings of previous years. The larger net profit in 2010 (compared to previous years) did not bring any major changes either – enterprises paid dividends in the amount of 800 million euros. A fourth of the total value of dividends was made up by payments of energy enterprises to their stockholders. The dividend payments were also bigger in head offices and wholesale trade enterprises.

The possibility to reinvest net profit exempt from income tax has helped to direct profit back into business and has increased investments. As profits decreased significantly during the recession, the readiness of enterprises to invest was still low in 2010. In 2010, enterprises invested 2.2 billion euros in fixed assets – this remained at the same as in 2009. The rapid decline in investments, which had characterised the years 2008–2009, stopped in 2010 and was minor compared to 2009. The structure of investments by type of fixed assets has also changed. There has been a remarkable increase in investments in vehicles – these investments were twice as big as in 2009. At the same time, investments in land and intangible assets have decreased. Investments related to acquisition of buildings and structures started to increase after the sharp decline in 2009. The biggest investments were made by enterprises in manufacturing, real estate, and transportation and support activities for transportation.

Tabel 1. Ettevõtete tööhõive ja bilansimaht, 2006–2010
Table 1. Employment and the balance sheet total of enterprises, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ettevõtete arv	47 507	53 012	55 654	56 095	58 347	Number of enterprises
Tööga hõivatute arv	463 690	484 926	476 886	417 281	400 127	Number of persons employed
Töötajate arv	450 215	470 377	461 750	400 644	382 215	Number of employees
Bilansimaht aasta lõpus, miljonit eurot	32 776	40 210	43 343	45 253	49 033	Balance sheet total at end-year, million euros
käibevara	14 269	17 452	17 086	16 766	17 970	current assets
põhivara	18 507	22 758	26 257	28 488	31 063	fixed assets
lühiajalised kohustused	9 308	11 916	11 822	11 568	12 407	current liabilities
pikaajalised kohustused	6 553	7 896	9 674	9 891	10 925	long-term liabilities
omakapital	16 915	20 399	21 848	23 794	25 702	equity

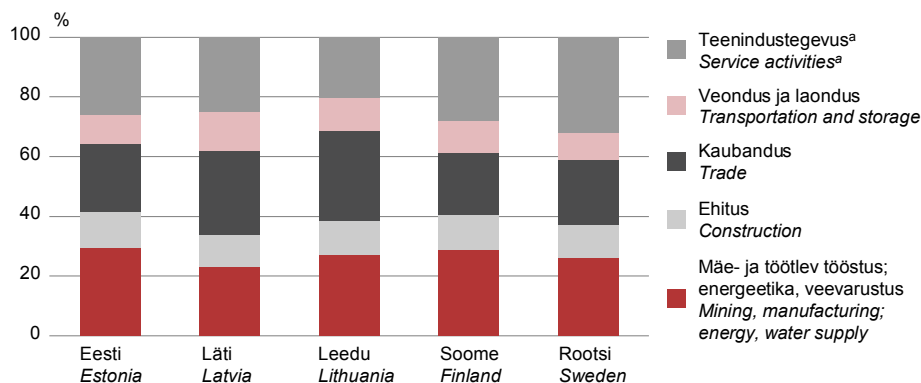
Joonis 1. Ettevõtete põhinäitajate jagunemine ettevõtte suuruse järgi, 2010
Figure 1. Structure of the main indicators of enterprises by employment size class, 2010

Joonis 2. Ettevõtete tööhõive Eestis ja lähiriikides, 2008–2010^a
Figure 2. Employment in enterprises in Estonia and nearby countries, 2008–2010^a

^a Lähiriikide 2010. aasta andmed on esialgsed.

^a The 2010 data for nearby countries are preliminary.

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 3. Ettevõtete tööhõive tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides, 2009

Figure 3. Employment in enterprises in Estonia and nearby countries by economic activity, 2009

^a Teenindustustegevused on majutus ja toitlustus; info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused.

^a Service activities include accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities.

Allikas/Source: Eurostat

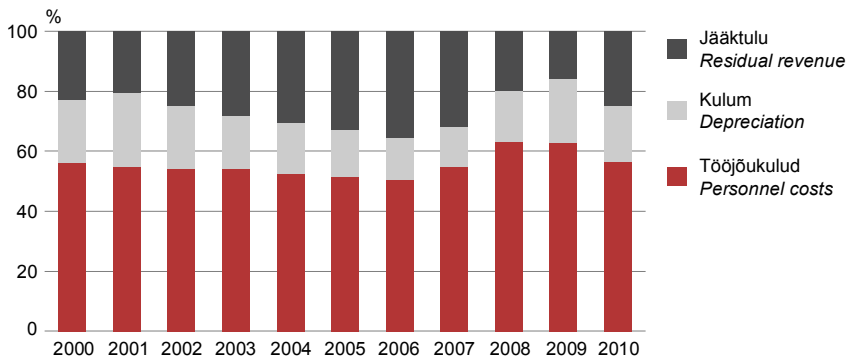
Tabel 2. Ettevõtete lisandväärtus, müügitulu, kulud ja kasum, 2006–2010

 Table 2. Value added, net sales, costs and profit of enterprises, 2006–2010
(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Lisandväärtus tegurikuludes	8 061	9 367	8 897	7 264	7 832	Value added at factor cost
Müügitulu	37 503	44 529	44 464	33 718	37 988	Net sales
Kulud	35 404	42 172	43 090	32 884	36 413	Costs
kaubad	14 858	17 775	17 785	12 868	14 370	merchandise
materjal	6 195	7 267	7 305	5 259	6 652	materials
tööjõukulud	4 083	5 126	5 618	4 577	4 410	personnel expenses
kulum	1 119	1 278	1 514	1 542	1 490	depreciation
Kogukasum (-kahjum)	2 363	2 759	1 581	939	1 785	Total profit (loss)
Ärikasum (-kahjum)	3 581	3 729	1 765	900	2 099	Operating profit (loss)
Kasum (kahjum) enne maksustamist	4 055	4 147	1 574	676	2 201	Profit (loss) before taxes
Puhaskasum (-kahjum)	3 913	3 958	1 366	475	2 045	Net profit (loss)
Dividendid	689	992	988	899	804	Dividends

Joonis 4. Lisandväärtus hõivatu kohta komponendi järgi, 2000–2010

Figure 4. Value added per person employed by components, 2000–2010

Tabel 3. Ettevõtete arv ja kasumiaruande põhinäitajad tegevusala järgi, 2010

Table 3. Number of enterprises and main indicators of income statement by economic activity, 2010

	Ettevõtete arv miljonit eurot <i>Number of enterprises</i>	Müügitulu, miljonit eurot <i>Net sales, million euros</i>	Osatähtsus müügitulus, % <i>Share in net sales, %</i>		Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot <i>Net profit (loss), million euros</i>	
			kulud kokku <i>costs total</i>	tööjõukulud <i>personnel expenses</i>		
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1 970	865	97,9	16,3	110	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	136	331	89,3	23,6	23	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	5 468	7 861	95,1	14,3	398	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	223	1 833	91,3	5,6	272	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	280	319	89,9	13,7	38	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Ehitus	7 446	2 436	99,5	17,5	-37	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	12 853	15 228	98,0	5,5	246	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	4 027	4 085	96,6	10,5	249	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toidlustus	2 035	458	103,4	27,4	-3	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	2 588	1 314	87,7	21,6	160	<i>Information and communication</i>
Kinnisvaraala tegevus	4 634	735	78,6	9,3	296	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	8 502	952	95,4	28,0	177	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	3 739	1 009	88,2	28,0	100	<i>Administrative and support service activities</i>
Haridus	792	70	90,6	37,2	6	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 137	238	92,9	45,6	13	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 016	166	102,3	19,0	-3	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	1 500	87	98,4	32,4	2	<i>Other service activities</i>
KOKKU	58 347	37 988	95,9	11,6	2 045	TOTAL

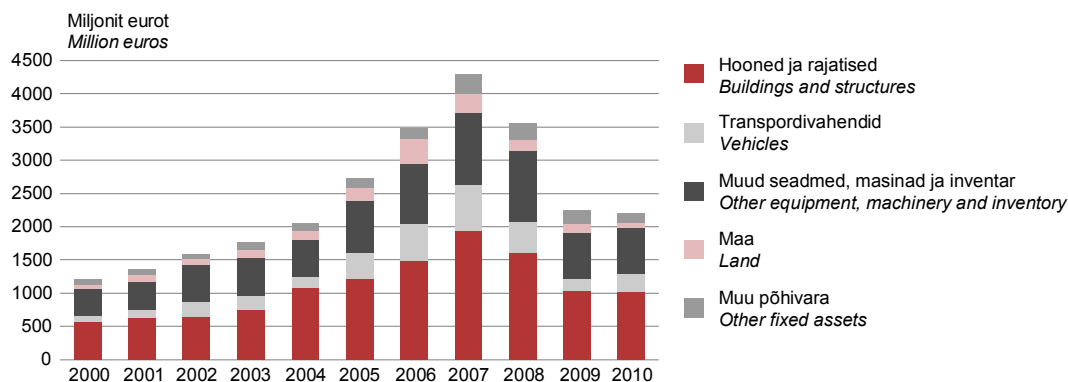
Tabel 4. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2006–2010
 Table 4. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2006–2010

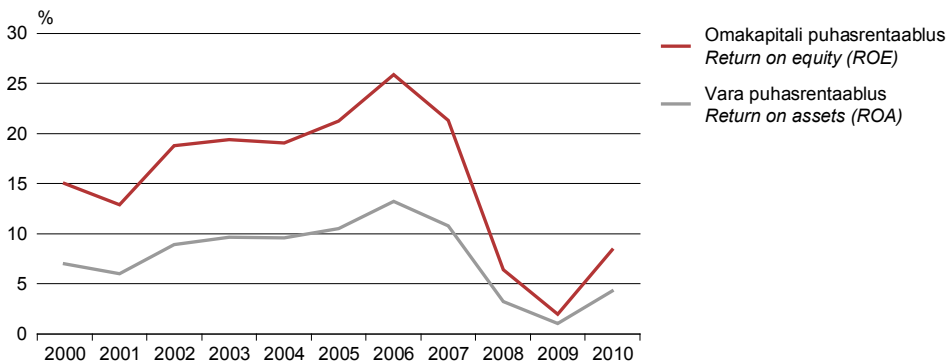
(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	194	216	264	115	159	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	38	69	42	34	34	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	639	680	602	319	368	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	263	227	331	414	277	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	78	105	140	124	104	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	439	538	261	129	111	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	467	603	392	211	195	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	473	630	584	301	283	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	48	52	57	19	36	Accommodation and food service activities
Info ja side	115	177	146	147	106	Information and communication
Kinnisvaraalane tegevus	452	613	458	241	346	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	89	120	154	114	81	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	85	159	81	34	72	Administrative and support service activities
Haridus	6	5	4	4	5	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	30	27	19	9	9	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	49	56	20	22	10	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	11	18	9	5	5	Other service activities
KOKKU	3 475	4 294	3 564	2 240	2 200	TOTAL

Joonis 5. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2000–2010

Figure 5. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by type of fixed assets, 2000–2010

Joonis 6. Ettevõtete omakapitali ja vara puhasrentaablus, 2000–2010*Figure 6. Enterprises' return on equity (ROE) and return on assets (ROA), 2000–2010***Metoodika**

Majandusnäitajate statistika kajastab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ning finantsvahenduse äriühingute andmeid ei kajastata. Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade järgi Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) alusel. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics characterise the financial activity of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data on budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and financial intermediation enterprises. The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises owned by Estonian or foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008), which is based on NACE (Statistical Classification of Economic Activities in the European Community).

**Kirjandust
Publications**

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

Peatükk annab ülevaate 2011. aastal tegutsenud majandusüksustest ehk statistilisest profiilist, võrreldes seda eelmiste aastate kogumitega. Juriidilistesse registritesse ja majandusüksuste statistilisse registrisse on kantud kõik registreeritud üksused, kuid statistilisse profiili kuuluvad vaid vastaval aastal tegutsenud üksused. Tavapäraselt on majanduslikult aktiivseid üksusi kaks kolmandikku kõigist juriidiliselt registreeritud üksustest.

Tegutsevate majandusüksuste hulk kasvab taas. Kui 2010. aastal nende arv vähenes ligi 9000 võrra, siis 2011. aastal lisandus neid ligi 5000. Üle-eelmise aasta langus oli tingitud eelkõige FIE-de uuest kohustusest registreerida end äriregistrisse. Seda pidid tegema ka need, kes varem olid arvele võetud vaid maksukohustuslaste registris. Selle nõude tõttu lakkas kolmandik FIE-sid tegutsemast ja see mõjutas tegutsevate majandusüksuste koguarvu.

FIE-de arv on vähenenud juba alates 2007. aastast. 2011. aastal kahanes nende arv ligi 2000 võrra. Tegutsevate äriühingute arv seevastu kasvab pidevalt. Mõõdunud aastal lisandus neid peaaegu 5500 ehk 8%, 2010. aastal oli kasv 4%.

Mittetulundusühingute arvu suurenemine aeglustub üha. 2009. aastal kasvas nende hulk 7%, 2010. aastal 6% ja 2011. aastal vaid 4%. Mittetulundusühinguid lisandus mullu 1204, sihtasutusi 8. Ligi pool mittetulundusühingutest asub Harju maakonnas, järgnevad Tartu, Ida-Viru, Pärnu ja Lääne-Viru maakond. Nii riigiasutuste kui ka omavalitsusasutuste arv on vähenemas – 2011. aastal kahanes see vastavalt 5 ja 16 üksuse võrra.

Tegevusalati kasvas ettevõtete hulk kõige rohkem info ja side tegevusalal – 14%. Taastuma on hakanud ehitusettevõtlus. Kui veel 2009. aastal vähenes ehitusettevõtete arv 4%, siis 2010. aastal juba kasvas 2% ja 2011. aastal veel 6%.

Omaniku liigiti on proportsionaalselt kõige enam lisandunud välisomandis olevaid ettevõtteid. Aastatel 2007–2009 välisettevõtete arvu suurenemine aeglustus. Kui 2009. aastal oli kasv vaid 3%, siis 2010. aastal 4% ja 2011. aastal hoogustus juba 12%-ni. Eesti eraomandis olevaid ettevõtteid lisandus mullu 3%. Riigiettevõtete ja kohalikele omavalitsustele kuuluvate ettevõtete arv on viimastel aastatel olnud üsna stabiilne. 2011. aastal riigiettevõtete arv suurenes nelja võrra, omavalitsusettevõtete arv vähenes kahe võrra.

Suurettevõtete arv on kasvanud. Aastatel 2009 ja 2010 vähenes suurettevõtete arv majanduskriisi tõttu märgatavalt, vastavalt 12% ja 16%. 2011. aastal aga nende arv juba kasvas 11% – lisandus 16 vähemalt 250 töötajaga ettevõtet. Töötleva tööstuse valdkonna suurettevõtete arv kasvas viie võrra. Erinevalt 2009. ja 2010. aastast kasvas ettevõtete arv ka teistes töötajate arvu suurusrühmades, kuigi mitte nii palju kui suurettevõtete arv. Nii nagu suurettevõtete hulgas kasvas ka alla kümne töötajaga ettevõtete hulgas enim info ja side tegevusalal ettevõtete hulk – 14% ehk veidi üle 500 võrra.

Ettevõtete arv kasvas kõikides maakondades, v.a Valga maakonnas, kus see vähenes 27 võrra. Kõige enam lisandus 2011. aastal ettevõtteid Harju maakonnas – 5% ehk üle 2500 ettevõtte. Järgnes Tartu maakond ligi 5% kasvu ehk 500 ettevõttega, seejärel Saare, Hiiu ja Jõgeva maakond.

Et uurida Eesti ettevõtluse üleilmastumise taset ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta.

Nagu 2010. aastal aeglustus kontsernidesse koonduvate ettevõtete arvu kasv ka 2011. aastal. 2010. aastal vähenes majanduslikult rasketes oludes ettevõttegruppide huvi uute tütarettevõtete loomise vastu. Kuigi 2011. aastal olud paranesid, suhtuti tegevuse laiendamisesse endiselt ettevaatlikult ja kontserniettevõtete arv kasvas alla 1%. Nii oli ettevõttegruppide koosseisus 2011. aastal 9363 üksust ehk 8,7% majanduslikult aktiivsete üksuste kogumist – veidi vähem kui aasta varem, kui kontsernidesse oli koondunud 9,2% populatsioonist. Samal ajal andsid need

ettevõtted 62% Eesti ettevõtete müügitulust^a ja neis leidis rakendust 34% kõigist hõivatuist^{bb}. See näitab, et kontsermidel oli Eesti majanduses oluline roll ka 2011. aastal. Kontsernide tööhõive pöördus pärast kaks aastat kestnud langust taas kasvule – ettevõttegrupid hõivasid 2011. aastal ligi 5% enam töötajaid kui 2010. aastal.

Väliskapitali kontrolli all olevate ettevõttegruppide koosseisus tegutses 2011. aastal 27% kõigist kontserniüksustest ja neis töötas 47% kõigist kontsernides hõivatud isikutest. Kontsernide kogumüügitulus oli väliskontsernide osatähtsus 50%.

Eesti kontsernides oli kõige rohkem kinnisvara- ja kaubandusettevõtteid, väliskontsernides aga kaubandus- ja tööstusettevõtteid. Traditsiooniliselt olid Eesti majanduses enim esindatud Soome ja Rootsi kontsernid, mille kontrolli all oli vastavalt 611 ja 310 Eesti ettevõtet. Kolmandal kohal olnud Ameerika Ühendriikide kontsernide koosseisus tegutses 173 Eesti ettevõtet.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

The chapter gives an overview of economic units operating in 2011, that is, the Statistical Profile, comparing it with the populations of earlier years. Legal registers and the Business Register for Statistical Purposes hold all registered units, whereas the Statistical Profile includes only the units that were economically active in the corresponding year. Two thirds of all legally registered units are usually economically active.

The number of active economic units is on the rise again. The year 2011 witnessed an increase in the population by nearly 5,000 units, after a decline by nearly 9,000 units in 2010. The main cause of the decline was the change in legislation, requiring all sole proprietors to be registered in the Commercial Register, including those who were previously registered only in the Register of Taxable Persons. Due to this obligation, nearly one third of all sole proprietors ceased to operate, which in turn had an impact on the whole population of active economic units.

The number of sole proprietors has been in decline since 2007. Their number decreased by nearly 2,000 in 2011. On the other hand, the amount of economically active companies has been growing consistently. Their number increased by nearly 5,500 or 8% in 2011, compared to the 4% increase in 2010.

The growth of the population of non-profit associations continued to slow down. Their population grew by 7% in 2009, by 6% in 2010, and only by 4% in 2011. 1,204 new non-profit associations and 8 new foundations were registered last year. Nearly half of the non-profit associations are located in Harju county, followed by Tartu, Ida-Viru, Pärnu and Lääne-Viru counties in that order. The numbers of government institutions and local government institutions are in decline, having decreased by 5 and 16 units respectively in 2011.

By economic activity, the number of enterprises increased the most in the information and communication sector – by 14%. The construction business has started to recover. In 2009 the number of construction companies decreased by 4%, while in 2010 a 2% increase was detected, followed by a 6% increase in 2011.

By ownership, the number of foreign-owned enterprises has proportionally increased the most. During the years 2007–2009, the growth in the population of enterprises in foreign ownership slowed down. Their number grew only by 3% in 2009 and by 4% in 2010, whereas in 2011 the growth rate accelerated to 12%. The population of companies in Estonian private ownership increased by 3% in 2011. The population of government and local government-owned enterprises has remained stable in the last several years. The number of government-owned companies grew by 4 units in 2011, while the number of local government-owned companies decreased by 2 units.

^a Müügitulus ei ole finantsvahendusettevõtete andmeid, sest nende kasumiaruande skeem erineb teiste ettevõtete omast.

^b Arvesse pole võetud füüsilisest isikust ettevõtjaid.

The population of large enterprises increased. Affected by the recession, the number of large enterprises declined noticeably in 2009 and 2010, by 12% and 16% respectively. However, the year 2011 witnessed an 11% growth in population, i.e. the addition of 16 companies with 250 and more employees. In manufacturing, the number of large enterprises grew by 5 units. Contrary to 2009 and 2010, the number of enterprises also increased in other enterprise size classes, although not as much as among large enterprises. Similarly to large enterprises, the biggest increase in the number of micro-enterprises (less than 10 employees) was detected in the information and communication sector – 14% or a little over 500 enterprises.

The number of companies grew in all counties except for Valga county where their amount decreased by 27 units. In 2011, the biggest increase in the population of enterprises was in Harju county – 5% or over 2,500 units. Tartu county with its almost 5% increase (i.e. 500 units) was second, followed by Saare, Hiiu and Jõgeva counties.

To determine the level of enterprise globalization in Estonia and the role of enterprise groups – especially that of multinational groups – in the economy, Statistics Estonia has since 2005 been regularly collecting data on enterprise groups operating in Estonia.

The growth in the number of units belonging to enterprise groups has been slowing down since 2010. Due to the difficult economic environment in 2010, enterprise groups were not very eager to establish new subsidiaries. Although conditions improved in 2011, the groups were still careful about any expansion of operation and the increase in units belonging to enterprise groups in 2011 was less than 1%. Thus, in 2011, 9,363 units in Estonia were operating in the structure of an enterprise group, which represents 8.7% of all economically active units. It is slightly less than in 2010, when units in enterprise groups accounted for 9.2% of the population.

Enterprise groups continue to play an important role in Estonian economy. In 2011, the units belonging to enterprise groups provided 62% of the net turnover^a of Estonian enterprises and engaged 34% of all employed persons^b. After two years of decline, the employment in enterprise groups increased in 2011 by 5%, compared to 2010.

In 2011, 27% of all members of groups operated under the structure of foreign-controlled enterprise groups, and these enterprises employed 47% of people working for enterprises belonging to groups. Foreign-controlled enterprise groups accounted for 50% of the total turnover of enterprise groups.

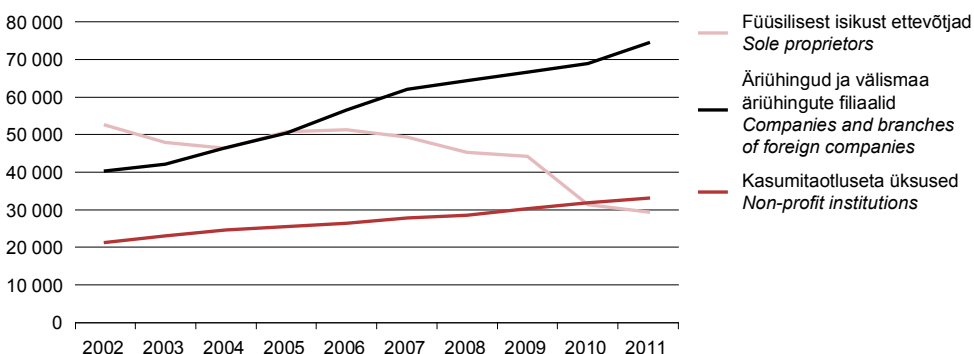
In domestically controlled groups, the proportion of trade and real estate enterprises was the highest; foreign-controlled groups included more enterprises engaged in trade or manufacturing activities. Traditionally, enterprise groups controlled by our neighbours in the north – Finland and Sweden – had the strongest presence in Estonian economy. 611 and 310 Estonian enterprises respectively operated under their control. Finland and Sweden were followed by the USA, which controls 173 Estonian enterprises.

^a Excl. the sales revenue data of financial intermediation enterprises, as the scheme of their income statement differs from that of other enterprises.

^b Excl. sole proprietors.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2002–2011

Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2002–2011

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala järgi, 2011
Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and by economic activity, 2011

	Füüsilisest isikust ettevõtjad ^a	Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mittetulundusühingud	Sihtasutused	Riigiasutused	Kohaliku omavalitsuse asutused	Kokku	
	<i>Sole proprietors^a</i>	<i>Companies and branches of foreign companies</i>	<i>Non-profit associations</i>	<i>Foundations</i>	<i>Government institutions</i>	<i>Local government institutions</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	9 604	3 169	269	–	2	–	13 044	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	4	139	–	–	–	1	144	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1 169	6 422	2	–	–	–	7 593	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	239	1	–	–	1	245	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	22	312	19	–	–	7	360	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	861	8 803	19	1	–	–	9 684	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3 445	15 634	5	1	–	2	19 087	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	2 758	4 534	21	7	–	1	7 321	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	460	2 385	11	1	–	2	2 859	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	499	3 707	167	14	3	1	4 391	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	99	1 468	6	6	2	–	1 581	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalane tegevus	736	5 330	11 508	16	–	12	17 602	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2 412	10 791	137	40	43	1	13 424	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	593	5 424	76	9	–	–	6 102	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	156	59	98	275	588	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	819	1 017	580	30	81	1 199	3 726	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	675	1 276	716	111	13	147	2 938	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 817	1 477	4 619	126	50	840	8 929	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	3 487	2 242	11 195	370	1	8	17 303	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	–	–	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
Tegevusala täpsustamata	–	–	–	–	–	–	–	<i>Economic activity unknown</i>
KOKKU	29 464	74 369	29 507	791	293	2 497	136 921	<i>TOTAL</i>

^a Äriregistris registreeritud tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjad.

^a *Economically active sole proprietors who have been registered in the Commercial Register.*

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala järgi, 2008–2011^aTable 2. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2008–2011^a

	2008	2009	2010	2011	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	9 649	9 613	12 561	12 773	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	118	119	152	143	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	6 424	6 525	7 433	7 591	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	205	218	239	243	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	255	266	334	334	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	9 339	8 950	9 154	9 664	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	16 924	16 978	18 537	19 079	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	6 834	6 951	7 233	7 292	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	2 254	2 394	2 786	2 845	Accommodation and food service activities
Info ja side	2 639	2 855	3 698	4 206	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	1 427	1 407	1 415	1 567	Financial and insurance activities
Kinnisvaraalane tegevus	4 783	5 009	5 926	6 066	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	9 310	10 057	12 107	13 203	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	3 175	4 760	6 114	6 017	Administrative and support service activities
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1	4	–	–	Public administration and defence; compulsory social security
Haridus	801	884	1 741	1 836	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 197	1 338	1 925	1 951	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	971	1 207	3 093	3 294	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	1 639	2 372	5 768	5 729	Other service activities
Kodumajapidamiste kui töandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	3	2	–	–	Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use
KOKKU	77 948	81 909	100 216	103 833	TOTAL

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 3. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2008–2011^a*Table 3. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2008–2011^a*

	2008	2009	2010	2011	
Riik	66	69	69	73	<i>State</i>
Kohalik omavalitsus	235	226	225	223	<i>Local government</i>
Eesti eraomanik	71 999	75 790	93 849	96 758	<i>Estonian private owner</i>
Välisomanik	5 648	5 824	6 073	6 779	<i>Foreign owner</i>
Muu	–	–	–	–	<i>Other</i>
KOKKU	77 948	81 909	100 216	103 833	<i>TOTAL</i>

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed. 2009. aasta andmestikust on välja arvatud ainult maksukohustuslaste registrisse kantud ja sellest 2009. aasta jooksul äriregistrisse ümber registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register. The data on the sole proprietors entered only in the Register of Taxable Persons and re-registered from the Register of Taxable Persons into the Commercial Register during 2009 have been excluded from the data of 2009.

Tabel 4. Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi järgi, 2008–2011*Table 4. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Mittetulundus-ühingud	24 837	26 679	28 303	29 507	<i>Non-profit associations</i>
Sihtasutused	761	779	783	791	<i>Foundations</i>
Riigiasutused	365	336	298	293	<i>Government institutions</i>
Kohaliku omavalitsuse asutused	2 548	2 530	2 513	2 497	<i>Local government institutions</i>
KOKKU	28 511	30 324	31 897	33 088	<i>TOTAL</i>

Tabel 5. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala järgi, 2011^a
Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and by economic activity, 2011^a

	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted	50–249 töötajaga ettevõtted	10–49 töötajaga ettevõtted	Alla 10 töötajaga ettevõtted	Kokku	
	<i>Enterprises with at least 250 employees</i>	<i>Enterprises with 50–249 employees</i>	<i>Enterprises with 10–49 employees</i>	<i>Enterprises with less than 10 employees</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	39	290	12 443	12 773	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	10	39	93	143	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	55	404	1 110	6 022	7 591	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3	13	51	176	243	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	10	64	257	334	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	10	88	705	8 861	9 664	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	29	169	1 082	17 799	19 079	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	15	91	487	6 699	7 292	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	4	57	350	2 434	2 845	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	9	47	189	3 961	4 206	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	7	15	65	1 480	1 567	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalne tegevus	–	8	163	5 895	6 066	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	–	39	341	12 823	13 203	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	17	65	269	5 666	6 017	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–	–	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	–	9	45	1 782	1 836	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10	36	159	1 746	1 951	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1	8	49	3 236	3 294	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	–	6	75	5 648	5 729	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	165	1 114	5 533	97 021	103 833	TOTAL

^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.

Tabel 6. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala järgi, 2011^a
Table 6. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and by economic activity, 2011^a

	Riik <i>State</i>	Kohalik oma- valitsus <i>Local government</i>	Eesti era- omanik <i>Estonian private owner</i>	Välis- omanik <i>Foreign owner</i>	Kokku <i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3	–	12 636	134	12 773	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	–	120	22	143	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	7	–	6 885	699	7 591	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	62	149	24	243	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	61	249	21	334	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	6	4	9 307	347	9 664	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	1	17 068	2 007	19 079	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	13	7	6 907	365	7 292	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	2	3	2 707	133	2 845	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	6	2	3 800	398	4 206	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	2	–	1 271	294	1 567	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	4	38	5 385	639	6 066	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	8	5	12 385	805	13 203	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	3	6	5 333	675	6 017	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–	–	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	–	1	1 804	31	1 836	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	23	1 904	23	1 951	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3	8	3 219	64	3 294	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	–	2	5 629	98	5 729	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	73	223	96 758	6 779	103 833	TOTAL

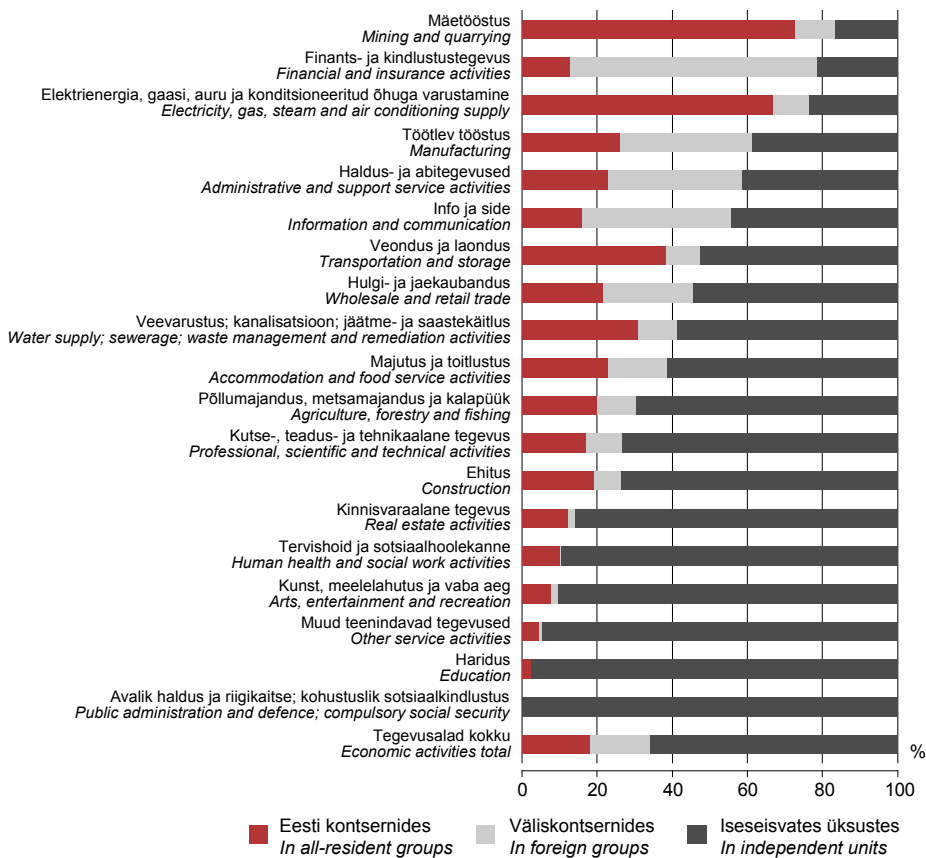
^a K.a äriregistris registreeritud majanduslikult aktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

^a Incl. the data on economically active sole proprietors registered in the Commercial Register.

Tabel 7. Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala järgi, 2008–2011*Table 7. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	202	236	263	269	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	–	–	–	–	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1	1	2	2	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	1	1	1	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	13	12	15	19	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	3	11	13	20	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont	4	4	6	6	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	18	25	25	28	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	10	12	13	12	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	144	154	174	181	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	8	10	10	12	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	11 067	11 272	11 407	11 524	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	133	172	163	177	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	68	67	73	85	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	97	178	197	215	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	518	573	586	610	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	568	662	764	827	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 837	4 126	4 461	4 745	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	8 906	9 942	10 913	11 565	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	25 598	27 458	29 086	30 298	<i>TOTAL</i>

Joonis 2. Üksustes hõivatute jagunemine üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2011
Figure 2. Proportion of persons employed in economic units by economic activity and type of control of the unit, 2011

Tabel 8. Kontsernidesse kuuluvad üksused kontserni tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2008–2011*Table 8. Units belonging to enterprise groups by economic activity and type of control of the enterprise group, 2008–2011*

	2008		2009		2010		2011		
	Eesti kontsernid <i>All-resident groups</i>	Väliskontsernid <i>Foreign groups</i>	Eesti kontsernid <i>All-resident groups</i>	Väliskontsernid <i>Foreign groups</i>	Eesti kontsernid <i>All-resident groups</i>	Väliskontsernid <i>Foreign groups</i>	Eesti kontsernid <i>All-resident groups</i>	Väliskontsernid <i>Foreign groups</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	202	67	215	58	216	52	245	56	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	27	16	32	14	33	16	29	18	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	625	415	638	413	628	388	618	400	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	45	18	48	19	68	18	69	18	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	38	13	42	12	43	13	49	10	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	660	103	592	92	517	89	477	85	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 122	734	1 140	706	1 133	674	1 121	707	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	320	153	335	148	298	138	304	139	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	179	41	192	41	196	42	194	39	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	255	153	284	158	301	174	313	165	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	333	121	353	118	317	119	322	107	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	1 012	237	1 068	254	1 168	268	1 184	279	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	902	246	1 008	242	1 067	235	1 074	254	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	317	150	402	165	453	191	501	175	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	56	14	56	14	64	8	57	9	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	65	7	65	7	69	4	64	6	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	86	12	86	13	104	12	94	14	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	97	13	125	14	157	17	147	20	<i>Other service activities</i>
KOKKU	6 341	2 513	6 681	2 488	6 832	2 458	6 862	2 501	TOTAL

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud juriidiliste registrite – äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri, maksukohustuslaste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri (RKOARR) – andmete alusel. Peale äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate andmete on majandusüksuste statistilises registris ka maksukohustuslaste registrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjate andmed.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsitluslehtede põhjal. Kasutatakse ka kõikvõimalikke muid andmeallikaid: statistilised ja raamatupidamisaruanded ning meedia. Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast.

Majandusüksuste statistilises registris on info kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti kapitali kontrolli all olevad kontsernid. Viimaste puhul on andmed ainult Eesti territooriumil tegutsevate kontserniliikmete kohta. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Eesti ettevõtete välismaal tegutsevate tüdarettevõtete andmed ei ole praegu korralise infoallika puudumise tõttu kättesaadavad.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is a database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for economic statistics. It is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the data of legal registers – the Commercial Register, the Non-Profit Associations and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. Besides data on sole proprietors registered in the Commercial Register, the Business Register for Statistical Purposes includes data on sole proprietors registered in the Register of Taxable Persons.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of the data contained in legal registers and on the basis of a special annual survey of enterprises and other units. In addition, all other data sources, such as statistical reports, annual accounting reports and the media, are also used. The updated Statistical Profile is compiled by the month of November every year and it is used for drawing samples for the annual statistics of the same year and for the short-term statistics of the following year. All units economically active during the reference period and all units active for at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile.

The Business Register for Statistical Purposes contains information on the two following types of enterprise groups: foreign-controlled enterprise groups, the group heads of which are situated outside Estonia, and all-resident enterprise groups. In case of the latter, the Business Register for Statistical Purposes contains data only on such enterprises of enterprise groups which operate in the territory of Estonia. Mainly the data of public and other databases are used as data sources. The data on foreign subsidiaries of Estonian enterprises are currently not available because of the absence of a regular source of information.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the compilation of enterprise groups, have been presented as of 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Dina Kazakova, Riina Kerner

Ülevaade

2011. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 12 miljardi ja imporditi Eestisse 12,6 miljardi euro eest. Kaubavahetuse käive ületas senise kõrgeima, 2010. aasta taseme (2010. aastal oli eksport 8,7 ja import 9,3 miljardit eurot).

2010. aastaga võrreldes kasvas nii eksport kui ka import 37%, mis oli samuti rekordiline aastane juurdekasv – eksport suurenes 3,3 miljardi ja import 3,4 miljardi euro võrra. Ekspordi ja impordi aastane kasvutempo oli kiire EL-iga liitumisele järgnenud aastatel. 2007. aastal hakkas see aeglustumata ja 2009. aastal asendus väliskaubanduse kasv üleilmse majanduskriisi tõttu järsu langusega (eksport vähenes 23% ja import 33%). 2010. aastal eksport ja import kasvasid taas – vastavalt 35% ja 27%.

Ekspordi ja impordi 2011. aasta kiire kasv pidurdus detsembris, kui eksport suurenes vaid 1% ja import 6%. Kasvu aeglustumise üks põhjuseid võis olla see, et majanduskeskkond Eesti ekspordi peamistes sihtriikides oli paljude EL-i riikide võlakriisi tõttu ebakindel.

Kaubavahetuse puudujääk oli 2011. aastal 0,6 miljardit eurot – veidi suurem kui 2010. aastal, kui puudujääk oli siiani aastaarvestuses väiksem ehk 0,5 miljardit eurot. Suurim puudujääk oli transpordivahendite kaubavahetuses (0,4 miljardit eurot), suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete (sh mööbel) kaubavahetuses.

2011. aastal viidi Eestist enim välja masinaid ja seadmeid – 27% Eesti koguekspordist. Sellele järgnes mineraalsete toodete, sh bensiini, põlevkiviõli ja elektrienergia (17% koguekspordist) ning metalli ja metalltoodete eksport (9%). Võrreldes 2010. aastaga suurenes mullu ekspordikäive kõikides peamistes kaubajaotistes, enim aga masinate ja seadmete omas – 1,3 miljardi euro võrra ehk 67%. Mineraalsete toodete eksport suurenes 50%.

Kõige rohkem imporditi Eestisse samuti masinaid ja seadmeid – 27% Eesti koguimpordist. Teisel ja kolmandal kohal olid mineraalsed tooted (18%) ning põllumajandussaadused ja toidukaubad (10%). Nagu ekspordis, suurenes ka impordis 2010. aastaga võrreldes enim masinate ja seadmete sissevedu. 2011. aastal imporditi neid kaubaartikleid Eestisse 3,5 miljardi euro eest ehk 58% rohkem kui 2010. aastal. Oluliselt suurenes ka mineraalsete toodete sissevedu – 2011. aastal toodi neid Eestisse 0,7 miljardi euro väärtuses ehk 41% rohkem kui aasta varem.

Eesti ekspordi kvaliteet paranes. Kapitalikaupade osatähtsus koguekspordis oli 2011. aastal 20% ehk suurem kui varasematel aastatel (2010. aastal oli see 15%, 2009. aastal 11%). Ekspordi kvaliteedi paranemist võib näidata see, kui vahetoodete asemel eksporditakse kapitalikaupu ehk lõpptooteid. Kapitalikaupade import oli mullu 15% koguimpordist ja samuti suurem kui 2010. aastal. Tarbekaubad olid 18% koguekspordist ja 19% -impordist ning nende osatähtsus nii koguekspordis kui ka -impordis varasema aastaga võrreldes vähenes. Vahetoodete eksport ja import olid vastavalt 56% Eesti koguekspordist ja 58% -impordist. Nende osatähtsus koguekspordis vähenes (2010. aastal 58%), -impordis aga suurenes (2010. aastal 56%). Vahetoodete suur osatähtsus impordis näitab Eesti töötleva tööstuse tihedat seotust rahvusvaheliste ettevõtetega.

Kapitalikaupade ekspordikäive suurenes 2010. aastaga võrreldes 83%, vahetoodete käive 34% ja tarbekaupade käive 18%. Impordis suurenes kapitalikaupade käive 60%, vahetoodete käive 40% ja tarbekaupade käive 16%. Tarbekaupade impordi aeglasem kasv näitab muu hulgas seda, et sisetarbimine ei ole taastunud nii hästi kui tööstus.

Eesti olulisim kaubanduspartner 2011. aastal oli Rootsi. Eestist eksporditi mullu kaupu 166 riiki ja imporditi Eestisse 130 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 113 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk (611 miljonit eurot) tekkis Ameerika Ühendriikidega peetud kaubavahetuses, järgnesid Rootsi (543 miljonit eurot), Nigeeria (390 miljonit eurot) ja Venemaa (280 miljonit eurot).

Kaubavahetuse puudujääk aga oli suurim Saksamaaga peetud kaubavahetuses (741 miljonit eurot). Suur puudujääk tekkis ka Poola (666 miljonit eurot) ja Leeduga (483 miljonit eurot).

Eestist eksporditi kaupu enim Rootsi (16% Eesti koguekspordist). Eksport Soome oli 15% ja Venemaale 11% koguekspordist. Võrreldes 2010. aastaga suurenes 2011. aastal kaupade eksport kõikidesse peamistesse sihtriikidesse, enim aga Rootsi (514 miljoni euro võrra ehk 38%) ja Venemaale (479 miljoni euro võrra ehk 57%). Eksport Ameerika Ühendriikidesse suurenes samuti olulisel määral (130%).

Eestisse imporditi 2011. aastal enim kaupu Soomest – 13% Eesti koguimpordist –, järgnesid import Lätist ja Rootsist (mõlemad 11% Eesti koguimpordist). Võrreldes 2010. aastaga suurenes 2011. aastal enim kaupade sissevedu Lätist (349 miljoni euro võrra ehk 34%), Rootsist ja Leedust (vastavalt 326 ja 305 miljoni euro võrra).

Eesti kaubavahetuses oli EL-i riikide osatähtsus ekspordis 2011. aastal 66% ja impordis 78%. EL-i riikidega peetud kaubavahetuse puudujääk oli 2011. aastal 1,9 miljardit eurot – suurem kui 2010. aastal. Kaubavahetus EL-i väliste riikidega oli 2011. aastal aga ülejäägis – eksport nendesse riikidesse oli 1,3 miljardi euro võrra suurem kui import nendest riikidest. Eksport euroala riikidesse oli 30% Eesti koguekspordist, import neist riikidest aga 34% Eesti koguimpordist.

Eesti ekspordi ja impordi kasv oli EL-i riikide kiireim. Eurostati andmetel suurenes eksport 2011. aastal kõikides EL-i liikmesriikides keskmiselt 12% ja import 11% (2010. aastal kasvas EL-i riikide eksport keskmiselt 18% ja import 19%). Kui Eestis kaubavahetuse kasv mullu 2010. aastaga võrreldes kiirenes, siis EL-is keskmiselt see aeglustus. Kindlasti tulenes EL-i ekspordi ja impordi 2010. aasta kiirem kasv muu hulgas sellest, et 2009. aastal oli suur langus ja seetõttu ka madalam võrdlusbaas. 2011. aastal suurenes eksport enim Eestis ja Kreekas (mõlemas 37%).

Import kasvas samuti kõigis EL-i liikmesriikides peale Kreeka ja Küprose, kus see vastavalt 10% ja 4% kahanes. Impordi kasv oli suurim Eestis ja Lätis (vastavalt 37% ja 31%). Kreeka oli 2011. aastal suurima ekspordikäibe kasvuga riik, impordikäive aga kahanes seal samuti enim, mistõttu võlakriisis oleva Kreeka kaubavahetuse puudujääk vähenes oluliselt.

Eksport elaniku kohta oli Eestis 2011. aastal 9000 eurot ja import 9400 eurot, ületades ka EL-i riikide keskmisi näitajaid, mis olid vastavalt 8600 ja 8800 eurot. Eksport elaniku kohta oli kõige väiksem Küprosel, Kreekas ja Rumeenias. Ekspordis aga ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka teiste liikmesriikide kaupade vahendamine selle riigi kaudu ehk nn re-eksport. Kõige enam mõjutab see Belgia ja Hollandi väliskaubandust. Nende riikide ekspordinäitajad olid ka ühed EL-i parimatest – Belgias 31 000 eurot ja Hollandis 28 000 eurot elaniku kohta. Kaupu imporditi ühe elaniku kohta enim Luksemburgis, Belgias ja Hollandis, vähim aga Rumeenias, Bulgaarias ja Kreekas.

FOREIGN TRADE

Dina Kazakova, Riina Kerner

Overview

In 2011, exports of goods from Estonia totalled 12 billion euros and imports to Estonia 12.6 billion euros at current prices. Annual turnover of trade in 2011 exceeded the previous highest level, recorded in 2010 when exports amounted to 8.7 and imports to 9.3 billion euros.

Compared to 2010, both exports and imports increased by 37%, which was also a record-high growth (exports increased by 3.3 and imports by 3.4 billion euros). The annual growth rates of exports and imports were high during the years following Estonia's accession to the European Union (EU). The growth rate started to slow down in 2007 and in 2009 the growth in foreign trade was replaced by a steep decline because of the global economic crisis (exports decreased by 23% and imports by 33%). In 2010, exports increased by 35% and imports by 27%.

The rapid trade growth in 2011 slowed down in the last month of 2011, when exports grew only by 1% and imports by 6%. The slowdown in the growth rate might be influenced by the uncertain economic situation in the main export destination countries of Estonia, a result of the debt crisis in certain EU countries.

The annual trade deficit in 2011 was 0.6 billion euros, which means a slight increase compared to 2010, when the annual deficit was 0.5 billion euros – the smallest annual deficit registered so far. The biggest deficit was registered in trade with transport equipment (0.4 billion euros), and the biggest surplus in trade with wood and products of wood and miscellaneous products (incl. furniture).

In 2011, machinery and equipment were the most frequently exported commodity, comprising 27% of Estonia's total exports. This was followed by exports of mineral products incl. motor spirits, oil shale and electrical energy (17% of total exports) and metals and products thereof (9% of total exports). Compared to 2010, exports of goods of all main commodity sections increased in 2011. The biggest increase was recorded in the dispatches of machinery and equipment – up 1.3 billion euros or 67%. Exports of mineral products increased by 50%.

The biggest share in imports was also held by machinery and equipment – 27% of Estonia's total imports. This was followed by mineral products (18%) and agricultural products and food preparations (10%). Like in exports, the biggest increase compared to 2010 was registered in the arrivals of machinery and equipment. In 2011, the turnover of imports of these commodities totalled 3.5 billion euros, i.e. 58% more than in 2010. The arrivals of mineral products also increased significantly – the turnover was 0.7 billion euros, which is 41% more than in 2010.

The quality of Estonia's exports improved. Capital goods accounted for 20% of Estonia's total exports in 2011, which means an improvement (in 2010 they accounted for 15%, in 2009 for 11%). It can be considered a sign of improvement in exports' quality if, instead of intermediate goods, exports include a bigger share of capital goods, which are final-use products. The share of capital goods in total imports was 15% – this share also increased compared to 2010. Consumption goods accounted for 18% of total exports and 19% of total imports; their share in exports and imports decreased compared to the preceding year. Intermediate goods accounted for 56% of Estonia's total exports and 58% of total imports. The share of these products in total exports decreased (58% in 2010), but in total imports increased (56% in 2010). The large share of intermediate goods in imports shows that Estonia's manufacturing industry is strongly connected with international enterprises.

Compared to 2010, the turnover of exports of capital goods increased by 83%, of intermediate goods by 34% and of consumption goods by 18%. As regards imports, the turnover of capital goods increased by 60%, of intermediate goods by 40% and of consumption goods by 16%. The slower growth in imports of consumption goods shows, among other things, that internal demand has not recovered to the same extent as industry.

Estonia's most important trading partner in 2011 was Sweden. In 2011, goods were exported from Estonia to 166 countries and imported to Estonia from 130 countries. With respect to foreign trade balance, trade surplus was recorded with 113 countries. The biggest surplus was recorded in trade with the USA (611 million euros), followed by Sweden (543 million euros), Nigeria (390 million euros) and Russia (280 million euros). The biggest deficit was recorded in trade with Germany (741 million euros). A large deficit was also registered in trade with Poland (666 million euros) and Lithuania (483 million euros).

Sweden accounted for the biggest share of Estonia's total exports (16%). Exports to Finland accounted for 15% and to Russia for 11% of Estonia's total exports. Compared to 2010, exports to all the main partner countries increased in 2011. The biggest increase was registered in dispatches to Sweden (up 514 million euros or 38%) and Russia (up 479 million euros or 57%). Exports to the USA also increased significantly (130%).

Finland held the biggest share regarding arrivals of goods to Estonia – 13% of Estonia's total imports in 2011. Finland was followed by Latvia and Sweden (the imports from both represented 11% of Estonia's total imports). Compared to 2010, the biggest increase in 2011 was recorded in arrivals from Latvia (up 349 million euros or 34%), Sweden (up 326 million euros) and Lithuania (up 305 million euros).

The share of EU countries in Estonia's exports was 66% and in Estonia's imports 78% in 2011. The trade deficit with EU countries totalled 1.9 billion euros – an increase compared to 2010. The trade balance with non-EU countries was in surplus in 2011 – exports to those countries exceeded imports by 1.3 billion euros. Exports to the euro area countries accounted for 30% of Estonia's total exports, while imports from these countries made up 34% of Estonia's total imports.

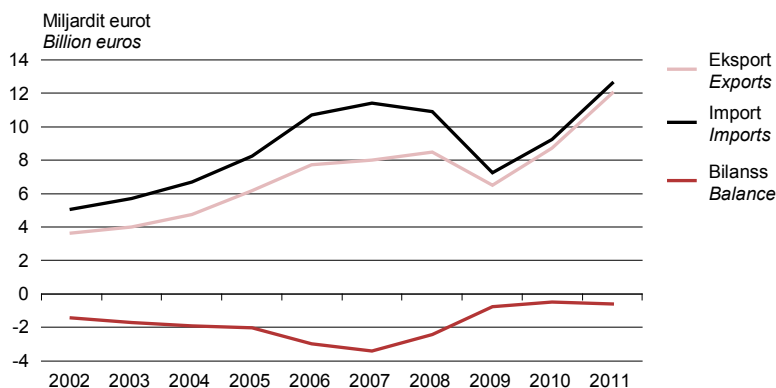
Among EU countries, Estonia had the fastest growth rate of exports and imports. According to the data of Eurostat, an annual increase was registered in all EU countries – on average, exports grew by 12% and imports by 11% (in 2010 the exports of EU countries grew by 18% and imports by 19% on average). While Estonia's growth rate of trade accelerated in 2011, among EU countries it slowed down. The faster growth in 2010 in both the exports and imports of the EU was definitely influenced by the big decline in 2009, which meant a lower reference base for 2010. In 2011, the biggest increase in exports was registered in Estonia and Greece (37% in both countries).

As for imports, there was also an increase in all EU countries, except Greece and Cyprus where imports declined (by 10% and 4% respectively). The increase in imports was the biggest in Estonia and Latvia (up 37% and 31%, respectively). It is interesting to note that in 2011 Greece had the fastest growth in exports and the fastest decline in imports – thus, the trade deficit of the debt-crisis country also decreased significantly.

In Estonia, exports amounted to 9,000 euros and imports to 9,400 euros per capita in 2011, exceeding the EU average (the average values of the EU were respectively 8,600 and 8,800 euros per capita). Exports per capita were the smallest in Cyprus, Greece and Romania. Exports include not only the country's own output but also the mediation of goods through the given country, that is, the so-called re-exports. These circumstances have the biggest impact on trade in Belgium and the Netherlands, as exports per capita in these countries were among the highest in the EU (31,000 and 28,000 euros, respectively). Imports per capita were the biggest in Luxembourg, Belgium and the Netherlands, and the smallest in Romania, Bulgaria and Greece.

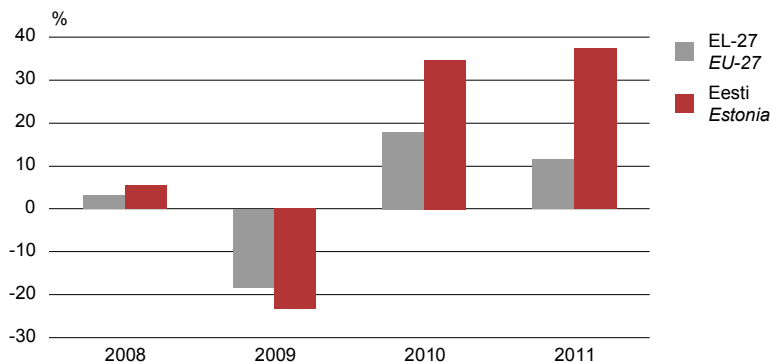
Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2002–2011

Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2002–2011

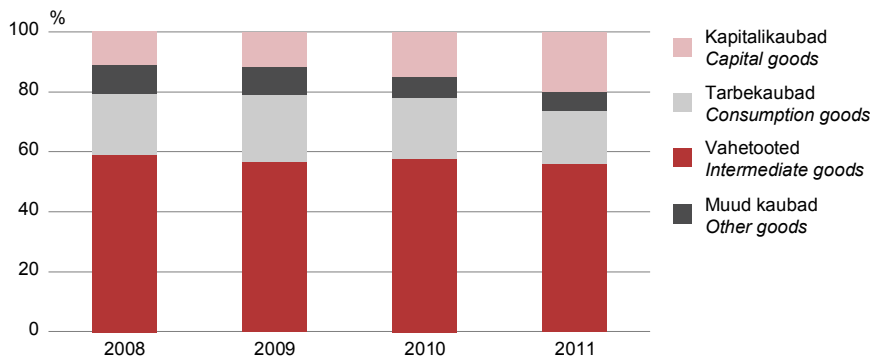
Joonis 2. Ekspordi aastamuutus Eestis ja EL-is keskmiselt, 2008–2011

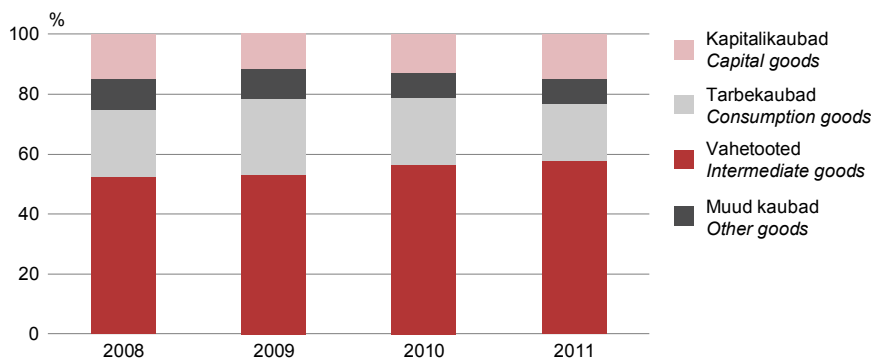
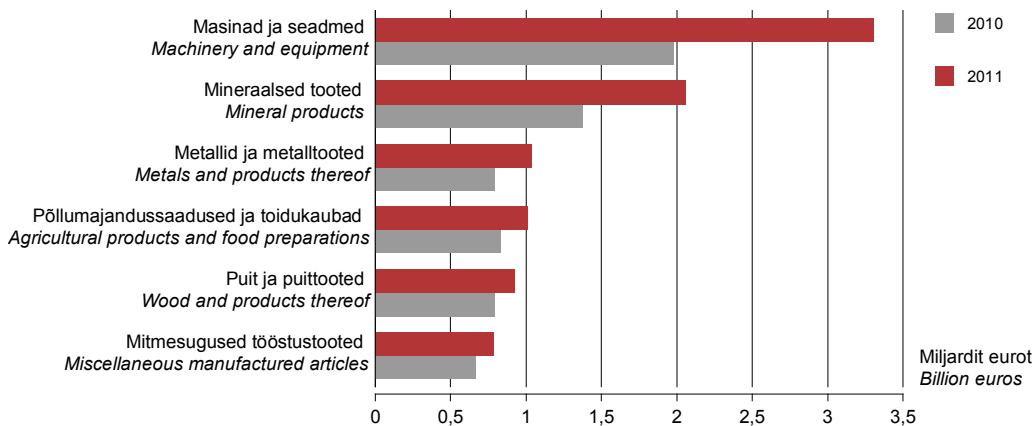
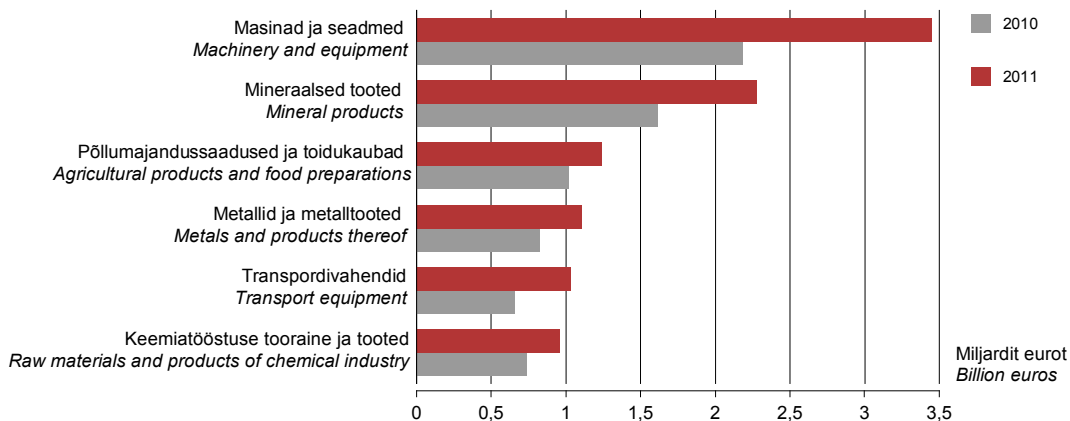
Figure 2. Annual change in exports in Estonia and the EU on average, 2008–2011

Joonis 3. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2008–2011

Figure 3. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2008–2011

Joonis 4. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2008–2011
Figure 4. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2008–2011

Joonis 5. Eksport peamiste kaubajaotiste järgi, 2010–2011
Figure 5. Exports by main commodity sections, 2010–2011

Joonis 6. Import peamiste kaubajaotiste järgi, 2010–2011
Figure 6. Imports by main commodity sections, 2010–2011

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 1. Exports by commodity chapters, 2008–2011

(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaois ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	8 470,1	6 486,9	8 744,9	12 021,8	TOTAL
I JAOTIS	255,6	233,3	319,0	390,8	SECTION I
01 Elusloomad	20,6	33,2	30,3	45,6	Live animals
02 Liha ja söödav rups	36,6	28,9	38,3	49,5	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	65,4	74,0	104,3	126,7	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	132,2	96,3	145,2	167,7	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomsed tooted	0,8	0,9	0,9	1,3	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	129,7	96,0	121,8	173,8	SECTION II
06 Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	2,5	3,6	3,6	3,5	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivilid ning söödavad juured ja mugulad	4,8	4,3	7,0	8,6	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	15,4	10,3	18,0	22,8	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	24,6	21,3	17,6	16,2	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	46,0	23,9	34,7	64,4	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	10,0	9,6	11,0	13,0	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	23,2	21,6	26,2	43,8	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Sellak; kummivaigud, vaigud	3,1	1,3	1,2	1,5	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,1	0,1	2,5	0,0	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	41,4	28,9	42,9	40,6	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	41,4	28,9	42,9	40,6	Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	350,1	301,7	349,2	408,8	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	57,2	54,7	63,2	62,4	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	12,7	7,3	11,8	15,1	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	7,3	11,9	15,3	8,2	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpargaritooted	22,3	26,0	23,2	32,1	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	6,3	8,7	8,1	9,8	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	53,9	64,9	71,1	86,5	Miscellaneous edible preparations
22 Joogid, alkohol ja äädikas	180,1	111,6	138,8	174,9	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	9,4	9,3	10,2	9,9	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	0,9	7,3	7,5	9,9	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 026,8	1 083,5	1 375,8	2 061,1	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvismaterjalid, lubi ja tsement	58,2	26,7	24,6	40,0	Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	0,5	0,8	1,1	2,6	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimisasaadused	968,1	1 056,0	1 350,1	2 018,5	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 1. Exports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
VI JAOTIS	456,8	359,4	395,3	565,1	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	48,7	14,0	20,2	71,5	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	59,1	56,4	65,0	109,7	Organic chemicals
30 Farmaatsiatooted	38,1	37,7	49,1	50,4	Pharmaceutical products
31 Väetised	60,5	19,6	12,9	20,6	Fertilizers
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiksid, tint	141,2	113,5	150,5	169,1	Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	7,5	20,7	24,9	32,6	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehovahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	24,2	22,3	27,2	34,4	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	12,5	9,3	8,3	10,8	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	3,9	3,0	3,0	3,3	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	0,8	2,9	1,0	1,2	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	60,3	60,0	33,2	61,5	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	266,7	203,2	279,7	349,9	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	217,2	167,0	226,5	277,1	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	49,5	36,2	53,2	72,8	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	43,8	24,7	38,3	43,7	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	5,3	3,6	6,9	9,0	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	9,9	8,4	12,3	15,1	Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	28,6	12,7	19,1	19,6	Furskins and artificial fur; manufactures thereof
IX JAOTIS	718,5	561,4	792,8	925,3	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	718,2	560,9	791,8	923,8	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,1	0,3	0,7	1,1	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,2	0,2	0,3	0,4	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	250,4	216,1	276,9	313,9	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäädgid	65,9	52,2	74,6	74,8	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	122,3	97,8	120,6	151,4	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	62,2	66,1	81,7	87,7	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 1. Exports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
XI JAOTIS	354,3	261,4	300,0	349,6	SECTION XI
50 Siid	0,0	0,0	0,0	0,1	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	1,9	2,2	2,3	3,1	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	14,2	6,9	8,1	9,7	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	8,6	1,8	1,3	2,3	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentkiud	4,4	3,7	6,5	8,8	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	5,4	2,6	3,2	2,7	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	13,9	7,9	10,6	12,7	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad ja muud tekstiilpõrandakatted	12,6	11,2	13,6	16,0	Carpets and other textile floor coverings
58 Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	5,7	4,1	5,8	6,7	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealstatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	9,1	7,8	7,6	8,8	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	4,3	2,5	2,7	2,8	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	63,6	46,2	59,8	65,8	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	156,1	121,3	140,6	173,6	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistatud; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	54,5	43,2	37,9	36,5	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	54,6	43,4	53,4	65,9	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	49,4	38,8	48,6	59,6	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	4,7	4,2	4,6	6,0	Headgear and parts thereof
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,2	0,2	0,1	0,1	Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof
67 Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	0,3	0,2	0,1	0,2	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS	147,8	118,6	148,0	164,6	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	45,5	19,0	28,6	38,7	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69 Keraamikatooted	24,3	23,3	23,2	20,0	Ceramic products
70 Klaas ja klaastooted	78,0	76,3	96,2	105,9	Glass and glassware
XIV JAOTIS	7,2	8,5	44,2	158,8	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	7,2	8,5	44,2	158,8	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS	1 012,4	559,2	793,8	1 038,9	SECTION XV
72 Raud ja teras	466,1	169,9	315,3	435,8	Iron and steel
73 Raud- ja terastooted	321,2	256,7	260,1	332,9	Articles of iron or steel

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2008–2011
Table 1. Exports by commodity chapters, 2008–2011
 (miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
74 Vask ja vasktooted	37,8	24,6	51,6	41,6	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	7,6	1,3	0,5	4,1	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	106,4	51,6	85,4	99,5	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja pliitooted	17,3	11,2	18,8	21,8	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	2,1	2,1	1,3	2,0	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,6	0,2	0,2	0,2	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	21,6	15,3	19,7	44,6	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	19,3	14,5	21,5	27,8	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	12,4	11,8	19,4	28,6	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	1 847,1	1 268,6	1 978,2	3 305,0	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	591,5	431,5	529,2	880,3	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ning taasesituse seadmed jms	1 255,6	837,1	1 449,0	2 424,7	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.
XVII JAOTIS	664,5	422,9	573,0	591,7	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	26,3	26,6	84,7	25,5	Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof etc.
87 Sõidukid (v.a raudtee- ja trammiteeveerem) ning nende osad ja tarvikud	592,4	351,9	408,1	504,4	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories thereof
88 Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	7,8	7,0	0,6	5,6	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujukonstruksioonid	38,0	37,4	79,6	56,2	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	145,0	116,4	165,7	250,4	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte- jms instrumendid ning aparatuur	142,0	114,0	159,2	244,7	Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	1,0	1,4	4,7	3,6	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	2,0	1,0	1,8	2,1	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	0,5	0,9	1,3	1,5	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	0,5	0,9	1,3	1,5	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	614,5	537,6	667,1	787,2	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid, jm täistopitud mööblilisandid; mujal nimetatamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	544,0	476,1	591,2	702,8	Furniture; bedding; mattresses, lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	53,4	44,0	53,8	63,1	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	17,1	17,5	22,1	21,3	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	1,2	0,5	0,4	0,5	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	1,2	0,5	0,4	0,5	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	81,2	40,7	28,1	34,7	SECTION XXII
98 Tööstuslik sisseseade	-	-	-	-	Industrial plant
99 Tarned välisriikide laevadele ja muud määramata kaubad	81,2	40,7	28,1	34,7	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 2. Imports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	10 896,4	7 269,9	9 252,4	12 631,4	TOTAL
I JAOTIS	191,7	164,4	198,2	247,4	SECTION I
01 Elusloomad	0,9	1,5	1,2	2,1	Live animals
02 Liha ja söödav rups	81,8	72,1	82,8	103,0	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused jm veeselgrootud	60,0	47,9	55,7	83,7	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnunad; naturaalne mesi	46,1	39,8	55,2	54,9	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetatata loomset tooted	2,9	3,1	3,3	3,7	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	233,5	194,9	215,9	249,8	SECTION II
06 Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	20,1	17,0	17,3	18,3	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	36,5	34,2	40,9	41,7	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	70,2	61,0	68,6	80,1	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	45,6	43,2	40,6	46,3	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	19,9	9,8	14,5	21,6	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärkis; inuliin; nisugluteen	26,7	20,8	17,4	24,5	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	11,0	6,9	13,9	14,3	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	3,4	1,9	2,6	2,9	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetatata taimsed tooted	0,1	0,1	0,1	0,1	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	65,4	47,4	26,8	34,3	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	65,4	47,4	26,8	34,3	Animal or vegetable fats and oil and their cleavage products; prepared edible fats; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	639,5	531,9	581,8	704,9	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	52,7	36,9	38,6	40,6	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkru- kondiitritooteid	52,3	49,0	39,7	44,4	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooteid	38,7	36,3	39,8	44,4	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärglise- või piimatooted; valikpagaritooteid	53,1	49,0	50,5	59,2	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimesadest tooted	43,3	38,8	40,9	46,6	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	66,4	73,1	83,6	89,0	Miscellaneous edible preparations

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2008–2011
Table 2. Imports by commodity chapters, 2008–2011
 (miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
22 Joogid, alkohol ja äädikas	261,4	172,4	217,9	279,8	<i>Beverages, spirits and vinegar</i>
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	50,3	48,9	53,3	71,4	<i>Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder</i>
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	21,3	27,5	17,5	29,5	<i>Tobacco and manufactured tobacco substitutes</i>
V JAOTIS	1 735,0	1 420,5	1 614,2	2 277,0	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	25,6	24,3	29,8	35,8	<i>Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement</i>
26 Maagid, räbu ja tuhk	2,0	4,2	4,0	9,4	<i>Ores, slag and ash</i>
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	1 707,4	1 392,0	1 580,4	2 231,8	<i>Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation</i>
VI JAOTIS	873,0	693,6	734,9	962,4	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	37,2	32,3	34,5	95,7	<i>Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes</i>
29 Orgaanilised kemikaalid	145,1	84,9	96,8	155,4	<i>Organic chemicals</i>
30 Farmaatsiatooted	243,2	230,8	241,6	274,6	<i>Pharmaceutical products</i>
31 Väetised	74,5	38,5	55,6	83,0	<i>Fertilizers</i>
32 Park- ja värvainestekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt ja muud mastiks, tint	120,8	71,8	84,3	103,2	<i>Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics, etc.</i>
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	74,2	70,6	72,1	79,2	<i>Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations</i>
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	49,9	44,9	45,6	55,9	<i>Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles</i>
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	14,5	12,4	15,4	16,8	<i>Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes</i>
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	6,4	5,3	5,2	5,5	<i>Explosives; pyrotechnic products; matches</i>
37 Foto- ja kinokaubad	7,3	8,9	4,4	4,7	<i>Photographic or cinematographic goods</i>
38 Mitmesugused keemiatooted	99,9	93,2	79,4	88,4	<i>Miscellaneous chemical products</i>
VII JAOTIS	534,2	391,9	520,8	610,9	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	434,5	324,3	423,0	485,9	<i>Plastics and articles thereof</i>
40 Kummi ja kummitooted	99,7	67,6	97,8	125,0	<i>Rubber and articles thereof</i>
VIII JAOTIS	66,0	39,7	56,7	69,8	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	15,8	10,5	18,8	25,1	<i>Raw hides and skins (other than furskins) and leather</i>
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	28,5	18,8	21,9	27,4	<i>Articles of leather; saddlery and harness, travel goods, handbags and similar containers</i>
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	21,7	10,4	16,0	17,3	<i>Furskins and artificial fur; manufactures thereof</i>

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 2. Imports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
IX JAOTIS	271,4	189,6	257,8	298,7	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	269,3	188,4	256,2	297,5	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,6	0,3	0,3	0,3	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost ja muudest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	1,5	0,9	1,3	0,9	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	240,1	202,0	223,0	226,2	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmel ja -jäägid	0,3	0,4	1,0	1,9	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	210,2	173,0	205,8	206,6	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	29,6	28,6	16,2	17,7	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	550,6	394,0	461,1	534,7	SECTION XI
50 Siid	0,4	0,3	0,3	0,4	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	8,6	4,7	4,9	6,3	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	36,9	27,4	30,8	34,6	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	6,4	2,1	2,4	3,2	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentkiud	25,9	22,8	28,9	36,9	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	58,6	42,0	55,8	75,4	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	17,8	12,9	16,2	18,2	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad jm tekstiil- põrandakatted	9,5	6,6	5,8	5,7	Carpets and other textile floor coverings
58 Eriirrie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	24,3	18,6	25,6	25,3	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	19,5	12,9	18,8	21,6	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	17,9	12,3	16,0	18,7	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	125,7	93,5	104,2	114,0	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	157,0	112,6	119,6	136,4	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	42,1	25,3	31,8	38,0	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	92,7	64,9	69,8	91,7	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	86,3	59,8	63,8	84,0	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	4,4	3,6	4,7	6,0	Headgear and parts thereof

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 2. Imports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	1,0	0,8	0,6	0,7	<i>Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof</i>
67 Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	1,0	0,7	0,7	1,0	<i>Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair</i>
XIII JAOTIS	190,5	131,1	147,8	179,1	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	64,2	42,4	51,0	64,0	<i>Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials</i>
69 Keraamikatooted	46,1	34,0	40,9	52,5	<i>Ceramic products</i>
70 Klaas ja klaastooted	80,2	54,7	55,9	62,6	<i>Glass and glassware</i>
XIV JAOTIS	41,0	22,8	51,0	105,8	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	41,0	22,8	51,0	105,8	<i>Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins</i>
XV JAOTIS	1 164,6	560,3	824,7	1 107,7	SECTION XV
72 Raud ja teras	531,9	183,0	321,6	483,3	<i>Iron and steel</i>
73 Raud- ja terastooted	314,8	203,5	253,3	324,8	<i>Articles of iron or steel</i>
74 Vask ja vasktooted	37,6	20,3	34,0	46,0	<i>Copper and articles thereof</i>
75 Nikkel ja nikkeltooted	6,3	0,5	2,6	3,0	<i>Nickel and articles thereof</i>
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	139,6	67,6	86,2	102,5	<i>Aluminium and articles thereof</i>
78 Plii ja plii tooted	0,4	0,2	0,2	0,5	<i>Lead and articles thereof</i>
79 Tsink ja tsinktooted	15,9	4,3	14,2	19,6	<i>Zinc and articles thereof</i>
80 Tina ja tinatooted	0,9	0,5	0,9	1,3	<i>Tin and articles thereof</i>
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest valmistatud tooted	4,2	2,6	9,4	10,1	<i>Other base metals; cermets; articles thereof</i>
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvid	49,8	30,0	42,2	49,8	<i>Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof</i>
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	63,2	47,8	60,1	66,8	<i>Miscellaneous articles of base metal</i>
XVI JAOTIS	2 353,0	1 399,8	2 185,7	3 451,0	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	1 035,7	583,4	716,0	1 188,8	<i>Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof</i>
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; heli salvestuse ja taasesituse seadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	1 317,3	816,4	1 469,7	2 262,2	<i>Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles</i>
XVII JAOTIS	1 194,3	451,7	655,8	1 033,0	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud jms	28,2	14,8	28,5	34,9	<i>Railway and tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures, etc.</i>

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2008–2011

Table 2. Imports by commodity chapters, 2008–2011
(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2008	2009	2010	2011	Commodity section and chapter by CN
87 Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	1 101,6	393,8	548,7	885,5	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories thereof
88 Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	21,4	21,5	17,0	64,7	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid	43,1	21,6	61,6	47,9	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	169,8	142,8	180,4	203,1	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	160,4	136,9	171,0	192,9	Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	5,0	3,2	6,7	6,8	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	4,4	2,7	2,7	3,4	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	17,5	35,6	37,2	11,4	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	17,5	35,6	37,2	11,4	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	257,9	183,7	206,3	231,1	SECTION XX
94 Mööbel; matratsid, matratsialused, padjad ja muud täistopitud mööbliliisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupanemise ehitised	176,3	125,3	133,5	145,5	Furniture; bedding; mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	58,8	40,5	51,7	63,6	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	22,8	17,9	21,1	22,0	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	0,5	0,3	0,3	0,3	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektiooniobjektid ja antiikesemed	0,5	0,3	0,3	0,3	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	14,2	7,0	2,2	1,1	SECTION XXII
98 Tööstuslik sisseseade	13,6	6,9	-	-	Industrial plant
99 Muud määramata kaubad	0,6	0,1	2,2	1,1	Other unspecified goods

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2007–2011

Table 3. Exports to main partner countries, 2007–2011

(miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Rootsi	1 069,6	1 169,5	816,5	1 363,7	1 877,2	Sweden
Soome	1 422,0	1 557,9	1 201,4	1 488,1	1 804,6	Finland
Venemaa	709,6	880,4	601,1	844,4	1 323,7	Russian Federation
Läti	924,5	843,9	613,3	778,1	955,6	Latvia
Ameerika Ühendriigid	334,8	407,4	274,0	330,9	751,0	United States of America
Saksamaa	418,4	429,1	395,4	454,9	548,1	Germany
Leedu	475,2	479,9	308,4	437,3	547,6	Lithuania
Nigeeria	6,4	68,7	188,8	165,0	391,5	Nigeria
Norra	270,9	279,9	205,8	299,8	361,7	Norway
Holland	215,5	194,1	160,5	203,1	323,6	Netherlands
Prantsusmaa	108,1	115,0	149,5	214,9	315,3	France
Taani	218,8	275,3	225,4	217,7	303,5	Denmark
Suurbritannia	223,8	226,6	131,2	171,8	241,1	United Kingdom
Hiina	64,7	53,7	54,9	112,2	203,1	China
Itaalia	85,2	104,9	73,5	80,7	193,3	Italy
Poola	117,0	159,9	113,4	142,8	186,3	Poland
Hispaania	46,1	58,5	41,5	64,7	163,2	Spain
Türgi	102,7	154,1	58,4	99,8	148,4	Turkey
Belgia	81,9	101,2	123,0	112,4	144,6	Belgium
Ukraina	118,9	141,0	72,3	88,4	105,8	Ukraine
Valgevene	36,1	54,3	37,8	63,3	81,6	Belarus
Jaapan	42,4	39,4	39,4	47,8	60,9	Japan
Kanada	64,9	42,5	128,2	82,5	53,6	Canada
Tšehhi	30,5	46,5	31,1	51,7	50,9	Czech Republic
Brasiilia	20,1	24,7	14,9	28,6	48,9	Brazil
Kasahstan	27,7	28,1	21,6	95,5	48,4	Kazakhstan
Austria	51,6	37,9	25,6	33,5	47,2	Austria
Šveits	26,7	20,3	21,2	30,9	39,2	Switzerland
India	15,0	14,5	13,6	18,5	34,8	India
Ungari	36,8	17,3	16,3	17,3	26,7	Hungary
Austraalia	3,5	9,0	8,7	24,3	24,2	Australia
Singapur	1,5	22,1	2,7	3,0	23,7	Singapore
Lõuna-Korea	19,3	10,8	18,6	21,1	20,1	South Korea
Slovakkia	18,1	19,7	11,0	14,8	19,5	Slovakia
Island	16,6	12,8	8,7	21,8	19,3	Iceland
Egiptus	13,2	19,9	9,1	46,7	17,2	Egypt
Guatemala	0,0	0,0	0,0	35,6	16,3	Guatemala
Kenya	0,0	0,3	0,6	5,7	15,9	Kenya
Saudi Araabia	38,0	4,4	6,7	7,6	15,7	Saudi Arabia
Bulgaaria	5,6	4,5	3,6	12,8	15,1	Bulgaria
Aserbaidžaan	5,6	7,8	6,5	10,0	13,7	Azerbaijan
Angola	2,6	22,9	0,5	0,3	13,1	Angola
Israael	2,7	2,8	5,8	12,0	12,1	Israel
Rumeenia	8,4	12,0	7,0	7,8	11,1	Romania
Moldova	5,0	5,1	4,8	7,3	10,0	Moldova
Küpros	1,8	2,3	3,9	10,4	8,9	Cyprus
Iirimaa	29,1	13,1	9,5	14,2	8,1	Ireland
Hongkong	9,0	4,5	7,7	5,7	7,7	Hong Kong
Araabia Ühendemiraadid	31,9	14,2	38,4	5,9	7,3	United Arab Emirates
Kreeka	14,1	14,3	7,9	6,7	7,2	Greece
Muud riigid	441,6	241,1	167,2	330,9	354,2	Other countries
Kokku	8 033,5	8 470,1	6 486,9	8 744,9	12 021,8	Total

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2007–2011

Table 4. Imports from main partner countries, 2007–2011

(miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Soome	1 772,2	1 540,1	1 047,2	1 377,0	1 586,1	Finland
Läti	851,2	987,6	764,7	1 012,9	1 362,2	Latvia
Rootsi	1 214,0	1 091,1	610,7	1 007,8	1 334,2	Sweden
Saksamaa	1 478,0	1 455,7	774,3	1 042,2	1 288,6	Germany
Venemaa	1 157,3	832,4	597,4	762,8	1 044,2	Russian Federation
Leedu	801,6	966,1	792,9	725,5	1 030,4	Lithuania
Poola	517,5	497,5	410,5	586,9	852,6	Poland
Hiina	237,5	232,3	145,4	281,6	454,8	China
Holland	389,1	362,2	257,4	308,3	451,2	Netherlands
Suurbritannia	378,6	315,9	162,4	188,1	436,3	United Kingdom
Itaalia	314,6	282,9	163,9	220,6	279,6	Italy
Belgia	226,9	219,0	153,0	154,9	234,9	Belgium
Prantsusmaa	230,9	220,6	186,8	164,1	209,8	France
Taani	262,9	233,1	172,0	175,0	199,2	Denmark
Tšehhi	119,3	135,8	85,0	104,4	162,3	Czech Republic
Ungari	90,4	70,8	38,2	54,9	156,9	Hungary
Valgevene	162,5	318,3	118,1	118,4	147,2	Belarus
Norra	69,7	74,0	94,4	128,5	142,5	Norway
Ameerika Ühendriigid	140,9	128,6	100,7	92,8	140,1	United States of America
Hongkong	76,0	68,3	42,7	64,8	107,1	Hong Kong
Ukraina	111,3	116,5	45,5	71,7	102,1	Ukraine
Šveits	41,5	55,1	35,0	58,0	100,9	Switzerland
Austria	119,6	85,1	55,1	71,0	94,4	Austria
Hispaania	79,8	81,6	71,1	69,1	79,7	Spain
Kasahstan	39,5	25,6	13,6	50,4	77,5	Kazakhstan
Kanada	20,1	17,5	10,6	12,9	75,1	Canada
Taiwan	52,5	28,7	21,8	26,5	49,6	Taiwan
Türgi	53,7	42,3	24,2	32,6	45,0	Turkey
Iirimaa	45,7	50,0	23,6	31,4	32,2	Ireland
Sloveenia	19,9	22,2	23,5	24,3	28,0	Slovenia
Lõuna-Korea	44,0	27,3	16,1	15,5	27,0	South Korea
India	15,9	16,7	11,7	15,6	26,8	India
Slovakkia	34,0	29,8	16,2	17,8	26,0	Slovakia
Jaapan	89,4	51,0	17,3	27,1	25,0	Japan
Rumeenia	8,9	6,7	6,1	11,3	20,1	Romania
Brasillia	13,8	19,7	9,1	16,1	17,7	Brazil
Malaisia	13,5	18,0	7,4	8,6	17,5	Malaysia
Tai	12,5	10,9	6,9	10,5	13,9	Thailand
Portugal	10,6	10,8	6,0	6,3	9,1	Portugal
Benin	-	-	-	-	8,7	Benin
Luksemburg	12,7	11,2	7,9	7,5	8,1	Luxembourg
Israael	8,5	5,7	3,6	5,2	8,0	Israel
Austraalia	1,4	1,4	1,8	1,0	8,0	Australia
Indoneesia	5,8	8,3	5,5	7,4	7,5	Indonesia
Küpros	3,9	4,8	3,1	3,5	7,3	Cyprus
Pakistan	7,5	11,7	8,4	8,2	7,3	Pakistan
Bulgaaria	2,4	3,8	3,1	5,3	7,1	Bulgaria
Kreeka	8,9	8,9	6,0	7,0	6,8	Greece
Lõuna-Aafrika Vabariik	2,5	2,5	3,2	3,3	6,6	South Africa
Vietnam	3,3	4,4	3,6	4,1	5,6	Viet Nam
Muud riigid	64,9	85,9	85,2	51,7	62,6	Other countries
Kokku	11 439,1	10 896,4	7 269,9	9 252,4	12 631,4	Total

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2010, 2011
Table 5. Exports and imports by groups of countries, 2010, 2011
 (miljonit eurot – million euros)

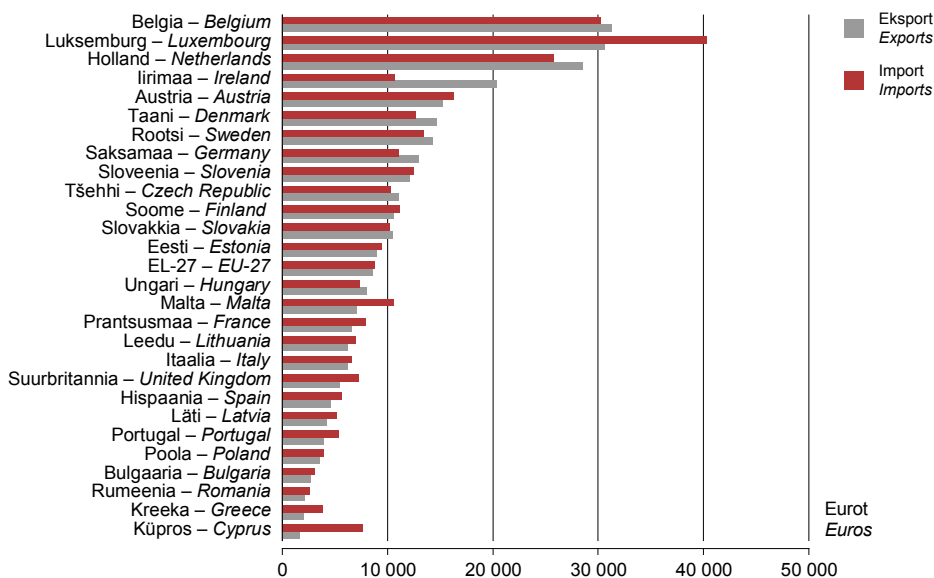
	2010			2011			
	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Bilanss <i>Trade balance</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Bilanss <i>Trade balance</i>	
Euroopa Liit	5 995,8	7 377,8	-1 382,0	7 954,8	9 903,6	-1 948,8	<i>European Union</i>
Euroala	2 711,4	3 505,7	-794,3	3 600,7	4 342,3	-741,6	<i>Euro area</i>
OECD	5 642,2	6 003,2	-361,0	7 775,8	8 060,1	-284,3	<i>OECD</i>
SRÜ	1 136,9	1 005,7	131,2	1 595,1	1 376,1	219,0	<i>CIS</i>

Tabel 6. Eksport maailmajao järgi, 2007–2011
Table 6. Exports by continents, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Euroopa	6 915,5	7 461,2	5 503,8	7 378,8	9 914,7	<i>Europe</i>
Aasia	315,2	254,2	259,8	431,7	502,4	<i>Asia</i>
Aafrika	303,3	149,5	214,9	233,0	468,3	<i>Africa</i>
Ameerika	441,4	513,5	427,1	507,9	889,2	<i>America</i>
Austraalia ja Okeania	4,6	9,3	9,3	25,6	24,6	<i>Australia and Oceania</i>
Antarktika	-	0,0	0,1	0,5	0,8	<i>Antarctica</i>
Maailmajagu määramata	53,5	82,4	71,9	167,4	221,8	<i>Continent unspecified</i>
KOKKU	8 033,5	8 470,1	6 486,9	8 744,9	12 021,8	TOTAL

Tabel 7. Import maailmajao järgi, 2007–2011
Table 7. Imports by continents, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Euroopa	10 596,2	10 139,2	6 762,6	8 556,3	11 495,0	<i>Europe</i>
Aasia	641,7	562,5	318,9	539,8	854,9	<i>Asia</i>
Aafrika	10,3	9,1	12,2	15,0	21,9	<i>Africa</i>
Ameerika	188,3	182,5	173,8	139,2	250,3	<i>America</i>
Austraalia ja Okeania	2,6	3,1	2,4	2,1	9,3	<i>Australia and Oceania</i>
Antarktika	-	-	-	-	-	<i>Antarctica</i>
Maailmajagu määramata	-	-	-	-	-	<i>Continent unspecified</i>
KOKKU	11 439,1	10 896,4	7 269,9	9 252,4	12 631,4	TOTAL

Joonis 7. Kaupade eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2011*Figure 7. Exports and imports of goods per capita in the European Union countries, 2011*

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetuses andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelise kaubavahetuse korral on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuaruandega „Intrastat“ kogub ettevõtelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega peetud kaubavahetuses oli aruandeperioodile eelnenud aastal ületanud aruandeaastaks kehtestatud statistilise läve. Kaupade lähetamise puhul oli see 2011. aastal 90 000 eurot ja saabumise puhul 130 000 eurot. Vaatlusest välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi. Andmed on esitatud jooksevhindades.

Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN), mis on kasutusel alates 2004. aasta maist ja mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetooted ja tarbekaubad.

Methodology

To compile foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for data on the exchange of goods with non-EU countries. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For data on the exchange of goods between Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises with the monthly statistical report "Intrastat". Monthly Intrastat reports have to be submitted by only those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with Member States has, in the year preceding the reference year, exceeded the statistical threshold set for foreign trade for the reference year. In 2011 the value of the statistical threshold was 90,000 euros for dispatches of goods and 130,000 euros for arrivals of goods. The data for the remaining enterprises are added on the basis of estimates. The data missing due to non-response, insufficient completion of questionnaires and delays in the submission of the data are also replaced by estimates. Estimates of the values of goods are made at the level of double-digit commodity codes, and countries.

Imports data are presented by the country of consignment. Exports data are presented by the country of destination. Data are presented at current prices.

Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (CN) introduced in May 2004 and updated every year.

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use (which are required for the System of National Accounts (SNA)), the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by the UN in 1971. The basic categories are divided into three classes according to SNA: capital goods, intermediate goods and consumption goods.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

Peatükis on esitatud sisekaubanduse andmeid aastate 2006–2010 kohta.

Kaubandustegevus on mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi-, jaemüük ja remont ning hulgi- ja jaekaubandus. Andmete muutused varasema aastaga võrreldes on esitatud jooksevhindades, jaemüügi võrdlusandmed püsivhindades.

Pärast kriisiaegset langust hakkas olukord kaubanduses 2010. aastal tasapisi taastuma.

Kaubandus on nii tegutsevate ettevõtete arvu kui ka müügitulu poolest endiselt suurim tegevusala. 2010. aastal olid viiendik kõigist ettevõtetest kaubandusettevõtted ja nende osatähtsus ettevõtete müügitulus oli 40%, ehkki mõnevõrra väiksem kui majanduslangusele eelnenud aastatel. Stabiilne areng, mis iseloomustas kaubandust aastatel 2000–2007, peatus 2008. aastal. 2009. aasta kujunes kaubandusettevõtetele raskeimaks – müügitulu vähenes üle neljandiku võrra. 2010. aastal hakkas kaubandus tasapisi taastuma ja näitajad paranesid: müügitulu oli 12% ja lisandväärtus 8% suurem kui 2009. aastal. Kaubandusettevõtete müügitulu ja lisandväärtus kasvasid kõigi tegevusalade ettevõtete keskmisega samas tempos.

Erinevalt müügitulust ja lisandväärtusest vähenes nii ettevõtete kui ka neis hõivatute arv kaubanduses ka 2010. aastal, ehkki märksa aeglasemalt kui aasta varem. Kaubandusettevõtete arv hakkas vähenema 2007. aastal, hõivatute arv aasta hiljem. Nelja aastaga kadus kaubanduses peaaegu iga kümnes ettevõtte ja kolme aastaga iga viies töökoht. 2010. aastal tegutses kaubanduses ligi 12 900 ettevõtet – 300 ettevõtet vähem kui 2009. aastal – ja neis töötas kokku 82 100 inimest ehk iga viies ettevõttes hõivatatu. Tööhõive vähenes kaubanduses 2009. aastaga võrreldes 7%. Kaubandussektori hõivatute osatähtsus kõigi ettevõtete hõivatute hulgas on viimase viie aasta jooksul püsinud suhteliselt stabiilsena.

Kaubanduses loodud lisandväärtus oli 2010. aastal jooksevhindades 1,3 miljardit eurot – 8% suurem kui 2009. aastal.

Kaubanduse osatähtsus lisandväärtuse loomisel oli 16%, vähenedes majanduslangusele eelnenud aastatega võrreldes viis protsendipunkti. Sellest hoolimata oli kaubandus lisandväärtuse loojana töötleva tööstuse järel endiselt teisel kohal. Lisandväärtus hõivatatu kohta oli kaubanduses keskmiselt 15 720 eurot, mis on 16% suurem kui aasta varem. Kui ajavahemikus 2005–2008 oli kaubandusettevõtete tööviljakus ettevõtete keskmisele ligilähedal ja aastatel 2006–2007 isegi ületas seda, siis 2009. ja 2010. aastal jäi see ettevõtete keskmisele viiendikuga alla.

Kaubandusettevõtted teenisid 2010. aastal 246 miljonit eurot puhaskasumit – kümneid kordi rohkem kui 2009. aastal.

Võrreldes aastatega 2006 ja 2007 oli puhaskasum aga üle kolme korra väiksem. 61% kaubandusettevõtetest lõpetasid 2010. aasta kasumiga. Aasta varem jäi kasumisse 51% ja kolm aastat varem 83% kaubandusettevõtetest. Neli viiendikku puhaskasumist andsid hulgikaubandusettevõtted. Ka jae- ja sõidukikaubandusettevõtted jõudsid pärast 2009. aasta kahjumit kasumisse, kuigi nende puhaskasum oli äärmiselt väike.

Vähenenud kasum piirab ettevõtete investeerimisvõimalusi.

2010. aastal jätkus kaubanduses juba kaks aastat varem alanud investeeringute vähenemine, kuigi aeglasemas tempos. Kaubandusettevõtted investeerisid põhivarasse 195 miljonit eurot – 8% vähem kui aasta varem. Võrreldes 2007. aastaga olid investeeringud põhivarasse kolm korda väiksemad.

Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2010. aastal 15,2 miljardit eurot – 12% suurem kui 2009. aastal.

Tegevusalati on majanduskriisist taastumine olnud väga erinev. Kiireim kasv on olnud sõiduki- ja hulgikaubandusettevõtetel, kuid tuleb arvestada, et nendel tegevusaladel, eriti mootorsõidukite müügiga tegelevatel ettevõtetel, oli langus ka kõige sügavam. Jae- ja hulgimüüjad jõudsid 2010. aastal nelja aasta tagusele tasemele, sõidukikaubandusettevõtete müügitulu aga oli sarnane 2004. aasta omaga.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu oli 2010. aastal 1,4 miljardit eurot – 2009. aasta omast 18% suurem. 2010. aastal müüsid sõidukikaubandusettevõtted ehk mootorsõidukite ja mootor-rataste hulgi- ja jaemüügi ning remondi ettevõtted kaupu hulgi ja jae 1,1 miljardi euro eest ja tegid mootorsõidukite hooldust ja remonti 198 miljoni euro eest. Kaupu müüdi ligi 20% rohkem ja hooldus- ja remonditeenuseid osutati 14% rohkem kui 2009. aastal.

Kriisi ajal said enim kannatada mootorsõidukeid müüvad ettevõtted, kelle müügitulu vähenes üle kahe korra. 2010. aastal oli nende ettevõtete müügitulu üle viiendiku võrra suurem kui aasta varem. Eesti Autoregistrikeskuse ja Maanteeameti andmetel oli esmarestreeritud sõidukite arv 2010. aastal 2002. aasta tasemel. Võrreldes aastatega 2006 ja 2007 oli registreeritud sõidukeid kolm korda vähem. Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu on kasvanud teiste sõidukikaubandusettevõtete omast vähem – 6%.

Valdav osa kaubanduse müügitulu kasvust tuli hulgikaubandusest. Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli 2010. aastal 9,3 miljardit eurot – 16% suurem kui 2009. aastal. Kaupa müüdi hulgi 8,8 miljardi euro eest. Müügitulu kasvule aitasid enim kaasa tahke-, vedel- ja gaaskütuse, metallide ja metallimaakide, info- ja sidetehnika ning muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgi müügi ettevõtted, suurendades seda aastaga üle neljandiku võrra. Toidukaupu, jooke ja tubakatooteid müüvate hulgikaubandusettevõtete müügitulu suurenes 15%, kodutarvete hulgi müügi ettevõtetel oma müüki suurendada ei õnnestunud. Kolmandat aastat järjest vähenes puidu, ehitusmaterjalide ja sanitaarseadmete hulgi müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu, põhjuseks ehitustegevuse madal seis.

Jaekaubandusettevõtete müügitulu kasvas 2010. aastal sõiduki- ja hulgikaubandusettevõtete omast aeglasemas tempos. Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2010. aastal 4,5 miljardit eurot – 4% suurem kui aasta varem. Müügitulu ühe elaniku kohta oli keskmiselt 3400 eurot. Võrreldes sama näitajat teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega, siis 2009. aastal jäi Eesti EL-i keskmisele alla üle 1660 euroga. Samal ajal edestas Eesti Lätit üle 864 euroga ja Leedut üle 1000 euroga. Traditsiooniliselt said Eestis suurima osa (41%) müügitulust spetsialiseerimata kauplused, kus domineerivad toidu-kaubad ja joogid. Nende müügitulu jäi 2009. aastaga võrreldes peaaegu muutumatuks. Toidukaupade, jookide ja tubakatooteid jaemüügile spetsialiseerunud kaupluste aga kasvas müügitulu aastaga kümnendiku võrra. Ostuaktiivsus oli väike muudes spetsialiseerimata kauplustes, mille müügitulu vähenes 4%. Jaemüük elavnes elektriliste kodumasinade, tekstiiltoodete, rõivaste, jalatsite ja nahktoodete müügile spetsialiseerunud kauplustes.

Jaemüügis domineerivad toidukaubad, joogid ja tubakatooted. Viimased kaks aastat on nende osatähtsus jaemüügis olnud 39%. Aastatel 2005–2008 varieerus see näitaja 31–35% piires. Alkohooljookide ja tubakatoodete osatähtsus seejuures eriti muutunud ei ole. Kõige stabiilsem on jaemüügis olnud valmisrõivaste, jalatsite ja tekstiili osatähtsus, mis on püsinud 8–9% piires. Enim on aga muutunud mootorsõidukite, nende osade ja tarvikute ning muude tööstuskaupade jaemüügi osatähtsus. Majanduslanguse tõttu olid inimesed sunnitud püsikaupadele tehtavaid kulutusi piirama. Mootorsõidukite ning nende osade ja tarvikute osatähtsus jaemüügis oli majanduslangusele eelnenud aastatel 14%, aastatel 2009–2010 aga vähenes 8%-ni. Mootorikütuse osatähtsus on sellest hoolimata pidevalt suurenenud. Muude tööstuskaupade osatähtsus vähenes vaadeldaval ajavahemikul 36%-st 30%-ni.

2010. aastal jaemüügi mahtude vähenemine mõnevõrra aeglustus. Müügi mahtude vähenemisele avaldas muu hulgas mõju kiire hinnatõus. 2010. aastal tõusis tarbijahinnaindeks 2009. aasta keskmisega võrreldes 3%. Tarbijahinnaindeksi suurimad mõjutajad kaupade puhul olid mootorikütuse 20% ning toidu ja alkoholita jookide 3% kallinemine. Toiduainete jaemüük vähenes aastaga püsivhindades 2%. Alates 2008. aastast on toiduainete jaemüügi langus eelmise aastaga võrreldes olnud suhteliselt stabiilne. Valmisrõivaste, jalatsite ja tekstiili ning muude tööstuskaupade müügi maht aga kasvas 2010. aastal pärast kaheaastast langust 3%. Mootorikütuse jaemüük oli püsivhindades 13% väiksem, kütuse tarbimist pärssis selle kõrge hind.

2010. aastal tegutses 6406 kauplust – 128 võrra vähem kui kaks aastat varem. Viimase kahekümne aasta jooksul on jaekaubandusettevõtete kaupluste arv kahekordistunud ja nende müügi pind suurenenud peaaegu viis korda. Kui eelmise sajandi lõpus oli kaupluse müügi pind keskmiselt 100 ruutmeetrit, siis viimasel neljal aastal on see olnud üle 200 ruutmeetri. Ühe elaniku kohta oli 2010. aastal arvestuslikku müügi pinda keskmiselt ruutmeeter.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

The chapter presents data on internal trade for the years 2006–2010.

Trade activities include the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles; and wholesale and retail trade. Changes in data compared to the previous year have been expressed at current prices. Comparative data on retail sales have been presented at constant prices.

After the decline during the recession, trade started to recover in 2010. Trade continues to be the largest economic activity based on the number of active enterprises as well as net sales. In 2010, over a fifth of all enterprises operated in trade and their share in the net sales of all enterprises was 40%, which is slightly lower than in the years before the recession. In 2000–2007 trade was characterized by steady development, but the growth stopped in 2008. The year 2009 was the most difficult for trade enterprises, as their net sales dropped by more than a quarter. In 2010, the situation in trade started to recover and its indicators improved: compared to 2009, net sales increased by 12% and value added by 8%. The net sales and value added of trade enterprises grew at a rate similar to all enterprises.

Unlike net sales and value added, the number of enterprises and the number of persons employed in trade continued to decrease in 2010, although at a slower rate than in 2009. The number of enterprises in trade began to decline in 2007 and the number of persons employed one year later in 2008. Trade has lost every tenth enterprise since 2007 and every fifth job since 2008. There were 12,900 active trade enterprises in 2010, which is almost 300 enterprises less than in 2009. 82,100 persons were employed in trade enterprises, meaning that every fifth person employed in the enterprise sector worked in trade. Compared to 2009, the employment in trade enterprises has decreased 7%. The share of trade in the total number of persons employed has remained relatively stable since the beginning of 2005.

In 2010 the value added generated by trade enterprises increased by 8% compared to 2009 and amounted to 1.3 billion euros. 16% of the value added of the enterprise sector was created by trade enterprises, which means that the share of trade enterprises has decreased by five percentage points compared to the years before the recession. Despite this, trade remained in the second place after manufacturing in terms of the amount of value added. The value added per person employed was on average 15,720 euros in trade – 16% more than the year earlier. During 2005–2008, labour productivity in trade was close to the enterprises' average and in 2006–2007 even higher than that, but in 2009 and 2010 it was a fifth lower than the enterprises' average.

In 2010, the net profit of trade enterprises amounted to 246 million euros, which was tens of times more than in 2009. Compared to 2006 and 2007, there was a threefold decrease in net profit. 61% of trade enterprises made a profit in 2010. In 2009, 51% of trade enterprises earned profit. In 2007, 83% of trade enterprises made a profit. Wholesale trade enterprises accounted for four fifths of the net profit. After a year of loss in 2009, retail trade enterprises and motor trade enterprises made a profit as well, although their net profit was very small.

Enterprises' decreased profits limit their investment opportunities. The decrease in investments in trade, which had already begun two years before, continued in 2010, but at a much slower rate. Trade enterprises invested 195 million euros in fixed assets, which was 8% less than in 2009. Compared to 2007, investments in fixed assets have decreased three times.

In 2010, the net sales of trade enterprises totalled 15.2 billion euros – 12% more than in 2009. The recovery from the crisis has varied by sector. The growth has been the fastest in wholesale trade enterprises and motor trade enterprises, although it should be noted that these activities also suffered the biggest decline during the crisis, especially as concerns enterprises selling motor vehicles. In 2010 the net sales of wholesale and retail trade enterprises reached the level of 2006, while the net sales of motor trade enterprises were similar to 2004.

In 2010, the net sales of motor trade enterprises amounted to 1.4 billion euros, which is 18% more than in 2009. In 2010, motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) sold goods wholesale and retail for almost 1.1 billion euros and offered maintenance and repair works of motor vehicles for 198 million euros. While the sale of goods increased by almost 20%, the provision of maintenance and repair services increased by 14% compared to 2009.

Enterprises selling motor vehicles were most affected by the crisis – their net sales decreased by more than two times. In 2010 their net sales increased by more than a fifth compared to 2009. According to the Estonian Motor Vehicle Registration Centre and the Estonian Road Administration, in 2010 the number of vehicles registered for the first time reached the level of 2002. Compared to 2006 and 2007, the decrease in registered vehicles was threefold. The net sales of enterprises selling motor vehicle parts and accessories increased more slowly than the average – by 6%.

Most of the growth in the net sales of trade was generated in wholesale trade. In 2010, the net sales of wholesale trade enterprises were 9.3 billion euros – 16% more than in 2009. Wholesale trade enterprises sold goods for 8.8 billion euros. The growth was mainly driven by wholesale trade enterprises selling solid, liquid and gaseous fuels and related products; metals and metal ores; information and communication equipment; and other machinery, equipment and supplies. These enterprises increased the net sales by more than a fourth. The net sales of wholesale trade enterprises selling food, beverages and tobacco increased by 15% compared to 2009. Wholesale trade enterprises selling household goods were not able to increase their sales. The decrease in the net sales of wholesale trade enterprises selling wood, construction materials and sanitary equipment continued for the third year in a row, due to the stagnation in the construction industry.

In 2010 the net sales of retail trade enterprises grew slower than the net sales of wholesale trade and motor trade enterprises. In 2010, the net sales of retail trade enterprises amounted to 4.5 billion euros – 4% more than in 2009. The average net sales per one inhabitant were 3,400 euros in 2010. A comparison of the values of this indicator for all EU countries shows that Estonia was below the EU average in 2009 by 1,660 euros. At the same time, Estonia exceeded Latvia by 864 euros and Lithuania by 1,000 euros. Traditionally, the greatest part (41%) of the net sales was earned by non-specialised stores (selling predominantly food and beverages). Their net sales remained almost unchanged compared to 2009. At the same time, the net sales of specialised stores of food, beverages and tobacco grew by a tenth in 2010. In other non-specialised stores, purchasing activity was low and net sales decreased by 4%. Trade picked up in the specialised stores selling textiles, electrical household appliances, clothing, footwear and leather goods.

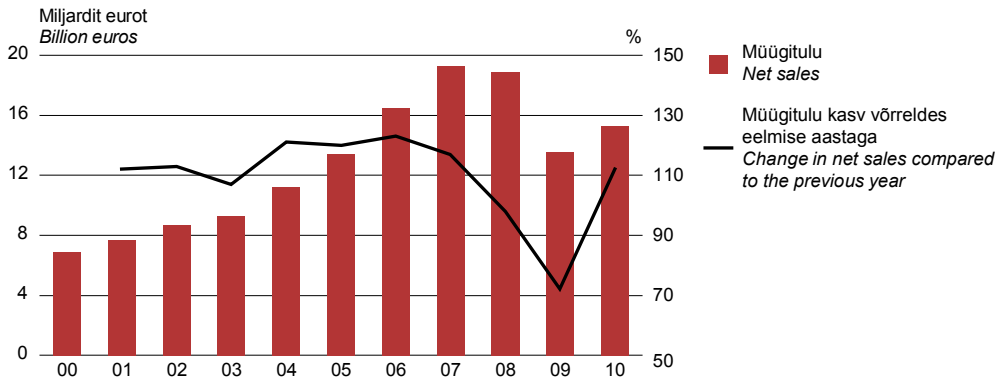
Retail sales are dominated by food products, beverages and tobacco. Their share in retail sales has been 39% in the last two years. In 2005–2008 their share ranged from 31–35%. The share of alcoholic beverages and tobacco has not changed significantly. Clothing, footwear and textiles have had the most stable share in retail sales (8 to 9%). The biggest change has occurred in the share of motor vehicles and their parts and accessories, and other manufactured goods. Due to the recession, people were forced to restrict their expenses, especially the spending on durable goods. The share of motor vehicles and their parts and accessories in retail sales was 14% in the pre-crisis years and fell to 8% in 2009–2010. Despite this, the share of automotive fuel has constantly increased. The proportion of other manufactured goods fell from 36% to 30% in 2006–2010.

In 2010 the decline in retail sales slowed down. The decrease in sales volumes was influenced by a rapid rise in prices, among other things. In 2010, the consumer price index increased 3% compared to the average of 2009. The consumer price index was mainly influenced by the 20% price increase of automotive fuel and the 3% price increase of food and non-alcoholic beverages. In the retail sale of food, there was a 2% drop at constant prices. Since 2008, the decrease in the retail sales of food in comparison with the previous year has been relatively stable. At the same time, the sales of clothing, footwear, woven materials and other manufactured goods increased by 3% after a two-year decline. The retail sales of automotive fuel were 13% smaller (at constant prices). The high price of motor fuel limited consumption.

In 2010, there were 6,406 retail stores in Estonia – 128 less than in 2008. Over the last 20 years, the number of retail stores has doubled and their area has increased almost five times. At the end of the last century, the average area of a store was 100 square metres, while in the last four years it has exceeded 200 square metres. On average, there was one square metre of trade area per inhabitant in 2010.

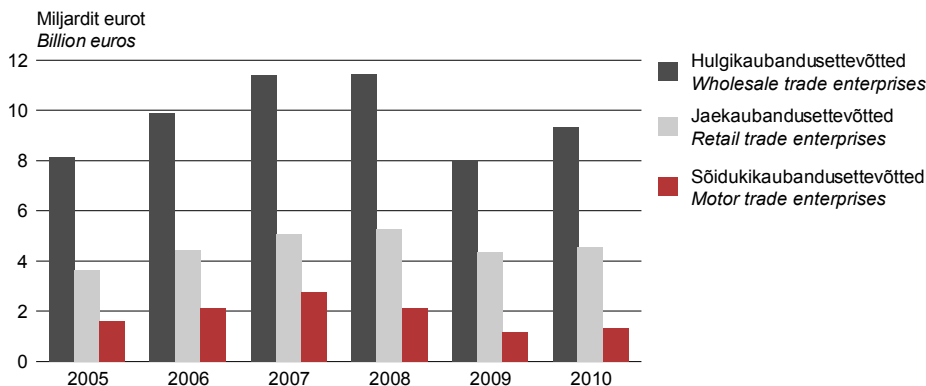
Joonis 1. Kaubandusettevõtete müügitulu, 2000–2010

Figure 1. Net sales of trade enterprises, 2000–2010

Joonis 2. Kaubandusettevõtted müügitulu suuruse järgi, 2005–2010

Figure 2. Trade enterprises by net sales, 2005–2010

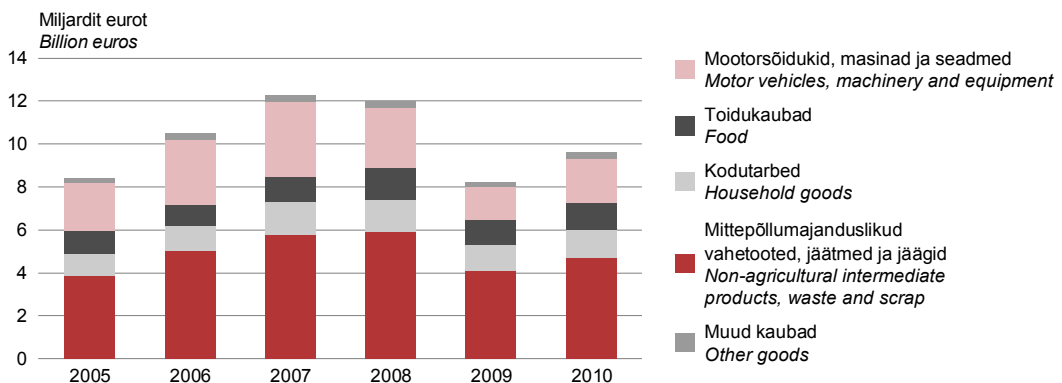
Tabel 1. Kaupade hulgemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2006–2010

Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2006–2010
(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Hulgemüük hulgi-kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrattaste müügi ettevõtted)	10 461	12 359	12 009	8 116	9 642	Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrattaste hulgi- ja jaemüük ning remont	1 423	1 804	1 298	600	793	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	9 038	10 555	10 711	7 516	8 850	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
hulgemüük vahendustasu või lepingu alusel	340	293	365	410	493	wholesale on a fee or contract basis
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgemüük	148	173	241	160	148	wholesale of agricultural raw materials and live animals
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgemüük	975	1 183	1 337	1 117	1 285	wholesale of food, beverages and tobacco
kodutarvete hulgemüük	1 081	1 387	1 392	1 116	1 118	wholesale of household goods
info- ja sidetehnika hulgemüük	415	415	400	240	306	wholesale of information and communication equipment
muude masinate, seadmete ja lisaseadmete hulgemüük	1 052	1 242	1 037	645	806	wholesale of other machinery, equipment and supplies
muu spetsialiseeritud hulgemüük	4 842	5 634	5 721	3 654	4 444	other specialised wholesale
spetsialiseerimata hulgikaubandus	186	229	218	173	250	non-specialised wholesale trade

Joonis 3. Kaupade hulgemüük kaubagrupi järgi, 2005–2010^a

Figure 3. Wholesale sales by commodity group, 2005–2010^a

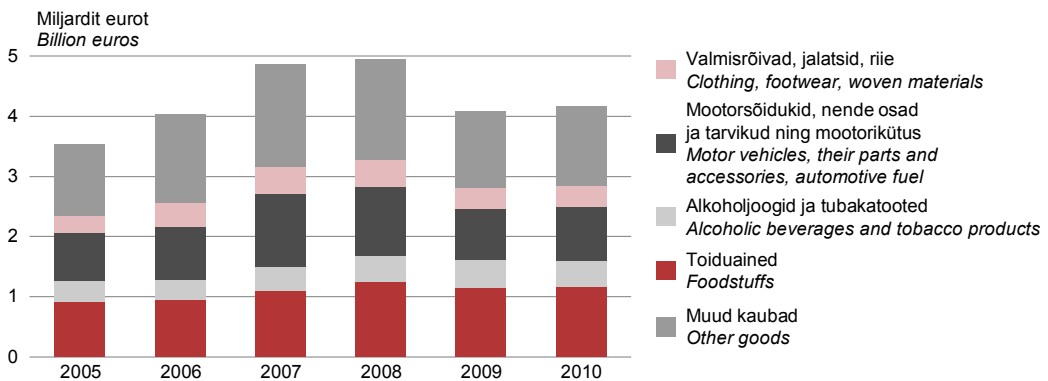
^a K.a sõidukikaubandusettevõtete hulgemüük.

^a Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2006–2010*Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2006–2010*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	4 040	4 861	4 941	4 082	4 160	<i>Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)</i>
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	536	700	549	352	351	<i>Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	3 505	4 161	4 392	3 730	3 809	<i>Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (domineerivad toidukaubad ja joogid)	1 388	1 646	1 815	1 677	1 660	<i>retail sale in non-specialised stores (food or beverages predominating)</i>
jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes	228	245	223	201	186	<i>other retail sale in non-specialised stores</i>
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	77	67	69	100	111	<i>retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores</i>
mootorikütuse jaemüük	471	590	684	578	581	<i>retail sale of automotive fuel in specialised stores</i>
info- ja sidetehnika jaemüük	162	168	163	x	77	<i>retail sale of information and communication equipment in specialised stores</i>
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	495	641	611	417	426	<i>retail sale of other household equipment in specialised stores</i>
kultuuri- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	118	147	133	115	136	<i>retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores</i>
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	478	556	569	473	515	<i>retail sale of other goods in specialised stores</i>
jaemüük kioskites ja turgudel	22	22	27	x	19	<i>retail sale via stalls and markets</i>
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	66	80	98	73	98	<i>retail trade not in stores, stalls or markets</i>

Joonis 4. Kaupade jaemüük kaubagrupi järgi, 2005–2010^a
Figure 4. Retail sales by commodity group, 2005–2010^a

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.

^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 3. Kaupade jaemüügi mahuindeks, 2006–2010^a
Table 3. Retail sales volume index, 2006–2010^a

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

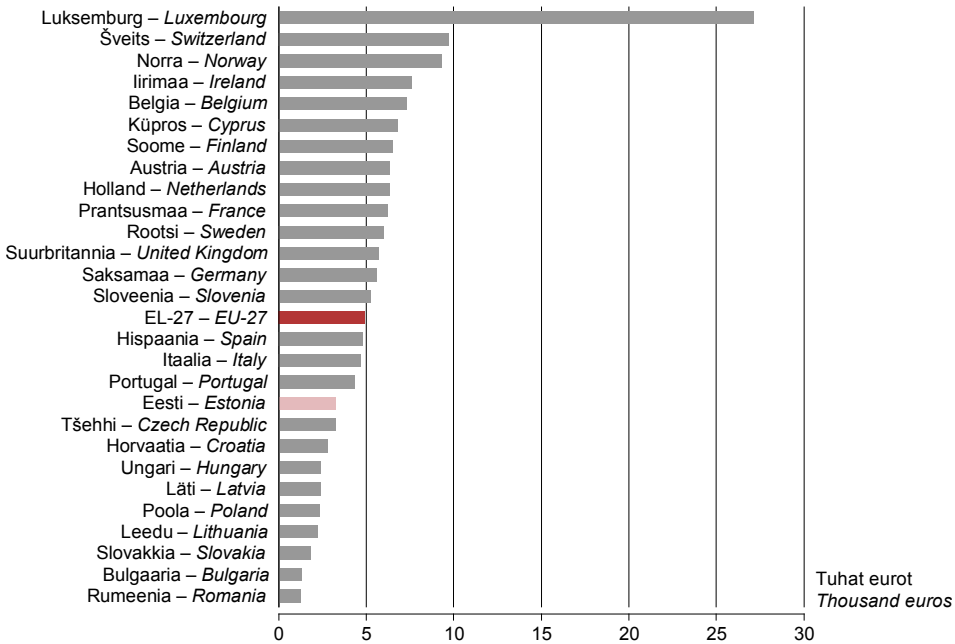
	2006	2007	2008	2009	2010	
Toidukaubad	98	107	96	96	97	Food
toiduained	99	104	98	97	98	foodstuffs
alkohooljoogid ja tubakatooted	95	115	92	92	93	alcoholic beverages and tobacco products
Tööstuskaubad	119	121	94	79	99	Manufactured goods
valmisrõivad, jalatsid ja riie	139	107	95	78	103	clothing, footwear and woven materials
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	112	130	81	69	102	motor vehicles, their parts and accessories
mootorikütus	101	141	96	97	87	automotive fuel
muud kaubad	121	115	97	76	103	other goods
KOKKU	111	116	95	85	98	TOTAL

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.

^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Joonis 5. Jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2009

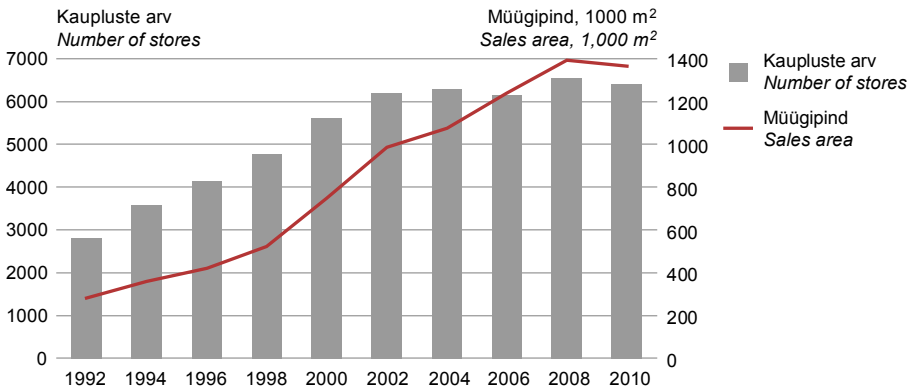
Figure 5. Net sales of retail trade enterprises per inhabitant in the European Union countries, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 6. Jaekaubandusettevõtete kaupluste arv ja pind, 1992–2010^a

Figure 6. Number and area of stores of retail trade enterprises, 1992–2010^a

^a V.a mootorsõidukite ja mootorikütuse müük.

^a Excl. sale of motor vehicles and automotive fuel.

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad ja müügiandmete muutused on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises active in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code is 45–47 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The survey population consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All financial indicators and changes in sales figures are expressed at the current prices of the reference year with value added tax excluded.

Kirjandust Publications

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

TEENINDUS

Kristi King

Ülevaade

Peatükis on käsitletud teenindusettevõtete 2006.–2010. aasta statistikat. Ülevaade on antud järgmiste teenindussektori tegevusalade kohta: info ja side; kinnisvaraala tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused.

2010. aastal loodi 26% Eesti ettevõtete lisandväärtusest teenidusettevõtetes. Teenindussektori loodud lisandväärtus oli 2010. aastal veidi üle kahe miljardi euro – 1% suurem kui aasta varem. 2006. aastaga võrreldes on teenindussektori osatähtsus Eesti ettevõtete lisandväärtuses kasvanud viis protsendipunkti.

Teenindussektoris tegutses 41% Eesti ettevõtetest. Sektoris oli 2010. aastal 23 908 ettevõtet, millest 94% olid mikroettevõtted ehk alla kümne töötajaga ettevõtted. 2010. aastal alustas tegevust 2491 uut teenindusettevõtet, 2006. aastaga võrreldes on ettevõtete arv suurenenud 8261 võrra. Viimastel aastatel on ettevõtete arvu poolest kõige suurem tegevusala olnud kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus, 2010. aastal tegutses seal 36% teenindussektori ettevõtetest. Nende ettevõtete eesmärk on edastada eriteadmisi järgmistes valdkondades: juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud, veterinaaria; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus.

Teenindussektoris töötas 2010. aastal veerand kõigist hõivatuid. Teeninduses oli tööl üle 100 000 inimese, kuid hoolimata ettevõtete arvu kasvust vähenes hõivatute arv varasema aastaga võrreldes 1%. Tööhõive kasvas enim haldus- ja abitegevuse alal, kus tegutseb kõige rohkem suuri ettevõtteid, mis pakuvad mitmesuguseid majandustegevust toetavaid teenuseid. Neis ettevõtetes leidis rakendust 29% teenindussektori hõivatutest.

Teenindussektori ettevõtted on üldjuhul väikesed. 2010. aastal töötas ühes teenindusettevõttes keskmiselt neli inimest. Kõige väiksemad olid kinnisvaraettevõtted (keskmiselt kahe hõivatuga) ja kõige suuremad haldus- ja abitegevuse alal turvateenuseid pakkuvad ettevõtted (keskmiselt 61 hõivatuga). Alla 20 hõivatuga teenindusettevõtted pakkusid 2010. aastal tööd ligi 53 016 inimesele ehk pooltele tegevusalal hõivatuid.

Teenindussektori ettevõtete müügitulu oli 2010. aastal 4,6 miljardit eurot – 2% suurem kui aasta varem. Peamiselt mõjutas müügitulu kasvu haldus- ja abiteenuseid pakkuvate ettevõtete ekspordi kiire kasv. Müügitulu vähenes kõige enam kutse-, teadus- ja tehnikategevuses, ehitusala jätkuva madalseisu tõttu peamiselt arhitekti- ja inseneritegevusega ettevõtete arvelt.

Suurim osatähtsus teenindussektori müügitulus oli info- ja sideettevõtetel – 29%. Nende hulgas oli telekommunikatsioon, kus üks ettevõtte müüs keskmiselt 5,1 miljoni euro eest. Teenindussektori koguarvestuses müüs üks ettevõtte keskmiselt 191 000 euro eest.

Teenindussektori teenuste eksport suurenes 2010. aastal viiendiku võrra. Teenuste müük väljapoole Eestit kasvab iga aastaga. 2010. aastal oli eksport miljard eurot – kaks korda suurem kui 2006. aastal. Suurimad eksportijad olid haldus- ja abitegevuse ettevõtted, kelle ekspordi osatähtsus müügitulus oli 38%. Teenindussektori kogueksport oli 22% müügitulust.

Töövõljalikus ehk lisandväärtus hõivatute kohta oli endiselt suurim info ja side valdkonnas – 34 000 eurot. Oluline osa selles oli suure tootlikkusega telekommunikatsiooniettevõtetel, kelle vastav näitaja oli 77 077 eurot, mis on neli korda suurem kui Eesti ettevõtete keskmine. Teenindussektori töövõljalikus oli 2010. aastal keskmiselt 19 914 eurot – 2% suurem kui aasta varem.

Teenindussektori puhaskasum kasvas 2009. aastaga võrreldes 4,5 korda. Ühtlasi oli 749 miljoni eurone puhaskasum viimase kolme aasta suurim. Puhaskasum kasvas peamiselt tänu kinnisvara-

ettevõtetele, kes andsid 40% teenindussektori puhaskasumist. Kinnisvara oli ka kõige kasumlikum teeninduse tegevusala – 40% müügitulust oli puhaskasum. Kogu teenindussektoris oli puhaskasum keskmiselt 16% müügitulust. Kahjumiga lõpetasid 2010. aasta kunsti-, meelelahutus- ja vaba aja ettevõtted.

Tänu puhaskasumi kasvule 2010. aastal elavnes ka investeerimine. Kui varasemal kahel aastal investeringud vähenesid, siis 2010. aastal kasvas investeringute maht kümnendiku võrra. Investeringuteks läks teenindussektoris 632 miljonit eurot, mis oli kogu ettevõtete sektori investeringutest üle veerandi (28%). 59% investeringutest oli seotud hoonete ja rajatistega ning 21% seadmete, masinate ja inventariga. Märgatavalt on kasvanud investeringud transpordivahenditesse (+64%).

Üle poole (55%) investeringutest tegid teenindussektori suurimad investeerijad kinnisvara-ettevõtted, kelle investeringud kasvasid 2009. aastaga võrreldes 43%. Investeringud maasse on alates 2006. aastast vähenenud 85%, mistõttu maasse investeerimise osatähtsus teenindussektoris on viie aasta jooksul kahanenud 17%-st 3%-ni. Immateriaalsesse põhivarasse investeeriti 34 miljonit eurot ehk 55 miljoni euro võrra vähem kui 2009. aastal.

SERVICE ACTIVITIES

Kristi King

Overview

The chapter presents statistics on service enterprises in 2006–2010, covering enterprises whose main economic activities are the following: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; and other service activities.

In 2010, a quarter of the value added of Estonian enterprises was created in the service sector. *The value added created by service enterprises amounted to a little over two billion euros in 2010. The value added increased 1% compared to 2009. Compared to 2006, the share of the service sector in total value added has increased by five percentage points.*

41% of Estonian enterprises operated in the service sector. *In 2010 there were 23,908 active service enterprises. 94% of these were micro-enterprises, i.e. enterprises with less than 10 persons employed. 2,491 new service enterprises started operation in 2010. Compared to 2006, the number of service enterprises increased by 8,261. In recent years, the area of activity with the largest number of enterprises has been 'professional, scientific and technical activities', accounting for 36% of service sector enterprises in 2010. The aim of these enterprises is to share specific knowledge in the following areas: legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; veterinary activities; and other professional, scientific and technical activities.*

A quarter of all persons employed worked in the service sector in 2010. *Over 100,000 persons were employed in this sector, but despite an increase in the number of enterprises, the number of persons employed in the service sector decreased by 1% compared to 2009. Employment increased the most in administrative and support service activities, where the largest number of large enterprises operate, offering a wide range of business support services. These enterprises employed 29% of the persons employed in the service sector.*

Service sector enterprises are usually small – in 2010, 4 persons worked in a service enterprise on average. Real estate enterprises had the smallest number of employees (2 on average), while the administrative and support service enterprises offering security services had the largest number of

employees (61 on average). All in all, 53,016 persons or about a half of the persons employed in the service sector worked for enterprises with less than 20 employees in 2010.

In 2010, the net sales of service enterprises totalled 4.6 billion euros – 2% more than in 2009.

The growth in net sales was mostly influenced by a rapid growth of export in enterprises operating in the field of administrative and support services. Net sales decreased the most in professional, scientific and technical activities – mainly in architectural and engineering enterprises where sales were low due to a slump in construction. Information and communication enterprises accounted for the largest share of the service sector's net sales – 29%. This activity includes telecommunications where average sales were 5.1 million euros per enterprise. In the service sector as a whole, the average sales per enterprise were 191,000 euros.

The export of services grew by a fifth in 2010. Exports of services have increased year by year. In 2010 services sold to foreign countries amounted to 1 billion euros, which is two times more than in 2006. The share of exports was the largest in administrative and support service enterprises – 38% of their net sales. Sales outside Estonia accounted for 22% of the service enterprises' net sales.

Labour productivity, or value added per employee, was still the largest in the field of information and communication – 34,000 euros. The labour productivity of information and communication enterprises was the highest due to the high productivity of telecommunications enterprises. Their productivity indicator was 77,077 euros per employee or nearly four times higher than the average of Estonian enterprises. In 2010, the average labour productivity of the service sector on the basis of value added per employee was 19,914 euros – 2% less than the year before.

The net profit of the service sector grew 4.5 times compared to 2009. The 2010 net profit of 749 million euros was the biggest net profit of the service sector in the period 2008–2010. Real estate enterprises had the biggest influence on the increase in net profit, accounting for 40% of the service sector's total net profit. Real estate was also the most profitable economic activity of the service sector – their net profit amounted to 40% of net sales. The same ratio for an average service enterprise was 16%. Arts, entertainment and recreation enterprises made a loss in 2010.

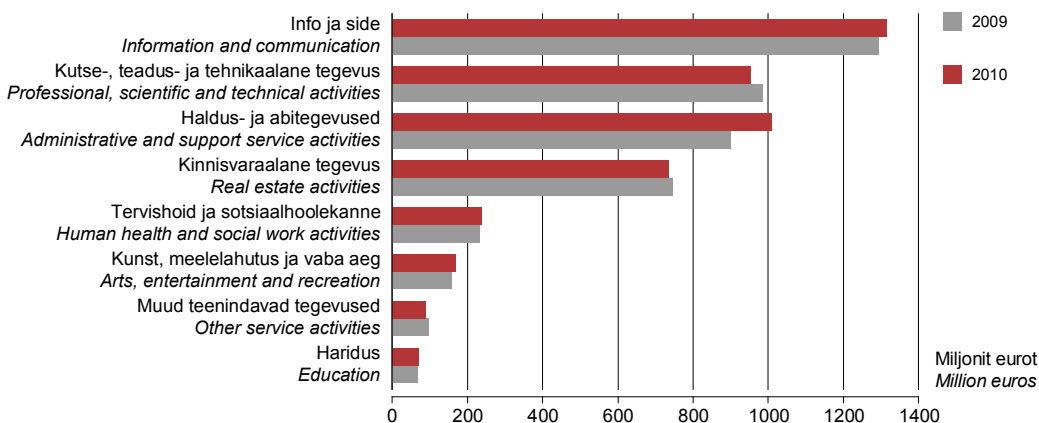
Investments also increased in 2010, influenced by the net profit growth. In 2008 and 2009 investments decreased, whereas in 2010 there was a 10% rise in investments. Investments totalled 632 million euros, which was more than a quarter (28%) of total business investments. 59% of the investments were made in buildings and facilities, and 21% in equipment and machinery. There was a remarkable increase in investments in vehicles (up 64%).

The share of real estate enterprises in the service sector's total investments was more than half (55%). The investments by real estate enterprises increased 43% compared to 2009. Since 2006, investments in land have decreased 85% – as a result, the share of investments in land in the service sector has decreased from 17% in 2006 down to 3% in 2010. Investments in intangible assets were 34 million euros, which is 55 millions less than in 2009.

Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala järgi, 2006–2010
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity, 2006–2010

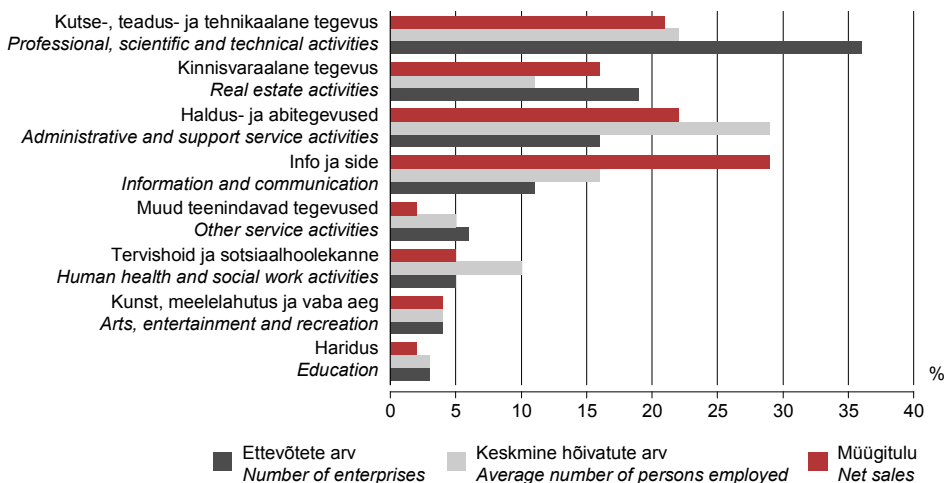
Ettevõtete arv <i>Number of enterprises</i>	Keskmine hõivatud isikute arv <i>Average number of persons employed</i>	Müügitulu, miljonit eurot <i>Net sales, million euros</i>	Müük mitte-residentidele, miljonit eurot <i>Sales to non-residents, million euros</i>	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot <i>Net profit (loss), million euros</i>	Lisandväärtus, miljonit eurot <i>Value added, million euros</i>	Investeeringud põhivarasse, miljonit eurot <i>Investments in fixed assets, million euros</i>	
<i>Info ja side – Information and communication</i>							
2006	1 697	13 683	1 058	125	162	457	115
2007	1 944	15 489	1 303	196	244	558	177
2008	2 055	16 379	1 372	273	171	607	146
2009	2 106	16 323	1 294	272	145	565	147
2010	2 588	16 557	1 314	321	160	563	106
<i>Kinnisvaraala tegevus – Real estate activities</i>							
2006	3 155	11 514	635	13	639	316	452
2007	3 651	11 551	773	20	645	335	613
2008	4 206	12 081	805	36	-25	344	458
2009	4 271	11 285	745	23	-54	351	241
2010	4 634	10 699	735	18	296	327	346
<i>Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – Professional, scientific and technical activities</i>							
2006	6 015	21 155	775	142	518	363	89
2007	7 074	23 093	1 022	162	487	463	120
2008	7 856	24 570	1 078	201	190	477	154
2009	8 348	23 891	984	195	28	451	114
2010	8 502	22 570	952	256	177	389	81
<i>Haldus- ja abitegevused – Administrative and support service activities</i>							
2006	2 092	27 756	724	180	82	329	85
2007	2 389	29 125	902	195	98	409	159
2008	2 580	30 281	1 039	251	66	445	81
2009	2 805	28 454	900	304	57	374	34
2010	3 739	29 466	1 009	383	100	470	72
<i>Haridus – Education</i>							
2006	477	3 142	56	2	18	30	6
2007	582	3 672	68	4	14	37	5
2008	635	3 394	74	7	4	41	4
2009	666	3 233	69	7	2	37	4
2010	792	2 918	70	6	6	36	5
<i>Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne – Human health and social work activities</i>							
2006	880	9 330	180	21	16	104	30
2007	953	9 585	220	23	21	132	27
2008	1 003	10 151	253	21	17	154	19
2009	1 050	10 152	232	19	9	139	9
2010	1 137	9 943	238	17	13	138	9
<i>Kunst, meelelahutus ja vaba aeg – Arts, entertainment and recreation</i>							
2006	437	3 945	193	7	38	84	49
2007	539	4 099	216	13	42	97	56
2008	728	4 587	205	8	1	73	20
2009	821	3 915	157	10	-21	39	22
2010	1 016	3 671	166	7	-3	44	10
<i>Muud teenindavad tegevused – Other service activities</i>							
2006	894	4 249	77	9	5	29	11
2007	1 011	4 487	85	12	7	38	18
2008	1 174	4 782	99	15	5	43	9
2009	1 350	4 799	96	18	-2	35	5
2010	1 500	4 747	87	13	2	35	5
<i>Teenindusettevõtted kokku – Service enterprises total</i>							
2006	15 647	94 774	3 699	499	1 480	1 712	837
2007	18 143	101 101	4 589	625	1 558	2 068	1 175
2008	20 237	106 225	4 926	812	427	2 183	891
2009	21 417	102 052	4 477	847	165	1 991	574
2010	23 908	100 571	4 572	1 021	749	2 003	632
<i>Teenindusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas, % – Share of service enterprises among all enterprises, %</i>							
2006	33	20	10	5	38	21	24
2007	34	21	10	5	39	22	27
2008	36	22	11	7	31	25	25
2009	38	24	13	8	35	27	26
2010	41	25	12	8	37	26	28

Joonis 1. Teenindustevõtete müügitulu ettevõtte tegevusala järgi, 2009, 2010
Figure 1. Net sales of service enterprises by economic activity of the enterprise, 2009, 2010

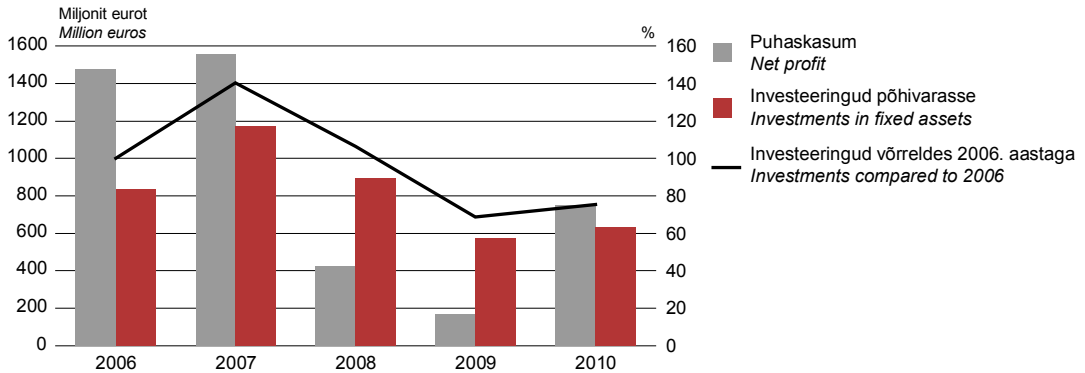
Joonis 2. Teenindussektori tegevusalade osatähtsus kogu sektoris ettevõtete ja hõivatute arvu ning müügitulu järgi, 2010

Figure 2. Shares of economic activities of the service sector in the whole sector by number of enterprises, number of persons employed and net sales, 2010

Joonis 3. Teenindusettevõtete puhaskasum ja investeeringud põhivarasse, 2006–2010

Figure 3. Net profit and investments in fixed assets in the service sector, 2006–2010

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, kes tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood on Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi J, L, M, N, P, Q, R või S.

Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitatakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitamiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all active enterprises in Estonia operating in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities. The activity code of these activities is J, L, M, N, P, Q, R or S according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises owned by Estonian and foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population, i.e. the population totals are estimated.

All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded.

PÖLLUMAJANDUS

Helina Uku

Ülevaade

Peatükis on esitatud olulisimat põllumajandusstatistikat aastate 2007–2011 kohta, samuti on Eesti näitajaid võrreldud EL-i keskmise ja naaberriikide omadega.

Põllumajanduslike majapidamiste struktuuri uuringute ja põllumajandusloenduse andmetel oli 2010. aastal põllumajanduslike majapidamiste arv ligi kolmandiku võrra väiksem kui viis aastat varem. Siiski on põllumajandustootjatel endiselt kanda väga oluline roll elanikkonna varustamisel kodumaise toiduga ja neilt oodatakse järjest suuremat ja kvaliteetsemat toodangut ning konkurentsivõimet välisurgudel. Põllumajandustootmine sõltub otseselt ilmastikust, seega ei ole viimaste suvede kuumalained ja talvised pakased põllumajandustootja elu ka kuidagi lihtsamaks teinud.

Vähenenud on nii kasutatava põllumajandusmaa kui ka põllumajandustootmises kasutatava maa pindala. Kasutatav põllumajandusmaa on põllumajandustootmises kasutatav maa ja maa, mida küll põllumajandustootmises ei kasutata, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes. Põllumajandustootmises kasutatava maa pindala vähenes mullu võrreldes 2010. aastaga 4% ja oli 802 200 hektarit. Heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala suurenes ligi kolmandiku võrra ja selle osatähtsus kasutatavas põllumajandusmaas oli 2011. aastal 15%.

Põllukultuure kasvatati 2011. aastal 585 300 hektaril ehk võrreldes 2010. aastaga 3% väiksemal alal.

Teravilja kasvupind suurenes 2010. aastaga võrreldes 8%. 2011. aastal kasvatati teravilja kokku 297 000 hektaril. Kuigi endiselt võtab ligi veerandi teravilja kasvupinnast enda alla taliteravili ja kolmveerandi suviteravili, on taliteravilja osatähtsus veidi suurenenud. Taliteravilja kasvupind suurenes 2010. aastaga võrreldes ligi 4% ja suviteravilja kasvupind 9%. Ligi 40%-l teravilja kasvupinnast kasvas suvioder, 25%-l suvinisu ja 18%-l talinisu. Viimase viie aasta jooksul on nii tali- kui ka suvinisu kasvupind iga aastaga suurenenud. Võrreldes 2007. aastaga on talinisu kasvupind suurenenud 43% ja suvinisu kasvupind 21%. Kui rukki kasvupind hakkas pärast 2008. aastat oluliselt vähenema, siis 2011. aastal suurenes see võrreldes 2010. aastaga 6%.

2011. aastal külvati 52 738 hektarit talinisu (13% vähem kui eelmise sügiskülviga), 12 244 hektarit talirukist (+3%), 255 hektarit taliotra (–62%) ja 4713 hektarit tritikut (–32%).

Teravilja kogusaak oli 2011. aastal 771 600 tonni, mis on küll 14% suurem kui aasta varem, kuid sellele eelnenud aastatega võrreldes siiski väiksem. 47% teravilja kogusaagist oli nisu, 38% oder, 8% kaer ja 4% rukis.

Suurenes nii tali- kui ka suviteravilja keskmine saagikus. Teravilja keskmine saagikus oli 2011. aastal 2598 kilogrammi hektari kohta – 5% suurem kui aasta varem.

Rapsi ja rüpsi kasvupind vähenes 2010. aastaga võrreldes 9%, kuid saak suurenes. Vähenes nii suvi- kui ka talirapsi kasvupind. 2011. aastal saadi 89 000 hektarilt 144 200 tonni rapsi- ja rüpsiseemet. Keskmine saagikus hektari kohta oli 1620 kilogrammi – viiendiku võrra suurem kui aasta varem. 2011. aastal külvati 15 729 hektarit talirapsi – 3% rohkem kui 2010. aasta sügisel.

Kartuli kasvupind oli 2011. aastal 9200 hektarit ja see on viimase kolme aasta jooksul püsinud stabiilsena. Kartulisaak oli mullu 164 700 tonni ja saagikus 17 836 kilogrammi hektari kohta, mis on vaadeldud aastate suurim. 2011. aastal toodeti elaniku kohta 123 kilogrammi kartulit, aasta varem 122 kilogrammi.

Avamaaköögivilja kasvupinna suurus ei ole viimase viie aasta jooksul eriti muutunud ja oli 2011. aastal 2900 hektarit. Köögiviljasaak aga suurenes varasema aastaga võrreldes viiendiku võrra ja oli 88 100 tonni, millest 74 100 tonni oli avamaaköögivilji. Elaniku kohta kasvatati 2011. aastal köögivilja 66 kilogrammi (2010. aastal 55 kilogrammi).

Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride kasvupind vähenes aastaga 15% ja saadud haljasmassisaak 8%.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala võrreldes 2010. aastaga oluliselt ei muutunud, kuid saak suurenes 16%. Peaaegu poole viljapuu- ja marjaistandike pindalast hõlmasid endiselt õuna- ja pirniaiad. Puuvilja- ja marjasaak ühe elaniku kohta oli 2011. aastal sama suur kui aasta varem – neli kilogrammi.

Piimalehmade arv on alates 2009. aastast püsitud alla 100 000, kuid keskmine piimatoodang lehma kohta on viimase kümne aasta jooksul igal aastal suurenenud. 2011. aastal oli Eestis 238 300 veist, sealhulgas 96 200 piimalehma. Veiseid oli aasta varasemast 1% rohkem, kuid piimalehmi 1% vähem. Tõenäoliselt on veiste arvu kasv tingitud lihaveiste arvukuse suurenemisest. Sigade arv vähenes aastaga 2% ja 2011. aasta lõpus oli neid 365 700. Lammaste ja kitsede arv on kõigi vaadeldud aastate jooksul suurenenud. 2011. aastal kasvas see aasta varasemaga võrreldes 7% ja neid oli 88 200. Lindude arv vähenes küll 1%, kuid neid oli teist aastat järjest üle kahe miljoni.

Kuigi Eesti põllumajandustootja edu oleneb suurel määral piimatootmise arengust, on Eesti piimalehmade osatähtsus EL-i 27 riigi piimalehmade koguarvus vaid 0,4%.

2011. aastal toodeti Eestis 693 000 tonni piima – 3% enam kui 2010. aastal. 2% suurenes ka keskmine piimatoodang lehma kohta, mis oli 7168 kilogrammi. Samuti oli Eestis lehmade produktiivsus tunduvalt suurem kui Lätis ja Leedus, kus 2011. aastal oli keskmine piimatoodang lehma kohta vastavalt 5064 ja 5026 kilogrammi. Ühe elaniku kohta toodeti 517 kilogrammi piima ehk 13 kilogrammi võrra enam kui aasta varem. Kuna erinevalt varasematest aastatest püsis piima kokkuostu hind kõrge ja stabiilne kogu 2011. aasta, võib loota, et piimalehmade arv suureneb ja toodang kasvab.

Liha toodeti 2011. aastal 80 600 tonni – 7% enam kui aasta varem. 62% lihatoodangust oli sealihaga. Sea- ja linnulihatoodang suurenes ning veise-, lamba- ja kitselihatoodang vähenes. Põhjus, miks hoolimata veiste arvu suurenemisest on lihatoodang vähenenud, on selles, et viimastel aastatel on kasvanud tõuloomade eksport. Ühe elaniku kohta toodeti mullu 60 kilogrammi liha – neli kilogrammi rohkem kui aasta varem.

Munatoodang oli 2011. aastal 183,8 miljonit, mis on ühtlasi vaadeldud aastate suurim. 2010. aastaga võrreldes toodeti mune 1% rohkem. Keskmine munatoodang kana kohta juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes oli 288 ja see on viimase viie aasta jooksul püsitud stabiilne. Elaniku kohta toodeti mullu 137 muna (2010. aastal 136 muna).

Meetoodang aastaga oluliselt ei muutunud ja oli 694 tonni.

AGRICULTURE

Helina Uku

Overview

The chapter presents agricultural statistics for the period 2007–2011. Also, the indicators of Estonia are compared with the European Union average and with the indicators of Estonia's neighbours.

According to the data collected in the Farm Structure Survey and the Agricultural Census, the number of agricultural holdings in 2010 had decreased almost by a third over the previous five years. At the same time, agricultural producers still have a very important role in supplying the population with domestic food. They are also expected to continually increase production and improve quality, and to compete successfully in foreign markets. As agricultural production is directly dependent on the weather, the heat waves of recent summers and the frosty winters have not made life any easier for agricultural producers.

There has been a decrease in both the size of utilised agricultural land and the area of agricultural production. Utilised agricultural land includes the land where agricultural products are produced and the land which is not used for agricultural production but is maintained in good agricultural and environmental condition. The size of land used for agricultural production decreased by 4% compared to 2010 and amounted to 802,200 hectares in 2011. The size of land maintained in good agricultural and environmental condition increased almost by a third and constituted 15% of total utilised agricultural land in 2011.

In 2011, field crops were grown on 585,300 hectares. This area was 3% smaller than in 2010.

The sown area of cereals increased by 8% compared to 2010. In 2011, cereals were grown on 297,000 hectares in total. As before, almost a quarter of the sown area of cereals was covered with winter crops and three quarters with summer crops, but the share of winter crops has increased a little. Compared to 2010, the sown area of winter crops increased by nearly 4% and the sown area of summer crops by 9%. Spring barley accounted for almost 40% of the total sown area of cereals, with spring wheat taking up 25% and winter wheat 18% of the sown area. During the last five years, the sown areas of winter and spring wheat have increased each year. Compared to 2007, the sown area of winter wheat has increased by 43% and that of spring wheat by 21%. The sown area of rye started to decrease substantially in 2008, but in 2011 it increased by 6% compared to 2010.

In 2011, 52,738 hectares of winter wheat (13% less compared to the previous autumn sowing), 12,244 hectares of winter rye (+3%), 255 hectares of winter barley (–62%) and 4,713 hectares of triticale (–32%) were sown for production in 2012.

The total production of cereals amounted to 771,600 tons in 2011, which is 14% more than in 2010 but still smaller than in the years before that. Wheat accounted for 47%, barley for 38%, oats for 8% and rye for 4% of the total production of cereals.

The average yields of both winter and summer cereals increased. In 2011, the average yield of cereals was 2,598 kilograms per hectare, which is 5% more than in the previous year.

The sown areas of rape and turnip rape decreased by 9% compared to 2010, but the production increased. The sown areas of both spring rape and winter rape have decreased. In 2011, the production of rape and turnip rape seed amounted to 144,200 tons collected from 89,000 hectares. The average yield increased by more than a fifth and amounted to 1,620 kilograms per hectare. In 2011, 15,729 hectares of winter rape was sown – 3% more than in the autumn of 2010.

In 2011 potatoes were grown on 9,200 hectares. The size of this area has been stable during the last three years. In 2011, the production of potatoes amounted to 164,700 tons with a yield of 17,836 kilograms per hectare, which is the highest yield in the years 2007–2011. 123 kilograms of potatoes were produced per inhabitant in 2011, compared to 122 kilograms in 2010.

The sown area of open-field vegetables has not changed much in the last five years. In 2011 it was 2,900 hectares. However, the production of vegetables increased by a fifth compared to 2010 and amounted to 88,100 tons (of which 74,100 tons were open-field vegetables). In 2011, 66 kilograms of vegetables were produced per inhabitant, compared to 55 kilograms in 2010.

The area of annual and multiannual forage crops decreased by 15% over the year, and the production of green fodder fell by 8%

The area of fruit and berry plantations has not changed much compared to 2010, but the production increased by 16%. As before, apple and pear plantations accounted for almost a half of the total area of plantations. In 2011 the production of fruits and berries per inhabitant remained the same as the year before, at four kilograms.

The number of dairy cows has remained below 100,000 since 2009, but average milk yield per cow has increased every year during the last decade. In 2011 the number of cattle in Estonia was 238,300, of which 96,200 were dairy cows. Thus, the number of cattle increased by 1% compared to 2010, while the number of dairy cows decreased by 1%. The increase in the number of cattle was probably caused by a rise in the number of beef cattle. The number of pigs decreased by 2% and their number was 365,700 at the end of 2011. The number of sheep and goats has increased every year since 2007. In 2011 it increased by 7% compared to the previous year, and the number of sheep and goats was 88,200 at the end of 2011. The number of poultry decreased by 1% but 2011 was the second year that the total number of poultry remained over two million heads.

While the success of Estonian agricultural producers depends greatly on the development of milk production, the share of Estonian dairy cows is only 0.4% in the total number of dairy cows of all 27 European Union countries.

In 2011, 693,000 tons of milk was produced in Estonia, i.e. 3% more than in 2010. The average milk production per cow increased by 2% and amounted to 7,168 kilograms in 2011. The productivity of cows in Estonia was much higher than in Latvia and Lithuania, where in 2011 the average milk yield per cow was respectively 5,064 and 5,026 kilograms per cow. 517 kilograms of milk was produced per inhabitant – this was 13 kilograms more than in 2010. Since in 2011, unlike in the years before, the milk purchase prices remained steadily at a high level throughout the year, an increase in the number of dairy cattle and in production can be expected.

Meat production amounted to 80,600 tons in 2011, i.e. 7% more than the year before. Pork accounted for 62% of the meat produced. The production of pork and poultry meat increased, while the production of beef, lamb and goat meat decreased. The reason for the decreased production of beef is that while the number of cattle has increased, there has been increased export of breeding cattle in the last years. 60 kilograms of meat was produced per inhabitant last year – four kilograms more than in 2010.

183.8 million eggs were produced in Estonia in 2011 – this is the largest egg production in the period under observation. Compared to 2010, egg production increased by 1%. The average egg production per hen in the agricultural holdings of legal persons was 288, and this has been stable over the last five years. 137 eggs were produced per inhabitant in 2011 (136 eggs in 2010).

Honey production did not change remarkably in 2011 and amounted to 694 tons.

Tabel 1. Põllukultuuride kasvupind, 2007–2011*Table 1. Sown area of field crops, 2007–2011*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Teravili	292,3	309,3	316,4	275,3	297,0	<i>Cereals</i>
taliteravili	59,0	70,9	69,7	68,2	70,9	<i>winter crops</i>
rukis	16,8	21,4	15,3	12,6	13,3	<i>rye</i>
nisu	36,9	42,8	45,0	50,6	52,8	<i>wheat</i>
oder	0,9	0,8	1,4	1,0	0,3	<i>barley</i>
tritik	4,4	5,9	8,0	4,0	4,5	<i>triticale</i>
suviteravili	233,3	238,4	246,7	207,1	226,1	<i>spring crops</i>
nisu	62,6	64,8	68,6	68,8	75,6	<i>wheat</i>
oder	135,2	135,7	139,3	103,8	118,0	<i>barley</i>
kaer	31,5	34,2	36,1	30,4	28,4	<i>oats</i>
segavili	3,7	3,3	2,6	3,8	3,8	<i>mixed grain</i>
tatar	0,3	0,4	0,1	0,3	0,3	<i>buckwheat</i>
Kaunvili	5,7	4,8	4,9	7,3	8,6	<i>Legumes</i>
Tehnilised kultuurid	74,7	78,5	83,4	99,3	90,0	<i>Industrial crops</i>
õilina	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	<i>oil flax</i>
raps ja rüps	73,6	77,7	82,1	98,2	89,0	<i>rape and turnip rape</i>
Avamaaköögivilii	2,8	2,4	2,8	2,8	2,9	<i>Open-field vegetables</i>
Kartul	11,1	8,7	9,1	9,4	9,2	<i>Potatoes</i>
Söödakultuurid	193,0	173,7	150,0	207,9	177,6	<i>Forage crops</i>
söödajuurvili	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>fodder roots</i>
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid ^a	192,8	173,6	149,9	207,8	177,5	<i>annual and multiannual forage crops^a</i>
seemnekasvatus	5,1	4,8	3,9	3,3	2,4	<i>seeds</i>
KOKKU	579,6	577,4	566,6	602,0	585,3	<i>TOTAL</i>

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.**Tabel 2. Kasutatav põllumajandusmaa, 2007–2011***Table 2. Utilised agricultural land, 2007–2011*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kasutatav põllumajandusmaa kokku ^a	914,7	906,5	931,8	948,8	946,0	<i>Utilised agricultural land total^a</i>
põllumajandustootmises kasutatav maa	823,3	802,3	799,9	839,4	802,2	<i>area of agricultural production</i>
põllumaa (k.a maasikas)	599,3	597,8	596,4	645,1	632,4	<i>arable land (incl. strawberries)</i>
viljapuude ja marja- kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	8,3	7,9	8,1	7,1	7,0	<i>orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries</i>
looduslik rohumaa ^b	215,7	196,6	195,4	187,3	162,8	<i>permanent grassland^b</i>
maa, mida ei kasutata põllumajandustootmises, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes	91,4	104,2	131,9	109,4	143,8	<i>land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition</i>

^a Põllumajandustootmises kasutatav ja heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa.^b Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa loodusliku rohumaa hulka.^a Land where agricultural products are produced, and land maintained in good agricultural and environmental condition.^b Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 3. Põllukultuuride kogusaak, 2007–2011

Table 3. Total production of field crops, 2007–2011
(tuhat tonni – thousand tons)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Teravili	879,5	864,2	873,5	678,4	771,6	Cereals
taliteravili	230,6	254,1	209,7	184,6	204,3	winter crops
rukis	61,0	65,6	39,1	25,0	31,0	rye
nisu	151,4	163,8	144,6	148,5	159,0	wheat
oder	2,8	2,9	3,4	2,1	0,7	barley
trititik	15,4	21,8	22,6	9,0	13,6	triticale
suviteravili	648,9	610,1	663,8	493,8	567,3	spring crops
nisu	194,4	178,7	197,9	179,1	201,2	wheat
oder	359,9	346,2	373,6	252,7	294,3	barley
kaer	85,2	77,5	86,5	54,5	62,8	oats
segavili	9,1	7,5	5,7	7,4	8,8	mixed grain
tatar	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2	buckwheat
Kaunvili	9,5	3,3	7,6	12,6	15,5	Legumes
Õililina	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	Oil flax
Raps ja rüps	133,3	111,1	136,0	131,0	144,2	Rape and turnip rape
Köögivilid	71,6	64,5	70,6	73,9	88,1	Vegetables and greens
avamaaköögivilid	57,4	50,7	59,1	59,2	74,1	open-field vegetables
Kartul	191,8	125,2	139,1	163,4	164,7	Potatoes
Söödajuurvili	3,4	0,4	0,7	0,3	0,5	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	2 350,0	2 351,1	1 917,2	2 338,5	2 152,0	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritava maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.

^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 4. Põllukultuuride saagikus, 2007–2011

Table 4. Yield of field crops, 2007–2011
(kilogrammi hektari kohta – kilograms per hectare)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Teravili	3 009	2 794	2 761	2 464	2 598	Cereals
taliteravili	3 906	3 584	3 010	2 707	2 883	winter crops
rukis	3 620	3 073	2 555	1 983	2 325	rye
nisu	4 105	3 823	3 216	2 934	3 013	wheat
oder	3 018	3 562	2 371	2 210	2 286	barley
trititik	3 521	3 712	2 834	2 234	3 050	triticale
suviteravili	2 782	2 559	2 690	2 384	2 509	spring crops
nisu	3 106	2 759	2 883	2 604	2 659	wheat
oder	2 663	2 551	2 683	2 433	2 494	barley
kaer	2 706	2 263	2 394	1 790	2 211	oats
segavili	2 460	2 257	2 234	1 964	2 345	mixed grain
tatar	1 105	506	615	452	732	buckwheat
Kaunvili	1 668	691	1 547	1 713	1 811	Legumes
Õililina	1 169	960	742	908	878	Oil flax
Raps ja rüps	1 812	1 431	1 657	1 334	1 620	Rape and turnip rape
Avamaaköögivilid	20 546	20 916	21 446	21 166	24 865	Open-field vegetables
Kartul	17 195	14 315	15 275	17 456	17 836	Potatoes
Söödajuurvili	18 934	12 882	19 917	5 460	13 939	Forage roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	12 522	13 924	13 126	11 430	12 286	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritava maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaaloodusliku rohumaal hulka.

^a Since 2003 over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 5. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2007–2011

Table 5. Area of orchards and berry plantations, 2007–2011
(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Õuna- ja pirnipuud	4,3	4,0	4,2	3,3	3,3	Apple and pear trees
Kirsi- ja ploomipuud	1,0	0,9	0,9	0,7	0,7	Cherry and plum trees
Marjad (k.a maasikas)	3,3	3,2	3,2	3,1	3,0	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	8,6	8,1	8,3	7,1	7,0	TOTAL

Tabel 6. Puuvilja- ja marjasaak, 2007–2011

Table 6. Production of fruits and berries, 2007–2011
(tuhat tonni – thousand tons)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Õunad ja pirnid	4,1	2,3	5,5	2,0	2,7	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	0,1	0,2	0,8	0,4	0,4	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	2,4	3,0	3,5	2,7	2,8	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	6,6	5,5	9,8	5,1	5,9	TOTAL

Tabel 7. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2007–2011

Table 7. Yield of fruits and berries, 2007–2011

(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta – kilograms per one plantation hectare of carrying age)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Õunad ja pirnid	972	569	1 333	615	840	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	174	245	924	531	532	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	910	1 233	1 328	1 003	1 028	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	858	755	1 285	764	884	TOTAL

Tabel 8. Loomad ja linnud, 2007–2011

Table 8. Livestock and poultry, 2007–2011

(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Veised	240,5	237,9	234,7	236,3	238,3	Cattle
piimalehmad	103,0	100,4	96,7	96,5	96,2	dairy cows
Sead	379,0	364,9	365,1	371,7	365,7	Pigs
Lambad ja kitsed	76,4	81,8	80,4	82,7	88,2	Sheep and goats
Hobused	5,3	5,3	5,4	6,8	6,5	Horses
Linnud	1 477,6	1 757,3	1 792,2	2 046,4	2 032,9	Poultry

Tabel 9. Loomakasvatustoodang, 2007–2011*Table 9. Livestock production, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Liha (tapakaalus), tuhat tonni	70,5	74,6	76,0	75,4	80,6	<i>Meat (slaughter weight), thousand tons</i>
veiseliha	15,4	14,3	14,2	12,9	12,2	<i>beef</i>
sealiha	42,9	46,2	46,1	45,8	50,2	<i>pork</i>
lamba- ja kitseliha	0,6	0,9	0,8	0,7	0,6	<i>lamb and goat meat</i>
linnuliha	11,5	13,2	14,9	16,0	17,5	<i>poultry meat</i>
küüliku- ja nutrialiha	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	<i>rabbit and coypu meat</i>
Piim, tuhat tonni	692,4	694,2	671,0	676,0	693,0	<i>Milk, thousand tons</i>
Munad, mln tk	157,6	146,5	173,3	181,9	183,8	<i>Eggs, million pcs.</i>
Vill (füüsilises kaalus), tonni	155	151	134	154	126	<i>Wool, tons</i>
Mesi, tonni	756	501	575	681	694	<i>Honey, tons</i>

Tabel 10. Veised ja piimalehmad ning piimatoodang Euroopa Liidus, 2011*Table 10. Cattle, dairy cows and production of milk in the European Union, 2011*

	Veiste arv (k.a piimalehmad), tuhat <i>Cattle (incl. dairy cows), thousands</i>	Piimalehmade arv, tuhat <i>Dairy cows, thousands</i>	Piimatoodang, tuhat tonni <i>Production of milk, thousand tons</i>	
Euroopa Liit (27 riiki) ^a	86 217,5	22 877,8	...	<i>European Union (27 countries)^a</i>
Eesti	238,3	96,2	693,0	<i>Estonia</i>
Läti	380,6	164,1	845,2	<i>Latvia</i>
Leedu	752,4	349,5	1 786,4	<i>Lithuania</i>
Soome	902,4	281,5	2 255,3	<i>Finland</i>

^a Esialgsed andmed.^a Preliminary data.

Allikad: Eurostat, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet, Tike

Sources: Eurostat, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania, Tike

Tabel 11. Loomade ja lindude produktiivsus, 2007–2011*Table 11. Livestock and poultry productivity, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	6 484	6 781	6 838	7 021	7 168	<i>Average milk yield per cow, kilograms</i>
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	2,1	1,9	1,8	2,0	1,5	<i>Average wool yield per sheep, kilograms</i>
Keskmine munatoodang kana kohta ^a	245	290	281	283	288	<i>Average egg yield per hen^a</i>

^a Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.^a In the agricultural holdings of legal persons.

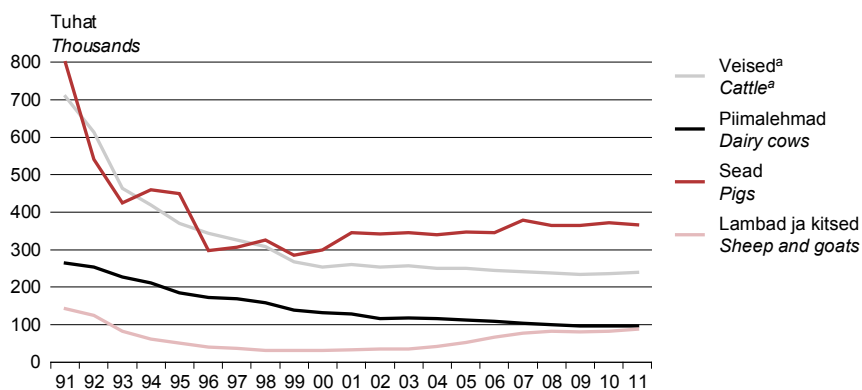
Tabel 12. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2007–2011

Table 12. Agricultural production per inhabitant, 2007–2011
(kilogrammi – kilograms)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Teravili	656	645	652	506	576	Cereals
Kartul	143	93	104	122	123	Potatoes
Köögivilid	53	48	53	55	66	Vegetables
Puuviljad ja marjad	5	4	7	4	4	Fruits and berries
Liha	53	56	57	56	60	Meat
Piim	516	518	501	504	517	Milk
Munad, tk	117	109	129	136	137	Eggs, pcs.

Joonis 1. Loomad, 1991–2011

Figure 1. Livestock, 1991–2011

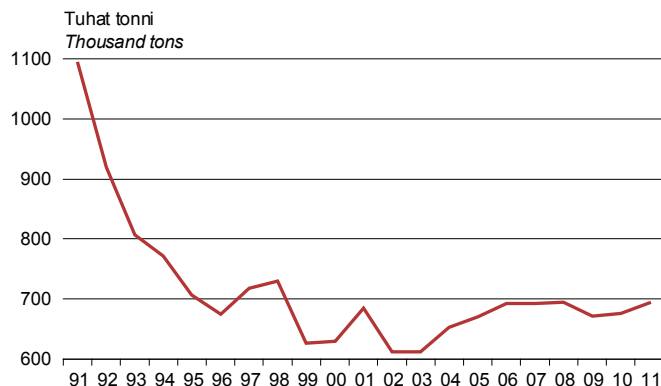

^a Sh piimalehmad.

^a Incl. dairy cows.

Joonis 2. Piimatoodang, 1991–2011

Figure 2. Production of milk, 1991–2011

Metoodika

Põllumajandusstatistika on tehtud kõikide põllumajandustootjate kohta.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt koguti andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ja lähtuvad põllumajandusloenduse ja majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings were collected by sample surveys. These data served as the basis for the calculation of aggregate indicators for all holdings.

The data on household plots have been estimated on the basis of the Agricultural Census and household data.

Kirjandust Publications

Põllumajandus arvudes. 2011. Agriculture in Figures. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Jelena Rõbakova

Ülevaade

Jahinduses, kalanduses ja metsanduses kasutab inimene taastuvaid loodusressursse. Mets on üks Eesti suuremaid väärtusi, millel on nii kultuuriline, sotsiaal-majanduslik kui ka ökoloogiline väärtus.

Metsade üldnäitajad on viimasel kümnendil püsinud suhteliselt stabiilsena. Alates 2001. aastast on metsamaa pindala püsinud stabiilsena, suurenedes või vähenedes aastati 2%. 2010. aastal oli metsamaa pindala 2,2 miljonit hektarit ehk ligikaudu pool Eesti maismaast. Metsaga ei olnud kaetud 0,13 miljonit hektarit (metsata metsamaa). Metsade puidutagavara oli 2010. aastal 458 miljonit kuupmeetrit. 81% puistute kogupinnast hõlmavad männikud, kaasikud ja kuusikud (vastavalt 34%, 31% ja 16%).

Eesti metsad on mitmekesised, pakkudes elupaika ja kasvukohta väga paljudele liikidele: taimedele, loomadele, seentele ja samblikele. Metsast varutakse väärtuslikku toorainet puitu, mis on hinnatud ehitusmaterjal, rikkaliku valiku tööstus- ja tarbeesemete algmaterjal ning üha kasvava tähtsusega taastuenergiaallikas (fossiilsete kütuste alternatiiv). Metsadel on suur tähtsus süsiniku sidumisel atmosfäärist. Metsa jätkusuutlik majandamine peab arvestama ka elurikkuse, mullastiku, vee ja atmosfääri kaitse vajadusi.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 on seatud põhieesmärgiks tagada metsade tootlikkus ja elujõulisus ning mitmekesine ja tõhus kasutus. Selle eesmärgi saavutamiseks kasutatakse puitu juurdekasvu ulatuses, suurendatakse metsauuendustööde mahtu, võetakse range kaitse alla vähemalt 10% metsamaa pindalast ja parandatakse kaitstavate metsade esinduslikkust puuliigiti. 2009. aastal oli metsade koguraiemaht riikliku metsainventeerimise andmetel 6,6 miljonit kuupmeetrit (2008. aastal 5,9 miljonit kuupmeetrit), millest 76% oli uuendusraie. Kui 2008. aastal oli raie osatähtsus juurdekasvus 49%, siis 2009. aastal 54%. Küpsete puistute suhteliselt suur osatähtsus võimaldab rohkem metsa raiuda ja see suurendab juurdekasvu. 2010. aastal oli küpsete metsade pindala 617 000 hektarit (27,9% metsamaa kogupindalast), millest 65% hõlmasid küpsed männikud, kuusikud ja kaasikud.

Metsa kasvatamisel on võtmetähtsusega uue metsapõlve rajamine pärast uuendusraieid ja metsa-kahjustusi. 2011. aastal istutati 7129 hektarit metsa ja 1039 hektaril tehti metsakülvi. Kokku rajati uut metsapõlve 8168 hektarit – 528 hektarit enam kui 2010. aastal. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamiseks tehti töid 1410 hektaril ehk 230 hektari võrra suuremal alal kui aasta varem.

Kalandus on Eestis traditsiooniline tegevusala, millel on ka tänapäeval majanduses väike, kuid üsna tähtis osa. Selles valdkonnas saab välja tuua kaks alamvaldkonda: kalapüük ja kalakasvatus. Et kala on ühismand, tuleb kalapüüki reguleerida. Püügimahud kalaliigiti olenevad kutselises kalapüügis kasutada lubatud püügivahenditest ja nende piirarvust ning püügilubadest, mis määratakse kalavarude seisundi põhjal. 2011. aastal püütud kogus oli 81 000 tonni, mis oli 2010. aasta kogusest 15% väiksem. Eesti kalurite peamine merepüügipiirkond on Läänemeri. Alates 2005. aastast on sealt püütud saak olnud üle 80% kogu merepüügist (2011. aastal 81%). 2011. aastal püüti Läänemeres 16 000 tonni vähem kala kui 2010. aastal. Püütud 63 000 tonnist kalast 25 000 tonni oli raim ja 35 000 tonni kilu. Võrreldes 2010. aastaga vähenes räime- ja kilupüük vastavalt 4000 ja 12 000 tonni võrra.

Sisevetest püüti 2011. aastal 2600 tonni kala ehk 4% vähem kui aasta varem ja sisevetest püütud kala oli vaid 3% kogupüügist. Peamised sisevetest püütud kalaliigid olid nagu aasta varemgi ahven (771 tonni), koha (711 tonni) ja latikas (677 tonni). Kui ahvenapüük vähenes 2010. aastaga võrreldes 446 tonni võrra, siis koha- ja latikapüük kasvas – vastavalt 176 ja 103 tonni võrra.

Atlandi ookeanist (v.a Läänemeri) püütud saak oli 2011. aastal 15 000 tonni, mis oli 15% suurem kui aasta varem. Suurem osa sellest saagist – 6000 tonni – olid krevetid, kuid nende püügimaht võrreldes 2010. aastaga vähenes 33%.

Mõnd liiki kala ja jõevähki püütakse peamiselt kalakasvandustes, sest nende tarbimine kasvab pidevalt, kuid looduslikud varud on peaaegu ammendunud. Kalakasvandustes kasvatati 2010. aastal 765 tonni kaubakala, millest suurem osa oli forell (76%). Võrreldes 2009. aastaga oli kasvatatud kaubakala kogus 207 tonni võrra ehk 21% väiksem. Selle põhjused on mõne kalakasvanduse toodangu vähendamine või nende sulgemine. Üldiselt on kalakasvandustes kasvatatud kaubakala kogus alates 2003. aastast muutunud ± 20 –30%.

Veel üks oluline kalakasvatuse aspekt on noorkala kasvatamine looduslike veekogude kalavarude taastootmiseks. Peamiselt kasvatatakse selleks otstarbeks angerjat, lõhet, meriforelli ja jõevähki. Vähemal määral kasvatatakse looduslikesse veekogudesse laskmiseks selliseid kalaliike nagu haug, koha ja linask. 2010. aastal lasti veekogudesse ühesuviseid, üheaastaseid, kahesuviseid ja kaheaastaseid kalu kokku 515 000 isendit.

2011. aastal kütiti varasemate aastatega võrreldes märgatavalt vähem metskitsti, aga ka ilveseid ja rebaseid. Põhjus on nende liikide arvukuse vähenemine. Metskitse ja rebase arvukus on vähenenud eelmise kahe raske talve tõttu, ilvese arvukus aga omakorda metskitse arvukuse vähenemise tõttu. Varasemate aastatega võrreldes enam kütiti 2011. aastal punahirvi, põtru ja hunte. See oli tingitud nende arvukuse jätkuvast suurenemisest.

Jahimaa pindala jäi mullu 2010. aasta tasemele, olles 3,9 miljonit hektarit ehk umbes 86% Eesti maismaaterritooriumist. Registreeritud Eesti jahimeeste arv oli 2011. aastal umbes 400 võrra väiksem kui aasta varem, välisriikide kodanikele aga väljastati 423 jahitunnistust rohkem kui 2010. aastal.

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Jelena Rõbakova

Overview

In hunting, fishing and forestry man makes use of renewable natural resources. Forests are one of the most important natural resources of Estonia; they have a great cultural, socio-economic as well as ecological value.

The general characteristics of forests have remained relatively stable throughout the last decade. Taking 2001 as the base year, total forest area has remained stable, fluctuating within 2%. In 2010, it amounted to 2.2 million hectares, i.e. roughly half of mainland Estonia while 0.13 million hectares were not covered with forest. In 2010 the total growing stock was 458 million cubic metres, with pine, birch and spruce accounting for 81% of the total area of stands (34%, 31% and 16% respectively).

Estonian forests are diverse and provide habitats for a large number of species: plants, animals, fungi and lichen. Forests also supply people with valuable raw material – timber – which is an important building material, a source for a rich variety of industrial and domestic commodities and a renewable energy source of increasing importance (as an alternative to fossil fuels). Forests play an important role in atmospheric carbon fixation. Sustainable management of forests has to consider the protection of biological diversity, soil, water and atmosphere.

The framework document “Estonian Forestry Development Programme until 2020” has set its main goal as the safeguarding of the productivity and viability of forests, while simultaneously ensuring diverse and effective use of forests. Among other things, the programme states that in the long run the use of wood shall not exceed the increment, the volume of reforestation works shall be increased, at least 10% of forest land area shall be strictly protected, and the diversity of protected forests shall be enhanced. According to the national forest inventory, the total volume of felling in 2009 was 6.6 million cubic metres (5.9 million cubic metres in 2008), 76% of which was regeneration felling. In 2008 the share of felling in the increment was 49%, whereas it increased to 54% in 2009.

The relatively large share of mature stands offers the possibility to raise felling volumes, which increases the increment. In 2010 the area of mature stands amounted to 617,000 hectares (27.9% of total forest area), of which main forest stands (pine, birch, spruce) comprised 65%.

Reforestation plays a key role in the establishment of a new forest generation after regeneration felling and forest damage. In 2011, planting of forests was carried out on 7,129 hectares of forest land and sowing of seed on 1,039 hectares, totalling 8,168 hectares of reforestation (528 ha more than in 2010). In order to facilitate the natural regeneration of forests, works were carried out on 1,410 hectares, which is an increase of 230 hectares compared to 2010.

In Estonia, fishing is a traditional area of activity which continues to play a small but quite important role in the economy. In this area, two activities can be outlined: fishing and fish farming. Since fish are a common property resource, it is necessary to regulate fishing activities. Fishing capacity by fish species depends on the fishing gear allowed for professional fishing and the quotas set for gear as well as on fishing permits, which are determined on the basis of the condition of fish resources. In 2011 the total catch was 81,000 tons, which is 15% less than in 2010. The Baltic Sea remains the primary fishing region for Estonian fishermen. Since 2005, the Baltic Sea has accounted for more than 80% of the total marine fish catch (81% in 2011). In 2011 the catch from the Baltic Sea decreased by 16,000 tons compared to 2010. Baltic herring (25,000 tons) and sprat (35,000 tons) made up the majority of the 63,000 tons of fish caught there. Compared to 2010, the Baltic herring and sprat catches decreased by 4,000 and 12,000 tons respectively.

The total catch from inland waters was 2,600 tons in 2011, i.e. 4% less than in the previous year. The share of fish caught from the rivers and lakes of Estonia in total catch is rather small (3%). Similarly to 2010, the main species caught from inland waters were perch (771 tons), pike-perch (711 tons) and bream (677 tons). While perch catch decreased by 446 tons compared to 2010, the catches of pike-perch and bream increased by 176 and 103 tons respectively.

The catch from the Atlantic Ocean (excl. the Baltic Sea) amounted to 15,000 tons in 2011, which is an increase of 15% compared to the previous year. Shrimp made up the greatest share of ocean catch with 6,000 tons, but the shrimp catch decreased by 33% compared to 2010.

The catch of some fish species and crayfish is mainly based on fish farming. The consumption of these species is steadily increasing while natural resources are almost depleted. In 2010, 765 tons of commercial fish (mainly trout, 76%) were caught at fish farms. Compared to 2009, the amount of commercial fish decreased by 207 tons, i.e. 21%. The reasons include reduced production at some fish farms and the closure of some fisheries. Since 2003, the production of commercial fish at fish farms has fluctuated in the range of ± 20 –30%.

Another important aspect of aquaculture is the breeding of young fish for reproduction and replenishment of fish stocks in natural water bodies. Eel, salmon, sea trout and crayfish are the main species bred for this purpose, but pike, pike-perch and tench are also bred in smaller quantities. In 2010, a total of 515,000 summerlings, yearlings, two-summer-old fish and two-year-old fish were released into water bodies for reproduction and replenishment of fish stocks.

In 2011 the number of hunted roe deer decreased considerably as did the number of hunted lynx and foxes. The reason is the drop in the number of the respective species. The number of roe deer and foxes decreased as a result of the last two winters which were hard on the animals, and the drop in the number of lynx in turn resulted from the drop in the number of roe deer. In 2011, the hunting of red deer, elk and wolves increased compared to previous years, due to the continued increase in the numbers of these species.

In 2011 the hunting ground remained on the level of 2010. Its size was 3.9 million hectares, which represents approximately 86% of the total mainland area in Estonia. The number of registered Estonian hunters decreased in 2011 by approximately 400, while the number of hunting certificates issued to citizens of foreign countries increased by 423 compared to 2010.

Tabel 1. Metsavaru, 2006–2010^a
Table 1. Growing stock, 2006–2010^a
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 252	2 213	2 197	2 205	2 246	Area of forest and other wooded land, 1,000 ha
Puistute pindala, 1000 ha	2 113	2 079	2 063	2 074	2 086	Area of stands, 1,000 ha
Puistute üldvaru, mln m ³	450	449	440	452	456	Growing stock, million m ³
Puistute keskmine hektarivaru, m ³	213	216	213	218	219	Average growing stock per hectare, m ³
Territooriumi metsasus, %	48,4	47,6	47,2	47,5	47,7	Area covered with forest, %

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

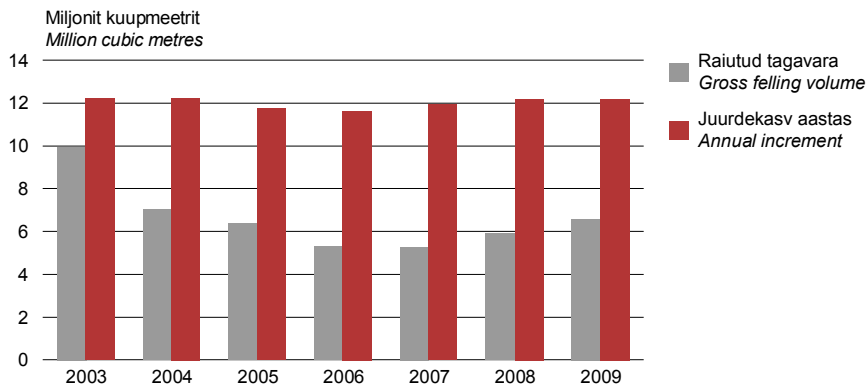
^a Based on forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Tabel 2. Metsaraie, 2005–2009^a
Table 2. Gross felling, 2005–2009^a
(tuhat tihumeetrit – thousand cubic metres of solid volume)

	2005	2006	2007	2008	2009	
Uuendusraie	4 213	3 675	4 199	4 719	5 043	Regeneration felling
Hooldusraie	1 499	1 125	815	952	1 334	Maintenance felling
Muu raie	668	511	254	232	222	Other felling
Koguraie	6 380	5 310	5 268	5 904	6 599	Total felling

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Based on forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Joonis 1. Raiutud tagavara ja puidu juurdekasv, 2003–2009^a
Figure 1. Gross felling volume and increment of stands volume, 2003–2009^a

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.

^a Based on forest inventory by statistical sampling (FIS) method.

Joonis 2. Metsa uuendamine, 2004–2010

Figure 2. Reforestation, 2004–2010

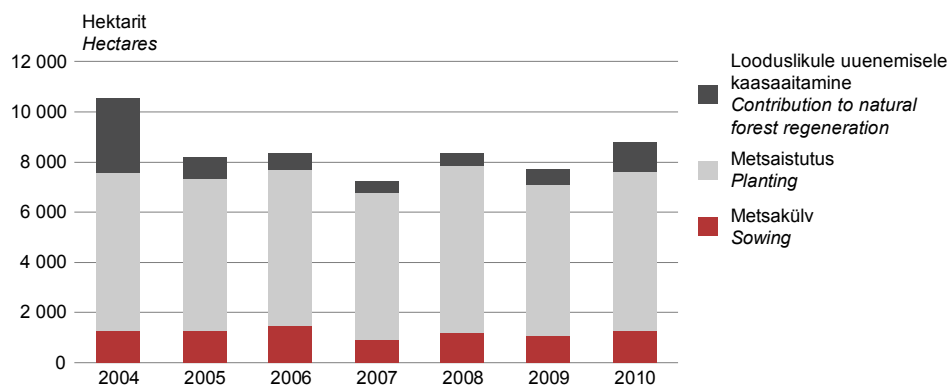

Joonis 3. Metsaistutus puuliigi järgi, 2004–2010

Figure 3. Forest planting by species of tree, 2004–2010

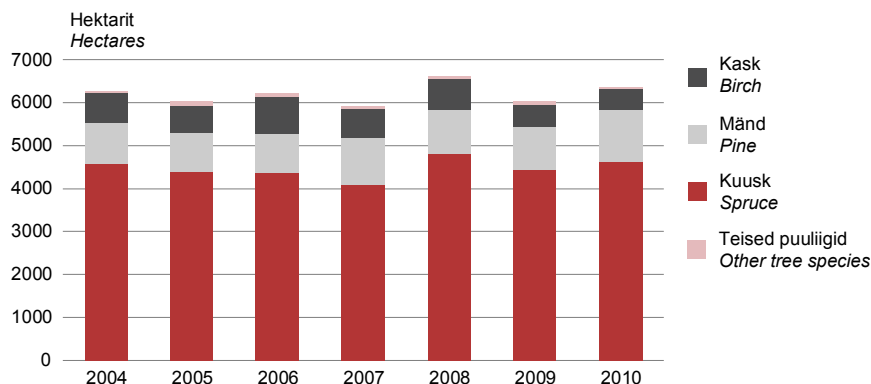

Tabel 3. Kalapüük, 2007–2011

 Table 3. Nominal catch, 2007–2011
(tonni toorkala – live weight, tons)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Merepiirkond	86 675	98 134	94 429	92 416	77 942	Marine areas
Atlanti ookean	86 675	98 134	94 429	92 416	77 942	Atlantic Ocean
loodeosa	13 332	13 086	5 978	4 329	7 146	northwest Atlantic
edelaosa	-	-	-	1 609	2 126	southwest Atlantic
kirdeosa	82 859	85 048	88 451	86 479	68 670	northeast Atlantic
Läänemeri	80 959	83 575	83 549	79 572	63 352	Baltic Sea
keskvööndi idaosa	-	-	-	-	-	eastern central Atlantic
kaguosa	-	-	-	-	-	southeast Atlantic
Siseveed ^a	2 590	2 749	2 830	2 769	2 650	Inland waters ^a
KOKKU	89 265	100 883	97 259	95 184	80 592	TOTAL

^a V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.

^a Excluding commercial catch from aquaculture.

Tabel 4. Kaubakala kasvatamine ja müük kalaliigi järgi, 2009, 2010
Table 4. Aquaculture and realisation by species of fish, 2009, 2010

	Kasvatamine, tonni toorkala <i>Aquaculture, live weight, tons</i>		Müük, tonni toorkala <i>Realisation, live weight, tons</i>		Müük, tuhat eurot <i>Realisation, thousand euros</i>		
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
Angerjas	30	30	30	20	264	153	<i>European eel</i>
Haug	1	1	1	0	138	230	<i>Pike</i>
Jöevähk	11	6	2	0	34	6	<i>Crayfish</i>
Karpkala	74	61	45	39	109	113	<i>Carp</i>
Vikerforell	790	584	549	488	1 656	1 568	<i>Rainbow trout</i>
Muu	66	83	28	51	426	188	<i>Other</i>
KOKKU	971	765	655	599	2 627	2 244	<i>TOTAL</i>
Toidukalamari	7	5	338	103	<i>Caviar</i>

Tabel 5. Kalavarude taastootmine, 2009, 2010
Table 5. Reproduction of fish stocks, 2009, 2010
(tuhat tükki – thousand pieces)

	Samasuvised <i>Same-summer-old fish</i>		Üheaastased <i>One-year-old fish</i>		Kaheaastased <i>Two-year-old fish</i>		
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
Angerjas	406,6	209,6	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>European eel</i>
Jöevähk	0,0	3,3	0,0	0,0	0,0	15,9	<i>Crayfish</i>
Lõhe	0,0	50,6	145,4	76,6	45,3	32,6	<i>Salmon</i>
Meriforell	55,5	75,2	14,5	20,6	27,4	26,0	<i>Sea trout</i>
Muu	0,0	1,7	3,3	0,0	0,7	3,1	<i>Other</i>
KOKKU	462,1	340,4	163,2	97,2	73,4	77,6	<i>TOTAL</i>

Tabel 6. Jahimajanduse põhinäitajad, 2007–2011
Table 6. Main indicators of hunting, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Jahipiirkonna pindala, tuhat hektarit	3 766	3 920	3 941	3 888	3 888	<i>Area of hunting district, thousand hectares</i>
Jahindus- töötajad	<i>Employees engaged in hunting</i>
Arvel olevad jahimehed	15 577	16 582 ^a	13 128	13 936	13 540	<i>Registered hunters</i>
Jahimajad ja -baasid	106	117	<i>Hunting houses and hunting bases</i>
Välisriikide kodanikele antud jahitunnistused	4 048	4 427 ^a	3 501	4 054	4 477	<i>Hunting certificates issued to citizens of foreign countries</i>

^a Lääne maakonna andmed on ligikaudsed.

^a *The data for Lääne county are approximate.*

Tabel 7. Jahiulukite küttime, 2007–2011^a
Table 7. Hunted wild game, 2007–2011^a

	Kütitud <i>Hunted</i>					
	2007	2008	2009	2010	2011	
Hunt	39	156	103	130	151	<i>Wolf</i>
Ilves	77	150	184	181	100	<i>Lynx</i>
Jänes	1 087	1 093	825	769	520	<i>Hare</i>
Kobras	6 083	5 631	6 657	6 592	6 210	<i>European beaver</i>
Kährik	7 994	8 728	9 495	12 600	12 577	<i>Raccoon dog</i>
Metskits	19 630	18 006	15 716	5 075	1 211	<i>Roe deer</i>
Metsnugis	1 119	1 225	1 022	1 520	2 023	<i>Pine marten</i>
Metssiga	13 816	19 757	20 072	17 028	18 159	<i>Wild boar</i>
Mink	244	158	186	185	190	<i>American mink</i>
Mäger	222	191	168	189	166	<i>Eurasian badger</i>
Ondatra	2	0	0	1	20	<i>Muskrat</i>
Punahirv	220	300	403	497	693	<i>Red deer</i>
Pruunkaru	27	37	42	57	53	<i>Brown bear</i>
Pöder	4 903	4 133	4 031	4 255	4 730	<i>Elk</i>
Rebane	5 986	12 712	7 472	9 656	7 144	<i>Red fox</i>
Tuhkur	163	151	136	153	198	<i>Western polecat</i>
Hani	3 252	4 929	4 153	5 170	3 716	<i>Goose</i>
Jahifaasan	140	56	127	112	54	<i>Pheasant</i>
Kaelustuvi	300	317	426	802	824	<i>Woodpigeon</i>
Laanepüü	84	57	20	37	63	<i>Hazel grouse</i>
Lauk	30	84	50	93	76	<i>Coot</i>
Metskurvits	1 192	972	976	1 475	990	<i>Woodcock</i>
Nurmkana	41	46	13	45	6	<i>Partridge</i>
Part	12 291	9 369	12 042	14 158	11 905	<i>Duck</i>

^a Jahiaasta algab 1. märtsil ja lõpeb järgmise aasta 28. veebruaril.

^a The hunting year begins on 1 March and ends on 28 February the following year.

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnateabe Keskuselt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Keskkonnateabe Keskus. Riigimetsas tehtud metsauuendustööde andmed põhinevad Riigimetsa Majandamise Keskuse tegelikel metsauuendustööde mahtudel ja erametsade andmed metsateatistel esitatud kavandatud metsauuendustööde mahtudel. Kalapüügiandmeid edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatuse sektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse vaatlusega.

Methodology

In order to produce statistics on hunting, fishing and forestry, Statistics Estonia uses the data received from other state institutions and also data collected by Statistics Estonia. Hunting data are collected by the Estonian Environment Information Centre, which also collects and analyses the data on forestry. The data on state forests are based on the actual reforestation volumes of the State Forest Management Centre; and the data on privately owned forests are based on forest notifications specifying planned reforestation volumes. The Ministry of Agriculture compiles data on fish catch. Fish farming data are collected by Statistics Estonia with a comprehensive survey of fish farms.

Kirjandust Publications

Keskfond arvudes. 2009. Environment in Figures. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Tiina Pärson, Ruth Renter, Valentina Ralkina

Ülevaade

Peatükk keskendub tööstusettevõtete 2006.–2010. aasta statistikale, andes ülevaate elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse, mäetööstuse ning töötleva tööstuse ettevõtete tööstustoodangust ja selle müügist. Toodang on esitatud püsivhindades ja müügiandmed jooksevhindades.

Tootmismahu kasvutrend, mis oli Eesti tööstusele iseloomulik 2000. aastate esimesel poolel, jõudis 2009. aastal sügavasse kriisi. 2010. aastal hakkas tööstus kriisist taastuma. Kui 2009. aastal vähenes tootmismahud 2008. aastaga võrreldes ligi neljandiku võrra, siis 2010. aastal asendus langus tõusuga – tootmismahud suurenes 2009. aastaga võrreldes ligi neljandiku võrra. Tootmismahud kasvasid kõigis tööstuse allharudes, nii töötlevas tööstuses, elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuses kui ka mäetööstuses. Suurim kasv – ligi 32% – oli elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuses. Töötlevas tööstuses kasvas tootmismahud 23%, mäetööstuses 13%. Esialgsetel andmetel suurenes töötleva tööstuse tootmismahud Euroopa Liidu (EL) riikidest kõige kiiremini Eestis, kuid tuleb arvestada, et majanduskriisi mõjud olid siin ka kõige rängemad. Majandusolukorra paranemisele aitas suuresti kaasa eksport: kriisi tõttu pöörasid ettevõtted ekspordile suuremat tähelepanu ja see tõi ka edu.

Müük mitteresidentidele oli 2010. aastal viimase viie aasta võrdluses rekordiliselt suur – 4,7 miljardit eurot ehk 58% tööstustoodangu müügist. Endiselt olid suurimad eksportijad arvutite, elektroonika ja optikaseadmete ning mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmisega tegelevad ettevõtted.

2010. aastal tegutses Eestis 5773 tööstusettevõtet, neist ligi 95% olid töötleva tööstuse ettevõtted. Ettevõtete arv kasvas varasema aastaga võrreldes 76 võrra, korvates sellega 2009. aastal toimunud languse. Ettevõtete arvu poolest oli suurim tegevusala metalli ja metalltoodete tootmine, kus tegutses 18% töötleva tööstuse ettevõtetest, kokku 997 ettevõtet. Puidutöötlemine ja puittoodete tootmine, mis oli varasema nelja aasta jooksul olnud ettevõtete arvu poolest esikohal, kaotas 2009. aastaga võrreldes 71 ettevõtet ja jäi 967 ettevõttega metallitööstuse järel teisele kohale. Hõivatute arv puidutöötlemise ja puittoodete tootmise alal aga kasvas.

Eesti töötleva tööstuse ettevõtetes töötas 2010. aastal üle 95 800 hõivatut, varasema aastaga võrreldes ligi 3000 võrra vähem. Võrreldes 2008. aastaga oli hõivatute arv 2010. aastal aga ligi 25 000 võrra väiksem.

Töötleva tööstuse ettevõtete toodangu müügi kasv, mis aastatel 2005–2007 oli 15% aastas, peatus 2008. aastal. Üleilmne majanduskriis andis eriti valusa tagasilöögi 2009. aastal, kui töötleva tööstuse toodangu müügitulu vähenes varasema aastaga võrreldes 26%. 2010. aastal töötlev tööstus taastus kriisijärgsetest mõjudest, jõudes aasta lõpuks peaaegu kriisieelsele tasemele. Müügitulu oli seitse miljardit eurot – ligi 26% suurem kui 2009. aastal. Kasv tugines peamiselt ekspordile: ekspordi osatähtsus töötleva tööstuse müügitulus oli 2010. aastal ligi 66%, aasta varem 59%.

Toiduainetööstus on puidutööstuse kõrval üks töötleva tööstuse olulisimaid tootmisharusid.

2010. aastal oli toiduainetööstuse toodangu osatähtsus kogu tööstustoodangus ligi 12%. Võrreldes tööstuse teiste allharudega on toiduainetööstus olnud üks stabiilsemaid. Viimase üheksa aasta jooksul on toodangu mahu muutus püsivhindades olnud varasema aastaga võrreldes kõige rohkem 5%. 2010. aastal oli kasv 2,4%. Majanduskriis mõjus toiduainetööstusele mõneti kergemalt kui teistele allharudele, sest toiduained on esmatarbekaup, mis on suunatud peamiselt siseturule. Vaatamata Eesti toiduainete üsna suurele konkurentsivõimele takistab kaugematele turgudele minekut kaupade suhteliselt lühike säilivusaeg ja väljakujunenud maitseerinevused.

Toiduainetööstuses tegutses 2010. aastal 358 ettevõtet – 12 ettevõtet vähem kui aasta varem. Tööstuses leidis 2010. aastal rakendust ligi 12 400 inimest ehk 430 võrra vähem 2009. aastal ja ligi 1800 võrra vähem kui 2008. aastal. Hõivatute arvu poolest oli toiduainetööstus puidutööstuse järel teisel kohal, kuigi ettevõtete arv oli peaaegu kolm korda väiksem.

Lihatööstuse toodang läheb peamiselt kodumaisele turule. Nii nagu 2009. aastal vähenes toodangu müük ka 2010. aastal, seekord 2,6%. Samal ajal suudeti veidi suurendada ekspordi osatähtsust, mis oli 2010. aastal ligi 18% ehk viimase viie aasta suurim. Lihatoodang on viimase nelja aasta jooksul püsinud stabiilselt 45 000 tonni piires. Suurim osatähtsus toodangus on endiselt sealihal.

Kalatööstuse toodangust läheb ligi kolmveerand välisurule. Ekspordi osa on viimased viis aastat püsinud stabiilselt suur. Müük mitteresidentidele oli 2010. aastal 81 miljonit eurot. Peamised välisurud olid Soome, Läti, Ukraina, Venemaa ja Valgevene. Kui 2009. aastal kalatoodete tootmine suurenes ja kalakonservide tootmine vähenes, siis 2010. aastal taandus kalatoodete tootmine 2008. aasta tasemele. Aasta jooksul toodeti 62 100 tonni kalatooteid. Kalakonserve toodeti 2010. aastal 5100 tonni ehk sama palju kui 2007. aastal.

Toiduainetööstuse suurimat allharu piimatööstust iseloomustas 2010. aastal peamiselt hindade kiire tõus. Tootmine kasvas ligi 3%, toodangu müük ligi 12%. Kuigi piimatööstuse toodang läheb peamiselt kohalikule turule, on ekspordil siiski üsna suur osa – ligi 38% toodangust eksporditi. Suurim välisturg oli endiselt Venemaa.

Viimase viie aasta jooksul on piimatoodang stabiilselt kasvanud. Nii nagu 2009. aastal kasvas ka 2010. aastal juustu tootmine. Juustutoodang oli 2010. aastal 23 000 tonni ehk viimase viie aasta suurim. Juust on ka üks olulisimaid ekspordartikleid.

Joogitööstust iseloomustas 2010. aastal majanduskriisist tingitud nõudluse vähenemine ja kange alkoholi aktsiisi tõus. Tootmismahd vähenes joogitööstuses 13,7% ja müük ligi 11%. Ligi viiendik toodangust eksporditi. Kange alkoholi tootmine vähenes: 2010. aastal toodeti viina ja teisi piiritusjooke 150 700 hektoliitrit – ligi 36 000 hektoliitrit vähem kui 2009. aastal. Vähem toodeti ka karastusjooke ja vett. Lahjade alkoholjookide ja õlle tootmine mõnevõrra kasvas, nt õlut toodeti aasta jooksul ligi 1,3 miljonit hektoliitrit.

Tekstiilitööstus on peamiselt välisurule orienteeritud tööstusharu – 2010. aastal eksporditi ligi 85% toodangust. Tekstiilitööstuse kasv, mis 2000. aastate alguses elavnes, aeglustus mõnevõrra 2004. ja 2005. aastal. Suuresti mõjutas seda Aasia riikides valmistatud tekstiiltoodete lihtsus- tatud juurdepääs Euroopa turule. 2006. aastal jõustus kvootide süsteem, mis piiras Hiina ja paljude teiste riikide tekstiiltoodete sissevedu EL-i. Eesti tekstiilitööstuse konkurentsivõime välisturgudel üha kasvab. Lähedus Euroopale aitab kokku hoida nii transpordikuludid kui ka aega. Ka tekstiilitööstus taastus 2010. aastal kriisist. Erinevalt varasematest aastatest tootmismahd mitte ei kahanenud, vaid kasvas 7,5%. Peamised ekspordipartnerid olid Rootsi, Soome ja Saksamaa.

Tekstiilitööstuses tegutses 2010. aastal 182 ettevõtet – üheksa ettevõtet vähem kui 2009. aastal. Hõivatute arv jäi 2009. aasta tasemele – 4428.

Võrreldes 2000. aastate algusega on oluliselt muutunud ka toodang tooterühmiti. Lõpetatud on paljude toodete, nagu villase, laus- ja siidriide ning puuvillase lõnga tootmine. Vähenenud on ka villase lõnga ja puuvillase riide tootmine. Samal ajal on oluliselt kasvanud õmmeldud tekstiiltoodete valmistamine. Olulisel kohal tootmises on tekid ja padjad, mida ka eksporditakse.

Puidutööstus on olnud läbi aegade toiduainetööstuse kõrval üks tööstuse suurimaid allharusid. Hõivatute arv oli puidutööstuses 2010. aastal töötleva tööstuse suurim – 13 043. Harus tegutses 967 ettevõtet – 71 võrra vähem kui aasta varem.

Puidutööstuse toodang kasvas jõudsalt 2000. aastate alguses. Aastail 2005–2007 oli puidutööstus toodangu osatähtsusest töötleva tööstuse suurim allharu. 2006. aasta teisel poolel tekkisid probleemid toormega, kuna raiemahud, peamiselt erametsades, vähenesid. Toorpiitu hakati importima Venemaalt, kuid paraku ei aidanud see olukorda lahendada, sest 2007. aastal otsustas Venemaa hakata toorpiidu väljavedu piirama ja see tõi kaasa toormaterjali mitmekordse hinnatõusu. 2008. aastal hinnatõus küll peatus, kuid majanduskriisi tõttu vähenes nõudlus nii kodumaisel kui ka välisurul. 2010. aastal kasvas tootmismahd puidutööstuses taas – ligi 33%. Ligi 63% toodangust eksporditi. Puidutööstus on Eestis muutunud järjest mitmetahulisemaks ja üha rohkem toorpiitu suudetakse vääristada kodumaal. Tootmises on oluline osa saematerjalil, mida 2010. aastal toodeti juba 1,8 miljonit kuupmeetrit, kuid mis jäi siiski veel alla 2005. aastale, kui toodang oli üle 2 miljoni

kuupmeetri. Suurenes ka puitlaast- ja puitkiudplaatide ning puidust uste ja akende tootmine. 2010. aastal oli puitlaastplaatide toodang viimase üheksa aasta suurim – 321 000 kuupmeetrit.

Ehitusmaterjalide tööstus, kus 2009. aastal oli ehituses toimunud tagasimineku tõttu suurim langus, 2010. aastal mõnevõrra taastus. Tootmiskaht kasvas 2009. aastaga võrreldes 12,9%. Seinamaterjalide ning betooni- ja mörditoodang kasvasid vastavalt 7,6% ja 2,5%. Ehitusdetalle toodeti vähem kui 2009. aastal. Katusekivide tootmises oli märgatav kasv 2000. aastaga võrreldes – 111%. Kokku toodeti 2010. aastal 796 000 ruutmeetrit (kaetud pinda) katusekive. Veidi alla poole ehitusmaterjalitööstuse toodangust eksporditi.

Metallitööstuse tootmise madalseis asendus tänu ekspordile vähese kasvuga. Kui 2009. aastal oli metalltoodete tootmises majanduskriisi tõttu tagasimineku, siis 2010. aastal kasvas toodang ligi 8%. Metallitootmine suurenes 49%. Metalltoodetest läks ekspordiks 59%, metallidest 86%. Metallitootmises oli suurim osatähtsus lehtterasel. Metalltoodete tootmises vähenes metallist kokkupandavate ehitiste, konstruktsiooniliste metalltoodete ning metalluste ja -akende tootmine.

Metallitööstuse ettevõtted on enamasti väikesed: 96% ettevõtetest on alla 50 hõivatuga. 2010. aastal tegutses metallitööstuses 997 ettevõtet – 46 ettevõtet enam kui 2009. aastal. Mikroettevõtete arv kasvas aastaga 89 võrra. Hõivatute üldarv vähenes metallitööstuses aastaga 674 võrra, mikroettevõtetes aga hoopis suurenes 500 võrra.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine oli transpordivahendite tootmise kõrval 2010. aastal kõige kiiremini kasvav tööstusharu. Haru tootmiskaht kasvas koguni 146,2%. Enamik toodangust läheb välisriikidele: 2010. aastal eksporditi 96,5% toodangust. Põhiline ekspordi sihtriik oli Rootsi. Tootmis- ja ekspordimahud jõudsid 2010. aastal rekordtasemele, millele aitas kaasa see, et Eestis alustati suurema lisandväärtusega toodete valmistamist.

Ettevõtteid oli elektroonikatööstuses 2010. aastal sama palju kui eelnenud aastal – 106. Hõivatute arv neis suurenes 213 võrra.

INDUSTRY

Tiina Pärson, Ruth Renter, Valentina Ralkina

Overview

The chapter focuses on the statistical data of industrial enterprises in 2006–2010. It provides an overview of the industrial production and sales of enterprises operating in electricity, steam and hot water supply; mining; and manufacturing. Production data have been presented at constant prices and sales data at current prices.

The increase in the volume of output, which characterised Estonian industry in the first half of the 2000s, ended with a severe crisis in 2009. The industry started to recover from the crisis in 2010. In 2009 the volume of output decreased about one fourth compared to 2008, whereas in 2010 the downward trend was replaced with a roughly 25% rise (compared to 2009). The volume of output increased in all branches of industry – in manufacturing; in electricity, steam and hot water supply; and in mining. The growth was the highest in electricity, steam and hot water supply, being close to 32%. The volume of output in manufacturing grew 23%, while in mining the rise was smaller at 13%. According to preliminary data, the volume of output in manufacturing increased the most rapidly in Estonia compared to other European Union (EU) countries, but it is important to consider that the impact of the economic crisis was the most substantial in Estonia. The recovery from the crisis was eventually largely due to exports – the crisis caused enterprises to focus more on exporting products and this led to success.

In 2010, sales to non-residents rose to a record-high level compared to the preceding four years, reaching 4.7 billion euros – this is 58% of sold industrial production. As before, the largest exporters were enterprises manufacturing computers, electronic and optical products, and motor vehicles, trailers and semi-trailers.

There were 5,773 industrial enterprises in Estonia in 2010, and about 95% of them were manufacturing enterprises. Compared to 2009, the number of industrial enterprises increased by 76, thereby making up for the fall in the number of enterprises in the previous year. Based on the number of enterprises, the manufacture of metal and fabricated metal products was the largest economic activity, accounting for 18% of manufacturing enterprises (997 enterprises in total). The manufacture of wood and wood products, which had held the leading position in the four previous years, lost 71 enterprises compared to 2009 and fell to the second position with 967 enterprises, right behind the manufacture of metal and fabricated metal products. At the same time, there was an increase in the number of employees in the manufacture of wood and wood products.

More than 95,800 employees worked in Estonian manufacturing enterprises in 2010 – 3,000 employees less than in 2009, which is a small change. Compared to 2008, however, the number of employees in 2010 had decreased by 25,000.

The increase in the sold production of manufacturing enterprises, which had been 15% per year in 2005–2007, stopped in 2008. The impact of the global economic crisis was the most devastating in 2009, when the revenue from the sales of manufacturing production decreased 26% compared to 2008. In 2010 there was a fast recovery from the consequences of the recession in manufacturing, and by the end of the year the situation was almost the same as before the crisis. The growth compared to 2009 was almost 26% and revenue from sales amounted to 7 billion euros. This rise was largely based on export. The percentage of exports in the sales revenue of manufacturing was 66% in 2010, up from 59% in 2009.

The manufacture of food products is, like the manufacture of wood and wood products, one of the most important branches of manufacturing. In 2010 the share of food products in the total industrial production was 12%. Compared to other branches of industry, the manufacture of food products has been one of the most stable. In the period 2002–2010, the change in production volume at constant prices compared to the previous year did not exceed 5%. In 2010 the growth was 2.4%. The impact of the economic crisis on the manufacture of food products was somewhat smaller

than on other branches, because food products are basic commodities directed mainly to the domestic market. Despite the relatively high competitiveness of Estonian food products, expansion to foreign markets is somewhat prevented by the relatively short storage time and the specific flavours of the products.

358 enterprises operated in the manufacture of food products in 2010, which is 12 enterprises less than the year earlier. In 2010 nearly 12,400 people worked in the manufacture of food products – 430 people less than in 2009 and almost 1,800 people less than in 2008. Based on the total number of employees, the manufacture of food products ranked second after the manufacture of wood and wood products, even though the number of enterprises in the manufacture of food products was almost three times smaller.

The meat produced in Estonia is mainly directed to the domestic market. Like in 2009, the sales of production declined in 2010 (by 2.6%). At the same time, the share of exports grew somewhat. It was 18% in 2010, i.e. on the highest level since 2006. In the period 2007–2010 meat production has steadily been at a level of about 45,000 tons per year. Pork continues to hold the largest share in meat production.

About 75% of the fishing industry output is directed to the foreign market. The share of exports has been consistently large in 2006–2010. Sales to non-residents amounted to 81 million euros in 2010. The principal foreign markets were Finland, Latvia, Ukraine, Russia and Belarus. In 2009 the production of fish products increased and the production of canned fish decreased, whereas in 2010 the production of fish products dropped to the level of 2008. In 2010, 62,100 tons of fish products were produced. The production of canned fish in 2010 was 5,100 tons (the same as in 2007).

The manufacture of dairy products, the biggest branch of the manufacture of food products, saw a rapid rise in prices in 2010. Production sales increased about 12%, and production about 3%. Although the manufactured dairy products are mainly directed to the domestic market, exports play an important role as well – almost 38% of the production was exported. The most important foreign market was again Russia.

Milk production has grown steadily since 2006. Similarly to 2009, the production of cheese increased in 2010. The cheese production in 2010 amounted to 23,000 tons, which is the largest during the observed five years. Cheese is also one of the most important articles of exports.

The manufacture of beverages in 2010 can be described by declining demand as a result of the recession and a rise in excise duties on spirits. The volume of output fell 13.7%. Sold production decreased about 11%. About a fifth of the production was exported. The production of spirits diminished. In 2010, 150,700 hectolitres of vodka and other spirits were produced, which is about 36,000 hectolitres less than in 2009. The production of soft drinks and water also declined. The production of light alcoholic drinks and beer increased somewhat. The beer production in 2010 was almost 1.3 million hectolitres.

The manufacture of textiles is mainly orientated to the foreign market – in 2010, about 85% of the production was exported. The growth in the manufacture of textiles, which perked up at the beginning of the 2000s, slowed down a little in 2004 and 2005. It was greatly influenced by the easy access of Asian production to the European market. In 2006 the quota system came into force, restricting the import of textile products from China and many other countries to the EU. The competitiveness of Estonian textile production on foreign markets is steadily improving. Being close to Europe helps to cut transport costs and save time. 2010 was a year of recovery for the textile industry as well. Unlike in the previous years, the volume of output did not decrease, but grew 7.5%. The most important foreign markets for textile products were Sweden, Finland and Germany.

In 2010 there were 182 enterprises operating in the manufacture of textiles – 9 enterprises less than in 2009. The number of employees (4,428) remained on the same level as in 2009.

Compared to the beginning of the 2000s, there have been significant changes in production by groups of production. Some products are not produced anymore; for example, there is no production of woollen, nonwoven or silk fabric and cotton yarn. The production of woollen yarn and cotton fabric

has decreased. At the same time, the production of sewn textile articles has grown considerably. Blankets and pillows hold an important share in production as well as in exports.

Besides the manufacture of food products, the manufacture of wood and wood products has been one of the largest branches of industry through the years. In 2010, the manufacture of wood and wood products had the largest number of employees in manufacturing – 13,043 people. There were 967 enterprises operating in this field – 71 less than in 2009.

The output of this branch grew rapidly at the beginning of the 2000s. In 2005–2007, the manufacture of wood became the largest branch of manufacturing in terms of its share in total production. In the second half of 2006, there were problems with raw material due to decreasing felling volumes, mainly in privately owned forests. Raw wood imports from Russia did not solve the situation, as in 2007 Russia decided to limit its exports of raw timber. This caused the price of raw material to increase several times. In 2008 the price rise stopped, but due to the economic crisis, the demand fell in both the domestic and the foreign market. While in 2008 and 2009 the volume of output decreased, there was a 33% rise in the manufacture of wood in 2010. About 63% of the output was exported. The manufacture of wood in Estonia has become increasingly diverse, and more and more raw timber can be processed further here in Estonia. Sawn timber has an important share in the output – its production in 2010 was 1.8 million cubic metres, although this is still below the level of 2005, when the production was over 2 million cubic metres. The production of fibreboard, particle board and wooden windows and doors also grew. The production of particle board in 2010 was on the highest level since 2001 – 321,000 cubic metres.

The manufacture of building materials, which had suffered the biggest decrease in 2009 due to the lack of construction, recovered somewhat in 2010. The volume of output grew 12.9% compared to 2009. The production of wall materials grew by 7.6% and the production of concrete and mortar by 2.5%. The production of prefabricated structural components was smaller than in 2009. There was a noticeable rise in the production of roofing slates compared to the year 2000 – 111%. In 2010, 796,000 square metres of roofing slates were produced. Almost half of all the manufactured building materials were exported.

The fall in the manufacture of fabricated metal products was reversed with the help of exports. In 2009 there was a drop in the production of metal products because of the economic crisis, while in 2010 there was an 8% increase. The production of metal increased by 49%. 59% of the metal products and 86% of metals were exported. The most frequently exported metal was sheet steel. There was a decrease in the production of dismantlable metal constructions, metal structures, and metal doors and windows.

The enterprises specialising in the manufacture of metal are usually small, with 96% of these enterprises having less than 50 employees. In 2010 there were 997 active enterprises – 46 enterprises more than in 2009. The number of micro-enterprises grew by 89 in 2010. The total number of employees diminished by 674, while in micro-enterprises there were 500 employees more than in 2009.

The manufacture of computers, electronic and optical products was the most rapidly growing branch of industry in 2010, followed by the manufacture of transport equipment. The volume of output increased as much as 146.2%. This branch is orientated towards foreign markets, with 96.5% of the output exported in 2010. The most important foreign market was Sweden. The production and export volumes reached record-high levels in 2010. This was influenced by the fact that the production of products with a higher level of value added began in Estonia.

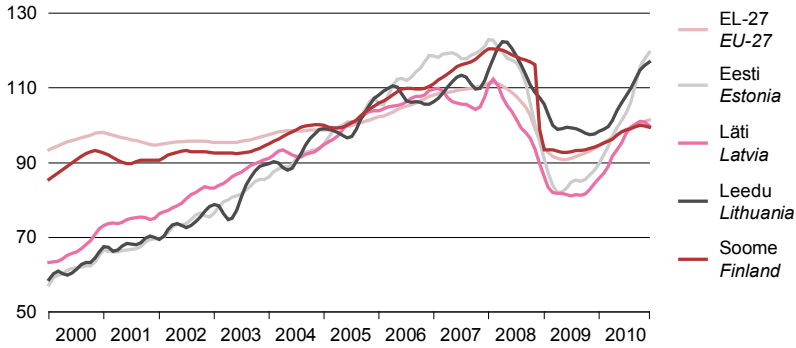
The number of enterprises in the manufacture of electronic products in 2010 remained the same as in 2009 (106). The number of employees grew by 213 people.

Tabel 1. Tööstustoodang, 2007–2010

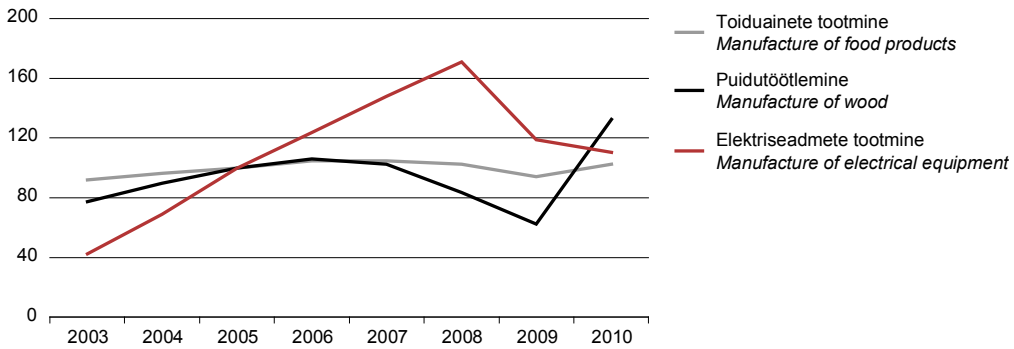
Table 1. Industrial production, 2007–2010

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustus	477,6	525,4	502,0	710,3	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	259,7	283,1	258,1	304,7	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	56,1	62,5	55,4	68,3	extraction of peat
Töötlev tööstus	7 404,3	7 532,8	5 470,6	7 053,6	Manufacturing
toiduainete tootmine	918,3	1 055,2	912,9	955,6	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	206,9	236,5	217,2	211,6	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	87,7	106,7	95,6	110,0	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	46,5	49,1	40,9	45,3	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	299,2	311,6	257,5	296,4	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	119,9	128,0	117,2	109,0	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	82,8	117,6	111,7	103,5	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	28,6	43,1	26,3	29,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	215,0	202,2	180,0	158,9	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	263	240,0	195,3	209,4	manufacture of textiles
rõivatootmine	166,4	159,5	112,8	115,9	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	30,9	31,6	23,2	25,3	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 200,6	1 004,9	731,5	1 046,8	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	197,8	185,2	144,5	180,7	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	164,6	182,8	155,0	189,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	x	179,1	150,6	180,2	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	360,1	440,8	261,2	323,0	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	x	25,7	23,6	30,5	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	323,3	292,3	189,0	240,9	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	532,1	420,0	253,5	278,2	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	51,6	43,2	22,6	38,0	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	928,5	970,4	602,4	759,4	manufacture of fabricated metal products
arvute, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	362,1	393,1	353,2	874,3	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	340,2	429,9	310,3	362,0	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	257,8	291,6	164,3	189,6	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	190,3	204,3	127,4	249,7	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	47,7	53,3	39,9	47,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	373,4	360,6	262,8	323,1	manufacture of furniture
muu tootmine	108,0	116,3	82,5	96,4	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	233,9	250,9	172,1	178,0	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	8 141,6	8 341,3	6 230,7	8 068,6	TOTAL

Joonis 1. Eesti ja Euroopa Liidu töötleva tööstuse toodangu trendid, 2000–2010
Figure 1. Trends of manufacturing production in Estonia and the European Union, 2000–2010 (2005 = 100)

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2003–2010
Figure 2. Volume indices of manufacturing production, 2003–2010 (2005 = 100)

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2007–2010

Table 2. Volume indices of industrial production, 2007–2010

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	115,9	88,5	87,9	131,7	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	110,5	92,1	89,7	113,2	Mining
põlevkivi kaevandamine	117,1	98,3	92,7	120,0	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	99,0	89,8	104,7	106,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	106,0	95,5	74,5	123,2	Manufacturing
toiduainete tootmine	99,7	98,1	91,7	102,4	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	103,2	101,2	88,2	97,6	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	83,9	105,6	88,8	107,7	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	113,9	99,3	81,6	119,7	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	102,3	87,1	102,0	103,4	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	94,8	93,2	93,5	107,4	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	97,5	123,3	91,2	91,7	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	103,7	131,0	63,3	111,6	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	105,9	84,9	90,1	86,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	99,3	92,8	83,7	107,5	manufacture of textiles
rõivatootmine	93,7	88,4	69,3	106,5	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	91,3	92,6	73,4	113,6	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	96,3	81,8	74,5	132,6	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	115,0	88,1	78,3	122,9	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	111,9	106,3	87,8	118,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	131,2	96,5	80,2	107,7	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	104,9	115,2	55,6	116,6	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	100,5	114,1	88,5	125,1	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	102,2	84,5	67,7	123,4	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	110,6	76,0	63,3	112,9	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	160,5	87,3	52,6	149,3	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	108,8	103,0	68,8	107,6	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	115,0	111,2	91,8	246,2	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	119,6	115,6	69,4	110,2	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	114,3	100,3	56,8	133,2	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	121,2	107,0	64,1	202,3	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	135,2	93,1	79,8	111,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	101,3	90,9	73,8	114,5	manufacture of furniture
muu tootmine	122,4	99,8	69,9	111,4	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	113,0	106,3	69,9	97,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	106,4	94,9	76,0	123,5	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2007–2010

Table 3. Volume indices of industrial production, 2007–2010
(2005 = 100)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	111,6	98,8	86,8	114,3	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	120,8	111,2	99,8	112,9	Mining
põlevkivi kaevandamine	112,5	110,6	102,5	123,1	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	127,1	114,2	119,5	127,8	extraction of peat
Töötlev tööstus	117,1	111,9	83,3	102,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	104,5	102,5	94,0	96,2	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	113,2	114,6	101,0	98,6	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	86,4	91,3	81,0	87,3	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	140,0	139,0	113,4	135,8	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	104,9	91,3	93,2	96,3	manufacture of dairy products
pagari- ja makarontoodete tootmine	96,6	90,0	84,2	90,4	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	101,6	125,3	114,2	104,8	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	97,7	128,0	81,0	90,4	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	119,8	101,7	91,6	79,1	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	102,0	94,6	79,2	85,2	manufacture of textiles
rõivatootmine	96,9	85,6	59,4	63,2	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	92,6	85,7	62,9	71,5	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	102,3	83,7	62,3	82,6	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	144,3	127,2	99,6	122,4	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	124,1	131,9	115,8	137,6	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	142,1	137,1	110,0	118,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	111,7	128,7	71,6	83,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	108,6	124,0	109,7	137,2	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	135,7	114,7	77,6	95,8	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	130,2	98,9	62,6	70,7	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	163,2	142,5	75,0	111,9	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	131,1	135,0	92,9	100,0	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	127,1	141,3	129,7	319,4	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	147,8	170,9	118,6	130,7	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	132,1	132,5	75,3	100,3	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	133,0	142,3	91,2	184,5	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	117,9	109,8	87,6	97,8	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	105,5	95,9	70,7	81,0	manufacture of furniture
muu tootmine	133,5	133,3	93,2	103,8	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	117,9	125,3	87,6	85,7	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	116,9	111,0	84,3	104,2	TOTAL

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2007–2010
Table 4. Industrial production per employee, 2007–2010
 (jooksev hinnad, tuhat eurot – current prices, thousand euros)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	100,9	114,7	115,6	177,8	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	49,7	53,1	49,7	62,4	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	40,6	49,2	49,8	60,3	extraction of peat
Töötlev tööstus	59,3	63,9	57,4	76,0	Manufacturing
toiduainete tootmine	62,8	75,9	73,3	78,8	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	67,9	76,3	77,8	77,8	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	42,3	51,5	55,3	63,2	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	68,9	68,9	63,3	80,7	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	120,9	133,1	119,1	137,8	manufacture of dairy products
pagari- ja makarontoodete tootmine	26,7	34,9	35,5	35,0	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	52,5	70,3	72,7	67,1	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	173,6	248,4	183,7	192,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	107,0	103,9	108,5	104,5	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	34,5	39,8	45,0	48,5	manufacture of textiles
rõivatootmine	16,4	18,0	15,8	18,1	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	19,2	21,0	18,0	21,5	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	67,3	61,0	59,9	83,6	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	99,6	108,7	97,0	137,4	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	57,7	63,8	61,2	72,1	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	x	135,7	108,4	128,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	137,8	169,9	112,5	144,5	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	x	110,3	106,9	113,2	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	64,7	63,9	55,5	72,0	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	82,9	73,7	58,6	72,3	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	102,2	118,1	61,3	100,7	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	71,3	69,0	53,3	72,2	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	53,6	61,8	68,4	160,8	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	72,4	79,8	72,0	85,5	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	56,3	61,1	46,2	64,1	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	49,6	52,5	44,2	83,7	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	76,4	69,0	70,4	79,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	39,4	42,5	38,8	45,8	manufacture of furniture
muu tootmine	45,1	49,9	40,4	49,2	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	53,1	61,5	47,7	50,3	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	60,4	65,3	59,4	79,4	TOTAL

Tabel 5. Tööstustoodang töötaja kohta, 2007–2010

Table 5. Industrial production per employee, 2007–2010

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	118,8	91,8	94,3	137,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	114,4	90,1	92,1	119,0	Mining
põlevkivi kaevandamine	124,4	93,6	89,3	127,5	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	99,2	96,8	118,6	103,7	extraction of peat
Töötlev tööstus	106,7	101,2	92,1	127,6	Manufacturing
toiduainete tootmine	102,4	103,3	102,2	105,9	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	99,8	103,8	98,0	100,2	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	96,3	106,0	106,4	110,8	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	95,9	94,2	90,1	130,8	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	98,5	88,9	109,9	103,8	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	99,7	113,7	104,2	113,2	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	100,2	111,7	99,4	94,8	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	151,5	124,2	77,0	113,0	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	104,9	87,7	105,7	94,2	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	107,8	116,7	116,2	112,9	manufacture of textiles
rõivatootmine	100,4	101,4	85,9	117,4	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	102,3	98,6	86,1	116,7	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	99,8	88,9	99,7	132,3	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	112,9	99,1	92,3	134,9	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	107,0	109,2	97,5	116,4	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	124,4	88,7	76,1	100,3	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	109,8	115,8	62,2	124,3	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	97,8	110,1	93,3	102,7	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	105,6	94,3	90,6	124,2	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	103,2	82,9	84,8	124,4	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	159,4	82,9	62,4	148,9	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	105,3	98,1	82,7	119,1	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	120,9	118,6	114,5	251,2	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	102,1	107,1	85,0	108,4	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	115,2	104,3	76,5	137,6	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	111,2	109,6	86,5	192,6	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	109,6	81,9	103,3	89,2	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	105,7	103,3	93,5	117,6	manufacture of furniture
muu tootmine	119,6	99,2	79,6	120,5	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	96,0	103,6	79,9	98,4	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	107,3	100,2	92,6	128,0	TOTAL

Tabel 6. Tööstustoodangu müük, 2007–2010

Table 6. Industrial sales, 2007–2010

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	478,5	521,9	501,8	709,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	258,8	278,1	242,7	311,1	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	54,1	65,4	50,6	67,7	extraction of peat
Töötlev tööstus	7 331,1	7 499,3	5 531,0	7 034,6	Manufacturing
toiduainete tootmine	916,6	1 042,0	925,8	955,9	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	206,8	235,5	217,1	211,6	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	87,9	104,9	97,1	111,0	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	46,1	48,5	41,0	45,5	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	296,6	308,1	264,3	294,6	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	120,0	127,9	117,1	108,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	82,7	114,2	113,6	103,3	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	30,2	39,9	28,7	31,0	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	211,5	205,1	181,1	160,6	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	263,9	238,3	198,8	209,8	manufacture of textiles
rõivatootmine	165,3	159,2	114,1	116,1	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	31,0	31,8	23,6	25,7	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 164,0	1 005,4	744,9	1 041,9	manufacture of wood and wood products
paberi ja paberitoodete tootmine	196,0	185,2	148,5	178,0	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	164,3	182,6	155,0	190,0	printing and reproduction of recorded media
kütetööstus	x	175,7	148,3	175,7	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	359,8	438,0	267,2	317,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	x	25,8	23,1	30,8	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plastitoodete tootmine	320,5	290,7	192,2	240,8	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	521,3	417,5	256,2	282,2	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	49,8	44,3	22,5	38,9	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	927,3	971,0	608,9	756,3	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	362,4	391,0	355,5	873,1	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	332,6	426,7	313,3	359,1	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	258,4	291,1	162,8	189,7	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	187,8	202,1	127,3	248,7	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	46,8	52,7	40,1	46,8	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	371,8	359,1	265,7	322,8	manufacture of furniture
muu tootmine	106,8	113,8	83,6	96,5	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	236,1	250,2	172,5	177,8	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	8 068,4	8 299,3	6 275,5	8 055,6	TOTAL

Tabel 7. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2007–2010

Table 7. Indices of industrial sales, 2007–2010

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	122,5	108,9	94,9	139,5	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	131,9	106,0	87,2	129,1	Mining
põlevkivi kaevandamine	133,4	108,1	100,5	137,2	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	134,8	121,9	77,7	135,9	extraction of peat
Töötlev tööstus	114,6	101,6	73,7	125,5	Manufacturing
toiduainete tootmine	112,3	112,5	89,0	102,7	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	106,7	111,1	92,2	97,4	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	89,5	109,4	92,5	110,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	128,7	105,0	84,5	118,4	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	119,4	105,0	86,2	111,5	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	116,5	111,5	91,5	92,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	106,5	131,5	99,4	88,6	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	131,1	128,7	71,9	106,2	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	112,0	97,0	88,3	88,7	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	104,0	90,9	83,4	105,8	manufacture of textiles
rõivatootmine	100,2	95,8	71,7	101,4	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	98,0	104,2	74,3	111,2	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	110,5	85,9	74,4	135,6	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	135,7	97,5	78,3	121,6	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	111,6	106,5	86,8	116,2	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	115,0	129,7	84,4	131,8	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	111,2	121,9	61,0	113,5	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	107,3	122,3	89,6	133,0	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	105,4	88,6	66,5	124,5	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetalletest mineraalidest toodete tootmine	121,1	82,5	60,3	113,0	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	167,5	90,9	50,3	170,6	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	121,6	107,0	62,7	118,7	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	112,0	107,0	91,0	239,0	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	120,9	123,6	73,7	114,9	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	123,6	104,6	55,8	132,2	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	122,1	105,6	63,0	202,0	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	138,6	99,0	79,2	112,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	104,2	94,6	73,4	111,2	manufacture of furniture
muu tootmine	123,6	105,3	73,5	111,9	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	124,7	111,2	68,6	101,4	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	115,3	102,2	75,5	126,8	TOTAL

Tabel 8. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2007–2010

Table 8. Industrial sales to non-residents, 2007–2010

(jooksev hinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,8	1,3	0,7	1,2	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	46,4	57,2	37,0	51,8	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	38,9	47,4	29,0	41,4	extraction of peat
Töötlev tööstus	4 042,8	4 366,3	3 274,8	4 621,3	Manufacturing
toiduainete tootmine	253,9	297,0	279,0	331,4	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	23,9	32,5	32,3	38,9	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	64,0	77,7	72,2	80,9	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	18,1	18,1	13,9	18,1	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	97,9	93,5	79,4	110,7	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	5,9	6,4	7,9	8,0	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	24,1	48,1	52,0	51,1	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	0,5	0,6	0,3	0,7	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	44,9	42,9	33,0	33,1	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	208,6	191,3	164,6	177,9	manufacture of textiles
rõivatootmine	105,6	102,5	75,4	76,2	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	23,1	23,1	16,3	20,7	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	659,2	623,5	457,7	651,9	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	150,0	135,4	106,2	144,5	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	43,0	56,3	55,7	72,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	x	87,0	81,6	101,3	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	291,8	367,8	220,2	274,5	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	x	18,7	16,9	23,2	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	150,6	147,1	104,4	147,0	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	133,2	159,8	106,3	137,4	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	39,1	37,6	17,8	33,4	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	468,7	545,6	365,9	446,4	manufacture of fabricated metal products
arvute, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	309,4	349,3	330,8	842,6	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	290,9	331,1	255,6	309,7	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	187,5	212,1	119,8	150,1	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	158,4	173,6	113,3	232,2	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	37,2	38,0	31,5	40,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	217,0	216,4	174,1	230,1	manufacture of furniture
muu tootmine	87,2	90,6	67,7	81,1	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	112,7	119,6	81,0	62,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	4 090,0	4 424,8	3 312,5	4 674,3	TOTAL

Tabel 9. Mitteresidentidele müügi osatähtsus tööstustoodangu müügis, 2007–2010

Table 9. Share of sales to non-residents in industrial sales, 2007–2010

(protsenti – percentages)

Tegevusala	2007	2008	2009	2010	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,2	0,2	0,1	0,2	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	17,9	20,6	15,3	16,7	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	71,8	72,4	57,4	61,1	extraction of peat
Töötlev tööstus	55,1	58,2	59,2	65,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	27,7	28,5	30,1	34,7	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	11,6	13,8	14,9	18,4	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	72,8	74,1	74,4	72,9	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	39,2	37,4	33,9	39,8	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	33,0	30,4	30,1	37,6	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	4,9	5,0	6,7	7,4	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	29,2	42,1	45,8	49,4	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	1,6	1,6	0,9	2,3	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	21,2	20,9	18,2	20,6	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	79,1	80,3	82,8	84,8	manufacture of textiles
rõivatootmine	63,9	64,4	66,1	65,6	manufacture of wearing apparel
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	74,7	72,7	69,1	80,2	manufacture of leather and related products
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	56,6	62,0	61,4	62,6	manufacture of wood and wood products
paberi ja paberitoodete tootmine	76,5	73,1	71,5	81,2	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	26,2	30,8	35,9	38,3	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	x	49,6	55,0	57,7	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	81,1	84,0	82,4	86,5	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	x	72,5	73,3	75,3	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plastitoodete tootmine	47,0	50,6	54,3	61,1	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	25,5	38,3	41,5	48,7	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	78,6	84,9	79,4	86,0	manufacture of basic metals
metallitoodete tootmine	50,5	56,2	60,1	59,0	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	85,4	89,3	93,1	96,5	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	87,4	77,6	81,6	86,2	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	72,5	72,9	73,6	79,1	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	84,3	85,9	89,0	93,4	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	79,5	72,1	78,5	87,3	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	58,4	60,3	65,5	71,3	manufacture of furniture
muu tootmine	81,6	79,6	81,0	84,0	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47,7	47,8	47,0	35,4	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	50,7	53,3	52,8	58,0	TOTAL

Tabel 10. Toiduainete tootmine, 2006–2010

Table 10. Manufacture of food products, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Liha (k.a toidurupskid), tuhat t	48,3	45,7	45,0	44,9	45,5	Meat (incl. edible offal), thousand t
veise- ja vasikaliha	9,7	9,6	7,2	7,5	7,2	beef and veal
sealiha	33,7	32,3	32,8	30,4	30,1	pork
Vorsttooted, tuhat t	35,1	32,4	33,6	35,5	36,7	Sausages, thousand t
Suitsulihatooted, tuhat t	9,8	10,1	9,0	9,6	9,9	Smoked meat products, thousand t
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	76,8	70,9	60,0	73,3	62,1	Fish products (excl. canned fish), thousand t
Piim, tuhat t	84,6	88,3	86,6	90,3	92,2	Milk, thousand t
Või, tuhat t	7,3	7,7	6,7	8,0	6,1	Butter, thousand t
Lõssi- ja vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	12,2	16,8	15,8	14,7	10,4	Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	5,6	3,7	3,1	4,1	1,3	Milk and cream powder, thousand t
Juust, tuhat t	20,5	17,3	19,8	22,1	23,1	Cheese, thousand t
Jäätis, tuhat t	11,2	10,5	10,0	9,9	10,8	Ice-cream, thousand t
Kalakonservid, tuhat t	7,4	5,1	7,1	3,7	5,1	Canned fish, thousand t
Mahl, tuhat hl	208,1	217,1	228,5	273,4	267,1	Juices, thousand hl
Pagaritooted, tuhat t	74,4	78,8	77,3	74,1	75,5	Bread and pastry, thousand t
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	2,0	2,1	2,9	1,6	1,1	Sugar confectionery, thousand t
Jahu, tuhat t	64,7	71,9	73,5	74,4	78,7	Flour, thousand t
nisujahu, tuhat t	44,4	51,8	52,4	51,6	51,8	wheat flour, thousand t
rukkijahu, tuhat t	20,1	20,0	20,9	22,3	25,8	rye flour, thousand t
Tangained, tuhat t	2,4	2,2	2,8	3,2	7,5	Groats, thousand t
Segasööt, tuhat t	208,9	214,2	229,5	201,3	204,5	Concentrated feeding stuffs, thousand t
Makarontooted, tuhat t	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	Pasta products, thousand t
Siirup, tuhat dal	291,9	205,6	177,8	192,5	171,5	Syrup, thousand dal
Majonees ja emulgeeritud kastmed, tuhat t	9,2	9,3	9,5	7,4	8,4	Mayonnaise and emulsified sauces, thousand t
Karastusjoogid, tuhat hl	1 318,1	1 217,7	1 094,5	903,6	505,6	Soft drinks, thousand hl
Mineraalvesi, tuhat hl	187,0	186,8	203,3	161,5	145,6	Mineral water, thousand hl
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	335,3	369,3	347,4	377,9	376,2	Aerated and non-aerated water, thousand hl
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	183,1	216,0	202,8	186,6	150,7	Distilled spirits, thousand hl
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	77,5	53,5	38,8	40,2	64,7	Wine of fruits and berries, thousand hl
Õlu, tuhat hl	1 431,1	1 411,6	1 281,8	1 223,0	1 292,9	Beer, thousand hl
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	343,5	362,2	247,9	167,2	177,6	Light alcoholic drinks, thousand hl

Tabel 11. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2006–2010

Table 11. Manufacture of computers, electrical equipment and precision instruments, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Arvutid, tuhat tk	57,1	59,3	46,7	25,6	22,3	Computers, thousand units
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	16,0	8,4	19,0	9,9	20,0	Transformers, inductors and other electrical equipment, million units
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	26,7	29,3	6,6	5,3	9,4	Electricity distribution and control apparatus, million units
Elektronkomponendid, mln tk	3,2	3,6	5,7	4,1	4,3	Electronic components, million units
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumendid ja seadmed, mln eurot ^a	57,85	61,89	82,93	61,82	89,57	Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 12. Kütusetootmine, 2006–2010**

Table 12. Manufacture of fuels, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Põlevkivi, mln t	14,0	16,4	16,1	14,9	17,9	Oil shale, million t
Põlevkivi- jm kütteõli, tuhat t	389,2	436,6	444,8	489,3	524,3	Fuel oil, thousand t
Turvas, tuhat t	1 208,2	964,0	732,7	859,7	965,0	Peat, thousand t
Turbabrikett, tuhat t	100,6	128,4	67,5	45,3	83,6	Peat briquette, thousand t
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	40,0	39,7	34,6	21,4	22,4	Coke for energy-related and non-energy-related purposes, thousand t

Tabel 13. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2006–2010

Table 13. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Saematerjal, tuhat m ³	1 958,4	1 554,7	1 132,9	1 127,7	1 771,5	Sawn timber, thousand m ³
Puitkiudplaat, mln m ²	21,5	5,9	5,5	2,7	3,6	Fibreboard, million m ²
Puitlaastplaat, tuhat m ³	248,7	275,4	251,0	133,5	320,7	Particle board, thousand m ³
Tselluloos, tuhat t	69,0	64,0	61,6	60,5	72,8	Pulp, thousand t
Paber, tuhat t	67,4	61,7	60,5	57,9	69,5	Paper, thousand t
Paberist kantseitarbed, mln eurot ^a	24,54	28,64	20,13	18,64	17,75	Paper office supplies, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 14. Plasttoodete tootmine, 2006–2010**

Table 14. Manufacture of plastic products, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	9,9	11,2	12,4	10,9	36,5	Plastic tubes, hoses and fittings, thousand t
Kile ja plastist ribad, tuhat t	6,1	6,6	6,2	4,2	4,2	Film, strips of plastic, thousand t
Soojusisolatsioonimaterjal, tuhat t	11,7	11,7	7,7	4,1	5,3	Thermal insulation materials, thousand t
Plastuksed, -aknad ja -raamid, tuhat tk	684,8	418,6	299,8	156,8	140,2	Plastic doors, windows and frames, thousand units

Tabel 15. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2006–2010

Table 14. Manufacture of fabricated metal products and machinery, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Malmivalu, tuhat t	1,9	2,2	1,7	1,2	1,0	Casting of iron, thousand t
Terasevalu, tuhat t	1,1	1,1	1,0	0,5	0,3	Casting of steel, thousand t
Metallist kokkupandavad ehitised, mln eurot ^a	15,17	26,01	33,60	16,87	7,18	Dismountable metal constructions, million euros ^a
Konstruksioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	235,9	319,7	219,5	114,9	103,4	Metal structures and parts thereof, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tuhat t	10,0	9,5	7,8	5,2	4,3	Metal doors, windows and frames, thousand t

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 16. Kergetööstustoodete tootmine, 2006–2010**

Table 15. Manufacture of light industry products, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Puuvillane lõng, tuhat t	9	7	2	0	0	Cotton yarn, thousand t
Villane lõng, t	1 042	986	773	595	101	Woolen yarn, t
Puuvillane riie, tuhat m ²	58 815	42 549	32 638	16 174	10 427	Cotton fabrics, thousand m ²
Mittekootud materjal, t	1 424	1 022	1 762	2 543	3 802	Nonwovens, t
Trikootooded, tuhat tk	8 253	7 074	4 575	2 671	3 147	Knitwear, thousand units
Õmmeldud rõivad, miljonit eurot ^a	147,3	145,0	134,5	91,1	91,8	Sewn clothes, million euros ^a
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit eurot ^a	152,3	168,9	163,9	149,9	150,5	Sewn textile articles, million euros ^a
Mantlid ja poolmantlid, tuhat tk	850	913	980	893	900	Overcoats, thousand units
Kleidid, tuhat tk	194	385	281	233	184	Dresses, thousand units
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	7 859	8 126	6 401	5 326	6 369	Hosiery, thousand pairs
Jalatsid, tuhat paari	1 658	1 316	1 167	1 016	1 462	Footwear, thousand pairs
nahkjalsid	968	1 003	889	677	1 044	leather footwear
Galanteriitooded, miljonit eurot ^a	5,1	4,9	5,9	6,3	3,7	Leather articles, million euros ^a
Vaibad ja vaiptooted, tuhat m ²	2 335	2 967	2 296	1 813	2 411	Carpets, thousand m ²

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 17. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2006–2010**

Table 17. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	24,5	11,8	3,0	0,0	0,1	Electric radiators, thousand units
Lambid ja valgustid, tuhat tk	2 833,0	2 348,1	2 267,5	1 539,1	1 872,2	Lamps and light fittings, thousand units
Harja- ja pintslitooded, tuhat tk	2 146,4	2 506,7	2 626,5	1 456,6	1 327,4	Brooms and brushes, thousands units

Tabel 18. Ehitusmaterjali tootmine, 2006–2010
Table 18. Manufacture of building materials, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m ³	384,1	505,8	250,7	153,8	137,2	<i>Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m³</i>
Seinamaterjal, mln tingelist ^a	718,4	899,3	594,5	173,5	186,7	<i>Wall materials, million conventional bricks^a</i>
ehitustellised	31,0	53,8	42,4	14,6	21,2	<i>building bricks</i>
Tsement, tuhat t	848,9	937,4	808,0	326,2	375,0	<i>Cement, thousand t</i>
Klinker (kaubaks), tuhat t	65,1	302,7	324,0	314,0	209,0	<i>Clinker (for sale), thousand t</i>
Betoon ja mört, tuhat m ³	691,8	824,0	576,3	362,9	372,1	<i>Concrete and mortar, thousand m³</i>
Lubi, tuhat t	39,7	43,5	59,4	30,2	27,2	<i>Lime, thousand t</i>

^a 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.

^a 1 m³ of blocks = 500–1,000 bricks.

Tabel 19. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2006–2010
Table 19. Manufacture of chemicals and chemical products, 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010	
Väetisesegud (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	9,0	2,0	5,0	0,0	0,0	<i>Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t</i>
Formaliin (37%), tuhat t	19,2	20,2	19,2	0,1	0,0	<i>Formalin 37%, thousand t</i>
Laki- ja värvitooted, tuhat t	24,1	28,7	24,6	21,3	20,1	<i>Paints and varnishes, thousand t</i>
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	8,0	6,9	6,5	8,9	6,2	<i>Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t</i>
Pesupulber, tuhat t	1,4	1,3	0,7	0,6	2,8	<i>Washing powders, thousand t</i>

Metoodika

Tööstusstatistika kajastab Eestis tegutsevate tööstusettevõtete, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvate ettevõtete tegevust. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut tehakse alates 1992. aastast. Toodeud ja müüdüd tööstustoodangu andmed on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. Alates 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjainnaindeksi abil. Varem küsiti püsivhindades toodangu andmeid ettevõtetest endilt.

Methodology

Industrial statistics characterise all manufacturing enterprises operating in Estonia as well as the enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 employees are surveyed. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production and sales are presented at selling value without value-added tax and excise duty. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production, the data at constant prices are deflated by the producer price index. Before that, production data at constant prices were collected from enterprises.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Peatükk esitab elektrienergia, soojuse ja kütuste tootmise, tarbimise ning impordi ja ekspordi statistikat peamiselt aastate 2007–2011 kohta.

Pärast 2007.–2009. aasta langusperioodi on elektritoodang kahel viimasel aastal püsinud ühtlasel tasemel. 2011. aastal toodeti elektrienergiat 12 893 GWh – 2010. aastaga võrreldes 1% vähem. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on mõnevõrra vähendanud põlevkivi osatähtsust elektritootmises. Kui 2008. aastal toodeti põlevkivist 91% elektrist, siis 2011. aastal 84%. Taastuvatest allikatest elektri tootmine kasvas aastaga ligi 13%, enim kasvas seejuures tuuleenergia osatähtsus. Tuuleenergiatoodang suurenes mullu 2010. aastaga võrreldes 32,5%, hüdroenergia toodang üle 10% ja biomassist saadud elekter üle 5%. Kui 2007. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 1,5%, siis 2009. aastal 6,2% ja 2011. aastal 12,7%. Kasv tulenes tuuleparkide laiendamisest ja uute puidul töötavate koostootmisjaamade töölerakendamisest.

Eestis tarbiti mullu 4,3% vähem elektrit kui 2010. aastal, kogutarbimine oli 7,1 TWh. 2011. aastal ületasid toodetud kogused tarbimist 60%-ga. Elektrit ekspordib Eesti endiselt suures koguses. 2011. aastal suurenes elektrienergia eksport 2010. aastaga võrreldes üle 20%. Elektri ekspordi kasvu mõjutas odavama hüdroenergia suurenenud tootmine Põhjamaades. Läti ja Leetu eksporditud elektri osatähtsus kasvas kokku 30%.

Eesti energiressurssides ja primaarenergia bilansis on kodumaiste energiaallikate osatähtsus suur, põhinedes enamasti põlevkivil. 2011. aastal toodeti põlevkivi 18,7 miljonit tonni – 4% rohkem kui 2010. aastal. Põhiline osa põlevkivist tarbitakse elektrijaamades ja põlevkiviõli toorainena. Nõudlus kütteõli järele nii Eestis kui ka välisurgudel suurendas põlevkiviõli tootmist ligi 7%. Pääaegu kolmveerand toodangust eksporditi – ligi 13% rohkem kui aasta varem. Üle poole (54%) eksporditud põlevkiviõlist läheb Hollandisse, järgnevad Venemaa (15%) ja Suurbritannia (8%).

Teiste kütuseliikide toodang vähenes. Välisnõudluse vähenemise tõttu toodeti 2010. aastaga võrreldes ligi 10% vähem nii turvast, turbabriketti kui ka puidugraanuleid. Puidugraanulite eksport vähenes ligi 7%.

Keskmisest soojem talv mõjutas soojuse tootmist. 2011. aastal vähenes soojustoodang 2010. aastaga võrreldes üle 6%. 60% soojusest toodeti katlamajades. Üle poole katlamajades toodetud soojusest saadi maagaasist, ligi kolmandik puidust ja kümnendik põlevkiviõlist. Puitkütustest toodetud soojuse hulk kasvas eelmise aastaga võrreldes 16%, maagaasist saadud soojus aga vähenes 4%.

Elektrijaamades toodeti 40% soojusest – 13% vähem kui 2010. aastal. Soojust toodeti vähem nii põlevkivist kui ka maagaasist. Samal ajal kasvas puitkütusest toodetud soojuse kogus 3%. Üle kolmandiku elektrijaamades toodetud soojusest toodeti kütust säästval koostootmisrežiimil.

Koostootmisjaamades kasutatakse kütusena põlevkivi, maagaasi, biogaasi, küttepuitu, turvast ning põlevkiviõli ja selle tootmisel tekkivat põlevkivigaasi. Kuigi uued koostootmisjaamad on olulisel määral suurendanud puitkütuse kasutamist, kahanes koostoodetud soojuse hulk 2010. aastaga vähenenud soojanõudluse tõttu nii nagu kogu toodetud soojuski 13%.

Elektri ja soojuse koostootmisjaamades toodetud elektri osatähtsus Euroopa Liidus (EL) on liikmesriigiti väga erinev. 2009. aastal oli koostootmisjaamades toodetud elektri osatähtsus suurim Taanis (45,3%) ja Soomes (35,8%). Väikseimad näitajad olid Prantsusmaal (4,3%), Kreekal (3%) ja Küprosel (alla 1%). Eestis toodeti 2009. aastal koostootmisjaamades 9,2% elektrist ehk alla EL-i keskmise, mis oli 11,3%.

Energiatoodetest imporditi 2011. aastal maagaasi, vedelkütuseid, kivisütt ja koksi. Maagaasi imporditi elektriijaamade vajaduste vähenemise tõttu ligi 10% vähem kui aasta varem. Vedelkütustest imporditi autobensiini 4% vähem, diislikütust aga 13% rohkem kui aasta varem.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

The chapter presents statistics on the production, consumption, imports and exports of electricity, heat and fuels in the period 2007–2011.

After the interim period of decline in 2007–2009, electricity production has been on a stable level in the last two years. In 2011, the production of electricity totalled 12,893 GWh, which is 1% less than in the previous year. The introduction of renewable sources has reduced the importance of oil shale in electricity production. In 2008, 91% of electricity was produced from oil shale, compared to 84% in 2011. At the same time, electricity production from renewable sources increased about 13% in 2011, with the biggest increase occurring in the share of wind energy. In 2011, compared to 2010, the production of wind energy increased by 32.5%, the production of hydro-energy by more than 10% and production of electricity from biomass by more than 5%. In 2007 the share of electricity generated from renewable sources was only 1.5% in the total electricity consumption, whereas it was 6.2% in 2009 and 12.7% in 2011. The growth was due to the expansion of existing wind parks and the commissioning of new wood fuel based combined heat and power (CHP) plants.

In 2011, the consumption of electricity decreased by 4.3% compared to 2010 and totalled 7.1 TWh. The production of electricity exceeded the consumption by 60% in 2011. Estonia continues to be a large-scale exporter of electricity. Exports of electricity increased about 20% compared to 2010. The growth in exported electricity was influenced by an increase in the production of cheaper hydro energy in the Nordic countries. The share of electricity exported to Latvia and Lithuania increased 30% in total.

Domestic fuels have a large share in Estonia's total energy resources and in the balance of primary energy – mainly based on oil shale. In 2011, 18.7 million tons of oil shale was produced, which is 4% more than in 2010. The majority of oil shale is consumed in power plants and as raw material for shale oil. The demand for shale oil in Estonia and in external markets increased the production of shale oil by about 7%. Nearly three quarters of the production was exported – 13% more than in 2010. More than half (54%) of this amount was exported to the Netherlands, followed by Russia (15%) and the United Kingdom (8%).

At the same time, the production of other fuels declined. Due to decreased external demand, the production of peat, peat briquettes and wood pellets fell about 10% compared to the previous year. Exports of pellets decreased nearly 7%.

The warmer-than-average winter influenced the production of heat. In 2011 heat production decreased more than 6% compared to 2010. About 60% of the heat was produced by heating plants, which produced more than half of that heat from natural gas, about a third from wood fuels and 10% from shale oil. The amount of heat produced from wood increased 16%, but heat production from natural gas decreased 4% compared to 2010.

40% of the heat was produced by power plants. Compared to 2010, the production by power plants fell by nearly 13%. The amount of heat produced from both oil shale and natural gas has decreased. At the same time, heat production from wood grew about 3%. Over a third of the heat produced by power plants was generated using a fuel-saving co-generation mode.

Oil shale, natural gas, biogas, firewood, peat, shale oil and oil shale gas generated in shale oil production are used as fuels in CHP plants in Estonia. Although new wood fuel based CHP plants have significantly increased wood consumption, the heat produced in CHP plants decreased 13% compared to 2010 due to reduced demand, as did total heat production in power plants.

The share of electricity produced in heat and power cogeneration plants varies a great deal in different European Union (EU) countries. In 2009 the share of electricity produced in CHP plants was the largest in Denmark (45.3%) and Finland (35.8%). The smallest shares were recorded in France (4.3%), Greece (3%) and Cyprus (less than 1%). In Estonia, 9.2% of electricity was produced by heat and power cogeneration plants in 2009, which is less than the EU average (11.3%).

In 2011, imports of energy products included natural gas, liquid fuels, coal and coke. As a result of smaller demand by power plants, imports of natural gas decreased nearly 10% compared to 2010. The imports of motor gasoline decreased about 4%, while imports of diesel oil increased 13% compared to 2010.

Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2007–2011

Table 1. Electricity balance sheet, 2007–2011
(gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tootmine						Production
bruto ^a	12 189	10 581	8 779	12 964	12 893	gross ^a
neto ^b	10 954	9 498	7 884	11 732	11 667	net ^b
Import	345	1 369	3 025	1 100	1 690	Imports
Läti	36	83	562	664	815	Latvia
Leedu	309	1 207	2 328	172	374	Lithuania
Soome	0	79	135	264	501	Finland
Tarbimine	7 180	7 427	7 080	7 431	7 155	Consumption
tööstus ^c	2 668	2 741	2 469	2 556	2 501	industry ^c
ehitus	106	102	78	62	71	construction
põllumajandus	196	191	176	189	191	agriculture
transport	77	80	60	57	52	transport
kodumajapidamine	1 773	1 845	1 884	2 023	1 934	households
muu	2 359	2 468	2 413	2 543	2 407	other
Elektrijaamade omatarve	1 235	1 083	895	1 232	1 227	Own use by power plants
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 354	1 130	886	1 047	949	Losses in power networks and in the equipment of enterprises
Eksport	2 765	2 310	2 943	4 354	5 252	Exports
Läti	1 207	572	1 701	1 555	2 084	Latvia
Leedu	0	0	23	1 140	1 482	Lithuania
Soome	1 558	1 738	1 219	1 659	1 686	Finland

^a K.a elektrijaamade omatarve.

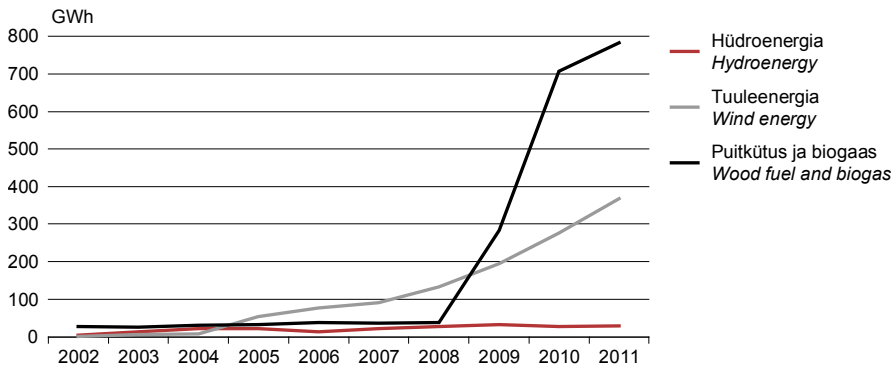
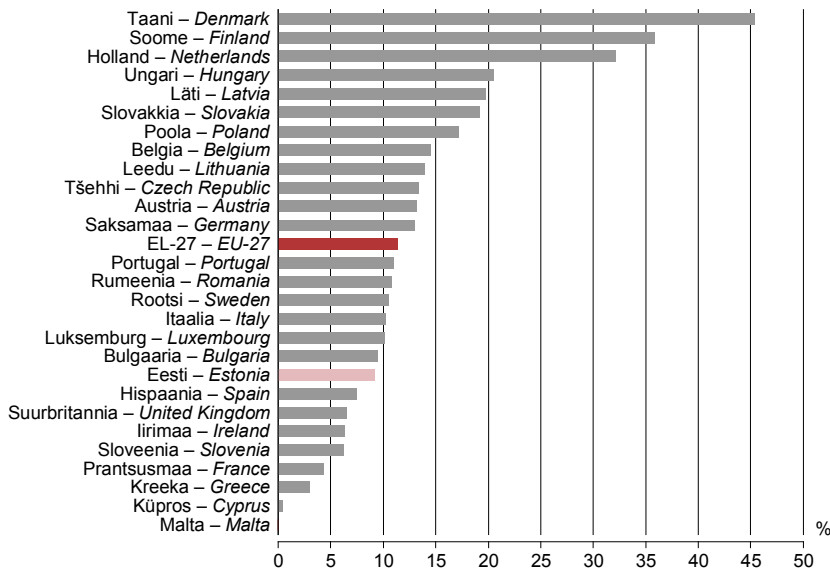
^b Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.

^c K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

^a Incl. own use by power plants.

^b Gross production, excl. own use by power plants.

^c Incl. mining, excl. own use by power plants.

Joonis 1. Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2002–2011
Figure 1. Electricity production from renewable sources, 2002–2011

Joonis 2. Koostootmisjaamades toodetud elektri osatähtsus elektritootmises Euroopa Liidu riikides, 2009
Figure 2. Share of combined heat and power generation in gross electricity production in the European Union countries, 2009

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Soojuse bilanss, 2007–2011
Table 2. Heat balance sheet, 2007–2011
 (gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tootmine	10 147	9 240	9 062	9 795	9 134	<i>Production</i>
elektrijaamad ^a	3 570	3 391	3 499	4 022	3 497	<i>power plants^a</i>
katlamajad	6 577	5 849	5 563	5 772	5 637	<i>heating plants</i>
Kaugküte ^b	7 234	6 985	6 868	7 097	6 357	<i>District heating^b</i>
Tarbimine	9 068	8 284	8 064	8 752	8 168	<i>Consumption</i>
tööstus ^c	2 866	2 534	2 332	2 577	2 414	<i>industry^c</i>
ehitus	65	64	61	47	36	<i>construction</i>
põllumajandus	123	116	119	124	113	<i>agriculture</i>
kodumajapidamine	4 215	3 883	3 845	4 159	3 869	<i>households</i>
muu	1 799	1 687	1 707	1 845	1 736	<i>other</i>
Kadu soojus- võrgus	1 079	956	998	1 042	966	<i>Losses in transmission networks</i>

^a V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.

^b Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdüd soojus.

^c K.a mäetööstus ja energeetika.

^a Excl. own use for electricity generation.

^b Heat sold to consumers out of total production.

^c Incl. mining and energy.

Tabel 3. Kütuse tarbimine^a, 2007–2011
Table 3. Consumption of fuels^a, 2007–2011
 (tuhat tonni – thousand tons)

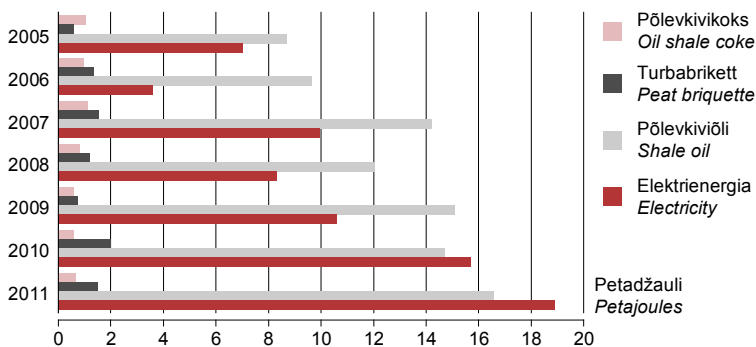
	2007	2008	2009	2010	2011	
Kivisüsi	130	128	87	60	69	<i>Coal</i>
Põlevkivi	16 810	15 704	13 768	17 888	18 739	<i>Oil shale</i>
Turvas	455	294	264	353	278	<i>Peat</i>
Turbabrikett	13	17	10	11	12	<i>Peat briquette</i>
Küttepuit, tuhat tm ^b	3 743	3 613	3 774	4 415	4 049	<i>Firewood, thousand m³ of solid volume^b</i>
Puidubrikett	..	19	31	46	45	<i>Wood briquette</i>
Puidugraanulid	..	6	4	4	11	<i>Pellets</i>
Maagaas, mln m ³	1 003	961	653	701	631	<i>Natural gas, million m³</i>
Vedelgaas	8	8	6	8	7	<i>Liquefied gas</i>
Raske kütteõli	6	5	5	5	2	<i>Heavy fuel oil</i>
Põlevkiviõli	77	76	70	81	64	<i>Shale oil</i>
Kerge kütteõli	110	104	76	85	78	<i>Light fuel oil</i>
Diislikütus	528	500	466	520	572	<i>Diesel oil</i>
Autobensiin	323	320	293	276	261	<i>Motor gasoline</i>
Lennukikütus	49	28	33	37	34	<i>Aviation fuels</i>

^a Elektrienergia ja soojuse tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.

^b K.a puiduhake ja -jätmed.

^a For electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and for private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.

^b Incl. wood chips and wood waste.

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2005–2011*Figure 3. Exports of energy products, 2005–2011***Metoodika**

Energiaandmete saamiseks küsitatakse kõiki kütuse, elektri ja soojuste tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõiksest vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhustranspordiettevõtteid. Teiste energia-tarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõiksest küsitatakse vähemalt 50 töötajaga üksusi, teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbimise näitajad on arvatud Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmete põhjal. Elanike energiatarbimise andmed on kogutud kütust müüvatelt ettevõtetelt ja täpsustatud leibkonna eelarve uuringust saadud energiakulutuste andmete põhjal. Talude kütusetarbimine põllutöödel on arvatud põllukultuuride külvipindadest lähtudes.

Kütuse ja energia impordi ning ekspordi andmed on saadud väliskaubandusstatistikast ja vedelkütuse andmed on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal.

Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärtuste alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises that produce, sell or store fuels, electricity or heat. Also, all enterprises of rail, water and air transport activities are enumerated. Data on other energy consumers are collected with a sample survey. The total survey population includes all economically active units. Units with at least 50 employees are enumerated completely. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated using the data obtained from the Ministry of Finance's database for the expenditure of energy. Data on the households' consumption of energy and fuels have been collected from enterprises selling energy and adjusted on the basis of the energy consumption data received from the Household Budget Survey. The consumption of fuels on farms has been calculated based on the sown area of different kinds of crop.

Data on the imports and exports of fuels and energy have been received from the Foreign Trade Statistics Service of Statistics Estonia, and the data on liquid fuels have been revised on the basis of the data of the Estonian Tax and Customs Board.

The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules based on average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

**Kirjandust
Publications**

Eesti Statistika Kvartalikirj. 4/2009. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Ülevaade

Peatükk esitab ehitusettevõtete statistikat 2006.–2010. aasta kohta. Avaldatud on ka aastatel 2007–2011 kasutusse lubatud eluruumide ja mitteamuhoonete ning ehituslubade andmed.

Ehitusturu olukord 2010. aastal ebapiisava nõudluse tõttu ei paranenud. Peamiselt kohalikele turule orienteeritud ehitusettevõtete tegevus oleneb majanduse üldisest olukorrast. Majanduslanguse järel hakkas ettevõtete tegevus teistel tegevusaladel aktiveeruma, kuid ehitussektori taastumine on kulgenud tunduvalt aeglasemalt. Paljud ehitusettevõtete majandusnäitajad kahanesisid endiselt, kuigi suurem langus jäi siiski 2009. aastasse. Vähesese nõudluse tõttu jätkus ehitusmahtude kahanemine ja ehitushindade alanemine. Ettevõtted hoidsid kulusid kontrolli all ja vähendasid tööjõudu. Ka 2010. aasta lõppes ehitussektorile kahjumiga.

Ehitusettevõtete arv vähenes 2010. aastal veelgi. Ehituses tegutses 7446 ettevõtet – ligi 900 võrra vähem kui 2008. aastal, kui ehituse osatähtsus kõigi tegevusalade hulgas küündis kõrgeima tasemeni – 15%-ni. Siiski oli ehitusettevõtteid 3000 võrra enam kui 2005. aastal. Tegevuse lõpetasid või põhitegevusala muutsid peamiselt hoonestusprojektide arendajad ja üldehituse alal tegutsenud ettevõtted. Rajatiste ehitajaid ja eriehitustöödel tegutsejaid oli rohkem kui aasta varem. Majanduskasvu ajal oli ehitus edukaim uute töökohtade looja: tippajal 2007. aastal töötas ehitussektoris 61 810 inimest. Suurim langus ehitusettevõtete hõives jäi 2009. aastasse, kuid jätkus ka järgmisel aastal, kui ehitusettevõtetes oli tööil 38 622 hõivatut – 4300 võrra vähem kui 2005. aastal. Kuue aastaga on ehitusettevõtte keskmine suurus jäänud poole väiksemaks, vähenedes 10 inimesest 5-ni.

Ehitusettevõtete müügitulu oli 2010. aastal üle 2,4 miljardi euro, s.o poole väiksem kui ehituse edukaimal, 2007. aastal ja 14% väiksem kui 2009. aastal. Järsk tulude kahanemine on hakanud taanduma. 92% müügitulust saadi 2010. aastal ehitustööde müügist, kus viimastel aastatel on pidevalt kasvanud remonttööde osatähtsus. Uute hoonete ehituse kiire languse tõttu tuli 2010. aastal 54% tuludest remonttööde müügist. Aktiivseimal elamuehitusaastal, 2007. aastal, oli see näitaja tosin protsendipunkti madalam. Vähenenud nõudlus kohalikul ehitusturul on sundinud ehitajaid otsima projekte välismaalt. Välisriikidesse müüdi 2010. aastal 9% ehitustöödest ja nende väärtus oli ligi 270 miljonit eurot – 12% suurem kui 2009. aastal.

2008. aastal alanud ehitusmahtude vähenemine jätkus ka 2010. aastal. Ehitusettevõtted tegid 2010. aastal omal jõul ehitustöid ligi 1,3 miljardi euro eest – püsivhindades 13% vähem kui aasta varem. 2011. aastal hakkasid esialgsete andmete kohaselt ehitusmahud kasvama. Suurenenud konkurentsi tõttu on ehitushinnad alanenud. 2010. aastal langes ehitushinnaindeks 2009. aasta keskmisega võrreldes 3%, mis on kuus protsendipunkti vähem kui 2009. aastal. Hinnalanguse suurim mõjutegur oli endiselt tööjõud – tööjõu hind oli keskmiselt 6% madalam kui 2009. aastal.

Omal jõul tehtud ehitustöödest 56% tehti hoonetes ja 44% rajatistes. Hoonete osatähtsus ehitustöodes on viimastel aastatel pidevalt vähenenud, olles kõrgpunktis 2007. aastal, kui see oli 71%. Hooneid ehitati püsivhindades 18% vähem kui 2009. aastal – 718 miljoni euro väärtuses. Eluhoonete ehituses jäi suurem langus 2008. aastasse, kui ehitusmahud olid varasema aasta omadest poole väiksemad. 2009. aasta 30% püsivhindade langus taandus 2010. aastal 10%-ni. Eluhoonetes tehti ehitustöid 200 miljoni euro väärtuses. Uute eluruumide ehituseks väljastatud ehituslubade arv hakkas 2010. aastal kasvama, andes lootust uutele ehitustellimustele. Mitme eluhoonetes tehtavate ehitustööde mahtudes saabus suurem langus aasta hiljem kui eluhoonetel, s.o 2009. aastal, kui ehitati püsivhindades 40% vähem kui aasta varem. 2010. aastal vähenes mitme eluhoonete ehitamine veel 21% – neid ehitati 518 miljoni euro väärtuses. Rajatiste ehituses oli langus väiksem tänu avaliku sektori tellimustele. Rajatise püstitati ligi 557 miljoni euro eest – 2009. aastaga võrreldes püsivhindades 7% vähem. Tormised ilmaolud on suurendanud side- ja elektriliinide paigaldamisega seotud ehitustöid.

Nõudlus uute eluruumide järele püsib. 2007. aastal elamuehitusturul alanud nõudluse vähenemine pöördus 2010. aastal taas kasvule, mis jätkus ka 2011. aastal. Turul on endiselt ruumi uutele hea asukohaga ja kvaliteetsetele elamispindadele. Elamuehitusturu nõudlust näitab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2011. aastal anti välja 2830 luba – kümnendiku võrra rohkem kui aasta varem.

Kuigi Eurostati andmetel oli Euroopa Liidus (EL) tervikuna ehitusloa saanud eluruumide arv 2011. aastal 2% suurem kui aasta varem, oli elamuehitusturg enamikus riikides endiselt languses. Nõudlus uute eluruumide järele suurenes vaid seitsmes riigis. Peale Eesti, Luksemburgi, Poola, Austria ja Soome olid nende seas ka Saksamaa ja Prantsusmaa, kel on EL-i ehitusturul suurim osatähtsus.

Uusi eluruumi tuleb turule järjest vähem. Kuigi nõudlus uute eluruumide järele kasvas, ei suudetud kõiki arendusprojekte tarbijate vähese laenuvalmiduse ja kiirelt kasvanud ehitushindade tõttu realiseerida. Ehitisregistri andmetel lubati 2011. aastal kasutusse 1918 uut eluruumi – ligi kuuendiku võrra vähem kui 2010. aastal. Valminud eluruumide arv on vähenenud juba viimased neli aastat. Nii nagu varasematel aastatel asus ka 2011. aastal suurem osa valminud eluruumidest korterelamutes ja iga teine neist oli kahe- või kolmetoaline. Alates 2008. aastast on kortermajades asuvate eluruumide osatähtsus järjest vähenenud ja ühepereelamute oma suurenenud, mis on ühtlasi suurendanud eluruumi keskmist tubade arvu ja pinda. 2011. aastal valminud eluruumi keskmine pind oli 107 ruutmeetrit, mis on viimase kümnendi kõrgeim näitaja. Vaid aastatel 1996–2001 valminud eluruumid on veel suuremad. Neil aastail ehitati põhiliselt eramuid, mistõttu eluruumi keskmine pind kasvas 110–121 ruutmeetriini. Enim valmis 2011. aastal uusi eluruumi Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu maakond. Mullu valminud eluruumide keskmine pind oli suurim Viljandi ja Valga maakonnas, väikseim aga Pärnu ja Harju maakonnas.

Mitteeluhoonetest valmis 2011. aastal kõige rohkem uusi põllumajandus-, majutus- ja tööstushooneid. 2010. aastaga võrreldes oli väiksem nii kasutusse lubatud mitteeeluhoonete pind kui ka kubatuur. Buumi järel on enim lisandunud uut kaubandus-, büroo- ja tööstuspinda.

Baltimaade elamuehitusturg on hakanud elavnema. Vastupidi Eestile, kus jätkus 2008. aastal alanud kasutusse lubatud uute eluruumide arvu vähenemine, suutsid Läti ja Leedu mullu mõnast välja tulla. Mõlemas riigis suurenes valminud eluruumide arv 2010. aastaga võrreldes üle kolmandiku võrra. Lätis valmis 2011. aastal 1,2, Eestis 1,4 ja Leedus 1,6 uut eluruumi 1000 elaniku kohta. Eluruumi keskmise suuruse poolest jäävad Eesti ja Läti aga Leedule kõvasti alla – mullu Leedus valminud uued eluruumid olid naabrite omadest ligi 40 ruutmeetri võrra suuremad.

CONSTRUCTION

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Overview

The chapter presents statistics on construction enterprises for 2006–2010. It also includes data on dwelling completions and new non-residential buildings as well as building permits granted during 2007–2011.

In 2010, the situation in the construction market did not improve due to insufficient demand. *The construction enterprises are mostly oriented to the local market and thus their activities depend on the general development of the economy. After the recession, the other economic activities started to recover, but in construction the return from the crisis has been significantly slower. Many indicators of construction enterprises continued to decrease, although the biggest decline occurred in 2009. Due to low demand, the decrease in construction volume and also in construction prices continued. Enterprises had to keep costs down and reduce staff. As a result, the construction sector finished the year at a loss also in 2010.*

The number of construction enterprises decreased further in 2010. There were 7,446 active enterprises in construction – 900 enterprises less than in 2008 when the share of construction in the total number of enterprises was on the highest level (15%). At the same time, the number of construction enterprises was 3,000 more than in 2005. The enterprises operating in the field of development of building projects and general construction of buildings were mainly the ones that ceased operation or changed their principal activity. The enterprises specialising in civil engineering and specialised construction activities were more numerous than in 2009. During the times of economic growth, construction was the most successful activity in creating new jobs – at the height of the boom in 2007 there were 61,810 persons employed in construction. The largest decrease in the construction sector occurred in 2009 and that continued in the following year too. 38,622 persons were employed in construction enterprises in 2010 – 4,300 less than in 2005. In the period since 2005, the average size of a construction enterprise has decreased by a half, from 10 to 5 persons employed per enterprise.

The net sales of construction enterprises in 2010 amounted to over 2.4 billion euros, which was half of the net sales in 2007 (the boom year) and 14% less than in 2009. The steep decline in revenues has started to slow down. In 2010, 92% of net sales derived from construction activities, and the share of repair work in these activities has steadily increased over recent years. Due to the rapid fall in the construction of new dwellings, the share of repair work in revenues was 54% in 2010 – 12 percentage points higher than in 2007, the most active year of dwelling construction. The low demand in the local construction market has forced construction enterprises to look for new projects abroad. In net sales, the share of construction activities carried out in foreign countries was 9% in 2010. Sales of construction activities in foreign countries totalled nearly 270 million euros – 12% more than in 2009.

The decrease in construction volume, which started in 2008, continued also in 2010. The construction production in Estonia amounted to nearly 1.3 billion euros in 2010 – at constant prices, this is 13% less than in 2009. According to preliminary data, the construction volume took an upturn in 2011. Since competition is strong, construction prices have fallen. In 2010, compared to the average of 2009, the construction price index decreased 3%, which is 6 percentage points less than in 2009. The main factor causing the decrease in construction prices was the decrease in labour costs – labour costs were on average 6% lower compared to 2009.

In the total construction production, buildings accounted for 56% and civil engineering works for 44%. The share of buildings in construction production has decreased continuously in recent years, after achieving the highest level (71%) in 2007. In 2010, the value of the construction of buildings amounted to 718 million euros, which is 18% less (at constant prices) than in 2009. The year 2008 saw the biggest decline in the construction of residential buildings, as construction volumes were almost twice as low as the year before. The decline in constant prices by 30% in 2009 slowed down to 10% in 2010. The value of the construction of residential buildings amounted to 200 million euros. The number of building permits granted for the construction of dwellings started to increase in 2010, increasing the possibility of new orders for construction activities. A bigger decline in the construction of non-residential buildings arrived a year later than the big decline in residential construction – in 2009 the value of non-residential construction decreased by 40% at constant prices in comparison with 2008. In 2010 the construction volume of non-residential buildings decreased further by 21% and amounted to 518 million euros. The decline in the construction of civil engineering objects was smaller thanks to orders placed by the public sector. The construction of civil engineering objects amounted to almost 557 million euros which was 7% less at constant prices than in 2009. Stormy weather has increased the volume of construction works related to communication and electricity lines.

The demand for new dwellings continues. The demand for new dwellings, which started to decrease in 2007, took an upturn again in 2010 and the rise continued in 2011. There is still demand on the market for new high-quality dwellings in a good location. The number of building permits granted for the construction of dwellings reflects the demand for new dwellings. In 2011, 2,830 building permits were granted – a tenth more than the year before.

Although according to the data of Eurostat, the number of building permits granted for dwelling construction increased 2% in 2011 in the European Union (EU) as a whole, the dwelling construction market was still characterised by a downward trend in most countries. The demand for new dwellings was on the increase only in seven EU countries. In addition to Estonia, Luxembourg, Poland, Austria and Finland, these seven countries also included Germany and France, which hold the biggest shares on the EU construction market.

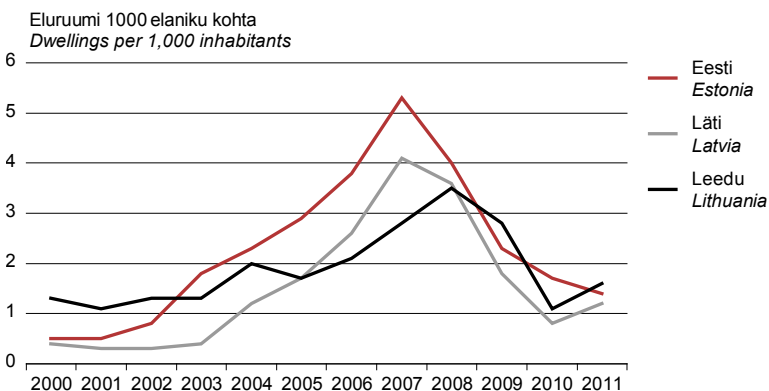
The number of dwelling completions has decreased from year to year. In spite of the demand, it was not possible to carry out all development projects, due to the low credit readiness of consumers and the rapid growth in construction prices. According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions amounted to 1,918 in 2011 – about a sixth less than in 2010. The number of dwelling completions has been in decline for the last four years. Similarly to the previous years, the largest share of dwellings completed in 2011 were situated in blocks of flats and every second dwelling had two or three rooms. Since 2008, the share of dwellings located in blocks of flats has continually decreased, while the share of one-family houses has increased and this means that the average floor area and number of rooms per dwelling has also increased. In 2011, the average floor area of a completed dwelling was 107 square metres, which is the biggest in the last ten years. Only dwellings completed in 1996–2001 are bigger, because one- and two-family houses and terraced houses were mainly built at that time. Therefore, the average floor area of a completed dwelling was 110–121 square metres in that period. In 2011, the majority of completed dwellings were situated in Tallinn, in the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu county. The average floor area of a dwelling completed in 2011 was the largest in Viljandi and Valga counties and the smallest in Pärnu and Harju counties.

With regard to non-residential buildings, the majority of buildings completed in 2011 were related to agriculture, accommodation and industry. Both the useful floor area and the cubic capacity of a completed non-residential building were smaller than in 2010. After the boom, the floor area of commercial, office and industrial premises has increased the most.

The dwelling construction market in the Baltic countries is recovering. Contrary to Estonia, where the decrease in the number of dwelling completions (which had started in 2008) continued, Latvia and Lithuania saw an upturn last year. In both countries the number of dwelling completions increased by more than a third compared to 2010. In 2011, 1.2 new dwellings per 1,000 inhabitants were completed in Latvia, 1.4 in Estonia and 1.6 in Lithuania. In terms of the average size of a completed dwelling, Estonia and Latvia are far behind Lithuania. In 2011, the average floor area of a completed dwelling in Lithuania was on average nearly 40 square metres larger than in Estonia and Latvia.

Joonis 1. Uusi eluruume 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2000–2011

Figure 1. Dwelling completions per 1,000 inhabitants in the Baltic countries, 2000–2011

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia and Statistics Lithuania

Tabel 1. Ehitustööd, 2006–2010*Table 1. Construction activities, 2006–2010*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Ehitusettevõtete ehitustööd	3 495,8	4 409,1	4 101,8	2 565,5	2 273,3	Construction activities of construction enterprises
Eestis	3 342,1	4 137,8	3 757,2	2 325,6	2 004,0	in Estonia
välisriikides	153,8	271,3	344,7	239,9	269,4	in foreign countries
Ehitustoimlate ehitustööd	18,2	20,1	24,6	5,6	5,6	Construction activities of construction establishments
Ehitusmahuindeks (2005 = 100), %	129	143	120	83	72	Construction volume index (2005 = 100), %
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	29	11	-16	-31	-13	Change in construction volume index over the previous year, %

Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2006–2010*Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2006–2010*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2006	2007	2008	2009	2010	
Kõik ehitustööd	2 208,9	2 757,6	2 397,4	1 514,6	1 275,4	Construction activities total
remont	1 066,7	1 340,2	1 227,6	905,0	800,6	repair work
Eluhooned						Residential buildings
Ühe- ja kahepereelamud	135,9	172,7	112,9	80,4	72,8	One- and two-family houses
Ridaelamud	50,7	42,3	28,0	15,9	14,2	Terraced houses
Korterelamud	418,7	412,5	192,8	122,8	110,3	Blocks of flats
Sotsiaalhoolekandetasutused ja majad ajutiseks elamiseks	16,8	32,0	25,4	10,7	3,3	Social welfare institutions and premises for temporary accommodation
KOKKU	622,2	659,6	359,1	229,8	200,5	TOTAL
remont	193,1	255,0	177,8	134,1	106,5	repair work
Mitteeluhooned						Non-residential buildings
Büroohooned	71,7	89,7	51,4	23,0	22,9	Office buildings
Kaubandus- ja teenindushooned	158,1	272,5	227,3	141,2	90,0	Commercial and service buildings
Hotellid ning samalaadsed majutus- ja toitlustushooned	126,0	233,6	212,6	116,0	64,3	Hotels and similar buildings for accommodation and catering services
Transpordi- ja sidehooned	18,6	46,1	32,7	16,7	13,7	Transport and communication buildings
Tööstus- ja laohooned	265,3	287,0	294,8	143,7	146,1	Industrial buildings and warehouses
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühiskondlikud hooned	147,4	187,3	234,3	156,1	107,9	Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings
Muud mitteiluhooned	99,8	177,9	167,0	75,4	72,9	Other non-residential buildings
KOKKU	886,8	1 294,0	1 220,0	672,1	517,9	TOTAL
remont	438,4	588,9	551,3	377,5	310,9	repair work
Rajatised						Civil engineering works
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	231,8	250,0	303,1	216,8	224,4	Pipelines, communication and electricity lines
Heitvee- ja jäätmekäitlusrajatised	41,1	56,3	50,4	30,7	14,6	Constructions for sewerage and waste treatment
Transpordirajatised	344,2	394,7	353,7	291,0	257,3	Roads, streets and other constructions for transport
Muud rajatised	82,8	103,0	111,1	74,2	60,8	Other civil engineering works
KOKKU	699,9	804,1	818,3	612,7	557,0	TOTAL
remont	435,2	496,3	498,4	393,3	383,2	repair work

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2007–2011

Table 3. Dwelling completions, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Eluruumid 1000 inimese kohta	5,3	4,0	2,3	1,7	1,4	Number per 1,000 inhabitants
Pinda 1000 inimese kohta, m ²	422,4	341,9	227,6	177,4	153,7	Floor area per 1,000 inhabitants, m ²
Keskmine suurus, m ²	80,1	86,5	100,7	102,3	107,4	Average floor area, m ²

Joonis 2. Ehitatud eluruumid, 1950–2011

Figure 2. Constructed dwellings, 1950–2011

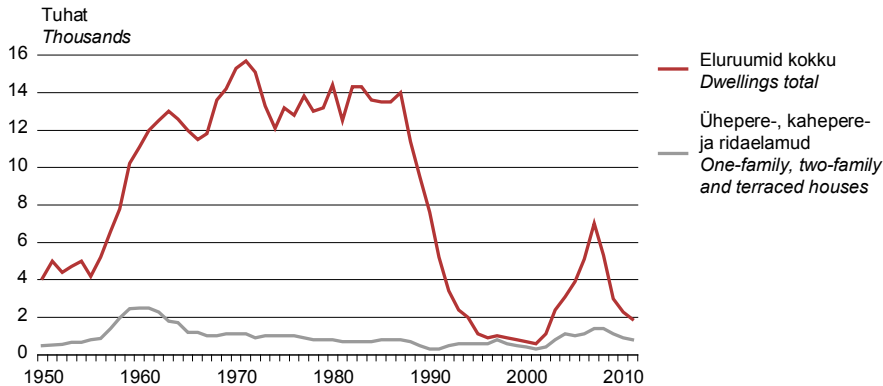
Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2007–2011

Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ühepereelamud	904	932	850	691	632	One-family houses
Kahepereelamud	254	199	176	130	78	Two-family houses
Ridaelamud	254	253	96	100	119	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	263	348	165	52	61	1–2-storeyed
3–5-korruselised	3 421	1 862	575	387	589	3–5-storeyed
6–8-korruselised	1 659	1 348	1 096	652	439	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	318	358	68	312	-	At least 9-storeyed
KOKKU	7 073	5 300	3 026	2 324	1 918	TOTAL

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2007–2011Table 5. Floor area of completed dwellings by type of residential building, 2007–2011
(tuhat ruutmeetrit – thousand square metres)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Ühepereelamud	146,4	153,6	149,2	120,3	111,6	One-family houses
Kahepereelamud	34,4	27,0	25,7	18,6	11,2	Two-family houses
Ridaelamud	29,5	30,0	12,5	11,9	13,2	Terraced houses
Korterelamud						Blocks of flats
1–2-korruselised	17,9	24,4	9,8	3,3	4,8	1–2-storeyed
3–5-korruselised	217,4	117,6	37,6	24,1	37,0	3–5-storeyed
6–8-korruselised	103,6	79,7	65,4	40,0	28,1	6–8-storeyed
vähemalt 9-korruselised	17,5	26,1	4,8	19,6	-	At least 9-storeyed
KOKKU	566,7	458,4	305,0	237,8	205,9	TOTAL

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukohta, omaniku ja tehnavarustuse järgi, 2007–2011

Table 6. Dwelling completions by number of rooms, location, owner and facilities, 2007–2011 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tubade arv						Number of rooms
1 tuba	11	12	11	9	6	1 room and kitchen
2 tuba	36	33	28	26	24	2 rooms and kitchen
3 tuba	27	24	23	26	26	3 rooms and kitchen
4 tuba	16	18	19	19	23	4 rooms and kitchen
5 tuba	7	9	12	13	14	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	3	4	7	7	7	At least 6 rooms and kitchen
Asukoht						Location
Linn ja vallasisene linn	64	75	64	70	64	Urban area
Alev, alevik ja küla	36	25	36	30	36	Rural area
Omanik						Owner
Kohalik omavalitsus	0	0	4	0	0	Local government
Eraisik	35	36	47	43	43	Private person
Muu	65	74	49	57	57	Other
Tehnavarustus						Facilities
Veevärk	99	99	99	99	99	Water supply system
Keskküte	97	97	96	96	97	Central heating
Vann (dušš) ja/või saun	99	99	98	99	99	Fixed bath, shower and/or sauna
Kasutusse lubatud eluruumide arv	7 073	5 300	3 026	2 324	1 918	Number of dwelling completions

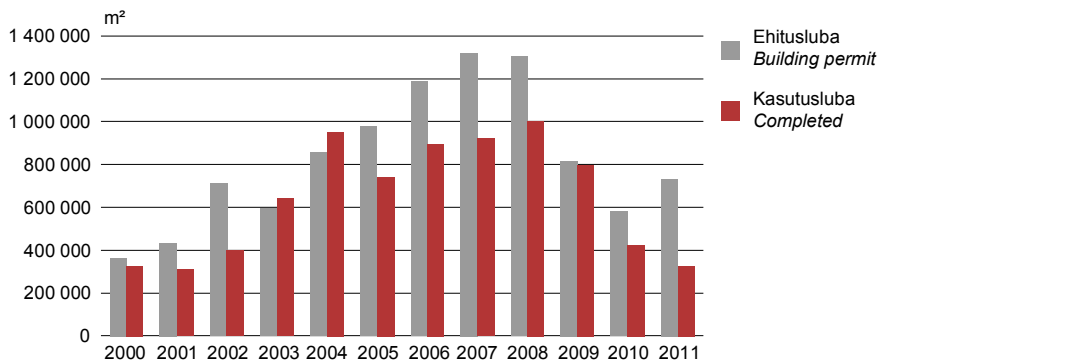
Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2007–2011

Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Arv	8 925	5 468	2 081	2 581	2 830	Number
Pind, tuhat m ²	1 004,4	608,1	273,8	285,9	310,0	Floor area, thousand m ²
Keskmine suurus, m ²	112,5	111,2	131,6	110,8	109,5	Average floor area, m ²

Joonis 3. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud mitteamuonete kasulik pind, 2000–2011

Figure 3. Useful floor area of non-residential buildings for which building permits were granted, and of completed non-residential buildings, 2000–2011

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid. Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 tööga hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel Eestis omal jõul tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteeluhoonete arvu ning jaotuse andmed on aastatel 1995–2002 saadud ehitusregistrist ja alates 2003. aastast ehitus- ja hooneregistri alusel loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia. The survey population consists of economically active enterprises that have been classified under the construction activity (section F) of the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008). All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in the tables are given at current prices. To compare the sales of construction activities in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions for 1995–2002 have been received from the Construction Register. Since 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of the Construction Register and the Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

ELAMUMAJANDUS

Marin Tasuja

Ülevaade

Peatükis on esitatud 2008.–2012. aasta elamufondi statistikat (andmed on aasta alguse seisuga).

2012. aasta alguses oli Eestis 657 820 eluruumi, mille teadaolev pind oli kokku 40,5 miljonit ruutmeetrit. Uute eluruumide arv oli vaadeldud perioodi väiksem – vaid 0,3% kogu elamufondist.

Eluruumide jaotus nende asukoha järgi on vaadeldud aastatel püsinud enam-vähem muutumatuna: linnas on eluruume peaaegu kaks korda rohkem kui maal. 2012. aasta alguse seisuga asus maal 224 800 ja linnas 433 020 eluruumi. Et linnas ehitatakse rohkem mitmepereelamuid, mille eluruumide arv on suur, asub enamik uutest kasutusele võetud eluruumidest just linnapiirkondades. Kuigi linna ehitatud uute eluruumide osatähtsus on võrreldes 2000. aastate algusega tunduvalt vähenenud (2000. aastal asus linnas 80% kasutusele lubatud eluruumidest), suureneb linnade elamufond endiselt kiirema tempoga kui maapiirkonna oma. Aastatel 2008–2011 kasutusele võetud eluruumidest asus maapiirkondades keskmiselt kõigest 30%. 2011. aastal oli maal kasutusele lubatud uute eluruumide osatähtsus vaadeldud perioodi suurim – 36%.

2012. aasta alguse seisuga on elaniku kohta pinda 30,3 ruutmeetrit ja 1000 elaniku kohta 491 eluruumi. Eluruumi suurus ja kättesaadavus iseloomustavad seal elavate inimeste elamistingimusi ja privaatsust. Alates 1990. aastate algusest on eluruumide suhteline arv ja suurus pidevalt kasvanud. Eluruumi keskmine pind on 24% suurem kui 1994. aastal, eluruumide arv 1000 elaniku kohta on kasvanud 18%. Ehkki oma osa selles on üha väheneval rahvaarvul, on elamistingimused paranenud tänu sellele, et eluruumide arv kasvab ja uute eluruumide pind on järjest suurem. Alates 2006. aastast on kasutusele võetud eluruumide keskmine pind üha kasvanud. 2011. aastal valminud eluruumi keskmine pind oli 107 ruutmeetrit ehk 30 ruutmeetri võrra suurem kui viis aastat varem. Eluruumi keskmise pinna kasvule on kaasa aidanud see, et alates 2008. aastast on korterelamutes asuvate eluruumide osatähtsus pidevalt vähenenud. Kui 2007. aastal asus korterelamus 80% kasutusele võetud eluruumidest, siis 2011. aastal 57%.

2008. aastal alanud majanduslangusest tingitud elamufondi kasvutempo aeglustumine jätkus ka 2011. aastal, kui lisandus vaid 1918 uut eluruumi ehk 406 eluruumi vähem kui aasta varem. Eluruumide arv kasvas viimati nii aeglaselt 2002. aastal, kui kasutusele lubati 1135 uut eluruumi. Võrreldes 2010. aastaga oli juurde tulnud eluruumide arv 17% väiksem. Viimase kümne aasta tiptulemusest – 2007. aastal võeti kasutusele 7073 uut eluruumi – oli 2011. aasta näitaja üle kolme ja poole korra väiksem.

Lätis ja Leedus on eluruumide kasutuselevõtt erinevalt Eestist suurenenud. Mõlemas riigis oli 2011. aastal kasutusele lubatud uute eluruumide arv 38% suurem kui aasta varem. Uute eluruumide arv ei ületanud siiski ehitusbuumiaegseid näitajaid ja jäi Lätis 2004. ning Leedus 2003. aasta tasemele. Baltimaadest on eluruumidega kõige paremini varustatud Eesti – siin on 1000 elaniku kohta enim eluruume (491). Eluruumide arv 1000 elaniku kohta on kõige väiksem Leedus, kus neid on neljandiku võrra vähem kui Eestis.

Elamureformi tulemusena kuulub enamik eluruume eraomandusse. Riigile ja kohalikele omavalitsustele kuulub vaid 4% elamufondist (omavalitsustele kuulub 75% ja riigile 25% avaliku sektori eluruumidest). Üldjuhul on erasektori eluruumid suuremad ja eraomanduses on 97% kogu elamufondi pinnast.

Elamufondis olevate eluruumide suurus pole oluliselt muutunud – põhiosa eluruumidest on kahe- (36%) või kolmetoalised (31%). 15% eluruumidest on ühe-, 12% nelja- ja 7% vähemalt viietoalised. Eluruumi suurus oleneb sellest, mis aastal see ehitatud on – uuemad eluruumid on suuremad. Kui 2008. aastal kasutusele võetud eluruumidest olid 12% ühe-, 33% kahe- ning 31% vähemalt neljatoalised, siis 2011. aastal kasutusele võetud eluruumidest oli ühetoalisi vaid 6%, kahetoalisi 24% ning vähemalt neljatoalisi 44%. Kuigi suuremate eluruumide osatähtsus on järjest

kasvanud, kahanes lisanduvate eluruumide arv 2011. aastal eluruumi tubade arvust olenemata. 2010. aastaga võrreldes vähenes siiski kõige enam ühe- ja kahetoaliste eluruumide kasutuselevõtt (vastavalt 45% ja 24%), samal ajal kui vähemalt neljatoalisi eluruumide lubati kasutusse peaaegu sama palju kui 2010. aastal.

HOUSING

Marin Tasuja

Overview

This chapter provides statistics on dwelling stock in the years 2008–2012 (data are provided as at the beginning of the year).

At the beginning of 2012, the dwelling stock in Estonia included 657,820 dwellings. The known total floor area of the dwellings was 40.5 million square metres. The share of new inhabited dwellings was the lowest of the observed period – only 0.3% of the total housing stock.

During the years under observation, the distribution of dwellings by location has been more or less stable: there are almost twice as many dwellings situated in urban areas than in rural areas. At the beginning of 2012, 224,800 dwellings were situated in rural and 433,020 dwellings in urban areas. Most of the new dwellings in urban areas are situated in large apartment houses with a large number of dwellings. As a result, the majority of new dwellings are located in urban areas. Although compared to the beginning of the 2000s, the share of new dwellings in urban areas has declined considerably (80% of the dwellings completed in 2000 were situated in urban areas), the urban dwelling stock continues to grow at a faster rate than the rural dwelling stock. In 2008–2011, only 30% of the new dwellings were situated in rural areas. In 2011, the share of new dwellings completed in rural areas was the largest in the observed period – 36%.

At the beginning of 2012, the floor area per inhabitant was 30.3 square metres and the number of dwellings per 1,000 inhabitants was 491. *The size and availability of dwellings are important indicators of the inhabitants' living conditions and privacy. Since the beginning of the 1990s, the relative number and size of dwellings have increased steadily. Compared to 1994, the average floor area of dwellings has increased by 24% and the number of dwellings per 1,000 inhabitants by 18%. Although it is partly due to the continually decreasing population number, the improved living conditions are mainly the result of the increase in the number of dwellings and the gradually growing size of new dwellings. Since 2006, the average floor area of new dwellings has been increasing. A dwelling taken into use in 2011 had an average floor area of 107 square meters, making it 30 square meters larger than 5 years before. Since 2008, the share of dwellings situated in blocks of flats has continually decreased, which has contributed to the increase in average floor area per dwelling. In 2007, 80% of dwellings taken into use were situated in blocks of flats; however in 2011 the share dropped to 57% of new dwellings.*

The slowdown in the growth of the number of new dwellings (which started in 2008 and was influenced by the economic downturn) continued also in 2011, when only 1,918 new dwellings were taken into use, which is 406 dwellings less than in 2010. The last time that the number of new dwellings was as small was in 2002, when 1,135 new dwellings were completed. Compared to 2010, the number of new dwellings decreased by 17%. The indicator for 2011 is more than three and a half times smaller than in 2007, when 7,073 new dwellings were taken into use – the highest result in the last ten years.

In contrast to Estonia, dwellings taken into use in Latvia and Lithuania have increased in number. *In 2011, the number of new dwellings in both countries exceeded the corresponding figure in 2010 by 38%. However, the number of completed dwellings did not reach the level achieved during the construction boom, being comparable to the corresponding figure of 2004 in Latvia and*

2003 in Lithuania. Compared to the other Baltic States, Estonia is best equipped with dwellings – the number of dwellings per 1,000 inhabitants is the largest here (491). The relative number of dwellings is the smallest in Lithuania, where the number of dwellings per 1,000 inhabitants is one fourth smaller than in Estonia.

As a result of the housing reform, the majority of dwellings are privately owned. The state and local governments own only 4% of the dwelling stock (local governments own 75% and the state owns 25% of the public dwelling stock). In general, private dwellings are larger, and 97% of the total floor area of the dwelling stock is privately owned.

The size of dwellings in the dwelling stock has not changed much – the majority of dwellings still have two (36%) or three rooms (31%). 15% of dwellings have one room, 12% have four rooms and 7% have five or more rooms. The size of a dwelling depends on its construction year – newer dwellings are larger. In 2008, 12% of completed dwellings had one room, 33% had two rooms and 31% had four or more rooms, whereas in 2011 the share of new dwellings with one room dropped to 6% and the share of dwellings with two rooms to 24% while 44% of new dwellings had four or more rooms. Although the share of larger dwellings has been gradually increasing, the number of all types of new dwellings taken into use decreased in 2011, regardless of the number of rooms. However, compared to 2010, the number of new dwellings with one or two rooms decreased the most (by 45% and 24% respectively), while the amount of dwellings with four or more rooms remained more or less the same.

Tabel 1. Eluruumid asukoha järgi, 2008–2012^a

Table 1. Dwellings by location, 2008–2012^a
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Linn	424 250	428 230	430 170	431 790	433 020	Urban area
Maapiirkond	220 990	222 320	223 410	224 110	224 800	Rural area
KOKKU	645 250	650 550	653 580	655 900	657 820	TOTAL

^a 2008.–2011. aasta andmeid on täpsustatud. Alevite andmed on avaldatud koos linnade omadega (varem koos alevike ja külade omadega).

^a The data for 2008–2011 have been revised. The data on towns have been published together with data on cities (formerly with data on small towns and villages).

Tabel 2. Elamufond, 2008–2012

Table 2. Dwelling stock, 2008–2012
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Eluruumid	645 250	650 550	653 580	655 900	657 820	Dwellings
Eluruume 1000 elaniku kohta	481	485	488	489	491 ^a	Dwellings per 1,000 inhabitants
Eluruumide pind, tuhat m ²	39 320	39 780	40 090	40 320	40 530	Floor area of dwellings, thousand m ²
Eluruumi keskmine pind elaniku kohta, m ²	29,3	29,7	29,9	30,1	30,3	Average floor area of a dwelling per inhabitant, m ²

^a Arvutustes on kasutatud 2012. aasta alguse hinnangulist rahvaarvu.

^a In calculations the estimated population number as at the beginning of 2012 has been used.

Joonis 1. Eluruume 1000 elaniku kohta ja eluruumi keskmine pind elaniku kohta, 1994–2012

Figure 1. Number of dwellings per 1,000 inhabitants and average floor area of a dwelling per inhabitant, 1994–2012

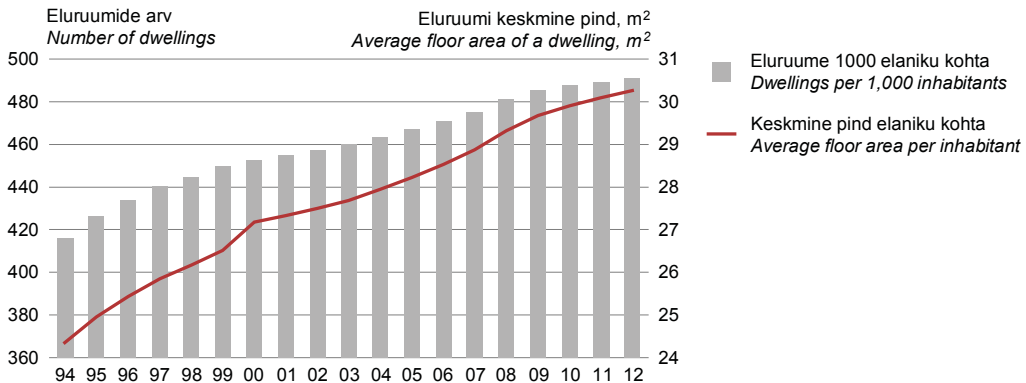
Tabel 3. Eluruumid omaniku järgi, 2008–2012

Table 3. Dwellings by type of ownership, 2008–2012
(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Erasektor	619 440	624 530	627 430	629 660	631 500	Private dwelling stock
Avalik sektor						Public dwelling stock
riik	6 450	6 510	6 540	6 560	6 580	state
kohalik omavalitsus	19 360	19 520	19 610	19 680	19 730	local government
KOKKU	645 250	650 550	653 580	655 900	657 820	TOTAL

Tabel 4. Eluruumide pind omaniku järgi, 2008–2012

Table 4. Floor area of dwellings by type of ownership, 2008–2012

(aasta alguses, tuhat ruutmeetrit – at the beginning of the year, thousand square metres)

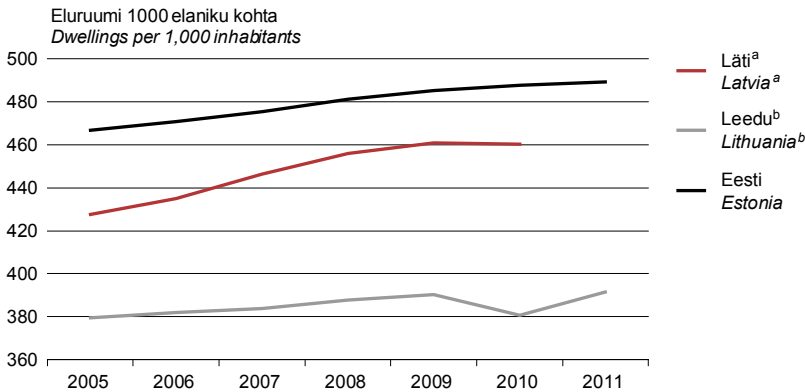
	2008	2009	2010	2011	2012	
Erasektor	38 230	38 680	38 970	39 200	39 400	Private dwelling stock
Avalik sektor						Public dwelling stock
riik	180	180	180	190	190	state
kohalik omavalitsus	910	920	930	940	940	local government
KOKKU	39 320	39 780	40 090	40 320	40 530	TOTAL

Tabel 5. Eluruumid ehitamisaasta järgi, 2008–2012

Table 5. Dwellings by period of construction, 2008–2012

(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Enne 1919	60 690	61 190	61 480	61 700	61 880	Before 1919
1919–1945	91 860	92 610	93 040	93 370	93 650	1919–1945
1946–1960	66 430	66 970	67 280	67 520	67 720	1946–1960
1961–1970	127 270	128 320	128 910	129 370	129 750	1961–1970
1971–1980	138 400	139 540	140 190	140 680	141 100	1971–1980
1981–1990	126 500	127 540	128 130	128 590	128 960	1981–1990
1991–1995	18 160	18 310	18 390	18 460	18 510	1991–1995
1996 ja hiljem	7 480	7 540	7 580	7 600	7 620	1996 and later
Ehitus pooleli	8 470	8 540	8 580	8 610	8 630	Under construction
KOKKU	645 250	650 550	653 580	655 900	657 820	TOTAL

Joonis 2. Eluruumi 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2005–2011**Figure 2. Number of dwellings per 1,000 inhabitants in the Baltic States, 2005–2011**

^a Läti andmed 2011. aasta kohta avaldatakse pärast Läti rahva ja eluruumide loenduse andmete töötlemist.

^b Leedus muutus 2010. aastal andmeallikas, mistõttu alates 2010. aastast pole andmed varasematega võrreldavad.

^a 2011 data for Latvia will be published after the data of the Latvian Population and Housing Census 2011 have been compiled.

^b Lithuania's data source changed in 2010; therefore the data from 2010 onwards are not comparable with the data of previous years.

Allikad: Statistikaamet, Läti statistikaamet, Leedu statistikaamet

Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia, Statistics Lithuania

Tabel 6. Eluruumid tubade arvu järgi, 2008–2012**Table 6. Dwellings by number of rooms, 2008–2012**

(aasta alguses – at the beginning of the year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Üks tuba	96 220	96 860	97 190	97 400	97 510	1 room and kitchen
Kaks tuba	232 410	234 150	235 000	235 610	236 070	2 rooms and kitchen
Kolm tuba	198 230	199 500	200 200	200 800	201 300	3 rooms and kitchen
Neli tuba	74 830	75 780	76 360	76 800	77 240	4 rooms and kitchen
Viis tuba	28 410	28 880	29 250	29 550	29 820	5 rooms and kitchen
Vähemalt kuus tuba	15 160	15 370	15 580	15 740	15 880	At least 6 rooms and kitchen
KOKKU	645 250	650 550	653 580	655 900	657 820	TOTAL

Metoodika

Kuni 1. jaanuarini 2001 küsitleti kõiki riigi- ja munitsipaalasutuste omavaid või haldavaid/hooldavaid ettevõtteid ja asutusi, eluruumide omavaid või haldavaid/hooldavaid eraõiguslikke juriidilisi isikuid ning korteri- ja elamuühistuid.

Füüsilistele isikutele kuuluvate üheperekondsete, kaheperekondsete ja ridaelamusektsioonide kohta andmeid ei kogutud. Nende eluruumide andmed olid arvestuslikud. Arvestuse aluseks olid eelmiste aastate näitajad ja aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide andmed.

Alates 1. jaanuarist 2001 kasutatakse elamufondi andmebaasina 2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemusi, millele on lisatud aasta jooksul kasutusse lubatud eluruumide arv (ehitisregistri andmete põhjal).

Tabelites, mis kajastavad eluruumide omaniku liigi järgi, on 2008.–2012. aasta avaliku ja erasektori andmed leitud 2001. aasta jaotuse alusel. Tabelis „Eluruumid ehitamisaasta järgi“ on 2008.–2012. aasta andmete aluseks 2000. aasta jaotus.

Methodology

Until 1 January 2001, all enterprises and institutions who owned or managed/maintained state or municipal dwellings, all legal persons in private law who owned or managed/maintained dwellings, and all dwelling and apartment associations were completely enumerated.

Data were not collected about one-family houses and sections of two-family or terraced houses owned by natural persons. The data about these dwellings were estimated on the basis of previous years' indicators and the data on dwellings completed during the year.

Starting from 1 January 2001, the data about the dwelling stock are based on the results of the 2000 Population and Housing Census; these data are supplemented with the number of dwellings completed during the year (data received from the Register of Construction Works).

In the tables covering dwellings by type of ownership, the data on private and public dwelling stocks for the years 2008–2012 are based on the distribution of the year 2001. In the table “Dwellings by period of construction”, the data for the years 2008–2012 are based on the distribution of the year 2000.

KINNISVARA

Kadi Leppik

Ülevaade

Kinnisvaraturg ja selle areng kajastavad riigi sotsiaal-majanduslikku arengut. 2000. aastate esimesel poolel toetasid kinnisvara ostjate ja müüjate aktiivsust pankade liberaalne laenupoliitika ning soodne majanduskeskkond. Euroopa Liiduga ühinemise järel muutus Eesti kinnisvaraturg atraktiivseks ka välisostjatele. Kuni 2006. aastani kasvas kinnisvara ostu-müügitehingute arv keskmiselt 30–40% aastas ja nende väärtus üle 40% aastas. Kinnisvarahinnad saavutasid lae 2006. aastal, millele järgnes märkimisväärselt kiire langus.

2011. aastal tehti 32 245 kinnisvara ostu-müügitehingut koguväärtusega 1,5 miljardit eurot. Viimase kahe aastaga on kinnisvaratehingute arv kasvanud, kuid kinnisvaraturu kõrgaja, 2006. aastaga võrreldes oli hoonestatud kinnisasjade ja korterite ostu-müügitehingute arv mullu poole väiksem.

Aasta kokkuvõttes kasvas tehingute arv 2010. aastaga võrreldes 3% ja tehingute koguväärtus 25%. Ostu-müügitehingute keskmine väärtus oli 2011. aastal viiendiku võrra suurem kui 2010. aastal. Tõenäoliselt mõjutasid tehingu keskmise väärtuse kasvu kallimate objektide osatähtsuse suurenemine ja mitme uusarenduse valmimine.

48% kinnisvara ostu-müügitehingutest olid tehingud korteriomandiga, 32% hoonestamata maaga ja 19% hoonestatud maaga. Hoonestamata kinnisasja tehingu keskmine väärtus suurenes 2010. aastaga võrreldes 17%, hoonestatud kinnisasja tehingu keskmine väärtus 28% ja korteriomanditehingu keskmine väärtus 13%.

Kõige enam ehk 32% suurenes ostu-müügitehingute keskmine väärtus Põhja-Eestis, kus oli teiste piirkondadega võrreldes rohkem uusi ja kalleid kortereid. Kesk-Eestis oli kasv 14%, Kirde- ja Lääne-Eestis vastavalt 8% ja 1%. Kesk-Eestis mõjutas olulisel määral tehingute keskmise väärtuse suurenemist mittelehuonetega maa tehingute keskmise väärtuse 44% kasv. Kirde- ja Lääne-Eestis mõjutas ostu-müügitehingute väärtuse suurenemist hoonestamata kinnisasja tehingute keskmise väärtuse kasv, mis oli Kirde-Eestis 21% ja Lääne-Eestis 27%.

2011. aastal oli korteriomandi ostu-müügitehingute keskmine ruutmeetri hind 706 eurot – 10% kõrgem kui 2010. aastal. Tallinnas tõusis ruutmeetri hind 13%, Tartus 8% ja Pärnus 6%. Eesti keskmine ruumetri hind (ilma Tallinnata) suurenes 7%. Kõige enam kallines aastaga 70–249 m² suuruste korterite keskmine ruutmeetri hind: Eestis keskmiselt 17%, Tallinnas 16% ja Tartus 7%. 10–29 m² suurused korterid odavnesid vaid Pärnus – 3% – ja kallinesid enim Tallinnas – 13%. 30–40 m² korterite ostu-müügitehingute keskmine ruutmeetri hind tõusis enim ehk 14% Tartus. 41–54 m² suurused korterid kallinesid enim Pärnus – 15% – ja 55–69 m² korterid Tallinnas – 13%.

Eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär oli Eesti Panga andmetel 2001. aastal 9%. 2005. aastaks langes see 3%-ni. Kinnisvarabuumi ajal, 2006. aastal, tõusis eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär 4%-ni. 2007. ja 2008. aastal oli intressimäär 6%, langedes järgmistel aastatel taas 4%-ni. 2011. aastal oli eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär 3%.

Eesti kinnisvaraturu olukord on seega hakanud tasapisi taas paranema. Kriisiaeg on korrigeerinud ülepaisutatud kinnisvarahindu ja kinnisvaralaenud ei ole enam nii kergesti kättesaadavad.

REAL ESTATE

Kadi Leppik

Overview

The real estate market and its development reflect the socio-economic development of a country. During the first half of the 2000s, the increased activity of buyers and sellers on the real estate market was supported by the liberal lending policy of banks and the favourable economic environment. Accession to the European Union made the Estonian real estate market attractive also for foreign customers. Until 2006 the number of real estate transactions grew on average by 30–40% per year and the value of transactions by more than 40% per year. The prices of real estate topped out in 2006, followed by a remarkably rapid decline.

In 2011, 32,245 purchase-sale transactions of real estate with the total value of 1.5 billion euros were notarised. During the last two years the number of transactions on the real estate market has increased. Still, compared to 2006, the boom year, the number of purchase-sale transactions with improved registered immovables and apartments has decreased by a half.

During 2011, the number of transactions increased by 3% compared to 2010 and the total value of transactions increased by 25%. In 2011, the average value of a purchase-sale transaction was one fifth bigger than in 2010. The growth of the average value of a transaction was affected by the increase in the share of more expensive properties and by the completion of several new developments.

The value of transactions with apartments accounted for 48% of the total value of purchase-sale transactions. Transactions with unimproved registered immovables accounted for 32% and transactions with improved registered immovables for 19% of purchase-sale transactions of real estate. Compared to 2010, the average value of a transaction with an unimproved registered immovable increased 17% and the average value of a transaction with an improved registered immovable increased 28%. The average value of a transaction with an apartment increased 13%.

Compared to 2010, the increase in the average value of a purchase-sale transaction was the biggest (32%) in Northern Estonia, where the number of new and more expensive apartments was the largest compared to other regions. In Central Estonia the increase was 14%, in North-Eastern Estonia 8% and in Western Estonia 1%. In Central Estonia, this increase was considerably influenced by the 44% increase in the average value of registered immovables with non-residential buildings. In North-Eastern Estonia and in Western Estonia, the rise was influenced by the increase in the average value of transactions with unimproved registered immovables – up 21% and 27% respectively.

In 2011 the average price per square metre of an apartment in a purchase-sale transaction was 706 euros, which is 10% more than in 2010. The price per square metre increased 13% in Tallinn, 8% in Tartu and 6% in Pärnu. In Estonia (excl. Tallinn) the average price per square metre increased 7%. Compared to 2010, the average price per square metre of an apartment of the size 70–249.99 m² increased the most: 17% on average in Estonia, 16% in Tallinn and 7% in Tartu. The price of apartments of the size 10–29 m² fell only in Pärnu, by 3%, and grew the most in Tallinn, by 13%. The average price per square metre in purchase-sale transactions of apartments of the size 30–40 m² grew the most in Tartu (14%). The price of 41–54 m² apartments increased the most in Pärnu (15%) and the price of 55–69 m² apartments in Tallinn (13%).

According to the Bank of Estonia, the monthly average interest rate of housing loans was 9% in 2001. It decreased to 3% by 2005. In 2006, during the property boom, the monthly average interest rate increased to 4%. In 2007 and 2008 the interest rate was 6%, and dropped down to 4% in the following years. In 2011 the monthly average interest rate was 3%.

Consequently, the Estonian real estate market has started to slowly recover. The crisis has corrected the inflated real estate prices and real estate loans are not so easily obtainable any more.

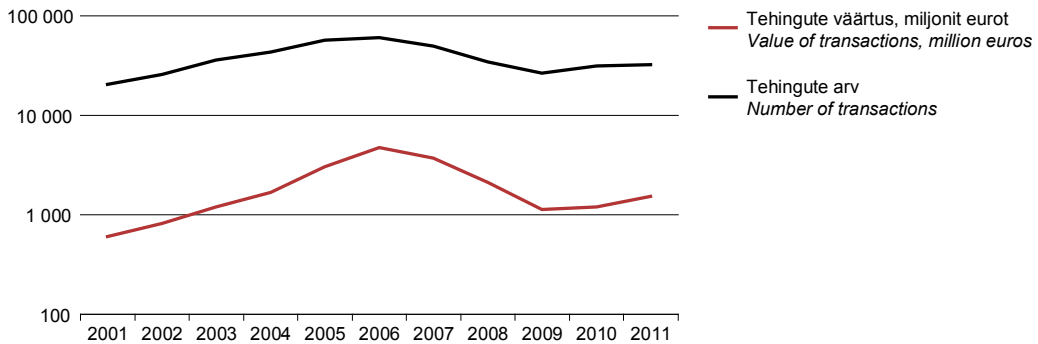
Tabel 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, 2007–2011

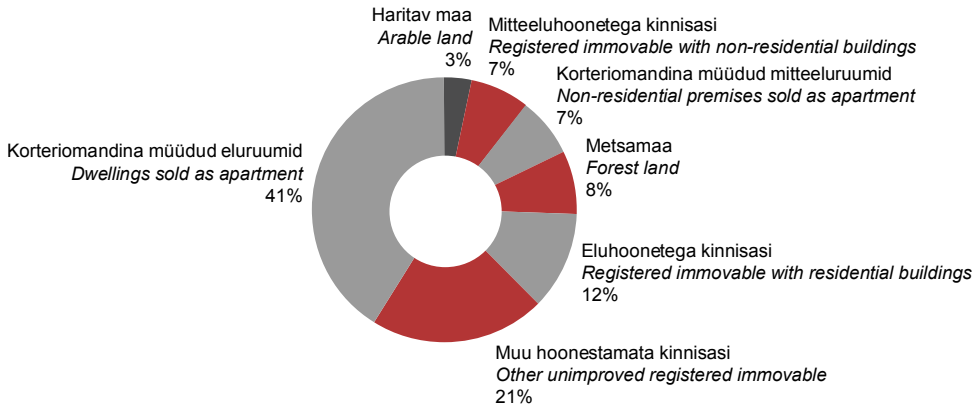
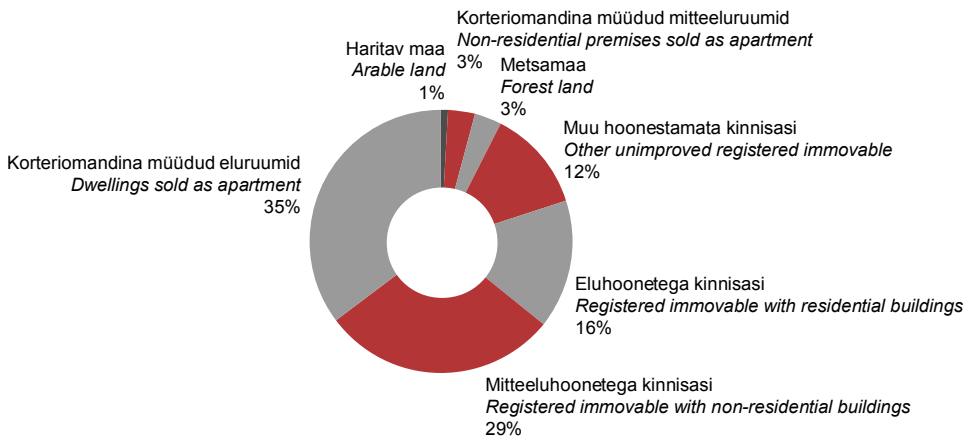
Table 1. Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Tehingute arv						Number of transactions
Kõik kinnisvaraobjektid	49 464	33 987	26 278	30 979	32 245	Real estate objects total
Hoonestamata kinnisasi ^a	12 060	8 982	8 559	9 935	10 445	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	6 256	4 275	3 138	3 642	3 927	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhonetega kinnisasi	3 233	2 478	2 013	2 106	2 316	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	27 915	18 252	12 568	15 296	15 557	Apartment ^b
Tehingute väärtus, miljonit eurot						Value of transactions, million euros
Kõik kinnisvaraobjektid	3 683	2 099	1 133	1 204	1 519	Real estate objects total
Hoonestamata kinnisasi ^a	663	338	225	202	249	Unimproved registered immovable ^a
Eluhoonetega kinnisasi	562	337	185	217	242	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhonetega kinnisasi	815	483	297	272	437	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^b	1 644	942	427	512	591	Apartment ^b

^a Hoonestamata kinnisasi: metsamaa + haritav maa + muu hoonestamata kinnisasi.^b Korteriomand: korteriomandina müüdnud eluruumid + korteriomandina müüdnud mitteeluruumid.^a Unimproved registered immovable: forest land + arable land + other unimproved registered immovable.^b Apartment: dwellings sold as apartment + non-residential premises sold as apartment.**Joonis 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingute arv ja väärtus, 2001–2011**

Figure 1. Number and value of notarised purchase-sale transactions of real estate, 2001–2011

Joonis 2. Kinnisvara ostu-müügitehingud objekti järgi, 2011
Figure 2. Purchase-sale transactions of real estate by object, 2011

Joonis 3. Kinnisvara ostu-müügitehingute väärtus objekti järgi, 2011
Figure 3. Value of purchase-sale transactions of real estate by object, 2011

Tabel 2. Korteriomandina ostetud-müüdnud kinnisvara keskmine ruutmeetri hind korteri suuruse järgi, 2007–2011

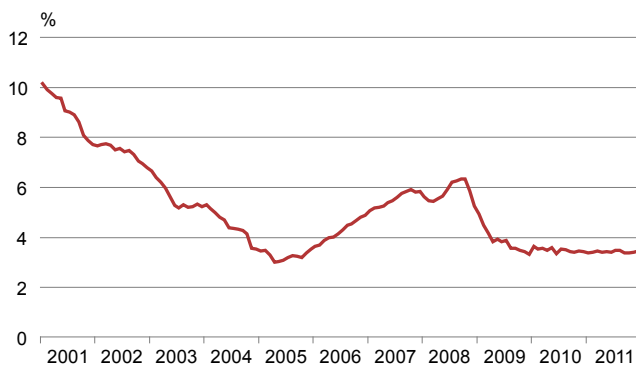
Table 2. Average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments by size of apartment, 2007–2011

(eurot – euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kõik korteriomandid						Total
Kogu Eesti	1 159	1 007	635	640	706	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 620	1 392	871	918	1 035	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 169	1 109	746	776	839	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 280	1 130	745	687	728	<i>Pärnu</i>
10–29 m²						10–29 m²
Kogu Eesti	1 205	1 002	554	583	626	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 645	1 351	720	746	844	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 202	1 068	668	743	823	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 060	920	609	624	604	<i>Pärnu</i>
30–40 m²						30–40 m²
Kogu Eesti	1 123	916	538	551	607	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 628	1 373	802	862	941	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 210	1 086	716	741	847	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 262	1 157	684	631	652	<i>Pärnu</i>
41–54 m²						41–54 m²
Kogu Eesti	1 142	974	584	599	646	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 622	1 378	841	909	991	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 158	1 130	737	765	820	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 365	1 163	817	689	795	<i>Pärnu</i>
55–69 m²						55–69 m²
Kogu Eesti	1 118	1 004	674	672	722	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 520	1 333	864	928	1 046	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 111	1 087	789	804	826	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 288	1 157	828	770	792	<i>Pärnu</i>
70–249 m²						70–249 m²
Kogu Eesti	1 264	1 169	838	829	969	<i>Estonia, total</i>
Tallinn	1 732	1 532	1 089	1 120	1 304	<i>Tallinn</i>
Tartu	1 186	1 152	848	832	889	<i>Tartu</i>
Pärnu	1 212	1 131	649	729	750	<i>Pärnu</i>

Joonis 4. Kodumajapidamistele antud eluasemelaenude kuukeskmine intressimäär, 2001–2011

Figure 4. Monthly average interest rate of housing loans granted to households, 2001–2011

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidelt notariitelt kogutud kinnistu võõrandamise tehingute andmetel. Kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks on Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed. Statistikaameti andmebaasi ja Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed võivad andmete täpsustamise põhimõtete tõttu vähesel määral erineda. Erasisikutele antud eluasemelaenude intressimäär põhineb Eesti Panga andmetel.

Peatükis nimetatud piirkonnad hõlmavad järgmisi maakondi:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn);
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond;
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond;
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond;
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Methodology

Real estate statistics are based on the transactions data of the transfer of registered immovables that have been collected from all notaries. The data of the Estonian Land Board's transactions database serve as the basis for the production of official statistics on the purchase-sale transactions of real estate. The data in Statistics Estonia's database can be slightly different from the data in the Estonian Land Board's transactions database due to different principles of data adjustment. The weighted average annual interest rate of housing loans granted to individuals is based on the data of the Bank of Estonia.

The regions mentioned in this chapter include the following counties:

- *Northern Estonia: Harju county (incl. Tallinn);*
- *Central Estonia: Järva, Lääne-Viru and Rapla counties;*
- *North-Eastern Estonia: Ida-Viru county;*
- *Western Estonia: Hiiu, Lääne, Pärnu and Saare counties;*
- *Southern Estonia: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi and Võru counties.*

Kasulikke linke

Useful links

Maa-ameti tehingute andmebaas
Estonian Land Board's transactions database
<http://www.maaamet.ee/kinnisvara/htraru/>

Eesti Panga veebileht
Bank of Estonia
www.eestipank.ee

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

Peatükis on käsitletud 2011. aasta transpordistatistikat, võrreldud seda varasemate aastate omaga ja selgitatud toimunud muutusi. Kajastatud on transporditaristu ja transpordivahendite olukorda ning liiklusõnnetusi.

Efektivne transpordisüsteem on üks majandus- ja sotsiaalarengu olulisi eeltingimusi. Transpordil on ka tähtis sotsiaalne funktsioon – liikumisvajaduse rahuldamine. Eesti majanduses hõlmab transport ja tema abitegevused 9% tööturul hõivatutest. Võrreldes 2010. aastaga Eesti veondusettevõtete majandustulemused mullu paranesid.

Ühistranspordi kasutajate arv möödunud aastal vähenes. Eesti veondusettevõtete teenindatud sõitjate arv on vähenenud juba viimased viis aastat. Enim on seda mõjutanud sõitjate arvu vähenemine linnaliinidel. Eesti veondusettevõtete teenuseid kasutas 2011. aastal 171 miljonit inimest, neist 163 miljonit riigisisestel vedudel. Sõitjatevedu vähenes aastaga 2%. Linnaliine (linnaliinibusse, tramme ja trolle) kasutas ligi 129 miljonit sõitjat – 4% ehk üle 5 miljoni sõitja vähem kui aasta varem. Sõitjate arv riigisisestel bussivedudel (v.a linnaliinid) suurenes aastaga 6%, kuid riigisisestel raudteevedudel veidi vähenes. Riigisisestel merevedudel ja lendudel suurenes sõitjate arv vastavalt 1% ja 12%. Rahvusvahelistel vedudel oli sõitjaid 10% enam kui aasta varem ehk ligi 8,1 miljonit, sh merevedudel 6,3 miljonit, maanteevedudel ligi miljon ja õhuvvedudel 0,8 miljonit. Veondusettevõtete sõitjakäive kasvas aastaga 6%, seda mõjutas enim sõitjakäibe 9% kasv rahvusvahelistel merevedudel ja 20% kasv rahvusvahelistel lendudel. Kokku kasvas sõitjakäive rahvusvahelistel vedudel 12%. Linnaliinide sõitjakäive vähenes 3%, muude riigisiseste vedude käive 1%.

Kaubavedu varasema aastaga võrreldes elavnes. Veondusettevõtted transportisid mullu üle 81 miljoni tonni kaupa ehk 3% enam kui aasta varem ja nende veosekäive oli 15 miljardit tonn-kilomeetrit. Eesti veondusettevõtete kaubaveo maht tonnkilomeetrites kasvas 2011. aastal varasema aastaga võrreldes 3%, seda peamiselt tänu maanteetranspordi kaubavedude mahu 22% suurenemisele. Raudtee- ja mereveoettevõtete veosekäive kahanes vastavalt 6% ja 28%. Rahvusvaheliste vedude käive oli 86% kogu veosekäibest ja kasvas aastaga 4%, riigisiseste vedude veosekäive vähenes 2%. Veosekäive rahvusvahelistel maanteevedudel kasvas koguni 31%, raudteevedudel aga vähenes 7%.

Pärast mitu aastat kestnud majanduslangusest tingitud veosekäibe vähenemist taastus 2010. aastal maantee- ja raudteevedude veosekäive enamikus EL-i liikmesriikides. Eesti osatähtsus EL-i raudtee-kaubavedudes oli 2010. aastal 2% ja veosekäibe 12% suurenemist mõjutas enim rahvusvaheliste vedude kasv. Eesti veondusettevõtete töö osatähtsus EL-i maanteekaubavedudes oli 2010. aastal 0,3% ja veosekäive kasvas aastaga 5%.

Maantee- ja raudteetranspordiettevõtted vedasid 2011. aastal kaupa rohkem kui aasta varem. Maanteel veeti 31 miljonit tonni ja avalikul raudteel 30,5 miljonit tonni kaupa. Meretranspordiettevõtted vedasid 1,7 miljonit tonni kaupa ehk üle viiendiku võrra vähem kui 2010. aastal. Riigisisestel vedudel transportisid veondusettevõtted 45 miljonit tonni ja rahvusvahelistel vedudel 36 miljonit tonni kaupa. 23 miljonit tonni raudteel veetud kaubast oli transiitkaup, mille vedu raudteel vähenes aastaga 3%. Välismaale veeti raudteel 20% enam kaupa ja välismaalt saabus 40% enam kaupa kui 2010. aastal. Raudteetranspordiga saadeti kaupa enim Venemaale, Lätti ja Leetu. Eestisse saabus raudteel enim kaupa Leedust, Venemaalt ja Valgevenest.

Lennujaamu läbis mullu rekordarv sõitjaid. Eesti lennujaamades teenindati ligi kaht miljonit inimest – 36% rohkem kui 2010. aastal. Rahvusvahelistel lendudel oli 1,9 miljonit sõitjat ehk 37% enam ja riigisisestel lendudel 61 700 sõitjat ehk 11% enam kui aasta varem. Avati ka uusi lennuliine ja regulaarlende toimus nädalas rohkem kui 2010. aastal. Kauba- ja postivedu lennujaamade kaudu kasvas varasema aastaga võrreldes vastavalt 56% ja 22%, ulatudes kokku veidi üle 18 400 tonni.

Kaupade lastimine ja lossimine Eesti sadamates kasvas 2011. aastal jätkuvalt. Lasti käitlemine EL-i sadamates 2010. aastal veel toibus ülemaailmsest majanduslangusest, kasvades 2009. aastaga võrreldes 5,7%. EL-i riikide ning Norra ja Horvaatia sadamates käideldud kaupade kogukaal oli 2010. aastal hinnanguliselt 3,6 miljardit tonni. Eesti näitaja osatähtsus selles oli 1%. Kui 2010. aastal käideldi Eesti sadamates 46,1 miljonit tonni kaupa – viiendiku võrra rohkem kui aasta varem –, siis 2011. aastal lastiti ja lossiti Eesti sadamates kokku 48,5 miljonit tonni kaupa ehk 5% rohkem kui aasta varem. Eesti paistab EL-i riikide hulgas silma suurima sadamates käideldud vedellasti osatähtsusega (67%) kaupade kogutonnaažis. Vedellast oli 2010. aastal 41%, puistlast 23% ja konteinerid 19% kogu peamistes EL-i sadamates käideldud lastist.

Välismaale veeti sadamate kaudu 8,2 miljonit tonni kaupa ehk 13% enam ja välismaalt saabus 5,5 miljonit tonni kaupa ehk veidi vähem kui 2010. aastal. Lastitud ja lossitud transiitkaupa oli 34,6 miljonit tonni – 4% rohkem kui 2010. aastal. Transiitkauba lastimine veidi vähenes, kuid lossimine suurenes üle neljandiku võrra. Sadamaid läbinud kaubalaevu oli 9% enam. Eesti sadamates käideldi enim rafineeritud naftatooteid (ligi 30 miljonit tonni), mille vedu kasvas aastaga 8%. Merekonteinerite vedu sadamate kaudu kasvas aastaga 30%, transiitkonteinerite vedu 70%. Eesti viies suuremas sadamas (nn põhisadamad, kus lastitakse ja lossitakse aastas üle miljoni tonni kaupa) käideldi 2011. aastal 45,7 miljonit tonni kaupa ehk 2010. aastast 5% enam.

Reisilaevadega saabus Eesti sadamatesse rohkem inimesi kui aasta varem. Rahvusvahelistel vedudel läbis Eesti sadamaid 2011. aastal 8,8 miljonit sõitjat, varasemast aastast 7% enam. Ristlusaevadega saabus üle 436 000 merereisija – 11% enam kui 2010. aastal. Eesti meretranspordiettevõtte vedasid rahvusvahelistel liinidel 5,6 miljonit sõitjat ehk 8% enam ja peamistel Eestisestel laevaliinidel ligi 1,9 miljonit sõitjat ehk ligikaudu sama palju kui 2010. aastal. Sadamatesse saabunud reisilaevade arv oli 2011. aastal peaaegu sama suur kui aasta varem.

EL-i riikide sadamaid läbinud reisijate arv oli 2010. aastal 395,6 miljonit – 2% väiksem kui 2009. aastal. Eesti sadamaid läbis 2010. aastal rahvusvaheliste ja riigisiseste vedudega 9,5 miljonit inimest. Kui kaupade transport meritsi 2010. aastal EL-i riikides kasvas, siis sõitjatevedu EL-i sadamate kaudu 2010. aastal endiselt vähenes, kuigi näiteks Eestis, Lätis ja Leedus meritsi sõitjate arv kasvas.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris 2011. aastal kasvas. Maanteeameti hallatavas liiklusregistris oli möödunud aasta lõpus arvel 574 015 sõiduautot, 84 337 veoautot, 4156 bussi ja 21 113 mootorratast. Sõidukite esmane registreerimine elavnes – 2011. aastal registreeriti esmaselt 44 412 sõiduautot ja 6317 veoautot ehk vastavalt üle 50% ja 70% enam kui 2010. aastal. Ka uusi sõidukeid registreeriti 2011. aastal märksa rohkem kui aasta varem. Sõiduaautosid 1000 elaniku kohta oli Eestis 2010. aastal 412. Suurim oli see näitaja Luksemburgis – 666.

Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2011. aasta lõpus kirjas 304 vedurit, 23 elektri- ja 32 diiselmootorvagunit, 217 sõitjateveo- ja 18 995 kaubavagunit. Eesti laevaregistris oli möödunud aasta lõpus 107 merelaeva (kogumahutavusega vähemalt 100) ja 29 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 15 laeva (kogumahutavusega vähemalt 100). Aastavahetuse seisuga oli Eesti tsiviilõhusõidukite registris arvel 150 õhusõidukit.

Liiklusohvrite arv Eesti teedel mullu kasvas. Maanteeameti liiklusõnnetuste andmekogus registreeriti 2011. aastal Eestis 1492 inimkannatanuga liiklusõnnetust, milles hukkus 101 (2010. aastal 79) ja sai vigastada 1877 inimest. Aastaga kasvas liiklusõnnetuste arv 11%, neis hukkunute arv 28% ja vigastatute arv 9%. EL-i maanteedel hukkus 2010. aastal liiklusõnnetustes üle 31 100 inimese. Enim hukkunuid miljoni elaniku kohta oli Kreekas ja Rumeenias, vähim Rootsis ja Suurbritannias. 2011. aasta esialgsete andmete kohaselt on liiklusohutus EL-i riikides, v.a Eestis ja veel mõnes liikmesriigis, üha paranenud.

Raudteel registreeriti 2011. aastal 28 õnnetusjuhtumit, milles hukkus 9 ja sai raskelt vigastada 7 inimest. Laevaõnnetusi registreeriti Eesti territoriaalmerel ja sisevetes 2011. aastal 12, õnnetustes hukkunuid ei olnud. Lennuõnnetusi Eesti territooriumil mullu ei juhtunud.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

The chapter presents transport statistics for 2011 in comparison with previous years. It also outlines the changes compared to previous years. The chapter includes data about the transport infrastructure, means of transport and traffic accidents.

An efficient transport system is an important prerequisite for economic and social development. Transport also has an important social function – to satisfy movement needs. In the Estonian economy, transport and its support activities account for 9% of total employment. Compared to 2010, the financial results of Estonian transport enterprises improved last year.

The number of public transport users decreased last year. The number of passengers carried by Estonian transport enterprises continued to decrease for the fifth year in succession. This decline has been influenced the most by reduced passenger traffic volumes in urban transport. In 2011, the number of passengers carried by Estonian transport enterprises amounted to 171 million, of which 163 million were carried in domestic traffic. Passenger transport decreased by 2% compared to 2010. Urban transport (i.e. buses, trams and trolleybuses) was used by nearly 129 million passengers, which was 4% (i.e. more than 5 million passengers) less than the year earlier. The number of passengers in other domestic road transport (excl. urban transport) increased by 6%, but there was a slight decrease in domestic rail traffic. The number of passengers in domestic sea transport and air transport increased by 1% and 12%, respectively. The number of passengers in international traffic increased 10% compared to 2010, totalling about 8.1 million, including 6.3 million passengers in sea transport, nearly one million in road transport and 0.8 million passengers in air transport. The passenger traffic volume of transport enterprises increased 6% compared to the previous year, mainly due to the increase in the passenger traffic volume of international sea and air transport (up 9% and 20% respectively). The total growth in international passenger traffic was 12%. The passenger traffic volume of urban transport decreased 3%, while passenger traffic in other domestic road transport decreased 1%.

Transport enterprises carried more goods than in the previous year. In 2011, transport enterprises carried over 81 million tonnes of goods, which is 3% more than in 2010. The freight turnover was 15 billion tonne-kilometres. In 2011, the 3% increase in freight turnover was mainly influenced by road transport, where freight turnover increased by 22%. The freight turnover of rail and sea transport enterprises decreased by 6% and 28%, respectively. International transport accounted for 86% of the total freight turnover and increased by 4% in 2011, while the freight turnover of domestic traffic decreased by 2%. The freight turnover in international road transport increased by as much as 31%, while there was a 7% decrease in the freight turnover of international rail transport.

After several years of decline due to the recession, the freight turnover of road and rail transport recovered in 2010 in most European Union (EU) Member States. In 2010, Estonia's share in the EU rail freight transport was 2%. The 12% growth in freight turnover in Estonia in 2010 was mostly driven by a growth in international transport. The work share of Estonia's vehicles in EU road freight transport was 0.3% and their freight turnover grew by 5% in 2010.

In 2011 road and rail transport enterprises carried more goods than in 2010. Road transport enterprises carried 31 million tonnes of goods, and over 30 million tonnes of cargo was transported on public railway. Sea transport enterprises carried 1.7 million tonnes of goods, which is over a fifth less than the year earlier. Domestic transport totalled 45 million tonnes and international transport 36 million tonnes of goods. 23 million tonnes of transit goods were transported by rail. The carriage of transit goods by rail decreased by 3%. Compared to 2010, 20% more goods were posted abroad by rail and 40% more goods were received from abroad in 2011. Most of the goods sent by rail were delivered to Russia, Latvia and Lithuania. Most of the goods arriving by rail came from Lithuania, Russia and Belarus.

Last year a record number of passengers passed through airports. In 2011, the passenger traffic volume of Estonian airports was nearly 2 million, which is 36% more than in 2010. Nearly 1.9 million passengers were transported on international flights which means a 37% increase. The number of passengers transported on domestic flights was 61,700, which is 11% more than in 2010. Also, new lines were launched and there were more scheduled flights per week than the year before. Cargo and mail services through airports increased over the previous year by 56% and 22% respectively, amounting to about 18,400 tonnes in total.

In 2011, the loading and unloading of goods in Estonian ports continued to grow. In 2010, cargo handling in EU ports continued to recover from the global economic downturn, growing by 5.7% compared to 2009. The estimated total weight of goods handled in EU ports and the ports in Croatia and Norway was 3.6 billion tonnes in 2010. The share of Estonia was 1%. In 2010 Estonian ports handled 46.1 million tonnes of goods – a fifth more than in 2009. In 2011, 48.5 million tonnes of goods were loaded and unloaded in the ports of Estonia, which is a 5% increase compared to 2010. Estonia stands out among the EU countries with the largest share of liquid bulk (67%) in the total tonnage of goods handled by ports. In 2010 liquid bulk accounted for 41% of the cargo handled in major EU ports, followed by dry bulk (23%) and containers (19%).

8.2 million tonnes of goods were transported abroad through ports, which is 13% more than in 2010. 5.5 million tonnes of goods arrived at Estonian ports – a little less than in 2010. Transit goods were loaded and unloaded in the amount of 34.6 million tonnes, which is 4% more than in 2010. Transit cargo loading slightly decreased, but transit cargo unloading increased by over a quarter. The number of cargo ships calling at the ports increased by 9%. The most frequently handled group of goods in Estonian ports was refined petroleum products (around 30 million tonnes), and the transport of these products increased 8%. Sea container transportation through ports increased by 30% and transit container shipment by 70%. The amount of goods loaded and unloaded in Estonia's five largest ports (the so-called main ports where more than one million tonnes of cargo is loaded and unloaded per year) was 45.7 million tonnes in 2011 (an increase of 5%).

More passengers passed through the ports of Estonia by passenger ships. In 2011, 8.8 million passengers visited Estonian ports by international transport. This is 7% more than in 2010. Over 436,000 cruise passengers arrived by sea, which is 11% more than in 2010. The Estonian maritime transport enterprises transported 5.6 million passengers on international routes (8% more than in 2010) and about 1.9 million passengers on the main domestic ship routes (more or less the same as in 2010). Also, the number of passenger ships calling at the ports in 2011 remained on the same level.

The number of passengers passing through the ports of EU countries in 2010 was 395.6 million, a 2% decrease compared to 2009. In 2010, Estonian ports were visited by 9.5 million passengers in international and domestic traffic. Unlike the transport of goods by sea, the passenger traffic through EU ports continued to fall in 2010, although it did increase in Estonia, Latvia and Lithuania, for example.

The number of registered motor vehicles in the Traffic Register increased in 2011. At the end of 2011, there were 574,015 passenger cars, 84,337 lorries, 4,156 buses and 21,113 motorcycles registered in the vehicle register of the Estonian Road Administration. In 2011, the number of first registrations of passenger cars and lorries in Estonia was 44,412 and 6,317 respectively – that is 50% and 70% more than in 2010. The number of new motor vehicle registrations has also increased. In 2010, there were 412 passenger cars per 1,000 inhabitants in Estonia. In the EU, the number of passenger cars per 1,000 inhabitants was the highest in Luxembourg (666).

There were 304 locomotives, 23 electric railcars, 32 diesel railcars, 217 passenger wagons and 18,995 freight wagons registered in the State Railway Traffic Register at the end of 2011. The Estonian Register of Ships listed 107 sea craft (gross tonnage 100 or more) and 29 inland waterway vessels at the end of 2011. 15 ships were listed in the register of bareboat chartered ships (gross tonnage 100 or more). At the end of 2011, the Register of Estonian Civil Aircraft included 150 units of aircraft.

The number of casualties on Estonian roads grew in 2011. According to the database of traffic accidents of the Estonian Road Administration, there were 1,492 road traffic accidents with casualties in 2011. The number of persons killed increased to 101 (from 79 in 2010), and the number of persons injured in traffic accidents was 1,877. The number of traffic accidents increased by 11%, the number of fatalities by 28% and the number of persons injured by 9%. In 2010, over 31,100 people were killed in road traffic accidents in the EU. The number of fatalities per million inhabitants was the highest in Greece and Romania, and the lowest in Sweden and United Kingdom. Provisional data for 2011 show a continuing downward trend in most EU countries, except for Estonia and some other Member States.

In 2011, the number of railway traffic accidents in Estonia amounted to 28, with 9 persons killed and 7 seriously injured in these accidents. In 2011, 12 ship accidents were registered in the territorial and inland waters of Estonia; no one was killed in these ship accidents. There were no aircraft accidents on the territory of Estonia in 2011.

Tabel 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2008–2011

Table 1. Passenger transport by transport enterprises, 2008–2011
(miljonit sõitjat – million passengers)

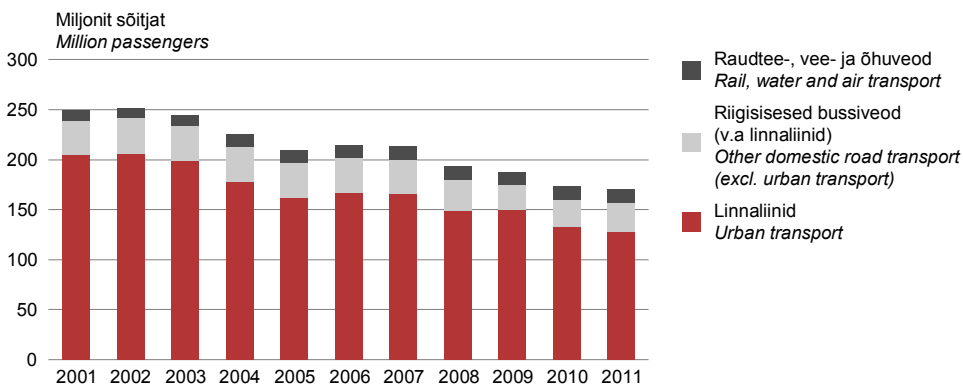
	2008	2009	2010	2011	
Maismaatransport	185,6	180,1	165,2	161,8	Land transport
raudteetransport	5,3	4,9	4,8	4,8	rail transport
maanteetransport	180,3	175,2	160,4	157,0	road transport
linnaliinivedu ^a	149,0	149,5	133,8	128,5	urban transport ^a
Meretransport	7,0	7,4	7,7	8,2	Sea transport
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	0,8	0,7	0,7	0,8	Air transport

^a Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega.

^a Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus.

Joonis 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2001–2011

Figure 1. Passenger transport by transport enterprises, 2001–2011

Tabel 2. Veondusettevõtete sõitjapäive, 2008–2011

Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2008–2011
(miljonit sõitjakilomeetrit – million passenger-kilometres)

	2008	2009	2010	2011	
Maismaatransport	2 949,3	2 585,1	2 513,6	2 501,2	<i>Land transport</i>
raudteetransport	273,7	249,1	247,4	242,9	<i>rail transport</i>
maanteetransport ^a	2 675,5	2 336,0	2 266,2	2 258,3	<i>road transport^a</i>
linnaliinivedu ^b	681,4	661,5	605,5	589,9	<i>urban transport^b</i>
Meretransport	843,7	969,8	1 113,7	1 216,3	<i>Sea transport</i>
Siseveetransport	0,0	0,1	0,2	0,2	<i>Inland waterways transport</i>
Õhutransport	979,7	854,9	874,1	1 051,5	<i>Air transport</i>

^a Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega. 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega.

^a Road transport includes passenger transport by bus, trolleybus and tram. The 2010 data have been revised.

^b Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus.

Tabel 3. Veondusettevõtete kaubavedu, 2008–2011

Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2008–2011
(miljonit tonni – million tonnes)

	2008	2009	2010 ^a	2011	
Maanteetransport	35,8	27,9	30,3	31,1	<i>Road transport</i>
Raudteetransport ^b	52,8	38,4	46,7	48,4	<i>Rail transport^b</i>
avalik raudtee	26,2	25,4	29,7	30,5	<i>public railway</i>
Meretransport	1,1	1,4	2,1	1,7	<i>Sea transport</i>

^a 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^b Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks vedaja transpordib kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel.

^a The 2010 data have been revised.

^b The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway.

Tabel 4. Veondusettevõtete veosekäive, 2008–2011^a

Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2008–2011^a
(miljonit tonnkilomeetrit – million tonne-kilometres)

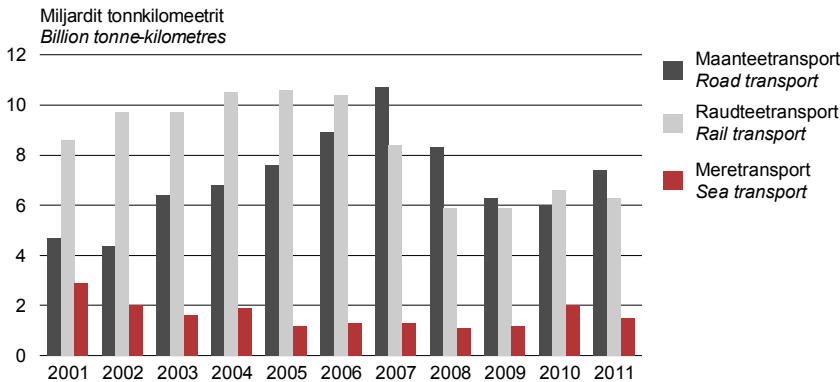
	2008	2009	2010	2011	
Maanteetransport	8 279,3	6 290,3	6 026,9	7 365,2	<i>Road transport</i>
Raudteetransport	5 942,9	5 933,6	6 637,9	6 270,8	<i>Rail transport</i>
avalik raudtee	5 525,9	5 586,2	6 217,2	5 827,9	<i>public railway</i>
Meretransport	1 127,9	1 198,6	2 024,9	1 459,9	<i>Sea transport</i>

^a 2009. ja 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The 2009 and 2010 data have been revised.

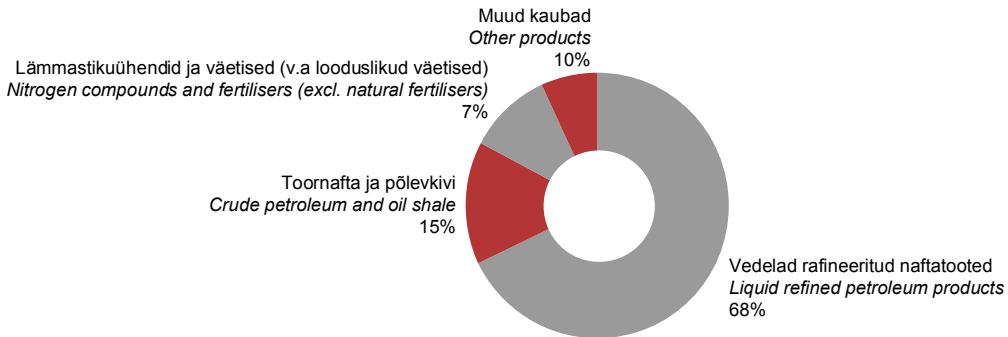
Joonis 2. Veendusettevõtete veosekäive, 2001–2011

Figure 2. Freight turnover of transport enterprises, 2001–2011

Joonis 3. Veosekäive raudteel, 2011

Figure 3. Rail freight turnover, 2011

Tabel 5. Lennuliiklus, 2008–2011

Table 5. Air traffic, 2008–2011

	2008	2009	2010	2011	
Lennuoperatsioonid ^a	57 425	43 256	43 342	50 825	Aircraft movements ^a
Regulaarlennud nädalas	422	265	274	352	Regular flights per week
Regulaarlennuliinid	32	31	35	38	Regular lines
Sõitjad	1 866 460	1 383 466	1 439 810	1 960 437	Passengers
riigisisestel lendudel	48 034	49 509	55 171	61 704	on domestic flights
Veosed (k.a postivedu), tonni	42 104	21 072	12 053	18 436	Freight (incl. mail), tonnes

^a Maandumine ja õhukutõusmine.

^a Arrivals and departures.

Tabel 6. Laevaliiklus sadamates ja laevade kogumahutavus^a, 2008–2011*Table 6. Shipping traffic through ports and gross tonnage^a of ships, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Välismaalt saabunud laevad	12 237	10 271	10 883	11 340	<i>Vessels coming from abroad</i>
Laevade kogumahutavus välismaalt saabunud kaubalaevad	197 001	201 350	211 895	212 917	<i>Gross tonnage of vessels cargo vessels coming from abroad</i>
kaubalaevade kogumahutavus	4 878	4 371	4 650	5 069	<i>gross tonnage of cargo vessels</i>
Välismaale sõitnud laevad	38 889	44 242	47 103	43 899	<i>Vessels going to foreign countries</i>
Laevade kogumahutavus välismaale sõitnud kaubalaevad	12 192	10 267	10 840	11 302	<i>Gross tonnage of vessels cargo vessels going to foreign countries</i>
kaubalaevade kogumahutavus	196 926	200 715	211 916	212 945	<i>gross tonnage of cargo vessels</i>
	4 828	4 368	4 609	5 025	
	38 821	43 515	47 137	43 916	

^a Laeva kogumahutavus tuhandetes. Laeva kogumahutavus on laeva kogusuurus mõõdetuna 1969. aasta rahvusvahelise laevade mõõtmise konventsiooni sätete kohaselt; ühikuta suurus.

^a *The gross tonnage of ships in thousands. Gross tonnage is a measure of the size of a ship determined in accordance with the provisions of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969. A unitless entity.*

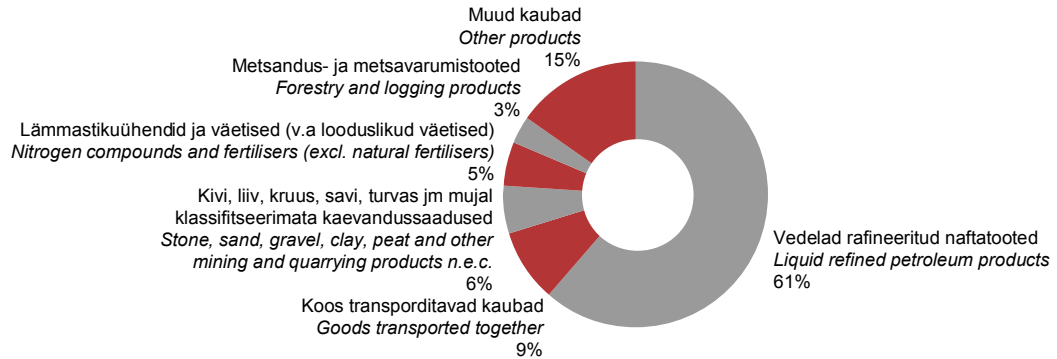
Tabel 7. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2008–2011*Table 7. International passenger traffic through ports, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Välismaalt saabunud	3 921 154	4 004 467	4 288 747	4 613 406	<i>Passengers coming from foreign countries</i>
Soomest	3 137 599	3 180 388	3 463 940	3 652 375	<i>from Finland</i>
Rootsist	477 307	511 202	546 827	569 468	<i>from Sweden</i>
Välismaalt ristluslaevaga saabunud	377 522	416 605	391 645	436 181	<i>Cruise passengers coming from foreign countries</i>
Välismaale sõitnud	3 563 447	3 616 693	3 941 826	4 207 579	<i>Passengers going to foreign countries</i>
Soome	3 151 771	3 201 153	3 500 004	3 680 013	<i>to Finland</i>
Rootsi	401 927	415 440	441 631	472 001	<i>to Sweden</i>
KOKKU	7 484 601	7 621 160	8 230 573	8 820 985	<i>TOTAL</i>

Tabel 8. Kaubavedu sadamate kaudu, 2008–2011*Table 8. Transport of goods through ports, 2008–2011**(miljonit tonni – million tonnes)*

	2008	2009	2010	2011	
Väljaveetud kaup	6,9	5,8	7,3	8,2	<i>Outgoing goods</i>
Sissetoodud kaup	4,7	4,1	5,6	5,5	<i>Incoming goods</i>
Väljaveetud transiitkaup	21,3	24,0	27,2	27,0	<i>Outgoing transit goods</i>
Sissetoodud transiitkaup	3,2	4,5	6,0	7,6	<i>Incoming transit goods</i>
KOKKU	36,2	38,5	46,1	48,5	<i>TOTAL</i>

Joonis 4. Eesti sadamates käideldud kaubad, 2011
Figure 4. Goods handled in Estonian ports, 2011

Tabel 9. Sõidukid, 2008–2011^a
Table 9. Vehicles, 2008–2011^a
 (aasta lõpus, tuhat – *at end-year, thousands*)

	2008	2009	2010	2011	
Sõiduautod	551 830	545 692	552 684	574 015	<i>Passenger cars</i>
eravalduses	393 809	397 973	412 349	432 252	<i>privately owned</i>
Veoautod	83 350	81 111	81 204	84 337	<i>Lorries</i>
eravalduses	24 912	25 391	26 107	26 894	<i>privately owned</i>
Bussid	4 292	4 117	4 167	4 156	<i>Buses</i>
eravalduses	607	574	579	576	<i>privately owned</i>
Mootorrattad	17 622	18 626	19 671	21 113	<i>Motorcycles</i>
Moopedid	2 104	<i>Mopeds</i>
Haagised	60 108	62 010	65 465	69 949	<i>Trailers</i>
Jetid	389	433	492	566	<i>Personal watercraft</i>
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	20 738	21 671	22 459	23 562	<i>Recreational craft and ships with a length under 12 metres</i>

^a Alates 2011. aastast on mootorrattad ja moopedid liiklusregistris eraldi.

^a Since 2011, motorcycles and mopeds are separately registered in the Traffic Register.

Tabel 10. Traktorid ja liikurmasinad, 2008–2011
Table 10. Tractors and mobile machinery, 2008–2011
 (aasta lõpus – *at end-year*)

	2008	2009	2010	2011	
Traktorid	22 718	23 328	24 171	25 365	<i>Tractors</i>
Ekskavaatorid	2 202	2 154	2 101	2 149	<i>Excavators</i>
Traktorihagised	6 223	6 202	6 684	7 096	<i>Tractor (semi-)trailers</i>
Kombainid	977	941	986	1 025	<i>Combines</i>
Laadurid	1 807	1 774	1 803	1 966	<i>Loaders</i>
Metsatöömasinad	493	469	501	537	<i>Forestry vehicles</i>
Teetöömasinad	397	398	388	389	<i>Roadwork machinery</i>

Tabel 11. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2008–2011
Table 11. Vehicles registered for the first time, 2008–2011

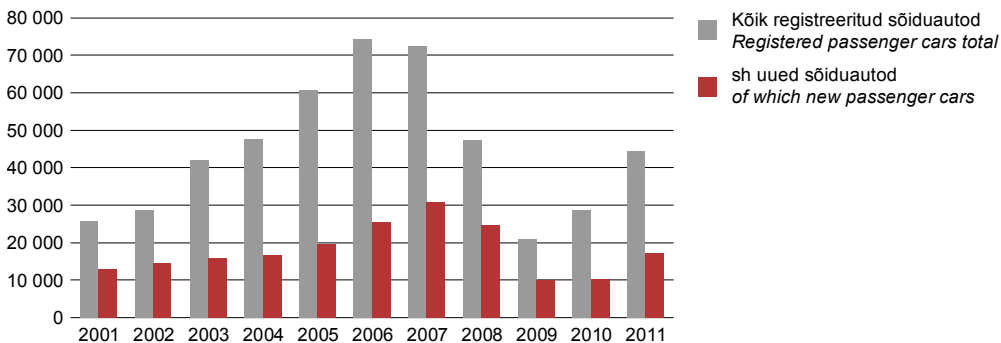
	2008	2009	2010	2011	
Sõiduautod	47 402	21 037	28 845	44 412	Passenger cars
Veoautod	6 459	2 656	3 716	6 317	Lorries
Bussid	363	273	405	377	Buses
Mootorrattad ^a	2 944	1 171	1 347	1 806	Motorcycles ^a
Haagised	7 201	3 093	3 863	5 067	Trailers
Maastikusõidukid	79	147	522	506	Off-road vehicles
Traktorid	1 766	399	430	761	Tractors
Traktorihaagised	442	214	210	292	Tractor (semi-)trailers
Liikurmasinad	591	211	231	512	Mobile machinery
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	1 807	990	916	1 140	Recreational craft and ships with a length under 12 metres
Jetid	89	52	63	75	Personal watercraft

^a 2011. aastal koos mopeedidega.

^a In 2011 motorcycles and mopeds.

Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 2001–2011

Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 2001–2011

Tabel 12. Raudteeveerem, 2008–2011

Table 12. Railway vehicles, 2008–2011

	2008	2009	2010	2011	
Vedurid	309	306	319	304	Locomotives
Mootorvagunid	59	55	55	55	Railcars
Vagunid	15 954	18 499	17 575	19 212	Wagons
Kaubavagunid	15 749	18 284	17 358	18 995	Freight wagons
Sõitjateveo vagunid	191	215	217	217	Passenger wagons
Reisivagunid	81	65	67	67	Coaches
Mootorvaguni haakevagunid	89	95	95	95	Railcar trailers

Tabel 13. Merelaevad, 2008–2011^a*Table 13. Sea ships, 2008–2011^a*

(aasta lõpus – at end-year)

	2008	2009	2010	2011	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	119	118	110	107	<i>Sea ships entered in the Register of Ships</i>
reisilaevad	16	15	14	14	<i>passenger ships</i>
kaubalaevad	20	20	15	15	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	46	47	47	45	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	37	36	34	33	<i>technical and auxiliary ships</i>
Laevapereta prahitud laevade ^b registrisse kantud merelaevad	13	14	16	15	<i>Sea ships entered in the register of bareboat chartered ships^b</i>
reisilaevad	10	9	11	10	<i>passenger ships</i>
kaubalaevad	2	2	2	2	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	-	-	-	-	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	1	3	3	3	<i>technical and auxiliary ships</i>

^a Laevad, mille kogumahutavus oli vähemalt 100.^b Laeva prahtimise leping on leping, millega üks isik (prahileandja) kohustub andma laeva lepingujärgseks kasutamiseks teisele isikule (prahtija), osutamata seejuures prahtijale veoteenust.^a Ships with a gross tonnage of at least 100.^b A charter agreement is an operating agreement whereby one person (the ship-owner) undertakes to provide the contractual use of the vessel to the other party (the charterer) without providing any transport services to the charterer.**Tabel 14. Õhusõidukid, 2008–2011***Table 14. Aircraft, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Lennukid	25	22	23	24	<i>Aircraft</i>
Väikelennukid	77	66	72	73	<i>Small aircraft</i>
Kopterid	7	10	10	11	<i>Helicopters</i>
Õhupallid	5	5	5	5	<i>Free balloons</i>
Purilennukid	28	23	24	24	<i>Sailplanes</i>
Motodeltaplaanid	19	12	13	13	<i>Powered hang-gliders</i>
KOKKU	161	138	147	150	<i>TOTAL</i>

Tabel 15. Gaasijaotustorustike pikkus torustiku liigi^a järgi, 2008–2011*Table 15. Length of gas pipelines by pipeline category^a, 2008–2011*

(kilomeetrit – kilometres)

	2008	2009	2010	2011	
A	562	545	551	555	<i>A</i>
B	660	668	686	688	<i>B</i>
C	185	192	199	199	<i>C</i>
D	878	878	877	877	<i>D</i>
KOKKU	2 285	2 283	2 313	2 319	<i>TOTAL</i>

^a A-kategooria: töö rõhk on kuni 0,01 baari; B-kategooria: töö rõhk on 0,01–5 baari; C-kategooria: töö rõhk on 5–16 baari;

D-kategooria: töö rõhk on üle 16 baari.

^a Category A: the working pressure is up to 0.01 bars. Category B: the working pressure is 0.01–5 bars. Category C: the working pressure is 5–16 bars. Category D: the working pressure is more than 16 bars.

Tabel 16. Liiklusteede pikkus, 2008–2011

Table 16. Length of transport routes, 2008–2011
(aasta lõpus, kilomeetrit – at end-year, kilometres)

	2008	2009	2010	2011	
Riigimaanteed	16 487	16 470	16 500	16 512	National roads
kattega riigimaanteed	9 923	10 188	10 492	10 657	paved national roads
Avalik raudtee	919	919	919	918	Public railway
elektrifitseeritud	131	131	131	132	electrified
Laevateed sisevetel	335	335	335	335	Navigable inland waterways
Lennumarsruudid	6 422	8 273	8 852	8 852	Air routes

Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2008–2011^a

Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2008–2011^a

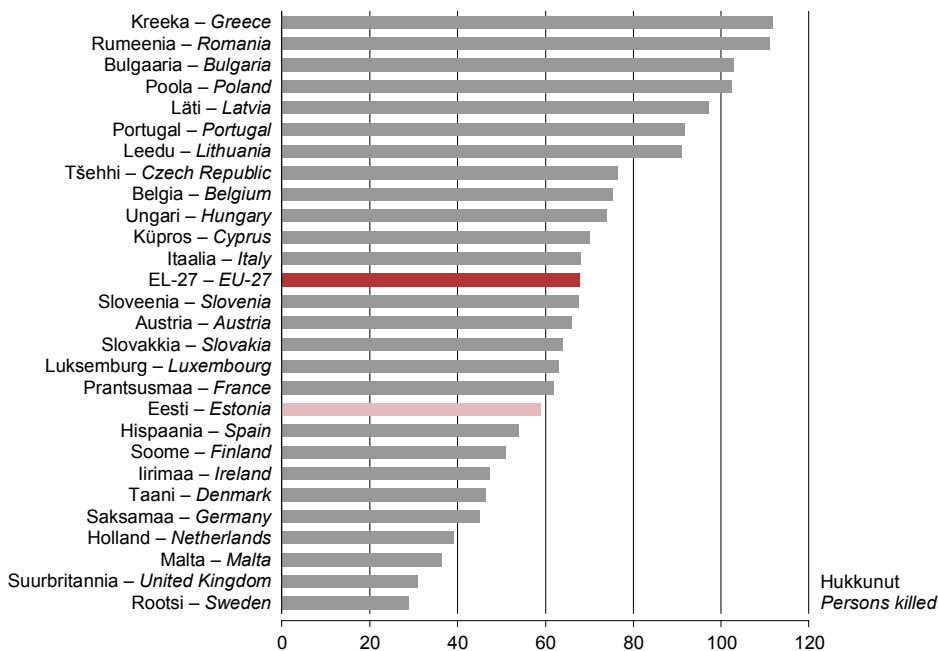
	2008	2009	2010	2011	
Liiklusõnnetused	1 869	1 505	1 347	1 492	Road traffic accidents
Hukkunud	132	100	79	101	Persons killed
Vigasaanud	2 398	1 931	1 720	1 877	Persons injured

^a 2009. ja 2010. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The 2009 and 2010 data have been revised.

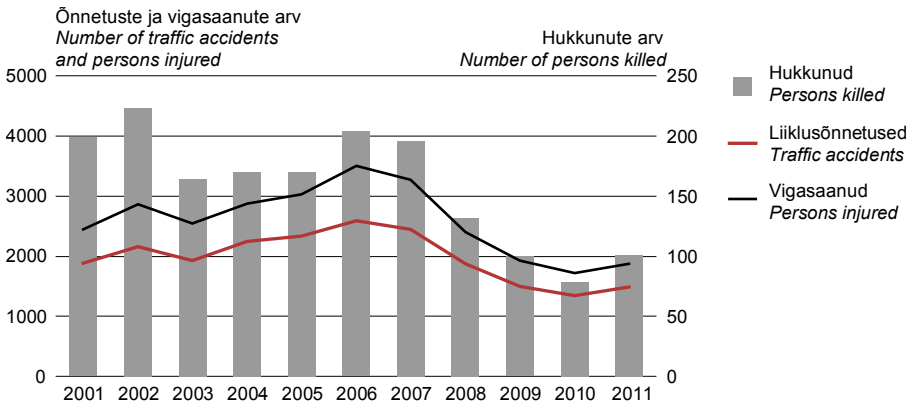
Joonis 6. Liiklusõnnetustes hukkunuid miljoni elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2010

Figure 6. Persons killed in road traffic accidents in the European Union countries per million inhabitants, 2010

Allikas/Source: UNECE

Joonis 7. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2001–2011
Figure 7. Road traffic accidents with casualties, 2001–2011

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee-, õhutranspordi ja sõitjate maismaaliini- ning taksoveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, vähemalt 10 hõivatuga muu sõitjate maismaaveoga ning vähemalt 20 hõivatuga maanteekaubaveoga tegelevaid ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusala järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed kuni 2009. aasta 1. juulini pärinevad Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest (ARK), alates sama aasta 1. juulist on kasutusel Maanteeameti liiklusregistri andmed. Tsiviilõhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed on saadud Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori TSK järgi. Klassifikaatorid on Statistikaameti veebilehel aadressil www.stat.ee/metaandmed rubriigis „Klassifikaatorid“.

Merel veetud kauba kaal sisaldab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks vedaja veab kaupa avalikul raudteel ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu väljendamiseks soovitatav kasutada veosekäivet, mis näitab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises that have been included in the statistical register of economically active units, established on the basis of the Commercial Register. Complete enumeration is applied in the case of enterprises whose main activities are rail transport, water and air transport services or passenger transport on road routes and by taxi services. Seaports and airports are also included. In the transport of passengers by road, all enterprises with at least 10 employees are included, and in the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are included. Simple random stratified sampling by number of employees and economic activity is used for the rest of the enterprises. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

The data of the Traffic Register up to 1 July 2009 were obtained from the Estonian Motor Vehicle Registration Centre; starting from 1 July 2009, the data of the Traffic Register are reported by the Estonian Road Administration. The data about civil aircraft and aircraft accidents are reported by the Estonian Civil Aviation Administration, and the data of the Estonian Ship Register and ship accidents by the Estonian Maritime Administration. The data on road traffic accidents are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, and the data about railway accidents and rail infrastructure and vehicles by the Estonian Technical Surveillance Authority.

Goods have been classified according to the Standard Goods Classification for Transport Statistics. The classifications are available on the website of Statistics Estonia at <http://www.stat.ee/metadata> under "Classifications".

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excludes the tare weight of containers and ro-ro units. The total weight of goods carried by rail includes all packaging and the weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets for containing goods, also road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of rail freight in tonnes may be double as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway. For that reason, it is recommended to use the indicator "freight turnover" in order to characterise the quantity of goods carried, as this indicator shows the volume of work done in the carriage of the freight. It is measured in tonne-kilometres.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.
Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati transpordistatistika
Eurostat transport statistics
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/transport/introduction>

OECD transpordistatistika
OECD transport statistics
http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

UNECE transpordistatistika
UNECE transport statistics
<http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/>

SIDE

Christina Vallimäe

Ülevaade

Peatükis on käsitletud peamiselt 2007.–2011. aasta sidestatistikat. Esitatud on andmeid elektroonilise side teenuste kohta.

Elektroonilise side valdkond areneb pidevalt ja kiiresti ning uuem mobiiltehnoloogia vahetab välja iganenud lahendused. Kui varem oli sideoperaatorite peamine eesmärk pakkuda telefoniteenust, siis praegu pakutakse eri kliendirühmi rahuldavaid teenusepakette. Oluliseks on muutunud interneti kättesaadavuse tagamine, mis annab võimaluse kasutada paljusid teenuseid internetis. Püsivõrguteenustele eelistavad kliendid mobiilsideteenuseid.

Viimastel aastatel on kõnede arv ja kestus mobiiltelefonivõrgus pidevalt kasvanud – mobiiltelefonivõrgu kõned on kolm ja pool korda pikemad kui püsivõrgus tehtud kõned.

2011. aastal mobiilikõnede arv küll vähenes 3%, kuid kõnede kestus kasvab järjepidevalt. Viimase viie aasta jooksul on kõnede kestus pikenenud igal aastal keskmiselt 9%. 2010. aastaga võrreldes suurenes enim ehk 32% välismaal tehtud kõnede arv, lühisõnumite arv kasvas aastaga 25%. Püsivõrgus tehtud kõnede arv oli mullu 10% väiksem ja kõned 9,5% lühemad kui 2010. aastal. Viimase viie aasta jooksul on püsivõrgus tehtud kõnede arv vähenenud 40% ja kõnede kestus 27%. Ka *dial-up*-kõnede osatähtsus on aasta-aastalt vähenenud, sest inimesed eelistavad interneti püsiühenduse teenust.

Mobiiltelefonivõrgu klientide arv suurenes 2011. aastal 13%. Nende arv on viimastel aastatel püsinud küllaltki stabiilsena. Lepinguliste klientide arv kasvas mullu 15,7% ja kõnekaarti kasutavate klientide arv 8%. Mobiiltelefoniteenuse lõppkasutajate arv 100 elaniku kohta suurenes 139-ni.

Mobiilne lairibaühendus kogub üha rohkem tarbijaid. Mobiilse lairibaühenduse teenus pakub järjest enam konkurentsi fikseeritud andmeside teenusele, kuna mobiilse ühenduse hinnad ja ühenduse kiirused on fikseeritud andmeside omadega võrreldavad või neist kohati isegi paremad. Fikseeritud andmeside teenuse täielikku asendamist mobiilse lairibaühenduse teenusega takistavad praegu veel andmete mahu piirangud ja ühenduskiiruse ebapiisav kvaliteet.

2011. aasta lõpuks oli mobiilse lairibaühenduse lõppkasutajaid kokku üle 143 000. Mobiilse lairiba-teenuse tarbijate arv oli 2010. aastaga võrreldes kaks korda suurem ja lõppkasutajate arv oli raadioside (WLL) vahendusel osutatavate teenuste lõppkasutajate arvust üle nelja korda suurem. xDSL-i lõppkasutajate arv oli 5% ja kaabelmodemi lõppkasutajate arv 3% väiksem kui 2010. aastal. Mobiilse lairibaühenduse lõppkasutajate arv aga suurenes 12%.

Euroopa riikidest oli mobiilse interneti kasutus 2010. aastal kõige laialdasem Islandil, kus seda kasutas 23% elanikest. Järgnesid Luksemburg ja Rootsi 20%-ga. Eesti näitaja on võrreldes teiste Euroopa riikidega siiski suhteliselt tagasihoidlik: mobiilset interneti kasutas 2010. aastal vaid 3% Eesti elanikest.

COMMUNICATIONS

Christina Vallimäe

Overview

The chapter provides communications statistics mainly for the period 2007–2011. Data on telecommunications services are presented.

The field of telecommunications develops constantly and fast, and newer mobile technologies replace outdated solutions. Earlier, the aim of communications operators was to provide telephone services, whereas now they offer service packages tailored to the needs of different customer groups. It is now important to ensure the availability of Internet, which gives an opportunity to use many services online. Customers prefer mobile services to services in the fixed-line network.

In recent years, the number and duration of calls in the mobile network has been constantly increasing – calls made in the mobile network are three and a half times longer than calls made in the fixed-line network.

In 2011, the number of calls made in the mobile network decreased 3%, but the duration of calls has continued to increase. The average increase in call duration in the last five years has been 9% per year. Compared to 2010, the number of calls made in foreign countries increased the most – 32%. The number of sent short messages increased 25%. The number of calls made in the fixed-line network decreased 10% and calls became 9.5% shorter compared to 2010. During the last five years the number of calls made in the fixed-line network has decreased by 40% and the duration of these calls by 27%. The share of dial-up calls has also decreased each year, because customers prefer a broadband Internet service.

In 2011, the number of mobile network customers increased 13%. This number has remained relatively stable in recent years. The number of mobile phone subscriptions increased by 15.7% and the number of prepaid card users by 8%. In Estonia, there were 139 mobile network customers per 100 inhabitants in 2011.

Mobile broadband connection is gaining more and more users. The mobile broadband service is increasingly competing with fixed data communication services. The reason is that the price and speed of mobile broadband connection are comparable or sometimes even better than the price and speed of fixed data communication services. The only thing that is stopping the complete replacement of fixed data communication services with mobile broadband services is the ability to guarantee high data capacity and the quality of connection speed.

By the end of 2011 there were more than 143,000 mobile broadband connection end-users. Compared to 2010, the number of mobile broadband connection end-users doubled, and their number was over four times bigger than the number of end-users of wireless local loop services. Compared to 2010, the number of xDSL end-users decreased by 5% and the number of cable modem end-users by 3%, while the number of mobile broadband connection end-users increased by 12%.

In European countries in 2010, the usage of mobile broadband connection was the most widespread in Iceland where mobile broadband connection was used by 23% of the population. Iceland was followed by Luxembourg and Sweden with 20%. Compared to other European countries, the usage of mobile broadband connection in Estonia in 2010 was quite modest at only 3%.

Tabel 1. Kõned püsivõrgus, 2007–2011*Table 1. Calls in the fixed-line network, 2007–2011*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Riigisisesed kõned, miljonit	274,4	244,6	209,3	181,6	163,3	<i>Domestic calls, millions</i>
soodustariifiga	68,1	58,1	51,4	44,6	38,2	<i>cheap rate</i>
öötariifiga	5,1	5,1	4,6	4,2	4,3	<i>night rate</i>
Rahvusvahelised kõned, miljonit	26,9	25,6	26,9	24,6	18,7	<i>International calls, millions</i>
välja läinud	16,0	13,7	13,1	10,0	8,3	<i>outgoing</i>
sisse tulnud	11,0	11,9	13,7	14,5	10,4	<i>incoming</i>
Kõned mobiiltelefonivõrku, miljonit	61,5	56,8	50,4	47,0	43,3	<i>Calls into the mobile network, millions</i>
Dial-up-kõned ^a , miljonit	1,5	0,6	0,3	0,3	0,2	<i>Dial-up calls^a, millions</i>

^a Internetti saamiseks kasutatakse arvutiga ühendatud välist või integreeritud analoogmodemi ning telefoniliini, et teha nn sissehelistamine teenusepakkujale. Teenusepakkuja ja kasutaja modemi vahel luuakse ühendus, mis omakorda suunatakse internetti.

^a For Internet access, an external or integrated analogue modem connected to a computer and a telephone line are used to dial into an internet service provider's (ISP) node. A modem-to-modem link is established between the ISP and user, which is then routed to the Internet.

Tabel 2. Kõned ja lühisõnumid mobiiltelefonivõrgus, 2007–2011*Table 2. Calls and short messages in the mobile network, 2007–2011*

(miljonit – millions)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kõned Eesti mobiil- telefonivõrkudesse	1 305,2	1 285,0	1 266,6	1 328,8	1 191,4	<i>Calls into Estonian mobile networks</i>
võrgu sisesed	761,5	753,2	761,8	808,2	669,9	<i>inside one mobile network</i>
teistesse telefoni- võrkudesse	543,7	531,8	504,9	520,6	521,3	<i>into other mobile networks</i>
Kõned püsivõrku	91,2	101,1	91,7	88,0	86,7	<i>Calls into the fixed-line network</i>
Kõned Eestist välismaale	17,6	22,2	21,1	21,9	19,7	<i>Calls to foreign countries</i>
Kõned välismaalt Eestisse	17,3	24,3	35,6	32,2	38,3	<i>Calls from foreign countries</i>
Kõned välismaal	35,3	66,5	82,1	91,4	120,8	<i>Calls in foreign countries</i>
Lühisõnumid	214,2	233,0	219,2	218,7	272,9	<i>Short messages</i>
SMS	212,3	231,7	217,8	216,6	270,0	<i>SMS</i>
MMS	1,9	1,5	1,3	2,1	2,7	<i>MMS</i>
KOKKU	1 680,8	1 732,1	1 716,3	1 781,0	1 729,7	<i>TOTAL</i>

Joonis 1. Kõnede kestus, 2002–2011

Figure 1. Duration of calls, 2002–2011

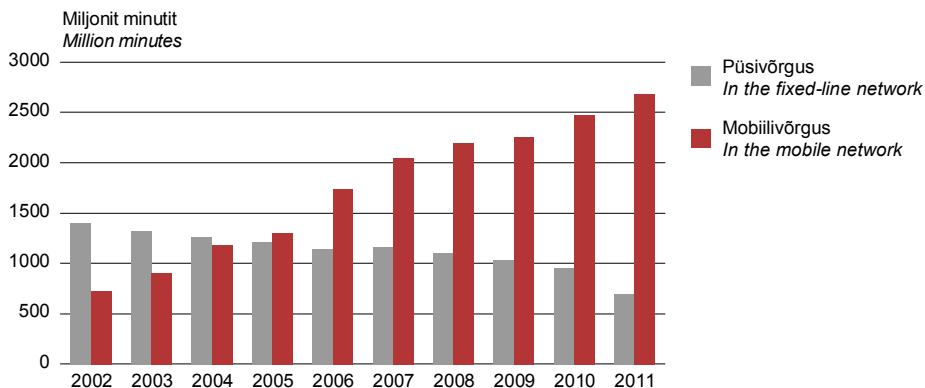

Joonis 2. Mobiiltelefonivõrgu kliendid, 2006–2011

Figure 2. Mobile network users, 2006–2011

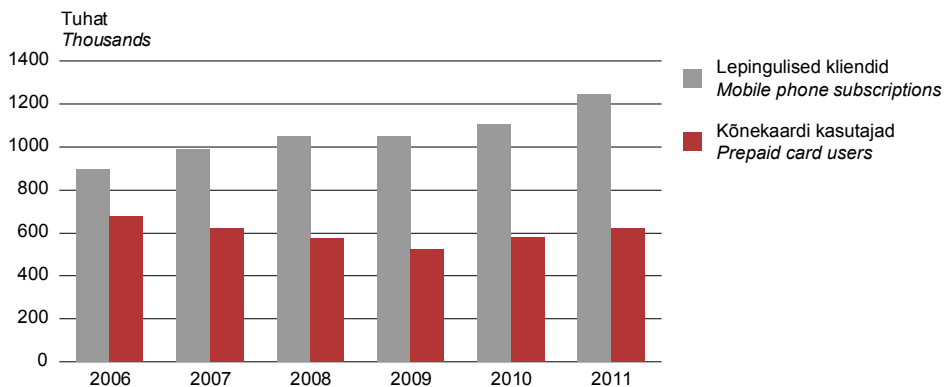
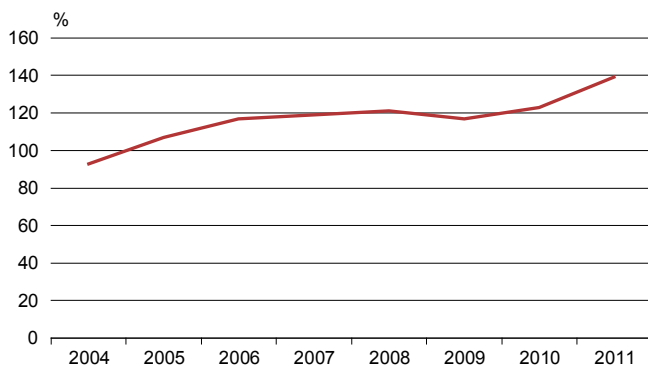

Joonis 3. Mobiiltelefoniteenuse lõppkasutajate arv^a 100 elaniku kohta, 2004–2011

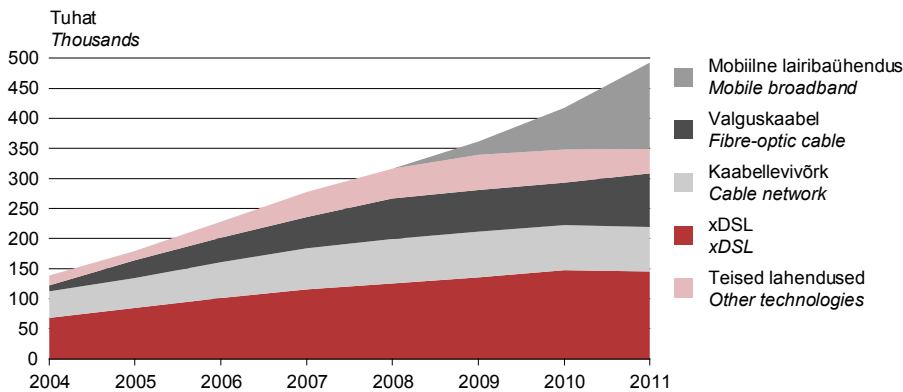
 Figure 3. Number of end-users of mobile network services^a per 100 inhabitants, 2004–2011

^a Aktiivsed SIM-kaardid.

^a Active SIM cards.

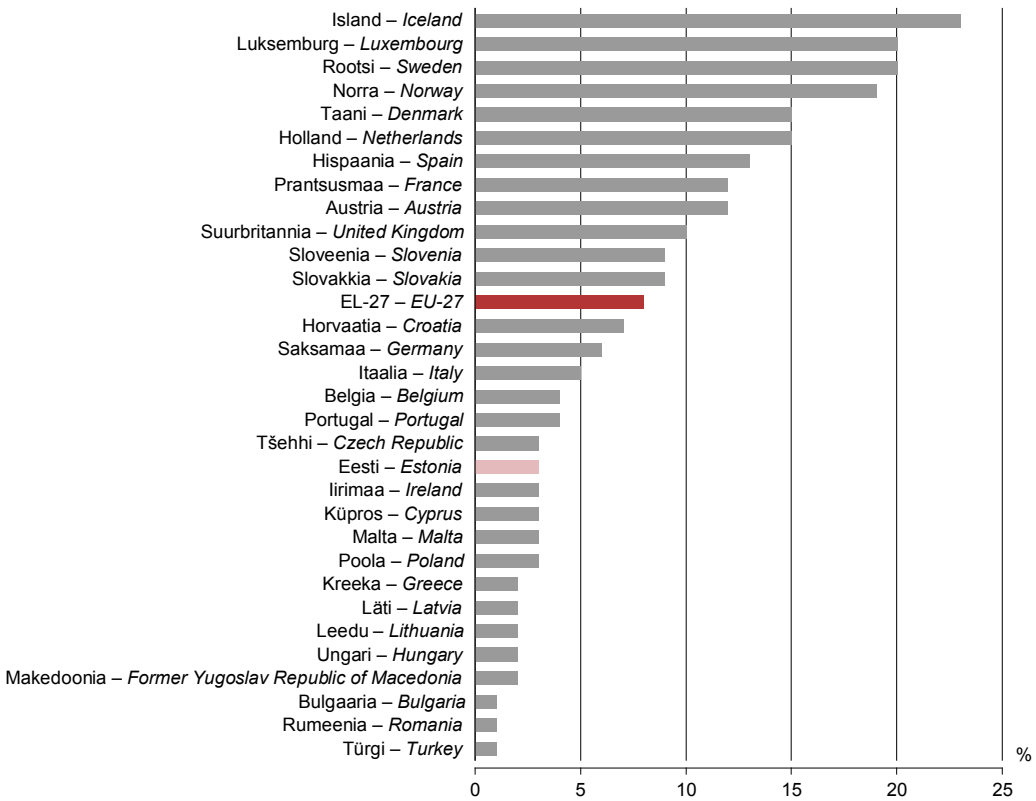
Tabel 3. Elektroonilise side teenused, 2007–2011*Table 3. Telecommunications services, 2007–2011*

(tuhat – thousands)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Põhitelefoniiniid	490	501	481	481	471	Main telephone lines
Erakliente teenindavad liinid	331	337	332	330	331	Private telephone lines
Mobiiltelefonivõrgu kliendid	1 611	1 624	1 573	1 687	1 869	Mobile network users
lepingulised kliendid	990	1 051	1 050	1 108	1 244	mobile phone subscriptions
kõnekaardi kasutajad	620	573	522	579	625	prepaid card users
ISDN-liinid ja ühendusliinid kodukeskjaamadega	55	56	60	57	33	ISDN lines and PBX lines
xDSL-liinid	154	182	189	198	159	xDSL lines

Joonis 4. Interneti püsühenduse kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2004–2011*Figure 4. Broadband service users by connection technology, 2004–2011*

Joonis 5. Mobiilset internetti kasutavad eraisikud Euroopa riikides, 2010^a
Figure 5. Individuals using mobile Internet in European countries, 2010^a

^a Soome ja Serbia andmed puuduvad.

^a The data for Finland and Serbia are not available.

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sidestatistikas küsitatakse kõiki ettevõtteid, kes on esitanud Tehnilise Järelevalve Ametile kirjaliku teate üldkasutatava sideteenuse osutamise kohta.

Methodology

Communications statistics cover all enterprises that have been registered at the Estonian Technical Surveillance Authority as providers of public telecommunications services.

INFOTEHNOLOOGIA

Mari Soiola

Ülevaade

Peatükk esitab eelkõige 2010. ja 2011. aasta infotehnoloogiastatistikat ettevõtete ja leibkondade kohta. Statistikaamet korraldab infotehnoloogia kasutamise uuringut vähemalt kümne töötajaga ettevõtetes alates 2001. aastast, leibkondades 2005. aastast. Sama uuringut korraldavad statistikaorganisatsioonid ühtse metoodika alusel kõigis Euroopa Liidu (EL) riikides.

2011. aasta I kvartalis kasutas internetti 77% 16–74-aastastest Eesti elanikest ehk kolm protsendipunkti rohkem kui 2010. aasta I kvartalis. Linnalistes asulates on internetikasutajaid veidi enam kui maa-asulates. EL-is keskmiselt on meeste hulgas internetikasutajaid rohkem kui naiste seas, Eestis aga vastupidi. Arvuti- ja internetikasutajate osatähtsus väheneb vanuse kasvades: 16–34-aastastest kasutasid arvutit ja internetti peaaegu kõik, 55–64-aastastest pooled ja 65–74-aastastest veerand. Internetikasutus erineb ka haridustasemeti, kuid Eestis vähem kui EL-is keskmiselt. EL-i liikmesriikides kasutas internetti 94% kõrgharidusega, 76% keskharidusega ja 53% põhi- või sellest madalama haridusega elanikest, Eestis vastavalt 88%, 74% ja 64%.

Eurostati andmetel polnud 2011. aastal 24% EL-i ja 20% Eesti 16–74-aastastest elanikest kunagi internetti kasutanud. Selliseid inimesi oli kõige rohkem Rumeenias ja kõige vähem Rootsis. Kui Rumeenias polnud internetti kasutanud üle poole 16–74-aastastest, siis Rootsis kahekümnendik. Niisuguseid elanikke jääb küll iga aastaga vähemaks, kuid vähenemise tempo on hakanud aeglustuma. Siiski peetakse võimalikuks saavutada EL-is seatud eesmärk, et 2015. aastal on 16–74-aastaste seas neid, kes ei ole kunagi internetti kasutanud, kõige rohkem 15%.

Enamik Eesti 16–74-aastastest internetikasutajatest on kasutanud otsingumootorit info leidmiseks ja lisanud e-kirjale faili. Helistamiseks on internetti kasutanud kaks kolmandikku internetikasutajatest, seejuures on linnaelanike hulgas interneti kaudu helistanuid rohkem kui maaelanike hulgas (vastavalt 70% ja 56%). Failivahetusprogramme kasutanuid on meeste hulgas oluliselt rohkem kui naiste hulgas (vastavalt 40% ja 25%). Meeste seas on rohkem ka selliseid internetikasutajaid, kes on postitanud teadet foorumisse või jututuppa ja koostanud veebilehte.

Avaliku sektori e-teenustest on enim kasutatud tulumaksu deklareerimise võimalust – kaks kolmandikku internetikasutajatest. Kõige vähem on kasutatud võimalust taotleda sünni- või abielutunnistust ja ehitusluba ning teavitada elukohavahetusest. Pooled elanikud on nendest teenustest siiski kuulnud. Enamasti internetikasutajal igal aastal nt sünni- ja abielutunnistuse taotlemist vaja ei lähe, tuludeklaratsiooni aga täidetakse sageli igal aastal (kuigi see ei ole kõigile kohustuslik). Ühegi avaliku sektori e-teenuse olemasolust ei teadnud 2011. aastal 1,5% internetikasutajatest. Üldiselt on elanikud avaliku sektori e-teenustega rahul; kaheksa kümnest elanikust, kes on avaliku sektori e-teenustest teadlikud, on avaliku sektori e-teenustega pigem rahul või väga rahul.

Koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus on pidevalt suurenenud – 2010. aasta I kvartalis oli kodus internetiühendus 68%-l leibkondadest, 2011. aasta I kvartalis 71%-l. Enamasti on tegemist püsüühendusega, iga kuues leibkond kasutab kodus ka mobiilset internetiühendust. Kodune internetiühendus on levinum linnalistes asulates ja lastega leibkondades. Kui vähemalt kahe täiskasvanu ja lastega leibkondadest oli 2011. aasta I kvartalis kodus internetiühendus peaaegu kõigil (96%-l), siis üksi elavatest täiskasvanutest vaid veidi enam kui pooltel (52%). Internetiühenduse hankimisel olid peamised takistused puudulik interneti kasutamise oskus ning seadmete ja ühenduse kulud.

EL-is oli kodune internetiühendus 73%-l ja püsüühendus 68%-l leibkondadest. Enim oli koduse internetiühendusega leibkondi Hollandis ja vähim Bulgaarias (vastavalt 94% ja 45%). Püsüühendusega leibkondi oli kõige enam Rootsis ja kõige vähem Rumeenias (vastavalt 86% ja 31%). Eesti jääb koduse internetiühenduse leviku poolest EL-i keskmisele veidi alla. Leibkonna suurusel on koduse internetiühenduse olemasolu ka teistes EL-i riikides, kuid Eestis märksa rohkem kui EL-is keskmiselt.

2011. aastal oli nii Eestis kui ka teistes EL-i riikides vähemalt kümne hõivatuga ettevõtete hulgas väga väike osa neid, kes said läbi internetita. Peamiselt on see võimalik, kui kasutada asjaajamises raamatupidamis- või emafirma abi. Enamasti on ettevõtetel interneti püsüühendus, ehkki nii Eestis kui ka teiste riikide ettevõtete hulgas on hakanud populaarsust koguma internetiühendus mobiiltelefonivõrkude kaudu (3G-ühendus ja sellest kiirem). Ettevõtted kasutavad seda siiski peamiselt vaid teistele ühendustele lisaks, sest kiiruse ja ühenduskulude poolest pole mobiilne internetiühendus juhtme kaudu leviva internetiühendusega veel võrreldav. Üldjuhul on mobiilset internetiühendust vaja liikuva töö puhul, kui internetti on vaja kasutada kontorist eemal. Samuti on see hea tagavaravariant, kui põhiühendusega peaks midagi juhtuma.

EL-i riikides oli Eurostati andmetel 2011. aastal internetiühendus 95%-l ettevõtetest, sealjuures 87%-l püsüühendus. Internetiühendusega ettevõtete osatähtsus oli suurim Soomes ja Hollandis (mõlemas 100%). Püsüühendusega ettevõtteid oli enim Hispaanias ja Soomes (mõlemas 96%). Eurostati vaadeldavate tegevusaladega Eesti ettevõtetest oli internetiühendus 96%-l ja püsüühendus 90%-l.

INFORMATION TECHNOLOGY

Mari Soiola

Overview

The chapter provides, first and foremost, an overview of information technology statistics for enterprises and households in 2010 and 2011. Statistics Estonia has been conducting the survey of information technology in enterprises with at least ten employees since 2001 and in households since 2005. The same survey is conducted by statistical organisations on the basis of a common methodology in all European Union (EU) Member States.

In the 1st quarter of 2011 the share of Internet users among 16–74-year-old Estonian residents was 77%, which is three percentage points more than in the 1st quarter of 2010. In urban settlements, there are a little more Internet users than in rural settlements. In the EU, on average, men are more frequent users of the Internet than women, whereas in Estonia it is contrariwise. The percentage of Internet users decreases with age – almost all persons aged 16–34 use the computer and the Internet, compared to half of persons aged 55–64 and a quarter of persons aged 65–74. The use of Internet also depends on the educational level, but less so in Estonia than in the EU on average. The share of Internet users among persons with higher, secondary, and basic or lower education was respectively 94%, 76% and 53% in the EU, and 88%, 74% and 64% in Estonia.

According to Eurostat, in 2011, 24% of EU residents aged 16–74 had never used the Internet (20% in Estonia). The share of Internet non-users was the biggest in Romania and the smallest in Sweden. In Romania, more than half of the residents aged 16–74 had never used the Internet, compared to just one twentieth of residents in Sweden. The proportion of Internet non-users is getting smaller year by year. Although the rate of decrease is slowing down, the target of max. 15% non-users, set by the EU for the year 2015, is still considered achievable.

The majority of Internet users aged 16–74 in Estonia have used a search engine to find information and have attached files to e-mails. Two thirds of Internet users have used the Internet for phone calls, whereas this proportion is bigger in urban settlements than in rural settlements (70% and 56%, respectively). Among men, the share of Internet users who have used peer-to-peer file share is considerably higher than among women (40% and 25%, respectively). Among men, there are also more Internet users that have posted messages to chat rooms or newsgroups and have created a web page.

The most popular public-sector e-service was declaration of taxes – used by two thirds of Internet users. The least used e-services were application for a birth or marriage certificate and for a building permit, and changing the place of residence in the Population Register. Nevertheless, half

of the residents are aware of these services. It is worth mentioning that there is no need to apply for a birth or marriage certificate every year, while tax returns are mostly submitted every year (although not all persons are required to do that). Less than 2% of Internet users were not aware of any public-sector e-services in 2011. In general, people are satisfied with the e-services of public authorities. Eight out of ten Internet users aware of e-services were satisfied or very satisfied with the public-sector e-services.

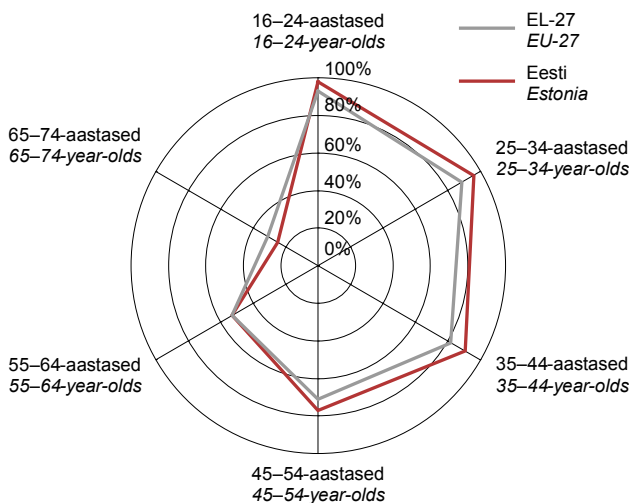
The share of households with Internet connection at home is continuously increasing – in the 1st quarter of 2010, 68% of households had access to the Internet at home; in the 1st quarter of 2011, this share was 71%. Most households have broadband connection; every sixth household also uses mobile connection to the Internet at home. Internet connection is more widespread in urban settlements and also in households with children. In the 1st quarter of 2011, almost all (96%) households with children and two or more adults had an Internet connection at home, while among single adults only a little more than a half (52%) had Internet access at home. The main obstacles to getting an Internet connection were lack of Internet skills and the costs related to equipment and connection.

According to the data of Eurostat, 73% of households had Internet connection and 68% had broadband connection in the EU. Internet connection at home was the most widespread in the Netherlands and the least common in Bulgaria (94% and 45%, respectively). Broadband connection was the most widespread in Sweden and the least common in Romania (86% and 31%, respectively). In Estonia, the share of households with Internet connection was a little smaller than the EU average. Like in Estonia, Internet connection was more widespread among households with children than among households without children also in the EU, but in Estonia the influence was more significant than in the EU on average.

In 2011, there was only a tiny share of enterprises with ten or more persons employed in Estonia and in other EU countries that were able to manage without the Internet. It is mostly possible by using the services of accounting firms or the parent enterprise for management of the business. Enterprises usually have broadband connection. Also, the use of Internet via mobile telephone networks (3G and faster) is becoming more popular among enterprises in Estonia and other countries. Nevertheless, enterprises use it in combination with other Internet connections, because the connection speed and cost of mobile Internet are not yet comparable with wired broadband connections. Above all, mobile Internet is useful when the nature of the work requires the use of Internet outside of the office. It is also a good backup option in case of problems with the main Internet connection.

According to Eurostat, 95% of enterprises in the EU Member States had access to the Internet in 2011, with 87% having broadband connection. The share of enterprises with Internet connection was the biggest in Finland and the Netherlands (100% in both). The share of enterprises with broadband connection was the largest in Finland and Spain (96% in both). Among Estonian enterprises with the economic activities surveyed by Eurostat, 96% had access to the Internet and 90% had broadband connection.

Joonis 1. Internetikasutajad Eestis ja Euroopa Liidus vanuse järgi, I kvartal 2011
Figure 1. Internet users in Estonia and in the European Union by age, 1st quarter 2011

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
 Sources: Statistics Estonia, Eurostat

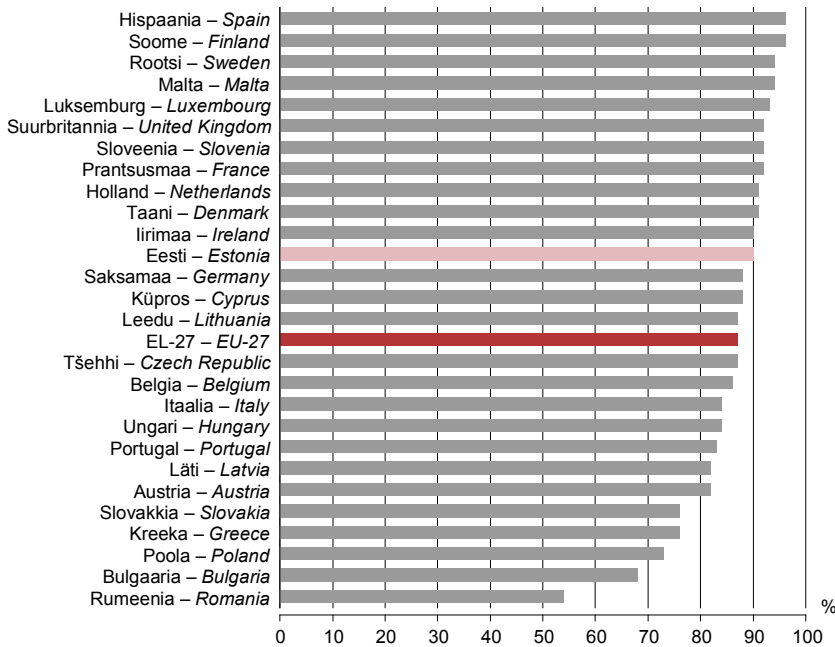
Tabel 1. Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja hõiveseisundi järgi, I kvartal 2007–2011
Table 1. Internet usage by sex, place of residence, age and labour status, 1st quarters of 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Sugu						Sex
Mehed	64	67	71	74	77	Males
Naised	63	66	72	75	76	Females
Kokku	64	66	71	74	77	Total
Elukoht						Place of residence
Linnaline asula	65	68	73	75	77	Urban settlement
Maa-asula	60	62	68	73	74	Rural settlement
Vanuserühm						Age group
16–24	93	95	98	98	98	16–24
25–34	86	89	95	96	96	25–34
35–44	78	80	86	90	91	35–44
45–54	57	60	67	71	77	45–54
55–64	32	37	46	47	53	55–64
65–74	14	16	14	24	25	65–74
Hõiveseisund						Labour status
Hõivatud	73	76	83	85	87	Employed persons
Töötud	59	71	71	76	83	Unemployed persons
Mittetöötavad (üli)õpilased	98	99	99	99	100	Students (not in the labour force)
Mittetöötavad pensionärid jt mitteaktiivsed	23	27	32	38	38	Retired (not in the labour force) and other inactive

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatüübi järgi, I kvartal 2007–2011
Table 2. Households connected to the Internet at home by type of household, 1st quarters of 2007–2011
 (protsenti – percentages)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Kõik leibkonnad	53	58	63	68	71	All households
Üks täiskasvanu	33	37	38	45	52	One adult
Kaks täiskasvanut	38	42	53	61	65	Two adults
Vähemalt kolm täiskasvanut	72	79	82	87	88	Three or more adults
Üks täiskasvanu lastega	52	78	82	84	76	One adult with children
Kaks täiskasvanut lastega	82	89	92	93	96	Two adults with children
Vähemalt kolm täiskasvanut lastega	81	87	91	94	96	Three or more adults with children

Joonis 2. Interneti püsiühendusega ettevõtted Euroopa Liidus, jaanuar 2011^a
Figure 2. Enterprises with broadband connection to the Internet in the European Union, January 2011^a

^a Arvestatud on EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvaid vähemalt kümne hõivatuga ettevõtteid (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria).

^a Enterprises under the economic activities C to N pursuant to EMTAK 2008 (NACE Rev.2) (except financial and insurance activities and veterinary activities) with at least 10 persons employed are included.

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
 Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Metoodika

Infotehnoloogia statistikatööde aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)“ ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals“. Nende põhjal koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes“ ja „Infotehnoloogia leibkonnas“, mille eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise ja mitmesuguste internetivõi arvutioskuste kohta nii ettevõtte, leibkonna kui ka isiku tasandil.

Statistikatöö „Infotehnoloogia leibkonnas“ tehti tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati koosseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja elukoha piirkonna järgi. Statistikatööd korraldati valikuuringuna. Küsitletavate valiku aluseks oli AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister). Küsitlus korraldati II kvartalis, uuringuperiood oli I kvartal. Andmete laiendamise aluseks oli uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendustegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Statistikatöö „Infotehnoloogia ettevõttes“ hõlmas vähemalt 10 hõivatuga ettevõtteid ja andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti kõiki vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid, 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotati põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Methodology

The questionnaires of the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) “Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)” and “Community Survey on ICT usage in households and by individuals” served as the basis for the information technology surveys. On the basis of these questionnaires, the surveys “Information technology in enterprises” and “Information technology in households” were compiled. The aim was to obtain general information on the information technology equipment, use of the Internet, and various Internet and computer skills of enterprises, households and persons.

The survey “Information technology in households” was conducted as an appendix to the Labour Force Survey and it covered households with at least one person aged 16–74 and individuals aged 16–74. Households were divided by composition and type of household. Individuals were divided by age group, sex, educational level, labour status and region of residence. The survey was organised as a sample survey. The population database of Andmevara AS (Population Register) was used for the sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the survey period was the 1st quarter. The expansion of data was based on the estimated population as at 1 January of the reference year. The expansion coefficients were calculated according to county, sex and 5-year age groups. Data generated on the population through the expansion of the sample are estimates of actual parameters. The estimates that are based on less than 20 persons of the sample have not been published.

The survey “Information technology in enterprises” covered enterprises with at least 10 persons employed. Data were collected with a sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were surveyed. A simple random sample was taken from enterprises with 10–49 persons employed. The collected data were expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. the estimates of the population’s parameters were computed. The enterprises were divided by main economic activities according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) esialgsetel andmetel kasvas väliturism 2011. aasta kokkuvõttes Euroopas 6%. Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse reisinute arv kasvas sealhulgas 8%. Reisimisaktiivsus kajastus ka Eesti turismis. 2011. aastal jäi Eestisse kauemaks kui üheks päevaks hinnanguliselt ligi 2,46 miljonit turisti – 16% enam kui 2010. aastal. Eesti Panga andmetel sai Eesti väliturismist tulu 1,2 miljardit eurot (turismiteenuste eksport), millest 897 miljonit eurot olid väliskülastajate Eestis tehtud kulutused. Võrreldes 2010. aastaga kulutasid väliskülastajad mullu Eestis 11% rohkem ehk 87 miljonit eurot.

Majutusettevõtetes peatus rekordarv turiste. Eesti majutusettevõtetes peatus 2011. aastal 2,7 miljonit sise- ja välituristi, mis on 13% rohkem kui aasta varem ning on Eesti kõigi aegade rekordtulemus. Turistid jäid majutusettevõtetesse kokku 5,4 miljoniks ööpäevaks, varasema aastaga võrreldes suurenes ööbimiste arv 15%. Euroopa Liidu (EL) riikide võrdluses oli see Bulgaaria, Leedu ja Läti järel üks suurimaid kasve. Kogu EL-is kasvas ööbimiste arv majutusettevõtetes esialgsetel hinnangulistel andmetel keskmiselt 3%. Eesti turistide ööbimiste arv Läti ja Soome majutusettevõtetes suurenes esialgsetel andmetel vastavalt 33% ja 11%.

Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutas 2011. aastal 1,8 miljonit välituristi – 16% rohkem kui 2010. aastal. Kõigist majutusteenuseid kasutanud turistidest oli välituriste kaks kolmandikku. Välituristide nõudlus on suurenenud tänu maailma majandusolukorra paranemisele ja reisimisaktiivsuse kasvule, paljudele uutele Tallinna lennujaamast algavatele lennuliinidele, avaliku ja erasektori aktiivsele turundusele ning Tallinna kui Euroopa kultuuripealinna üritustele ja nende meediakajastustele.^a Välituristid veetsid Eesti majutusettevõtetes kokku 3,7 miljonit ööd ehk 17% enam kui aasta varem. Kuna ööbimiste arv kasvas majutatute omast rohkem, oli majutusettevõtetes viibimise keskmine kestus 2010. aastaga võrreldes veidi pikem. Välituristid jäid Eestisse kauemaks kui 2010. aastal nii puhkuse- kui ka tööreisidel.

Suurim turismpartnerriik on endiselt Soome. 2011. aastal kasutas Eesti majutusettevõtete teenuseid 841 000 Soome turisti ehk 8000 võrra rohkem kui aasta varem. Soome turistide oli 47% kõigist majutusteenuseid kasutanud välituristidest. Kuna Soomest saabunud turistide arv kasvas tagasihoidlikumalt kui paljudest teistest riikidest saabunute oma, oli Soome turistide osatähtsus Eesti majutusettevõtete klientide hulgas rekordiliselt väike. Enamik Soome turistidest (71%) ööbis Tallinna majutusettevõtetes. Suvepealinnas Pärnus peatus 12% ning Tartu ja Saare maakonnas kummaski 4% majutusteenuseid kasutanud Soome turistidest.

Teise naaberriigi, Venemaa turistide peatus majutusettevõtetes 203 000. Venemaalt saabunud turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas on viimastel aastatel suurenenud. 2011. aastal oli neid 11% kõigist majutatud välituristidest ehk kaks protsendipunkti enam kui aasta varem. Majutusettevõtetes peatus 43% rohkem Vene turistide kui 2010. aastal. Varasema aastaga võrreldes kasv küll veidi aeglustus, kuid oli siiski suurim positiivne muutus Eesti majutusettevõtete peamiste partnerriikide hulgas. Paremad lennu-, laeva- ja bussiühendused Venemaaga on avaldanud Vene turistide arvu kasvule suurt mõju. Oluline tegur on ka Venemaa elanike välisreiside üldine tugev kasvutrend – Vene turistide arv kasvas 2011. aastal märkimisväärselt peaaegu kõigis Euroopa riikides^a. Venemaa turistide hulgas olid populaarsed aastavahetusreisid Eestisse. 15% majutusteenuseid kasutanud Vene turistidest käis 2011. aastal Eestis jaanuaris ja 12% detsembris.

^a Kallas, P. (2012). Eesti ja maailma turism 2011. [www] <http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika> (24.04.2012).

Eesti oluliste partnerriikide Saksamaa ja Rootsi turistide arv suurenes 2010. aastaga võrreldes vastavalt 23% ja 6%, kuid ei küündinud 2005. aasta tasemeni – tookord peatus Eesti majutusettevõtetes üle 109 000 turisti Saksamaalt ja üle 100 000 turisti Rootsist. Saksa turistide populaarseimad sihtkohad Eestis on Tallinn, kus käis 71% majutatud turistidest, Tartu linn (8%) ja Saare maakond (5%). Rootsi turistid eelistavad Tallinna (74%), suvepealinna Pärnu (8%) ja Tartu (5%) majutusettevõtete teenuseid. Naaberriigi Läti turistide arv suurenes 2010. aastaga võrreldes 17% ja oli kõigi aegade rekordtasemel. Läti turistide meelisihtkohad on endiselt Tallinn ning Saare ja Pärnu maakond. Tallinna majutusettevõtetes peatus 2011. aastal üle poole majutusteenuseid kasutanud Läti turistidest.

Kolmandik majutusettevõtete klientidest olid siseturistid. Majutusettevõtetes peatus mullu 918 000 siseturisti, mida oli küll 10% enam kui 2010. aastal, kuid vähem kui viimase kümnendi siseturismi rekordaastatel 2007 ja 2008. Siseturistide arv majutusettevõtetes on kasvanud eelkõige tänu majandusolukorra paranemisele, mis on soodustanud nii puhkuse- kui ka tööreise. Puhkusereisil käinud siseturistide arv suurenes varasema aastaga võrreldes 9%, tööreisijate oma 15%. Puhkusereisil käis mullu 54% ja tööreisil 30% siseturistidest. Eelistatuim sihtkoht oli Harju maakond, kus peatus 24% majutusettevõtete teenuseid kasutanud siseturistidest, järgnesid Pärnu 14%, Tartu 11% ja Ida-Viru maakond 10%-ga.

2011. aastal oli avatud 1158 majutusettevõtet 51 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 19 000 tuba 41 000 voodikohaga, millele kõrghooajal lisandus veel 17% tube ja 25% voodikohti. Enamik tube (69%) olid kahekohalised. Voodikohti oli 1400 võrra rohkem ja voodikohtade täitumus kolm protsendipunkti suurem kui aasta varem. Toitlustuskohti oli majutusettevõtetes 607, spordisaale ja -väljakuid 433, saunu 1105, valuutavahetuspunkte 57 ja konverentsisaale 578. Internetipunkt oli 321 majutusettevõttes ja traadita andmeside võimalus 740-s. Mittesuitsetajatele mõeldud tube oli 620-s ja invatube 128 majutusettevõttes. Majutusettevõtetes töötas 2011. aastal üle 8000 inimese.

Ühe ööpäeva eest majutusettevõttes tuli mullu maksta keskmiselt 29 eurot – kahe euro võrra rohkem kui 2010. aastal, kuid siiski kahe euro võrra vähem kui 2008. aastal.

Välisreisidel käis Eesti elanikke rohkem kui 2010. aastal. Eesti elanikud tegid 2011. aastal esimest korda üle miljoni ööbimisega välisreise – 10% rohkem kui aasta varem. Varasema aastaga võrreldes suurenes tööreiside arv, mis oli 2011. aastal viiendik reiside koguarvust. Samuti käidi varasemast aastast rohkem külas välismaal elavatel tuttavatel ja sugulastel. 43% reisidest olid puhkusereisid. Ligi pool ööbimisega välisreisidest tehti lähiriikidesse: Soome, Venemaale ja Rootsi. EL-i riikidesse tehtud reise oli 65% kõigist ööbimisega välisreisidest. Välisreiside puhul olid ülekaalus 1–3-päevased lühireisid, mida oli 2011. aastal 42% kõigist reisidest, 4–7-päevaseid reise oli 36% ja üle 7-päevaseid reise 22%. Eesti elanik kulutas välisreisile keskmiselt 368 eurot inimese kohta. Keskmisest enam kulutati töö- ja puhkusereisidele – vastavalt 532 ja 399 eurot inimese kohta. 2010. aastaga võrreldes käidi odavamalt just puhkusereisidel ning külas sugulastel ja tuttavatel. Tööreisidele kulutati 9% rohkem kui aasta varem. Välismaal reisisid hoiti raha kokku: kui veel 2007. aastal kulutas Eesti elanik välireisil olles 274 ja 2009. aastal 185 eurot inimese kohta, siis 2011. aastal oli see summa 153 eurot inimese kohta.

Ööbimisega sisereise tegid Eesti elanikud 2011. aastal 1,6 miljonit. 56% sisereiside eesmärk oli külastada tuttavaid või sugulasi, 33% oli puhkusereise. Tööreiside osatähtsus, mis enne 2011. aastat oli vähenenud, suurenes mullu 9%-ni, kuid ei ületanud veel 2009. aasta taset. Enamik sisereiseid olid lühireisid, mis kestsid kõige rohkem kolm päeva. Sisereisile kulutas Eesti elanik 2011. aastal keskmiselt 73 eurot inimese kohta. Kõige rohkem kulutas Eesti elanik puhkusereisile – 108 eurot inimese kohta. Tööreisile kulus 57 ja tuttavate või sugulaste külastamisele keskmiselt 56 eurot inimese kohta.

Kokku tegid Eesti elanikud 2011. aastal 2,6 miljonit ööbimisega sise- ja välisreise. Välisreiside arv varasema aastaga võrreldes suurenes, kuid sisereisidel käidi vähem. Raha kulutati sisereisile rohkem ja välisreisile vähem kui 2010. aastal.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

In 2011, according to the preliminary data of the World Tourism Organization (UNWTO), foreign tourism increased 6% in Europe, and tourism to Central and Eastern European countries increased 8%. The higher travel activity was also reflected in the tourism in Estonia. It is estimated that in 2011 2.46 million tourists stayed in Estonia for more than one day – 16% more than in 2010. According to the data of the Bank of Estonia, Estonia's income from foreign tourism amounted to 1.2 billion euros (exports of tourism services), of which the spending by foreign visitors in Estonia comprised 897 million euros. In 2011, foreign visitors spent 87 million euros (11%) more than in 2010.

A record number of tourists stayed in accommodation establishments. In 2011, 2.7 million domestic and foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments, which is 13% more than the year earlier and an all-time record. Tourists spent a total of 5.4 million nights in accommodation establishments, meaning that the number of nights spent increased 15% compared to 2010. Compared to other European Union (EU) countries, it was one of the biggest growths after Bulgaria, Latvia and Lithuania. In the EU as a whole, the number of nights spent in accommodation establishments increased 3% on average, according to preliminary estimates. The number of nights spent by tourists from Estonia in the accommodation establishments of Finland and Latvia increased by 33% and 11% respectively, based on preliminary data.

In 2011, 1.8 million foreign tourists used the services of Estonian accommodation establishments – this is 16% more than in 2010. Foreign tourists accounted for two thirds of the total number of tourists using accommodation services. The growth in demand from foreign tourists is related to the overall economic situation and the growth of travel activity in the world; to the launch of new airline routes to/from Tallinn Airport; to active marketing by the public and private sectors; and to the European Capital of Culture events and the additional media coverage.^a Foreign tourists spent a total of 3.7 million nights in accommodation establishments in Estonia, which is 17% more than in 2010. As the number of overnight stays grew more than the number of people accommodated, the average duration of stay in accommodation establishments was slightly longer than in 2010. Foreign tourists stayed in Estonia for longer in case of both holiday and business trips.

Finland continues to be the main partner country in tourism. In 2011, 841,000 tourists from Finland used the services of Estonian accommodation establishments – this is 8,000 tourists more than in 2010. Tourists from Finland accounted for 47% of all foreign tourists that used accommodation services. As the number of tourists from Finland grew less than the number of tourists from many other countries, the share of tourists from Finland among the customers of accommodation establishments decreased to a record-low level. The majority of tourists from Finland (71%) stayed in the accommodation establishments of Tallinn. 12% of tourists from Finland stayed in accommodation establishments in the summer capital Pärnu, while 4% were accommodated in the Tartu county and 4% in the Saare county.

203,000 tourists from Russia, another neighbouring country, stayed in accommodation establishments in Estonia. The share of tourists from Russia among the customers of accommodation establishments has increased in recent years, amounting to 11% of all foreign tourists in 2011 – two percentage points more than the year before. In 2011, 43% more tourists from Russia stayed in accommodation establishments, compared to 2010. The growth rate slowed slightly compared to 2010, but it was still the biggest positive change among the main partner countries of Estonian accommodation establishments. The improved air, boat and bus connections with Russia have had a significant impact on the increase in the number of tourists from Russia. Another important factor was the general strong growth in foreign trips made by Russian residents – in 2011,

^a Kallas, P. (2012). Eesti ja maailma turism 2011. – Tourism statistics for 2011 (in Estonian). [www] <http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika> (24.04.2012).

the number of tourists from Russia increased significantly in almost all European countries.^a New Year's trips to Estonia were popular among Russian tourists. 15% of the tourists from Russia who used accommodation services visited Estonia in January, and 12% in December 2011.

The number of tourists from Germany and Sweden – important partner countries for Estonia – increased respectively 23% and 6% in 2011, but did not reach the level of 2005, when 109,000 tourists from Germany and more than 100,000 tourists from Sweden stayed in the accommodation establishments of Estonia. The most popular destinations in Estonia for the tourists from Germany were Tallinn, which was visited by 71% of accommodated German tourists, the city of Tartu (8%) and Saare county (5%). Swedish tourists preferred the accommodation establishments of Tallinn (74%), the summer capital Pärnu (8%) and Tartu (5%). The number of tourists from Latvia increased by 17% compared to 2010, rising to an all-time record level. Tallinn and the Saare and Pärnu counties continue to be the favourite destinations for Latvian tourists. In 2011 more than a half of the Latvian tourists using accommodation services stayed overnight in Tallinn.

A third of the customers of accommodation establishments were domestic tourists. 918,000 domestic tourists stayed in accommodation establishments in 2011, which was 10% more than in 2010, but less than in 2007 and 2008 – the past decade's record years in domestic tourism. The increase in the number of domestic tourists using accommodation services is mainly due to improved economic circumstances, which contributed to a rise in both holiday and business trips. The number of domestic tourists on holiday trips increased by 9% and the number of domestic tourists on business trips by 15%. 54% of domestic tourists were on holiday and 30% on business trips. The most preferred destination was Harju county, accounting for 24% of accommodated domestic tourists. Harju county was followed by Pärnu county (14%), Tartu county (11%) and Ida-Viru county (10%).

In 2011, there were 1,158 accommodation establishments with 51,000 bed places available for tourists. 19,000 rooms with 41,000 bed places were available all year round, whereas 17% of rooms and 25% of bed places became additionally available during the tourist season. Most of the rooms (69%) were double rooms. Compared to 2010, the number of bed places increased by 1,400 and the average occupancy rate of bed places increased by three percentage points. In 2011, there were 607 catering establishments, 433 sports fields and gyms, 1,105 saunas, 57 currency exchange points and 578 conference rooms in Estonian accommodation establishments. 321 accommodation establishments had Internet access points and two thirds (740) of the accommodation establishments offered wireless data communication. 620 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 128 had rooms for persons with special needs. More than 8,000 persons were employed in accommodation establishments in 2011.

In 2011 the average cost of a guest night in an accommodation establishment was 29 euros. This means that the average price per night was two euros higher than in 2010, but still two euros cheaper than in 2008.

Estonian residents made more trips abroad. For the first time ever, Estonian residents made more than one million overnight foreign trips in 2011, which was 10% more than in 2010. Compared to the previous year, the number of business trips increased, amounting to one fifth of the total number of trips in 2011. Also, more trips were made to visit friends or relatives living abroad. 43% of all overnight foreign trips were holiday trips. Nearly a half of all overnight foreign trips were made to nearby countries: Finland, Russia and Sweden. Trips to European Union countries accounted for 65% of all overnight foreign trips. 1–3-day trips predominated in case of foreign trips – in 2011, their share was 42%, while 4–7-day trips accounted for 36% and trips longer than 7 days for 22% of all trips abroad.

Estonian residents spent on average 368 euros per person on a foreign trip. More than the average was spent on business and holiday trips – 532 euros and 399 euros per person, respectively. Compared to 2010, holiday trips and trips to visit relatives and friends were cheaper, while spending on a business trip increased 9%. During the trips people tried to save money. Estonian residents

^a Kallas, P. (2012). Eesti ja maailma turism 2011. – Tourism statistics for 2011 (in Estonian). [www] <http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika> (24.04.2012).

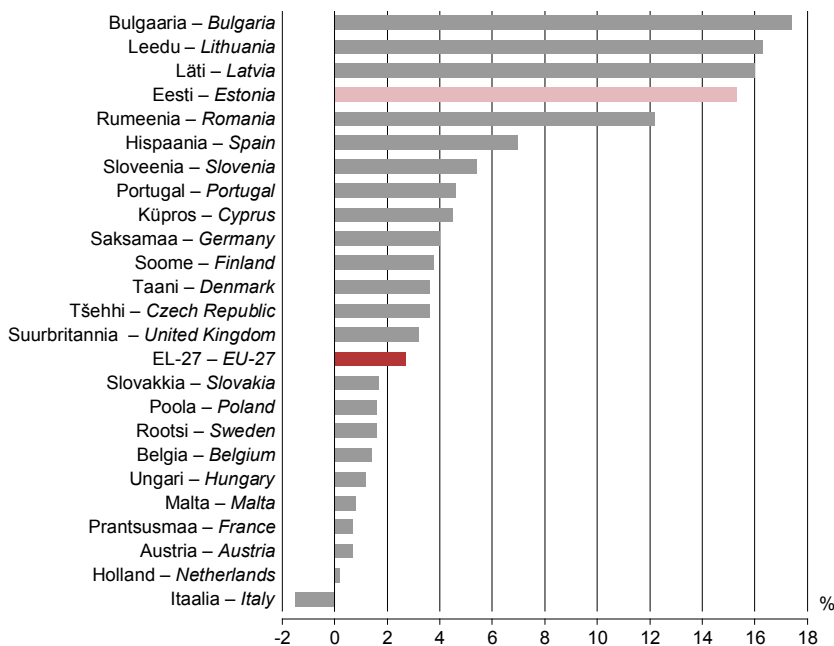
spent 274 euros during a trip abroad in 2007, compared to 185 euros in 2009, and just 153 euros per person in 2011.

In 2011, the residents of Estonia made 1.6 million overnight domestic trips. The purpose of 56% of the domestic trips was to visit friends or relatives, and a third were holiday trips. The share of business trips, which had decreased in recent years, increased to 9% of all trips, but did not yet exceed the level of 2009. Most of the domestic trips were short, lasting from one to three days. In 2011, the residents of Estonia spent on average 73 euros per person on a domestic trip. Estonian residents spent the most on domestic holiday trips – 108 euros per person. An average of 57 euros per person was spent on domestic business trips and 56 euros on trips to visit friends or relatives.

In total, the residents of Estonia made 2.6 million overnight domestic and foreign trips in 2011. Compared to 2010, the number of foreign trips increased, but there were fewer domestic trips. The amount spent on a domestic trip increased a little and the amount spent on a foreign trip decreased a little compared to 2010.

Joonis 1. Ööbimiste arvu muutus võrreldes eelmise aastaga Euroopa Liidu riikide majutusettevõtetes, 2011^a

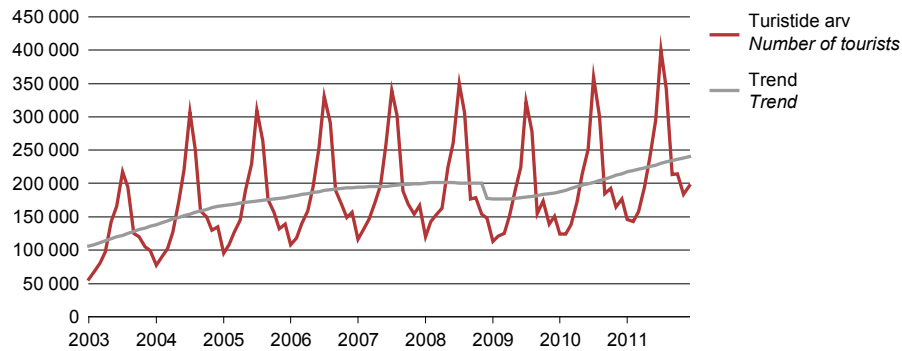
Figure 1. Change in the number of nights spent in accommodation establishments in the European Union compared to the previous year, 2011^a

^a Andmed on hinnangulised. Kreeka, Iirimaa ja Luksemburgi andmeid ei ole saadud.

^a Estimated data. No data available for Greece, Luxembourg and Ireland.

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Majutatud turistid, 2003–2011^a
Figure 2. Accommodated tourists, 2003–2011^a

^a Joonis on tehtud kuuandmete põhjal.

^a The figure has been made on the basis of monthly data.

Tabel 1. Majutus, 2008–2011
Table 1. Accommodation, 2008–2011

	2008	2009	2010	2011	
Majutatud, tuhat	2 378	2 147	2 402	2 726	Accommodated tourists, thousands
Majutatud välituristid, tuhat	1 433	1 381	1 564	1 808	Accommodated foreign tourists, thousands
Välituristide osatähtsus, %	60	64	65	66	Proportion of foreign tourists, %
Ööbimised, tuhat	4 602	4 123	4 701	5 399	Nights spent, thousands
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	1,94	1,92	1,96	1,98	Average number of nights spent per tourist

Tabel 2. Majutusettevõtete mahutavus, 2008–2011
Table 2. Capacity of accommodation establishments, 2008–2011

	2008	2009	2010	2011	
Majutusettevõtted	1 048	1 091	1 141	1 158	Accommodation establishments
Toad	20 542	21 117	21 230	21 759	Rooms
Voodikohad	46 940	49 471	50 084	51 482	Bed places
Keskmiselt voodikohti toas	2,29	2,34	2,36	2,37	Average number of bed places per room

Tabel 3. Majutatud elukohariigi järgi, 2008–2011

Table 3. Accommodated tourists by country of residence, 2008–2011

	2008	2009	2010	2011	
Albaania	159	94	173	198	Albania
Austria	8 561	6 859	5 473	7 841	Austria
Belgia	6 860	6 077	6 418	9 197	Belgium
Bulgaaria	993	1 005	1 625	1 668	Bulgaria
Eesti	944 325	766 593	837 811	918 018	Estonia
Hispaania	17 844	15 707	16 860	27 106	Spain
Holland	12 533	11 595	11 713	17 968	Netherlands
Horvaatia	660	526	719	1 232	Croatia
Iirimaa	3 129	2 512	2 192	8 243	Ireland
Island	1 082	588	761	994	Iceland
Itaalia	26 280	19 959	23 017	33 618	Italy
Kreeka	2 535	2 337	3 447	2 711	Greece
Küpros	580	326	414	479	Cyprus
Leedu	41 396	33 441	34 107	47 003	Lithuania
Luksemburg	779	890	902	992	Luxembourg
Läti	79 527	68 320	72 684	85 229	Latvia
Malta	271	248	315	314	Malta
Norra	47 240	40 915	40 414	51 510	Norway
Poola	20 859	17 062	19 522	27 093	Poland
Portugal	2 644	2 617	2 471	3 026	Portugal
Prantsusmaa	18 522	16 864	19 319	22 301	France
Rootsi	86 308	77 470	81 196	86 287	Sweden
Rumeenia	1 136	1 167	1 343	2 295	Romania
Saksamaa	91 915	75 966	84 454	103 559	Germany
Šveits	6 680	5 809	7 124	9 083	Switzerland
Slovakkia	1 362	978	1 643	1 860	Slovakia
Sloveenia	1 262	974	1 330	1 335	Slovenia
Soome	728 181	750 984	832 874	840 714	Finland
Suurbritannia	46 575	33 395	35 692	69 912	United Kingdom
Taani	14 281	12 036	11 140	13 902	Denmark
Tšehhi	5 113	5 232	4 550	5 669	Czech Republic
Türgi	2 861	2 745	3 560	4 729	Turkey
Ukraina	4 919	4 016	5 270	7 806	Ukraine
Ungari	3 648	2 306	2 800	3 694	Hungary
Venemaa	82 280	93 947	141 964	203 204	Russia
Muud Euroopa riigid	19 226	17 368	24 522	28 721	Other European countries
Aafrika riigid	1 152	1 031	1 221	2 057	African countries
Aasia riigid	12 810	15 416	17 126	22 908	Asian countries
Hiina	1 895	2 058	2 823	5 549	China
Jaapan	6 862	7 253	7 235	8 732	Japan
Ameerika Ühendriigid	19 185	16 284	20 503	23 824	United States of America
Kanada	3 347	4 580	3 239	4 271	Canada
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	2 458	2 159	3 471	4 359	Central and South America
Austraalia ja Okeania	5 354	4 794	4 561	6 440	Australia and Oceania
Muud riigid	839	3 941	11 823	12 567	Other countries
KOKKU	2 377 671	2 147 133	2 401 763	2 725 937	TOTAL

Tabel 4. Eesti elanike ööbimisega sise- ja välisreisid, 2008–2011*Table 4. Overnight domestic and foreign trips by Estonian residents, 2008–2011*

	2008	2009	2010	2011	
Ööbimisega reisid kokku, tuhat	1 494	1 634	2 881	2 615	<i>Overnight trips total, thousands</i>
Ööbimisega sisereisid, tuhat	803	882	1 926	1 561	<i>Overnight domestic trips, thousands</i>
Ööbimisega sisereisi kestus, päeva	3,2	2,6	2,0	2,3	<i>Duration of overnight domestic trip, days</i>
Ööbimisega välisreisid, tuhat	692	752	955	1054	<i>Overnight foreign trips, thousands</i>
Ööbimisega välisreisi kestus, päeva	7,7	7,2	7,4	5,9	<i>Duration of overnight foreign trip, days</i>
Ühe inimese keskmine kulutus sisereisile, eurot	56	48	49	73	<i>Average spending per person on one domestic trip, euros</i>
Ühe inimese keskmine kulutus välisreisile, eurot	466	398	417	368	<i>Average spending per person on one foreign trip, euros</i>

Metoodika

Majutusstatistika hõlmab kõiki Eestis tegutsevaid vähemalt viie voodikohaga üksusi, kes osutavad majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 551, 552 või 553.

Eesti elanike reiseid kohta koguti 2011. aastal andmeid leibkonna eelarve uuringuga. Uuringu valim võeti kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijate hulgast.

Methodology

Accommodation statistics cover all entities operating in Estonia that have at least five bed places and provide accommodation services. The activity code of these enterprises is 551, 552 or 553 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

In 2011, the data on trips made by Estonian residents were collected with the Household Budget Survey. The sample of the Survey was drawn from all permanent residents of Estonia aged 15 or over, except for persons living in institutional households for a long period (at least for a year).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2012. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus

<http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile>

Estonian Tourist Board

<http://www.visitestonia.com/en/additional-navigation/travel-trade>

Maailma Turismiorganisatsiooni turismibaromeeter

UNWTO World Tourism Barometer

http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_barom12_02_march_excerpt.pdf

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo

Ülevaade

Peatikk esitab teadus- ja arendustegevuse (T&A) statistikat aastate 2000–2011 kohta. Oluline teadmuspõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on T&A-le tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk teadus- ja arendustegevuse intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt suurenenud. Ka 2010. aastal oli kasv märkimisväärne – 1,43%-st 1,63%-ni. See oli jõudus samm lähemale Euroopa Liidu (EL) keskmisele, mis 2010. aastal jäi varasemale 2% tasemele. Üks kasvu oluliselt mõjutanud tegureid olid meie õlitööstuses tehtud investeringud tehnoloogilisse arendusse.

T&A kulutuste ja rahastamise struktuuri muutus lähendas Eestit tööstusriikidele. Esimest korda ületasid ettevõtlussektoris tehtud T&A kulutused kasumitaotluseta institutsionaalsete sektorite (kõrgharidus-, riiklik ja kasumitaotluseta erasektor) omi. Kulutuste kogusumma oli 2010. aastal 232,8 miljonit eurot ja ettevõtlussektori kulud olid sellest 50,2%. Kulutuste rahastajana kasvas ettevõtete osatähtsus riigi omaga peaaegu võrdseks (ettevõtted – 43,6%, riik – 44,1%, välismaised allikad – 11,4%). Siinjuures on oluline märkida, et riigieelarve vahendusel saadud EL-i toetused liigitatakse riigilt saaduteks.

Iseenesestmõistetavalt rahastab riik ennekõike kasumitaotluseta sektoreid, kus riigi osatähtsus rahastajana ulatus 2010. aastal 77%-ni. Ettevõtlussektori puhul oli riigi rahastuse osatähtsus 11%, millest suurem osa olid Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetused mikro- ja väikeettevõtetele. Riigi strateegiat iseloomustab riigi rahastatud T&A kulutuste kasv ettevõtlussektoris 2009. aasta 9,7 miljonist eurost 13 miljoni euroni 2010. aastal.

Ettevõtetes on T&A töötajad nooremad ja paremini tasustatud. Märkimisväärselt erineb ettevõtlussektor kasumitaotluseta sektoritest teadlaste ja inseneride keskmise vanuse poolest. Ettevõtlussektoris oli nende keskmine vanus 2010. aastal 40 aastat, kasumitaotluseta sektorites 46 aastat. Mõneti seletab noorte eelistust sektorite erinevus tööjõukuludes T&A-ga seotud inimtööaasta kohta. Ettevõtlussektoris kasvasid tööjõukulud 2009. aasta 24 000 eurost 26 800 euroni 2010. aastal, kasumitaotluseta sektorites aga vaid 15 200 eurost 17 200 euroni. Pooleteisekordne erinevus jäi seega püsima.

Ettevõtlussektori uurimis- ja arendustegevuse raskuspunkt on Tallinnas ja Tartus. Kulutusi ettevõttesisesele T&A-le tegid 2010. aastal üle 300 ettevõtte. Paremini iseloomustab ettevõtete tegelikku arvu ja paiknemist asjaolu, et 90% ettevõtlussektoris tehtud ettevõttesisese T&A kuludest langes vaid 95 ettevõtte arvele ning kaks kolmandikku neist asusid Tallinnas ja kuuendik Tartus.

Teaduse ja tehnoloogia inimressurs ei rahulda kasvust hoolimata ikka veel nõudlust. Tööjõu-uuringu andmetel kasvas kolmanda taseme haridusega isikute hulk 15–74-aastaste seas 2011. aastal peaaegu 13 000 võrra ja esimest korda oli nende osatähtsus selles vanuserühmas üle 30%. Sellest hoolimata puudus 2011. aastal Eestis ligikaudu kolmandikul tipp- või keskastme spetsialistidest ja tehnikutest kolmanda taseme haridus. Tõsi, sellegipoolest on olukord Eestis parem kui EL-is keskmiselt – EL-is kokku puudus 2010. aastal kolmanda taseme haridus kahel viiendikul nimetatud ametialadel töötanuteist. Ametialade klassifikaatori uuele, 2008. aasta versioonile ülemineku tõttu tehtud ümberarvutused muutsid teaduse ja tehnoloogia inimressursi andmestikku vaid marginaalselt.

Eestis töötavate välisteadlaste arv kasvab. T&A statistikatöö raames loetakse asutustes töötavaid välisteadlasi üle alates 2004. aastast. Tõllal oli neid 58 ja nad olid pärit 19-st riigist. 2011. aastal oli välisteadlasi juba 295 (218 mees- ja 77 naisteadlast) ja esindatavaid riike 51. Viimati lisandusid riikide nimistusse näiteks Armeenia, Nepal ja Palestiina omavalitsus. Enamikust riikidest oli küll vaid 1–2 teadlast, kuid enim loendati 2011. aastal välisteadlasi Saksamaalt, Venemaalt ja Soomest – vastavalt 40, 33 ja 32.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Aavo Heinlo

Overview

The chapter presents statistics on research and development activities (R&D) in the years 2000–2011. The ratio of total R&D expenditure to gross domestic product (GDP) – that is, the research and development intensity – is an important indicator of progress towards a knowledge-based economy. In Estonia, the R&D intensity has been continuously growing since 2001. The growth was also significant in 2010 – from 1.43% to 1.63%. It was a major step closer to the European Union (EU) average, which in 2010 remained at the earlier 2% level. The investments in technological development made in our oil industry were a significant factor behind the growth.

Changes in the structure of R&D expenditure and financing brought Estonia nearer to developed industrial countries. For the first time, the enterprise sector's R&D expenditure surpassed that of the non-profit institutional sectors (the higher education, government and non-profit private sectors). The total expenditure in 2010 was 232.8 million euros, with the enterprise sector accounting for 50.2% of the total. The share of enterprises in the financing of R&D expenditure became nearly equal to the share of the government (enterprises – 43.6%, government – 44.1%, foreign sources – 11.4%). It is worth mentioning that the EU support received via the state budget is classified as support received from the state.

Obviously, the government finances primarily the non-profit sectors, where the government's share in financing reached 77% in 2010. In case of the enterprise sector, the government's share was only 11% and the lion's share of those finances was support to micro- and small enterprises given by Enterprise Estonia. The growth of government-financed R&D expenditure in the enterprise sector from 9.7 million euros in 2009 to 13 million euros in 2010 gives a hint about the government's strategy.

The R&D personnel in enterprises are younger and better paid. The enterprise sector differs substantially from the non-profit sectors in terms of the mean age of researchers. The average age of researchers in the enterprise sector was 40 years in 2010, compared to 46 years in the non-profit sectors. To some extent, the preference for youth is explained by the difference in the labour costs per person-year devoted to R&D. In the enterprise sector, these labour costs increased from 24,000 euros in 2009 to 26,800 euros in 2010. In the non-profit sectors, the rise was from 15,200 euros to 17,200 euros. So, the difference of nearly 1.5 times persisted.

The majority of the enterprise sector's research and development activities are based in Tallinn and Tartu. In 2010, some intramural R&D expenditure was declared by more than 300 enterprises. The actual number of enterprises and their location is illustrated better by the fact that just 95 enterprises accounted for 90% of the enterprise sector's intramural R&D expenditure in 2010. Two thirds of these enterprises were located in Tallinn, and one sixth in Tartu.

The human resources in science and technology (HRST) are increasing, but still cannot keep pace with the demand. The data of the Labour Force Survey show that in 2011 the number of tertiary educated persons among the population aged 15–74 increased by nearly 13,000, and their share in this age group exceeded 30% for the first time. Nevertheless, approximately one third of employees occupied as professionals, associate professionals or technicians still lacked tertiary education in 2011. Even so, the situation in Estonia was better than in the EU as a whole – in 2010, two fifths of employees occupying the abovementioned positions in the EU lacked tertiary education. The recalculations made in connection with the transition to the new 2008 version of the International Standard Classification of Occupations caused only marginal changes in the data on human resources in science and technology.

The number of foreign researches working in Estonia is increasing. 2004 was the first year that the foreign researches working in institutions were counted separately for R&D statistics. In 2004, their number reached 58 and they originated from 19 foreign countries. In 2011, the number of

foreign researches had increased to 295 (incl. 218 male and 77 female researches) and the number of countries to 51. The countries recently added to the list included, for example, Armenia, Nepal and the Palestinian territories. In most cases there are only 1–2 researches from each country, whereas in 2011 the largest numbers of foreign researches came from Germany, Russia and Finland – respectively 40, 33 and 32.

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2006–2011
Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2006–2011

	Riiklik sektor Government sector	Kõrgharidus-sektor Higher education sector	Kasumitaotluseta erasektor Private non-profit sector	Ettevõtlus-sektor Enterprise sector	KOKKU TOTAL
Töötajad <i>Personnel</i>					
2006	1 080	4 949	177	2 586	8 792
2007	1 097	5 303	190	2 686	9 276
2008	1 108	5 338	152	3 023	9 621
2009	1 072	5 543	167	3 122	9 904
2010	1 090	5 669	132	3 183	10 074
2011	1 089	5 713	134
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) <i>Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)</i>					
2006	714	2 290	106	1 631	4 741
2007	782	2 405	125	1 689	5 002
2008	747	2 390	105	1 845	5 086
2009	718	2 688	101	1 924	5 430
2010	772	2 465	86	1 955	5 277
2011	776	2 735	93

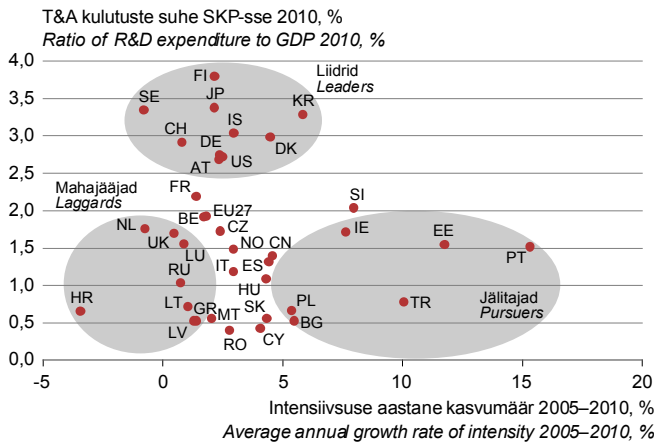
Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna ja soo järgi, 2011^a
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science and sex, 2011^a

	Teadlased ja insenerid <i>Researchers</i>			Tehnikud <i>Technicians</i>			Abipersonal <i>Supporting staff</i>			
	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	
Loodusteadused	1 807	695	1 112	487	302	185	164	132	32	<i>Natural sciences</i>
Tehnikateadused	787	201	586	62	18	44	61	49	11	<i>Engineering</i>
Arstiteadused	494	323	171	150	130	20	55	41	15	<i>Medical sciences</i>
Põllumajandusteadused	322	162	160	69	52	17	33	25	8	<i>Agricultural sciences</i>
Sotsiaalteadused	1 014	593	421	82	70	12	67	57	11	<i>Social sciences</i>
Humanitaarteadused	1 048	673	375	134	103	31	99	76	23	<i>Humanities</i>
KOKKU	5 472	2 647	2 825	984	675	309	480	380	100	<i>TOTAL</i>

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus, 2005–2010^a
 Figure 1. Intensity of research and development activities, 2005–2010^a

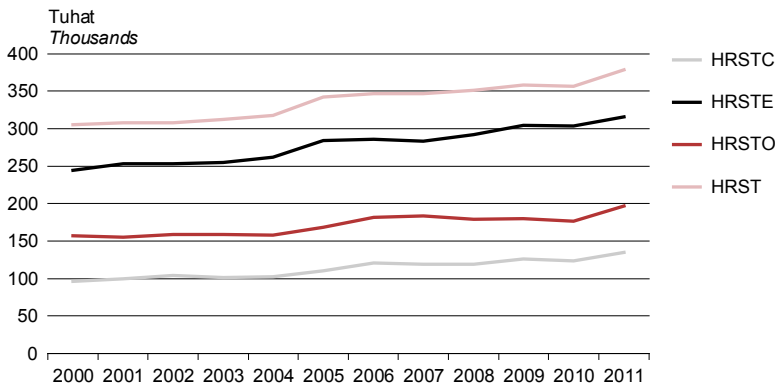

^a Kreeka andmed on 2007., Hiina, Jaapani, Lõuna-Korea ja USA andmed 2008. ning Islandi ja Šveitsi andmed 2009. aasta kohta.
^a 2007 data for Greece; 2008 data for China, Japan, South Korea and the USA; and 2009 data for Iceland and Switzerland.

AT	Austria – Austria	FR	Prantsusmaa – France	NL	Holland – Netherlands
BE	Belgia – Belgium	GR	Kreeka – Greece	NO	Norra – Norway
BG	Bulgaaria – Bulgaria	HR	Horvaatia – Croatia	PL	Poola – Poland
CH	Šveits – Switzerland	HU	Ungari – Hungary	PT	Portugal – Portugal
CN	Hiina – China	IE	Iirimaa – Ireland	RO	Rumeenia – Romania
CY	Küpros – Cyprus	IS	Island – Iceland	RU	Venemaa – Russia
CZ	Tšehhi – Czech Republic	IT	Itaalia – Italy	SE	Rootsi – Sweden
DE	Saksamaa – Germany	JP	Jaapan – Japan	SI	Sloveenia – Slovenia
DK	Taani – Denmark	KR	Lõuna-Korea – South Korea	SK	Slovakkia – Slovakia
EE	Eesti – Estonia	LT	Leedu – Lithuania	TR	Türgi – Turkey
ES	Hispaania – Spain	LU	Luksemburg – Luxembourg	UK	Suurbritannia – United Kingdom
EU-27	EL-i keskmine – EU average	LV	Läti – Latvia	US	USA – USA
FI	Soome – Finland	MT	Malta – Malta		

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurs, 2000–2011^a
 Figure 2. Human resources in science and technology, 2000–2011^a

^a HRST – kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE – kolmanda taseme haridusega isikud; HRSTO – spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC – kolmanda taseme haridusega spetsialistid.

^a HRST – persons aged 15–74 with tertiary education or occupied as specialists; HRSTE – persons with tertiary education; HRSTO – persons occupied as specialists; HRSTC – specialists with tertiary education.

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2006–2011^a
Table 3. Researchers by field of science, 2006–2011^a

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Loodusteadused	1 604	1 717	1 772	1 863	1 756	1 807	Natural sciences
Tehnikateadused	790	861	806	751	868	787	Engineering
Arstiteadus	404	425	424	482	484	494	Medical sciences
Põllumajandusteadused	238	231	278	282	308	322	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	826	840	925	977	972	1 014	Social sciences
Humanitaarteadused	959	1 126	1 035	998	1 082	1 048	Humanities
KOKKU	4 821	5 200	5 240	5 353	5 470	5 472	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris soo ja ettevõtte tegevusala järgi, 2010

Table 4. Personnel engaged in research and development in the enterprise sector by sex and by economic activity of the enterprise, 2010

	T&A töötajate arv Number of personnel engaged in R&D								T&A-le kulutatud tööaastad Working years spent on R&D	
	Kokku Total	Teadlased ja insenerid Researchers		Tehnikud Technicians		Abipersonal Supporting staff				
		N/F	M/M	N/F	M/M	N/F	M/M			
Tegevusalad kokku	3 183	584	1437	280	650	150	82	1 955,0	Economic activities total	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	x	x	Agriculture, forestry and fishing	
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying	
Töötlev tööstus	745	102	409	56	96	43	39	418,2	Manufacturing	
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	95	32	63	-	-	-	-	48,9	Electricity, gas and steam supply; water supply	
Kanaliseerimine, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management and remediation activities	
Ehitus	x	x	x	x	x	x	x	x	Construction	
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	45	7	26	6	5	1	-	32,8	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage	
Info ja side	896	59	396	48	330	44	19	626,8	Information and communication	
Finants- ja kindlustustegevus	369	51	59	92	159	5	3	216,0	Financial and insurance activities	
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	939	313	430	70	53	54	19	569,4	Professional, scientific and technical activities	
Muu tegevusala ^a	20	5	7	2	3	2	1	12,0	Other activities ^a	

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.

^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2006–2011

Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2006–2011

	Riiklik sektor <i>Government sector</i>	Kõrgharidus- sektor <i>Higher education sector</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Ettevõtlussektor <i>Enterprise sector</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>
Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>					
2006	19,8	61,3	2,7	67,1	151,0
2007	15,0	72,6	4,1	81,9	173,6
2008	24,5	89,3	4,3	89,9	208,0
2009	21,7	83,2	4,3	88,2	197,4
2010	24,6	88,5	2,9	116,8	232,8
2011	31,1	107,0	3,5
Riigi rahastatud, % <i>Financed by government, %</i>					
2006	63	80	28	8	45
2007	92	77	52	9	46
2008	91	82	52	7	50
2009	85	81	18	11	49
2010	78	79	39	11	44
2011	80	78	43

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2010

Table 6. Research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2010

Töötajate arv <i>Number of employees</i>	Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>	Rahastamisallikas, % <i>Source of funds, %</i>				
		Riik <i>Government</i>	Ettevõtted <i>Enter- prises</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non- profit sector</i>	Kõrgharidus- sektor <i>Higher education sector</i>	Välisallikad <i>Foreign funds</i>
0–19	21,6	21	65	0	0	14
20–49	14,9	15	68	0	-	17
50–99	9,2	32	68	-	-	0
100–249	35,2	9	88	-	0	3
>249	36,0	0	100	-	-	-
KOKKU TOTAL	116,8	11	83	0	0	6

Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused
Intramural research and development expenditure

0–19	21,6	21	65	0	0	14
20–49	14,9	15	68	0	-	17
50–99	9,2	32	68	-	-	0
100–249	35,2	9	88	-	0	3
>249	36,0	0	100	-	-	-
KOKKU TOTAL	116,8	11	83	0	0	6

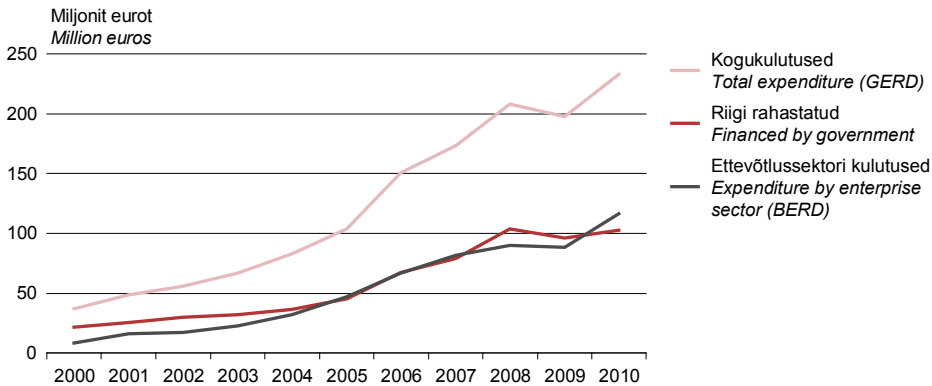
Ettevõttevälisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused^a
Extramural research and development expenditure^a

0–19	4,2	12	84	-	-	3
20–49	2,2	23	77	-	-	-
50–99	5,4	17	80	-	0	2
100–249	1,7	9	90	-	-	0
>249	3,5	0	100	-	-	-
KOKKU TOTAL	17,2	13	86	-	0	2

^a Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.^a Only enterprises with intramural research and development activities are included.

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 2000–2010

Figure 3. Expenditure on research and development, 2000–2010

Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2010

Table 7. Intramural research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and economic activity, 2010

Tegevusala	Kulutused, miljonit eurot	Rahastamisallikas, %					Economic activity
		Riik	Ettevõtte	Kasumitaotluseta erasektor	Kõrgharidussektor	Välisallikad	
	Expenditure, million euros	Government	Enterprises	Private non-profit sector	Higher education sector	Foreign funds	
Tegevusalad kokku	116,8	11	83	0	0	6	Economic activities total
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	42,9	4	94	-	-	2	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	2,5	0	97	-	-	2	Electricity, gas and steam supply; water supply
Kanaliseerimine, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	x	x	x	x	x	x	Construction
Hulgi- ja jae-kaubandus; mootorsõidukite ja mootor-rataste remont	1,5	0	96	-	-	5	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage
Info ja side	29,5	11	79	0	0	10	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	13,3	0	100	-	-	0	Financial and insurance activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	24,9	29	60	0	0	11	Professional, scientific and technical activities
Muu tegevusala ^a	1,5	38	62	-	-	0	Other activities ^a

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites^a rahastamisallika järgi, 2006–2011

Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors^a by source of funds, 2006–2011
(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Riik	62,2	71,6	97,7	86,6	89,8	109,4	Government
Ettevõtted	3,2	4,7	5,1	4,5	4,5	4,4	Enterprises
Kasumitaotluseta organisatsioonid	0,2	0,2	0,2	1,0	0,4	0,4	Non-profit organisations
Kõrgharidus-sektor	1,3	1,3	1,0	1,2	1,3	1,1	Higher education sector
Välisallikad	17,0	13,9	14,2	15,8	20,0	26,3	Foreign funds
KOKKU	83,9	91,8	118,2	109,2	116,0	141,6	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 9. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2006–2011^a

Table 9. Intramural research and development expenditure by field of science, 2006–2011^a
(miljonit eurot – million euros)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Loodusteadused	35,5	37,7	46,3	43,9	49,6	60,1	Natural sciences
Tehnikateadused	17,4	18,5	22,5	20,3	15,8	18,5	Engineering
Arstiteadus	9,2	8,3	17,3	16,3	20,4	21,4	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	5,6	6,8	6,6	6,7	7,7	12,2	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	7,1	9,8	10,8	9,2	9,2	15,3	Social sciences
Humanitaarteadused	9,1	10,7	14,7	12,8	13,2	14,1	Humanities
KOKKU	83,9	91,8	118,2	109,2	116,0	141,6	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 10. Asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori^a järgi, 2011

Table 10. Distribution of intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector^a, 2011
(protsenti – percentages)

	Alus-uuringud <i>Basic research</i>	Rakendus-uuringud <i>Applied research</i>	Katse- ja arendustöö <i>Experimental development</i>	
Riiklik sektor	55	40	5	Government sector
Kõrgharidus-sektor	50	29	21	Higher education sector
Kasumitaotluseta erasektor	3	89	8	Private non-profit sector
KOKKU	50	33	17	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 11. Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus ettevõtlussektoris tegevuse liigi järgi, 2010

Table 11. Distribution of intramural research and development expenditure in the enterprise sector by type of activity, 2010
(protsenti – percentages)

	Alus- uuringud	Rakendus- uuringud	Katse- ja arendustöö			
			toode, materjal, teenus	tehnoloogiline protsess või süsteem	muu	
			<i>Basic research</i>	<i>Applied research</i>	<i>Experimental development</i>	
			<i>product, material, service</i>	<i>technological process or system</i>	<i>other</i>	
Tegevusalad kokku	2	13	51	11	23	<i>Economic activities total</i>
Tööstus	1	8	27	13	51	<i>Industry</i>
töötlev tööstus	0	7	28	11	54	<i>manufacturing</i>
Teenindus	2	15	67	10	6	<i>Services</i>

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaitse, 2007–2011

Table 12. Legal protection of industrial property, 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011	
Saabunud						Received
rahvusvahelised						international
registreeringud						registrations
Kaubamärgid	3 199	2 917	1 955	1 746	1 788	<i>Trade marks</i>
Tööstusdisainilahendused	70	45	25	21	17	<i>Industrial designs</i>
Esitatud taotlused						Filed applications
Kaubamärgid	1 980	1 800	1 317	1 386	1 254	<i>Trade marks</i>
Patendid	63	72	96	97	77	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	124	140	132	166	88	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	121	94	95	74	52	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	1	1	1	1	<i>Geographical indications</i>
Eesti taotlejalt						From Estonian applicants
Kaubamärgid	1 537	1 426	1 043	1 067	888	<i>Trade marks</i>
Patendid	44	62	76	84	62	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	117	132	128	158	82	<i>Utility models</i>
Tööstusdisaini- lahendused	62	84	93	71	51	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	1	1	1	1	<i>Geographical indications</i>
Registrisse kantud						Registered
Kaubamärgid	1 178	1 238	1 200	943	986	<i>Trade marks</i>
Patendid	185	172	132	120	129	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	61	65	91	107	78	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	157	134	59	71	54	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	-	-	2	-	-	<i>Geographical indications</i>

Allikas: Patendiamet

Source: Estonian Patent Office

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika^a järgi nelja sektorisse: kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid). Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms), seltse ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes olid viimastel aastatel aastaaruannetes näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka need ettevõtted, kelle T&A-d on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel topeltarvestus. Statistika kajastab T&A töötajaid, T&A-le tehtud kulutusi ja nende rahastamise allikaid ning T&A liiki (alusuuringud, rakendusuuringud, katse- ja arendustöö).

Methodology

According to the international methodology^a, each statistical unit engaged in research and development (R&D) is linked with one of the following four sectors (see the definitions at the end of the book): higher education sector, government sector, private non-profit sector and enterprise sector. To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations performing R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

The data about the enterprise sector were collected from enterprises who had reported R&D costs in recent years and also from all enterprises whose main activity is R&D or who are classified as high-technology or biotechnology enterprises as well as from enterprises whose R&D activities have been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for 1998.

Expenditure on R&D is associated with the unit performing the R&D activity (the so-called intramural expenditure). Expenditure on R&D activities which have been purchased or ordered from outside the unit is not taken into account to avoid duplication in the calculation of total expenditure. The statistics cover employees engaged in R&D, expenditure on R&D and the sources of these funds as well as the type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Teadusportaal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx>

Estonian Research Portal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx?lang=en>

Eurostati teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonistatistika

Eurostat science, technology and innovation statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

OECD teadus-, tehnoloogia- ja T&A statistika

OECD science, technology and R&D statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

^a <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/free/9202081e.pdf> (11.06.2012).

MÕISTED

Aastakeskmine rahvaarv – pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – abitöötajad (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Aheldamine – referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksi kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksi abil.

Alaealine – alla 18-aastane isik.

Alusuuring – teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi – mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt – meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.

Arendustegevus – teadustegevuse tulemuste rakendamine praktiliste probleemide lahendamiseks, uute või täiustatud süsteemide rajamiseks, seadmete või toodete valmistamiseks, protsesside alustamiseks jms-ks.

Asenduskoduteenus – teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on sumnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste äravõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee – raudteeinfrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Avaliku sektori elamufond – riigi ja munitsipaalomanduses olevad eluruumid.

Bilansimaht – käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalselt kui ka immateriaalselt põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

Brutonõue – lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Brutopremia – summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.

CO₂ ekvivalent – näitab selle gaasi kogusele vastavat CO₂ kogust, millel on samaväärne kliimamuutust esilekutsuv potentsiaal.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe – kutseõpe erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele ning kutseõpe koolikohustuse ületanud põhihariduseta isikutele.

Diplomiõpe – õpe, mille kestel üliõpilane täiendab oma üldhariduslikku baasi, süvendab kutseoskusi ja omandab teadmised valitud erialal töötamiseks ja edasiõppimiseks. Vastuvõtt toimus aastani 2002. Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

Eelmise aasta hind – mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks – indeks, mis näitab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigrupi – tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitusmahuindeks – omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustoimla – mitteehitusettevõtete struktuuriüksus, mis tegeleb ehitusega.

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdüd ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks – indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport – Eestis toodetud kaupade väljavedu, välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu (re-eksport), kaupade ajutine väljavedu nende töötlemiseks välisriigis, kaupade taasväljavedu pärast nende töötlemist Eestis ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentnetosissetulek – leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Elektroonilise side teenus – teenus, mis seisneb kokkulepitud tingimustel signaalide edastamises või suunamises peamiselt või tervikuna elektroonilise side võrgu kaudu. Elektroonilise side teenus on ka võrguteenus.

Elektroonilise side võrk – ülekandesüsteem koos selle tööks vajalike lülitusseadmete ja muude tugisüsteemidega, mis võimaldavad edastada ja suunata signaale kaabli kaudu, samuti raadio, optiliste või muude elektromagnetiliste vahenditega. Elektroonilise side võrk on olenemata selle kaudu edastatava info iseloomust ka satelliitvõrk, telefonivõrk, andmesidevõrk, mobiiltelefonivõrk, ringhäälinguvõrk, kaabellevivõrk ja elektri kaablisüsteem, kui seda kasutatakse signaalide edastamiseks või suunamiseks.

Eluhoone – hoone, milles kogu pind või vähemalt pool sellest on ette nähtud alaliseks elamiseks (ühepereelamu, kahepereelamu, ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu).

Eluruum – alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepereelamu- ja ridaelamusektsioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartechnilistele nõuetele.

Eluruumi pind – elamiseks vajaliku ja sobiva kompaktselt funktsionaalselt ühendatud elamispinna (tubade pind) ja abiruumide (köök, esik, WC, pesemisruum, vannituba, hall, garderoob, panipaik, sisseehitatud seinakapp, veranda, sahv, vaheruim jm) põrandapinna summa.

Elussünd – elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss – energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Erasektori elamufond – füüsilistele isikutele ja erakapitalil põhinevatele juriidilistele isikutele (sh korteriühistu liikmed ja elamuühistud) kuuluvad eluruumid.

Esimese astme kohus – maa- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud tähtajaline vangistus üle viie aasta, eluaegne vangistus või sundlõpetamine.

Esmaselt registreeritud sõiduk – Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

Etendus – lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv – tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotlusega erainstitutsioonid.

Fikseeritud andmeside teenus ehk telefoniteenus – üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis võimaldab riigisiseste ja rahvusvaheliste kõnede tegemist ja vastuvõttu ning juurdepääsu hädaabiteenustele Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbriga või sellega seotud lühivalikukoodi abil.

Finantssektor – koosneb institutsionaalsetest üksustest, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus – tegevus, mille käigus ettevõtte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus – kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulutusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiirini.

Gini koefitsient – ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdset.

Gümnaasiumiaste – üldhariduskooli 10.–12. klass (1989. aastani 9.–11. klass).

Haigla – ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiinasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Haiglad võivad anda ka ambulatoorset ja päevastatsionaarset arstiabi.

Heitunu – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asumata, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) – vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisenene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone – maapinnaga püsikindlalt ühendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis.

Hukkunu – inimene, kes suri liiklusõnnetuses saadud vigastuste tagajärjel sündmuskohal või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse hiljem kui 30 päeva pärast õnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi teinud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele (EMTAK-is tegevusala G46).

Hõivatu – isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hüvitised töötajatele – töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm – alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks – indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe – bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel põhinev õpe – õpe arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneri õppe ning klassiõpetaja õpetajakoolituse õppekavade järgi, mille läbimine annab magistrikraadile vastava kvalifikatsiooni.

Internet – ülemaailmne arvuteid ühendav andmesidevõrk, mis võimaldab kasutada selliseid teenuseid nagu kaugsisselogimine, failiedastus, elektronpost jms. Internetil põhineb ka veeb.

Intress – laenu hind ehk laenu kasutamise eest laenuandjale makstav tasu.

Intressimäär – intressi suurus väljendatuna protsendina tagastamata laenusummast (laenujärgist) või kogu esialgselt laenusummast mingi kindla perioodi (aasta, kuu, päeva) kohta.

Investeeringud põhivarasse – aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Hõlmab ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamist.

ISDN (Integrated Services Digital Network) – integreeritud teenuste digitaalvõrk; rahvusvaheline sidestandard mitme andmevoo (heli, pilt jm) samaaegseks edastamiseks vaskpaariliinide kaudu.

Jaekaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on eelkõige kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) müümine peamiselt kodumajapidamiseks kasutamiseks (EMTAK-is tegevusala G47).

Jahipiirkond – jahimaa, mille pindala ühes ringpiiris on vähemalt 5000 hektarit.

Jooksevhinnad – vaadeldud ajavahemikul kehtinud hinnad.

Juriidiline isik – täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Kaabellevivõrk – elektroonilise side võrk (üldjuhul koaksiaal- või fiiberoptiline), mis on loodud kaabelleviteenuse osutamiseks.

Kapitali kogumahutus – põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalikaubad – masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded – rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist – ärikasumile on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksukulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus – mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu – institutsionaalsete sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Kinnisvara ostu-müügitheing – ostu-müügitheing, mille objekt on kinnistusraamatusse kantud. Siia kuuluvad:

- hoonestamata kinnisasja ostu-müügitheingud, mille objekt on ainult maatükk;
- hoonestatud kinnisasja ostu-müügitheingud, mille objekt on maatükk koos olemasolevate või ehitusjärgus hoonetega.

Kinnisvara ostu-müügitheinguga väärtus – ostu-müügitheinguga võõrandatud kinnisvara tehingujärgne maksumus.

Klient (sideshowstatistikas) – üldkasutatavat elektroonilise side teenust kasutav isik, kellel on selle teenuse kasutamiseks leping sideettevõtjaga.

Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused – residentide tehtud kulutused (sh arvestusliikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdnud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Kogukasum – müügitulu, millest on maha arvatud kogukulud (realiseeritud toodete ja tegevuskulud).

Konsolideeritud koondeelarve – eelarve, mille puhul on eelarvete tuludest ja kuludest lahutatud valitsemissektorisisesed sotsiaalmaksud ja muud jooksvad siirded.

Kontsern – juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad emaettevõtte ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Korteriomand – omand ehitise reaalosa üle, millega on ühendatud mõtteline osa reaalosa juurde kuuluvast kaasomandist. Korteriomandi eseme reaalosa on piiritletud eluruumid või mitteiluruumid ja nende juurde kuuluvad hooneosad, mida on võimalik eraldi kasutada ning mida saab muuta, kõrvaldada või lisada kaasomandit või teise korteriomaniku õigusi kahjustamata või hoone välist kuju muutmata. Korteriomandi eseme reaalosa hulka võib kuuluda ka püsiva markeeringuga tähistatud garaažiosa.

Kriminaalhooldusalune – tingimisi karistatud või tingimisi karistusest enne tähtaega vabastatud süüdimõistetud, kelle kohus on määranud katseajaks kriminaalseaduses sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla.

Kulutused (väljaminekud) – leibkonna eelarve uuringu põhinäitajaid. Jaotatakse kaheks: tarbimiskulu ja muu kulu. Siin ei arvestata eluasemelaenu makseid, kinnisvara ostu, finantsinvesteeringuid, kapitaalremondile või ehitusele tehtud kulutusi ega muid investeeringuid.

Kuritegu – karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) – isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järjestikuks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid külastatakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu – kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lairibateenus – elektroonilise side teenus, mille kasutamiseks on vajalik lairibaühendus.

Lairibaühendus – ühendus üldkasutatava elektroonilise side võrguga, mis võimaldab andmeedastust kiirusega üle 144 kbit/s.

Lapsetoetus – lapsetoetusele on õigus igal lapsel sündimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lastega leibkond – leibkond, kus on vähemalt üks 0–17-aastane laps.

Lasteta leibkond – leibkond, kus ei ole ühtegi 0–17-aastast last.

Lavastus – lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekannet ehk esietendust.

Legaalset indutseeritud abort (meditsiiniline abort) – jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond – ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad, et on ühes leibkonnas. Leibkond on ka üksik elav isik.

Lihatoodang – tunnustatud lihakäitlemisettevõtetele või kokkuostjatele tapaks, k.a ekspordiks (väljavedu Eestist nii väljapoole Euroopa Liitu kui ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse) müüdnud ning majapidamistele kuuluvates tapapunktides tapetud või teenustöona mujal tappa lastud loomade liha.

Liiklusõnnetus teel – juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu tõttu saab inimene vigastada või surma. Tee all mõistetakse maanteed, tänavat, parklat, õueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos kõnniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Liiklusõnnetuste hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste tõttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Linnaline asula – linn, vallasisene linn ja alev.

Lisandväärtus – toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud vahetarbimine; tootmisprotsessis lisandunud väärtus, mis on kirjendatud kas tegevusala järgi või kõigi residentide ulatuses.

Lisandväärtus tegurikuludes – toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamiskulud. Lisandväärtust arvutades liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kasum) ning sellest summast lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kahjum).

Looduslik (püsi)rohumaa – külvikordade süsteemist välja arvatud maa, mida kasutatakse haljasmassi või heina tootmiseks või karjatamiseks või mida säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes (taimestik kasvab külvatuna või isekülvina). Püsirohumaa hulka kuulub ka mitmeaastaste heintaimede pind, mida on kasutatud vähemalt viis aastat.

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja – aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Lõpliku menetlusotsusega kuritegu – jõustunud süüdimõistva kohtulahendiga kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lõpptarbija – isik, kes tarbib kaupu või teenuseid.

Maa-asula – alevik ja küla.

Mahuindeks – näitab kaupade müügi mahu muutust püsivhindades võrreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindeksid.

Majanduslikult aktiivsed ehk töäjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatud ja töötud kokku).

Majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Majutatu – turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutustettevõttes.

Majutustettevõte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutustettevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohtade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register – Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu alates 1999. aastast kantakse kõik maksukohustuslased.

Mitteeluhuone – hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohu juures peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded (valitsemissektori rahanduses) – siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Müügitulu (varem „realiseerimise netokäive“) – kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt.

Müük mitteresidentidele – müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi ehk reekspordi puhul, kui töötluks sissetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm – imiku surm esimese nelja elunädala jooksul.

Netolaenuandmine – netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandja riigile võlgu, netolaenuvõtmise korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek – palgatöö eest ja individuaalsest töisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enammakstud tulumaksu tagastuse summa, millest on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Netotootemaks – tootemaks, millest on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus – muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omajõul Eestis tehtud ehitustööd – ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltootvõtetööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik – omaniku liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus, mis lähtub nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Perinataalsurm – surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Primaarenergia – naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiikideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, kütturetvas ja -puud, puidujäätmed ning biogaas, imporditavast kütusest kivisüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetrol.

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) – aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue – inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes mitmesuguste suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab teistega võrdsetel alustel ühiskonnaelus osalemist. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine – isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske – isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav – isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe – põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja kesklaridus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põllumaa – regulaarselt vastavalt külvikordadele töödeldav maa.

Põllumajanduslik kodumajapidamine – majandusüksus, kus põllumajandusmaad on alla ühe hektari, kuid on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuud või kuus marjapõõsast või kümme küülikut või kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi või kolm mesipuid ja kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks.

Põllumajanduslik majapidamine – ühtse tehnilise ja majandusliku juhtimisega üksus, kus on vähemalt üks hektar põllumajandusmaad või kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt müügiks (olenemata maa suuruselt). Alates 2007. aastast arvestatakse põllumajanduslike majapidamiste hulka ka need üksused, kus põllumajandussaadusi ei toodeta, kuid maad säilitatakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes.

Päevaravi (päevastatsionaar) – haigla või ambulatoorse arstiabiastutuse juures asuv tervishoiuasutuse allüksus, kus antakse arstiabi haigetele, kes vajavad terviseuuringuid, raviotsuste (sh operatsioone) ning nendejärgset jälgimist. Haige viibib päevaravil alla ühe ööpäeva.

Püsivhinnad – hinnaindeksiga deflateeritud jooksev hinnad.

Püsiühendus – suurt infoedastuskiirust võimaldav pidev lairiba-internetiühendus telefoniliinide (ADSL), kaabli (ka valguskaabli) jms kaudu.

Raadioside (Wireless Local Loop ehk WLL) – traadita sideühendus ehk raadiosideühendus, mis on loodud sideettevõtja ja lõppkasutaja vahelise nn viimase miili ühendamiseks, et lõpptarbijat saaks kasutada selle sideettevõtja pakutavaid telefoni-, interneti- või muid elektroonilise side teenuseid.

Eestis on enim levinud WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) ja CDMA2000 1x EVDO (Kõu internet) tehnoloogia.

Rahvapension – pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitijsakaotuspensionile.

Rahvus – andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rakendusuuring – algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus – riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetus kulude ja ravikulude tasumine ning hüvitise maksmine raseduse ja sünnituse korral.

Referentsaasta – tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksite seerias on selle aasta väärtus 100.

Remondi- ja rekonstrueerimistöde hinnaindeks – indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd – ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register – Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutusi ja nende hallatavaid riigiasutusi.

Riigikohus – kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ristluslaev – reisilaev (matkelaev), mis on mõeldud reisijatele mitmekülgse huvireisi pakkumiseks. Kõikidel reisijatel on kajut ja pardal on meelelahutusvõimalused. Ristluslaevade hulka ei kuulu tavalisi parvlaevateenuseid osutavad laevad, isegi mitte siis, kui mõned reisijad peavad sellist teenust ristluseks. Peale selle ei kuulu nende hulka ka kaubalaevad, mis saavad vedada väga piiratud arvu reisijaid, kellel on oma kajut, ega laevad, mis on mõeldud ainult ühepäevaste ekskursioonide jaoks.

Rändesaldo – aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Ränne – elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades – residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud netotootemaksud.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Siseturist – Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles enne alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekuvintiil – viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sotsiaalmaksed – sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalsed siirded – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitseskeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötu abiraha, lastetoetus, töövõimetushüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus arvestatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusraha, kingitud raha jms).

Sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaaltoetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, mis vabastavad nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis kõrvaldab soo-vanuskoozesu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune nagu standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud arvatud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil – majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast.

Subsiidiumid – maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset ja hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir – 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik – suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja – surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja – surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd – vt „hiline lootesurm“.

Sõidukikaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont (EMTAK-is tegevusala G45).

Sõitjakäive – sõitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sündimuse vanuskordaja – elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord – näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnitoetus – toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral; lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse kohta sünnitoetust makstud.

Sünnituste arv – sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu – kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja – elu jooksul sünnitatud keskmine tütarde arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Taastuvatest allikatest toodetud energia – mittefossiilsetest allikatest saadud energia ehk tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastigaas ja biogaasid.

Tarbekaubad – valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks – indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal – leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tarbimiskulud – leibkonnaliikme tarbimisega seotud rahalised ja mitterahalised väljaminekud. Otstarbe järgi jaotatakse tarbimiskulutused Eurostati väljatöötatud tarbimiskulutuste klassifikaatori (COICOP-HBS) alusel.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus – loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad – teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus – isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindustevõtte – ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- info ja side – kirjastamine; kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmine; helisalvestiste ja muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling; telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infotegevus;
- kinnisvaraalne tegevus;
- kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus – juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus; veterinaaria;
- haldus- ja abitegevused – rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; büroohaldus ning büroode ja muu äritegevuse abitegevused;

- haridus;
- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne;
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg – loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused;
- muud teenindavad tegevused – arvutite, tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus – ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtajaline vangistus või rahaline karistus.

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötaja – tervishoiuteenust osutav eriharidusega töötaja.

Toimetulekupiir – summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus – riigi abi, mida maksab puudusekannatajatele kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud efektiivsed.

Toitjakaotuspension – töövõimete perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang – residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetud, valitsemissektori turuväliselt toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Transiit – kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teist liiki transpordivahendile või teist liiki transpordivahendilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang – kõik kirjastatud raamatud, brošüürid ja perioodikaväljaanded.

Tulude ja kulude tasakaal – tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenu. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism – reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja – isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas.

Töödandja maksejõuetus – töödandja on maksejõuetu, kui kohus on kuulutanud välja pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Tööealised – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 aastat ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatute arv – ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Tööga hõivatute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osaaajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspõhised jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodus töötavad isikud, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööintensiivsus leibkonnas – leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna suurimasse kuude arvu, mida leibkonnal oli võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealsed liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööjõu ühikukulu – tööjõukulude määr tootlikkuse suhtes.

Tööjõukulud – palk ja sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine – tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt

- 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd kõige rohkem 19 töötajale;
- 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale;
- 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale;
- 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Tööstustoodang – tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks – vaadeldud aasta toodangu võrdlus baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük – ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdüd) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks – indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodu- kui ka välismaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv – ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, honorar, tänuraha, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr – töötute osatähtsus tööjõus.

Töötuskindlustus – sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine tööotsingute ajaks, töötajale töölepingu ülesütlemise ja avalikule teenistujale teenistussuhte lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejõuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis – sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on olenevalt kindlustusstaazist 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötü abiraha“) – töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärast väiksem.

Tööviljakus – näitab, kui palju lisandväärtust on loodud tööga hõivatud isiku kohta (lisandväärtuse ja tööga hõivatute arvu suhe).

Töövõimetuspension – 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikute pension.

Uuendusraie – raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vahetarbimine – kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Vahetooted – pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Valguskaabel – kiudoptiline kaabel, mille sooneks on valgust juhtivad klaas- või plastkiud. Kiudoptilise kaabli infoedastusmaht on ligikaudu tuhat korda suurem kui keskmisel koaksiaalkaablil ja miljon korda suurem kui kahejuhtmelisel telefonikaablil. Kaabli kiu võib teha juuspeene ja üks kaabel võib sisaldada kümneid või isegi sadu kiude.

Valitsemissektor – institutsionaalsed üksused, mis on põhitegevusala järgi mitteturutootjad. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsuse asutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Vanaduspension – vähemalt 15-aastase, Eestis omandatud pensionistaaziga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis – vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige rohkem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajav laps – vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Varjupaik – asutus, mis pakub ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset seda vajavatele inimestele.

Veosekäive – kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Vere- ja plasmadoonor – oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene. Plasma on verekomponent.

Vereteenistus – haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vigasaanu – inimene, kellele liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eesti statistikas vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

Voodihõive – ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus – ravivoodi kasutamise päevade arv aastas.

Voodikäive – hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Väliskaubanduse bilanss – riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate kaupade (eksport) maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis on positiivne, kui eksport ületab impordi. Vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne – elukohavahetus üle riigipiiri.

Välisturist – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires ja kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Välisüliõpilane – üliõpilane, kelle elukohamaa ei ole Eesti ja kel pole Eesti kodakondsust ega alalise/pikaajalise elaniku elamisluba.

Väljaränne – tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension – nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist tööväime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu – süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahatrahv või arest.

Õendustöötaja – isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õendusala baaskursuse (õde ja ämmaemand).

Ärikasum – kogukasum, millele on liidetud muud äritulud ja maha arvatud ärikulud.

Äriregister – Tallinna ja Tartu linnakohtu ning Pärnu ja Lääne-Viru maakohtu peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ning välismaa äriühingu filiaale.

Ülalpeetav laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ja kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jne) – asümmeetriline, sümmeetriline jms digitaalne kliendiliin; tehnoloogiate perekond, mis võimaldab pakkuda suurt andmeedastuskiirust nõudvaid teenuseid vaskpaarliinide kaudu.

DEFINITIONS

Accommodated tourist – a tourist, or overnight visitor, who spends at least one night in an accommodation establishment.

Accommodation establishment – a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity.

Accommodation establishments are classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats and bed-and-breakfast. Tourist accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. Accommodation statistics take into account only the data on collective accommodation.

Accommodation service – the offer and sale of regular or occasional overnight accommodation and the goods or services supplementary thereto.

Age – the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.

Age-specific fertility rate – the annual number of live births per 1,000 women of specific age. Measures fertility in age groups.

Age-specific mortality rate – the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.

Agricultural holding – a single unit both technically and economically, which has single management and where there is at least one hectare of agricultural land or where agricultural products are produced mainly for sale (irrespective of the size of the land). Since 2007, agricultural holdings also include units where agricultural products are not produced but where land is maintained in good agricultural and environmental condition.

Apartment ownership – ownership of the physical share of a structure together with a legal share of common ownership to which the physical share belongs. The physical share of an object of apartment ownership is a delimited dwelling or non-residential premises and parts of the structure belonging thereto, which enable separate use and which can be altered, removed or added without violating common ownership or the rights of other apartment owners and without altering the external form of the structure. A part of a garage with a permanent marking may also be part of the physical share of an object of apartment ownership.

Applied research – original investigation undertaken to acquire new knowledge that is primarily directed towards a specific practical aim or objective.

Arable land – land worked regularly, generally under the crop rotation system.

At-risk-of-poverty rate – the share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty threshold – 60% of the median equalised yearly disposable income of household members.

Average monthly gross wages (salaries) – payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units. Remuneration to employees for time not worked includes vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the time periods during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for the assimilated leave in the event of vocational training and obtaining formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation, etc.) if the calculation of these payments is not based on

the time actually worked, and payments in kind. Payments to employees for time actually worked include time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and holiday work; premium pay for unhealthy conditions of work, length of service, qualifications and special knowledge. This also includes irregular premiums and premium pay if the calculation of these payments is based on the time actually worked.

Average ticket price – *the estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of paid admissions.*

Balance of revenues and expenditures – *revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means a surplus and the excess of expenditure over revenue means a deficit.*

Balance sheet total – *current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets include financial assets, both tangible and intangible fixed assets, investment properties and also biological assets.*

Basic research – *theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.*

Bed occupancy – *the number of days per one year when a hospital bed is occupied.*

Bed occupancy rate – *the number of days when a hospital bed is occupied as a percentage of all 365 days in a year.*

Bed turnover – *the number of patients per one hospital bed per year.*

Birth order – *the biological live-birth order of children to the mother, not taking into account whether the previous children are alive or not at the moment of registering the birth.*

Blood and plasma donors – *persons who give their blood voluntarily and for free. Plasma is a blood component.*

Blood service – *the timely supply of hospitals with high-quality blood components.*

Broadband – *high-quality communication connections with the Internet, such as cable (also optical fibre), ADSL and other kinds of DSL connections.*

Broadband connection – *a connection to a public electronic communications network which offers a data rate of over 144 kbit/s;*

Broadband service – *an electronic communications service which requires a broadband connection.*

Building – *a construction permanently attached to the ground, covered by a roof, and having an envelope structure and an interior space.*

Cable network – *an electronic communications network which has been created for the provision of cable distribution services.*

Capital goods – *machinery and equipment used for producing other goods, and industrial transport equipment.*

Capital transfers – *transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset or assets by at least one of the parties to the transaction.*

Chain-linking – *linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year, by using chain-linked indices.*

Child allowance – *every child has the right to receive child allowance starting from birth until he or she attains 16 years of age. A child who is enrolled in a basic school, upper secondary school or*

vocational school which operates on the basis of basic education, in daytime study or, for medical reasons, in another form of study, has the right to receive child allowance until he or she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance is paid until the end of the school year.

Child without parental care and in need of assistance – a child whose parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. In case of a child in need of assistance, a social worker has started to solve the case without separating the child from the family.

Childbirth allowance – an allowance for a child that one of the parents has the right to receive. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not already been paid for the same child.

Cleared offence – an offence sent to court and an offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

CO₂ equivalent – the amount of CO₂ that would have the same global warming potential as the given amount of greenhouse gas.

Collective termination of employment contracts – the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service of employees or public servants within a period of thirty days if:

- an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service,
- an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service,
- an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10% of the employees or releases at least 10% of the employees from service,
- an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.

Commercial Register – a register maintained by the registration departments of the Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 September 1995 all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered in the Commercial Register.

Compensation of employees – wages and salaries, social tax and unemployment insurance premiums.

Consolidated budget – a budget in case of which social security contributions and other intra-governmental transfers have been subtracted from the budget revenue and expenditure.

Constant prices – current prices deflated by the price index of goods and services.

Construction activities – development of building projects for later sale; construction or repair of buildings and civil engineering works or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings, exterior and interior finishing and completion activities, and rental of construction or demolition equipment with operator.

Construction establishment – a structural unit of non-construction enterprises that carries out construction works.

Construction price index – the index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).

Construction production in Estonia – sales of construction activities excluding the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the cost of construction activities carried out in foreign countries, plus/minus changes in the value of work-in-progress.

Construction volume index – the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.

Consumer price index – the index that expresses the changes in the prices of consumer goods and paid services.

Consumption expenditure – monetary and non-monetary expenditure per household member that is connected with consumption. Consumption expenditures are divided by purpose according to the classification of consumption (COICOP-HBS) developed by Eurostat.

Consumption goods – final products and consumer goods.

Court of 1st instance – the county and administrative courts.

Court of 2nd instance – circuit courts.

Criminal offence – an offence that is provided for in the Penal Code and the principal punishment prescribed for which in the case of natural persons is a pecuniary punishment or imprisonment, and in the case of legal persons, a pecuniary punishment or compulsory dissolution.

Crude birth rate – the annual number of live births per 1,000 mean annual population.

Crude death rate – the annual number of deaths per 1,000 mean annual population.

Cruise ship – a passenger ship intended to provide passengers with a full tourist experience. All passengers have cabins and there are facilities for entertainment aboard. Ships operating normal ferry services are excluded, even if some passengers consider this service to be a cruise. In addition, cargo vessels able to carry a very limited number of passengers with their own cabins, and ships intended solely for day trips are also excluded.

Current prices – prices in the reference period.

Customer (in communications statistics) – a person using publicly available electronic communications services who has a contract with a communications undertaking for the use of these publicly available electronic communications services.

Day care – health care services provided by an in-patient or out-patient health care provider whereby the patient has to stay for treatment (an operation, a procedure), for examination or for observation, but does not stay overnight.

Dependent child – a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.

Development activities – the application of research results in order to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or products, to set processes going, etc.

Diploma study – professionally oriented first level of higher education; ISCED 5B. Admittance until 2002.

Disability – the loss of or an abnormality in an anatomical, physiological or mental structure or function of a person. There are three different types of disability:

- moderate – the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;
- severe – the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;
- profound – the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.

Disability pension – see: pension for incapacity for work.

Discouraged person – a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there is work, but who is not actively seeking work because he/she does not believe in the chance of finding any.

Disposable income – the sum of the income from wage labour, the income and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and tax refunds, from which the regular inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.

Domestic tourist – a resident of Estonia who travels within Estonia, but whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay.

Dwelling – a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

Economically active population or labour force – persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically inactive population – persons who do not wish or are not able to work.

Electronic communications network – a transmission system including switching equipment and other support systems for the transmission or conveyance of signals by way of a cable or by radio, optical or other electromagnetic means. Electronic communications networks also include the satellite network, telephone network, data communication network, mobile telephone network, broadcasting network, cable network and electric cable system, if used for the transmission or conveyance of signals, regardless of the nature of the information transmitted over such networks.

Electronic communications service – a service which consists wholly or mainly in the transmission or conveyance of signals over an electronic communications network under the agreed conditions. Network services are also electronic communications services.

Emigration – the action whereby a person, having lived permanently in one settlement unit, suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Employed person – a person who, during the reference period, worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a freelancer; who worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; who was temporarily absent from work.

Employment rate – the share of the employed in the working-age population.

End user – a person who is using goods or services.

Energy balance – the equilibrium between the supply and consumption of energy.

Enterprise – a company, a sole proprietor.

Enterprise group – an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.

Enterprise sector (in the research and development activities statistics) – enterprises, organisations and institutions whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.

Environmental protection expenditure – expenditure the main purpose of which is to prevent or reduce environmental pollution or other environmental degradation.

Equalised disposable income – total household income which is divided by the sum of equivalence scales of the household members.

Equivalence scale – a weight designated to a household member depending on his/her age, in order to reflect the joint consumption of a household.

Ethnic nationality – the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is used as the basis for determining the ethnic nationality of the child.

Exhibition – a public showing in a museum which lasts shorter than the main exhibit.

Expenditures (outgoing) – one of the main indicators of the Household Budget Survey. These expenditures are divided into two: consumption expenditure and other expenditure. Mortgage payments, real estate purchases, financial investments, expenses on major repairs or construction and other investments are not taken into account here.

Experimental development – systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research, with the aim of developing new or substantially improved materials, products, devices, processes, systems or services.

Export price index – the index that expresses the developments in the prices of exported goods.

Exports – exports of goods produced in Estonia, exports of goods imported from a foreign country (re-exports), temporary exports of goods for the purpose of processing abroad, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.

External migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

F.o.b. value – the cost of commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.

Fibre-optic cable – a cable containing optical fibres, used for transmitting information from one place to another by sending pulses of light through the optical fibre. The light forms an electromagnetic carrier wave that is modulated to carry information. A fibre-optic cable can transfer about a thousand times more information than an average coaxial cable.

Final consumption expenditure of households – the expenditure of residents (incl. estimated expenditure) on goods and services for final consumption, incl. the expenditure on those goods and services which have been sold for economically irrelevant prices.

Financial intermediation – the activity whereby an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities at its own risk by engaging in financial transactions on the market.

Financial sector – consists of all institutional units which are principally engaged in financial intermediation, auxiliary financial activities or provision of insurance.

First degree offence – an offence for which the maximum punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution.

Fixed voice service – a publicly available electronic communications service which enables inland and international calls in a fixed location and access to emergency services via an Estonian or international number.

Floor area of a dwelling – the total floor area of functionally united rooms (bedrooms, dining rooms, living rooms, etc.) and secondary rooms (kitchen, hall, bathroom, toilet, pantry, storage room, built-in cupboards, etc.) necessary and suitable for living in.

Foreign or international visitor – a non-resident of Estonia who travels within Estonia.

Foreign student – a student whose place of residence is not Estonia, who does not have Estonian citizenship and who does not have a permanent/long-term residence permit in Estonia.

Foreign tourist – a non-resident of Estonia who travels within Estonia and whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Foreign trade balance – the balance between the imported and exported commodities in value. The value of exports offset against imports is the foreign trade balance, which is positive (active) if exports of goods exceed imports and negative (passive) if imports exceed exports.

Foreign trade deficit – the value of commodities by which the value of imports exceeds exports.

Freight turnover – the volume of work done in transporting goods, measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.

General government – institutional units which are non-market producers by their main economic activity. The general government sector consists of the following sub-sectors: central government (state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local government (city and rural municipality administrations with their subsidiary units, foundations), and social security funds (the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises are also included here.

Gini coefficient – the relationship of the cumulative shares of the population, arranged according to the level of equalised disposable income, to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1: the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the income distribution. At value 1, one person gets the whole income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.

Government sector (in the research and development activities statistics) – departments, offices and other bodies that furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.

Greenhouse gases – gases that bind the infrared radiation reflected by the Earth and cause a rise in the global atmospheric temperature. The main greenhouse gases are carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (N₂O), hydrofluorocarbons (HFC), perfluorocarbons (PFC) and sulphur hexafluoride (SF₆).

Gross capital formation – acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured as the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.

Gross claim – a demand made by the insured party for payment of the benefits provided by the contract.

Gross disposable income – gross disposable income is derived by adding the balance of primary income to all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector, and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of the disposable income of all institutional sectors/units is called gross disposable income.

Gross domestic product (GDP) at market prices – the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.

Gross premium – the sum paid by the insured party for insurance protection.

Gross reproduction rate – the average number of daughters born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.

Gymnasium level – the grades from 10 to 12 of general education schools (until 1989 the grades from 9 to 11), upper secondary general education; ISCED 3A.

Health care personnel – personnel with special education who are directly involved in the provision of health care services.

Health insurance – a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health, paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment, and pregnancy and maternity benefits.

Higher education sector (in the research and development activities statistics) – universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.

Hospital – a residential establishment equipped with in-patient facilities for 24-hour care, staffed with professionally trained health care personnel. Hospitals may also provide services on an out-patient basis.

Household – a group of people who live in a common main dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be one household. A household can also consist of just one member.

Household plot – a production unit where there is less than one hectare of agricultural land, but at least 50 square metres of kitchen garden or at least three fruit trees or six berry bushes or ten rabbits, ten domestic fowls or other farm animals or at least three beehives, and where agricultural products are produced mainly for own use.

Household with children – a household where there is at least one child aged 0–17.

Household without children – a household where there are no children aged 0–17.

Hunting district – hunting ground with an area of at least 5,000 hectares within a circular boundary.

Immigration – the action whereby a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Immovable – a plot of land with its important components. The important components of a plot of land are things permanently attached to it (construction works, growing forest, unharvested crop, etc.) and the real rights related to the plot of land.

Import price index – the index that expresses the developments in the prices of imported goods.

Imports – imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, temporary imports for inward processing with notification of intended return, and re-imports after processing outside of Estonia. Imports exclude transit and services.

Income quintile – one fifth of the population ordered by equalised yearly disposable income. The first (i.e. the lowest) quintile contains the fifth of the population receiving the lowest income; the second quintile contains the next fifth of the population by income, and so on.

Industrial production – industrial sales with inventory change added or deducted.

Industrial sales – the cost of products and services of industrial nature which were produced in an enterprise and realized (sold) and delivered or sent to the purchaser in the reference period, regardless of when the payment for the products or services was received.

Infant death – the death of a live-born child up to one year old.

Insolvency of employer – occurs when a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.

Insurance benefit upon lay-off (starting from 01.07.2009) – a benefit that is paid in the event of lay-off to an employee or public servant whose employment or service with the employer has lasted for:

- five to ten years – in the amount of one month's average wages or salary,
- more than ten years – in the amount of two months' average wages or salary.

Integrated Bachelor's/Master's study – single-step Bachelor's/Master's studies, e.g. in medicine, veterinary medicine, pharmacy, dentistry, architecture, civil engineering, and grade teacher studies; ISCED 5A.

Interest – a fee charged by a lender from a borrower for the use of the granted loan.

Interest rate – a rate charged or paid for the use of money, expressed as a percentage of the outstanding loan or as an annual, monthly or daily percentage of the principal.

Intermediate consumption – the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.

Intermediate goods – semi-processed, semi-manufactured goods and industrial supplies.

Internal migration – a change of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration, and a change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.

Internet – a global system of linked computer networks that allows the use of data communication services such as remote login, file transfer, electronic mail, etc. The Internet is also the foundation for the World Wide Web.

Investments in fixed assets – the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation, etc. purchased in the reference period or acquired under a financial lease contract; in case of the construction of new and the reconstruction of existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

ISDN (Integrated Services Digital Network) – a circuit-switched telephone network system which also provides access to packet-switched networks, designed to allow digital transmission of voice and data over ordinary telephone copper wires, resulting in potentially better voice quality than an analogue phone can provide.

Juvenile – a person under the age of 18.

Labour force participation rate or activity rate – the share of the labour force in the working-age population.

Labour productivity – indicates how much value added on average is generated per person employed (it is calculated as value added divided by the number of persons employed).

Late foetal death (stillbirth) – the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.

Legal person – a general partnership, a limited partnership or a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, a legal person in public law.

Legally induced abortion (medical abortion) – divided into legal and therapeutic abortions. A legal abortion is the legal termination of pregnancy at the pregnant woman's request. A therapeutic abortion is the termination of pregnancy due to medical indications.

Life expectancy – the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 – the life expectancy at birth, which is also used as the average life expectancy.

Live birth – delivery of a live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.

Mean annual population – half the sum of the number of population at the beginning and at the end of the year.

Meat production – the meat sold to approved enterprises processing meat and meat products (slaughterhouses) or to purchasers for slaughter, incl. exports (from Estonia to other European Union countries and to non-EU countries), as well as the meat of animals slaughtered in slaughterhouses belonging to holdings or slaughtered elsewhere as a service.

Migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Misdemeanour – an offence for which the principal punishment prescribed is a fine or detention.

Motor trade enterprise – an enterprise whose main activity is the wholesale and retail sale and repair of motor vehicles and motorcycles (activity G45 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

National pension – the pension granted to a person who does not have the right to receive old-age pension, pension for incapacity for work or the survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.

Natural increase – the difference between the number of births and the number of deaths in a certain year. Positive natural increase shows the excess of live births over deaths; negative natural increase shows the excess of deaths over live births.

Neonatal death – the death of an infant who died during the first four weeks of his/her life.

Net lending – net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In case of net lending the rest of the world is on credit to the net lending country, while in case of net borrowing the country is on credit to the rest of the world.

Net migration – the difference between immigration and emigration during a year. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration, the negative one shows the excess of emigration over immigration.

Net profit (loss) – net sales + other revenue + financial income – costs total – other expenses – financial costs – income tax expense.

Net sales – the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excise. The net sales are equal to the pay received or to be received, and are calculated on the accrual basis of accounting. Income classified as other revenue, financial income and extra-ordinary income in company accounts is excluded from net sales. Reductions in prices, rebates and discounts must be deducted.

Net taxes on products – taxes on products less subsidies on products.

Non-Profit Associations and Foundations Register – a register maintained by the registration departments of the Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 October 1996, all non-profit associations and foundations are entered into this register.

Non-profit institution – a non-profit association, a foundation, a government institution, a local government institution.

Non-profit institutional sector (in the research and development activities statistics) – the government, the higher education and the private non-profit sectors.

Non-residential building – a building not intended for permanent residence.

Number of deliveries – the total number of deliveries, including stillbirths, during a year. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.

Number of employees – persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation in the form of wages, salaries, fees, gratuities, piecework pay or remuneration in kind. The number of employees is measured as an annual average.

Number of enterprises – the number of active enterprises, that is, enterprises that were economically active in the reference period (had sales, expenditure, etc.).

Number of persons employed – persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average.

Employed persons include:

- working proprietors and their unpaid family members;
- full- and part-time employees who are on the pay-roll;
- persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams, etc.) but who are on the staff list and on the pay-roll of the enterprise;
- persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike, etc.)
- seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;
- persons employed under a contract for services.

Nursing personnel, nursing staff – persons who have completed a programme of basic nursing education (at least three years), i.e. qualified nurses and midwives.

Offence – a criminal offence or a misdemeanour which is a punishable act.

Offence with final procedural decision – an offence with regard to which the judgment of conviction has entered into force, and an offence the proceedings of which have been terminated pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

Old-age pension – the pension granted to persons who have attained pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service in Estonia.

Operating profit – total profit plus other revenue from business minus operating expenses.

Other transfers (in government finance) – transfers given to other levels of government, or given in the framework of international cooperation to foreign governments and international organisations, or given to non-profit institutions or households (excl. social benefits).

Out-patient care – health care services whereby a patient's visit to the health care institution is confined only to a few hours and overnight accommodation in an in-patient facility is not needed.

Out-patient visit in doctor's office – an out-patient contact whereby a person who needs medical consultation visits the doctor's office during its working hours.

Output – the value of goods and services produced by residents. It comprises market production, production for own use, the general government's non-market production and services rendered to private households by non-profit institutions.

Parental benefit – benefit for a parent with a child or children up to 18 months old, whereas the previous average salary is maintained with limitations.

Passenger traffic volume – the volume of work done in transporting passengers, measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.

Pension for full length of service required – the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the capacity for work before attainment of pensionable age, meaning that the persons cannot continue working in that profession.

Pension for incapacity for work – the pension granted to persons from 16 years of age until attainment of pensionable age if the person is declared permanently incapacitated for work.

Performance – the public presentation of a play.

Perinatal death – all foetuses and infants who died within the perinatal period (commences after 22 completed weeks of pregnancy and ends 0–6 days after birth).

Permanent grassland – land not included in the crop rotation system, used for the permanent production (five years or longer) of green forage crops, whether sown or self-seeded and whether used for grazing or for harvesting as hay or silage or only maintained in good agricultural and environmental condition.

Person injured – a person who receives emergency medical aid or for whom outpatient or hospital treatment is prescribed due to an injury received in a traffic accident. Unlike in many European countries, minor and serious injuries are not distinguished in Estonia.

Person killed – a person who died immediately at the place of a traffic accident or within 30 days from the traffic accident due to an injury received in the traffic accident (incl. suicides). If a person died from an injury received in a traffic accident later than within 30 days from the accident, he/she is regarded a person injured.

Personnel expenses – wages and salaries, and social tax and payments for unemployment insurance.

Play – the creative product developed by the director, actors, set and costume designers, composers and other theatre personnel, which is usually based on a playwright's story and which completes with the public stage presentation i.e. premiere.

Previous year price – a volume indicator, weighted based on the prices of the previous year.

Primary energy – energy which is consumed directly without converting it into other forms of energy. The primary energy sources in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood waste and biogas, but also imported fuels such as coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline.

Primary sector – agriculture, hunting, forestry, and fishing.

Printed matter – all printed books, pamphlets and periodicals.

Private dwelling stock – dwellings owned by private persons or private property based legal persons (incl. the members of apartment and dwelling associations).

Private non-profit sector (in the research and development activities statistics) – private non-profit institutions (societies, unions, consumers' associations, etc.) that serve the general public and are not controlled by the state.

Probationer – a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation supervisor for a probationary period, pursuant to the procedure prescribed by the Criminal Code.

Producer price index of industrial output – the index that expresses the change in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes goods manufactured both for the domestic market and the non-domestic market.

Profit (loss) before tax – operating profit plus financial revenue minus financial expenses, i.e. the profit (loss) before adjustment for income tax expense.

Public dwelling stock – dwellings in state or municipal ownership.

Public railway – railway infrastructure, the use of which (with regard to basic and extra services and fees, times and other conditions of use) must be ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.

Purchase-sale transaction of real estate – a purchase-sale transaction, the object of which is recorded in the Land Register. It includes:

- purchase-sale transactions of unimproved registered immovables, the object of which is only a plot of land;
- purchase-sale transactions of improved registered immovables, the object of which is a plot of land with existing buildings or with buildings under construction.

Rate of natural increase – the annual natural increase per 1,000 mean annual population. It is calculated as the difference between crude birth rate and crude death rate.

Real estate – immovables owned by a person and the related monetarily appraisable rights and duties, incl. right of superficies and right of usufruct.

Reference year – a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indices, the year = 100.

Regeneration felling – felling undertaken to create the conditions for the development of a new forest generation. Regeneration felling is carried out in mature stands.

Register of Taxable Persons – a register maintained by the Estonian Tax and Customs Board. It registers all taxable persons since 1999.

Relative median at-risk-of-poverty gap – the distance of the mean income of persons at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold, in percentages.

Renewable energy sources – renewable non-fossil energy sources (wind, solar, geothermal, wave, tidal and hydropower, biomass, landfill gas, sewage treatment gas and biogases).

Repair and reconstruction work price index – the index that expresses the change in the cost of these kinds of works carried out in office buildings, taking into consideration the price changes of basic inputs.

Repair work – construction work through which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks, etc.) is increased or at least restored, i.e. construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.

Research activities – work based on personal freedom of creativity, with the aim to increase, through scientific research, the stock of knowledge of man, nature, society and their mutual influence.

Research and development activities – the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture and society) and to use this stock of knowledge to devise new applications.

Research and development personnel – researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.

Researchers (in the research and development activities statistics) – all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic

staff engaged in research and development activities, as well as managers and administrators engaged in the planning and management of the scientific and technical aspects; postgraduate students performing original research.

Residential building – a building where all or at least half of the area is intended for permanent residence (one-family dwelling, two-family dwelling, terraced house or other multifamily house).

Retail sales of goods – reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sales counters, mail order shops, on the Internet and by public sale to people for their private consumption or housekeeping. Retail sales of goods do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics, etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of the goods.

Retail trade enterprise – an enterprise whose main activity is, first and foremost, the sale of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for use mainly in households (activity G47 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Road traffic accident – an event in which an individual is injured or killed as the result of at least one vehicle moving on or driving off the road. In this meaning, a road is a roadway, street, parking lot, courtyard area or other structure used for traffic, including pavements, cycle and pedestrian tracks, shoulders, green areas, dividing strips and other areas. Road traffic accidents do not include events in which a pedestrian is injured by a collision with a train; collisions between competing vehicles on a road which is closed for public access due to a competition; and accidents involving vehicles and individuals working in road building or maintenance.

Rural settlement – a small town or a village.

Sales of construction activities – the revenue from construction activities and construction for own use. There is double accounting in case of sub-contracting work.

Sales to non-residents – the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered abroad or to natural persons residing abroad, i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and provision of manufacturing services to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes are not shown in costs (only the commission for services is reported).

Second degree offence – an offence for which the punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment.

Secondary sector – mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas and water supply; and construction.

Service enterprises – enterprises whose main economic activity is the provision of various services. The following economic activities are included:

- Information and communication – publishing activities; film, video and TV programme production; sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming; consultancy and related activities; information service activities;
- Real estate activities;
- Professional, scientific and technical activities – legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities;
- Administrative and support service activities – rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator and other reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities;

- *Education;*
- *Human health and social work activities;*
- *Arts, entertainment and recreation – creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities; sports activities and amusement and recreation activities;*
- *Other service activities – repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

Shelter – *an institution offering temporary twenty-four hour assistance, support and protection.*

Social benefit – *a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.*

Social contributions – *social tax and unemployment insurance premiums.*

Social service – *a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.*

Social transfers – *payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, sick payments, etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to reduce the financial burden of individuals/households in case of partial or complete absence of income. In the Household Budget Survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated, etc.).*

Standardized death rate – *the ratio which shows how high the mortality would be for the Estonian population with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.*

State Register of State and Local Government Agencies – *a register maintained by the Ministry of Finance, which since 1999 registers all state and local government agencies and the government institutions administered by government agencies.*

Statistical Profile – *a database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.*

Stillbirth – *see: late foetal death.*

Subsidies – *payments which the general government makes to producers with the aim to influence their levels of production and prices or to remunerate the costs related to factors of production.*

Subsistence benefit – *a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation, the local government employs both social services and other forms of social assistance, depending on the specific situation. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.*

Subsistence level – *the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.*

Substitute home service – *the provision of family-like living conditions by a service provider to a child in order to meet his/her basic necessities, to create a secure physical and social environment promoting his/her development and to prepare the child for coping in accordance with his/her abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service are children whose parents are dead, declared fugitive or missing; whose parents have been assigned a guardian due to restricted active legal capacity; whose parents are deprived of parental rights; who have been taken from their parents without deprivation of parental rights; or whose parents are serving custody pending trial or incarcerated in a prison.*

Supporting staff (in the research and development activities statistics) – craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.

Supreme Court – the court of the highest instance.

Survivor's pension – pension granted upon the death of a provider to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.

Technicians (in the research and development activities statistics) – persons with certified vocational or technical education engaged in R&D activities and performing tasks under the supervision of researchers; the same applies to persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.

Tertiary sector – trade, services, etc.

Total fertility rate (TFR) – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The TFR is calculated based on the birth rates by age of mother.

Total profit – net sales minus total costs (costs of goods sold and operating expenses).

Tourism – the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for not more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.

Tourist, or overnight visitor – a person whose trip outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Transit – carriage of goods in case of which the country of loading and the country of unloading is a foreign country, making Estonia the transit country. Transit also includes goods loaded from rail transport onto another mode of transport or from another mode of transport onto rail transport at the state border.

Type of owner – a basis for the classification of entrepreneurs based on their capital involvement (ownership of majority interest) in the company.

Unemployed person – a person who meets the following three criteria at the same time: he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he or she is immediately (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he or she is actively seeking work.

Unemployment allowance (unemployment benefit before 2006) – the persons entitled to unemployment allowance are unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to their registration as unemployed, and whose income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance.

Unemployment benefit – see: unemployment allowance

Unemployment insurance – a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for lost income to insured persons during the time that they are looking for work; partial compensation of the expenses of employers related to the collective termination of employment contracts and service relationships; and the protection of the claims of employees upon insolvency of employers.

Unemployment insurance benefit – income that an insured person is entitled to receive during the whole period that he or she is registered as unemployed, but not longer than 180–360 calendar days (depending on the insurance period).

Unemployment rate – the share of the unemployed in the labour force.

Unit labour cost – the ratio of labour costs to labour productivity.

Urban settlement – a city, a city without municipal status or a town.

Value added – the value of output less the value of intermediate consumption; the measure of the contribution to GDP made by an individual producer, industry or sector.

Value added at factor cost – the gross income from operating activities after adjustment for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated as follows: net sales + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalized self-constructed assets + other revenue (excl. profit from the sale and revaluation of fixed assets) – costs of merchandise, materials, supplies and services, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – other expenses (excl. loss from the sale and revaluation of fixed assets) – duties and taxes linked to production – taxes on products.

Value of a purchase-sale transaction of real estate – the transaction value of real estate transferred in a purchase-sale transaction.

Vehicle registered for the first time – a road transport vehicle registered in Estonia for the first time.

Visitor (tourism and accommodation statistics) – a person travelling to a place other than his/her usual environment for not more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than exercise of an activity remunerated from within the place visited. Visitors are divided into tourists, or overnight visitors, and same-day visitors. The usual environment is the area in the close vicinity of the person's home and place of work or study and other places (a church, shop, clinic) visited on a regular basis (at least once a week). Summer homes are only included in the usual environment if these are visited at least once a week.

Vocational courses after basic education – vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.

Vocational courses after secondary education – vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, or professional secondary education based on secondary education.

Vocational courses with non-defined basic education – vocational education for young people with special needs and for young people without basic education, and vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education.

Volume index – indicates the change in the sales volume of goods at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of the respective goods.

Volume index of industrial production – the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.

Volume of freight transport – to estimate the volume of freight transport, the following indicators are used: the amount of goods transported in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres.

Wholesale sales of goods – reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises. In mediation, goods do not belong to the mediator; only the commission for services is included here.

Wholesale trade enterprise – an enterprise whose main activity is the resale and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises (activity G46 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Wireless local loop (WLL) – a term for the use of a wireless communications link as the “last mile / first mile” connection for delivering plain old telephone service (POTS), broadband Internet and/or other electronic communications services to telecommunications customers. Various types of WLL systems and technologies exist. In Estonia, WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) and CDMA2000 1x EVDO (Kõu Internet) are the most common WLL technologies.

Work intensity of household – the total number of months spent by working-age household members (aged 16–64) in employment or self-employment during the income reference period relative to the maximum number of months that the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age members worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). The work intensity of a household can be:

- high (0.5–1),
- low (0–0.5),
- maximal (1),
- minimal (0),
- partial (0–1).

Working-age population – population aged 15–74 that is used as a basis in the study of the economic activity of the population (i.e. the object of study of the Labour Force Survey).

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL etc.) – a family of technologies that provide Internet access by transmitting digital data over the wires of a local telephone network. In telecommunications, the term DSL is widely understood to mean Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL), the most commonly installed DSL technology.

SISUJUHT

abielu	47, 48, 55, 56, 60–63, 357
abort	47, 57, 63
aids	127, 132, 133, 149
aktsiis	36, 44, 45, 177, 185, 201, 292, 308–310
algharidus	56, 118, 161
alkohol	26, 117, 121–124, 147, 177, 180, 215, 243, 248, 258, 264, 292, 307
alusharidus	65, 66, 69, 77
arst	127, 129–131, 135
arvuti	65, 66, 72, 74, 83, 185, 291, 293, 297, 299–306, 308, 353, 357, 362
asenduskode	146, 147
auto	45, 117, 258, 311, 315, 338, 345, 346, 349
avalik sektor	137, 173, 205, 210, 317, 325, 328, 357
bakalaureuseõpe	66, 73, 75, 77
bensiin	237, 312, 315
bilansimaht	195, 197, 214, 220
bilanss	35, 36, 195, 199, 214, 220, 237, 241, 254, 311, 313, 315
brutonõue	195, 198, 199
brutopalk	173, 175, 176
brutopreemia	195, 198, 199
buss	337, 338, 341, 342, 345, 346, 363
diplomiõpe	73, 77
doktoriõpe	66, 73, 75, 77
doonor	127, 130
ebavõrdsus	105, 114, 116
eelarve	26, 46, 82, 116–118, 121, 124–126, 138, 201, 202, 208–211, 224, 316, 370, 371
eestlane	47, 52, 53, 60, 91, 99, 102
ehitus	25, 26, 35, 39, 66, 72, 74, 125, 138, 150, 155, 165, 175, 177, 179–182, 185, 188, 189, 213–215, 221–223, 225, 228, 229, 231–235, 258, 267, 283, 293, 310, 313, 315, 317, 318, 321, 323–325, 328, 357, 375, 377
ehitushinnaindeks	26, 177, 179, 181, 182, 317
ehitusluba	317, 318, 323, 357
ehitusmahuindeks	321, 324
ehitustöö	317, 321, 324
ekspordihinnaindeks	177, 179, 182, 185

eksport, vt ka väljavedu	25, 26, 177, 179, 182, 185, 190, 191, 193, 237, 238, 241–246, 252, 254, 255, 267, 274, 291–293, 311, 313, 316, 363
ekvivalentnetosissetulek	28, 105, 106, 110, 114
elamu	25, 181, 182, 310, 317, 318, 321, 322, 325, 327, 330
elamufond	325, 327, 330
elektrienergia	310
elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	150
elektrooniline side	351, 355
eluse	105, 117, 118, 121–125, 145, 151, 153, 180, 331, 335, 336
eluhoone	317, 321, 333, 334
eluruum	63, 105, 170, 185, 317, 318, 320, 322–330, 333, 334
elussünd	29, 47, 48, 53–57
energeetika	35, 213, 215, 216, 221, 311, 315
energia	35, 43, 150, 165, 175, 177, 180, 188, 189, 215, 222, 223, 228, 229, 231–235, 237, 283, 291, 297, 299–306, 310, 311, 313–316, 375, 377
eraettevõte	272, 310
eraisik	323, 324, 336, 356
erakool	70
erasektor	137, 173, 224, 266, 324, 325, 328, 330, 363, 371, 373, 376–378, 380
erivajadustega laste kool	70
etendus	79, 86, 88
ettevõte	25, 27, 36, 40, 44, 46, 89, 150, 165, 176, 182, 185, 186, 188, 195, 197, 199, 201, 205, 210, 213–216, 220–226, 229–232, 236, 237, 255, 257, 258, 261–268, 270–272, 291–293, 310, 313, 315–317, 321, 324, 330, 337, 338, 341–343, 349, 356–358, 361–364, 367, 368, 371, 375–380
ettevõttegrupp	225, 226
film	79, 87, 89
finantssektor	195, 199
finantsvahendus	150, 195, 197, 199, 224, 226
fond	25, 66, 82, 83, 186, 195, 201, 205, 210, 325, 327, 330, 380
füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	199, 224–232, 236
gümnaasium	65, 70, 77
haige	127, 130, 134, 160
haigestumus	127, 133–136
haigla	127, 129, 130, 135, 380
haigus	48, 59, 100, 132–136, 138, 145, 151–153, 170
haldusasi	97, 98

haridus	27, 28, 56, 65, 66, 69–78, 105–107, 115–118, 121, 123–125, 135, 150, 156, 161, 165, 168, 175, 180, 188, 189, 202, 213, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 267, 270, 272, 321, 357, 362, 371, 373–378, 380
heitunu	27, 156, 160, 170
hind	25, 26, 66, 79, 86, 87, 117, 173, 177–183, 185, 186, 188–191, 193, 214, 215, 221, 223, 237, 255, 257, 258, 262–264, 266, 272, 274, 291, 292, 297, 301–303, 305, 308–310, 317, 318, 321, 324, 331, 335, 351
hinnaindeks	26, 117, 173, 177, 179–183, 185, 215, 258, 310, 317
HIV	132, 133
hobune	245, 249, 279
hulgikaubandus	150, 165, 175, 188, 189, 213, 216, 222, 223, 228, 229, 231–235, 257, 258, 261, 262, 375, 377
hulgimüük	182, 215, 257, 258, 262
hõivatu, vt ka töötaja	26–28, 106, 107, 155, 156, 159–161, 163–165, 185, 213–215, 220, 222, 224–226, 234, 257, 266, 267, 270–272, 291–293, 310, 317, 324, 337, 349, 358, 360–362
hõiveseisund	111, 159–161, 360, 362
imikusuremus	48, 58
impordihinnaindeks	177, 179, 183, 185
import, vt ka sissevedu	26, 89, 177, 179, 183, 185, 190, 191, 193, 201, 237, 238, 241, 242, 247–251, 253–255, 292, 311–313, 316
infotehnoloogia	80, 185, 357, 362
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	66, 73, 75
internet	80, 88, 117, 351, 353, 355–358, 360–362, 364
intress	331, 335, 336
investeering	25, 26, 28, 36, 44, 125, 185, 186, 193, 195, 197, 198, 213–216, 223, 257, 268, 270, 272, 371
istandik	274, 277, 279
jaekaubandus	150, 165, 175, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 257, 258, 261, 263, 265, 375, 377
jaemüük	182, 257, 258, 262–264
jahindus	283, 288, 290
jahiuluk	289
julgeolek	94, 208
juriidiline register	225, 236
jäätmed	35, 36, 41–44, 46, 165, 175, 180, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–235, 243, 244, 248, 249, 262, 315, 321, 375, 377
jäätmete töötlemine	42, 43
kahjum	215, 221, 222, 257, 268, 270, 317
kalakasvatus	283, 284, 288, 290

kalandus, kalapüük	45, 72, 74, 150, 165, 175, 188, 189, 213, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 283, 287, 290, 375, 377
kapitali kogumahutus põhivarasse	25, 185, 186, 190–192, 206, 207
karistus	95, 99, 100, 102, 104
kartul	122, 177, 273, 277, 278, 281
kasulik mudel	379
kasum	213–216, 220–222, 226, 257, 267, 268, 270, 272
kasumitaotluseta üksus	185, 188, 190, 191, 227, 230
kasutatav kogutulu	186, 190, 192
kasvuhoonegaas	36, 40
kaubamärk	379
kaubandus	25, 26, 138, 150, 165, 175, 185, 188, 189, 213–216, 222, 223, 226, 228, 229, 231–235, 237, 238, 241, 255, 257, 258, 261–266, 316, 318, 321, 375, 377
kaubavahetus	237, 238, 255
kaubavedu	185, 337, 342, 344, 349
kaup	121, 123, 124, 180, 185, 190, 191, 214, 221, 237, 238, 241–251, 255, 258, 262–264, 284, 287, 288, 310, 337, 338, 342–347, 349, 379
keskharidus	56, 65, 71, 77, 118, 156, 161, 357
keskkond	25, 26, 29, 35, 36, 43–46, 66, 72, 74, 91, 94, 106, 132, 133, 208, 237, 273, 277, 290, 331
keskkonnakaitsekulutus	44, 46
keskkonnamaks	36, 44–46
keskvalitsus	201, 208–210
kiirabi	131, 135
kindlustushüvitis koondamise korral	138, 148, 152
kinnisasi	331, 333, 334
kinnisvara	125, 150, 165, 173, 175, 185, 188, 189, 214, 216, 221–223, 226, 228, 229, 231–235, 267, 268, 270–272, 331, 333–336, 375, 377
kinnisvara ostu-müügitehing	331, 333, 334, 336
kino	29, 79, 86, 87, 244, 246, 248, 251
kogurahvatulu	186, 192
kohalik omavalitsus	44, 46, 82, 152, 153, 173, 201, 205, 208–211, 224, 225, 228, 230, 232, 236, 266, 272, 323–325, 328
kohaliku omavalitsuse asutus	228, 230, 236
kohus	56, 91, 96–101, 104, 135
kohustused	165, 175, 188, 189, 213, 214, 220, 225, 228, 229
kontsern	225, 226, 231, 235, 236
koolieelne lasteasutus	65, 69

korter	318, 321, 322, 325, 330, 331, 333–335
kriminaalasi	91, 97, 98, 100
kriminaalhooldusalune	102, 104
kultuur	29, 79, 80, 88, 89, 202, 208, 263, 283, 309, 363
kulutused, kulud, vt ka väljaminekud	25, 26, 28, 36, 44, 46, 79, 82, 106, 117, 118, 121–126, 137, 138, 145, 149, 151–153, 173, 175, 182, 185, 186, 190–193, 201, 202, 206–208, 210, 214, 215, 221, 222, 258, 292, 316, 317, 357, 358, 363, 364, 370, 371, 373–380
kuritegu	29, 91, 94–99, 102, 104
kutseharidus	28, 65, 71–73, 118, 156, 161
kõrgharidus	28, 56, 65, 66, 73–75, 77, 118, 135, 161, 357, 371, 373, 376–378, 380
käibevara	214, 220
köögivilj	243, 247, 273, 277, 278, 281, 297, 299–306
külastaja	363
kütus	35, 36, 43–45, 117, 177, 178, 215, 243, 248, 258, 263–265, 283, 308, 311, 314–316
laen	25, 26, 125, 186, 190, 192, 195, 199, 201, 209, 318, 331, 335, 336
laev	246, 251, 338, 344–349, 363
lahutus	48, 60, 62, 63
lammas	245, 249, 274, 279–281
lapsetoetus	146
lavastus	86
leibkond	28, 105–107, 110, 112–114, 116–118, 121–126, 137, 145, 153, 170, 316, 357, 361, 362, 370
lennujaam	337, 349, 363
lennuk	315, 347
liiklus	41, 94, 195, 198, 199, 337, 338, 343–345, 348, 349
liiklusõnnetus	337, 338, 348, 349
liising	199
lind	243, 247, 274, 279, 280
linn	7, 47, 64, 65, 69, 70, 79, 86, 89, 105, 106, 117, 118, 123, 182, 210, 323, 325, 327, 337, 341, 342, 357, 360, 364
lisandväärtus	25, 185, 188, 189, 193, 213–215, 220–222, 257, 267, 270, 293
loom	36, 132, 133, 243, 245, 247–249, 262, 274, 279–281, 283, 297, 299–306
loomulik iive	47, 53
lõpptarimiskulutused	185, 186, 190–192
maapiirkond	117, 323, 325, 327

maavara	39, 46
magistriõpe	66, 73, 75, 77
mahuindeks	185, 264, 298–300, 310, 321, 324
majanduslikult aktiivsed, vrd mitteaktiivsed	155, 160, 225, 229–232, 236, 316, 349
majandusüksus	225, 236
majutatu	131, 363, 364, 368, 369
majutus	117, 147, 150, 165, 175, 180, 188, 189, 221–223, 228, 229, 231–235, 318, 321, 363, 364, 367, 368, 370, 375, 377
majutusettevõtte	363, 364, 367, 368
maksud	36, 44–46, 185, 188, 189, 191, 193, 201, 202, 206, 207, 216, 225, 229, 230, 236, 255, 266, 272, 308–310, 316, 357
maksudkohustuslaste register	225, 229, 230, 236
maksukoormus	201, 206
meditsiin	57, 63, 129, 251
metall	43, 213, 237, 242, 244–246, 248, 250, 258, 291, 293, 297, 299–306, 309
metsamajandus	74, 150, 165, 175, 188, 189, 213, 222, 223, 228, 229, 231–235, 283, 290, 375, 377
metsandus	72, 74, 283, 345
metsaraie	286
mitmikesünnitus	54
mitteaktiivsed, vrd majanduslikult aktiivsed	56, 106, 111, 155, 159–161, 169, 170, 360
mitteeluhoone	25, 317, 318, 321, 323, 324, 331, 333, 334
mitteresident	186, 270, 291, 292, 305, 306
mittetulundusühing	176, 225, 230, 233, 236
mobiiltelefon	351, 353–355, 358
muna	107, 122, 177, 243, 247, 274, 280, 281
museum	29, 79, 82, 86, 88, 89, 380
mäetööstus	150, 165, 175, 177, 180, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–235, 291, 297, 299–306, 313, 315, 375, 377
mööbel	117, 237, 246, 251, 297, 299–306
müügitalu	202, 206, 207, 213, 215, 221, 222, 225, 226, 257, 258, 261, 265, 267, 268, 270, 271, 291, 317
müük	25, 182, 186, 202, 206, 207, 213–215, 221, 222, 225, 226, 257, 258, 261–268, 270, 271, 288, 291, 292, 303–306, 308–310, 317, 331, 333, 334, 336
netolaenuandja (-võtja)	186, 190, 192
netotootemaksud	188, 189, 193

näitus	79, 82, 88
omakapital	213, 214, 220, 224
omand	77, 91, 94, 173, 201, 205, 225, 236, 283, 325, 331, 333–335, 379
omanik	214, 216, 225, 230, 232, 323, 328, 330
oodatav eluiga	47, 52
palk	26, 29, 106, 107, 111, 138, 149, 173, 175, 176, 191, 215
patent	379
pension	28, 102, 106, 114, 115, 137, 141–143, 152, 155, 160, 162–164, 166, 167, 169–171, 195, 197, 198, 202
pensionär	106, 111, 137, 141–143, 152, 360
peretoetus	137, 146
piim	117, 122, 177, 243, 247, 274, 279–281, 292, 297, 299–307
pikaajaline töötus	27–29, 47, 106, 113, 156
primaarenergia	311
puhaskasum	215, 216, 220–222, 257, 267, 268, 270, 272
puit	35, 185, 213, 215, 237, 242, 244, 249, 258, 283, 286, 291–293, 297–306, 308, 311, 314, 315
puudega inimene	137, 144, 146, 160
põhiharidus	56, 65, 66, 71, 77, 115, 118, 156, 161, 357
põhivara	25, 186, 190–193, 214–216, 220, 223, 257, 268, 270, 272
põlevkivi	35, 39, 237, 297, 299–306, 308, 311, 315, 316, 343
põllumajandus	35, 36, 43, 72, 74, 150, 155, 165, 175, 188, 189, 213, 215, 222, 223, 228, 229, 231–235, 237, 242, 262, 273, 274, 277, 280–282, 290, 313, 315, 318, 373, 375, 377, 378
põllumajandussaadus	237, 242
raadio	79, 80, 85, 88, 351
raamat	79, 84, 89, 244, 249, 380
raamatukogu	79, 83, 84, 89
rahandus	201, 210, 211, 316
rahvamajanduse arvepidamine	185, 193, 201, 210, 211, 255
rahvastik	7, 27, 28, 47, 48, 51, 52, 63, 77, 105, 116, 125, 137, 155, 170, 362
rahvus	52, 54, 60
rajatis	216, 223, 268, 317, 321
rakenduskõrgharidus	73, 75, 77
raudtee	246, 250, 251, 316, 337, 338, 341–343, 346, 348, 349
ravikindlustus	137, 138, 145, 152
reaalpalk	26, 29, 173
reisija	338, 364

reklaam	85, 267
remont	117, 125, 150, 165, 175, 179, 180, 182, 185, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 257, 258, 262, 263, 297, 299–306, 317, 321, 324, 375, 377
rent, vt ka üür	195, 223
riigiasutus	46, 176, 210, 225, 228, 230, 236, 290
riik	7, 25, 26, 28, 35, 36, 42, 45–47, 66, 76, 77, 82, 86–89, 91, 92, 94, 95, 98, 103–106, 116, 125, 127, 137, 138, 142, 150, 153, 156, 165, 173, 175–178, 186, 188, 189, 193, 201, 202, 205, 207–211, 213, 214, 220, 221, 224, 228–238, 246, 252–255, 258, 265, 266, 272–274, 280, 283, 284, 288, 290–293, 310, 311, 314, 317, 318, 320, 321, 324, 325, 328–331, 336–338, 348, 349, 351, 356–358, 363, 364, 367, 371, 373, 376–378, 380
ränne	29, 47, 52, 53, 63
saade	80, 85, 88
saak	273, 274, 278, 279, 283
saaste	35, 36, 40, 41, 44–46, 165, 175, 180, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–235, 375, 377
sadam	338, 344, 345, 349
side	117, 121–124, 150, 155, 165, 173, 175, 180, 185, 188, 189, 221–223, 225, 228, 229, 231–235, 258, 262, 263, 267, 270–272, 317, 321, 351, 356, 364, 375, 377
sigat	274, 279–281, 289, 292, 307
sihtasutus	201, 205, 210, 225, 228, 230, 233, 236, 371, 380
sisemajanduse koguprodukt (SKP)	25, 28, 36, 41, 45, 138, 152, 185, 186, 188–193, 201, 202, 206, 208–210, 214, 371, 374
sisemajanduse nõudlus	185, 186
siseturism	364
sissevedu, vt ka import	185, 237, 238, 292, 316
soojus	177, 215, 308, 310, 311, 315, 316
sotsiaalhoolekanne	150, 165, 175, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–234, 267, 270–272, 321, 375, 377
sotsiaalhüvitis	151
sotsiaalkaitsekulutused	28, 137, 138, 202
sotsiaalmaksud	173, 191, 201, 202
sotsiaalne kaitse	28, 137, 138, 148, 151–153, 202, 208
sotsiaalne tõrjutus	105, 116, 151, 153
sotsiaalsed siirded	114, 115
sotsiaaltoetus	146, 153, 206, 207
statistiline profiil	195, 197, 225, 227–233, 236
statistiline register	225, 236, 349
subsiidium	191, 206, 207

suhteline vaesus	28, 105–107, 110–115
sundkulutused	117, 118, 121, 125
suremus	48, 53, 58, 59, 136
surm	29, 47, 48, 53, 57–59, 63, 149, 198
surnultsünd	48, 54, 57, 58
sõiduk	91, 150, 165, 175, 185, 188, 189, 195, 198, 199, 215, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 246, 251, 257, 258, 261–265, 291, 297, 299–306, 338, 345–347, 349, 375, 377
sõidukikaubandus	257, 258, 261, 262, 264
sõitja	337, 338, 341–343, 346, 349
sõitjakäive	337, 342
sõitjatevedu	337, 338, 341, 342, 346
söödakultuur	274, 277, 278
sünd	29, 47, 48, 53–59, 61, 63, 138, 146, 170, 357
sündimus	47, 53–55, 65
sünnitus	54, 59, 138, 145, 170
süüdimõistetud	91, 92, 99–101
taaskasutus	35, 43
taastusravikeskus	127, 131, 135
tarbijahinnaindeks	26, 117, 173, 177–182, 215, 258
tarbimine	25, 26, 35, 79, 80, 88, 105, 117, 118, 124, 125, 185, 186, 190–193, 201, 210, 237, 258, 284, 311, 313, 315, 316
teadlane	371, 373, 375
teadus	28, 66, 72, 74, 82–84, 150, 165, 175, 188, 189, 221–223, 228, 229, 231–235, 267, 270–272, 371, 373–380
teadus- ja arendustegevus	28, 267, 371, 373–380
teater	79, 86, 88, 89
teenindus	66, 72, 74, 138, 213, 214, 221, 267, 268, 270–272, 321, 375, 377, 379
teenus	26, 36, 65, 66, 72, 74, 80, 105, 117, 121, 123, 124, 135, 138, 146, 147, 149, 152, 153, 180, 182, 185, 188, 190, 191, 193, 195, 196, 202, 206–208, 210, 213, 215, 228, 229, 231–233, 258, 267, 337, 347, 351, 353–357, 363, 364, 370, 379
tehnika	66, 72, 74, 82, 85, 149, 150, 165, 175, 188, 189, 221–223, 228, 229, 231–235, 244, 248, 258, 262, 263, 267, 270–272, 277, 347, 373, 375, 377, 378
televisioon (TV)	79, 80, 85, 88
teravili	117, 122, 243, 247, 273, 277, 278, 281
tervis	29, 66, 72, 74, 94, 105, 116, 136, 267, 270
tervishoid	117, 121, 123, 124, 127, 129, 135–137, 150, 151, 153, 165, 175, 180, 188, 189, 201, 202, 208, 213, 222, 223, 228, 229, 231–235, 267, 270–272, 321, 375, 377

toit	26, 79, 117, 118, 121–124, 132, 133, 150, 165, 175, 177, 180, 185, 188, 189, 215, 221–223, 228, 229, 231–235, 237, 242, 243, 247, 248, 258, 262–264, 273, 288, 291, 292, 297–307, 321, 364
toodang	26, 36, 79, 87, 177, 179, 180, 182, 185, 193, 214, 215, 238, 273, 274, 280, 281, 284, 291–293, 297–306, 310, 311, 313, 315
tootjahinnaindeks	177, 179, 180, 182, 185, 310
tootlikkus	25, 185, 215, 267, 283
tootmine	25, 35, 36, 43, 44, 47, 66, 72, 74, 79, 138, 185, 191, 193, 201, 210, 213–215, 228, 229, 231–233, 273, 274, 277, 284, 288, 291–293, 297, 299–311, 313–315
transiit	337, 338, 344
transport, vt ka veendus	25, 35, 36, 72, 74, 117, 121–124, 180, 185, 195, 215, 216, 223, 237, 242, 268, 292, 293, 297, 299–306, 313, 315, 316, 321, 337, 338, 341–343, 345, 349, 350
trükis	89
tsiviilasi	91, 97, 98
tubakas	117, 121–124, 177, 180, 243, 248, 258, 262–264
tuberkuloos	127, 132–135
tulu	25, 26, 36, 45, 82, 114, 118, 186, 190–193, 201, 202, 206, 207, 210, 213–216, 220–222, 225, 226, 257, 258, 261, 265, 267, 268, 270, 271, 291, 317, 357, 363
turism	363, 364, 370
turist ehk ööbiv külastaja	363, 364, 368
turvas	39, 297, 299–306, 308, 311, 315, 316, 345
tööandja maksejõuetuse hüvitis	138, 148
tööealine	107, 160, 170
tööhõive	106, 125, 155, 159, 161, 163, 164, 213, 214, 220, 221, 226, 257, 267
tööjõu ühikukulu	185
tööjõud, vt ka majanduslikult aktiivsed	26, 82, 106, 113, 116, 155, 156, 159, 161, 162, 170, 171, 173, 175, 177, 180–182, 185, 214, 215, 221, 222, 317, 362, 371
tööjõukulud	82, 173, 175, 185, 214, 215, 221, 222, 371
tööstus	25, 26, 28, 150, 155, 165, 175, 177, 179, 180–182, 185, 188, 189, 213–216, 221–223, 225, 226, 228, 229, 231–235, 237, 242, 243, 245–249, 251, 257, 258, 264, 283, 291–293, 297–306, 309, 310, 313, 315, 318, 321, 371, 375, 377, 379
tööstusdisainilahendus	379
tööstustoodangu tootjahinnaindeks	177, 179, 180, 182
töötaja, vt ka hõivatu	25–27, 82, 83, 85, 106, 107, 111, 127, 129–131, 135, 138, 150, 155, 156, 160, 173, 175, 176, 185, 191, 193, 195, 206, 207, 220, 225, 226, 231, 267, 288, 301, 302, 316, 357, 371, 373, 375, 376, 380

töötlev tööstus	25, 150, 155, 165, 175, 177, 180, 185, 188, 189, 213–216, 221–223, 225, 228, 229, 231–237, 257, 291, 292, 297–306, 375, 377, 379
töötu	27, 28, 56, 65, 102, 106, 111, 113, 138, 148, 149, 152, 155, 156, 159–161, 166, 168, 169, 360
tööturg	25–29, 47, 65, 106, 116, 138, 148, 149, 152, 153, 155, 156, 172, 337
töötus	25, 27, 28, 56, 65, 102, 105, 106, 111, 113, 116, 137, 138, 148, 149, 151–153, 155, 156, 159–161, 166–169, 202
töötuskindlustus	138, 148, 152, 202
töötutoetus	138, 148, 149
töövõimetus	56, 137, 141, 142, 144, 145, 151
tööõnnetus	145, 149, 150, 152
tütarettevõtte	225, 236
vanemahüvitis	29, 146
vangla	91, 92, 99–101, 104, 135
vanglas viibiv isik, kinnipeetu	92, 99–101
vara	25, 26, 29, 91, 94, 99, 102, 125, 150, 165, 173, 175, 185, 186, 188–193, 195, 198, 199, 201, 213–216, 220–224, 226, 228, 229, 231–235, 257, 267, 268, 270–272, 331, 333–336, 375, 377
varjupaik	147
veis	274, 279–281, 307
veondus, vt ka transport	150, 155, 165, 175, 188, 189, 216, 221–223, 228, 229, 231–235, 337, 341–343, 375, 377
veosekäive	337, 342, 343, 349
viljapuu	274, 277, 279
võlg	25, 26, 138, 186, 195, 197, 201, 202, 209, 210, 237, 238
väliskaubandus	26, 185, 237, 238, 241, 255, 316
välislaen	201, 209
välismaalane	127, 131
väliturism	363
välisüliõpilane	66, 75
väljaanne	79, 84, 85
väljaminekud, vt ka kulutused	118
väljavedu	185, 292
väljavedu, vt ka eksport	185, 292, 344
väärtegu	97, 98
õigus	66, 74, 77, 91, 94, 104, 201, 210, 224, 272, 330, 379
õiguslik vorm	227, 228, 230
õpetaja	65, 70, 74

õpilane, õppija	28, 56, 65, 66, 70, 71, 73, 75, 155, 360
äriregister	225, 228–232, 236, 349
üldharidus	28, 65, 70
ülikool	66, 74
üliõpilane	66, 75, 155
üür, vt ka rent	117, 185

INDEX

<i>abortion</i>	50, 57, 63
<i>accident at work</i>	145, 149, 150, 153
<i>accommodated tourist</i>	131, 365, 366, 368, 369
<i>accommodation</i>	119, 131, 150, 165, 175, 188, 189, 221–223, 228, 229, 231–235, 320, 321, 365–370, 375, 377
<i>accommodation establishment</i>	365–368
<i>administrative matter</i>	93, 97, 98
<i>advertising</i>	85, 268
<i>agricultural product</i>	239, 242, 275, 277
<i>agriculture</i>	38, 43, 72, 74, 150, 157, 165, 175, 188, 189, 216, 217, 219, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 239, 262, 275–277, 280–282, 290, 313, 315, 320, 373, 375, 377, 378
<i>AIDS</i>	128, 132, 133
<i>aircraft, see also: plane</i>	246, 251, 340, 341, 343, 347, 350
<i>airport</i>	340, 350, 365
<i>alcohol</i>	30, 119–124, 147, 178–180, 218, 260, 264, 295, 307
<i>apartment, see also: flat</i>	181, 183, 326, 330, 332–335
<i>arrival, see also: imports</i>	239, 240, 256, 343
<i>asset</i>	30, 192, 216–220, 223, 224, 259, 269, 270, 272
<i>average monthly gross wages (salaries)</i>	174–176
<i>Bachelor's study</i>	68, 73, 75, 78
<i>balance sheet</i>	196, 197, 218, 220, 313, 315
<i>balance sheet total</i>	196, 197, 199, 218, 220
<i>basic education</i>	56, 67, 71, 78, 120, 161
<i>benefit upon insolvency of employer</i>	140, 148
<i>birth</i>	33, 34, 49, 50, 53–57, 59, 61, 63, 67, 146, 171, 358, 359
<i>book</i>	81, 83, 84, 126, 244, 249
<i>broadcast</i>	81, 85, 89
<i>budget</i>	31, 46, 82, 116, 119–121, 124–126, 141, 203, 208, 209, 211, 224, 316, 370, 372
<i>building</i>	30, 68, 72, 74, 178, 180, 181, 183, 186, 219, 246, 251, 269, 284, 296, 310, 318–324, 332, 333, 359
<i>building permit</i>	318–320, 323, 358
<i>bus</i>	339–342, 345, 346, 365
<i>car</i>	119, 340, 345, 346
<i>catch</i>	285, 287, 290
<i>cattle</i>	276, 279–281
<i>central government</i>	203, 205, 208, 209, 211

<i>cereals</i>	119, 122, 243, 247, 275, 277, 278, 281
<i>child allowance</i>	146
<i>cinema</i>	34, 80, 81, 86–88
<i>civil engineering work</i>	310, 319, 321
<i>civil matter</i>	93, 97, 98
<i>Commercial Register</i>	226, 228–232, 236, 350
<i>commodity, see also: goods</i>	180, 239, 242–251, 256, 262, 264, 284, 295
<i>communication</i>	119, 121, 123, 124, 149, 150, 157, 165, 174, 175, 180, 186, 188, 189, 221–223, 226–229, 231–233, 235, 260, 262, 263, 268–270, 272, 319, 321, 352, 356, 366, 375, 377
<i>compulsory expenditure</i>	119–121, 125
<i>computer</i>	68, 72, 74, 83, 186, 187, 294, 296, 297, 299–306, 308, 353, 358, 362
<i>construction</i>	30, 37, 39, 126, 140, 150, 157, 165, 175, 178, 179, 181, 183, 184, 186, 188, 189, 216, 217, 219, 222, 223, 226, 228, 229, 231–233, 235, 260, 269, 296, 309, 313, 315, 318–321, 323, 324, 326–328, 330, 375, 377
<i>construction activity</i>	319, 321, 324
<i>construction price index</i>	30, 178, 179, 181, 183, 184, 319
<i>construction production</i>	319, 321
<i>construction volume index</i>	321, 324
<i>consumer price index</i>	30, 119, 174, 178–180, 183, 218, 260
<i>consumption</i>	30, 31, 37, 81, 88, 107, 119, 120, 124, 126, 182, 183, 187, 190–194, 204, 211, 239, 256, 260, 285, 312, 313, 315, 316
<i>convicted offender</i>	93, 99–101
<i>country, see also: state</i>	29–31, 37, 38, 42, 45, 49, 68, 76, 87, 88, 93, 103, 107, 109, 126, 128, 140, 141, 158, 178, 179, 181, 187, 193, 204, 207–210, 216, 217, 220, 221, 239, 240, 252–256, 260, 265, 269, 276, 280, 285, 288, 294, 295, 312–314, 319–321, 326, 332, 340, 341, 344, 348, 352, 353, 356, 359, 365, 366, 369, 372, 373
<i>court</i>	56, 93, 96–98, 100, 104
<i>criminal matter</i>	93, 97, 100
<i>culture</i>	33, 80, 81, 88, 89, 119, 121, 123, 124, 204, 208, 263, 309, 365
<i>current assets</i>	217, 220
<i>death</i>	33, 49, 50, 53, 57–60, 63
<i>debt</i>	29–31, 140, 203, 204, 209, 210, 239, 240
<i>delivery</i>	54
<i>diploma study</i>	73, 78
<i>disabled person</i>	56, 139, 144, 146
<i>discouraged person</i>	32, 159, 170
<i>disease</i>	50, 59, 128, 132–134, 136

<i>dispatch, see also: exports</i>	239, 240, 256
<i>disposable income</i>	32, 107, 108, 110, 114, 187, 190, 192
<i>divorce</i>	50, 60, 62, 63
<i>doctoral study</i>	68, 73, 75, 78
<i>domestic demand</i>	30, 187, 190
<i>domestic tourism</i>	366, 367, 370
<i>donor</i>	128, 130
<i>dwelling</i>	107, 186, 318–320, 322, 323, 326–330, 333
<i>dwelling stock</i>	326–328, 330
<i>economic unit</i>	226, 227, 234
<i>economically active, cp. inactive, see also: labour force</i>	157, 199, 224, 226–232, 236, 266, 272, 316, 324, 350
<i>edition</i>	84
<i>education</i>	32–34, 56, 67–78, 89, 107, 109, 115, 116, 120, 121, 123, 124, 126, 136, 150, 158, 161, 165, 168, 175, 180, 188, 189, 204, 216, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 268, 270, 272, 321, 358, 362, 372–378, 380
<i>educational level</i>	67, 68, 120, 158, 161, 358, 362
<i>egg</i>	122, 178, 243, 247, 276, 280, 281
<i>electricity</i>	37, 39, 45, 119, 150, 165, 175, 178–180, 188, 189, 218, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 294, 297, 299–306, 308, 310, 312–316, 319, 321, 375, 377
<i>electricity, gas and water supply</i>	150
<i>emergency care</i>	131, 136
<i>employed, see also: employee</i>	27, 31, 32, 56, 67, 102, 109, 111, 136, 150, 157–159, 161, 163–165, 176, 186, 216, 217, 219, 220, 222, 224, 227, 234, 259, 266, 268–272, 319, 324, 359–362, 366
<i>employee, see also: employed</i>	27, 30–32, 82, 83, 85, 109, 111, 140, 174–176, 186, 187, 191, 193, 196, 206, 207, 220, 227, 231, 268, 269, 288, 294–296, 301, 302, 310, 316, 350, 358, 372, 376, 380
<i>employment</i>	30, 32, 34, 108, 109, 126, 148, 153, 157–159, 161, 163, 164, 172, 216, 217, 219–221, 227, 259, 268, 339
<i>energy</i>	37, 43, 178, 179, 217–219, 239, 284, 308, 312, 313, 315, 316
<i>enterprise</i>	27, 30, 32, 33, 38–40, 44, 46, 150, 165, 176, 183, 196, 197, 199, 203, 211, 216–224, 226, 227, 229–232, 235, 236, 239, 256, 259–266, 268–272, 294–296, 310, 313, 315, 316, 318, 319, 321, 324, 330, 339–343, 350, 356, 358, 359, 361, 362, 370, 372, 373, 375–380
<i>enterprise group</i>	227, 235, 236
<i>environment</i>	29, 31, 33, 37–39, 43–46, 68, 72, 74, 93, 94, 108, 132, 133, 227, 275, 277, 290, 332
<i>environmental protection expenditure</i>	38, 44, 46
<i>environmental tax</i>	39, 44–46

<i>equalised yearly disposable income</i>	32, 107, 108, 110, 114
<i>equity</i>	216–218, 220, 224
<i>Estonians</i>	49, 52–54, 60, 93, 99, 102
<i>ethnic nationality</i>	52, 54, 60
<i>excise</i>	39, 45, 178, 186, 204, 295, 308–310
<i>exhibition</i>	80, 82, 88
<i>expenditure</i>	30, 32, 33, 38, 44, 46, 82, 119–126, 139–141, 145, 149, 151–153, 183, 187, 190–193, 203, 204, 206–208, 211, 316, 372, 376–380
<i>export price index</i>	178, 179, 184
<i>exports, see also: dispatch</i>	30, 31, 178, 179, 184, 186, 187, 190, 191, 193, 239–246, 252, 254–256, 269, 276, 294–296, 312, 313, 316, 365
<i>family benefit</i>	139, 146
<i>felling</i>	284–286, 296
<i>fertility</i>	49, 54, 55
<i>film</i>	80, 81, 87, 89
<i>final consumption expenditures</i>	187, 190–192
<i>finance</i>	203, 211
<i>financial intermediation</i>	196, 197, 199, 224, 227
<i>financial sector</i>	196, 199
<i>fish farming</i>	285, 290
<i>fishing</i>	45, 72, 74, 150, 165, 175, 188, 189, 216, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 284, 285, 290, 295, 347, 375, 377
<i>fixed assets</i>	217–220, 223, 259, 270, 272
<i>flat, see also: apartment</i>	320–322, 326
<i>food</i>	30, 119–124, 132, 133, 150, 165, 175, 178–180, 188, 189, 218, 221–223, 228, 229, 231–233, 235, 239, 243, 248, 260, 262–264, 275, 294–297, 299–307
<i>forage crop</i>	276–278
<i>foreign loan</i>	209
<i>foreign student</i>	68, 75
<i>foreign tourism</i>	128, 365
<i>foreign trade</i>	31, 187, 239, 240, 241, 256, 316
<i>foreigner</i>	131
<i>forestry</i>	72, 74, 150, 165, 175, 188, 189, 216, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 284, 290, 345, 375, 377
<i>foundation</i>	203, 211, 226, 228, 230, 233, 236, 380
<i>freight</i>	339, 340, 342, 343, 346, 350
<i>freight turnover</i>	339, 342, 343, 350
<i>fuel</i>	37, 39, 43, 45, 119, 178, 179, 218, 243, 248, 260, 263–265, 284, 308, 312, 313, 315, 316

<i>fund</i>	30, 32, 68, 140, 153, 187, 196, 197, 203, 208, 211, 380
<i>furniture</i>	119, 239, 246, 251, 297, 299–306
<i>general education</i>	33, 67, 70
<i>goods carried, see also: transport of goods</i>	350
<i>goods, see also: commodity</i>	30, 31, 45, 121, 123, 124, 126, 180, 183, 187, 190, 191, 194, 196, 206, 207, 211, 217, 218, 228, 229, 231–233, 239–242, 244, 246, 248, 251, 255, 256, 260, 262–264, 339, 340, 342, 344, 345, 350
<i>government institution</i>	46, 226, 228, 230
<i>greenhouse gas</i>	38, 40
<i>gross claim</i>	196, 198, 199
<i>gross disposable income</i>	187, 190
<i>gross domestic product (GDP)</i>	29, 30, 33, 39, 41, 45, 141, 152, 186–194, 203, 204, 209, 218, 372
<i>gross fixed capital formation</i>	30, 187, 190–192, 206, 207
<i>gross national income</i>	187, 192
<i>gross premium</i>	196, 198, 199
<i>gymnasium</i>	70, 78
<i>health</i>	34, 68, 72, 74, 94, 107, 116, 120, 121, 123, 124, 128, 129, 131, 136, 139, 140, 145, 150, 151, 153, 165, 175, 180, 188, 189, 203, 204, 211, 216, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 268, 270, 272, 375, 377
<i>health care, see also: medical care</i>	120, 129, 136, 151, 153, 203, 204
<i>health insurance</i>	139, 140, 145, 153, 211
<i>health resort</i>	128, 131, 136
<i>heat</i>	119, 178, 179, 218, 275, 310, 312–316, 323
<i>higher education</i>	33, 56, 67, 68, 73–75, 78, 120, 136, 158, 161, 372, 373, 376–378, 380
<i>HIV</i>	128, 132, 133
<i>horse</i>	279
<i>hospital</i>	128–130, 136, 321, 380
<i>household</i>	30, 32, 107–110, 112–114, 116, 119–121, 122–126, 139, 145, 153, 171, 180, 187, 188, 190, 191, 211, 228, 229, 231–233, 260, 262, 263, 282, 309, 313, 315, 316, 335, 358, 359, 361, 362, 370
<i>housing</i>	63, 107, 119–121, 123, 124, 145, 147, 151, 153, 171, 180, 326, 327, 329, 330, 332, 335, 336
<i>hunting</i>	284, 285, 288–290
<i>import price index</i>	178, 179, 184
<i>imports, see also: arrival</i>	31, 178, 179, 184, 187, 190, 191, 193, 203, 204, 239–242, 247–251, 253–256, 295, 296, 312, 313, 316
<i>inactive, inactivity, cp. economically active</i>	56, 102, 109, 111, 157, 159, 161, 169, 170, 360

<i>incapacity for work</i>	141, 142, 144, 145, 153
<i>incarcerated person</i>	93, 99–101, 104
<i>incidence rate</i>	128, 133–136
<i>income</i>	30–32, 39, 82, 107, 108, 110, 114–116, 120, 139, 187, 190–193, 203, 204, 219, 222, 227, 365
<i>industrial design</i>	379
<i>industry</i>	30, 33, 239, 243, 244, 247, 249, 260, 294–296, 309, 313, 315, 320, 372, 379
<i>inequality</i>	108, 114, 116
<i>infant mortality</i>	50, 58
<i>information technology</i>	81, 186, 358, 362
<i>insurance benefit upon lay-off</i>	140, 148, 153
<i>integrated Bachelor's/Master's study</i>	68, 73, 75
<i>interest</i>	332, 335, 336
<i>Internet</i>	81, 88, 119, 352, 353, 355, 356, 358–362, 366
<i>investment</i>	30, 31, 33, 38, 44, 126, 187, 193, 197, 216, 218, 219, 223, 259, 269, 270, 272, 372
<i>justice</i>	92–94, 104
<i>labour force, see also: economically active</i>	109, 113, 116, 157–159, 161, 162, 171, 178, 180, 181, 183, 360, 362, 372
<i>labour market</i>	30–33, 49, 67, 109, 140, 149, 153, 157, 158, 172
<i>labour status</i>	111, 159–161, 360, 362
<i>leasing</i>	196, 199, 223
<i>legal form</i>	227, 228, 230
<i>legal register</i>	226, 236
<i>liabilities</i>	216–218, 220
<i>library</i>	80, 83, 84, 89
<i>life expectancy</i>	49, 52
<i>live birth</i>	33, 49, 50, 53–58
<i>livestock</i>	279–281
<i>loan</i>	30, 197, 199, 203, 209, 332, 335, 336
<i>local government</i>	8, 44, 46, 153, 174, 203, 205, 208, 209, 211, 224, 226, 228, 230, 232, 236, 323, 327, 328
<i>local government institution</i>	226, 228, 230
<i>long-term unemployment</i>	31, 32, 34, 49, 109, 113, 158, 159
<i>loss</i>	196, 219, 221, 222, 259, 269, 270, 318
<i>manufactured article</i>	242, 246, 251
<i>manufacturing</i>	30, 68, 72, 74, 140, 150, 157, 165, 175, 178, 180, 186–189, 194, 216–219, 222, 223, 227–229, 231–233, 235, 239, 243, 244, 246, 248, 249, 251, 259, 260, 264, 294–310, 375, 377, 379

<i>marriage</i>	50, 56, 60–63, 358, 359
<i>Master's study</i>	68, 73, 75, 78
<i>medical care, see also: health care</i>	128, 130
<i>metal</i>	43, 217, 239, 242, 244–246, 248, 250, 260, 294, 296, 297, 299–306, 309
<i>migration</i>	33, 49, 52, 53, 63
<i>milk</i>	122, 243, 247, 276, 280, 281, 295, 307
<i>mineral resource</i>	39, 46
<i>mining</i>	37, 39, 150, 165, 175, 178, 180, 188, 189, 221, 222, 223, 228, 229, 231–235, 294, 297, 299–306, 313, 315, 345, 375, 377
<i>misdemeanour</i>	97, 98
<i>mobile phone</i>	352, 354, 355
<i>mortality</i>	50, 58, 136
<i>motor gasoline</i>	313, 315
<i>motor trade</i>	259–261
<i>multiple birth</i>	54
<i>museum</i>	34, 80–82, 86, 88, 89, 380
<i>national accounts</i>	186, 193, 194, 211, 256
<i>natural increase</i>	33, 49, 53
<i>net borrower</i>	187
<i>net lender</i>	187
<i>net profit</i>	219–222, 259, 269, 270, 272
<i>net sales</i>	216, 218–222, 259–261, 265, 269–271, 319
<i>net taxes on products</i>	188, 189, 193
<i>non-profit association</i>	176, 226, 228, 230, 233, 236
<i>non-profit institution</i>	187, 188, 190, 191, 227, 230, 372, 378
<i>non-resident</i>	270, 294, 295, 305, 306
<i>non-residential building</i>	318–321, 323, 332–334
<i>offence</i>	33, 92–99, 102, 104
<i>oil shale</i>	37, 39, 239, 297, 299–306, 308, 312, 313, 315, 316, 343
<i>orchard</i>	277, 279
<i>output, see also: production</i>	178–180, 183, 187, 193, 194, 240, 294–296
<i>ownership</i>	77, 126, 226, 230, 232, 236, 323, 328, 330, 347
<i>parental benefit</i>	33, 146
<i>passenger</i>	339–347, 350
<i>passenger traffic volume</i>	339, 340, 342, 344
<i>passenger transport</i>	339–342, 350
<i>patent</i>	379

<i>patient</i>	128–131, 134, 135
<i>peat</i>	39, 297, 299–306, 308, 312, 313, 315, 316, 345
<i>penal institution, see also: prison</i>	93, 99–101, 104
<i>pension</i>	108, 114, 115, 139, 141–143, 157, 162–164, 166, 167, 169–172, 196–198, 204
<i>pensioner</i>	139, 141–143, 153
<i>performance</i>	80, 86
<i>personnel expenses</i>	218, 219, 221, 222
<i>physician</i>	128, 129, 131, 136
<i>pig</i>	276, 279, 281
<i>plane, see also: aircraft</i>	347
<i>plantation</i>	276, 277, 279
<i>police</i>	63, 104
<i>pollution</i>	37–41, 44–46
<i>population</i>	8, 31, 33, 38, 49–52, 63, 64, 68, 77, 80, 89, 90, 93, 107, 108, 115, 116, 120, 126, 139, 157, 159–161, 163, 169–171, 176, 183, 199, 224, 226, 227, 266, 272, 275, 316, 324, 326, 327, 329, 330, 350, 352, 358, 362, 372
<i>port</i>	340, 344, 345, 350
<i>potatoes</i>	122, 178, 275, 277, 278, 281
<i>poultry</i>	276, 279, 280
<i>poverty</i>	32, 107–116
<i>preprimary education</i>	67, 69, 77, 78
<i>preschool institution</i>	67, 69
<i>price</i>	30, 31, 68, 81, 86, 87, 119, 174, 178–181, 183, 184, 186–191, 193, 194, 218, 219, 221, 223, 239, 256, 259, 260, 262–264, 266, 272, 276, 294–297, 301–303, 305, 308–310, 318–321, 324, 332, 335, 352, 366
<i>price index</i>	30, 119, 174, 178–181, 183, 184, 187, 218, 260, 310, 319
<i>primary education</i>	68, 78, 161
<i>primary energy</i>	312
<i>printed matter</i>	80, 81, 84, 85, 89
<i>prison, see also: penal institution</i>	93, 101, 104, 136, 147
<i>private dwelling stock</i>	328, 330
<i>private educational institution</i>	70
<i>private enterprise</i>	266, 272, 310, 324
<i>private person</i>	323, 324
<i>probationer</i>	93, 102, 104
<i>producer price index</i>	178–180, 183, 187, 310
<i>production, see also: output</i>	30, 37, 38, 43, 46, 80, 85, 87, 89, 136, 187, 191, 193, 217, 218, 275–281, 285, 294–302, 310, 312–315, 319, 321, 336

<i>production (in culture)</i>	85, 86
<i>productivity</i>	30, 186, 187, 219, 259, 269, 276, 280, 284
<i>professional higher education</i>	68, 73–75, 78
<i>profit</i>	38, 216–222, 259, 269, 270, 272
<i>property</i>	33, 92, 94, 99, 102, 196, 198, 199, 203, 204, 285, 332, 379
<i>public dwelling stock</i>	327, 328, 330
<i>purchase-sale transaction of real estate</i>	332–336
<i>radio</i>	80, 81, 85
<i>rail, see also: railway</i>	316, 339–343, 346, 350
<i>railway, see also: rail</i>	246, 250, 251, 339–342, 346, 348, 350
<i>real estate</i>	126, 150, 165, 174, 175, 186, 188, 189, 218, 219, 221–223, 227–229, 231–233, 235, 268–270, 272, 332–334, 336, 375, 377
<i>real wages</i>	31, 34, 174
<i>reclamation, see also: waste recycling</i>	43
<i>Register of Taxable Persons</i>	226, 229, 230, 236
<i>registered immovable</i>	332, 333, 334, 336
<i>rent</i>	119, 186
<i>repair</i>	119, 126, 150, 165, 175, 179, 180, 184, 186, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 259, 260, 262, 263, 297, 299–306, 319, 321, 324, 375, 377
<i>repair and reconstruction work price index</i>	179, 180, 183, 184
<i>research and development (R&D)</i>	33, 268, 372–380
<i>researcher</i>	372, 373, 375
<i>residential building</i>	30, 319, 321, 322, 333, 334
<i>retail sales</i>	150, 165, 175, 183, 188, 189, 218, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 259–265, 375, 377
<i>retail trade</i>	150, 165, 175, 183, 188, 189, 218, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 259–265, 375, 377
<i>rural area</i>	67, 69, 108, 119, 120, 323, 326, 327
<i>safety</i>	208, 350
<i>sale, see also: sales</i>	30, 150, 165, 175, 183, 188, 189, 216–219, 222, 223, 228, 229, 231–235, 259, 260–265, 310, 332–336, 375, 377
<i>sales, see also: sale</i>	183, 204, 206, 207, 216, 218–222, 227, 259–266, 269–271, 294, 295, 303–306, 310, 319, 324
<i>school for children with special needs</i>	70
<i>secondary education</i>	56, 68, 71, 78, 161, 168

<i>service</i>	31, 38, 68, 72, 74, 81, 93, 94, 102, 107, 119, 121, 123, 124, 130, 136, 140–142, 146, 147, 150, 153, 165, 174, 175, 180, 183, 186–191, 194, 196, 197, 204, 206–208, 211, 216–218, 221–223, 228, 229, 231–235, 260, 268–272, 316, 321, 340, 347, 350, 352–356, 358, 359, 365, 366, 370, 375, 377, 379
<i>service activity</i>	150, 165, 174, 175, 188, 189, 196, 197, 199, 217, 218, 221–223, 228, 229, 231–235, 268, 270–272, 375, 377
<i>sheep</i>	276, 279–281
<i>shelter</i>	147
<i>ship, see also: vessel</i>	246, 251, 340, 341, 344–347, 350
<i>social benefit</i>	146, 151, 153, 206, 207
<i>social contributions</i>	174, 191, 204, 206, 207
<i>social exclusion</i>	107, 116, 151, 153
<i>social protection</i>	32, 139, 141, 148, 151–154, 204, 208
<i>social protection expenditure</i>	32, 139, 141, 152, 153, 204, 208
<i>social transfers</i>	114, 115
<i>social work</i>	150, 165, 175, 188, 189, 216, 222, 223, 228, 229, 231–235, 268, 270–272, 375, 377
<i>sole proprietor</i>	199, 224, 226–232, 236
<i>state, see also: country</i>	8, 29, 31, 38, 77, 82, 86, 87, 89, 90, 93–95, 103, 107, 116, 139, 141, 142, 153, 158, 174, 176, 203, 204, 211, 224, 230, 232, 236, 252, 253, 256, 266, 272, 284, 290, 310, 324, 327–330, 339–341, 358, 359, 369, 372
<i>Statistical Profile</i>	196, 197, 226–233, 236
<i>statistical register</i>	350
<i>stillbirth</i>	50, 54, 57, 58
<i>student</i>	33, 56, 67, 68, 70, 75, 157, 360
<i>student in higher education</i>	67, 68, 74, 75
<i>subsidiary</i>	203, 211, 227, 236
<i>subsidy</i>	140, 149, 191, 206, 207
<i>substitute home</i>	146, 147
<i>tax burden</i>	204, 206
<i>taxes</i>	39, 44–46, 186, 188, 189, 191, 193, 203, 204, 206, 207, 219, 221, 256, 266, 272, 310, 316, 358, 359
<i>teacher</i>	67, 70, 74
<i>telecommunication</i>	186, 269, 352, 355, 356
<i>theatre</i>	80, 86, 88–90
<i>tobacco</i>	119–124, 178–180, 243, 248, 260, 262–264
<i>tourism</i>	365, 366, 370
<i>tourist (overnight visitor)</i>	128, 365, 366, 368, 369

<i>trade</i>	29–31, 140, 150, 165, 175, 183, 187–189, 216–219, 221–223, 227–229, 231–235, 239–241, 254, 256, 259–263, 265, 266, 316, 375, 377
<i>trade mark</i>	379
<i>traffic</i>	94, 196, 339–345, 348–350
<i>traffic accident</i>	50, 339, 341, 348–350
<i>transit</i>	196, 339, 340, 344
<i>transport</i>	30, 37, 39, 72, 74, 119, 121–124, 150, 157, 165, 175, 180, 187–189, 220–223, 228, 229, 231–235, 239, 242, 295–297, 299–306, 313, 315, 316, 321, 339–345, 347, 348, 350, 375, 377
<i>transport equipment, see also: vehicle</i>	187, 239, 242, 296, 297, 299–306
<i>transport of goods, see also: goods carried</i>	340, 342, 344, 350
<i>treatment of waste</i>	37, 38, 42, 43, 321
<i>tuberculosis</i>	128, 132–136
<i>TV</i>	80, 81, 85
<i>unemployed</i>	31, 32, 34, 56, 102, 108, 109, 111, 113, 140, 148, 149, 153, 157–159, 161, 166, 168, 169, 216, 217, 360
<i>unemployment</i>	30–33, 49, 107–109, 113, 116, 139, 140, 148, 149, 151, 153, 157–159, 161, 167–169, 204, 211
<i>unemployment allowance</i>	140, 148, 149
<i>unemployment insurance</i>	32, 140, 148, 153, 204, 211
<i>unit labour cost</i>	187
<i>university</i>	68, 74
<i>urban area</i>	67, 69, 119, 323, 326, 327
<i>utility model</i>	379
<i>value added</i>	30, 186, 188, 189, 193, 194, 204, 216, 218–222, 259, 266, 268–270, 272, 296, 308–310
<i>vegetables</i>	119, 122, 243, 245, 247, 249, 276–278, 281, 297, 299–306
<i>vehicle</i>	45, 150, 165, 175, 187–189, 196, 198, 199, 218, 219, 222, 223, 228, 229, 231–233, 235, 246, 251, 259, 260, 262–265, 269, 294, 297, 299–306, 339, 340, 345, 346, 350, 375, 377
<i>vessel, see also: ship</i>	246, 340, 344, 347
<i>visitor</i>	80, 365
<i>vocational education</i>	67, 68, 71, 72, 120, 158, 161
<i>volume index</i>	187, 264, 298–300, 310, 321, 324
<i>wages and salaries</i>	31, 34, 108, 109, 140, 174–176, 191, 219
<i>waste</i>	37, 38, 40–44, 46, 165, 175, 180, 188, 189, 222, 223, 228, 229, 231–235, 243, 244, 248, 249, 262, 315, 321, 375, 377
<i>waste recycling, see also: reclamation</i>	37, 43

<i>wholesale</i>	150, 165, 175, 183, 188, 189, 216, 218, 219, 222, 223, 228, 229, 231–235, 259–263, 375, 377
<i>wholesale trade</i>	219, 259–262
<i>wild game</i>	289
<i>wood</i>	37, 187, 217, 219, 239, 242, 244, 249, 260, 284, 286, 294–306, 308, 312–315
<i>working-age population</i>	109, 160, 171
<i>yield</i>	275, 276, 278–280

Märkide seletus*Explanation of symbols*

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / <i>data not available</i>
..	mõiste ei ole rakendatav / <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud / <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte / <i>data are confidential</i>
0/0,0	näitaja väärtus alla poole kasutatud mõõtühikust / <i>magnitude less than half of the unit employed</i>
M/M	mehed/ <i>males</i>
N/F	naised/ <i>females</i>
K/T	kokku/ <i>total</i>
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	<i>27 Member States of the European Union</i>
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	<i>Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE – the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)</i>

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu liidetavate väärtuste summast erineda.
Due to rounding, the totals of values may not equal the exact sum of the values.

Ülevaadetes on kasutatud Eurostati andmebaasi andmeid.
Overviews are based on the data in the Eurostat database.

As used in this publication, “ton” means “metric ton”, except for the transport chapter where “tonne” is used in the same meaning.

Euroopa Liidu (EL) riigid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala riigid (seisuga 31.12.2011): Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

European Union (EU) countries: Austria, Belgium, Bulgaria, Chile, Czech Republic, Cyprus, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Israel, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.

Euro area countries (as of 31.12.2011): Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain.

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): Australia, Austria, Belgium, Canada, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America.

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan.